Regeringens proposition 2014/15:1

Budgetpropositionen för 2015

Förslag till statens budget för 2015, finansplan och skattefrågor

Regeringens proposition 2014/15:1

Budgetpropositionen för 2015

Regeringen överlämnar härmed enligt 9 kap. 2 § regeringsformen budgetpropositionen för 2015.

Stockholm den 19 oktober 2014

Stefan Löfven

Magdalena Andersson
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Budgetpropositionen innehåller regeringens förslag till statens budget för 2015 samt de övriga förslag och bedömningar som följer av riksdagsordningen och budgetlagen (2011:203).

Förslag till statsbudget för 2015

Utgifter

Tusental kronor

Utgiftsområde 1	Rikets styrelse	12 413 383
Utgiftsområde 2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	14 589 790
Utgiftsområde 3	Skatt, tull och exekution	10 580 976
Utgiftsområde 4	Rättsväsendet	40 757 864
Utgiftsområde 5	Internationell samverkan	1 899 062
Utgiftsområde 6	Försvar och samhällets krisberedskap	48 588 647
Utgiftsområde 7	Internationellt bistånd	30 009 056
Utgiftsområde 8	Migration	17 433 309
Utgiftsområde 9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	64 441 159
Utgiftsområde 10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	101 016 487
Utgiftsområde 11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	38 166 036
Utgiftsområde 12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	83 908 698
Utgiftsområde 13	Integration och jämställdhet	16 807 043
Utgiftsområde 14	Arbetsmarknad och arbetsliv	71 846 204
Utgiftsområde 15	Studiestöd	21 177 307
Utgiftsområde 16	Utbildning och universitetsforskning	64 152 606
Utgiftsområde 17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	13 150 941
Utgiftsområde 18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	1 508 973
Utgiftsområde 19	Regional tillväxt	2 700 801
Utgiftsområde 20	Allmän miljö- och naturvård	6 881 418
Utgiftsområde 21	Energi	2 495 609
Utgiftsområde 22	Kommunikationer	50 078 203
Utgiftsområde 23	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	15 787 422
Utgiftsområde 24	Näringsliv	5 366 162
Utgiftsområde 25	Allmänna bidrag till kommuner	94 490 852
Utgiftsområde 26	Statsskuldsräntor m.m.	20 526 200
Utgiftsområde 27	Avgiften till Europeiska unionen	40 126 178
Summa utgiftsområden		890 900 386
Minskning av anslagsbehållningar		-4 592 975
Summa utgifter		**886 307 411**

Riksgäldskontorets nettoutlåning	321 629
Kassamässig korrigering	0
Summa	**886 629 040**

Inkomster

Tusental kronor

Inkomsttyp 1000	Statens skatteinkomster	876 172 891
Inkomsttyp 2000	Inkomster av statens verksamhet	33 649 944
Inkomsttyp 3000	Inkomster av försåld egendom	15 000 000
Inkomsttyp 4000	Återbetalning av lån	875 900
Inkomsttyp 5000	Kalkylmässiga inkomster	9 998 000
Inkomsttyp 6000	Bidrag m.m. från EU	10 332 700
Inkomsttyp 7000	Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-83 523 685
Inkomsttyp 8000	Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	-8 431 911
Summa inkomster		**854 073 839**

Beräknat lånebehov	32 555 201
Summa	**886 629 040**

Innehållsförteckning

1 Finansplan ... 27
Ett Sverige som håller ihop ... 27
1.1 Det ekonomiska läget ... 31
1.1.1 Svag återhämtning i omvärlden ... 31
1.1.2 Återhämtning i svensk ekonomi ... 31
1.2 Offentliga finanser ... 33
1.2.1 Utvecklingen av de offentliga finanserna ... 33
1.2.2 Finanspolitikens inriktning ... 34
1.2.3 Finansiering ... 35
1.2.4 Utgiftstakets nivå ... 36
1.3 Reformer för jämställdhet ... 37
1.4 Reformer för fler jobb ... 38
1.4.1 En aktiv näringspolitik ... 39
1.4.2 En aktiv arbetsmarknadspolitik och förbättrad matchning genom utbildning ... 40
1.4.3 Investeringar i infrastruktur och bostäder ... 42
1.5 Reformer för en bättre miljö och ett hållbart klimat ... 44
1.5.1 Begränsa klimatförändringarna och stoppa miljöförstöringen ... 44
1.5.2 En energipolitik för ett hållbart samhälle ... 46
1.6 Reformer för att vända resultaten i skolan ... 47
1.6.1 Tidiga insatser ... 47
1.6.2 Ett mer attraktivt läraryrke ... 48
1.6.3 Alla skolor ska vara bra skolor ... 49
1.7 Reformer för att värna den svenska modellen ... 50
1.7.1 Förbättrad hälso- och sjukvård ... 50
1.7.2 Höjd kvalitet i äldreomsorgen ... 51
1.7.3 Ett rättvisare Sverige ... 51
1.8 Andra reformer ... 52
1.8.1 Ordning och reda i välfärden ... 52
1.8.2 En effektivare offentlig sektor ... 54
1.8.3 Ökad tillgång till kultur ... 55
1.8.4 En nystart för biståndspolitiken ... 55
1.8.5 En modern svensk säkerhetspolitik ... 56
1.9 Effekter av regeringens politik ... 56
1.9.1 Effekter på arbetslöshet och sysselsättning ... 56
1.9.2 Effekter på inkomstfördelningen ... 57
1.9.3 Effekter på inkomster för kvinnor och män ... 58

2 Förslag till riksdagsbeslut ... 61

3 Lagförslag 65
3.1 Förslag till lag om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter 65
3.2 Förslag till lag om kreditering på skattekonto av ersättning för sjuklönekostnader 69
3.3 Förslag till lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69) 70
3.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel 71
3.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:313) om Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden 72
3.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster 74
3.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön 77
3.8 Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200) 81
3.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. 83
3.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt 84
3.11 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1564) om alkoholskatt 87
3.12 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi 89
3.13 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift 93
3.14 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus 94
3.15 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen 95
3.16 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857) 97
3.17 Förslag till lag ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter 98
3.18 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:673) om skatt på avfall 99
3.19 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) 100
3.20 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer 110
3.21 Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980) 111
3.22 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:1225) om straff för smuggling 114
3.23 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet 115
3.24 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980) 118
3.25 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:629) om trängselskatt 119

3.26 Förslag till lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227) 122
3.27 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt 125
3.28 Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244) 128

4 Den makroekonomiska utvecklingen 135
4.1 Internationell ekonomi 136
4.2 Svensk ekonomi 139
4.2.1 BNP-tillväxt 139
4.2.2 Arbetsmarknad 142
4.2.3 Resursutnyttjande 146
4.2.4 Löner och inflation 147
4.2.5 Räntor och växelkurser 149
4.3 Utvecklingen 2016–2018 152
4.4 Risker 154
4.5 Alternativa scenarier 156
4.6 Huvudsakliga revideringar jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition 158
4.7 Prognosjämförelser 159

5 Finanspolitikens övergripande inriktning 167
5.1 Målen för finanspolitiken 167
5.1.1 Strukturpolitiken bidrar till högre tillväxt och lägre arbetslöshet 168
5.1.2 Fördelningspolitiken bidrar till att välfärden kommer alla till del 168
5.1.3 Stabiliseringspolitiken dämpar konjunktursvängningarna 168
5.2 De budgetpolitiska målens roll för att nå målen för finanspolitiken 168
5.3 Uppföljning av överskottsmålet 169
5.3.1 Analys av måluppfyllelsen 169
5.3.2 Det finansiella sparandet avviker tydligt från den målsatta nivån 170
5.4 Förslag till tekniska justeringar av utgiftstakets nivå, höjning av nivåerna 2015 och 2016, förslag till nivå för 2017 samt bedömning av nivån för 2018 171
5.4.1 Tekniska justeringar av utgiftstakets nivå 2014–2018 och finanspolitiskt motiverade höjningar av tidigare beslutade nivåer 2015 och 2016 172
5.4.2 Förslag till nivå på utgiftstaket för 2017 och bedömning av utgiftstakets nivå för 2018 175
5.5 Uppföljning av god ekonomisk hushållning och det kommunala balanskravet 178
5.5.1 Positivt resultat 2013 179
5.5.2 Positiva resultat framöver 179
5.6 Sverige uppfyller stabilitets- och tillväxtpaktens krav 179
5.7 Finanspolitiken är långsiktigt hållbar 181
5.8 Finanspolitikens övergripande inriktning 182

6 Skattefrågor 187
Skatt på arbetsinkomster – förvärvsinkomstbeskattningen 189
6.1 Avtrappat jobbskatteavdrag för höga inkomster 189
6.1.1 Ärendet och dess beredning 189
6.1.2 Gällande rätt 189
6.1.3 Jobbskatteavdraget trappas av för höga inkomster 190
6.1.4 Konsekvensanalys 194
6.2 Skatten för pensionärer 195
6.2.1 Ärendet och dess beredning 195
6.2.2 Överväganden och förslag 196
6.2.3 Konsekvensanalys 199
6.3 Den statliga inkomstskatten 200
6.3.1 Ärendet och dess beredning 200
6.3.2 Gällande rätt 200
6.3.3 Uppräkningen av den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt för 2015 begränsas 201
6.3.4 Konsekvensanalys 202
6.4 Avdragsrätten för privat pensionssparande 203
6.4.1 Ärendet och dess beredning 203
6.4.2 Gällande rätt 204
6.4.3 Begränsning av avdragsrätten för privat pensionssparande 204
6.4.4 Konsekvensanalys 206
6.4.5 Slopad avdragsrätt för privat pensionssparande 208
6.5 Skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el 208
6.5.1 Ärendet och dess beredning 208
6.5.2 En skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el införs 209
6.5.3 Vilka som kan få skattereduktionen 211
6.5.4 Definitioner 213
6.5.5 Underlaget för skattereduktionen 214
6.5.6 Skattereduktionens storlek 216
6.5.7 Skattereduktionen lämnas som ett stöd av mindre betydelse 217
6.5.7.1 Kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse 217
6.5.7.2 Villkor för skattereduktionen 218
6.5.7.3 Verksamhet inom flera sektorer 220
6.5.8 Förfarandet 221
6.5.8.1 Begäran om skattereduktion 221
6.5.8.2 Kontrolluppgiftsskyldighet 221
6.5.8.3 Uppgiftsskyldighet i inkomstdeklarationen 222
6.5.9 Mottagningsplikt 223
6.5.10 Uppföljning och utvärdering 224
6.5.11 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser 224
6.5.12 Konsekvensanalys 225
6.6 RUT-avdraget 227
6.6.1 Ärendet och dess beredning 227
6.6.2 Bakgrund 227
6.6.3 Slopad skattereduktion för hjälp med läxor och annat skolarbete 228
6.6.4 Konsekvensanalys 230
6.6.5 Halverat RUT-avdrag och slopad skattereduktion för matlagning samt poolrengöring inomhus 231

6.7 Förbättringar av husavdragets fakturamodell ... 232
6.8 Slopad skattereduktion för gåvor ... 232
Skatt på arbetsinkomster – socialavgifter m.m. ... 233
6.9 Slopad nedsättning av socialavgifterna för unga ... 233
6.9.1 Ärendet och dess beredning ... 233
6.9.2 Gällande rätt ... 233
6.9.2.1 Socialavgifter och allmän löneavgift ... 233
6.9.2.2 Finansiering av trygghetssystemen ... 233
6.9.2.3 Nedsättning av socialavgifter ... 234
6.9.3 Slopad nedsättning av socialavgifterna för unga ... 235
6.9.4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser ... 237
6.9.5 Konsekvensanalys ... 238
6.10 Särskild löneskatt för äldre ... 240
6.10.1 Ärendet och dess beredning ... 240
6.10.2 Gällande rätt ... 241
6.10.3 Särskild löneskatt införs för äldre ... 241
6.10.4 Konsekvensanalys ... 243
6.11 Förändrade nivåer för socialavgifter ... 245
Skatt på kapitalägande – kapital- och egendomsskatter ... 246
6.12 Avdrag för förvaltningsutgifter ... 246
6.12.1 Ärendet och dess beredning ... 246
6.12.2 Gällande rätt ... 246
6.12.3 Avdragsrätten för förvaltningsutgifter slopas ... 247
6.12.4 Konsekvensanalys ... 248
6.13 Oäkta bostadsföretag ... 249
6.14 Översyn av 3:12-reglerna ... 249
6.15 Utredning om finansiering av infrastrukturinvesteringar via skatter och avgifter ... 250
Skatt på kapitalanvändning – företagsskatter ... 250
6.16 Företagsskattekommittén ... 250
6.17 Utredning om beskattning av den finansiella sektorn ... 251
6.18 Utredning om paketeringar av fastigheter ... 251
6.19 Skatteplanering i välfärdssektorn ... 251
Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter ... 252
6.20 Fortsatt arbete med effektivare skatter på energi-, klimat- och miljöområdet ... 252
6.21 Ändrad beskattning av vissa biodrivmedel ... 254
6.21.1 Ärendet och dess beredning ... 254
6.21.2 Gällande rätt ... 254
6.21.3 Minskad skattebefrielse för vissa biodrivmedel ... 256
6.21.4 Slopad begränsning av skattebefrielsen för HVO i dieselbränsle ... 260
6.21.5 Konsekvensanalys ... 262
6.22 Fordonsskatt ... 264
6.22.1 Ärendet och dess beredning ... 264
6.22.2 Beskattningen av lätta fordon ... 264
6.22.3 Höjd fordonsskatt i det koldioxidbaserade systemet ... 265
6.22.4 Höjd fordonsskatt i det viktbaserade systemet ... 268
6.22.5 Konsekvensanalys ... 269
6.23 Skatt på bekämpningsmedel ... 271

6.23.1 Ärendet och dess beredning 271
6.23.2 Gällande rätt 271
6.23.3 Höjd skatt på bekämpningsmedel 271
6.23.4 Konsekvensanalys 272
6.24 Skatt på naturgrus 272
6.24.1 Ärendet och dess beredning 272
6.24.2 Gällande rätt 273
6.24.3 Höjd skatt på naturgrus 273
6.24.4 Konsekvensanalys 274
6.25 Skatt på avfall 274
6.25.1 Ärendet och dess beredning 274
6.25.2 Gällande rätt 274
6.25.3 Höjd skatt på avfall 275
6.25.4 Konsekvensanalys 276
6.26 Skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer 276
6.26.1 Ärendet och dess beredning 276
6.26.2 Gällande rätt 276
6.26.3 Höjd skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer 277
6.26.4 Konsekvensanalys 279
6.27 Begränsning av skattefriheten för flyg- och fartygsbränsle 280
6.28 Nedsättning av koldioxidskatten på dieselbränsle i vissa skogsmaskiner 280
6.29 Höjd energiskatt på dieselbränsle 280
6.30 Höjd koldioxidskatt för uppvärmningsbränslen inom vissa sektorer 282
6.31 Ett bonus/malus-system för lätta fordon 282
6.32 Vägslitageskatt 283
6.33 Flygskatt 283
6.34 Skatt på fluorerade växthusgaser 283
6.35 Skatt på handelsgödsel 284
6.36 Omräkning av koldioxid- och energiskatterna efter prisutveckling (indexering) 284
Skatt på konsumtion m.m. – övriga punktskatter 285
6.37 Skatt på tobak 285
6.37.1 Ärendet och dess beredning 285
6.37.2 Gällande rätt 286
6.37.3 Tobaksskatten höjs 286
6.37.4 Konsekvensanalys 292
6.38 Skatt på alkohol 293
6.38.1 Ärendet och dess beredning 293
6.38.2 Gällande rätt 293
6.38.3 Alkoholskatten höjs 294
6.38.4 Konsekvensanalys 298
6.39 Beskattning av viss privatinförsel av cigaretter 299
6.39.1 Ärendet och dess beredning 299
6.39.2 Nya regler om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter 300
6.39.3 Skattskyldighet, skattens storlek och förfaranderegler 301
6.39.4 Ändringar i andra regelverk 302
6.39.5 Konsekvensanalys 303

6.40 Trängselskatt för utländska fordon och vissa andra trängselskattefrågor ... 304
6.40.1 Ärendet och dess beredning ... 304
6.40.2 Gällande rätt ... 305
6.40.3 Utländska bilar ska omfattas av skattskyldighet ... 306
6.40.4 Befrielse från trängselskatt för rörelsehindrade ... 307
6.40.5 Betalning av trängselskatt för utländska bilar ... 308
6.40.6 Behandling av personuppgifter ... 310
6.40.7 Användningsförbud ... 311
6.40.8 Indrivning i utlandet ... 316
6.40.9 Behörig förvaltningsrätt vid överklagande ... 318
6.40.10 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser ... 320
6.40.11 Konsekvensanalys ... 320
6.41 Undantag från trängselskatt i Backaområdet i Göteborg ... 321
6.42 Reklamskatt ... 322
Skatt på konsumtion – mervärdesskatt ... 322
6.43 Gruppregistrering till mervärdesskatt ... 322
6.44 Mervärdesskatt avseende dentaltekniska produkter och tjänster ... 323
6.44.1 Ärendet och dess beredning ... 323
6.44.2 Gällande rätt ... 323
6.44.3 Förändrat undantag från mervärdesskatt för dentaltekniska produkter och tjänster ... 324
6.44.4 Konsekvensanalys ... 325
6.45 Förenklad faktura ... 326
6.45.1 Ärendet och dess beredning ... 326
6.45.2 Gällande rätt ... 326
6.45.3 Höjd beloppsgräns för förenklad faktura ... 327
6.45.4 Konsekvensanalys ... 327
Övriga skattefrågor ... 328
6.46 Åtgärder mot skattefusk ... 328
6.46.1 Höjning av förseningsavgifterna och kontrollavgifterna i skatteförfarandet ... 328
6.46.2 Övriga åtgärder mot skattefusk ... 328
6.47 Ytterligare åtgärder för stärkt rättssäkerhet i skatteförfarandet ... 329
6.48 Det internationella arbetet för att motverka skatteundandragande ... 329
6.49 Offentligfinansiella effekter – en sammanfattning ... 331
6.50 Författningskommentar ... 334
6.50.1 Förslaget till lag om viss privatinförsel av cigaretter ... 334
6.50.2 Förslaget till lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69) ... 338
6.50.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel ... 338
6.50.4 Förslaget till lag om ändring i lag (1990:313) om Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden ... 338
6.50.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster ... 338
6.50.6 Förslaget till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200) ... 340

6.50.7 Förslaget till ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. ... 340
6.50.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt ... 340
6.50.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1564) om alkoholskatt ... 341
6.50.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi ... 341
6.50.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift ... 343
6.50.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus ... 343
6.50.13 Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen ... 343
6.50.14 Förslaget till lag om ändring i ellagen (1997:857) ... 344
6.50.15 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter ... 344
6.50.16 Förslaget till lag om ändring i lagen (1999:673) om skatt på avfall ... 344
6.50.17 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) ... 344
6.50.18 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer ... 349
6.50.19 Förslaget till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980) ... 349
6.50.20 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:1225) om straff för smuggling ... 350
6.50.21 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980) ... 351
6.50.22 Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:629) om trängselskatt ... 351
6.50.23 Förslaget till lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227) ... 352
6.50.24 Förslaget till lag om ändring i lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt ... 353
6.50.25 Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244) ... 353

7 Inkomster ... 359
7.1 Offentliga sektorns skatteintäkter ... 359
7.1.1 Skatt på arbete ... 362
7.1.2 Skatt på konsumtion och insatsvaror ... 366
7.1.3 Skattekvoten ... 368
7.2 Inkomster i statens budget ... 368
7.2.1 Skatteinkomster ... 368
7.2.2 Övriga inkomster ... 368
7.2.3 Ändrad redovisning av inkomsttitlar ... 370

7.3 Jämförelse med prognosen i 2014 års ekonomiska vårproposition och uppföljning av statens budget för 2013 och 2014 ... 372
7.3.1 Jämförelse med prognosen i 2014 års ekonomiska vårproposition ... 372
7.3.2 Uppföljning av statens budget för 2013 och 2014 ... 375
7.4 Lagstiftning som ligger till grund för beräkningen av statens övriga inkomster – Ersättning för höga sjuklönekostnader ... 377
7.4.1 Ärendet och dess beredning ... 377
7.4.2 Bakgrund ... 377
7.4.3 Ny ersättning för höga sjuklönekostnader ... 379
7.4.4 Administration ... 383
7.4.5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser ... 396
7.4.6 Konsekvenser ... 397
7.4.7 Författningskommentarer ... 404

8 Utgifter ... 409
8.1 Utgifterna på statens budget och takbegränsade utgifter ... 409
8.1.1 Utgiftsramar för 2015 ... 410
8.1.2 Utgifter 2014–2018 ... 412
8.1.3 Utvecklingen av de takbegränsade utgifterna 2014–2018 ... 414
8.1.4 Risker för annan utgiftsutveckling ... 421
8.2 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition ... 422
8.2.1 Nya föreslagna och aviserade reformer för 2015–2018 ... 425
8.2.2 Övriga utgiftsförändringar jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition ... 443
8.2.3 Pris- och löneomräkning ... 444
8.3 Uppföljning av utgifterna på statens budget och takbegränsade utgifter 2014 ... 445
8.3.1 Utgiftsprognos 2014 ... 445

9 Den offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statsskuld ... 453
9.1 Effekterna på de offentliga finanserna av regeringens politik ... 454
9.2 Den offentliga sektorns finansiella sparande ... 457
9.2.1 Staten ... 462
9.2.2 Ålderspensionssystemet ... 466
9.2.3 Kommuner och landsting ... 467
9.3 Den ekonomiska ställningen och skuldutvecklingen ... 468
9.4 Jämförelse med 2014 års ekonomiska vårproposition ... 471
9.4.1 Den offentliga sektorns finanser ... 471
9.5 Finansiellt sparande enligt olika bedömare ... 473
9.6 Den offentliga sektorns finansiella sparande och skuld i EU, Japan och USA ... 473

10 Kommunsektorns finanser, sysselsättning och skuldsättning ... 477
10.1 Kommunsektorn – en viktig del av svensk ekonomi ... 478
10.2 Kommunsektorns utgifter ... 478
10.2.1 Demografiskt betingat resursbehov 2000–2018 ... 479
10.2.2 Den kommunala konsumtionen 2014–2018 ... 480
10.2.3 Kommunalt finansierad sysselsättning och arbetade timmar ... 481
10.2.4 Investeringar, transfereringar och räntor 2014–2018 ... 482

10.3 Kommunsektorns inkomster ... 483
10.3.1 Skatteinkomster 2014–2018 ... 483
10.3.2 Statsbidrag 2014–2018 ... 484
10.4 Finansiellt sparande och ekonomiskt resultat ... 484
10.5 Kommunernas och landstingens bokslut för 2013 ... 486
10.5.1 Kommunsektorns resultat för 2013 ... 486
10.5.2 Resultatutjämningsreserver ... 487
10.6 Kommunernas och landstingens tillgångar och skulder ... 489
10.6.1 Kommunsektorns tillgångar 2013 ... 489
10.6.2 Soliditet ... 489
10.6.3 Kommunsektorns skulder 2013 ... 489
10.7 Kommunsektorns finanser i jämförelse med 2014 års ekonomiska vårproposition ... 490

11 Lån, garantier och beställningsbemyndiganden ... 497
11.1 Finansiering av anläggningstillgångar och rörelsekapital ... 497
11.1.1 Låneramar för 2015 ... 497
11.1.2 Räntekontokrediter för 2015 ... 499
11.1.3 Statlig utlåning ... 501
11.1.4 Övriga kreditramar ... 501
11.2 Statliga garantier ... 502
11.3 Beställningsbemyndiganden ... 504
11.4 Bemyndigande att överskrida anslag ... 507

12 Granskning och ekonomisk styrning ... 511
12.1 Europa 2020, den europeiska terminen och EU:s rekommendationer till Sverige ... 511
12.2 Finanspolitiska rådets bedömningar ... 514
12.3 Riksrevisionens granskning av årsredovisningen för staten 2013 ... 517
12.4 Utvecklingen av den ekonomiska styrningen ... 518

Fördjupningsrutor

ENS 2010 – effekter på BNP 151
Regeringens prognoser för BNP och arbetslöshet med osäkerhetsintervall 161
Revideringar av potentiella variabler 162
ENS 2010 – effekter på de offentliga finanserna 461
ENS 2010 – effekter på redovisningen av kommunsektorns finanser 481
Skillnaden mellan det ekonomiska resultatet och det finansiella sparandet 488
Demografiska utmaningar i storstadsområdena 492

Bilagor

Bilaga 1 Specifikation av budgetens utgifter och inkomster 2015
Bilaga 2 Tabellsamling makroekonomisk utvekling och offentliga finanser
Bilaga 3 Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män
Bilaga 4 Vissa inkomstskatte- och socialavgiftsfrågor inför budgetpropositionen för 2015
Bilaga 5 Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2015
Bilaga 6 Mikroproduktion av förnybar el
Bilaga 7 Ändrad beskattning av vissa biodrivmedel
Bilaga 8 Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2015
Bilaga 9 Höjd skatt på tobak inför budgetpropositionen för 2015
Bilaga 10 Beskattning av viss privatinförsel av cigaretter
Bilaga 11 Trängselskatt för utländska fordon och vissa andra trängselskattefrågor
Bilaga 12 Mervärdesskatt avseende dentaltekniska produkter
Bilaga 13 Ersättning för höga sjuklönekostnader

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 19 oktober 2014

Tabellförteckning

Utgifter 4
Inkomster 5
Tabell 1.1 Reformer, finansiering och budgetförstärkningar i budgetpropositionen för 2015 29
Tabell 1.1 Reformer, finansiering och budgetförstärkningar i budgetpropositionen för 2015 (forts.) 30
Tabell 1.2 Makroekonomiska nyckeltal 31
Tabell 1.3 Den konsoliderade offentliga sektorns finanser 34
Tabell 1.4 Finansiellt sparande i offentlig sektor samt indikatorer för avstämning mot överskottsmålet 34
Tabell 1.5 Utgiftstakets nivåer 2015–2018 37
Tabell 1.6 Beräknade volymer i regeringens arbetsmarknads- och utbildningspolitik i budgetpropositionen för 2015 41
Tabell 1.7 Reformer för hela Sverige 44
Tabell 4.1 Internationell och finansiell ekonomi 136
Tabell 4.2 BNP 140
Tabell 4.3 Näringslivets produktion 142
Tabell 4.4 Arbetsmarknad 143
Tabell 4.5 Sysselsättning i ekonomins olika sektorer 144
Tabell 4.6 Löner och inflation 148
Tabell 4.7 Räntor och växelkurser 150
Tabell 4.8 Effekter på BNP-nivån av ENS 2010 och generalrevidering av NR 151
Tabell 4.9 Nyckeltalstabell 152
Tabell 4.10 Alternativscenario 1: Svagare internationell utveckling 157
Tabell 4.11 Alternativscenario 2: En starkare inhemsk konsumtion 158
Tabell 4.12 Regeringens prognoser i budgetpropositionen för 2015 och 2014 års ekonomiska vårproposition 159
Tabell 4.13 Prognosjämförelse: BNP 2014 och 2015 159
Tabell 4.14 Prognosjämförelse: Arbetslöshet 2014 och 2015 160
Tabell 4.15 Prognosjämförelse: Inflation 2014 och 2015 160
Tabell 4.16 Prognosjämförelse: BNP-gap 2014–2018 160
Tabell 4.17 Prognoser för potentiella variabler i budgetpropositionen för 2015 och 2014 års ekonomiska vårproposition 163
Tabell 4.18 Prognosjämförelse: Potentiell BNP-tillväxt 2014–2018 164
Tabell 5.1 Finansiellt sparande i offentlig sektor samt indikatorer för avstämning mot överskottsmålet 169
Tabell 5.2 Bedömningar av strukturellt sparande 170
Tabell 5.3 Förslag till tekniska justeringar av utgiftstakets nivå för 2014–2018 samt finanspolitiskt motiverade höjningar av redan fastställda nivåer för 2015 och 2016 173
Tabell 5.4 Ursprungligt och faktiskt utgiftstak 2004–2016 175
Tabell 5.5 Utgiftstak 2014–2018 176

Tabell 5.6 Bedömningsfaktorer för utgiftskriteriet i stabilitets- och tillväxtpakten ... 180
Tabell 5.7 Finanspolitiska nyckeltal ... 181
Tabell 5.8 Indikatorer på finanspolitikens långsiktiga hållbarhet ... 181
Tabell 6.1 Beräkning av jobbskatteavdraget för personer som inte har fyllt 65 år ... 189
Tabell 6.2 Beräkning av jobbskatteavdraget för personer som har fyllt 65 år ... 190
Tabell 6.3 Beräkning av jobbskatteavdraget efter föreslagen avtrappning för personer som inte har fyllt 65 år ... 191
Tabell 6.4 Beräkning av jobbskatteavdraget efter föreslagen avtrappning för personer som har fyllt 65 år ... 191
Tabell 6.5 Jobbskatteavdrag 2015 enligt gällande regler och enligt förslaget om avtrappning, för personer som inte har fyllt 65 år ... 192
Tabell 6.6 Jobbskatteavdrag 2015 enligt gällande regler och enligt förslaget om avtrappning, för personer som har fyllt 65 år ... 192
Tabell 6.7 Nuvarande särskilt belopp för personer över 65 år ... 197
Tabell 6.8 Nytt särskilt belopp för personer över 65 år ... 197
Tabell 6.9 Förhöjt grundavdrag för personer över 65 år enligt förslaget ... 197
Tabell 6.10 Förhöjt grundavdrag för personer över 65 år enligt förslaget ... 197
Tabell 6.11 Skattesänkning i kronor per år enligt förslaget om ytterligare förhöjt grundavdrag för personer över 65 år, vid olika inkomst- och kommunalskattenivåer ... 198
Tabell 6.12 Skillnad i beskattning per år mellan en person äldre än 65 år med enbart pensionsinkomst och en person yngre än 65 år med enbart arbetsinkomst vid samma inkomstnivå ... 199
Tabell 6.13 Socialavgifter och allmän löneavgift 2015 enligt regeringens förslag ... 233
Tabell 6.14 Offentligfinansiell effekt av förslaget att slopa nedsättningen av socialavgifterna för unga ... 238
Tabell 6.15 Arbetsgivaravgifter för en person som vid årets ingång inte har fyllt 26 år, och med en månadslön på 25 000 kronor, vid nuvarande och föreslagna regler ... 239
Tabell 6.16 Offentligfinansiell effekt av en särskild löneskatt på 5,6 procent ... 244
Tabell 6.17 Förändring av kortsiktiga lönekostnader för anställda över 65 år vid en lön på 30 000 kronor, kronor per månad ... 244
Tabell 6.18 Arbetsgivaravgifter 2014 och 2015 enligt regeringens förslag ... 245
Tabell 6.19 Egenavgifter 2014 och 2015 enligt regeringens förslag ... 245
Tabell 6.20 Exempel på fordonsskatt ... 270
Tabell 6.21 Beslutade ändringar av skattesatser på vissa bränslen för 2015 jämfört med 2014, inklusive mervärdesskatt ... 285
Tabell 6.22 Ändringar av skattesatser på el för 2015 jämfört med 2014, inklusive mervärdesskatt ... 285
Tabell 6.23 Skattehöjning på tobak, uppdelad på de olika tobaksslagen, för tidigare beslutad indexering och föreslagen skattehöjning för 2015 ... 292
Tabell 6.24 Offentligfinansiella effekter av ändrade skatte- och avgiftsregler. Bruttoeffekt 2015, periodiserad nettoeffekt år 2015–2018 samt varaktig effekt ... 332
Tabell 7.1 Bruttoeffekter av ändrade skatte- och avgiftsregler 2013–2018 ... 360
Tabell 7.2 Totala skatteintäkter 2013–2018 jämfört med prognosen i 2014 års ekonomiska vårproposition ... 360
Tabell 7.3 Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget 2010–2018 ... 361
Tabell 7.4 Skatt på arbete 2012–2018 ... 362

Tabell 7.5 Faktisk och underliggande utveckling av kommunernas skatteunderlag 364
Tabell 7.6 Skattereduktioner 2012–2018 365
Tabell 7.7 Fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift 2012–2018 366
Tabell 7.8 Skatt på konsumtion och insatsvaror 2012–2018 367
Tabell 7.9 Skattekvot 2012–2018 368
Tabell 7.10 Nu föreslagna och aviserade förändringar av övriga inkomster 368
Tabell 7.11 Förändring av totala skatteintäkter till följd av regeländringar, bruttoeffekter i förhållande till föregående år 371
Tabell 7.12 Antaganden och förändringar jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition 373
Tabell 7.13 Aktuell prognos jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition samt statens budget för 2013 och 2014 374
Tabell 7.14 Övriga inkomster, aktuell prognos jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition 375
Tabell 7.15 Övriga inkomster, aktuell prognos jämfört med statens budget för 2013 och 2014 377
Tabell 7.16 Utbetalda ersättningar från högkostnadsskyddet 2012 378
Tabell 7.17 Den nya ersättningens beräknade utfall 398
Tabell 8.1 Utgifter på budgetens utgiftsområden och takbegränsade utgifter 2013–2018 410
Tabell 8.2 Utgiftsramar 2015 411
Tabell 8.3 Utgifter per utgiftsområde 2013–2018 413
Tabell 8.4 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med föregående år 414
Tabell 8.5 Utgiftsförändringar 2014–2018 i förhållande till föregående år till följd av tidigare beslutade, aviserade samt nu föreslagna och aviserade åtgärder och finansieringar[1] 416
Tabell 8.6 Helårsekvivalenter i vissa ersättningssystem 418
Tabell 8.7 Volymer inom olika transfereringssystem 420
Tabell 8.8 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med bedömningen i 2014 års ekonomiska vårproposition 423
Tabell 8.9 Förändring av utgiftsramar 2015–2018 jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition 424
Tabell 8.10 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar 437
Tabell 8.11 Volymer inom olika transfereringssystem 2015-2018 443
Tabell 8.12 Pris- och löneomräkning för 2015 445
Tabell 8.13 Takbegränsade utgifter och statsskuldsräntor m.m. 2014 446
Tabell 8.14 Utgifter 2014 447
Tabell 8.15 Beräknad förändring av anslagsbehållningar 2014 449
Tabell 9.1 Nu föreslagna och aviserade utgifts- och inkomstförändringar 2014–2018, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande 455
Tabell 9.2 Utgifts- och inkomstförändringar 2013–2018 i förhållande till föregående år av tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna och aviserade åtgärder och finansieringar, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande 456
Tabell 9.3 Den konsoliderade offentliga sektorns finanser 2013–2018 458
Tabell 9.4 Skatter och avgifter 2013–2018 458
Tabell 9.5 Den offentliga sektorns utgifter 2013–2018 459
Tabell 9.6 Indikatorer för impuls till efterfrågan 460

Tabell 9.7 Förändringar av den offentliga sektorns finansiella sparande och konsoliderade bruttoskuld ... 461
Tabell 9.8 Statens inkomster och utgifter 2013–2018 ... 462
Tabell 9.9 Statens finansiella sparande och budgetsaldo 2013–2018 ... 463
Tabell 9.10 Statens budgetsaldo 2013–2018 ... 464
Tabell 9.11 Statens budgetsaldo samt justering för större engångseffekter 2013–2018 ... 465
Tabell 9.12 Ålderspensionssystemets inkomster och utgifter 2013–2018 ... 466
Tabell 9.13 Inkomstindex, balanstal och balansindex 2013–2018 ... 467
Tabell 9.14 Kommunsektorns finanser 2013–2018 ... 467
Tabell 9.15 Den offentliga sektorns finansiella förmögenhet 2013–2018 ... 469
Tabell 9.16 Statsskuldens förändring 2013–2018 ... 470
Tabell 9.17 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld och bidrag till förändringen 2013–2018 ... 471
Tabell 9.18 Offentliga sektorns inkomster och utgifter. Aktuell prognos och förändringar jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition ... 471
Tabell 9.19 Offentliga sektorns inkomster och utgifter. Aktuell prognos och jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition förändringar exkl. ändrad bruttoredovisning till följd av ENS 2010[1] ... 472
Tabell 9.20 Offentliga sektorns finansiella ställning. Aktuell prognos och förändringar jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition ... 473
Tabell 9.21 Prognosjämförelse finansiellt sparande 2014–2018 ... 473
Tabell 10.1 Utgifter för välfärdstjänster 2013 fördelade efter typ av resurs ... 479
Tabell 10.2 Kommunfinansierad sysselsättning 2013–2018 ... 482
Tabell 10.3 Antalet kommunfinansierade arbetade timmar 2013–2018 ... 482
Tabell 10.4 Skatter och statsbidrag 2013–2018 ... 483
Tabell 10.5 Årlig förändring av statsbidragen 2013–2018 ... 484
Tabell 10.6 Kommunsektorns finanser 2013–2018 ... 485
Tabell 10.7 Kommunsektorns resultaträkning 2009–2013 ... 487
Tabell 10.8 Skillnader mellan resultat och finansiellt sparande 2009–2013 ... 488
Tabell 10.9 Kommunsektorns balansräkning 2009–2013 ... 489
Tabell 10.10 Kommunsektorns finanser 2013–2018. Förändringar jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition ... 490
Tabell 11.1 Låneram för 2015 ... 498
Tabell 11.2 Investeringslån och låneramar 2002–2014 ... 499
Tabell 11.3 Räntekontokreditram för 2015 ... 500
Tabell 11.4 Statlig utlåning 2015 ... 501
Tabell 11.5 Övriga kreditramar 2015 ... 502
Tabell 11.6 Garantiramar och utfärdade garantier ... 503
Tabell 11.7 Sammanfattande redovisning av beställningsbemyndiganden avseende 2015 ... 506

Diagramförteckning

Diagram 1.1 Arbetslöshet och långtidsarbetslöshet 38
Diagram 1.2 Arbetslöshet efter utbildningsnivå 40
Diagram 1.3 Effekter av förslagen i denna proposition på disponibel hushållsinkomst i olika inkomstgrupper 57
Diagram 1.4 Effekter av förslagen i denna proposition på individuell disponibel inkomst för vuxna kvinnor och män 58
Diagram 4.1 Förtroende i näringslivet 2008–2014 137
Diagram 4.2 Förtroendeindikatorer 2007–2014 140
Diagram 4.3 Förtroendeindikator för hushållen 140
Diagram 4.4 BNP-tillväxt och bidrag till BNP-tillväxt 141
Diagram 4.5 Sysselsatta och sysselsättningsgrad 1991–2015 143
Diagram 4.6 Ett urval av sysselsättningsindikatorer 2001–2014 144
Diagram 4.7 Sysselsättning i näringslivet och offentlig sektor 1994–2015 144
Diagram 4.8 BNP, arbetade timmar och sysselsatta 1994–2015 145
Diagram 4.9 Arbetskraften och arbetskraftsdeltagande 1990–2015 145
Diagram 4.10 Arbetslöshet 1990–2015 146
Diagram 4.11 Arbetslösa och långtidsarbetslösa 2001–2014 146
Diagram 4.12 Resursutnyttjande 2001–2015 146
Diagram 4.13 Brist på arbetskraft 1996–2014 147
Diagram 4.14 Industrins kapacitetsutnyttjande 1996–2014 147
Diagram 4.15 Centrala avtal och löneökningar i näringslivet 1993–2015 148
Diagram 4.16 Inflation i varor respektive tjänster 2007–2014 148
Diagram 4.17 Enhetsarbetskostnad, produktivitet och löner 2007–2015 149
Diagram 4.18 Statsobligationsräntor 2008–2014 149
Diagram 4.19 BNP-tillväxten före och efter ENS 2010 och generalrevidering 151
Diagram 4.20 Hushållens konsumtion, disponibel inkomst och sparkvot, 1994–2018 153
Diagram 4.21 Arbetslöshet och jämviktsarbetslöshet 1990–2018 154
Diagram 4.22 Real och nominell löneutveckling 1997–2018 154
Diagram 4.23 Arbetslöshet 2013–2018 156
Diagram 4.24 BNP-tillväxt 2013–2018 158
Diagram 4.25 BNP med osäkerhetsintervall, 2010–2015 161
Diagram 4.26 Arbetslöshet med osäkerhetsintervall, 2010–2015 161
Diagram 4.27 Produktivitetstillväxt i näringslivet 162
Diagram 5.1 Utgiftstakets nivå 1997–2018 176
Diagram 5.2 Kommunsektorns resultat och finansiella sparande 2000–2018 178
Diagram 6.1 Genomsnittlig skatt 2015 för personer som är under 65 år utan jobbskatteavdrag, med jobbskatteavdrag enligt gällande regler och med avtrappat jobbskatteavdrag enligt förslaget 193
Diagram 6.2 Marginalskatt 2015 för personer som är under 65 år utan jobbskatteavdrag, med jobbskatteavdrag enligt gällande regler och med avtrappat jobbskatteavdrag enligt förslaget 193

Diagram 6.3 Genomsnittlig skatt 2015 för personer som fyllt 65 år vid årets ingång utan jobbskatteavdrag, med jobbskatteavdrag enligt gällande regler och med avtrappat jobbskatteavdrag enligt förslaget ... 193
Diagram 6.4 Marginalskatt 2015 för personer som fyllt 65 år vid årets ingång utan jobbskatteavdrag, med jobbskatteavdrag enligt gällande regler och med avtrappat jobbskatteavdrag enligt förslaget ... 194
Diagram 6.5 Procentuell förändring av justerad disponibel inkomst (hushållsnivå) 2015 till följd av förslaget om avtrappat jobbskatteavdrag ... 195
Diagram 6.6 Procentuell förändring av individuell disponibel inkomst 2015 till följd av förslaget om avtrappat jobbskatteavdrag efter kön och åldersgrupp ... 195
Diagram 6.7 Grundavdrag i kronor för personer över 65 år enligt gällande regler, enligt förslaget om ytterligare förhöjt grundavdrag samt grundavdrag för personer under 65 år ... 198
Diagram 6.8 Procentuell förändring av justerad disponibel inkomst (hushållsnivå) 2015 för personer över 65 år till följd av förslaget om ytterligare förhöjt grundavdrag för äldre ... 199
Diagram 6.9 Procentuell förändring av justerad disponibel inkomst 2015 för personer över 65 år till följd av förslaget om ytterligare förhöjt grundavdrag för äldre efter kön och åldersgrupp ... 200
Diagram 6.10 Procentuell förändring av justerad disponibel inkomst (hushållsnivå) 2015 till följd av förslaget om ändrad uppräkning av den nedre skiktgränsen ... 203
Diagram 6.11 Procentuell förändring av individuell disponibel inkomst 2015 till följd av förslaget om ändrad uppräkning av den nedre skiktgränsen efter kön och ålder ... 203
Diagram 6.12 Ungdomsarbetslöshet 1976–2013 ... 236
Diagram 7.1 Totala skatteintäkter 2000–2018 ... 359
Diagram 7.2 Arbetade timmar, timlön och lönesumma 2000–2018 ... 363
Diagram 7.3 Transfereringsinkomster som andel av underlaget för skatt på arbete 2000–2018 ... 363
Diagram 7.4 Antal personer som betalar statlig inkomstskatt 2000–2018 ... 364
Diagram 7.5 Kapitalvinster, aktieprisindex och fastighetspriser 1988–2018 ... 365
Diagram 7.6 Skatt på företagsvinster 1990–2018 ... 366
Diagram 7.7 Hushållens konsumtion och underliggande intäkter från mervärdesskatt 2000–2018 ... 367
Diagram 8.1 Fördelning av de takbegränsade utgifterna 2015 ... 411
Diagram 8.2 Utgifter för arbetslöshetsförsäkringen och arbetsmarknadspolitiska program[1] samt antalet helårsekvivalenter i arbetslöshetsförsäkringen och arbetsmarknadspolitiska program 2013–2018 ... 418
Diagram 8.3 Utgifter för sjuk- och rehabiliteringspenning och sjuk- och aktivitetsersättning[1] samt antalet helårsekvivalenter i sjuk- och rehabiliteringspenning och sjuk- och aktivitetsersättning 2013–2018 ... 419
Diagram 8.4 Skillnad mellan utgiftsprognos för 2014 och ursprungligt anvisade medel på statens budget för 2014[1] för vissa utgiftsområden ... 448
Diagram 9.1 Den offentliga sektorns finansiella sparande 2000–2018 ... 457
Diagram 9.2 Inkomster och utgifter 2000–2018 ... 458
Diagram 9.3 Offentliga sektorns utgifter 2000–2018 ... 459
Diagram 9.4 Statens budgetsaldo 2000–2018 ... 464
Diagram 9.5 Utvecklingen av inkomstindex och balansindex 2009–2018 ... 466

Diagram 9.6 Utvecklingen av kommunsektorns inkomster och utgifter samt finansiella sparande 2000–2018 468
Diagram 9.7 Den offentliga sektorns finansiella förmögenhet 1990–2018 468
Diagram 9.8 Statsskuldens utveckling 2000–2018 469
Diagram 9.9 Den konsoliderade bruttoskulden 1994–2018 470
Diagram 9.10 Den offentliga sektorns finansiella sparande i EU, Japan och USA 2007–2013 474
Diagram 9.11 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld i EU 2007 och 2013 474
Diagram 10.1 Kommunsektorns utgifter 2012 fördelade efter utgiftsområde 479
Diagram 10.2 Demografiskt betingat resursbehov inom olika välfärdstjänster 2000–2018 480
Diagram 10.3 Utgifter för välfärdstjänster 2000–2018 480
Diagram 10.4 Kommunalt finansierad sysselsättning 1993–2018 481
Diagram 10.5 Kommunalt finansierade sysselsättning och arbetade timmar 1993–2018 482
Diagram 10.6 Finansiellt sparande och resultat 1993–2018 484
Diagram 10.7 Totala inkomster och utgifter 1993–2018 485
Diagram 10.8 Kommunernas investeringsutgifter 2013 488
Diagram 10.9 Befolkning i Storstadsområden 1990–2030 492
Diagram 10.10 Investeringar i kommunsektorn som andel av BNP 1994–2012 492
Diagram 10.11 Investeringar i kommuner 2009 och 2013 exklusive bolag (ovägda medelvärden) 492
Diagram 10.12 Långfristiga skulder 2000–2013 493
Diagram 10.13 Långfristiga skulder i kommuner 2009 och 2013 (ovägda medelvärden) 493
Diagram 11.1 Myndigheternas kollektiva låneram december 2000–juni 2014 499

1

Finansplan

1 Finansplan

Ett Sverige som håller ihop

Sverige ska vara en global förebild, i vår utveckling, vår jämlikhet, vår jämställdhet och vårt ledarskap i klimatomställningen. Ett land som kännetecknas av alla människors lika värde, självförtroende, solidaritet och tron på att framtiden går att förändra. Sverige ska vara en ledande och inspirerande kraft i världen. Där vi investerar gemensamt i människor och miljö, i kunskap och konkurrenskraft, i trygghet i nuet och hopp inför framtiden. Där vi bryggar över klyftor och där alla barn har möjligheter att förverkliga sin fulla potential.

Sverige befinner sig på flera viktiga områden i ett allvarligt läge. Arbetslösheten har bitit sig fast på höga nivåer. Överskott har vänts till underskott. Skolresultaten rasar och välfärden uppvisar stora brister. Klyftorna växer och ojämställdheten mellan kvinnor och män består. De sänkta klimatambitionerna och oviljan att med kraft ställa om till miljövänlig produktion riskerar vår natur, människors hälsa och Sveriges konkurrenskraft.

För tredje gången av tre möjliga efterlämnar en borgerlig regering stora hål i statens finanser. Ofinansierade skattesänkningar har bidragit till att underskotten i de offentliga finanserna har vuxit år efter år, även när konjunkturen stärkts. Överskottsmålet nås inte. Nu ska underskotten steg för steg pressas tillbaka, så att Sverige inte längre bryter mot det finanspolitiska ramverket. Därför kommer nya reformer att finansieras fullt ut i denna budget.

Dagens skillnader i villkor mellan kvinnor och män är oacceptabla. Därför ska den ekonomiska politiken präglas av en feministisk grundsyn och verka för jämställdhet. Kvinnor och män ska ges samma möjligheter inom skolan och utbildningssystemet och trygg förankring och karriärmöjligheter på arbetsmarknaden.

Arbete betyder gemenskap och tillhörighet, makt att forma sitt liv och sin framtid. Att fler kvinnor och män finner ett jobb är avgörande för att hålla ihop Sverige. Ett tydligt sysselsättningsmål ska styra den ekonomiska politiken. Antalet personer som arbetar och antalet arbetade timmar i ekonomin ska öka så mycket att Sverige når lägst arbetslöshet i EU år 2020.

Tillväxten av fler jobb i det privata näringslivet är grunden för högre sysselsättning. Därför ska samverkan mellan det offentliga och näringslivet prioriteras mycket högt. Ett innovationsråd inrättas under ledning av statsministern. Företagens villkor stärks genom enklare regler och minskade sjuklönekostnader, vilket särskilt gynnar små företag. Offentlig upphandling ska kunna vara innovationsdriven och den fysiska och IT-mässiga infrastrukturen vara god i hela landet. Möjligheterna till företagande i hela Sverige ska stärkas genom en politik för landsbygden som sätter jobbskapande i fokus.

Alltför många tecken tyder på att vi inte tar vara på potentialen hos alla som lever i vårt land. Det visar sig tydligt i den höga arbetslösheten, inte minst bland de unga. Ingen ung människa ska behöva gå arbetslös i mer än 90 dagar. Den som blivit långtidsarbetslös ska inte lämnas därhän utan få stöd för att komma tillbaka till arbete och egen försörjning.

Svensk ekonomi och arbetsmarknad behöver stärkas och prestera bättre. Ineffektiva åtgärder ska ersättas av effektiva insatser. Arbetsmarknadsinsatsernas inriktning ska gå från passivitet till aktivitet. Traineejobb och extratjänster, samt en utveckling av Arbetsförmed-

lingen, är viktiga reformer för att nå sysselsättningsmålet. Regeringen avser också att se över möjligheten att införa en kompletterande anställningsform liknande det danska systemet för "fleksjobb" för långtidsarbetslösa med nedsatt arbetsförmåga.

Att tillväxten skapas på ett sätt som är socialt och ekologiskt hållbart och fördelas rättvist är en av vår tids ödesfrågor, men också en fråga där Sverige har goda möjligheter att ligga i framkant. Sveriges ambitioner på klimatområdet – den yttersta förutsättningen för en långsiktigt god levnadsstandard – har de senaste åren hållits tillbaka. Regeringen föreslår att ett klimatpolitiskt ramverk införs. Stödet för att värna den biologiska mångfalden ska stärkas väsentligt. Det ska bli mer lönsamt att välja klimatvänliga lösningar som producent och som konsument, samt svårare och dyrare att välja det som förstör vår gemensamma miljö. Klimatinvesteringar ska stödjas, både lokalt och globalt. De nationella miljömålen ska nås. Avgörande steg ska tas för att göra detta möjligt.

De senaste årens utveckling, med allt fler unga som inte får med sig kunskaperna från grundskolan för att gå vidare till gymnasiet, är oroväckande för våra barns framtid och ett hot mot Sveriges konkurrenskraft. Internationella studier visar att resultaten i svensk skola sjunkit snabbare än i något annat OECD-land. Samtidigt har likvärdigheten mellan skolor minskat kraftigt. Därför föreslår regeringen omfattande satsningar på minskade barngrupper i förskolan, fler anställda i grundskolan så att lärare kan få tid till sitt arbete och klasserna kan bli mindre, stöd till alla elever som riskerar att halka efter och tydliga insatser för att öka läraryrkets attraktivitet. Svensk skola ska vara i världsklass.

Sverige har under de senaste åren tappat i jämförelse med andra länder. Arbetslösheten har stigit snabbare än i flera jämförbara länder, kunskapsresultaten i skolan har sjunkit snabbare och inkomstklyftorna har vidgats mer än i något annat OECD-land. Samtidigt har ambitionsnivån på klimatområdet sänkts. Klyftorna har vidgats och ojämlikheten ökat; ekonomiskt, socialt och geografiskt.

Med växande klyftor minskar de gemensamma erfarenheterna och beröringspunkterna. Därmed urholkas förståelsen för andra människors livssituation. Det gör det svårare för Sverige som nation att skapa insikt om, och gemensamt ta sig an, de stora framtidsutmaningarna.

I budgetpropositionen för 2015 lämnas förslag till reformer och finansiering, varav merparten träder i kraft den 1 januari 2015 (se tabell 1.1). I propositionen tas hänsyn till genomförandeaspekter som innebär att några reformer som träder i kraft den 1 januari 2015 inte får fullt genomslag förrän mot slutet av 2015. Därför stiger årskostnaden för dessa reformer 2016 i förhållande till 2015. En eventuell utbyggnad av reformerna fr.o.m. 2016 och framåt beaktas däremot inte. I några andra fall aviseras, till följd av den korta beredningstid som stått till förfogande efter regeringsskiftet, reformer eller budgetförstärkningar med ikraftträdande först senare under 2015 eller den 1 januari 2016. Även i dessa fall blir budgetkonsekvenserna större 2016 än 2015.

Budgetpropositionen för 2015 bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet.

En politik för fler jobb, präglad av både social och ekologisk hållbarhet, ger ökad sammanhållning och är avgörande för Sveriges utveckling. Sverige ska ha en välfärd att lita på. Inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män ska minska. Sverige ska vara ett land som håller ihop.

Tabell 1.1 Reformer, finansiering och budgetförstärkningar i budgetpropositionen för 2015

Effekt på finansiellt sparande i offentlig sektor

Miljarder kronor	2015	2016	2017	2018
Reformer för jämställdhet				
Mäns våld mot kvinnor	0,15	0,15	0,15	0,14
Höjt underhållsstöd	0,63	0,63	0,63	0,63
Höjd grundnivå i föräldrapenningen	0,18	0,18	0,18	0,18
Reformer för fler jobb				
Traineejobb	0,45	1,46	1,65	1,68
Extratjänster	0,48	2,68	2,76	1,84
Utbildningskontrakt	0,76	0,76	0,77	0,78
Tillskott Arbetsförmedlingen	0,91	0,94	0,97	0,74
Högre utbildning, vuxenutbildning och yrkeshögskolan	1,93	2,62	2,99	3,39
Tidigareläggning av medel EU:s socialfond	0,21	0,35	0,06	
Modernt arbetsliv	0,10	0,10	0,10	0,10
Infrastruktur	2,34	2,64	2,64	2,64
Aktiv näringspolitik	0,57	0,54	0,54	0,53
Reformer för en bättre miljö och ett hållbart klimat				
KLOKT-stöd	0,20	0,60	0,60	0,60
Biologisk mångfald och skydd av natur	1,26	1,18	1,18	1,18
Miljömyndigheter	0,11	0,10	0,10	0,10
Övriga miljöreformer	0,54	0,22	0,22	0,22
Reformer för att vända resultaten i skolan				
Tidiga insatser	1,79	3,38	3,41	3,41
Mer attraktivt läraryrke	0,55	0,64	0,64	0,63
Alla skolor ska vara bra skolor	1,03	1,57	1,66	1,68
Reformer för att värna den svenska modellen				
Hälso- och sjukvård	2,10	2,31	2,31	2,31
Höjt tak och grundbelopp i a-kassan (inkl. samordning med sjukpenning)	1,64	2,39	2,31	2,26
Äldreomsorg	2,00	2,00	2,00	2,00
Sänkt skatt för pensionärer	1,98	1,98	1,98	1,98
Avskaffa den bortre gränsen i sjukförsäkringen[1]	0,10	0,41	0,39	0,38
Höjd sjuk- och aktivitetsersättning	0,25	0,25	0,25	0,25
Höjt bostadstillägg för pensionärer	0,20	0,40	0,40	0,40
Andra reformer				
Kultur	0,23	0,24	0,24	0,24
Tillskott kommunerna	1,51	3,02	3,02	3,02
Internationell klimatfinansiering	0,50	0,50	0,50	0,50
Försvar (inkl. försvarsberedningen)	0,68	0,80	1,24	1,44
Summa reformer	**25,35**	**35,03**	**35,88**	**35,23**

Tabell 1.1 Reformer, finansiering och budgetförstärkningar i budgetpropositionen för 2015 (forts.)

Effekt på finansiellt sparande i offentlig sektor

Miljarder kronor	2015	2016	2017	2018
Finansiering och budgetförstärkningar				
Inkomstökningar				
Sänkt och fr.o.m. 2016 slopad nedsättning av socialavgifter för unga	9,60	18,81	18,25	17,97
Sänkt och fr.o.m. 2016 slopat avdrag för pensionssparande	3,09	4,45	4,45	4,45
Avtrappning av jobbskatteavdraget	2,36	2,36	2,36	2,36
Höjda miljöskatter	2,29	3,39	3,40	3,28
Särskild löneskatt för äldre	1,55	1,50	1,47	1,46
Uppräkningen av gränsen för statlig inkomstskatt begränsas	1,91	1,91	1,91	1,91
Slopat RUT-avdrag för hjälp med läxor och annat skolarbete	0,05	0,05	0,05	0,05
Halverat RUT-avdrag för personer under 65 år		0,07	0,07	0,07
Höjd skatt på öl, vin, sprit och tobak	1,67	1,40	1,47	1,54
Höjd skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer	0,25	0,25	0,25	0,25
Utgiftsminskningar				
Stimulansbidrag inom äldrepolitiken	0,96	1,23	1,44	1,44
Avskaffa kömiljarden		1,00	1,00	1,00
Generell neddragning PLO-anslag	0,23	0,88	0,88	0,88
Neddragning etableringslotsar	0,10	0,40	0,69	0,59
Minskning av anordnarbidraget i sysselsättningsfasen	0,30	0,09	0,08	0,14
Summa finansiering och budgetförstärkningar	**24,35**	**37,79**	**37,77**	**37,38**
Övrigt (netto)	**1,12**	**3,65**	**4,49**	**5,11**
Effekt offentliga finanser	**0,12**	**6,41**	**6,39**	**7,26**
Beräkningsteknisk överföring till hushållen[2]		**6,84**	**6,81**	**7,68**

[1] Beredning av reformen pågår inom Regeringskansliet. Reformen ingår inte i beräknade utgiftsförändringar i denna proposition.
[2] Lämnar utrymme för bl.a. avskaffad bortre gräns för sjukförsäkringen.

1.1 Det ekonomiska läget

Regeringen bedömer att det sker en gradvis återhämtning i svensk ekonomi under de närmaste åren. Trots detta finns det lediga resurser i ekonomin 2014–2016 och arbetslösheten minskar gradvis från nuvarande höga nivåer. Risken för en svagare utveckling väger över och har den senaste tiden ökat till följd av geopolitiska oroligheter.

1.1.1 Svag återhämtning i omvärlden

Konjunkturåterhämtningen i omvärlden dämpades under inledningen av 2014. I euroområdet var tillväxten svag. Den amerikanska ekonomin präglades av en extremt kall vinter, vilket ledde till ett tillfälligt fall i BNP under första kvartalet. Under sommaren 2014 har det i många av Sveriges viktiga exportländer i euroområdet funnits indikationer på en fortsatt svag utveckling bl.a. till följd av ökad geopolitisk osäkerhet.

I euroområdet förväntas en viss uppgång i BNP under det andra halvåret 2014, men en svag kredittillväxt verkar fortfarande återhållande på utvecklingen. I andra delar av världen är utsikterna bättre. Det finns tydliga tecken på en förhållandevis hög aktivitet i både amerikansk och brittisk ekonomi under det andra halvåret 2014.

Den internationella återhämtningen förväntas fortsätta 2015, främst driven av de avancerade ekonomierna med stöd av expansiv penningpolitik och minskade finanspolitiska åtstramningar i dessa länder. I många länder förväntas tillväxten öka. Aktiviteten i euroområdet hålls dock tillbaka av att många ekonomier dras med en trög anpassning av konkurrenskraften och höga offentliga skuldnivåer. Den allt för ensidigt utformade åtstramningspolitiken har också bidragit till ökad arbetslöshet och till fattigdom.

1.1.2 Återhämtning i svensk ekonomi

Svensk ekonomi befinner sig i en konjunkturåterhämtning. Det är framför allt hushållens konsumtion – som dock har varit ojämnt fördelad – som bidragit till återhämtningen. Den svaga internationella utvecklingen, i synnerhet i euroområdet, har dämpat exporttillväxten. Även investeringarna i industrin har utvecklats svagare än förväntat.

Utvecklingen av förtroendeindikatorer tyder på en måttlig tillväxt i BNP under det andra halvåret 2014. Den politik som regeringen föreslår i denna proposition, med bl.a. högre offentlig konsumtion, bidrar till en högre tillväxttakt 2015. Även en expansiv penningpolitik och ett förbättrat internationellt konjunkturläge bidrar till att tillväxten blir högre 2015 (se tabell 1.2). Ett förbättrat arbetsmarknadsläge bidrar också till en starkare utveckling av hushållens konsumtion.

Bostadsinvesteringar och ökande investeringar inom både industrin och tjänstebranscherna lämnar ett betydande bidrag till BNP-tillväxten under 2014 och 2015. Till följd av en allt högre inhemsk efterfrågan förväntas en stark utveckling av tjänsteproduktionen i näringslivet. I takt med att exportefterfrågan stiger bedöms varuproduktionen öka.

Tabell 1.2 Makroekonomiska nyckeltal

Utfall för 2013, prognos för 2014–2018
Procentuell förändring om annat ej anges

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
BNP[1]	1,5	2,1	3,0	3,2	2,6	2,4
BNP-gap[2]	-3,0	-2,2	-1,2	-0,5	-0,1	0,0
Sysselsatta[3]	1,0	1,3	1,4	1,2	0,9	0,8
Sysselsättningsgrad[3]	65,7	66,2	66,5	66,6	66,6	66,8
Arbetade timmar[4]	0,3	1,4	1,3	1,3	1,2	0,8
Produktivitet[4,5]	1,7	1,3	1,9	2,1	2,1	2,0
Arbetslöshet[6]	8,0	7,9	7,3	6,7	6,4	6,1
Timlöner[7]	2,5	2,8	2,9	3,3	3,5	3,5
KPI[8]	0,0	0,0	0,9	2,2	3,0	3,2
KPIF[8]	0,9	0,6	1,4	1,8	1,9	2,0

[1] Fasta priser, referensår 2013.
[2] Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.
[3] I åldern 15–74 år.
[4] Kalenderkorrigerad.
[5] Näringslivet.
[6] I procent av arbetskraften, 15–74 år.
[7] Mätt enligt konjunkturlönestatistiken.
[8] Årsgenomsnitt.
Källor: Statistiska centralbyrån, Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

Hög arbetslöshet

Både sysselsättningen och arbetskraften har ökat i en förhållandevis hög takt de senaste månaderna. Arbetslösheten ligger dock kvar på en hög nivå, kring 8 procent.

De framåtblickande indikatorerna tyder sammantaget på en fortsatt uppgång i sysselsättningen 2014. I takt med att produktionen ökar snabbare får företagen ett större behov av att öka

arbetsstyrkan. Utvecklingen av sysselsättningen inom olika branscher förväntas dock skilja sig åt, då ökningarna främst är koncentrerade till tjänstebranscherna. Detta följer av stigande inhemsk efterfrågan, i synnerhet i form av en ökad konsumtion bland hushållen.

Sysselsättningen förväntas framöver öka snabbare än arbetskraften. Arbetslösheten minskar gradvis. Regeringens politik, med bl.a. ökad offentlig konsumtion och investeringar samt utbildningskontrakt, 90-dagarsgarantin och extratjänster, bidrar till minskningen av arbetslösheten.

Lågt resursutnyttjande och låg inflation

Resursutnyttjandet i företagen bedöms vara balanserat. Det finns däremot lediga resurser på arbetsmarknaden och många skulle därför kunna ta en anställning när efterfrågan på arbetskraft stiger. Det medför att resursutnyttjandet i ekonomin i dess helhet också bedöms vara lågt (se tabell 1.2). Resursutnyttjandet förväntas dock stiga 2014–2018.

Inflationen har varit låg under en längre tid. Inflationen har pressats ned av låga importpriser och av ett lågt resursutnyttjande. Sedan mitten av 2013 har även priserna i tjänstesektorn, som främst styrs av inhemska faktorer, bidragit till att hålla nere inflationen. Inflationsutfallet har varit lågt även under inledningen av 2014 och inflationen i årstakt, mätt som konsumentprisindex med fast ränta, väntas sjunka för fjärde året i följd. På sikt väntas dock inflationen stiga i takt med att resursutnyttjandet ökar.

Förutsättningar för högre tillväxt 2016–2018

Ett högt sparande bland hushållen, en god utveckling av disponibelinkomsterna och en ökad ekonomisk trygghet ger utrymme för en förhållandevis hög tillväxt i hushållens konsumtion de närmaste åren. Om den internationella efterfrågan dessutom växer i en relativt hög takt skapar det förutsättningar för en jämförelsevis hög BNP-tillväxt i Sverige 2016–2018 (se tabell 1.2). De lediga resurserna på arbetsmarknaden innebär att denna tillväxt kan ske utan att resursutnyttjandet blir ansträngt.

BNP-tillväxten bidrar till en fortsatt sysselsättningsökning. Sysselsättningen utvecklas i en fortsatt hög takt 2016–2018 och arbetslösheten minskar (se tabell 1.2). I takt med att konjunkturen stärks under 2016 och 2017 bedöms lönerna utvecklas snabbare.

Risker för en svagare utveckling

Under sommaren och hösten 2014 har de geopolitiska spänningarna ökat på olika håll i omvärlden. Hittills har dock inga tydliga makroekonomiska effekter till följd av dessa spänningar kunnat observeras. Riskerna för en svagare utveckling har dock ökat. Risken för en svagare utveckling i euroområdet är betydande. Om de geopolitiska kriserna i omvärlden, t.ex. i Ukraina, allvarligt förvärras kan effekterna på världsekonomin i stort och även för svensk ekonomi bli betydande.

Tecknen på en god återhämtning i USA växer sig allt starkare. Därmed aktualiseras åter riskerna för oväntade penningpolitiska åtstramningar. Sådana skulle i sin tur bidra till ökade risker för hastigt reverserande globala kapitalflöden, framför allt i framväxande ekonomier med stora bytesbalansöverskott. En sådan utveckling kan destabilisera delar av det globala finansiella systemet och kan medföra att räntenivån blir högre än vad som är förenligt med en återhämtning även i avancerade ekonomier.

Även klimatförändringarnas och extrema väderhändelsers effekter utgör en risk då de kan medföra stora kostnader både för enskilda och för samhället.

I Sverige utgör hushållens höga skuldsättningsgrad och bostadsprisernas utveckling en risk i prognosen. I prognosen förutsätts bostadspriserna öka, om än i måttlig takt de närmaste åren. Samtidigt kan bostadspriserna stiga snabbare än vad prognosen förutsäger. Snabbt stigande bostadspriser medför att risken för stora bostadsprisfall ökar. En sådan utveckling, med en kombination av höga skulder och fallande bostadspriser, riskerar att få konsekvenser för den makroekonomiska utvecklingen. En rad åtgärder för att minska riskerna i det finansiella systemet och med hushållens skuldsättning har vidtagits de senaste åren. Regeringen och ansvariga myndigheter kommer noga följa utvecklingen för att se om ytterligare åtgärder blir nödvändiga.

Bredare mått på välfärd och samhällsutveckling

Förutom att vara en av de viktigaste indikatorerna för att mäta ekonomisk aktivitet och tillväxt, används BNP-måttet ofta som ett mått på välfärd och samhällsutveckling. Men i dessa avseenden är BNP-måttet bristfälligt. Det tar inte hänsyn till fördelningen av välstånd och innefattar inte tjänster som inte är mätbara i termer av ekonomisk aktivitet. Dessutom tar det inte hänsyn till innehållet i de varor och tjänster som produceras, eventuella negativa externa effekter som miljöförstöring och inte heller till framtida generationers välstånd.

Under mandatperioden kommer nya mått för samhällsutvecklingen att utvecklas, som utöver BNP även tar hänsyn till miljöpåverkan, livskvalitet och sociala faktorer. För närvarande har en utredare i uppdrag att kartlägga och föreslå mått på utvecklingen av livskvaliteten i Sverige (dir. 2014:68). Resultatet av utredningen kommer vara en viktig del i det fortsatta arbetet.

1.2 Offentliga finanser

Den offentliga sektorns sparande, inkomster minus utgifter, befinner sig i ett bekymmersamt läge. Vid ingången av finanskrisen uppvisade den offentliga ekonomin ett betydande överskott. År 2007–2014 har dock Sverige varit ett av de länder inom EU som försämrat sitt finansiella sparande allra mest. De senaste sex åren har Sverige haft underskott i de offentliga finanserna. Trots att konjunkturläget har förbättrats under de senaste åren har underskotten vuxit och väntas 2014 uppgå till ca 90 miljarder kronor.

Ordning och reda i statsfinanserna är grunden för en stark välfärd, stigande sysselsättning och en långsiktigt hållbar politik. De senaste årens ofinansierade skattesänkningar behöver ersättas av en ordning där reformer genomförs på ett ansvarsfullt sätt. Utgångspunkten är att regeringens förslag finansieras fullt ut. Underskottet i de offentliga finanserna ska steg för steg minska så att Sverige inte längre bryter mot det finanspolitiska ramverket.

1.2.1 Utvecklingen av de offentliga finanserna

När finanskrisen inleddes 2008 var det finansiella sparandet högt. I detta läge var en aktiv finanspolitik väl avvägd för att dämpa finanskrisens effekter på tillväxten och arbetslösheten. Att genomföra stora permanenta skattesänkningar i stabiliseringspolitiskt syfte var emellertid inte väl avvägt. Till exempel har Finanspolitiska rådet framhållit att den förra regeringen i större utsträckning borde ha använt temporära insatser för att möta konjunkturnedgången. Den förra regeringen genomförde därtill omfattande ofinansierade reformer under de senaste åren, trots att konjunkturläget hade förbättrats. Underskotten har därför vuxit och förväntas i år uppgå till ca 90 miljarder kronor.

Den offentliga sektorn redovisade 2013 ett finansiellt sparande på -1,3 procent av BNP (se tabell 1.3). Underskottet i den offentliga sektorns finanser bedöms öka 2014, bl.a. till följd av att arbetslösheten bitit sig fast, den förra regeringens stora ofinansierade skattesänkningar och att utgifterna för sjukpenningen ökat. Den starkare ekonomiska utvecklingen åren därefter medför att den offentliga sektorns finansiella sparande gradvis förstärks till 0,5 procent av BNP 2018, med den politik som regeringen föreslår och aviserar i denna proposition.

Staten och kommunsektorn bedöms uppvisa underskott under både 2014 och 2015, medan ålderspensionssystemet väntas vara i balans dessa år. Den förstärkning av det finansiella sparandet som förutses fr.o.m. 2015 sker i huvudsak inom staten. Det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet bedöms gradvis försvagas hela perioden fram till 2018. Den kommunala sektorn förväntas redovisa ett negativt men stabilt finansiellt sparande, medan sektorns ekonomiska resultat är positivt under hela perioden.

Till följd av underskotten i den offentliga sektorn bedöms bruttoskulden som andel av BNP öka något 2014. Bruttoskulden förväntas därefter gradvis minska till 34 procent av BNP fram till 2018.

Tabell 1.3 Den konsoliderade offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor. Utfall 2013, prognos 2014–2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Inkomster	**1 861**	**1 877**	**1 990**	**2 104**	**2 209**	**2 312**
Procent av BNP	*49,3*	*48,1*	*48,6*	*48,9*	*49,0*	*49,1*
Skatter och avgifter	1 614	1 651	1 754	1 858	1 951	2 042
Procent av BNP	*42,7*	*42,3*	*42,8*	*43,1*	*43,3*	*43,4*
Övriga inkomster	247	226	236	246	259	270
Utgifter	**1 912**	**1 964**	**2 036**	**2 118**	**2 211**	**2 289**
Procent av BNP	*50,6*	*50,3*	*49,7*	*49,2*	*49,1*	*48,6*
Finansiellt sparande	**-50**	**-87**	**-46**	**-14**	**-1**	**23**
Procent av BNP	*-1,3*	*-2,2*	*-1,1*	*-0,3*	*0,0*	*0,5*
Strukturellt sparande *Procent av BNP*	*0,1*	*-0,9*	*-0,4*	*0,0*	*0,0*	*0,5*
Konsoliderad bruttoskuld	**1 457**	**1 569**	**1 619**	**1 636**	**1 637**	**1 604**
Procent av BNP	*38,6*	*40,2*	*39,5*	*38,0*	*36,3*	*34,1*

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 1.4 Finansiellt sparande i offentlig sektor samt indikatorer för avstämning mot överskottsmålet

Procent av BNP respektive potentiell BNP

Utfallsdata för 2013 och prognoser 2014–2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Finansiellt sparande	**-1,3**	**-2,2**	**-1,1**	**-0,3**	**-0,0**	**0,5**
Bakåtblickande tioårssnitt	0,7					
Sjuårsindikatorn	-0,9	-0,9	-0,9			
Strukturellt sparande	0,1	-0,9	-0,4	0,0	0,0	0,5

[1] Konjunkturjusteringen görs genom att indikatorvärdet minskas med BNP-gapet under motsvarande period multiplicerat med elasticiteten 0,55.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

1.2.2 Finanspolitikens inriktning

Uppföljning av överskottmålet

Överskottsmålet anger att det finansiella sparandet i den offentliga sektorn ska motsvara 1 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. I tabell 1.4 redovisas det genomsnittliga finansiella sparandet under den senaste tioårsperioden med utfallsdata tillsammans med de indikatorer som används för att stämma av budgetutrymmet mot överskottsmålet i ett framåtblickande perspektiv. Eftersom överskottsmålet främst utgör ett framåtblickande riktmärke för finanspolitiken följs målet i första hand upp i ett framåtblickande perspektiv. En bakåtblickande analys görs dock för att se om det funnits systematiska fel i finanspolitiken som minskar sannolikheten att målet nås i framtiden. Under tioårsperioden 2004–2013 uppgick det finansiella sparandet i den offentliga sektorn till i genomsnitt 0,7 procent av BNP. Att det finansiella sparandet över den senaste 10-årsperioden avviker från 1 procent av BNP förklaras delvis av lågkonjunkturens effekter på de offentliga finanserna, men också av att de ofinansierade åtgärder som den förra regeringen vidtagit inte varit förenliga med överskottsmålet.

En framåtblickande analys visar att sparandet ligger långt under den målsatta nivån. Både sjuårsindikatorn och det strukturella sparandet är 2014 ca 2 procentenheter under den målsatta nivån om 1 procent av BNP.

Regeringens sammantagna bedömning är att det finansiella sparandet tydligt avviker från överskottsmålet.

Budgetutrymmet 2015

Såväl det faktiska finansiella sparandet som det strukturella sparandet har försämrats de senaste åren. De offentliga finanserna förväntas fortsatt visa underskott 2015. Sparandet har tydligt underskridit överskottsmålet under de senaste åren.

Att många av de åtgärder som vidtagits av den förra regeringen varit permanenta innebär att sparandet inte återvänt till den tidigare nivån, trots att konjunkturläget har förbättrats. Det strukturella sparandet har försämrats med omkring 2 procentenheter mellan 2006 och 2014, främst till följd av att den förra regeringen sänkte skatterna med sammantaget ca 130 miljarder kronor. Trots konjunkturuppgång och försämrade statsfinanser fortsatte den förra regeringen att genomföra ofinansierade skattesänkningar. Även om det finansiella sparandet stärks över prognosperioden förväntas det ligga under den målsatta nivån även när resursutnyttjandet bedöms vara i balans 2017 och 2018.

Att regeringen i denna proposition, i enlighet med budgetlagen, redogör för riksdagen att en tydlig avvikelse från överskottsmålet föreligger och hur denna avses hanteras är en del i att återupprätta respekten för överskottsmålet.

I vilken takt som avvikelsen från överskottsmålet ska korrigeras bör i enlighet med det

finanspolitiska ramverket baseras på en samlad bedömning utifrån stabiliserings-, fördelnings- och strukturpolitiska utgångspunkter. När det gäller vid vilken tidpunkt avvikelser ska korrigeras är den stabiliseringspolitiska utgångspunkten särskilt viktig. Regeringen bedömer att det sker en återhämtning i svensk ekonomi under 2015, men att det fortsatt finns gott om lediga resurser i ekonomin. Samtidigt dominerar risken för en svagare utveckling.

Regeringens samlade bedömning är att utrymmet för ofinansierade reformer är obefintligt och att de reformer som föreslås i denna proposition bör vara finansierade fullt ut. Detta innebär att såväl det finansiella som det strukturella sparandet stärks mellan 2014 och 2015.

Ett av de stora problemen de senaste åren har varit att finanspolitiken styrts av osäkra prognoser om ett högt sparande långt fram i tiden. Dessa prognoser har inte realiserats och underskotten har i stället ökat. Det är därför viktigt att fokusera på det regeringen främst styr över, budgeten för det närmaste året.

För att det finansiella sparandet ska nå 1 procent av BNP avser regeringen även fortsättningsvis bedriva en politik som leder till att det strukturella sparandet stärks samtidigt som stabiliseringspolitisk hänsyn tas. Det strukturella sparandet ligger i utgångsläget långt under 1 procent och bör föras mot 1 procent i en väl avvägd takt som värnar samhällsekonomisk balans. I nuläget krävs att det strukturella sparandet stärks med 74 miljarder kronor för att det ska nå 1 procent under mandatperioden. Eftersom resursutnyttjandet har varit lågt under en lång tid, och utsikterna om en fortsatt återhämtning är mycket osäkra, är det viktigt att finanspolitiken inte försvårar återgången till fullt resursutnyttjande. Det bedöms därför inte vara lämpligt att genomföra de ytterligare åtstramningar som skulle krävas för att nå 1 procents sparande under mandatperioden.

Det strukturella underskottet är för närvarande så stort att ett finansiellt sparande om 1 procent inte kan förväntas nås under innevarande mandatperiod. Detta kommer att ta ytterligare något år. Eftersom den offentliga skuldsättningen är förhållandevis låg kan sparandet återföras till 1 procent i en takt som tar stabiliseringspolitisk hänsyn utan att hållbarheten i de offentliga finanserna äventyras. Om en allvarlig störning drabbar ekonomin riskerar återgången till 1 procent att förskjutas ytterligare framåt i tiden.

1.2.3 Finansiering

Finanspolitiken måste framöver få en mer ansvarsfull inriktning där överskottsmålet respekteras. De senaste årens ofinansierade reformer behöver ersättas av en ordning där reformer genomförs på ett ansvarsfullt sätt. I denna proposition föreslås och aviseras reformer om ca 25 miljarder kronor 2015 som till följd av infasning uppgår till ca 35 miljarder kronor per år fr.o.m. 2016. Reformerna är fullt finansierade.

Nedsättningen av socialavgifterna för unga har inte varit effektiv för att motverka den höga ungdomsarbetslösheten. Regeringen föreslår därför att nedsättningen avvecklas i två steg, för att bl.a. finansiera mer effektiva insatser för unga.

Regeringen föreslår att avdragsrätten för privat pensionssparande minskas 2015 och aviserar att den slopas 2016. Regeringen föreslår vidare att en särskild löneskatt för äldre införs, vilken också ökar likformigheten i beskattningen av förvärvsinkomst.

Dessutom föreslår regeringen att uppräkningen av skiktgränsen för statlig inkomstskatt begränsas till KPI 2015. En avtrappning av jobbskatteavdraget genomförs för dem med höga inkomster. Förslagen bidrar till att minska inkomstskillnaderna.

Framgångar inom klimatpolitiken nås effektivast genom väl utformade och generellt verkande ekonomiska styrmedel, såsom miljö- och energiskatter. Därför har en aktiv klimatpolitik positiva effekter både för vår gemensamma framtid och för budgetutrymmet ur ett kortare perspektiv. Den grundläggande principen är att förorenaren ska betala för sin miljöpåverkan. Om denna princip iakttas kan de olika målsättningarna nås på ett rättvist sätt och till lägsta möjliga kostnad för samhället. Regeringens förslag i denna proposition medför att miljöskatternas miljöstyrande effekter ökar, bl.a. genom höjd skatt på avfall, naturgrus, bekämpningsmedel och lätta fordon.

Skattelättnader för tjänster i hemmet utnyttjas främst av dem med höga inkomster. Det maximala avdraget för s.k. RUT-tjänster bör därför halveras från 2016 för personer som inte har fyllt 65 år. Vidare föreslås att RUT-avdragets

bestämmelse om skattereduktion för hjälp med läxor och annat skolarbete slopas den 1 januari 2015. Regeringen kommer att föreslå att RUT-avdraget begränsas ytterligare fr.o.m. 2016 med avseende på vilka tjänster som ingår, t.ex. kockar och bartenders samt poolrengöring inomhus. Skattereduktionen för gåvor bör avskaffas fr.o.m. 2016. Andra intäktsförstärkningar som regeringen föreslår är höjda skatter på tobak, alkohol och termisk effekt i kärnkraftsreaktorer.

Även förstärkningar på budgetens utgiftssida bidrar till finansieringen av prioriterade satsningar. Det sker bl.a. genom en minskning av uppräkningen av samtliga anslag som pris- och löneomräknas, såväl förvaltningsanslag för myndigheter under regeringen som investeringsanslag.

Den främsta strategin för att klara välfärdens finansiering i framtiden, när andelen äldre stiger och efterfrågan på välfärdstjänster ökar, är att minska arbetslösheten och öka sysselsättningen. Skatteintäkterna behöver öka liksom produktiviteten i den offentliga sektorn förbättras. Ny teknik och nya arbetsformer gör det möjligt att minska kostnaderna för att utföra offentliga välfärdstjänster. Det ger också möjlighet till att skapa nya lösningar som är billigare och bättre.

Regeringen aviserar i denna proposition skattehöjningar fr.o.m. 2016 som överstiger budgeteffekten för 2016–2018 av regeringens reformer. Det är regeringens avsikt att dessa medel ska användas för finansiering av framtida reformer. Tills dess redovisas de överskridande medlen i denna proposition som en beräkningsteknisk överföring till hushållssektorn vid sidan av de 27 utgiftsområdena, men som en del av de takbegränsade utgifterna. Den offentliga sektorns utgifter antas med denna beräkningstekniska överföring att påverkas på samma sätt som de takbegränsade utgifterna av den beräkningstekniska överföringen.

Regeringen har därutöver ambitionen att införa en skatt på den finansiella sektorn fr.o.m. 2016. En sådan typ av skatt bedöms av Företagsskattekommittén (SOU 2014:40) kunna ge ökade skatteintäkter om ca 4 miljarder kronor per år. Regeringen avser även att tillsätta en utredning för att undersöka hur större infrastrukturprojekt kan finansieras genom uttag av en särskild skatt eller avgift.

1.2.4 Utgiftstakets nivå

Utgiftstaket utgör en övre gräns för statsbudgetens utgiftsnivå. Genom utgiftstaket ges riksdag och regering förbättrade möjligheter till kontroll och styrning av utgifterna. Riksdagens beslut om utgiftstaket är ett av verktygen för att ge budgetprocessen dess centrala medelfristiga perspektiv. Ett flerårigt utgiftstak skapar förutsättningar för att den faktiska utgiftsutvecklingen sammanfaller med den långsiktigt önskvärda genom att beslutet om de totala utgifterna i högre grad behöver utgå från ekonomins långsiktiga produktionsförmåga och synen på hur stort ett rimligt skatteuttag bör vara. En medelfristig budgetprocess med fleråriga utgiftstak tydliggör effekterna av politiska beslut under flera år efter det aktuella budgetåret och skapar en bindande långsiktighet i budgetbesluten.

Enligt budgetlagen (2011:203) ska regeringen lämna förslag till utgiftstak för det tredje tillkommande året. I enlighet med budgetlagen lämnas i denna proposition ett förslag till utgiftstak för 2017 och en bedömning av utgiftstaket för 2018. Efter att utgiftstakets nivå fastställts av riksdagen ändras det normalt inte. I det finanspolitiska ramverket lämnas dock utrymme för att en ny regering ska kunna föreslå nya nivåer på utgiftstaket för år som redan fastställts. Utan en sådan ordning skulle en ny regerings möjligheter att vidta förändringar i finanspolitiken kraftigt begränsas. Regeringen föreslår med stöd av denna ordning nya nivåer på utgiftstaket för 2015 och 2016 (se tabell 1.5).

Tabell 1.5 Utgiftstakets nivåer 2015–2018

Miljarder kronor om inget annat anges

	2014	2015	2016	2017	2018
Av riksdagen beslutade utgiftstak	1 107	1127	1167		
Regeringens förslag till utgiftstak		1 160	1 207	1 265	1 322
Utgiftstak, procent av potentiell BNP	27,6	28,0	28,0	28,0	28,0
Takbegränsade utgifter	1 094	1 134	1 174	1 214	1 244
Budgeteringsmarginal	13	26	33	51	78
Budgeteringsmarginal, procent av takbegränsade utgifter	1,2	2,3	2,8	4,2	6,2
Budgeteringsmarginal, procent av BNP	0,3	0,6	0,8	1,1	1,6
Strukturellt sparande offentlig sektor, procent av BNP	-0,9	-0,4	0,0	0,0	0,5

[1] Regeringen lämnar en bedömning av utgiftstakets nivå för 2018 i denna proposition.
Källa: Egna beräkningar.

Utgiftstakets nivå för 2015 bör höjas med 33 miljarder kronor så att det rymmer de finansierade reformer som regeringen föreslår i denna proposition och en lämplig säkerhetsmarginal. För 2016–2018 bör utgiftstakets nivå följa utvecklingstrenden för BNP. Utgiftstaket medger då en utgiftsökning under mandatperioden som möjliggör regeringens prioriterade reformer i såväl denna som kommande budgetpropositioner under mandatperioden. Genomförandet av insatser på utgiftssidan kan ske efter avstämning mot överskottsmålet och den höjning av skatteuttaget som reformerna kan komma att kräva.

1.3 Reformer för jämställdhet

Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. De ska också ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut. Varken kvinnor eller män ska begränsas av sitt kön, vare sig på arbetsmarknaden eller i livet i övrigt.

Jämställdhet är i grunden en demokrati- och rättvisefråga. Jämställdhet bidrar också till ekonomisk utveckling genom att både kvinnors och mäns potential främjas och tillvaratas. Det är därför viktigt att politiken har ett jämställdhetsperspektiv som integreras i all verksamhet och i alla steg av beslutsfattandet. Jämställdhet är emellertid inte bara ett ansvar för politiken, utan för alla i samhället, inte minst arbetsmarknadens parter och arbetslivet i stort.

Kvinnors löner och inkomster är betydligt lägre än mäns. År 2012 hade kvinnor i förvärvsaktiv ålder drygt 80 procent av mäns disponibla årsinkomst, en skillnad som motsvarar ungefär 48 000 kronor på ett år. Inkomstskillnaden mellan kvinnor och män kan till stor del förklaras av skillnader på arbetsmarknaden och att kvinnor tar en större del av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Under den förra regeringens mandatperioder har inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män ökat.

Trots ett flertal reformer och informationsinsatser i syfte att få föräldrar att dela mer lika på föräldraledigheten är uttaget av föräldrapenning fortfarande mycket ojämnt fördelat mellan kvinnor och män. Kvinnors långa förvärvsavbrott jämfört med mäns får både direkta och indirekta effekter på inkomsten, dels genom att påverka deras arbetsvillkor, möjligheter till befordringar och löneutveckling, dels genom att bidra till att det grundläggs ett huvudansvar för barn och hushållsarbete med deltidsarbete, och en deltidslön, som följd. Detta får på sikt även effekter på pensionen. Huvudansvaret för barn och hushållsarbete kan också leda till ökad risk för sjukskrivning. Mot denna bakgrund behövs reformer för att snabbare få till stånd en mer jämställd fördelning av det obetalda hemarbetet och föräldraledigheten.

Kommuner har i dag möjlighet att införa vårdnadsbidrag som gör det möjligt för föräldrar att vara hemma med barn som är mellan 1 och 3 år gamla. Majoriteten av de som utnyttjar vårdnadsbidraget är kvinnor. Vårdnadsbidraget riskerar att försvåra etableringen på arbetsmarknaden, framför allt för kvinnor med en svag ställning på arbetsmarknaden. Vårdnadsbidraget kan därför leda till minskad ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män.

Regeringens reformer

Att förebygga och motverka våld och andra former av övergrepp mot kvinnor är högt prioriterat av regeringen. Mäns våld mot kvinnor är ett omfattande samhällsproblem. Därför föreslår regeringen en rad insatser.

För att förbättra samordning och samverkan föreslår regeringen att 50 miljoner kronor avsätts

per år 2015–2018 till länsstyrelserna för insatser som syftar till att motverka mäns våld mot kvinnor, att barn bevittnar våld, hedersrelaterat våld och förtryck, samt prostitution och människohandel.

Regeringen bedömer att de ideella kvinnojourernas arbete bör stärkas genom en förstärkning av verksamhetsstödet. Stödet ska bidra till ökad långsiktighet och bättre planeringsförutsättningar för de aktuella kvinnojourerna. I syfte att ytterligare stärka de ideella kvinnojourernas arbete föreslår regeringen att 100 miljoner kronor i verksamhetsstöd avsätts årligen fr.o.m. 2015.

Av de insatser som tidigare vidtagits för att få föräldrar att dela mer lika på föräldrapenningdagarna är det införandet av reserverade månader som haft tydligast effekt. Regeringen aviserar därför att ytterligare en månad av föräldrapenningen ska reserveras för vardera föräldern fr.o.m. 2016. Regeringen vill även se över föräldraförsäkringen med avseende på stjärnfamiljer.

Jämställdhetsbonusen har inte haft någon mätbar effekt på uttaget av föräldrapenning. Därför aviserar regeringen ett avskaffande av jämställdhetsbonusen fr.o.m. 2017.

Eftersom vårdnadsbidraget kan förstärka den ekonomiska ojämställdheten mellan kvinnor och män har regeringen för avsikt att under nästa år avskaffa möjligheten för kommuner att bevilja vårdnadsbidrag.

Regeringen föreslår insatser som förbättrar ekonomin för de barnfamiljer som har de lägsta inkomsterna, inte minst ensamstående mödrar som generellt har sämre ekonomi än andra grupper. För att förbättra ensamstående föräldrars ekonomi föreslås en höjning av underhållsstödet med 300 kronor per månad och barn. Dessutom föreslås en höjning av grundnivån i föräldrapenningen från 225 till 250 kronor per dag. Höjningen av grundnivån förstärker ekonomin, framför allt för unga föräldrar som inte hunnit etablera sig på arbetsmarknaden och de som av andra skäl inte uppfyller krav på att få föräldrapenning på sjukpenningnivå.

1.4 Reformer för fler jobb

Regeringen vägleds av målet att antalet personer som arbetar och antalet arbetade timmar i ekonomin ska öka så mycket att Sverige 2020 har lägst arbetslöshet i EU. Det är avgörande för en god ekonomisk utveckling och utgör grunden för ett Sverige som håller ihop.

Sedan 2006 har betydande skattesänkningar genomförts. Men denna politik har inte fått avsett resultat i form av jobb och sysselsättning. Den svenska sysselsättningsgraden var 2014 ungefär lika hög som 2007.

Arbetslösheten är i dag hög ur ett historiskt perspektiv, men även i förhållande till många andra jämförbara länder. Sedan 2007 har antalet arbetslösa ökat med ungefär 100 000 personer och andelen arbetslösa har ökat från 6,1 procent till ca 8 procent av arbetskraften. Arbetslösheten är ungefär lika hög för kvinnor som för män. Däremot är kvinnors sysselsättningsgrad väsentligt lägre än mäns och deltidsarbetslösheten högre.

Ungdomsarbetslösheten är i dag över 20 procent. Andelen av arbetskraften som har varit arbetslösa i mer än två år har ökat från 0,5 procent till 1,4 procent sedan 2007 (se diagram 1.1). Detta är särskilt allvarligt eftersom chanserna att få ett arbete minskar med tiden som arbetslös. Därför föreslår regeringen att insatserna för att öka sysselsättningen särskilt riktas in på unga arbetslösa och långtidsarbetslösa.

Diagram 1.1 Arbetslöshet och långtidsarbetslöshet

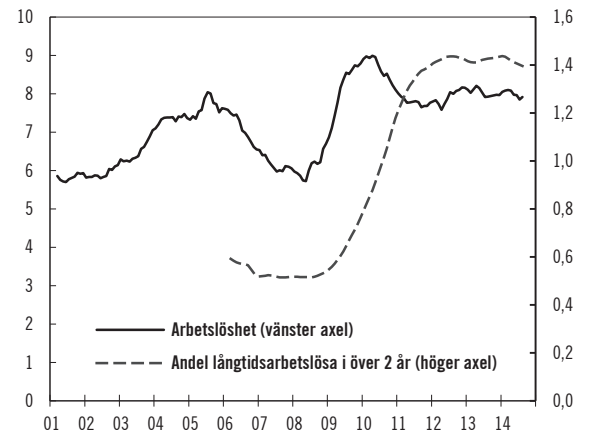

Anm.: Arbetslöshet avser åldersgruppen 15–74 år och långtidsarbetslöshet åldersgruppen 16–64 år. Säsongsrensad data.
Källor: Statistiska centralbyrån och Arbetsförmedlingen.

För att stärka sysselsättningen, och på så sätt minska den omfattande arbetslösheten, krävs en ny politik inom flera områden. Detta innebär, förutom arbetsmarknads- och utbildningsinsatser, ökade offentliga investeringar i exempelvis infrastruktur och minskad klimat-

påverkan, samt satsningar på en aktiv näringspolitik. Därutöver krävs hög kvalitet i välfärden och fungerande socialförsäkringar som stödjer människor att komma tillbaka till hälsa och arbete, och en arbetslöshetsförsäkring som underlättar omställningen på arbetsmarknaden.

Sverige behöver ett modernt, hållbart och rättvist arbetsliv. Ordning och reda ska gälla på arbetsmarknaden. Missbruket av visstidsanställningar ska stoppas. Svenska löner och villkor ska gälla alla som jobbar i Sverige. Heltid ska vara normen med deltid som en möjlighet.

1.4.1 En aktiv näringspolitik

Sverige är ett av världens mest öppna, innovativa och konkurrenskraftiga länder. För att långsiktigt stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för nya jobb krävs en aktiv näringspolitik. Förutsättningarna för innovation, företagande och export behöver därför förbättras och insatser för stärkt samverkan genomföras.

Sverige är ett litet exportberoende land som förlitar sig på sin konkurrenskraft på globala marknader. Svenska företag ska konkurrera med kompetens, produktivitet och innovationsförmåga, inte med låga löner.

Svenska företag ska visa vägen för hållbara innovationer och Sverige ska ligga i framkant i klimatomställningen. Det innebär att Sverige kan börja ta vår beskärda del av ansvaret för det globala miljöarbetet – ett större ansvar än tidigare. Därtill ger det både bättre livskvalitet och fler arbetstillfällen.

Sverige ska ha en modern nyindustrialiseringsstrategi. Hela innovationskedjan ska stärkas.

Regeringens reformer

Ett innovationsråd under statsministerns ledning inrättas för att stödja regeringens arbete med innovationsfrågor. Rådet ska bestå av ansvariga ministrar i regeringen och företrädare för branscher, akademi och fackliga organisationer. En innovationsstrategi ska tas fram och innovationspolitiken genomlysas.

Möjligheterna till sociala och miljömässiga upphandlingar ska förbättras i hela den offentliga sektorn. En ny organisation för upphandlingsstöd bildas 2015 dit nuvarande upphandlingsstöd i Konkurrensverket flyttas. Den nya organisationen ska ha ett brett perspektiv där miljö, sociala hänsyn och innovationer ingår. Det ska säkerställas att det värdefulla arbetet, som tidigare bedrevs inom Miljöstyrningsrådet, med att utveckla och förvalta kriterier som beaktar miljö- och sociala hänsyn i offentliga upphandlingar, ska bedrivas med samma kvalitet i det nya upphandlingsstödet.

De nya EU-direktiven om upphandling ger ett större handlingsutrymme för medlemsstaterna att uppställa krav på villkor enligt kollektivavtal samt att ta miljö- och sociala hänsyn vid offentliga kontrakt. En utredning ska enligt överenskommelsen mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet tillsättas med uppdrag att föreslå regler som säkerställer att det vid all offentlig upphandling av tjänster ställs krav på kollektivavtal, eller villkor på minst samma nivå. Regeringen har för avsikt att ratificera ILO-konvention 94.

Ett arbete ska inledas för att möjliggöra för statliga myndigheter och andra offentliga aktörer att utveckla sin kompetens och förmåga rörande innovationsupphandlingar.

Regeringen avser att se över systemet för statliga riskkapitalbolag i syfte att stötta tidiga faser i utvecklingsprojekt och har för avsikt att ändra verksamhetsinriktningen för Fouriertransform AB. Under mandatperioden har regeringen för avsikt att ta fram särskilda samverkansprogram inom t.ex. klimatteknik och life science.

Företagens exportmöjligheter ska tas tillvara och utvecklas. Fler företag ska kunna exportera och söka sig till nya marknader. En exportstrategi tas därför fram. Regeringen föreslår en förstärkning av exportfrämjandet genom att Sveriges export- och investeringsråd tillförs 80 miljoner kronor per år 2015–2018. Satsningen inriktas mot stödjande insatser för små och medelstora företags export. En nationell strategi för att intensifiera marknadsföringsinsatserna av svenska destinationer på strategiska marknader utvecklas. Regeringen vill även uppmuntra inhemsk turism och ekoturism. Därtill satsar regeringen 25 miljoner kronor 2015 på främjande av svensk miljöteknik och miljöteknikexport, bl.a. genom Sveriges export-och investeringsråd. Dessutom avser regeringen att förstärka turistfrämjandet med 20 miljoner kronor per år 2015–2018.

Företagens villkor ska också stärkas genom enklare regler och minskade sjuklönekostnader, vilket särskilt gynnar små företag. Dagens högkostnadsskydd mot höga sjuklönekostnader utgår från den genomsnittliga sjuklönekostnaden för samtliga arbetsgivare och tar därmed inte hänsyn till att mindre företag generellt sett har lägre sjukfrånvaro än större företag. Regeringen föreslår därför att dagens skydd ersätts av en ny ersättning för höga sjuklönekostnader som blir mer träffsäker i sin utformning.

I syfte att förbättra små och medelstora företags möjligheter till rådgivning, lån och riskkapital förstärks anslaget till Almi Företagspartner AB med 130 miljoner kronor per år 2015–2018.

Vidare avser regeringen att satsa 20 miljoner kronor årligen 2015–2018 på ungas företagande, bl.a. genom en förstärkning av Ung Företagsamhet.

På grund av skillnaden i skattesats mellan inkomstslagen tjänst och kapital finns det regler, de s.k. 3:12-reglerna, som särskiljer arbetsinkomster från kapitalinkomster i företag med ett fåtal delägare där delägaren också arbetar i företaget s.k. fåmansföretag. Spänningarna mellan beskattning av arbetsinkomst och kapitalinkomst har ökat väsentligt sedan 1990/91 års skattereform. Regeringen avser därför att se över beskattningen av utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar i fåmansföretag bl.a. för att upprätthålla det ursprungliga syftet med regelverket.

1.4.2 En aktiv arbetsmarknadspolitik och förbättrad matchning genom utbildning

Samtidigt som 400 000 personer står till arbetsmarknadens förfogande utan att ha lyckats hitta ett arbete, har svenska företag problem att hitta personal med rätt kompetens. Dessutom har många utrikes födda arbeten som inte motsvarar deras kvalifikationer. Den svenska ekonomin underpresterar i förhållande till sin potential. Det finns flera förklaringar till denna utveckling. Det handlar bl.a. om en kortsiktig och stelbent arbetsmarknadspolitik, diskriminering, passivitet i styrningen av de institutioner som ska stödja arbetslösa och arbetsgivare i mötet med varandra, underinvesteringar i utbildning, och socialförsäkringar som i allt för liten utsträckning stödjer människor att förbättra sin hälsa och att komma tillbaka till arbete. Arbetet med att motverka och förebygga diskriminering ska ske genom en rad insatser på alla nivåer inom olika delar av samhället.

Ingen ska behöva inleda sitt vuxna liv med arbetslöshet. Människor som inleder sitt vuxenliv med en längre tid av arbetslöshet riskerar att få en lägre livsinkomst och lider större risk för ohälsa och social utsatthet. Regeringens mål är därför att ingen ung människa ska behöva gå arbetslös i mer än 90 dagar. För att möta problemet med ungdomsarbetslösheten behövs investeringar i såväl jobb, som i praktikplatser och utbildning. Arbetslösa unga måste få ändamålsenligt stöd att söka arbete. Under den senaste tioårsperioden har de som saknar gymnasieutbildning drabbats särskilt hårt på arbetsmarknaden (se diagram 1.2). Insatser för att förbättra dessa individers chanser på arbetsmarknaden måste därför göras, inte minst genom insatser för att fler ska slutföra en gymnasieutbildning.

Diagram 1.2 Arbetslöshet efter utbildningsnivå

Andel av arbetskraften, 25–54 år

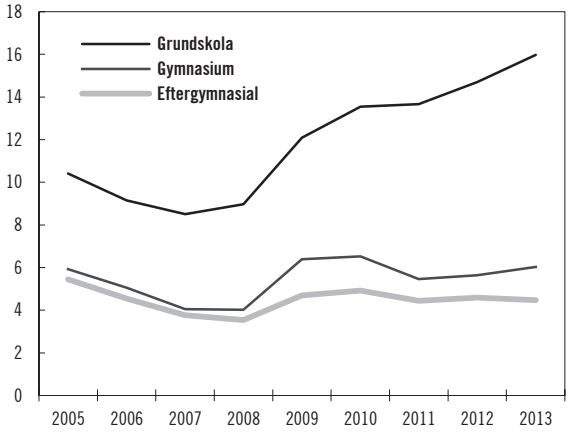

Anm.: Tidsseriebrott 2007/08.
Källa: Statistiska centralbyrån.

Samhället ska inte ge upp hoppet om att någon som kan och vill arbeta ska återgå till arbete oavsett hur länge individen varit arbetslös. De insatser som långtidsarbetslösa hänvisats till har varit ineffektiva och har inte i tillräcklig utsträckning tagit vara på individens erfarenhet och kompetens. Mycket få deltagare i sysselsättningsfasen i jobb- och utvecklingsgarantin, tidigare benämnd Fas 3, går vidare till arbete eller studier. Regeringen anser därför att sysselsättningsfasen ska ersättas med en mer aktiv arbetsmarknadspolitik.

Regeringen avser att införa ett sammanhållet nationellt och permanent system för validering.

Företagshälsovården är en viktig aktör i arbetslivet. Regeringen ska ta initiativ till att, i samverkan med arbetsmarknadens parter, skapa en effektiv kvalitetssäkrad företagshälsovård som genom kollektivavtal omfattar fler arbetstagare. Det är viktigt att främja kompetensförsörjningen inom företagshälsovården.

Regeringens reformer

För att säkra kompetensförsörjningen i välfärden och samtidigt se till att unga arbetslösa inte lämnas i passivitet utan snabbt kommer i jobb, utbildning eller praktik föreslår regeringen att traineejobb i välfärden införs under 2015. Inom ramen för traineejobben ska unga arbetslösa ges möjlighet att arbeta 75 procent i välfärdssektorn och samtidigt få relevant yrkesutbildning på 25 procent av tiden. Traineejobb ska riktas till de unga som står långt från arbetsmarknaden. Se tabell 1.6 för de beräknade volymer som regeringens arbets- och utbildningspolitik i budgetpropositionen för 2015 bedöms medföra.

Sysselsättningsfasen ska avvecklas. År 2015 tas viktiga steg för att avveckla sysselsättningsfasen (Fas 3) genom att extratjänster införs i välfärden. Med en ersättning som motsvarar kollektivavtalsenlig lön ska de individer som erhåller en extratjänst kunna utföra välbehövda uppgifter och förstärka de verksamheter som de får arbete inom. I det fall avvecklingen av sysselsättningsfasen skulle visa sig fortskrida allt för långsamt är regeringen beredd att återkomma med ytterligare åtgärder.

Tabell 1.6 Beräknade volymer i regeringens arbetsmarknads- och utbildningspolitik i budgetpropositionen för 2015

Årsgenomsnitt

	2015	2016
Traineejobb	3 200	9 000
Extratjänster	4 400	24 000
Utbildningskontraktet	7 275	7 135
Universitet och högskolor	5 000	7 925
Yrkeshögskolan	2 000	4 000
Komvux/yrkesvux	10 000	10 000
Folkhögskola - allmän kurs	1 500	2 000
Totalt	**33 375**	**64 060**

Källa: Egna beräkningar.

Det ska vara möjligt för deltagare i sysselsättningsfasen att studera kortare kurser (upp till 1 år), med bibehållet aktivitetsstöd vid den kommunala vuxenutbildningen, högskolan och yrkeshögskolan. Utbildningen ska dessutom bedömas medföra förbättrade förutsättningar för att få ett jobb på den reguljära arbetsmarknaden.

Många av de som i dag är långtidsarbetslösa eller står utanför arbetsmarknaden har nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionsnedsättning eller ohälsa. Även personer som har jobb och drabbas av sådan ohälsa eller funktionsnedsättning löper risk för försvagad anknytning till arbetsmarknaden. Regeringen avser därför att se över förutsättningarna för att förstärka möjligheterna till arbete och sysselsättning utifrån bl.a. FunkA-utredningens förslag och den danska modellen med ”fleksjobb”.

De arbetslösa måste få möjlighet till kompetensutveckling för att kunna ta de jobb som växer fram och stöd att hitta rätt jobb. Arbetsförmedlingen har en central roll i sammanhanget. Regeringen avser därför att reformera myndigheten för att förbättra dess förmåga att stärka arbetsmarknadens funktionssätt. Regeringen anser vidare att det är viktigt att Arbetsförmedlingen har goda förutsättningar att genomföra de föreslagna reformerna inom arbetsmarknadspolitiken, t.ex. extratjänsterna, traineejobben och utbildningskontraktet samt upprätthålla kvaliteten i arbetet med nyanländas etablering. Regeringen föreslår därför att anslaget till myndigheten ökas.

Regeringen föreslår också att yrkeshögskolan byggs ut med motsvarande 2 000 utbildningsplatser 2015. För 2016 och framåt aviseras ytterligare 2 000 utbildningsplatser. Regeringen föreslår samtidigt att medel avsätts för en ökning av såväl yrkesutbildningar som studieförberedande utbildningar inom den kommunala vuxenutbildningen med 10 000 utbildningsplatser fr.o.m. 2015.

Gymnasieskolans nationella program ska förbereda eleverna för ett långt yrkesliv, oavsett om eleverna vill söka arbete direkt efter gymnasieexamen, gå en eftergymnasial yrkesutbildning, eller läsa på högskola och universitet. För att säkerställa att arbetsgivare inom varje bransch kan nyrekrytera och att unga människor kan få ett arbete, behöver varje nationellt gymnasieprogram ge en bred kunskapsbas som är nödvändig såväl i arbetslivet som för vidare studier.

På dessa punkter misslyckas svensk gymnasieskola i dag i allt för stor utsträckning. Resultatet av att minska de gemensamma ämnenas omfattning och ta bort högskolebehörigheten för gymnasieskolans yrkesprogram har varit nedslående. Yrkesprogrammen har minskat i attraktivitet, inte ökat, som avsikten var. För att säkerställa rekryteringsbasen inom varje bransch och yrkesgrupp, inte minst inom vården och inom industrin, behöver tydliga insatser för dessa programs attraktivitet göras. Dessutom behöver yrkesprogrammens samverkan med arbetsmarknaden stärkas.

För unga arbetslösa i åldrarna 20–24 år utan avslutad gymnasieutbildning föreslår regeringen ett utbildningskontrakt. Dessa ungdomar ska få en handlingsplan där en väg stakas ut för att få godkända gymnasiebetyg. Möjlighet ges att studera med förhöjt studiebidrag. Medel avsätts även för att inom ramen för utbildningskontraktet kombinera studier med arbete. Regeringen föreslår också att medel avsätts för 1 600 årsplatser för studiemotiverande folkhögskolekurser.

Regeringen prioriterar programmet för den Europeiska socialfonden 2014–2020 och framför allt sysselsättningsinitiativet för unga som syftar till att stärka ungas etablering på arbetsmarknaden. Socialfondsprogrammet kommer att komplettera övriga insatser inom regeringens arbetsmarknadspolitik. Därför föreslås att totalt 616 miljoner kronor av medlen för den Europeiska socialfonden 2014–2020 tidigareläggs till 2015–2017.

Tillgången till högre utbildning behöver öka. Allt fler söker sig till högskolor och universitet och en tydlig arbetskraftsbrist håller på att uppstå för ett antal akademiskt utbildade yrkesgrupper. Utbildningskvaliteten ska stärkas, särskilt för de utbildningar som präglas av begränsad kontakt mellan studenter och deras lärare. Regeringen föreslår mot denna bakgrund att högskolan byggs ut med fokus på bristutbildningar. För 2015 föreslås en utökning om 5 000 helårsplatser vid högskolor och universitet. Platserna ökar successivt för att 2018 uppgå till drygt 14 000.

För att stärka kvaliteten i högskolan föreslår regeringen att 125 miljoner kronor tillförs 2015 för en kvalitetssatsning på lärarutbildningen och utbildningsområdena humaniora och samhällsvetenskap. För 2016–2018 beräknas 250 miljoner kronor årligen avsättas för satsningen.

För att förbättra studenternas möjligheter att fokusera på sina studier föreslår regeringen även en höjning av studielånet så att studiemedlet blir ca 1 000 kronor högre per studiemånad.

Etableringslotsarna infördes i samband med att etableringsreformen trädde i kraft i december 2010. Riksrevisionen har i sin granskning av etableringslotsarna (RiR 2014:14) funnit att lotsarnas uppdrag är alltför brett formulerat i förhållande till det övergripande målet om en snabbare etablering på arbetsmarknaden. Riksrevisionen rekommenderar att tjänsten ska renodlas utifrån syftet att den framför allt ska vara en arbetsförberedande insats. Regeringen vill avskaffa systemet med etableringslotsar. Regeringen avser därför att göra en översyn av rätten till etableringslots med syfte att tjänsten fr.o.m. 1 januari 2016 görs till en behovsprövad insats. Detta beräknas medföra minskade utgifter för etableringslotsar. Därutöver ska översynen resultera i förslag för att avskaffa etableringslotsarna. Arbetet med nyanländas etablering utvecklas. Arbetet med att skapa bättre förutsättningar för de som utsatts för diskriminering att ta tillvara sina rättigheter behöver fortsätta.

Regeringen föreslår utöver dessa insatser utökade resurser till Arbetsmiljöverket och att uppdraget att förebygga att kvinnor slås ut från arbetslivet som myndigheten har haft sedan 2011 förlängs t.o.m. 2016. Ytterligare medel föreslås för regional skyddsombudsverksamhet. En förstärkning av arbetslivsforskningen föreslås också. Regeringen avser genomföra en satsning för att förstärka kompetensförsörjningen i företagshälsovården.

Regeringen avser därutöver lämna förslag som förhindrar att visstidsanställningar staplas på varandra under lång tid. Dessutom ska Skatteverket ges i uppdrag att se över om personalliggare kan användas i fler branscher och att motverka svartarbete och social dumpning.

1.4.3 Investeringar i infrastruktur och bostäder

Investeringarna ska öka i sektorer som är grundläggande för att nya företag och arbetstillfällen ska skapas. En fungerande och miljömässigt hållbar infrastruktur ska finnas i hela landet. Den samhällsservice som är ett måste för

boende och företagande i varje del av landet ska erhålla stöd.

Regeringens reformer

För att öka robustheten i den svenska infrastrukturen utökas fr.o.m. 2015 resurserna till drift, underhåll och rekonstruktion av den svenska järnvägsinfrastrukturen. Satsningen ökar förutsättningarna för att komma tillrätta med trafikstörningar och andra problem som förorsakar samhället och näringslivet kostnader. En bättre fungerande järnväg förstärker möjligheterna till arbetspendling och bidrar därmed till utvidgade arbetsmarknadsregioner. Tillskottet till järnvägen inverkar också positivt på sysselsättningen genom det direkta arbete som utförs. I denna proposition föreslår regeringen att medlen till drift och underhåll i järnvägsinfrastrukturen ökas med 1,24 miljarder kronor per år 2015–2018. Resenärer ska kunna lita på att tågen går i tid.

Såväl det nationella järnvägsnätet som den regionala spårtrafiken ska förbättras och byggas ut. Regeringen avser att inom ramen för nästkommande tolvåriga infrastrukturplan tillföra medel för att bygga ut järnvägen både avseende gods och persontrafik. Dessutom ska byggandet av banor för höghastighetståg påbörjas. Infrastrukturutbyggnaden ska stödja arbetet med att uppnå klimatmålen. Staten ska ta det samlade ansvaret för kontroll och utförande vid underhållet av de svenska järnvägarna.

Regeringen avser att ta ett samlat grepp på infrastruktur och bostadsbyggande t.o.m. 2035. Såväl staten som kommersiella fastighetsägare har ett intresse av en väl fungerande infrastruktur. Regeringen avser därför att tillsätta en utredning för att undersöka hur större infrastrukturprojekt kan finansieras genom uttag av en särskild skatt eller avgift.

En statlig förhandlingsperson kommer att utses för att samordna kontakter med kommuner som kan bygga fler bostäder på citynära flygplatsmark.

Miljonprogrammets flerbostadshus ska moderniseras på ett socialt och miljömässigt hållbart sätt. Ett investeringsbidrag för renoveringar av flerbostadshus i miljonprogramsområdena som bl.a. bidrar till energieffektivisering föreslås. Möjligheten till ökat inflytande för hyresgästerna i renoveringsprocessen ska ses över i en utredning och förslag lämnas under 2015. Ett klimatomställningsstöd inrättas för att öka lokala gröna investeringar som både stärker sysselsättningen samtidigt som det leder in den svenska ekonomin på en mer hållbar väg.

Fler svenska städer behöver förbättra sin kollektivtrafik bl.a. i syfte att minska klimatutsläppen. Det är viktigt för en god stadsutveckling att binda samman staden. Regeringen föreslår i denna proposition att 500 miljoner kronor per år avsätts till insatser för förbättrade stadsmiljöer 2015–2018 i form av statlig medfinansiering till lokala och regionala investeringar i kollektivtrafik i tätort.

Möjligheterna att bo och verka i hela landet ska förbättras. Landsbygdens näringsliv ska utvecklas genom bl.a. förbättrad lokal infrastruktur och lokal service. Den statliga servicen och närvaron på landsbygden bör säkras och förbättras. Regeringen avser att inom ramen för nästkommande infrastrukturplan genomföra byggstart av Norrbotniabanan mellan Umeå och Luleå.

Regeringen avser att tillsätta en parlamentarisk utredning om landsbygdens förutsättningar. Utredningen ska lämna förslag på hur en långsiktigt hållbar och sammanhållen landsbygdspolitik bör se ut, bl.a. utifrån en analys av vilka insatser som är mest effektiva för att främja tillväxt, sysselsättning och boende på landsbygd. Landsbygdsprogrammets nationella medfinansiering ökas med 400 miljoner kronor 2015, och beräknas ökas med 2 miljarder kronor för perioden 2016–2020. Medelförstärkningen utgör en fortsättning på de 400 miljoner kronor som föreslogs tillföras programmet i samband med vårändringsbudgeten 2014. Medlen ska användas till att stärka tillgången till bl.a. bredband, drivmedelsstationer och lanthandlare. Landsbygdsprogrammets stöd till ekologiskt jordbruk ska förstärkas. Regeringen avser att återkomma avseende programmets framtida inriktning. Regeringens insatser för hela Sverige sammanfattas i tabell 1.7.

Tabell 1.7 Reformer för hela Sverige

Miljarder kronor

	2015	2016	2017	2018
Infrastruktur (underhåll)	1,24	1,24	1,24	1,24
KLOKT-stöd	0,20	0,60	0,60	0,60
Biologisk mångfald och skydd av natur	1,26	1,18	1,18	1,18
Förebyggande insatser mot jordskred och andra olyckor	0,15			
Landsbygd (service och bredband)	0,40	0,40	0,40	0,40
Totalt	**3,25**	**3,42**	**3,42**	**3,42**

1.5 Reformer för en bättre miljö och ett hållbart klimat

Låga klimatambitioner och en ovilja att med kraft ställa om till miljövänlig produktion riskerar vår natur, människors hälsa och Sveriges framtida konkurrenskraft. Under mandatperioden ska användningen av fossila bränslen tydligt minska. Stimulanser och ekonomiska styrmedel ska användas för att ställa om Sverige. Miljöskatternas styrande effekt ska öka.

1.5.1 Begränsa klimatförändringarna och stoppa miljöförstöringen

Att stoppa miljöförstöringen och minska klimatutsläppen är en av vår generations största utmaningar. En framåtsyftande miljöpolitik som löser miljöproblem skapar nya möjligheter för jobb och utveckling. Med ny grön teknik är det inte bara möjligt att minska miljöpåverkan utan också att skapa nya resurser för att utveckla välfärdssamhället. Genom att minska förbrukningen av resurser, eller genom att återanvända och återvinna produkter, kan belastningen på jordens gemensamma resurser minskas. Både globalt och i Sverige går utvecklingen dock åt fel håll. I dagsläget är prognosen att enbart 2 av de 16 nationella miljökvalitetsmålen nås. Arbetet med de nationella miljökvalitetsmålen stärks så att avgörande steg tas för att dessa mål uppfylls.

Arbetet med minskade klimatutsläpp, för en giftfri miljö, biologisk mångfald och bättre havsmiljö är prioriterat.

Klimatfrågan är vår tids ödesfråga. Om temperaturen fortsätter att stiga i den takt som förutspås kommer det att leda till mycket allvarliga konsekvenser för livet på jorden. Temperaturökningen har redan fått katastrofala följder för den biologiska mångfalden och lett till en av de största artutrotningarna i planetens historia. Mångfalden av arter som bygger ekosystemen är en förutsättning för människans existens eftersom de producerar föda, rent vatten och det livsviktiga syret. Det krävs ett sammanhållet globalt och nationellt politiskt arbete för att säkra en god miljö även i framtiden.

En ny global och rättsligt bindande överenskommelse om markant minskade utsläpp av växthusgaser efter 2020 är helt avgörande för att nå framgångar i det globala klimatarbetet. Regeringen vill fortsätta att bygga allianser, skapa förtroende och driva på inför klimattoppmötet i Paris 2015 och därefter. Regeringen anser att EU ska befästa sin roll som internationellt ledande och Sverige ska driva på för detta. EU ska agera kraftfullt, ha ambitiösa egna åtaganden och konstruktivt bidra för att åstadkomma ett globalt klimatavtal. Det krävs att enskilda medlemsländer är beredda att gå före och visa ledarskap för att möjliggöra en tillräckligt ambitiös EU-politik. Regeringen kommer verka för att EU:s ambition i de internationella klimatförhandlingarna höjs.

Regeringens reformer

Regeringen avser att införa ett klimatpolitiskt ramverk. Ramverket ska säkerställa att Sverige minskar utsläppen i den takt som behövs för att nå våra internationella åtaganden. Delmål för år 2030 och 2040 ska sättas, såväl som sektorsvisa mål för bl.a. trafik, boende och jordbruk. En årlig avstämning av måluppfyllelsen ska göras.

Genom ett nytt klimatinvesteringsstöd till kommuner och regioner (KLOKT-stöd) stärks kommunernas arbete för minskade klimatutsläpp. Regeringen föreslår att 200 miljoner kronor avsätts 2015 för KLOKT-stödet. För 2016 och framåt beräknas 600 miljoner kronor per år avsättas.

Regeringen avser att införa ett s.k. bonus/malus-system, där miljöanpassade fordon med relativt låga utsläpp av koldioxid premieras vid inköpstillfället med en bonus och fordon

med relativt höga utsläpp av koldioxid får högre skatt (malus).

Regeringens ambition är att utforma de ekonomiska styrmedlen för biodrivmedel på ett sätt som ger långsiktigt goda villkor för hållbara biodrivmedel. Exempelvis avser regeringen att undersöka möjligheterna att införa ett kvotpliktssystem för biodrivmedel. Ett system som på ett kostnadseffektivt sätt premierar bränslets klimatnytta är av särskilt intresse. Hållbarheten gentemot EU:s regler om statligt stöd ska särskilt beaktas. Avsikten är att ett nytt system ska vara på plats den 1 januari 2016.

Under mandatperioden ska även olika metoder för att få flyget att i högre utsträckning bära sina egna klimatkostnader undersökas.

Miljöpåverkan från transportsektorn ska minskas. Regeringen påbörjar omedelbart och skyndsamt ett arbete med att införa en avståndsbaserad vägslitageskatt som även omfattar utländska åkare, med ambitionen att detta ska genomföras under mandatperioden. En sådan skatt bidrar till att långväga godstransporter flyttas från lastbil till tåg och sjöfart och bidrar till schysta villkor inom åkerinäringen.

Regeringen anser att företag och industri ska ges långsiktiga spelregler för att delta i klimatarbetet. Tillsammans med branscherna avser regeringen utveckla system för energieffektivisering, teknikutveckling och nya affärsmodeller baserade på större inslag av miljöhänsyn. Genom en längre produktiv användning av material, återanvändning och större effektivitet kan konkurrenskraften för svenska företag förbättras.

Avfallet ska minska och återvinningen öka. Det ska vara lönsamt att återvinna och enkelt för hushållen att källsortera avfall. Det ska ske genom att samla ansvaret för insamlingen hos kommunerna. Avfallshierarkin ska föras in i miljöbalken.

För att ytterligare stärka de statliga insatserna för klimatanpassning föreslås en ökning av anslagna medel med 50 miljoner kronor 2015. Därutöver föreslås en höjning av anslaget för förebyggande insatser mot jordskred och andra naturolyckor med 150 miljoner kronor 2015.

För att skydda miljön och människors hälsa måste användningen av farliga kemikalier minska. Särskilt viktigt är det att minska barns exponering för farliga kemikalier. Platser där barn vistas dagligen, t.ex. förskolor och skolor, ska vara giftfria. Arbetet för en giftfri miljö sker på flera nivåer, både globalt, inom EU och på nationell nivå. Regleringen inom kemikalieområdet är i hög grad harmoniserad inom EU och där har Sverige en viktig roll i att vara pådrivande i kemikaliearbetet. När EU:s regelverk kring farliga kemikalier inte räcker till ska Sverige ha ambitionen att gå före med nationell lagstiftning. Det finns också ett visst utrymme för nationella insatser och ett sådant område rör möjligheten att införa ekonomiska styrmedel, som t.ex. en kemikalieskatt. Att införa en skatt på varor som innehåller farliga kemikalier kan vara ett kostnadseffektivt sätt att minska förekomsten av eller risken för exponering och spridning av farliga kemikalier. Regeringen inväntar därför med intresse resultatet av den utredning om ekonomiska styrmedel för kemikalier (dir. 2013:127) som tillsattes 2013 och som ska lämna sitt slutbetänkande senast den 31 januari 2015.

Skyddet för biologisk mångfald ska utökas. Fler naturskogar ska skyddas och naturvårdshänsynen ska öka i den brukade skogen. För att nå de miljökvalitetsmål som berör biologisk mångfald föreslår regeringen därför kraftigt ökade resurser för skydd och skötsel av värdefull natur. Anslagen för värdefull natur föreslås ökas med 990 miljoner kronor 2015. Dessutom föreslås 100 miljoner kronor avsättas för insatser för att främja hållbart skogsbruk. Som en del av satsningen för att nå miljömålen föreslår regeringen att totalt 105 miljoner kronor tillförs de viktigaste myndigheterna inom miljömålssystemet 2015. Medlen fördelas till Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Jordbruksverket, Skogsstyrelsen samt till länsstyrelserna. Dessutom ska ett miljömålsråd inrättas.

Fisket och haven ska skyddas genom fler marina reservat. Fler områden ska vara fria från bottentrålning och kraftfulla insatser mot övergödning ska vidtas. Ett livskraftigt kustfiske ska värnas. För att förbättra tillståndet i våra hav och sjöar avser regeringen avsätta ytterligare 75 miljoner kronor 2015 för insatser för bättre havs- och vattenmiljö. Dessutom avsätts 75 miljoner kronor för miljöövervakning, främst för att förbättra mätningen och uppföljningen av tillståndet i hav, sjöar och vattendrag. Rent vatten är en livsförutsättning, därför behövs ett stärkt skydd och fler förebyggande insatser för att skydda dricksvattnet. Även näringar med

positiva effekter på miljön såsom musselodling är viktiga.

Regeringen avser stärka djurskyddets tillsyn genom ökade resurser till länsstyrelserna som finansieras genom att återinföra ett avgiftssystem för kontrollerna. Djurhållningen ska utvecklas på ett sådant sätt att djuren får möjlighet att utföra sitt naturliga beteende och så att beteendestörningar förebyggs.

Sverige ska vara en föregångare för en hållbar utveckling inom gruvindustrin, som är viktig för Sverige. Regeringen avser medverka till att nya modeller skapas för att utveckla samhällets och gruvnäringens ansvar för att finansiera de investeringar som krävs för en miljömässigt hållbar gruvnäring och samhällsutveckling. Regeringen avser i detta sammanhang att göra en översyn av mineralavgiften och återkomma till riksdagen med förslag.

Miljökraven vid prospektering och provborrning ska skärpas. Vid tillståndsprövning ska turistnäringens och andra lokala näringars intresse beaktas. En analys av framkomliga vägar för att uppnå detta ska göras inom Regeringskansliet. Sverige ska inte öppna upp för utvinning av uran, olja eller gas.

Miljö- och klimatskatter är avgörande för att minska vår miljö- och klimatpåverkan. Skatten på bekämpningsmedel har varit oförändrad sedan den 1 januari 2004. Skatterna på naturgrus och avfall som deponeras har varit oförändrade sedan den 1 januari 2006. Det är därför lämpligt att dessa skatter anpassas efter förändringar i den allmänna prisutvecklingen i syfte att undvika att skatternas styreffekt urholkas. Regeringen avser också att av miljöskäl åter införa en skatt på handelsgödsel. Dessutom ökas koldioxidrelateringen av fordonsskatten i syfte att öka incitamenten att äga fordon med låga koldioxidutsläpp. Den viktbaserade fordonsskatten höjs samtidigt för att undvika att äldre fordon, som allmänt sett är sämre ur miljö- och trafiksäkerhetssynpunkt, beskattas lindrigare. Regeringen aviserar även förslag om att höja energiskatten på diesel. För lätta fordon som drivs med diesel bör fordonsskatten sänkas något om energiskatten på diesel höjs.

1.5.2 En energipolitik för ett hållbart samhälle

Energipolitiken är en fundamental del av byggandet av ett hållbart samhälle. Samtidigt är sysselsättningen i Sverige beroende av att det finns en god och tillförlitlig tillgång till el till konkurrenskraftiga priser. Sverige har särskilt bra förutsättningar att bygga ut den förnybara energin genom vår goda tillgång till vatten, vind och skog. På sikt ska Sverige ha ett energisystem med 100 procent förnybar energi. Säkerhetskraven för kärnkraften skärps.

Regeringens reformer

Regeringen avser tillsätta en energikommission för blocköverskridande samtal om energipolitiken i syfte att skapa en långsiktigt hållbar energiöverenskommelse. Regeringens ingång i dessa samtal är att kärnkraften ska ersättas med förnybar energi och energieffektivisering.

Den förnybara elproduktionen bör byggas ut ytterligare. Regeringen anser att målet ska vara minst 30 TWh ny el från förnybara källor år 2020, vilket ska ersätta nuvarande målsättning, och ett mål till år 2030 ska tas fram. Det teknikneutrala elcertifikatsystemet för förnybar elproduktion ska användas för att uppnå detta mål. Regeringen avser att inleda diskussioner med Norge för att kunna möjliggöra detta. Ytterligare stöd till solkraft och till havsbaserad vindkraft behövs därutöver.

Regeringens mål är att det ska vara enkelt och lönsamt att producera sin egen el. För att underlätta för privatpersoner och företag att investera i framställning av el från förnybara energikällor för egen förbrukning, föreslår regeringen därför att en skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el införs den 1 januari 2015. Regeringen kommer att följa upp och utvärdera skattereduktionen samt undersöka möjligheterna att förenkla förfarandet, ytterligare underlätta för privatpersoners egenproduktion av el, och att låta fler, såsom andelsägare av förnybar el, komma i åtnjutande av skattereduktionen.

För att ytterligare stärka utvecklingen och etableringen av solceller föreslår regeringen att 100 miljoner kronor per år avsätts 2015–2018.

Regeringen anser att kärnkraften ska bära en större andel av sina samhällsekonomiska

kostnader. Regeringen avser att höja kärnavfallsavgiften.

Regeringen avser ta ett helhetsgrepp om det statliga bolaget Vattenfall och av styrningen av bolaget i syfte att göra det ledande i omställningen av energisystemet mot en högre andel förnybar energi. Vattenfalls planer på att förbereda för byggandet av ny kärnkraft avbryts.

1.6 Reformer för att vända resultaten i skolan

Den svenska grundskolan är en av grundpelarna för ett välfungerade samhälle. Grundskolan står dock inför betydande utmaningar. Resultaten i de internationella kunskapsmätningarna har försämrats tydligt både över tid och i jämförelse med vår omvärld. Utvecklingen har pågått under lång tid men har accelererat under de senaste åren. Den senaste PISA-undersökningen visade att de svenska eleverna haft den sämsta resultatutvecklingen av samtliga deltagande länder i ämnesområdena läsförståelse, naturvetenskap och matematik och resultaten ligger numera under genomsnittet bland OECD-länderna. Även elevernas förmåga till problemlösning har försämrats.

Den svaga resultatutvecklingen har också visat sig i att allt fler elever lämnar grundskolan utan att vara behöriga till något av gymnasieskolans nationella program. Andelen elever som saknar denna behörighet har ökat successivt sedan slutet av 1990-talet och uppgick 2014 till över 13 procent. En av anledningarna till att gymnasiebehörigheten sjunkit är att andelen elever som inte uppnått godkänt betyg i matematik har ökat.

Inte bara resultaten har blivit sämre, det finns även oroande tecken på att likvärdigheten i skolan har försämrats. Med likvärdighet avses att alla elever oavsett bakgrund ges en likvärdig utbildning. Skillnaderna i studieresultat mellan skolor och mellan kommuner har ökat. Satsningar på grundskolan är därför en av de främsta prioriteringarna för regeringen i denna budgetproposition.

För att vända de fallande skolresultaten krävs skolreformer med fyra huvudsakliga inriktningar. Investeringar behöver göras i de yngre åldrarna för att tidigt möta elevernas utmaningar och säkerställa att små utmaningar inte utvecklas till att bli stora problem. Den lärarkris som råder måste mötas, bl.a. genom att läraryrkets attraktivitet höjs och kompetensförsörjningen till skolan säkras. En större del av resurserna måste fördelas efter elevernas behov, så att alla skolor blir bra skolor och att alla elever får goda förutsättningar. En förutsättning för att nå framgång är att skattemedel som avsätts för skolan inte ska gå till ägarna. Skolan är ingen marknad. Med dessa insatser ges förutsättningarna att förbättra resultaten och likvärdigheten, och därigenom återföra svensk skola till internationell toppklass.

1.6.1 Tidiga insatser

Den svenska förskolan är ett internationellt föredöme och ska så förbli. Successivt har förskolans främsta roll gått från att möjliggöra för föräldrarnas deltagande i arbetslivet, till att allt mer utgå från barnets behov av utveckling, trygghet och lärande. Regeringen ser positivt på denna utveckling, men det ställer också krav. Särskilt viktig är förskolan för de barn vars föräldrar har svagare ekonomisk ställning eller som saknar högre utbildning. För att säkerställa att varje barn får en så god start i livet som möjligt är det viktigt med väl utbildad personal på förskolorna, att barngrupperna inte är för stora och att det finns olika inriktningar på verksamheter. De elever på lågstadiet som inte har tillräckliga baskunskaper i att läsa, skriva och räkna riskerar att komma efter och få större problem senare under skoltiden. Inget barn ska halka efter och alla barn ska ges möjlighet att springa före.

Lärarna för barn i de lägre åldrarna ska ges utökade möjligheter att möta elevernas individuella behov. Därför behöver utvecklingen mot allt större klasser och att allt mer lärartid tas i anspråk av annat än att skapa kvalitet i undervisningen vändas. Fler ska anställas i svensk skola så att lärare får mer tid för sitt arbete och klasserna kan bli mindre i lågstadiet. En viktig utmaning för skolan är att så tidigt som möjligt identifiera och möta elevernas utmaningar och utifrån det sätta in det stöd som behövs, av den egna läraren eller av speciallärare. I dag finns för lite personal med specialpedagogisk utbildning i den svenska skolan. I Finland, där betydligt fler elever ges extra eller

särskilt stöd tidigt, är resultatspridningen mellan elever mindre än i Sverige.

Regeringens reformer

För att fler elever ska klara grundskolan behöver stödjande insatser vidtas tidigt. Regeringen föreslår därför flera insatser i syfte att möta detta behov.

I förskolan är det viktigt att barngrupperna, särskilt för de yngsta barnen, har en lämplig storlek och en tillräcklig personaltäthet. För att stödja huvudmännen i detta arbete föreslår regeringen att riktade resurser om 415 miljoner kronor tillförs 2015. För 2016–2018 beräknar regeringen att 830 miljoner kronor avsätts per år.

Det är även viktigt att barnsomsorg finns tillgänglig då den behövs. Regeringen föreslår därför att 80 miljoner kronor avsätts per år för att stimulera tillgängligheten av barnomsorg på obekväm arbetstid.

Regeringen föreslår att antalet nybörjarplatser på förskollärarutbildningen utökas med 800 platser 2015–2018 för att skapa förutsättningar för minskade barngrupper och ökad personaltäthet.

För att förbättra elevers förutsättningar till lärande i förskoleklass t.o.m. årskurs 3 (F–3) föreslår regeringen ett riktat statsbidrag på ca 1 110 miljoner kronor 2015. För 2016–2018 avsätts 2 miljarder kronor per år. Det skapar förutsättningar för bättre studieresultat senare under skolgången. Syftet med statsbidraget är att möjliggöra fler lärare och annan personal i lågstadiet och därmed stödja skolhuvudmännen i deras arbete med att se till att lärare får mer tid för sitt arbete och minska undervisningsgrupperna.

För att öka förutsättningarna för att anställa fler lärare i lågstadiet föreslår regeringen att antalet nybörjarplatser på grundskollärarutbildningen med inriktning mot årskurserna F-3 byggs ut med 700 platser årligen 2015–2018.

För att så tidigt som möjligt identifiera och stödja elever med behov av stöd behövs fler speciallärare och specialpedagoger. Regeringen föreslår därför att antalet helårsplatser på speciallärar- och specialpedagogutbildningen utökas med 300 nybörjarplatser 2015–2018 inom ramen för den utbyggda högskolan.

Vidare lämnar regeringen förslag som medför att fler speciallärare och specialpedagoger anställs i grundskolan. Därutöver avser regeringen att införa en läsa-, skriva-, och räknagaranti, samt ett läsmål i årskurs 1. För 2015 föreslår regeringen riktade resurser på 200 miljoner kronor. För 2016–2018 avsätts 500 miljoner kronor per år.

1.6.2 Ett mer attraktivt läraryrke

Lärarna är nyckeln till att höja kunskapsresultaten i skolan. Det är därför allvarligt att läraryrket under en lång tid har tappat i status och attraktionskraft. För att göra läraryrket mer attraktivt behövs högre löner, minskat administrativt arbete och bättre möjligheter att göra karriär och utvecklas i yrket.

Bristen på utbildade och behöriga lärare och förskollärare är stor. Varannan lärare i gymnasieskolan och var tredje lärare i grundskolan saknar behörighet i de ämnen de undervisar i. Lärarbristen förväntas öka framöver på grund av stora pensionsavgångar och växande elevkullar. Inom vissa områden, som matematik, kemi, fysik och teknik samt specialpedagogik, är rekryteringsläget särskilt bekymmersamt. Det är därför av stor vikt att få fler unga att välja läraryrket och söka till lärarutbildningarna. För att stärka yrkets attraktivitet kommer regeringen ta initiativ till en nationell samling för läraryrket. Det krävs att alla aktörer sluter upp kring en strategi för kompetensförsörjningen.

Regeringen anser att det är angeläget att stärka rektorernas ledarskap i arbetet med att förbättra skolans resultat. Det utreds för närvarande (dir. 2014:58) hur rektorernas arbetssituation konkret kan förbättras, bl.a. hur deras administrativa arbete kan minskas. Det är dock viktigt att fortsätta stödja insatser för att tillgodose rektorernas fortbildningsbehov.

Regeringens reformer

Regeringen föreslår fortbildningsinsatser för lärare och förskolans personal, med bl.a. kollegialt lärande för att förbättra studieresultaten samt för att öka andelen behöriga lärare. För detta avsätts 200 miljoner kronor per år 2015–2018.

För att förbättra möjligheterna för akademiker med relevant examen att läsa in en pedagogisk utbildning föreslår regeringen en utbyggnad om 500 ytterligare nybörjarplatser på

kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) 2015–2018.

Bristen på utbildade lärare inom vissa områden som matematik, naturvetenskap och teknik är bekymmersam och regeringen bedömer därför att det kan krävas extraordinära insatser för att stärka rekryteringsläget. Regeringen avser mot denna bakgrund att införa en möjlighet till studiemedel med den högre bidragsnivån för studenter som läser in kompletterande pedagogisk utbildning inom dessa områden från hösten 2015. För detta avsätts 100 miljoner kronor 2015. För 2016–2018 beräknas 200 miljoner kronor per år avsättas.

För att stärka rektorers och förskolechefers pedagogiska ledarskap föreslår regeringen en fortbildningsinsats på 20 miljoner kronor 2015. För 2016–2018 avsätts 20 miljoner kronor för detta ändamål per år.

Regeringen avser att inrätta nationella skolutvecklingsprogram för att stödja huvudmännen i arbetet med att bl.a. ge ett effektivare stöd i undervisningsämnen, minska lärarnas administrativa arbete och öka kvaliteten med IT i undervisningen. Regeringen föreslår därför att 136 miljoner kronor avsätts för sådana program 2015. Även för tiden därefter beräknas 140 miljoner kronor avsättas per år.

Lärarnas administration måste minskas och effektiviseras så att mer tid frigörs för planerande och genomförande av undervisning. Detta bör ske genom att den statligt reglerade rapporteringen minskar, men också genom nya utvecklingsprogram för skolhuvudmännen som ska möjliggöra minskad lokal administration på skolnivå. Vidare föreslås att extratjänster införs i skolan för att minska lärarnas administrativa belastning. Dessa tjänster innebär att skolorna får ett tillskott av personal för att hantera olika arbetsuppgifter som inte är undervisningsrelaterade. I den svenska modellen sätts löner av arbetsmarknadens parter. Som en del i den nationella samlingen för läraryrket avser regeringen i samband med avtalsrörelsen 2016 att föra en dialog med parterna som möjliggör att lärarnas löner höjs. Under förutsättning att parterna tar ansvar för att påtagligt prioritera höjda lärarlöner avser regeringen att tillföra resurser motsvarande 3 miljarder kronor på årsbasis.

1.6.3 Alla skolor ska vara bra skolor

En större del av resurserna måste fördelas efter elevernas behov. I dag har skolor med stora utmaningar svårare att attrahera lärare med yrkeserfarenhet. Ett sätt att förbättra skolorna i de mest utsatta områdena är att få de bästa lärarna att söka sig dit.

Ett annat sätt att hjälpa utsatta grupper är att se till att det erbjuds läxhjälp på skolan. Därutöver kan sommar- och lovskola vara en möjlighet för elever som riskerar att inte klara målen. Elevhälsan fyller en viktig funktion och bör förstärkas i form av fler skolläkare, skolsköterskor, skolkuratorer och skolpsykologer.

Elever som kommit till Sverige efter sju års ålder klarar i betydligt lägre utsträckning än övriga elever de uppsatta kunskapskraven i grundskolan. Andelen underkända elever i svenska som andraspråk är mycket hög, drygt 25 procent. Det finns därför behov av riktade insatser för att de nyanlända elevernas förutsättningar att nå bättre skolresultat ska förbättras.

Många av de svenska skollokalerna är i stort behov av renovering. Det finns därför ett behov av stöd till lokalunderhåll och energieffektiviseringsåtgärder. Ett sådant stöd bidrar till att göra skolan till en mer attraktiv arbetsplats för såväl lärare som elever och till att skapa moderniserade studiemiljöer.

Regeringens reformer

Statens stöd till skolor med stora utmaningar och svaga studieresultat behöver öka. Skolverket kommer att få i uppdrag att sluta särskilda utvecklingsavtal med dessa skolor. I avtalen ska statens och skolhuvudmannens insatser klargöras. För 2015 föreslår regeringen ett riktat statsbidrag på 150 miljoner kronor.

Det är betydelsefullt att de skickligaste lärarna finns på de skolor som har störst utmaningar. För att attrahera de bästa lärarna till skolor med stora utmaningar föreslår regeringen att särskilda medel avsätts för högre lärarlöner och rekrytering. För 2015 föreslås 125 miljoner kronor tillföras fr.o.m. höstterminen 2015. För åren 2016–2018 avsätts 250 miljoner kronor årligen. Från 2016 kommer dessa medel hanteras inom ramen för myndighetsuppdraget med utvecklingsavtal för bästa skolan.

Vidare behöver nyanlända elevers studieresultat i grund- och gymnasieskolan höjas. Därför föreslås 200 miljoner kronor avsättas för ändamålet under 2015. Syftet med satsningen är att förbättra undervisningens kvalitet. Det kan t.ex. handla om insatser för förbättrad kartläggning av kunskaper vid mottagandet och undervisning på modersmålet.

För att förbättra likvärdigheten och öka möjligheterna för fler elever att utvecklas så mycket som möjligt föreslår regeringen en satsning på hjälp med läxor och skolarbete för elever i grundskolan, vid sidan av den ordinarie undervisningstiden på totalt 300 miljoner kronor 2015 och för 2016–2018 om totalt 400 miljoner kronor per år.

Elevers möjlighet att få hjälp med läxorna bör inte vara beroende av om de har föräldrar som har möjlighet att hjälpa dem eller betalningsförmåga för att köpa läxhjälp. Regeringen föreslår därför att RUT-avdragets bestämmelse om skattereduktion för hjälp med läxor och annat skolarbete slopas den 1 januari 2015.

Regeringen föreslår en omfattande utbyggnad av sommar- och lovskolan för elever i årskurserna 6–9 och i gymnasieskolan som riskerar att inte klara kunskapskraven. För 2015–2018 föreslås statsbidraget för sommar- och lovskolan uppgå till 150 miljoner kronor per år.

En särskild satsning på elevhälsa med inriktning mot bl.a. barn och ungas psykiska hälsa genomförs. Regeringen föreslår därför ett riktat statsbidrag på 214 miljoner kronor för 2015 och därefter 200 miljoner kronor per år 2016–2018.

Regeringen föreslår även att 100 miljoner kronor avsätts 2015 och att 300 miljoner kronor avsätts per år 2016–2018 för ett stöd till lokalunderhåll och energieffektiviseringsåtgärder i skolor.

1.7 Reformer för att värna den svenska modellen

Sverige står starkt när vi håller ihop. För ett mer rättvist och mer hållbart samhälle krävs minskade inkomst- och hälsoklyftor, jämställdhet samt åtgärder mot rasism och diskriminering. När människor är trygga vågar de mer och när de ekonomiska villkoren mellan olika grupper i samhället jämnas ut ges nästa generation mer jämlika förutsättningar för att utvecklas. När varje persons potential tas tillvara står Sverige starkt. Avgörande för detta är att de offentligt finansierade välfärdstjänsterna barnomsorg, utbildning, hälso- och sjukvård samt äldreomsorg, kommer alla till del oavsett bakgrund och betalningsförmåga. Genom dessa tjänster utjämnas livschanser och förutsättningarna på arbetsmarknaden.

1.7.1 Förbättrad hälso- och sjukvård

Den svenska befolkningen har en god hälsa. Medellivslängden fortsätter att utvecklas positivt och den sjukdomsrelaterade dödligheten inom flera viktiga sjukdomsgrupper minskar. Hälso- och sjukvården är en bidragande orsak till denna utveckling. Svensk hälso- och sjukvård är både effektiv och presterar goda resultat, vilket flera internationella jämförelser visat.

Men det finns också problem som behöver åtgärdas för att svensk hälso- och sjukvård fortsatt ska vara i världsklass. Det handlar bl.a. om ojämlikheter i vården, personalbrist och lång väntan på behandling.

Den vinstjakt som pågår inom hälso- och sjukvården måste stoppas. Detta både för att resurserna ska användas till det de är avsedda för, och för att kommersialiseringen får negativa följder vad gäller likvärdighet, kvalitet, effektivitet, behovsstyrning och öppenhet.

Regeringens reformer

Som en del i arbetet med att säkerställa en hälso- och sjukvård i världsklass föreslår regeringen att hälso- och sjukvården tillförs 1 miljard kronor per år fr.o.m. med 2015. Vidare föreslår regeringen en ökning av antalet nybörjarplatser på sjuksköterske- respektive barnmorskeutbildningen, vilket bidrar till en god kompetensförsörjning. För att öka tillgängligheten i cancervården kommer regeringen att avsätta 500 miljoner kronor per år 2015–2018.

Den svenska förlossningsvården fungerar i huvudsak mycket bra, men de senaste åren har allt fler rapporter kommit som pekat på tuffa arbetsvillkor och risker för patientsäkerheten. För att förbättra förlossningsvården och för att stärka insatserna för kvinnors hälsa föreslår

därför regeringen en riktad satsning på 400 miljoner kronor per år 2015–2018.

För att alla barn och ungdomar ska få tillgång till läkemedel avser regeringen lämna förslag som innebär att personer under 18 år inte ska betala egenavgift när de får läkemedel som ingår i förmånen fr.o.m. den 1 juli 2015. Regeringen tillför därför 200 miljoner kronor 2015. För 2016–2018 beräknas för samma ändamål ca 400 miljoner kronor per år.

En annan stor utmaning är den psykiska ohälsan. Det behövs förstärkt stöd och insatser så att det blir lättare att få hjälp vid psykisk sjukdom. Regeringen avser även tillsätta en kommission för jämlik hälsa.

Den prestationsbaserade vårdgarantin, den s.k. kömiljarden, har funnits sedan 2009. Regeringen anser att god tillgänglighet till hälso- och sjukvården är viktig och en dimension av god vård. Det finns dock indikationer på att kömiljarden har gett upphov till undanträngningseffekter genom att patienter med lägre prioriterade behov ges vård före patienter som har högre prioritet, dvs. ett större medicinskt behov. Prestationsbaserade åtgärder är därmed förenade med vissa risker. God tillgänglighet och vårdgaranti är garanterade i lag, vilket är en vägledning för vården och ett mer långsiktigt sätt att förbättra vården. Mot denna bakgrund avser regeringen att avskaffa kömiljarden och medel för kömiljarden kommer inte att betalas ut fr.o.m. 2016.

Sammantaget innebär regeringens förslag att resurserna till hälso- och sjukvård ökar med ca 2 miljarder kronor 2015 och med ca 1,3 miljarder kronor per år fr.o.m. 2016.

1.7.2 Höjd kvalitet i äldreomsorgen

Ett aktivt och gott liv efter arbetslivet ska stimuleras. Det är grundläggande att äldre personer ska ha tillgång till en likvärdig och jämlik äldreomsorg oavsett var i landet de bor. Äldre människor och deras anhöriga ska kunna lita på att vården och omsorgen är av god kvalitet samt att det finns tillräckligt med personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Regeringen bedömer att det vid sidan av ett kommunalt självstyre som möjliggör lokala anpassningar fortsatt krävs en aktiv nationell politik för att utveckla vården och omsorgen om äldre i Sverige.

Regeringens reformer

En långsiktig kvalitetsplan för den svenska äldreomsorgen ska tas fram i bred samverkan. Regeringen föreslår också att 2 miljarder kronor per år avsätts för nationella satsningar inom äldreomsorgen 2015–2018. Satsningarna kommer att inriktas på att öka bemanningen.

1.7.3 Ett rättvisare Sverige

I Sverige ska vi gemensamt ta ett solidariskt ansvar för varandra. Det handlar bl.a. om att ge alla människor goda förutsättningar oavsett bakgrund. Det handlar också om att kompensera för att utfallen ändå kan bli väldigt olika och för att människor befinner sig i olika skeenden i livet.

De allmänna socialförsäkringarna är en central del i den svenska välfärdsmodellen och har under lång tid framgångsrikt bidragit till att bekämpa ekonomisk utsatthet och bidragit till en rättvis fördelning av de ekonomiska resurserna. Dessutom har de medverkat till både social sammanhållning och en god ekonomiskt tillväxt.

Inkomstskillnaderna mellan de som arbetar och de som, på grund av sjukdom, arbetslöshet eller ålderdom, inte arbetar har ökat de senaste åren. I ett fungerande välfärdssamhälle ska sjukdom eller arbetslöshet inte medföra en ekonomisk utsatthet.

Regeringens reformer

Sjukpenningen är i dag tidsbegränsad genom att sjukpenning i normalfallet endast kan betalas ut i maximalt två och ett halvt år i en följd. Vid ett sjukdomsbesked uppkommer därför inte bara en betydande oro över den egna hälsan utan också för hur ekonomin ska klaras och om tillfrisknandet sker tillräckligt snabbt. För att öka tryggheten för sjuka avser regeringen att avskaffa denna tidsgräns.

Regeringen föreslår en höjning av sjuk- och aktivitetsersättningen från 64 till 64,7 procent av antagandeinkomsten, motsvarande ca 300 miljoner per år.

Arbetslöshetsförsäkringen ska vara en fungerande omställningsförsäkring som ger människor ekonomisk trygghet vid perioder av arbetslöshet samtidigt som det finns tydliga

incitament att bryta arbetslöshetsperioden genom att hitta och ta ett nytt arbete.

Regeringen föreslår därför att taket i arbetslöshetsförsäkringen höjs till 910 kronor per dag under de första hundra dagarna fr.o.m. den 1 maj 2015. För tiden därefter uppgår taket till 760 kronor per dag. Vidare föreslås att grundbeloppet i försäkringen höjs den 1 maj 2015 från 320 till 350 kronor per dag. Regeringen avser i ett andra steg höja grundbeloppet till 365 kronor per dag den 1 januari 2016. Därmed höjs grundbeloppet med totalt 45 kronor.

Förändringarna i sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen bedöms minska kommunernas kostnader för försörjningsstöd.

Den orättvisa skatteskillnaden mellan arbetsinkomster och pension ska avskaffas. I ett första steg föreslår regeringen att det förhöjda grundavdraget för äldre förstärks så att pensionärer inte beskattas högre än löntagare yngre än 65 år vid inkomster upp till ca 120 000 kronor per år. Det förhöjda grundavdraget förstärks även för dem med pension upp till 240 000 kronor per år. Under kommande år avser regeringen ta ytterligare steg för att minska skatteskillnaderna.

För de pensionärer som har de lägsta inkomsterna, av vilka en stor majoritet är kvinnor, är bostadstillägget mycket viktigt för att förstärka den disponibla inkomsten. Regeringen föreslår en höjning av ersättningsnivån i bostadstillägget till pensionärer från 93 till 95 procent av bostadskostnaden.

Regeringen föreslår också att den fritidspeng som den förra regeringen införde avskaffas och att de medel som avsatts för detta ändamål i stället används för att höja riksnormen i försörjningsstödet. Tillsammans med t.ex. satsningen på kultur- och musikskolan ger detta förbättrade möjligheter för barn i ekonomiskt utsatta familjer att delta i fritidsaktiviteter.

1.8 Andra reformer

1.8.1 Ordning och reda i välfärden

Vinstjakten som incitament ska bort från välfärdssektorn. Skattemedel ska användas till just den verksamhet som de är avsedda för. Medlen ska användas för att utveckla välfärden – inte berika enskilda företag eller enskilda individer. Behoven i skola, vård och omsorg gör att det inte finns utrymme för vinstutdelning av skattemedel till aktieägarna om verksamheten utförs av ett bolag.

Den vinstjakt som pågår i välfärden måste stoppas. Kommersialiseringen får negativa följder vad gäller likvärdighet, kvalitet, effektivitet, behovsstyrning och öppenhet inom den samlade välfärden. Dagens kommersialisering av välfärden har vidare lett till ett ökat behov av kontroll och granskning i efterhand, något som skapar resursslöseri och ineffektivitet. Det behöver mot denna bakgrund skapas ett gemensamt regelverk som på förhand reglerar att aktörer som verkar i välfärden har verksamheten som främsta syfte, inte vinstintresset. Frågan om vinst i välfärden behöver adresseras från en rad olika perspektiv för att politiken ska vara verkligt verkningsfull. Detta är en omfattande process, som måste ske i flera steg.

Regeringspartierna och Vänsterpartiet är överens om att skattemedel ska användas enbart till den verksamhet de är avsedda för. Förutsättningen för att privata aktörer ska få verka inom välfärdssektorn ska vara att syftet med verksamheten är att tillhandahålla utbildning, vård eller omsorg av god kvalitet, inte att dela ut vinst till ägarna eller på annat sätt föra ut överskott ur verksamheten. Bolag som är verksamma i välfärden ska kunna påvisa att de inte drivs med vinstintresse för att kunna få ta del av offentliga medel. Eventuella överskott ska som huvudregel[1] investeras i den verksamhet där de uppstått. Nya regler kring hur offentliga anslag får användas inom välfärden ska starkt begränsa möjligheterna att göra vinst, även vid försäljning. Det ska utredas om bolag ska tillståndsprövas utifrån ett regelverk med ovan beskrivna innebörd innan de får vara verksamma i välfärden. Uppföljning skall ske av att skattemedlen enbart används för avsedd verksamhet och att reglerna inte kringgås i syfte att tillgodose ägarnas ekonomiska intressen. Det nya regelverket ska gälla såväl befintliga som nya utförare.

[1] Privat insatt kapital och låg ränta på detsamma behöver inte återinvesteras. Om ägare till verksamheter fortsätter att av skattemedlen ta ut stora vinster, trots de insatser som presenteras i denna överenskommelse, är regeringspartierna och Vänsterpartiet beredda att gå vidare med ytterligare åtgärder.

- En utredning tillsätts utifrån ovanstående utgångspunkter.

– Förslag ska lämnas om hur regleringen av användning av offentliga medel för driften av skattefinansierad välfärd bör utformas, så att medlen kommer brukarna till godo och överskotten som huvudregel återförs till verksamheten. Det ska också beskrivas vilken påverkan en sådan reglering får för brukare, anställda och existerande aktörer samt hur de senare kan ges stöd och anpassa sin verksamhet till de nya förhållandena. Regleringarna ska omfatta verksamhet inom skola och förskola, äldreomsorgen, sluten- och öppenvård samt hem för vård eller boende (HVB). Inom flyktingmottagandet krävs också åtgärder som minskar utrymmet för kommersiella aktörer att göra orimliga vinster och att urholka kvaliteten.

– I samband med framtagandet av förslagen ska vidare införandet av en syftesparagraf i bolagsordning eller andra styrande urkunder, med innebörden att verksamheten är syftet inte att dela ut vinst till ägarna, övervägas. Det ska också utredas hur en extern instans eller ytterligare lagändringar kan säkerställa att syftet efterlevs. Det ska vidare undersökas hur SVB, eller andra nya bolagsformer, bör användas i välfärden. Bemanningskrav som reglerar möjligheten att dra ned på personaltäthet eller personalkostnader ska övervägas.

– En särskild utredning bör undersöka en ny styrning i välfärden efter New Public Management samt utforma en nationell strategi för idéburen välfärd. Välfärdsprofessionernas kunnande och yrkesetik ska bli vägledande.

– Icke-kommersiella aktörer ska få möjlighet att växa och utvecklas. Deras självständighet ska värnas. Vidare ska tillståndsprövning av alla aktörer inom välfärden utredas, liksom på vilket sätt krav på bemanning kan som kopplas till denna tillståndsprövning. En sådan prövning ska ske på ett rättssäkert sätt. Vidare ska konsekvensändringar gällande LOV föreslås utifrån det ändrade regelverket.

– Kommunallagen (1991:900) anger i dag att en kommun inte får gynna enskild person eller företag. Det finns dock flera exempel på att konsekvenserna för kommuner som ändå genomfört en försäljning till underpris eller på annat felaktigt sätt inte är tillräckliga. En översyn av regleringen på området pågår för närvarande. Förutsättningarna för att kommunen i sådana fall ska få tillbaka förlorade skattemedel ska ses över och förslag till författningsändringar eller andra åtgärder för att uppnå detta syfte ska tas fram.

– Partierna är överens om att gemensamt utse utredare och att de förslag som tas fram med anledning av utredningen/utredningarna ska lämnas gemensamt.

- Den svenska skolan är i kris och därmed i stort behov av krafttag. I ett nationellt och sammanhållet skolsystem har kommunerna ansvaret för att garantera alla barn och unga rätt till god utbildning med hög kvalitet. Regeringspartierna och Vänsterpartiet vill därför ge kommunerna avgörandet över nyetableringen av skolor med vinstsyfte. En utredning bör därför tillsättas så snart som möjligt och förslag till lagstiftning avses lämnas under 2015.

- Det är i dag obligatoriskt för landstingen att använda lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) i primärvården. Som en konsekvens av detta har det inom primärvården uppstått en systematisk snedfördelning av skattemedel där lönsamma områden har prioriterats på bekostnad av andra. Detta är något som regeringspartierna och Vänsterpartiet vill motverka. Under hösten 2014 lämnas därför förslag till författningsändringar som medför att kommunerna inte längre kommer att vara skyldiga att tillhandahålla vårdvalssystem i enlighet med LOV inom primärvården.

- Den grundläggande principen att vård ska fördelas efter behov ska säkerställas. Lagstiftningen ska ändras så att privata försäkringspatienter inte kan gå förbi i kön i den offentligfinansierade vården. En proposition med ett sådant förslag avses lämnas under 2015.

- En utgångspunkt är att den som får offentliga medel för att bedriva verksamhet inom skola, vård och omsorg beskattas för denna del av sin verksamhet i Sverige. Mot denna bakgrund är det

lämpligt att förekomsten av skatteplanering i välfärdssektorn kartläggs och analyseras. Om kartläggningen och analysen visar att det finns anledning att vidta åtgärder för att stävja missbruk av skattereglerna, avser regeringen att återkomma med förslag som motverkar sådant missbruk.

- Lagstiftningen ändras så att möjligheterna att sälja eller privatisera universitets- eller regionsjukhus förhindras. Det ska inte vara möjligt att gå runt lagstiftningen genom att stycka upp verksamheten. Förslag till ändrad reglering lämnas under 2015.
- En av hörnstenarna i ett demokratiskt samhälle är offentlighetsprincipen som ger medborgarna insyn i all offentlig verksamhet. Den urholkning av offentlighetsprincipen som skett genom att allt mer offentligt finansierad verksamhet bedrivs i privat regi är inte acceptabel. Det ska därför utredas hur offentlighetsprincipen kan införas eller insynen på annat sätt kan öka i privata verksamheter som utför offentligt finansierade välfärdstjänster på områdena för vård, skola omsorg. Utredningen om meddelarskydd för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet har i sitt betänkande Stärkt meddelarskydd för privatanställda i offentlig finansierad verksamhet (SOU 2013:79) föreslagit att de som är verksamma i offentligt finansierad skola, vård och omsorg ska omfattas av meddelarskydd. Regeringen kommer att ge en ny utredning i uppdrag att ta fram förslag om hur meddelarskydd kan införas även i annan verksamhet som till övervägande delen är offentligt finansierad, t.ex. kollektivtrafik och färdtjänst. Det är angeläget att meddelarskydd börjar gälla så snart som möjligt där det kan ske. Under 2015 kommer regeringen därför att lämna en proposition baserad på de förslag som finns i SOU 2013:79.

Dessa utgångspunkter kommer att ligga till grund för regeringens fortsatta arbete. Om utgångspunkterna skulle visa sig vara otillräckliga för att uppnå de bakomliggande syftena kommer ytterligare åtgärder att övervägas.

1.8.2 En effektivare offentlig sektor

Förvaltningspolitiken och myndighetsstyrningen behöver prioriteras upp. Styrmodeller inom staten, landstingen och kommunerna som skapar större frihet för medarbetarna i offentlig sektor måste utvecklas och professionerna i den offentliga sektorn stärkas. Därför kommer regeringen att utveckla den statliga styrningen i en riktning som innebär att professionernas kunskap, kompetens, erfarenhet och yrkesetik blir mer vägledande. Inriktningen är att kombinera olika styrformer i syfte att skapa bästa möjliga förutsättningar för statsförvaltningen att förverkliga regeringens politik, utföra sina uppgifter i övrigt samt upprätthålla grundläggande värden som rättssäkerhet och medborgarperspektivet.

Skolan, vården och omsorgen ska vara likvärdig i hela landet. Alla kommuner och landsting ska med det kommunala självstyret som grund ha möjlighet att säkra en välfärd av god kvalitet för sina invånare. Samtidigt ser vi hur den pågående urbaniseringen och de växande klyftorna mellan rika och fattiga kommuner medför nya utmaningar för att säkra en likvärdig välfärd över hela landet. Regeringen avser därför att inleda ett samlat arbete i nära dialog med landets kommuner för att hitta organisatoriska, ekonomiska och verksamhetsmässiga lösningar som tryggar en god välfärd i hela landet, och låta de landsting som vill få möjlighet att bli regioner.

Vidare ska verksamhetsöversyner genomföras i syfte att effektivisera och minska kostnaderna i förvaltningen.

Regeringen har valt att kompensera kommunsektorn för ökade kostnader till följd av den slopade nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga i två steg. Det generella statsbidraget ökas därför med 1,5 miljarder kronor 2015 och beräknas ökas med 3,0 miljarder kronor fr.o.m. 2016.

För att effektivisera statens administrativa stödverksamhet avser regeringen att förordningsreglera anslutningen till de lönerelaterade bastjänsterna hos Statens servicecenter. Regeringen bedömer att det långsiktigt är effektivare för staten som helhet om myndigheterna är anslutna och delar på gemensamma IT-investeringar, resurser och kompetens på området. Ett arbete med fri programvara i offentlig sektor genomförs.

I syfte att sänka kostnaderna för statlig administration ges Ekonomistyrningsverket (ESV) i uppdrag att utveckla nyckeltal för myndigheternas lokalförsörjning. Därtill inför regeringen krav på konsekvensbeskrivning till ESV för det obligatoriska yttrandet i de fall där en myndighet vill teckna hyresavtal med längre hyrestid än normalfallet. Myndigheter som behöver vara lokaliserade i Stockholm bör pröva om delar av verksamheten kan lokaliseras på annan plats. Utgångspunkten är att nya myndigheter i första hand bör lokaliseras utanför Stockholms län.

Migrationsverkets strategiska boendeplanering bör säkerställa största möjliga kostnadseffektivitet, och samtidigt präglas av förutsägbarhet och långsiktighet. Regeringen avser därför att se över hur boendeplaneringen inom asylmottagandet kan förbättras och särskilt se över möjligheten för Migrationsverket att anordna boende i egen regi, i syfte att säkerställa tillräcklig kapacitet.

Förändringen av klimatet medför att vi i ökad utsträckning kan drabbas av extrema väderhändelser. Det kräver både klimatanpassning och stärkt krishanteringsförmåga. Samordningen av samhällets krisberedskap behöver stärkas. Regeringen har därför beslutat att samla styrningen av samhällets krisberedskap under Justitiedepartementet. Dit förs också ansvaret för utveckling, samordning och uppföljning av krishanteringen i Regeringskansliet.

1.8.3 Ökad tillgång till kultur

Tillgången till kultur är inte jämnt fördelad i samhället i dag. Höga avgifter, lokaler i storstädernas centrum och snäva kulturutbud begränsar många gruppers möjlighet att ta del av kulturen och låta sig utvecklas med dess kraft.

När fri entré till statliga muséer infördes 2005 ökade besöksvolymerna med 159 procent. För att tillgängliggöra kunskap och kulturupplevelser för alla avser regeringen införa fri entré till statliga museer. Anslaget till museerna höjs därför med 80 miljoner kronor per år fr.o.m. 2015.

Vidare genomförs en satsning på kulturverksamhet i miljonprogramsområdena. Storstädernas miljonprogramsområden präglas av hög arbetslöshet, bristande boendekvalitet och mindre tillgång till lokal samhällsservice. För att levandegöra miljonprogrammen avsätts 50 miljoner kronor 2015 och 60 miljoner kronor beräknas per år 2016–2018 för att stimulera lokala kulturverksamheter.

En nationell strategi för kultur- och musikskolan tas fram. Regeringens ambition är att barn och ungdomar ska få bättre möjligheter att delta i idrott, friluftsverksamhet och kulturskola. Regeringen föreslår därför även att ett bidrag införs för att möjliggöra sänkta taxor i kultur- och musikskolan.

Regeringen föreslår att en nationell biblioteksstrategi tas fram för att främja samverkan och kvalitetsutveckling inom hela biblioteksväsendet.

1.8.4 En nystart för biståndspolitiken

I den nya globala utvecklingsdagordning som nu formuleras inom FN och andra organisationer tydliggörs behovet och kravet på en samstämmig politik för global utveckling. För att uppnå en rättvis och hållbar global utveckling anser regeringen därför att en nystart för Sveriges politik för global utveckling krävs, som inkluderar alla politikområden. Regeringen avser att se över den biståndspolitiska plattformen som antogs 2014. Översynen ska ske genom en öppen och inkluderande process i samverkan med alla aktörer på biståndsområdet.

FN:s klimatkonvention och Kyotoprotokollet innebär dubbla åtaganden för Sverige och andra industriländer: att minska sina egna utsläpp samt att finansiera utsläppsminskningar och anpassning till ett förändrat klimat i fattiga länder. För 2015 avsätts 1 procent av BNI enligt den tidigare definitionen, därutöver avsätts 500 miljoner kronor additionellt till internationell klimatfinansiering. Sverige ska driva en feministisk utvecklingspolitik. Regeringen har för avsikt att särskilt driva frågor rörande kvinnors rättigheter, samt frågor rörande sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR).

Vidare avser regeringen att avbryta den utfasning av det bilaterala biståndet till Burkina Faso och Bolivia som påbörjades 2013 respektive 2014. Det bilaterala biståndet med de två länderna ska återupptas.

Biståndsramen motsvarar fortsatt 1 procent av Sveriges bruttonationalinkomst (BNI) så som BNI hittills har beräknats. I september 2014 infördes en ny EU-förordning som medförde redovisningstekniska förändringar i beräknings-

metoden för BNI. Enligt den nya beräkningsmetoden motsvarar biståndsramen 0,96 procent av beräknad BNI. Regeringens målsättning är att 1 procent av Sveriges BNI enligt den nya beräkningsmetoden längre fram under mandatperioden ska avsättas för bistånd.

1.8.5 En modern svensk säkerhetspolitik

En modern svensk säkerhetspolitik byggs på ett ökat nordiskt samarbete, en aktiv Östersjöpolitik, ett samarbete i EU och ett starkare Förenta Nationerna. Sverige ska inte vara medlem i Nato.

Försvarsberedningen konstaterar i sin rapport från maj 2014 att de globala utmaningarna och hoten, inklusive situationen i vårt närområde, teknikutvecklingen och den allmänna säkerhetspolitiska utvecklingen, understryker behovet att fullfölja den inriktning för försvaret som lades fast av riksdagen 2009 (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292). Den ryska aggressionen mot Ukraina och den illegala annekteringen av Krim är en stor utmaning mot den europeiska säker-hetsordningen. Norden och Östersjöområdet präglas emellertid av stabilitet, dialog och samarbete. Den av Ryssland förda politiken är dock oberäknelig och destabiliserande. Det går inte att föreställa sig att en militär konflikt i vårt närområde enbart skulle påverka ett land. Ett enskilt väpnat angrepp direkt mot Sverige är emellertid fortsatt osannolikt.

Regeringen vill stärka försvarsförmågan genom att Försvarsberedningens förslag genomförs. Försvarsanslagen höjs stegvis fr.o.m. 2014 i enlighet med Försvarsberedningens förslag. Försvarsmakten ska fortsätta att bygga tillgängliga och användbara förband som kan användas där behov uppstår. Arbetet med att förverkliga den nya inriktningen, att trygga personalförsörjningen och att effektivisera verksamheten har fortsatt hög prioritet.

Genom den anslagsökning som riktas till förbandsverksamheten skapas förutsättningar för att underlätta personalförsörjningen och närvaron i och vid Östersjön stärks. Förstärkningen av materielanslagen säkerställer nödvändig anskaffning och modernisering inom strategiskt viktiga områden.

Vapenexportkontrollen gentemot icke-demokratier ska skärpas, även gällande följdleveranser och konsulttjänster. En nedläggning av Försvarsexportmyndigheten inleds under 2015.

Krisberedskapen ska stärkas.

1.9 Effekter av regeringens politik

I detta avsnitt diskuteras regeringens bedömning av BNP- och sysselsättningseffekterna av de reformer som föreslås i denna proposition. Vidare redovisas de statiska fördelningseffekterna som de reformer regeringen föreslår väntas ge upphov till.

1.9.1 Effekter på arbetslöshet och sysselsättning

Trots att reformerna i budgetpropositionen för 2015 är finansierade fullt ut kommer reformerna påverka den makroekonomiska utvecklingen. De ökade satsningarna på skolan, välfärden, investeringar, inklusive klimatinvesteringar, samt införandet av traineejobb och extratjänster bidrar till att sysselsättningen ökar 2015. Samtidigt dämpas hushållens konsumtion endast marginellt under 2015 av de reformer som föreslås eller aviseras i denna proposition. Välfärdssatsningarna och den högre sysselsättningen i offentlig sektor ökar hushållens disponibla inkomster samtidigt som skattehöjningarna endast delvis slår igenom i lägre konsumtion på kort sikt. Sammantaget bedöms BNP-tillväxten och sysselsättningen bli något högre samtidigt som arbetslösheten blir omkring 0,2 procentenheter lägre 2015 till följd av de insatser som föreslås eller aviseras i denna proposition.

Reformerna i denna proposition kommer även att påverka den makroekonomiska utvecklingen på längre sikt. De som går från att ha varit arbetslösa till att få ett traineejobb eller en extratjänst får ett meningsfullt och samhällsekonomiskt viktigt arbete, med positiva effekter på BNP och sysselsättningen som följd. Samtidigt kommer de ungdomar som deltar i utbildningskontraktet efter avslutade studier få bättre förutsättningar att hitta ett arbete, vilket bidrar till att den varaktiga sysselsättningen ökar något. När fler läser på universitet och högskola, samt när möjligheter att fortbilda sig senare i

livet förbättras, stärks humankapitalet, vilket i förlängningen har positiva effekter på produktiviteten och reallönerna. Vidare förbättras förutsättningar att få ett arbete när humankapitalet stärks. Därtill väntas satsningar på en aktiv näringslivspolitik och utbyggd infrastruktur på lång sikt bidra till att Sveriges konkurrenskraft förbättras och att matchningen på arbetsmarknaden förbättras. Sammantaget bedöms satsningarna på 90-dagarsgarantin, extratjänsterna, kunskapslyftet, en aktiv näringspolitik och ökade infrastrukturinvesteringar på lång sikt bidra till en lägre arbetslöshet och en varaktigt högre sysselsättning och BNP.

Den höjda ersättningsnivån vid arbetslöshet möjliggör för den arbetssökande att upprätthålla en skälig levnadsstandard under tiden individen matchar sin kompetens mot lediga arbeten på arbetsmarknaden. Det bidrar till att arbetstagarnas otrygghet minskar, vilket bl.a. kan ha positiva effekter för rörligheten på arbetsmarknaden. Den höjda ersättningsnivån kan också innebära att individens löneanspråk höjs något för att acceptera ett jobberbjudande. De skatteförslag som lämnas och aviseras i denna proposition kommer att bidra till att sysselsättningen och BNP dämpas något. I vilken takt och i vilken utsträckning dessa långsiktiga effekter kommer att realiseras är osäkert och svårt att bedöma.

1.9.2 Effekter på inkomstfördelningen

Det finns flera förslag i denna proposition som påverkar hushållens disponibla inkomster 2015. I diagram 1.3 redovisas reformernas sammantagna effekt i olika delar av inkomstfördelningen. Beräkningarna visar de direkta effekter som väntas uppkomma till följd av förändringar i skatte- och transfereringssystemen. Förslagen väntas företrädesvis gynna personer i den nedre delen av fördelningen och stärker de ekonomiska marginalerna för utsatta hushåll med svag ekonomi. Förslagen bidrar därmed till att minska inkomstskillnaderna i det svenska samhället, inte minst mellan könen.

Diagram 1.3 Effekter av förslagen i denna proposition på disponibel hushållsinkomst i olika inkomstgrupper

Förändring av disponibel inkomst per konsumtionsenhet, procent

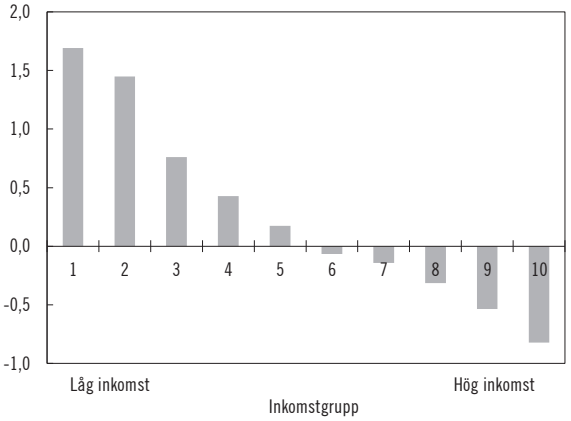

Anm.: Disponibel inkomst per konsumtionsenhet är hushållets totala disponibla inkomst justerad för försörjningsbörda. Genom att justera den disponibla inkomsten för försörjningsbörda skapas ett mått som är jämförbart mellan hushåll av olika storlek. Befolkningen delas in i inkomstgrupper efter stigande inkomst. I inkomstgrupp 1 finns tiondelen med lägst inkomst och i inkomstgrupp 10 finns tiondelen med högst inkomst.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen gynnar huvudsakligen personer i den nedre delen av inkomstfördelningen. Det gäller även förstärkningen av det förhöjda grundavdraget för pensionärer och höjningen av sjuk- och aktivitetsersättningen. Den föreslagna höjningen av studiemedlen bidrar till att stärka den ekonomiska situationen för studenter som ofta har svag ekonomi. Höjt underhållsstöd, höjd grundnivå i föräldrapenningen och höjd norm för försörjningsstödet förbättrar ekonomin för barnfamiljer med låga inkomster i den nedre delen av inkomstfördelningen.

Även de budgetförstärkande reformer som föreslås i denna proposition har en god fördelningspolitisk träffsäkerhet. Det avtrappade jobbskatteavdraget vid höga arbetsinkomster, den begränsade uppräkningen av den nedre skiktgränsen vid uttag av statlig inkomstskatt och begränsningen av avdraget för privat pensionssparande påverkar i huvudsak personer i den övre delen av inkomstfördelningen.

Utöver omfördelning via ekonomiska ersättningar är även utbildningssatsningar en central komponent i att utjämna människors livsvillkor och välfärd. Regeringens reformarbete för att höja kvaliteten och öka likvärdigheten i den svenska skolan förväntas på sikt bidra till en jämnare fördelning av disponibla inkomster och välfärd.

1.9.3 Effekter på inkomster för kvinnor och män

Ur ett jämställdhetsperspektiv är det viktigt att studera hur stor disponibel inkomst kvinnor respektive män förfogar över, dvs. graden av egenförsörjning. Förslagen i denna proposition bidrar till att stärka den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män. Kvinnors individuella inkomster väntas öka med ca 0,2 procent, medan mäns inkomster väntas minska med ca 0,3 procent (se diagram 1.4).

Diagram 1.4 Effekter av förslagen i denna proposition på individuell disponibel inkomst för vuxna kvinnor och män

Förändring av individuell disponibel inkomst, procent

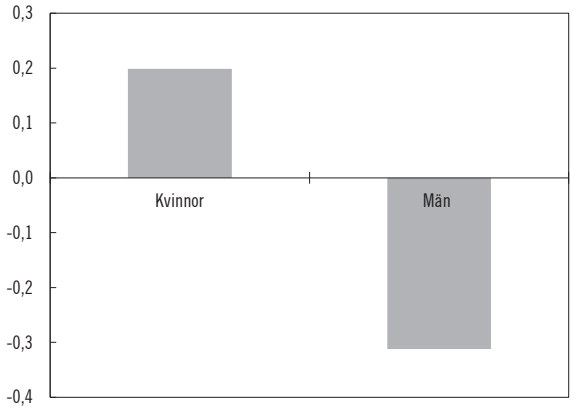

Anm.: Kvinnor och män över 20 år. Individuell disponibel inkomst utgörs av de individuella inkomsterna samt de hushållsgemensamma inkomsterna fördelade på de vuxna i hushållet.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den sänkta skatten för pensionärer innebär att inkomsten i genomsnitt ökar mer för kvinnor än för män. En anledning är att fler kvinnor än män är pensionärer. En annan anledning är att kvinnor i genomsnitt har lägre inkomster än män och att skattesänkningen företrädesvis gynnar låginkomsttagare. Höjt underhållsstöd förbättrar ekonomin mest för ensamstående kvinnor med barn. En höjd grundnivå i föräldrapenningen är också en reform som främst gynnar kvinnor, eftersom kvinnor tar ut fler dagar på grundnivå. Kvinnor studerar i större omfattning än män, vilket innebär att de höjda studiemedlen företrädesvis gynnar kvinnors inkomster. Det höjda taket i arbetslöshetsförsäkringen ökar däremot mäns genomsnittliga disponibla inkomst något mer än kvinnors, eftersom fler män har inkomster över det nuvarande taket i arbetslöshetsförsäkringen.

Av de budgetförstärkande reformerna har det avtrappade jobbskatteavdraget och den begränsade uppräkningen av den nedre skiktgränsen vid uttag av statlig inkomstskatt en större negativ effekt på inkomsterna för män än för kvinnor. Orsaken är att förslagen innebär höjd skatt vid högre inkomster och att män i genomsnitt har högre inkomster, vilket medför att fler män därför berörs av förslagen. Begränsningen av avdraget för privat pensionssparande bedöms däremot vara neutralt ur ett jämställdhetsperspektiv, dvs. den bedöms inte påverka mäns och kvinnors relativa inkomster.

2

Förslag till riksdagsbeslut

2 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

vad gäller den ekonomiska politiken och förslag till statens budget för 2015

1. godkänner riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (avsnitt 1),
2. fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till följd av tekniska justeringar och finanspolitiskt motiverade höjningar till 1 160 miljarder kronor för 2015 och 1 207 miljarder kronor för 2016 (avsnitt 5.4.1),
3. fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till 1 265 miljarder kronor för 2017 (avsnitt 5.4.2),
4. godkänner beräkningen av budgetens inkomster för 2015 (avsnitt 7.1 och bilaga 1 avsnitt 2),
5. godkänner den preliminära beräkningen av inkomster på statens budget för 2016–2018 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 7.1 och tabell 7.3),
6. beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2015 (avsnitt 8.1.1 och tabell 8.2),
7. godkänner beräkningen av förändringen av anslagsbehållningar för 2015 (avsnitt 8.1.1 och tabell 8.2),
8. godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för 2015 (avsnitt 8.1.1 och tabell 8.2),
9. godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2016–2018 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 8.1.2 och tabell 8.3),
10. bemyndigar regeringen att under 2015 ta upp lån enligt 5 kap. budgetlagen (2011:203) (avsnitt 9.2.1),
11. godkänner beräkningen av Riksgäldskontorets nettoutlåning för 2015 (avsnitt 9.2.1 och tabell 9.10),
12. godkänner beräkningen av den kassamässiga korrigeringen för 2015 (avsnitt 9.2.1 och tabell 9.10),
13. bemyndigar regeringen att för 2015 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 37 900 000 000 kronor (avsnitt 11.1.1),
14. bemyndigar regeringen att för 2015 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjade krediter uppgår till högst 14 500 000 000 kronor (avsnitt 11.1.2),
15. bemyndigar regeringen att under 2015, med de begränsningar som följer av 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen (2011:203), besluta om överskridande av vissa anslag (avsnitt 11.4),

vad gäller skattefrågor och annan lagstiftning som ligger till grund för beräkningen av statens inkomster

16. antar förslaget till lag om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter (avsnitt 3.1 och 6.39),
17. antar förslaget till lag om kreditering på skattekonto av ersättning för sjuklönekostnader (avsnitt 3.2 och 7.4),
18. antar förslaget till lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69) (avsnitt 3.3 och 6.39),
19. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel (avsnitt 3.4 och avsnitt 6.23),
20. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1990:313) om Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden (avsnitt 3.5 och 6.40),
21. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster (avsnitt 3.6 och 6.10),
22. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön (avsnitt 3.7 och 7.4),
23. antar förslaget till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200) (avsnitt 3.8, 6.44 och 6.45),
24. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. (avsnitt 3.9, 6.37 och 6.38),
25. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt (avsnitt 3.10, 6.37 och 6.39),
26. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1564) om alkoholskatt (avsnitt 3.11 och 6.38),
27. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi (avsnitt 3.12 och 6.21),
28. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift (avsnitt 3.13, 6.9 och 6.11),
29. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus (avsnitt 3.14 och 6.24),
30. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen (avsnitt 3.15 och 6.39),
31. antar förslaget till lag om ändring i ellagen (1997:857) (avsnitt 3.16 och 6.5),
32. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter (avsnitt 3.17, 6.37 och 6.38),
33. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1999:673) om skatt på avfall (avsnitt 3.18 och 6.25),
34. antar förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) (avsnitt 3.19, 6.1–6.6 och 6.12),
35. antar förslaget till lag om ändring i lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer (avsnitt 3.20 och 6.26),
36. antar förslaget till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980) (avsnitt 3.21, 6.9 och 6.11),
37. antar förslaget till lag om ändring i lagen (2000:1225) om straff för smuggling (avsnitt 3.22 och 6.39),
38. antar förslaget till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet (avsnitt 3.23 och 7.4),
39. antar förslaget till lag om ändring i lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980) (avsnitt 3.24 och 6.9),
40. antar förslaget till lag om ändring i lagen (2004:629) om trängselskatt (avsnitt 3.25 och 6.40),
41. antar förslaget till lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227) (avsnitt 3.26 och 6.22),
42. antar förslaget till lag om ändring i lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt (avsnitt 3.27 och 6.22),
43. antar förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244) (avsnitt 3.28, 6.5 och 6.39).

3

Lagförslag

3 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

3.1 Förslag till lag om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § En enskild person som har förvärvat och som själv, för sitt eller sin familjs personliga bruk, till Sverige för in cigaretter från Bulgarien, Kroatien, Lettland, Litauen, Rumänien eller Ungern ska, om inte annat följer av 2 §, betala skatt med 1 krona och 51 öre per cigarett.

Cigaretter med en längd, exklusive filter eller munstycke, som överstiger 8 centimeter men inte 11 centimeter anses som två cigaretter. Är cigaretten längre anses varje påbörjad ytterligare längd av 3 centimeter som en cigarett.

En bestämmelse om förbud för den som inte fyllt 18 år att föra in tobaksvaror i landet finns i 13 § tobakslagen (1993:581).

2 § Skatt enligt 1 § ska inte tas ut till den del införseln uppgår till högst 300 cigaretter från respektive land.

3 § Skatt enligt denna lag tas dock inte ut vid sådan införsel som sker under sådana omständigheter att förutsättningar skulle finnas att medge återbetalning av skatt enligt 31 d § lagen (1994:1563) om tobaksskatt.

Skattskyldighet, redovisning och betalning av skatten

4 § Skattskyldig är den som för in cigaretter för vilka skatt ska betalas enligt denna lag. Skattskyldighet inträder vid införseln. Den som är skattskyldig ska självmant redovisa skatten vid varje införsel. Redovisning ska ske i en särskild skattedeklaration för varje händelse som medför skattskyldighet. Deklarationen ska lämnas på heder och samvete.

5 § Om införseln görs på en bemannad tullplats, ska deklarationen lämnas till en tulltjänsteman vid tullplatsen. I andra fall ska deklarationen lämnas till

Skatteverket och ha kommit in senast fem dagar efter det att införseln gjordes.

6 § Skatteverket beslutar om den skatt som ska betalas för varje skattepliktig införsel. Om deklarationen har lämnats till en tulltjänsteman på en bemannad tullplats eller om en skattepliktig vara påträffas vid en deklarationskontroll, ska Tullverket för Skatteverkets räkning besluta om skatten. Tullverket får då även uppbära skatten och vidta nödvändig skattekontroll.

7 § Skatt enligt denna lag ska betalas in till beskattningsmyndigheten genom insättning på ett särskilt konto. Skatt som ska redovisas enligt denna lag ska vara betald senast två veckor efter det att beslut om skatten meddelades. Skatten anses betald den dag då betalningen har bokförts på det särskilda kontot.

8 § Om skatten inte betalas i rätt tid, ska kostnadsränta beräknas från och med dagen efter den dag då beloppet senast skulle ha betalats till och med den dag då beloppet betalas.

Kostnadsränta ska beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244) plus 15 procentenheter till och med den dag då ett beslut om att lämna beloppet till Kronofogdemyndigheten för indrivning registreras i utsöknings- och indrivningsdatabasen enligt lagen (2001:184) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet. Därefter beräknas kostnadsräntan med en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen.

Om skatt ska betalas på grund av ett omprövningsbeslut eller ett beslut av domstol, ska kostnadsränta beräknas från och med dagen efter beloppets ursprungliga förfallodag. Kostnadsränta ska beräknas till och med den dag då betalning senast ska ske. Kostnadsränta ska beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen.

Om det finns synnerliga skäl, ska beskattningsmyndigheten besluta om befrielse från kostnadsränta.

Om skatt ska tillgodoräknas på grund av ett omprövningsbeslut eller ett beslut av domstol, ska intäktsränta beräknas från och med dagen efter beloppets ursprungliga förfallodag till och med den dag omprövning beslutats. Intäktsränta ska beräknas efter en räntesats som motsvarar intäktsräntan enligt 65 kap. 4 § tredje stycket skatteförfarandelagen.

9 § Ifråga om skatt och ränta enligt denna lag samt särskild avgift enligt 10 § tillämpas bestämmelserna om indrivning i 70 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244). Det belopp som anges i 70 kap. 1 § första stycket b skatteförfarandelagen ska dock vid tillämpning av denna lag i stället vara 100 kronor.

Särskilda avgifter

10 § Om en enskild person på annat sätt än muntligen har lämnat en oriktig uppgift till ledning för egen beskattning, ska en särskild avgift tas ut. Avgiften är 40 procent av den skatt som, om den oriktiga uppgiften hade godtagits, inte skulle ha påförts den som lämnat uppgiften.

Om en enskild person har fört in en vara för vilken skatt ska betalas enligt denna lag utan att deklarera detta, ska den skattskyldige betala en särskild avgift. Avgiften är 40 procent av den skatt som ska betalas.

11 § Skatteverket ska ta ut en särskild avgift enligt 10 §. Om den oriktiga uppgiften lämnats i en deklaration till Tullverket eller det vid en kontroll har visat sig att deklaration inte lämnats, ska Tullverket för Skatteverkets räkning påföra särskild avgift.

Särskild avgift enligt denna lag ska betalas in till beskattningsmyndigheten genom insättning på ett särskilt konto. Särskild avgift som ska redovisas enligt denna lag ska vara betald senast två veckor efter det att beslut om särskild avgift meddelades. Skatten anses betald den dag då betalningen har bokförts på det särskilda kontot.

12 § Den särskilda avgiften får inte tas ut om den skattsskyldige på eget initiativ har rättat den oriktiga uppgiften.

Beskattningsmyndigheten ska besluta om hel eller delvis befrielse från särskild avgift om det är oskäligt att ta ut avgiften med fullt belopp. Vid bedömningen ska bestämmelserna i 51 kap. 1 § andra stycket skatteförfarandelagen (2011:1244) tillämpas.

Bestämmelserna om befrielse från den särskilda avgiften ska beaktas även om yrkande om detta inte framställts.

Omhändertagande och förverkande

13 § Om cigaretter förs in för vilka skatt ska betalas enligt denna lag, får Tullverket omhänderta cigaretterna om det finns en påtaglig risk att den skattskyldige inte kommer att betala skatten. Omhändertagna cigaretter får inte lämnas ut förrän skatt och särskild avgift som beslutats enligt denna lag har betalats. Omhändertagandet ska upphävas om skatten och avgiften betalas eller beslutet att ta ut skatt upphävs.

14 § Tullverket får besluta att cigaretter som är omhändertagna enligt 13 § ska förverkas om beslut om skatt och särskild avgift enligt denna lag har vunnit laga kraft och skatten och avgiften inte har betalats inom en månad räknat från den dag då beslutet vann laga kraft.

Om cigaretter har omhändertagits enligt 13 § och Tullverket därefter har beslutat att förverka dem enligt första stycket, ska beskattningsmyndigheten efterge skatten och avgiften på cigaretterna.

15 § När beslut om förverkande enligt denna lag har vunnit laga kraft, ska varan förstöras genom Tullverkets försorg.

Omprövning och överklagande

16 § Skatteverket får på eget initiativ ompröva ett beslut enligt denna lag såväl till fördel som till nackdel för den som beslutet gäller.

Skatteverket ska ompröva beslut enligt denna lag om den som beslutet gäller begär omprövning. En begäran om omprövning ska vara skriftlig. Om begäran om omprövning inte är undertecknad, får Skatteverket förelägga den som begärt omprövningen att underteckna begäran. Föreläggandet ska innehålla en upplysning om att omprövning annars inte kommer att ske.

När Skatteverket på eget initiativ omprövar ett beslut, ska omprövningsbeslutet meddelas senast två månader efter dagen för det första beslutet som meddelats i frågan. En begäran om omprövning ska ha kommit in till myndigheten senast två månader efter dagen för det första beslutet som meddelats i frågan. Om Skatteverket på eget initiativ har omprövat ett beslut, ska en begäran om omprövning av detta beslut ha kommit in senast två månader efter beslutsdagen. När Skatteverket på den skattskyldiges begäran omprövar ett beslut om särskild avgift, får myndigheten samtidigt till den skattskyldiges fördel ompröva det beskattningsbeslut som föregått den särskilda avgiften, även om tiden för att begära omprövning av detta beslut har gått ut.

17 § Beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Skatteverket är den enskildes motpart efter det att handlingarna i ärendet överlämnats till domstolen.

Ett överklagande ska ha kommit in till Skatteverket inom två månader från dagen för det överklagade beslutet. Skatteverket ska snarast ompröva det överklagade beslutet. Detta gäller inte om överklagandet ska avvisas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut enligt denna lag gäller omedelbart.

18 § Vid handläggning av frågor om omhändertagande, förverkande samt särskild avgift ska förvaltningsrätten eller kammarrätten hålla muntlig förhandling om den skattskyldige begär det. Muntlig förhandling behöver dock inte hållas om ett beslut om omhändertagande, förverkande eller särskild avgift kommer att upphävas.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
2. Genom lagen upphävs lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror.
3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.
4. Lagen tillämpas på införsel som äger rum från och med den 1 januari 2015.
5. Skatt ska inte tas ut för införsel som äger rum efter utgången av 2017.

3.2 Förslag till lag om kreditering på skattekonto av ersättning för sjuklönekostnader

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Ersättning för kostnader för sjuklön enligt 17 eller 17 d § lagen (1991:1047) om sjuklön ska tillgodoföras arbetsgivaren genom kreditering på sådant skattekonto som avses i 61 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

3.3 Förslag till lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69)

Härigenom föreskrivs att 1 § skattebrottslagen (1971:69) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §[1]	
Denna lag gäller i fråga om skatt och, om så särskilt föreskrivs, annan avgift till det allmänna som inte betecknas som skatt.	
Lagen tillämpas inte i fråga om	Lagen tillämpas inte i fråga om
1. gärningar som är belagda med straff i lagen (2000:1225) om straff för smuggling *eller lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror, och*	1. gärningar som är belagda med straff i lagen (2000:1225) om straff för smuggling,
	2. *skatt enligt lagen (2014:000) om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter, och*
2. skattetillägg, ränta, dröjsmålsavgift, förseningsavgift eller liknande avgift.	3. skattetillägg, ränta, dröjsmålsavgift, förseningsavgift eller liknande avgift.

I lagen om straff för smuggling finns särskilda bestämmelser om förundersökning, tvångsmedel och åtal vid brott som avses i 2–4 §§, om brottet rör skatt enligt lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt eller lagen (1994:1776) om skatt på energi.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

---

[1] Senaste lydelse 2005:457.

3.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel[1] ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	2 §[2]
Skatt *skall erläggas* med *30* kronor för varje helt kilogram verksam beståndsdel i bekämpningsmedlet.	Skatt *ska betalas* med *34* kronor för varje helt kilogram verksam beståndsdel i bekämpningsmedlet.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

[1] Lagen omtryckt 1995:617. Senaste lydelse av lagens rubrik 1995:617.

[2] Senaste lydelse 2003:806.

3.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:313) om Europarådsoch OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden

Härigenom föreskrivs att bilaga 2 till lagen (1990:313) om Europarådsoch OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Bilaga 2[1]

Förteckning över de svenska skatter och avgifter som konventionen tillämpas på

Konventionen tillämpas på de skatter och avgifter som utgår enligt följande lagar.

Artikel 2 punkt 1 a:
i) Kupongskattelagen (1970:624), lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster, lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader, inkomstskattelagen (1999:1229).
ii) Lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.
iii) Lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt.

Artikel 2 punkt 1 b:
1. Begravningslagen (1990:1144), lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund.
2. Lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift, socialavgiftslagen (2000:980).
3. A Lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt.
   B. Lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt, lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter.
   C. Mervärdesskattelagen (1994:200).
   D. Lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam, lagen (1972:820) om skatt på spel, bilskrotningslagen (1975:343), lagen (1984:409) om skatt på gödselmedel, lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel, lagen (1990:613) om miljöavgift på utsläpp av kväveoxider vid energiproduktion, lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring, m.m., lagen (1991:1482) om lotteriskatt, lagen (1991:1483) om skatt på vinstsparande m.m., lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt, lagen (1994:1776) om skatt på energi, lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus, lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och mineraloljeprodukter, lagen (1999:673) om skatt på avfall, lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer.

[1] Senaste lydelse 2014:54.

E. *Lagen (1976:339) om saluvagnsskatt, fordonsskattelagen (1988:327)*, lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon.
G. Lagen (1972:435) om överlastavgift *samt* lagen (2014:52) om infrastrukturavgifter på väg, i fråga om avgifter på allmän väg.

Föreslagen lydelse

Bilaga 2

Förteckning över de svenska skatter och avgifter som konventionen tillämpas på

Konventionen tillämpas på de skatter och avgifter som utgår enligt följande lagar.

Artikel 2 punkt 1 a:

i) Kupongskattelagen (1970:624), lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster, lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader, inkomstskattelagen (1999:1229).
ii) Lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.
iii) Lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt.

Artikel 2 punkt 1 b:

i) Begravningslagen (1990:1144), lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund.
ii) Lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift, socialavgiftslagen (2000:980).
iii) A. Lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt.
B. Lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt, lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter.
C. Mervärdesskattelagen (1994:200).
D. Lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam, lagen (1972:820) om skatt på spel, bilskrotningslagen (1975:343), lagen (1984:409) om skatt på gödselmedel, lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel, lagen (1990:613) om miljöavgift på utsläpp av kväveoxider vid energiproduktion, lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring, m.m., lagen (1991:1482) om lotteriskatt, lagen (1991:1483) om skatt på vinstsparande m.m., lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt, lagen (1994:1776) om skatt på energi, lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus, lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och mineraloljeprodukter, lagen (1999:673) om skatt på avfall, lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer.
E. Lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon, *vägtrafikskattelagen (2006:227)*, *lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt*.
G. Lagen (1972:435) om överlastavgift, lagen (2014:52) om infrastrukturavgifter på väg, i fråga om avgifter på allmän väg, *samt lagen (2004:629) om trängselskatt*.

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

3.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster

Härigenom föreskrivs att 1 och 2 §§ lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster ska ha följande lydelse.

1 §[1]

Särskild löneskatt ska för varje år betalas till staten med 24,26 procent på	Särskild löneskatt ska för varje år betalas till staten *med 5,6 procent på sådan ersättning som avses i 2 kap. 10 och 11 §§ socialavgiftslagen (2000:980) till personer som vid årets ingång har fyllt 65 år och i övrigt* med 24,26 procent på

1. ersättning som utfaller enligt kollektivavtalsgrundad avgångsbidragsförsäkring som tecknas av arbetsgivare till förmån för arbetstagare,

2. avgångsersättning som annorledes än på grund av kollektivavtalsgrundad avgångsbidragsförsäkring utbetalas av staten, kommun eller kommunalförbund som arbetsgivare eller av Sveriges Kommuner och Landsting eller det för kommunerna och landstingen gemensamma organet för administration av personalpension, under förutsättning att arbetsgivaren tillämpar kommunalt pensionsavtal eller av annan arbetsgivare, under förutsättning att arbetsgivaren tillämpar kommunalt pensionsavtal och att borgen eller liknande garanti tecknats av kommun, kommunalförbund eller Sveriges Kommuner och Landsting,

3. avgångsersättning som omfattas av s.k. trygghetsavtal,

4. ersättning som utges enligt gruppsjukförsäkring som åtnjuts enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer till den del ersättningen utgör komplement till sjukersättning eller till aktivitetsersättning,

5. ersättning som utges på grund av ansvarighetsförsäkring som åtnjuts enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer till den del ersättningen utges i form av engångsbelopp som inte utgör kompensation för mistad inkomst,

6. bidrag som en arbetsgivare lämnar till

– en sådan vinstandelsstiftelse som avses i 25 kap. 21 § socialförsäkringsbalken om ersättningar från stiftelsen är avgiftsfria enligt 2 kap. 18 § socialavgiftslagen *(2000:980)*, eller	– en sådan vinstandelsstiftelse som avses i 25 kap. 21 § socialförsäkringsbalken om ersättningar från stiftelsen är avgiftsfria enligt 2 kap. 18 § socialavgiftslagen, eller

– en annan juridisk person med motsvarande ändamål med undantag för bidrag som lämnas till en pensions- eller personalstiftelse enligt lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m.

Skattskyldig är den som utgett sådan ersättning eller sådant bidrag som avses i första stycket.	Skattskyldig är den som utgett sådan ersättning eller sådant bidrag som avses i första stycket. *I fråga om sådan för mottagaren skattepliktig intäkt som utgörs av rabatt, bonus eller*

[1] Senaste lydelse 2010:1244.

annan ersättning på grund av kundtrohet eller liknande, är den som slutligt har stått för de kostnader som ligger till grund för ersättningen skattskyldig enligt denna lag. I fråga om sådan förmån som avses i 10 kap. 11 § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229) är den i vars tjänst rättigheten förvärvats skattskyldig enligt denna lag. I fråga om annan för mottagaren skattepliktig ersättning som utgetts av en utomlands bosatt fysisk person eller av en utländsk juridisk person och som har sin grund i en anställning i Sverige hos någon annan än den som utgett ersättningen, är den hos vilken mottagaren är anställd i Sverige skattskyldig enligt denna lag.

Vid bestämmande av skatteunderlaget tillämpas bestämmelserna i 2 kap. 4–15 och 17–25 §§ socialavgiftslagen.

Vid bestämmande av skatteunderlaget enligt första stycket 5 ska bortses från ersättning för arbetsskada som inträffat före utgången av juni 1993 om ersättningen avser tid därefter samt från ersättning för arbetsskada som inträffat före utgången av år 1992 om skadan anmälts till allmän försäkringskassa eller Försäkringskassan efter utgången av juni 1993. Detta gäller dock endast ersättning som för en och samme arbetstagare beräknas på lönedelar som inte överstiger sju och en halv gånger prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken.

2 §[2]

En enskild person eller ett dödsbo *skall* för varje år till staten betala särskild löneskatt med 24,26 procent på överskott av passiv näringsverksamhet enligt inkomstskattelagen (1999:1229) här i landet samt på ersättning som utges enligt sådan avtalsgruppsjukförsäkring som avses i 15 kap. 9 § inkomstskattelagen eller enligt sådan trygghetsförsäkring som avses i *nämnda lagrum* till den del ersättningen utges i form av engångsbelopp som inte utgör kompensation för *mistad* inkomst. Om en skattskyldig *avlidit under året skall* särskild löneskatt betalas med 24,26 procent på inkomst som

En enskild person eller ett dödsbo *ska* för varje år till staten betala särskild löneskatt med 24,26 procent på överskott av passiv näringsverksamhet enligt inkomstskattelagen (1999:1229) här i landet samt på ersättning som utges enligt sådan avtalsgruppsjukförsäkring som avses i 15 kap. 9 § inkomstskattelagen eller enligt sådan trygghetsförsäkring som avses i *den paragrafen* till den del ersättningen utges i form av engångsbelopp som inte utgör kompensation för *förlorad* inkomst. Om en skattskyldig *vid årets ingång har fyllt 65 år eller inte har fyllt 65 år men under hela året har uppburit hel*

[2] Senaste lydelse 2006:1339.

avses i 3 kap. 3–8 §§ socialavgiftslagen (2000:980).	*allmän ålderspension enligt socialförsäkringsbalken, ska* särskild löneskatt betalas med *5,6 procent eller om en skattskyldig avlidit under året med* 24,26 procent på inkomst som avses i 3 kap. 3–8 §§ socialavgiftslagen (2000:980).

Vid beräkning av skatteunderlaget gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 3 kap. 9–11 §§ och 12 § första och andra styckena socialavgiftslagen.

Skatt betalas inte då skatteunderlaget understiger 1 000 kronor.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Bestämmelsen i 1 § i den nya lydelsen tillämpas på ersättning som betalas ut efter den 31 december 2014.

3. Bestämmelsen i 2 § i den nya lydelsen tillämpas på inkomst som uppbärs efter den 31 december 2014. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter ikraftträdandet ska, om den skattskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2014 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

3.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:1047) om sjuklön
dels att 17, 17 a, 26 och 28 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 17 b–17 e §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	17 §[1]
En arbetsgivare vars kostnader för sjuklön enligt 6 §, inklusive därpå belöpande avgifter och skatt, under ett kalenderår överstiger *två och en halv gånger den beräknade genomsnittliga årliga sjuklönekostnaden för samtliga arbetsgivare erhåller efter ansökan ersättning från Försäkringskassan för överskjutande del av sjuklönekostnaden, dock* med den begränsning som följer av 17 a § *första stycket*.	En arbetsgivare vars kostnader för sjuklön enligt 6 §, inklusive därpå belöpande avgifter och skatt, under ett kalenderår överstiger *en viss del av arbetsgivarens totala lönekostnader, inklusive därpå belöpande avgifter och skatt får,* med den begränsning som följer av 17 a §, *ersättning med högst 250 000 kronor för överskjutande del av sjuklönekostnaden enligt följande. Ersättning för sjuklönekostnaden lämnas till den del kostnaden överstiger* *– 0,5 procent av den totala lönekostnaden om arbetsgivarens lönekostnad uppgår till högst 3 miljoner kronor årligen,* *– 0,9 procent av den totala lönekostnaden om arbetsgivarens lönekostnad överstiger 3 men inte 6 miljoner kronor årligen,* *– 1,2 procent av den totala lönekostnaden om arbetsgivarens lönekostnad överstiger 6 men inte 12 miljoner kronor årligen,* *– 1,3 procent av den totala lönekostnaden om arbetsgivarens lönekostnad överstiger 12 men inte 20 miljoner kronor årligen, och* *– 1,5 procent av den totala lönekostnaden om arbetsgivarens lönekostnad överstiger 20 miljoner kronor årligen.*

Med avgifter och skatt enligt första stycket avses avgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980) och lagen (1994:1920) om allmän löneavgift samt skatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.

[1] Senaste lydelse 2010:422.

17 a §[2]

Ersättning enligt 17 § *lämnas inte för arbetsgivarens kostnader för sjuklön till arbetstagare för vilka beslut enligt 13 § gäller.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om villkor för rätten till ersättning för sjuklönekostnader enligt 17 §.

Ersättning enligt 17 § *ska minskas med det belopp Försäkringskassan har betalat ut till en arbetsgivare enligt 16 §, om utbetalningen har gjorts under det kalenderår som ersättningen enligt 17 § avser.*

17 b §[3]

En arbetsgivare ska i samband med sådan arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244) lämna uppgift om sin kostnad för sjuklön enligt 6 § inklusive avgifter och skatt enligt 17 § andra stycket.

Försäkringskassan ska fatta beslut om ersättning för kostnader för sjuklön enligt 17 § efter kalenderårets utgång och beräkna ersättningens storlek med ledning av uppgifter från Skatteverket.

En arbetsgivare som har lämnat uppgift om sin kostnad för sjuklön enligt första stycket är skyldig att på begäran lämna Försäkringskassan de handlingar och uppgifter som Försäkringskassan behöver för att kunna pröva rätten till ersättning. Om arbetsgivaren inte uppfyller begäran, kan ärendet ändå avgöras.

17 c §

När Försäkringskassan har beviljat ersättning enligt 17 § ska Försäkringskassan lämna Skatteverket de uppgifter som behövs för kreditering på arbetsgivarens skattekonto, oavsett om sekretess gäller. Uppgifterna får lämnas på medium för automatiserad behandling. Ersättningen ska tillgodoföras enligt lagen (2014:000) om kreditering på skattekonto av

[2] Senaste lydelse 2010:421. Ändringen innebär bland annat att andra stycket tas bort.

[3] Tidigare 17 b § upphävd genom 2004:1240.

ersättning för sjuklönekostnader.

17 d §

Försäkringskassan beslutar om förskott på ersättning enligt 17 § efter ansökan av en arbetsgivare. Bestämmelserna i 17 c § ska tillämpas på motsvarande sätt på förskott.

17 e §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om villkor för rätten till ersättning för sjuklönekostnader enligt 17 §.

26 §[4]

I fråga om Försäkringskassans handläggning av ärenden enligt 10, 11, 13, 14, 16, 17 och 20 §§ samt 24 § andra stycket och 27 § andra stycket tillämpas följande föreskrifter i socialförsäkringsbalken:

I fråga om Försäkringskassans handläggning av ärenden enligt 10, 11, 13, 14, 16, 17, *17 d* och 20 §§ samt 24 § andra stycket och 27 § andra stycket tillämpas följande föreskrifter i socialförsäkringsbalken:

– 107 kap. 9 och 10 §§ om förbud mot utmätning och överlåtelse,
– 107 kap. 12 § om preskription,
– 108 kap. 2, 11 och 22 §§ om återbetalningsskyldighet,
– 108 kap. 15, 16, 19 och 21 §§ om ränta,
– 110 kap. 13 § och 31 § första stycket samt 115 kap. 4 § om skyldighet att lämna uppgifter,
– 110 kap. 14 § 1 och 2 om utredningsåtgärder,
– 110 kap. 39 och 42 §§ om undantag från sekretess,
– 110 kap. 52 § första stycket 2 och andra stycket samt 53 § om indragning eller nedsättning av ersättning,
– 112 kap. 2 och 3 §§ samt 108 kap. 10 § om interimistiska beslut.

28 §[5]

De föreskrifter om omprövning och ändring av Försäkringskassans beslut som finns i 113 kap. 3–9 §§ socialförsäkringsbalken ska tillämpas på motsvarande sätt i fråga om

– beslut enligt 10 eller 13 §, 14 § andra meningen, 16, 17 eller 20 § eller 24 § andra stycket, samt

– beslut att inte avge yttrande enligt 27 § andra stycket.

Vidare ska föreskrifterna i 113 kap. 10–17, 19, 20 och 21 §§ socialförsäkringsbalken om över-

– beslut enligt 10 eller 13 §, 14 § andra meningen, 16, 17, *17 d* eller 20 § eller 24 § andra stycket, samt

– beslut att inte avge yttrande enligt 27 § andra stycket.

Vidare ska föreskrifterna i 113 kap. 10–17, 19, 20 och 21 §§ socialförsäkringsbalken om över-

[4] Senaste lydelse 2010:1248.

[5] Senaste lydelse 2013:93.

klagande av Försäkringskassans eller domstols beslut tillämpas på motsvarande sätt i fråga om beslut enligt 10 § första stycket 2, 13 §, 14 § andra meningen, 16, 17 eller 20 § eller 24 § andra stycket.

klagande av Försäkringskassans eller domstols beslut tillämpas på motsvarande sätt i fråga om beslut enligt 10 § första stycket 2, 13 §, 14 § andra meningen, 16, 17, *17 d* eller 20 § eller 24 § andra stycket.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för sjuklönekostnader för tid före ikraftträdandet.

3. Föreskriften i 17 a § i den nya lydelsen ska tillämpas i fråga om utbetalning som avser sjuklönekostnader för tid efter ikraftträdandet.

3.8 Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs i fråga om mervärdesskattelagen (1994:200)[1] att 3 kap. 4 § och 11 kap. 9 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 kap.	
4 §	
Från skatteplikt undantas omsättning av tjänster som utgör sjukvård, tandvård eller social omsorg samt tjänster av annat slag och varor som den som tillhandahåller vården eller omsorgen omsätter som ett led i denna.	
Undantaget omfattar även	
– kontroller och analyser av prov som tagits som ett led i sjukvården eller tandvården, och	
– omsättning av dentaltekniska produkter och av tjänster som avser sådana produkter, när produkten eller tjänsten tillhandahålls tandläkare, *dentaltekniker eller den för vars bruk produkten är avsedd.*	– omsättning av dentaltekniska produkter och av tjänster som avser sådana produkter, när produkten eller tjänsten tillhandahålls *av* tandläkare *eller tandtekniker.*
Undantaget gäller inte omsättning av glasögon eller andra synhjälpmedel även om varorna omsätts som ett led i tillhandahållandet av sjukvård.	
Undantaget gäller inte omsättning av varor när de omsätts av apotekare eller receptarier. Beträffande omsättning av läkemedel som lämnas ut enligt recept eller säljs till sjukhus finns särskilda bestämmelser i 23 § 2.	
Undantaget gäller inte vid vård av djur.	
11 kap.	
9 §[2]	
Bestämmelserna i 8 § om fakturors innehåll får frångås och en förenklad faktura utfärdas, om	
1. fakturans totalbelopp inte överstiger *2 000* kronor inklusive mervärdesskatt,	1. fakturans totalbelopp inte överstiger *4 000* kronor inklusive mervärdesskatt,
2. handelsbruket inom den berörda verksamhetssektorn, administrativ praxis eller de tekniska förutsättningarna för utfärdandet av fakturan gör det svårt att följa alla de krav som anges i 8 §, eller	
3. fakturan är en kreditnota som likställs med en faktura enligt 10 § tredje stycket.	
Första stycket gäller inte omsättningar som avses i 3 kap. 30 a § eller 5 kap. 2 § första stycket 4. Det gäller inte heller	
1. om	
a) den som omsätter varan eller tjänsten är en utländsk beskattningsbar person, eller en sådan beskattningsbar person som enligt 1 kap. 2 § fjärde stycket likställs med en utländsk beskattningsbar person, och	

[1] Lagen omtryckt 2000:500.

[2] Senaste lydelse 2013:368.

b) köparen är skyldig att betala mervärdesskatten, eller

2. om 13 § första stycket är tillämpligt.

En förenklad faktura ska alltid innehålla följande uppgifter:

1. datum för utfärdandet,

2. identifiering av säljaren,

3. identifiering av vilken typ av varor som levererats eller tjänster som har tillhandahållits,

4. den skatt som ska betalas eller uppgifter som gör det möjligt att beräkna denna, och

5. om fakturan är en sådan kreditnota som avses i första stycket 3, en särskild och otvetydig hänvisning till den ursprungliga fakturan samt de uppgifter i denna som ändras.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för mervärdesskatt som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

3. Bestämmelsen i 11 kap. 9 § i dess nya lydelse tillämpas på fakturor som utfärdas från och med ikraftträdandet.

3.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 3 § lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

4 kap.

3 §[1]

Tull och skatt enligt 1 § ska tas ut med följande belopp.

	tull	skatt
Spritdryck	4 kr/liter	*256* kr/liter
Starkvin	2 kr/liter	*72* kr/liter
Vin	1 kr/liter	*32* kr/liter
Starköl	3 kr/liter	*17* kr/liter
Cigaretter	34 öre/styck	*185* öre/styck
Cigarrer	86 öre/styck	*207* öre/styck
Röktobak	428 kr/kg	*2 285* kr/kg
Snus	104 kr/kg	*680* kr/kg

Föreslagen lydelse

4 kap.

3 §

Tull och skatt enligt 1 § ska tas ut med följande belopp.

	tull	skatt
spritdryck	4 kr/liter	*259* kr/liter
Starkvin	2 kr/liter	*78* kr/liter
Vin	1 kr/liter	*35* kr/liter
Starköl	3 kr/liter	*19* kr/liter
cigaretter	34 öre/styck	*196* öre/styck
Cigarrer	86 öre/styck	*219* öre/styck
röktobak	428 kr/kg	*2 422* kr/kg
Snus	104 kr/kg	*762* kr/kg

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden för ikraftträdandet.

[1] Senaste lydelse 2013:955.

3.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt

Härigenom föreskrivs att 2, 8, 9 a, 35 och 42 §§ lagen (1994:1563) tobaksskatt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §[1]	
Skatt på cigaretter tas ut med 1 krona och *40* öre per styck och 1 procent av detaljhandelspriset. Tillverkaren eller hans representant eller, i fråga om cigaretter som importeras från tredje land, importören ska senast den 31 januari varje år till Skatteverket lämna uppgifter om försäljningen av cigaretter i de olika priskategorierna för det föregående kalenderåret. Senast den 15 februari samma år som Skatteverket mottagit uppgifterna ska verket lämna dessa till Regeringskansliet (Finansdepartementet).	Skatt på cigaretter tas ut med 1 krona och *51* öre per styck och 1 procent av detaljhandelspriset. Tillverkaren eller hans representant eller, i fråga om cigaretter som importeras från tredje land, importören ska senast den 31 januari varje år till Skatteverket lämna uppgifter om försäljningen av cigaretter i de olika priskategorierna för det föregående kalenderåret. Senast den 15 februari samma år som Skatteverket mottagit uppgifterna ska verket lämna dessa till Regeringskansliet (Finansdepartementet).
Cigaretter med en längd, exklusive filter eller munstycke, som överstiger 8 centimeter men inte 11 centimeter anses som två cigaretter. Är cigaretten längre anses varje påbörjad ytterligare längd av 3 centimeter som en cigarett.	
För kalenderåret *2013* och efterföljande kalenderår ska den i första stycket angivna styckeskatten räknas om enligt 42 §.	För kalenderåret *2016* och efterföljande kalenderår ska den i första stycket angivna styckeskatten räknas om enligt 42 §.
8 §[2]	
Skatt på cigarrer och cigariller tas ut med 1 krona och *24* öre per styck. Skatt på röktobak tas ut med *1 718* kronor per kilogram.	Skatt på cigarrer och cigariller tas ut med 1 krona och *33* öre per styck. Skatt på röktobak tas ut med *1 841* kronor per kilogram.
För kalenderåret *2013* och efterföljande kalenderår ska de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 42 §.	För kalenderåret *2016* och efterföljande kalenderår ska de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 42 §.

[1] Senaste lydelse 2011:1290.

[2] Senaste lydelse 2011:1290.

9 a §[3]

Från skattskyldighet enligt 9 § första stycket 5 och 8 undantas varor som förs in till Sverige

1. under sådana omständigheter att förutsättningar skulle finnas att medge återbetalning av skatten enligt 31 d §,
2. av en enskild person som har förvärvat varorna i ett annat EU-land och som själv transporterar dem till Sverige, om varorna är avsedda för dennes eller dennes familjs personliga bruk,
3. som flyttgods av en enskild person eller i yrkesmässig befordran för en enskild person som flyttar till Sverige, om varorna är avsedda för dennes eller dennes familjs personliga bruk,
4. av en enskild person eller i yrkesmässig befordran för en enskild person som har förvärvat varorna genom arv eller testamente, om varorna är avsedda för dennes eller dennes familjs personliga bruk,
5. som enstaka gåvoförsändelse under yrkesmässig befordran från en enskild person i ett annat EU-land till en enskild person i Sverige, om varorna är avsedda för dennes eller dennes familjs personliga bruk.

Regler om beskattning i vissa fall av införsel enligt första stycket 2 finns i *lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror.*

Regler om beskattning i vissa fall av införsel enligt första stycket 2 finns i *lagen (2014:000) om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter.*

35 §[4]

Skatt på snus tas ut med *382* kronor per kilogram och på tuggtobak med *444* kronor per kilogram.

För kalenderåret *2013* och efterföljande kalenderår ska de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 42 §.

Skatt på snus tas ut med *432* kronor per kilogram och på tuggtobak med *476* kronor per kilogram.

För kalenderåret *2016* och efterföljande kalenderår ska de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 42 §.

42 §[5]

För kalenderåret *2013* och efterföljande kalenderår ska skatten för de tobaksvaror som anges i 2, 8 och 35 §§ tas ut med belopp som efter en årlig omräkning motsvarar de i paragraferna angivna skattebeloppen multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni *2011*. När

För kalenderåret *2016* och efterföljande kalenderår ska skatten för de tobaksvaror som anges i 2, 8 och 35 §§ tas ut med belopp som efter en årlig omräkning motsvarar de i paragraferna angivna skattebeloppen multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni *2014*. När

[3] Senaste lydelse 2012:676.

[4] Senaste lydelse 2011:1290.

[5] Senaste lydelse 2011:1290.

det gäller skatt på cigaretter enligt 2 § ska omräkningen endast avse styckeskatten. Beloppen avrundas till hela kronor och ören.	det gäller skatt på cigaretter enligt 2 § ska omräkningen endast avse styckeskatten. Beloppen avrundas till hela kronor och ören.

Regeringen fastställer före november månads utgång de omräknade skattebelopp som enligt denna paragraf ska tas ut för påföljande kalenderår.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

3.11 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1564) om alkoholskatt

Härigenom föreskrivs att 2–6 §§ lagen (1994:1564) om alkoholskatt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §[1]	
Skatt ska betalas för öl som hänförs till KN-nr 2203 om alkoholhalten överstiger 0,5 volymprocent.	
Skatt ska även betalas för produkter innehållande en blandning av öl och icke-alkoholhaltig dryck hänförlig till KN-nr 2206 om alkoholhalten i blandningen överstiger 0,5 volymprocent.	
Skatt tas ut per liter med *1,78* kronor för varje volymprocent alkohol.	Skatt tas ut per liter med *1,94* kronor för varje volymprocent alkohol.
För öl med en alkoholhalt om högst 2,8 volymprocent tas skatt ut med 0 kronor.	
3 §[2]	
Skatt ska betalas för vin som hänförs till KN-nr 2204 och 2205 om alkoholhalten uppkommit enbart genom jäsning och	
1. alkoholhalten överstiger 1,2 volymprocent men uppgår till högst 15 volymprocent, eller	
2. alkoholhalten överstiger 15 volymprocent men uppgår till högst 18 volymprocent och vinet producerats utan tillsatser.	
Skatt tas ut per liter för	Skatt tas ut per liter för
drycker med en alkoholhalt över 2,25 men inte över 4,5 volymprocent med *8,11* kronor,	drycker med en alkoholhalt över 2,25 men inte över 4,5 volymprocent med *8,84* kronor,
drycker med en alkoholhalt över 4,5 men inte över 7 volymprocent med *11,98* kronor,	drycker med en alkoholhalt över 4,5 men inte över 7 volymprocent med *13,06* kronor,
drycker med en alkoholhalt över 7 men inte över 8,5 volymprocent med *16,49* kronor,	drycker med en alkoholhalt över 7 men inte över 8,5 volymprocent med *17,97* kronor,
drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent med *23,09* kronor, och för	drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent med *25,17* kronor, och för
drycker med en alkoholhalt över 15 men inte över 18 volymprocent med *48,33* kronor.	drycker med en alkoholhalt över 15 men inte över 18 volymprocent med *52,68* kronor.
För vin med en alkoholhalt om högst 2,25 volymprocent tas skatt ut med 0 kronor.	

[1] Senaste lydelse 2013:956.

[2] Senaste lydelse 2013:956.

4 §[3]

Skatt ska betalas för andra jästa drycker än vin eller öl som hänförs till KN-nr 2206 samt sådana drycker som hänförs till KN-nr 2204 och 2205 men som inte omfattas av skatteplikt enligt 3 §, om alkoholhalten överstiger 1,2 men inte 10 volymprocent eller om alkoholhalten överstiger 10 men inte 15 volymprocent under förutsättning att alkoholhalten uteslutande har uppkommit genom jäsning.

Skatt tas ut per liter för

drycker med en alkoholhalt över 2,25 men inte över 4,5 volymprocent med *8,11* kronor,

drycker med en alkoholhalt över 4,5 men inte över 7 volymprocent med *11,98* kronor,

drycker med en alkoholhalt över 7 men inte över 8,5 volymprocent med *16,49* kronor, och för

drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent med *23,09* kronor.

Skatt tas ut per liter för

drycker med en alkoholhalt över 2,25 men inte över 4,5 volymprocent med *8,84* kronor,

drycker med en alkoholhalt över 4,5 men inte över 7 volymprocent med *13,06* kronor,

drycker med en alkoholhalt över 7 men inte över 8,5 volymprocent med *17,97* kronor, och för

drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent med *25,17* kronor.

För andra jästa drycker med en alkoholhalt om högst 2,25 volymprocent tas skatt ut med 0 kronor.

5 §[4]

Skatt ska betalas för mellanklassprodukter med en alkoholhalt över 1,2 men inte över 22 volymprocent som hänförs till KN-nr 2204, 2205 och 2206 men som inte beskattas enligt 2–4 §§.

Skatt tas ut per liter för

drycker med en alkoholhalt om högst 15 volymprocent med *29,10* kronor, och för

drycker med en alkoholhalt över 15 volymprocent med *48,33* kronor.

Skatt tas ut per liter för

drycker med en alkoholhalt om högst 15 volymprocent med *31,72* kronor, och för

drycker med en alkoholhalt över 15 volymprocent med *52,68* kronor.

6 §[5]

Skatt ska betalas för varor hänförliga till KN-nr 2207 och 2208 med en alkoholhalt överstigande 1,2 volymprocent även om dessa ingår i en vara som hänförs till ett annat KN-kapitel. Skatt ska även betalas för drycker som hänförs till KN-nr 2204, 2205 och 2206 om alkoholhalten överstiger 22 volymprocent.

Skatt tas ut med *506,42* kronor per liter ren alkohol.

Skatt tas ut med *511,48* kronor per liter ren alkohol.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

---

[3] Senaste lydelse 2013:956.

[4] Senaste lydelse 2013:956.

[5] Senaste lydelse 2013:956.

3.12 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi[1]
dels att 7 kap. 3 b § ska upphöra att gälla,
dels att 7 kap. 3 a, 3 c, 3 d och 4 a §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	7 kap.
	3 a §[2]
Om inte annat följer av 3 b–3 d §§ får en skattskyldig *göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på bränsle som den skattskyldige* har förbrukat eller sålt som motorbränsle, *upp till belopp som motsvarar skatten på den andel av motorbränslet som utgörs av beståndsdel som framställts av biomassa.*	*För andra bränslen än de som anges i 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3* får en skattskyldig *som* har förbrukat eller sålt *bränslet* som motorbränsle, *göra avdrag för* *1. energiskatt med 44 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som framställts av biomassa och som utgör fettsyrametylester (Fame) enligt KN-nr 3824 90 99, och* *2. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som utgörs av någon annan beståndsdel än som anges i 1 och som framställts av biomassa.* *Avdrag får göras upp till ett belopp som motsvarar skatten på den andel av motorbränslet som utgörs av en eller flera beståndsdelar som framställts av biomassa.*

Första stycket gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelen omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

Första stycket gäller dock inte för biogas eller för den beståndsdel av motorbränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2 som utgörs av etanol.

[1] Senaste lydelse av 7 kap. 3 b § 2012:798 (jfr 2013:19).

[2] Senaste lydelse 2012:798 (jfr 2013:19).

3 c §[3]

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2 och som den skattskyldige förbrukat eller sålt som motorbränsle får den skattskyldige göra avdrag för energiskatt med 89 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på den andel av *bränslet* som utgörs av *annan beståndsdel* som framställts av biomassa *än sådan som avses i 3 b §*. Avdrag får dock under respektive redovisningsperiod endast göras för skatt motsvarande skatten på beståndsdelens andel av motorbränslet till den del som uppgår till högst 5 volymprocent av den totala mängd motorbränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 och 2 och för vilket den skattskyldige ska redovisa skatt under redovisningsperioden.

Med redovisningsperiod förstås här period enligt 26 kap. 10 eller 17 § eller en händelse enligt 26 kap. 8 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Första *stycket* gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelen omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

Om beståndsdelen utgörs av etanol medges skattebefrielse enligt denna paragraf endast om den skattskyldige har framställt eller anskaffat denna etanol eller motsvarande mängd etanol, vilken vid import eller framställning inom EU har hänförts till KN-nr 2207 10 00 (odenaturerad etanol).

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2 och som den skattskyldige förbrukat eller sålt som motorbränsle får den skattskyldige göra avdrag för energiskatt med 89 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på den andel av *motorbränslet* som utgörs av *en eller flera beståndsdelar* som framställts av biomassa. Avdrag får dock under respektive redovisningsperiod endast göras för skatt motsvarande skatten på beståndsdelarnas andel av motorbränslet till den del som uppgår till högst 5 volymprocent av den totala mängd motorbränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 och 2 och för vilket den skattskyldige ska redovisa skatt under redovisningsperioden.

Om ett bränsle som framställts av biomassa utgör ett bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2, får i stället avdrag göras för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent för den andel av motorbränslet som bränslet utgör.

Med redovisningsperiod förstås här *en* period enligt 26 kap. 10 eller 17 § eller en händelse enligt 26 kap. 8 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Första *och andra styckena* gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelen omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

[3] Senaste lydelse 2012:798 (jfr 2013:19).

3 d §[4]

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 och som den skattskyldige förbrukat eller sålt som motorbränsle får den skattskyldige *göra avdrag för energiskatt med 84 procent och för koldioxidskatt med 100 procent* på den andel av *bränslet* som utgörs av *annan beståndsdel* som framställts av biomassa *än sådan som avses i 3 b §. Avdrag får dock under respektive redovisningsperiod endast göras för skatt motsvarande skatten på beståndsdelens andel av motorbränslet till den del som uppgår till högst 5 volymprocent av den totala mängd motorbränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 och för vilket den skattskyldige ska redovisa skatt under redovisningsperioden.*

Med redovisningsperiod förstås här period enligt 26 kap. 10 eller 17 § eller en händelse enligt 26 kap. 8 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Första stycket gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelen omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 och som den skattskyldige förbrukat eller sålt som motorbränsle får den skattskyldige, på den andel av *motorbränslet* som utgörs av *en eller flera beståndsdelar* som framställts av biomassa, *göra avdrag för*

1. energiskatt med 8 procent och koldioxidskatt med 100 procent om beståndsdelen utgörs av fettsyrametylester (Fame) enligt KN-nr 3824 90 99, och

2. energiskatt med 84 procent och koldioxidskatt med 100 procent om beståndsdelen utgörs av någon annan beståndsdel än som anges i 1 och som framställts av biomassa.

Avdrag enligt första stycket får under respektive redovisningsperiod endast göras för skatt motsvarande skatten på beståndsdelarnas andel av motorbränslet till den del som uppgår till högst 5 volymprocent av den totala mängd motorbränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 och för vilket den skattskyldige ska redovisa skatt under redovisningsperioden.

Om ett bränsle som framställts av biomassa utgör ett bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3, får i stället avdrag göras för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent för den andel av motorbränslet som bränslet utgör.

Med redovisningsperiod förstås här *en* period enligt 26 kap. 10 eller 17 § eller en händelse enligt 26 kap. 8 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Första *och tredje styckena* gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelen omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och

[4] Senaste lydelse 2012:798 (jfr 2013:19).

flytande biobränslen.

4 a §[5]

En skattskyldig som gör avdrag för skatt på bränsle enligt 3–4 §§ är skyldig att till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer på begäran lämna de uppgifter som regeringen behöver för sin *årliga* rapportering till Europeiska kommissionen när det gäller frågan om huruvida det statliga stöd som genom avdraget ges för bränslet medför överkompensation i strid med reglerna om statligt stöd i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.	En skattskyldig som gör avdrag för skatt på bränsle enligt 3–4 §§ är skyldig att till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer på begäran lämna de uppgifter som regeringen behöver för sin rapportering till Europeiska kommissionen när det gäller frågan om huruvida det statliga stöd som genom avdraget ges för bränslet medför överkompensation i strid med reglerna om statligt stöd i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Bestämmelserna i 7 kap. 3 d § tredje stycket i den nya lydelsen tillämpas dock för tid från och med den 1 maj 2014.

3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Den upphävda paragrafen gäller dock inte för förhållanden som avses i 7 kap. 3 d § tredje stycket och som hänför sig till tiden från och med den 1 maj 2014.

---

[5] Senaste lydelse 2012:798 (jfr 2013:19).

3.13 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 §[1]	
Allmän löneavgift tas ut med *9,88* procent av underlaget och tillfaller staten.	Allmän löneavgift tas ut med *10,15* procent av underlaget och tillfaller staten.
För dem som vid årets ingång inte har fyllt 26 år tas löneavgiften ut med en fjärdedel av procenttalet och anges med två decimaler så att övriga decimaler faller bort.	

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Bestämmelserna i 3 § i den äldre lydelsen tillämpas fortfarande på lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalas ut före ikraftträdandet.

Bestämmelsen i 3 § andra stycket i den äldre lydelsen tillämpas även på lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalas ut under 2015. På lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalas ut under 2015 ska dock vid tillämpningen av bestämmelsen i 3 § andra stycket löneavgiften tas ut med fem åttondelar i stället för en fjärdedel av procenttalet.

3. Bestämmelserna i 3 § i den äldre lydelsen tillämpas fortfarande på inkomst enligt 2 § som uppbärs före ikraftträdandet.

Bestämmelsen i 3 § andra stycket i den äldre lydelsen tillämpas även på inkomst enligt 2 § som uppbärs under 2015. På inkomst enligt 2 § som uppbärs under 2015 ska dock vid tillämpningen av bestämmelsen i 3 § andra stycket löneavgiften tas ut med fem åttondelar i stället för en fjärdedel av procenttalet.

Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter utgången av 2014 respektive såväl före som efter utgången av 2015 ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter utgången av 2014 respektive tiden efter utgången av 2015 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under respektive tid och hela beskattningsåret.

[1] Senaste lydelse 2012:756.

3.14 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 §[1]	
Skatten tas ut med *13* kronor per ton naturgrus.	Skatten tas ut med *15* kronor per ton naturgrus.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

---

[1] Senaste lydelse 2005:961.

3.15 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 3 och 7 §§ lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*

3 §[1]

Lagen är tillämplig endast beträffande följande varor:

1. krigsmateriel som avses i lagen (1992:1300) om krigsmateriel, och produkter som avses i lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd,
2. narkotika som avses i narkotikastrafflagen (1968:64),
3. vapen och ammunition som avses i vapenlagen (1996:67),
4. injektionssprutor och kanyler,
5. dopningsmedel som avses i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel,
6. springstiletter, springknivar, knogjärn, kaststjärnor, riv- eller nithandskar, batonger, karatepinnar, blydaggar, spikklubbor och liknande,
7. kulturföremål som avses i 5 kap. lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.,
8. hundar och katter för annat ändamål än handel,
9. spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker, teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat enligt alkohollagen (2010:1622), samt tobaksvaror vid kontroll av åldersgränsen i 13 § tobakslagen (1993:581),
10. nötkreatur, svin, får, getter, fjäderfän, fisk och reptiler,
11. andra djur än sådana som anges ovan och produkter av djur, om det finns särskild anledning att misstänka att smittsam sjukdom förekommer, att djuret eller djurprodukten på annat sätt utgör en allvarlig hälsorisk för människor eller djur, att medföljande dokument är ofullständiga eller felaktiga, att erforderliga dokument saknas eller att de villkor som i övrigt gäller för införseln inte är uppfyllda,
12. barnpornografi enligt lagen (1998:1443) om förbud mot införsel och utförsel av barnpornografi,
13. varor som avses i lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor,

14. varor som ska beskattas enligt *lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror*,	14. varor som ska beskattas enligt *lagen (2014:000) om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter*,

15. sprängämnesprekursorer enligt artikel 4.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 98/2013 om saluföring och användning av sprängämnesprekursorer och 3 § lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer.

[1] Senaste lydelse 2014:800.

7 §[2]

För kontroll av att sådana förbud eller villkor som anges i 4 § första stycket iakttagits samt för kontroll av att anmälningsskyldigheten enligt 4 § andra stycket eller deklarationsskyldigheten enligt *lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror* fullgjorts riktigt och fullständigt, får en tulltjänsteman undersöka	För kontroll av att sådana förbud eller villkor som anges i 4 § första stycket iakttagits samt för kontroll av att anmälningsskyldigheten enligt 4 § andra stycket eller deklarationsskyldigheten enligt *lagen (2014:000) om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter* fullgjorts riktigt och fullständigt, får en tulltjänsteman undersöka

1. transportmedel, containrar, lådor och andra utrymmen där varor kan förvaras vid införsel från eller utförsel till ett annat EU-land,

2. bagage, såsom resväskor och portföljer, samt handväskor och liknande som medförs av en resande vid inresa från eller utresa till ett annat EU-land, eller av den som kan anmanas att stanna enligt 5 § första stycket 2.

Ytterligare bestämmelser om befogenheter bl.a. avseende kroppsvisitation och kroppsbesiktning finns i lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

---

[2] Senaste lydelse 2004:233.

3.16 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs att det i ellagen (1997:857) ska införas en ny paragraf, 8 kap. 5 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	8 kap.
	5 a §
	En elleverantör som levererar el till en elanvändare som har rätt till skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) är skyldig att ta emot den el som matas in från elanvändarens produktionsanläggning.
	Första stycket gäller inte om elanvändaren har ingått avtal med någon annan om att ta emot elen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

3.17 Förslag till lag ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 5 a § lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 kap.	
5 a §[1]	
Saknas tillräckliga uppgifter för att fastställa skatten enligt 5 § första stycket får denna tas ut med	Saknas tillräckliga uppgifter för att fastställa skatten enligt 5 § första stycket får denna tas ut med
198 kronor/liter för spritdryck,	*200* kronor/liter för spritdryck,
48 kronor/liter för starkvin,	*52* kronor/liter för starkvin,
24 kronor/liter för vin,	*26* kronor/liter för vin,
9 kronor/liter för starköl,	*10* kronor/liter för starköl,
1 krona/styck för cigaretter,	*106 öre*/styck för cigaretter,
64 öre/styck för cigariller och cigarrer och	*68* öre/styck för cigariller och cigarrer och
709 kronor/kg för röktobak.	*752* kronor/kg för röktobak.

I denna bestämmelse förstås med

spritdryck: alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 22 volymprocent,

starkvin: alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 15 men inte 22 volymprocent,

vin: annat vin än starkvin samt annan alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 3,5 men inte 15 volymprocent och som inte är starköl,

starköl: öl med en alkoholhalt som överstiger 3,5 volymprocent och

cigarill: cigarrer med en högsta vikt av 3 gram per styck.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

---

[1] Senaste lydelse 2013:959.

3.18 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:673) om skatt på avfall

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1999:673) om skatt på avfall ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	4 §[1]
Avfallsskatt *skall* betalas med *435* kronor per ton avfall.	Avfallsskatt *ska* betalas med *500* kronor per ton avfall.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

[1] Senaste lydelse 2005:962.

3.19 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)[1]

dels att 1 kap. 11 §, 42 kap. 6 §, 59 kap. 5 och 14 §§, 63 kap. 3 a §, 65 kap. 5 § och 67 kap. 1, 2, 7, 8 och 13 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas sju nya paragrafer, 67 kap. 27–33 §§, samt före 67 kap. 27, 28, 29, 30, 31 och 32 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
11 §[2]	
Bestämmelser om hur skatten ska beräknas finns i 65 kap.	
Bestämmelser om beräkningen av skatt på ackumulerad inkomst finns i 66 kap.	
Bestämmelser om skattereduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), allmän pensionsavgift, sjöinkomst, hushållsarbete *och* gåva finns i 67 kap.	Bestämmelser om skattereduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), allmän pensionsavgift, sjöinkomst, hushållsarbete, gåva *och mikroproduktion av förnybar el* finns i 67 kap.
42 kap.	
6 §	
Förvaltningsutgifter får dras av *bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 1 000 kronor*.	Förvaltningsutgifter får *inte* dras av.
59 kap.	
5 §	
Pensionssparavdraget får inte heller överstiga *12 000* kronor med tillägg enligt andra och tredje styckena.	Pensionssparavdraget får inte heller överstiga *1 800* kronor med tillägg enligt andra och tredje styckena.
För avdragsgrundande inkomst av anställning är tillägget, om den skattskyldige helt saknar pensionsrätt i anställning, 35 procent av inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp.	
För avdragsgrundande inkomst av aktiv näringsverksamhet är tillägget 35 procent av inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp.	
14 §	
Om den skattskyldige ska göra pensionssparavdrag både i inkomstslaget näringsverksamhet och som allmänt avdrag, får han upp till	Om den skattskyldige ska göra pensionssparavdrag både i inkomstslaget näringsverksamhet och som allmänt avdrag, får han upp till

[1] Lagen omtryckt 2008:803.

[2] Senaste lydelse 2011:1271.

12 000 kronor fritt fördela avdraget mellan näringsverksamheten och allmänna avdrag.	*1 800* kronor fritt fördela avdraget mellan näringsverksamheten och allmänna avdrag.

63 kap.

Nuvarande lydelse

3 a §[3]

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år är grundavdraget beloppet enligt 3 § med tillägg av följande särskilda belopp.

Fastställd förvärvsinkomst	*Särskilt belopp*
överstiger inte 0,99 prisbasbelopp	*0,682* prisbasbelopp
överstiger 0,99 men inte *1,105* prisbasbelopp	*0,880* prisbasbelopp minskat med 20 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger *1,105* men inte 2,72 prisbasbelopp	*0,753* prisbasbelopp *minskat* med *8,5* procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 2,72 men inte 3,11 prisbasbelopp	*0,208* prisbasbelopp *ökat med 11,5 procent av den fastställda förvärvsinkomsten*
överstiger 3,11 men inte *3,69* prisbasbelopp	*21,5 procent av den fastställda förvärvsinkomsten minskat med 0,103 prisbasbelopp*
överstiger *3,69* men inte *4,785* prisbasbelopp	*0,322* prisbasbelopp *ökat med 10 procent av den fastställda förvärvsinkomsten*
överstiger *4,785* men inte 7,88 prisbasbelopp	0,753 prisbasbelopp ökat med 1 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 7,88 men inte 12,43 prisbasbelopp	1,541 prisbasbelopp minskat med 9 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 12,43 prisbasbelopp	0,422 prisbasbelopp

[3] Senaste lydelse 2013:960.

Föreslagen lydelse

3 a §

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år är grundavdraget beloppet enligt 3 § med tillägg av följande särskilda belopp.

Fastställd förvärvsinkomst	*Särskilt belopp*
överstiger inte 0,99 prisbasbelopp	*0,687* prisbasbelopp
överstiger 0,99 men inte *1,11* prisbasbelopp	*0,885* prisbasbelopp minskat med 20 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger *1,11* men inte 2,72 prisbasbelopp	*0,609* prisbasbelopp *ökat* med *4,9* procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 2,72 men inte 3,11 prisbasbelopp	*0,741* prisbasbelopp
överstiger 3,11 men inte *3,77* prisbasbelopp	*0,430 prisbasbelopp ökat med 10 procent av den fastställda förvärvsinkomsten*
överstiger *3,77* men inte *5,4* prisbasbelopp	*0,807* prisbasbelopp
överstiger *5,4* men inte 7,88 prisbasbelopp	0,753 prisbasbelopp ökat med 1 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 7,88 men inte 12,43 prisbasbelopp	1,541 prisbasbelopp minskat med 9 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 12,43 prisbasbelopp	0,422 prisbasbelopp

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

65 kap.

5 §[4]

För fysiska personer är den statliga inkomstskatten på beskattningsbara förvärvsinkomster

– 20 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en nedre skiktgräns, och

[4] Senaste lydelse 2013:1080.

– 5 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en övre skiktgräns.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på *420 800* kronor för beskattningsåret *2014* och en övre skiktgräns på *602 600* kronor för beskattningsåret *2014*.	Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på *421 800* kronor för beskattningsåret *2015* och en övre skiktgräns på *616 100* kronor för beskattningsåret *2015*.

För de därpå följande beskattningsåren uppgår skiktgränserna till skiktgränserna för det föregående beskattningsåret multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni året före beskattningsåret och prisläget i juni andra året före beskattningsåret plus två procentenheter. Skiktgränserna fastställs av regeringen före utgången av året före beskattningsåret och avrundas uppåt till helt hundratal kronor.

Om en enskild näringsidkare enligt 1 kap. 13 § andra stycket har ett beskattningsår som inte sammanfaller med kalenderåret, ska de skiktgränser som gäller vid detta beskattningsårs utgång tillämpas.

67 kap.

1 §[5]

I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer.	I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer *i 2–33 §§ och för juridiska personer i 2 och 27–33 §§.*

Skattereduktion ska anges i hela krontal så att öretal faller bort.

2 §[6]

Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), underskott av kapital, hushållsarbete *och* gåva i nu nämnd ordning.	Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), underskott av kapital, hushållsarbete, gåva *och mikroproduktion av förnybar el* i nu nämnd ordning.

Skattereduktion ska räknas av mot kommunal och statlig inkomstskatt som beräknats enligt 65 kap., mot statlig fastighetsskatt enligt lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt samt mot kommunal fastighetsavgift enligt lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift. Skattereduktion enligt 5–9 §§ ska dock räknas av endast mot kommunal inkomstskatt.

Nuvarande lydelse

7 §[7]

För dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 6 § till följande belopp.

[5] Senaste lydelse 2009:197.

[6] Senaste lydelse 2011:1271.

[7] Senaste lydelse 2013:960.

Arbetsinkomst som beskattas i Sverige	*Skattereduktion*
överstiger inte 0,91 prisbasbelopp	skillnaden mellan arbetsinkomsterna och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt
överstiger 0,91 men inte 2,94 prisbasbelopp	skillnaden mellan å ena sidan summan av 0,91 prisbasbelopp och 33,2 procent av arbetsinkomsterna mellan 0,91 och 2,94 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt
överstiger 2,94 men inte 8,08 prisbasbelopp	skillnaden mellan å ena sidan summan av 1,584 prisbasbelopp och 11,1 procent av arbetsinkomsterna mellan 2,94 och 8,08 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt
överstiger 8,08 prisbasbelopp	skillnaden mellan 2,155 prisbasbelopp och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

Föreslagen lydelse

7 §

För dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 6 § till följande belopp.

Arbetsinkomst som beskattas i Sverige	*Skattereduktion*
överstiger inte 0,91 prisbasbelopp	skillnaden mellan arbetsinkomsterna och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt
överstiger 0,91 men inte 2,94 prisbasbelopp	skillnaden mellan å ena sidan summan av 0,91 prisbasbelopp och 33,2 procent av arbetsinkomsterna mellan 0,91 och 2,94 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt
överstiger 2,94 men inte 8,08 prisbasbelopp	skillnaden mellan å ena sidan summan av 1,584 prisbasbelopp och

	11,1 procent av arbetsinkomsterna mellan 2,94 och 8,08 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt
överstiger 8,08 *men inte 13,48* prisbasbelopp	skillnaden mellan 2,155 prisbasbelopp och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt
överstiger 13,48 prisbasbelopp	*skillnaden mellan å ena sidan skattesatsen för kommunal inkomstskatt multiplicerad med 2,155 prisbasbelopp minskat med grundavdraget och å andra sidan 3 procent av arbetsinkomsterna minskade med 13,48 prisbasbelopp*

Om beräkningen enligt första stycket medför att skattereduktionen blir negativ, anses skattereduktionen vara noll.

Nuvarande lydelse

8 §[8]

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 6 § till följande belopp.

Arbetsinkomst som beskattas i Sverige	*Skattereduktion*
överstiger inte 100 000 kronor	20 procent av arbetsinkomsterna
överstiger 100 000 men inte 300 000 kronor	summan av 15 000 kronor och 5 procent av arbetsinkomsterna
överstiger 300 000 kronor	30 000 kronor

Föreslagen lydelse

8 §

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 6 § till följande belopp.

[8] Senaste lydelse 2009:197.

Arbetsinkomst som beskattas i Sverige	*Skattereduktion*
överstiger inte 100 000 kronor	20 procent av arbetsinkomsterna
överstiger 100 000 men inte 300 000 kronor	summan av 15 000 kronor och 5 procent av arbetsinkomsterna
överstiger 300 000 *men inte 600 000* kronor	30 000 kronor
överstiger 600 000 kronor	*skillnaden mellan 30 000 kronor och 3 procent av arbetsinkomsterna minskade med 600 000 kronor*

Om beräkningen enligt första stycket medför att skattereduktionen blir negativ, anses skattereduktionen vara noll.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
13 §[9]	
Med hushållsarbete avses vid tillämpningen av detta kapitel följande.	
1. Städarbete eller annat rengöringsarbete som utförs i bostaden.	
2. Vård av kläder och hemtextilier när vården utförs i bostaden.	
3. Matlagning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden.	
4. Snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden.	
5. Häck- och gräsklippning samt krattning och ogräsrensning som utförs på tomt eller i trädgård i nära anslutning till bostaden.	
6. Barnpassning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande.	6. Barnpassning som *inte mer än i ringa omfattning innefattar hjälp med läxor och annat skolarbete och som* utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande.
7. Annan omsorg och tillsyn än barnpassning som en fysisk person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentral eller andra liknande enklare ärenden.	
8. Hjälp med läxor och annat skolarbete till elever i skolformer som avses i 10–13, 15 och 18 kap. samt 24 kap. 2–7 §§ skollagen (2010:800) när hjälpen utförs i eller i nära anslutning till bostaden.	

[9] Senaste lydelse 2012:829.

Mikroproduktion av förnybar el

Vilka som kan få skattereduktion

27 §

En fysisk eller juridisk person har efter begäran rätt till skattereduktion enligt 28–33 §§.

Det gäller den som

1. framställer förnybar el,

2. i en och samma anslutningspunkt matar in förnybar el och tar ut el,

3. har en säkring om högst 100 ampere i anslutningspunkten, och

4. har anmält till nätkoncessionshavaren att förnybar el framställs och matas in i anslutningspunkten.

Första stycket gäller även dödsbon och svenska handelsbolag.

Begäran om skattereduktion

28 §

En begäran om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el ska göras i inkomstdeklarationen som ska lämnas efter utgången av det kalenderår som underlaget för skattereduktionen avser.

Definitioner

29 §

Med förnybar el avses elektrisk kraft som framställs från

– sol, vind, vågor, tidvatten eller jordvärme,

– vattenbaserad energi som är alstrad i vattenkraftverk,

– biomassa eller produkter som framställs från biomassa, eller

– bränsleceller.

Med nätkoncessionshavare avses den som innehar nätkoncession enligt 2 kap. ellagen (1997:857).

Med anslutningspunkt avses en och samma inmatnings- och uttagspunkt på elnätet där förnybar el matas in och el tas ut.

Underlag för skattereduktion

30 §

Underlag för skattereduktion består av de kilowattimmar förnybar el som har matats in i anslutningspunkten under kalenderåret, dock högst så många kilowattimmar el som tagits ut i anslutningspunkten under det året.

Om flera personer har anmält till nätkoncessionshavaren att de framställer och matar in förnybar el i en och samma anslutningspunkt, ska underlaget fördelas lika.

Underlaget får inte överstiga 30 000 kilowattimmar, vare sig per person eller per anslutningspunkt.

Skattereduktionens storlek

31 §

Skattereduktionen uppgår till underlaget enligt 30 § multiplicerat med 60 öre.

Stöd av mindre betydelse

32 §

Den som begär skattereduktion och som är ett företag får göra skattereduktion bara om skattereduktionen uppfyller villkoren för att anses vara stöd av mindre betydelse enligt

1. kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse,

2. kommissionens förordning (EU) nr 1408/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn, eller

3. kommissionens förordning (EU) nr 717/2014 av den 27 juni 2014 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom fiskeri- och vattenbrukssektorn.

Med företag avses vid tillämpningen av denna paragraf detsamma som vid tillämpningen av de förordningar som anges i första stycket.

33 §

Vid bedömningen av om skattereduktionen enligt 32 § anses vara stöd av mindre betydelse ska de villkor tillämpas som avser

1. stöd inom sektorn för primärproduktion av jordbruksprodukter, om den som begär skattereduktion bedriver verksamhet både inom denna sektor och inom någon annan sektor, och

2. stöd inom fiskeri- och vattenbrukssektorn, om den som begär skattereduktion bedriver verksamhet både inom denna sektor och inom någon annan sektor än sektorn för primärproduktion av jordbruksprodukter.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Bestämmelserna i 42 kap. 6 §, 63 kap. 3 a §, 65 kap. 5 § samt 67 kap. 7, 8 och 13 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2014.

3. Bestämmelserna i 59 kap. 5 och 14 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången för försäkringspremier som betalas och inbetalningar på pensionssparkonton som görs efter den 31 december 2014.

4. För försäkringspremier som betalats respektive inbetalningar på pensionssparkonton som gjorts före den 1 januari 2015 gäller 59 kap. 5 och 14 §§ i den äldre lydelsen.

5. Om beskattningsåret påbörjats men inte avslutats före ikraftträdandet gäller 59 kap. 5 och 14 §§ i den äldre lydelsen för försäkringspremier som betalats och inbetalningar på pensionssparkonton som gjorts under beskattningsåret men före ikraftträdandet. I fråga om premier som betalats och inbetalningar som gjorts efter ikraftträdandet gäller att avdrag får göras för dessa bara till den del som avdragsutrymmet beräknat enligt 59 kap. 5 § i den nya lydelsen överstiger avdraget för premier som betalats respektive inbetalningar som gjorts under beskattningsåret men före ikraftträdandet.

6. Bestämmelserna i 67 kap. 2 § och 27–33 §§ tillämpas i fråga om el som har matats in och tagits ut i anslutningspunkten från och med den 1 januari 2015.

3.20 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer

Härigenom föreskrivs att 2 och 5 §§ lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §[1]	
Skatt ska betalas för varje kalendermånad som tillstånd finns att inneha och driva en kärnkraftsreaktor. Om driftstillståndet har löpt ut eller återkallats före slutet på en kalendermånad, upphör skattskyldigheten vid denna tidpunkt.	
Skatten utgör för varje kalendermånad *12 648* kronor per megawatt av den högsta tillåtna termiska effekten i kärnkraftsreaktorn. Om den högsta tillåtna termiska effekten inte har fastställts, får beskattningsmyndigheten beräkna effekten efter jämförelse med reaktorer för vilka sådan effekt har fastställts.	Skatten utgör för varje kalendermånad *14 770* kronor per megawatt av den högsta tillåtna termiska effekten i kärnkraftsreaktorn. Om den högsta tillåtna termiska effekten inte har fastställts, får beskattningsmyndigheten beräkna effekten efter jämförelse med reaktorer för vilka sådan effekt har fastställts.
5 §[2]	
Om en kärnkraftsreaktor har varit ur drift under en sammanhängande period av mer än 90 kalenderdygn, får avdrag med *415* kronor per megawatt av den termiska effekten göras för det antal kalenderdygn som överstiger 90.	Om en kärnkraftsreaktor har varit ur drift under en sammanhängande period av mer än 90 kalenderdygn, får avdrag med *485* kronor per megawatt av den termiska effekten göras för det antal kalenderdygn som överstiger 90.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

[1] Senaste lydelse 2007:1389.

[2] Senaste lydelse 2007:1389.

3.21 Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreskrivs i fråga om socialavgiftslagen (2000:980)
dels att 2 kap. 28 § och 3 kap. 15 a § ska upphöra att gälla,
dels att rubrikerna närmast före 2 kap. 28 § och 3 kap. 15 a § ska utgå,
dels att 2 kap. 26 och 29 §§ och 3 kap. 13 och 18 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2 kap.

26 §[1]

Arbetsgivaravgifterna är *21,54* procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	4,35 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,60 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,17 %
5. arbetsmarknadsavgift	*2,91* %
6. arbetsskadeavgift	0,30 %

Föreslagen lydelse

26 §

Arbetsgivaravgifterna är *21,27* procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	4,35 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,60 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,17 %
5. arbetsmarknadsavgift	*2,64* %
6. arbetsskadeavgift	0,30 %

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
29 §[2]	
Vid beräkning av arbetsgivaravgifterna ska avdrag göras enligt 31 §, om den avgiftsskyldige har utgett avgiftspliktig ersättning till en person som arbetar med forskning eller utveckling.	
Med avgiftspliktig ersättning ska vid tillämpning av första stycket inte avses sådan ersättning på vilken avgifter ska betalas enligt 27 *eller 28* §.	Med avgiftspliktig ersättning ska vid tillämpning av första stycket inte avses sådan ersättning på vilken avgifter ska betalas enligt 27 §.

[1] Senaste lydelse 2012:758.

[2] Senaste lydelse 2013:961.

3 kap.

Nuvarande lydelse

13 §[3]

Egenavgifterna är *19,09* procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	4,44 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,60 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,17 %
5. arbetsmarknadsavgift	*0,37* %
6. arbetsskadeavgift	0,30 %

Föreslagen lydelse

13 §

Egenavgifterna är *18,82* procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	4,44 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,60 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,17 %
5. arbetsmarknadsavgift	*0,10* %
6. arbetsskadeavgift	0,30 %

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*

18 §[4]

Vid beräkning av egenavgifter ska avdrag göras med 7,5 procent av avgiftsunderlaget, dock högst med 15 000 kronor per år. Avdraget får inte medföra att avgifterna understiger ålderspensionsavgiften enligt 13 §.

Första stycket gäller bara

1. till den del avgiftsunderlaget utgörs av avgiftspliktig inkomst av näringsverksamhet,

2. om den del av avgiftsunderlaget som utgörs av avgiftspliktig inkomst av näringsverksamhet överstiger 40 000 kronor, och

3. om den avgiftsskyldige vid ingången av beskattningsåret har fyllt *26 men inte* 65 år och inte bara ska betala ålderspensionsavgiften enligt 16 §.	3. om den avgiftsskyldige vid ingången av beskattningsåret *inte* har fyllt 65 år och inte bara ska betala ålderspensionsavgiften enligt 16 §.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Bestämmelserna i 2 kap. 26 och 29 §§ i den äldre lydelsen och den upphävda bestämmelsen i 2 kap. 28 § tillämpas fortfarande på ersättning som betalas ut före ikraftträdandet.

---

[3] Senaste lydelse 2012:758.

[4] Senaste lydelse 2013:1013.

Den upphävda bestämmelsen i 2 kap. 28 § och bestämmelsen i 2 kap. 29 § i den äldre lydelsen tillämpas även på ersättning som betalas ut under 2015. På ersättning som betalas ut under 2015 ska dock vid tillämpningen av 2 kap. 28 §, utöver hela ålderspensionsavgiften, fem åttondelar i stället för en fjärdedel av de övriga arbetsgivaravgifterna betalas.

3. Bestämmelserna i 3 kap. 13 och 18 §§ i den äldre lydelsen och den upphävda bestämmelsen i 3 kap. 15 a § tillämpas fortfarande på inkomst som uppbärs före ikraftträdandet.

Den upphävda bestämmelsen i 3 kap. 15 a § och bestämmelsen i 3 kap. 18 § i den äldre lydelsen tillämpas även på inkomst som uppbärs under 2015. På inkomst som uppbärs under 2015 ska dock vid tillämpningen av 3 kap. 15 a §, utöver hela ålderspensionsavgiften, fem åttondelar i stället för en fjärdedel av de övriga egenavgifterna betalas.

Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter utgången av 2014 respektive såväl före som efter utgången av 2015 ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter utgången av 2014 respektive efter utgången av 2015 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under respektive tid och hela beskattningsåret.

3.22 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:1225) om straff för smuggling

Härigenom föreskrivs att 1 § i lagen (2000:1225) om straff för smuggling ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*

1 §[1]

Denna lag innehåller bestämmelser om ansvar m.m. för gärningar som rör införsel till eller utförsel från landet av varor. Har det i lag eller annan författning föreskrivits straff för den som bryter mot ett förbud mot eller villkor för att föra in eller ut en vara, gäller i stället bestämmelserna i den författningen om inget annat är föreskrivet.

I 19–22, 25 a–27 och 32 §§ finns särskilda bestämmelser om befogenheter för att förhindra, utreda och beivra brott enligt denna lag eller brott, som rör införsel till eller utförsel från landet av varor, enligt någon av de författningar som nämns i tredje stycket. Befogenheterna gäller även vid sådana brott enligt narkotikastrafflagen (1968:64) som avses i 12 § tredje stycket samt vid sådana terroristbrott som avses i 3 § 18 jämförd med 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott. Befogenheten enligt 32 § att väcka åtal eller besluta om förverkande gäller dock inte vid brott enligt narkotikastrafflagen eller lagen om straff för terroristbrott.

De författningar som avses i andra stycket är lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen, lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter, lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd, tullagen (2000:1281), *lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror* samt lagen (2006:1329) om handel med vissa varor som kan användas till dödsstraff eller tortyr, m.m.	De författningar som avses i andra stycket är lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen, lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter, lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd, tullagen (2000:1281) samt lagen (2006:1329) om handel med vissa varor som kan användas till dödsstraff eller tortyr, m.m.

Bestämmelserna i 19–22, 25 a och 26 §§ samt 27 § första och tredje styckena, när det gäller kroppsvisitation, och bestämmelserna i 32 § gäller också vid brott som avses i 2–4 §§ skattebrottslagen (1971:69), om brottet rör underlåtenhet att lämna deklaration enligt 26 kap. 8 § 2 eller 37 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

---

[1] Senaste lydelse 2011:1405.

3.23 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1 och 4 §§ samt 2 kap. 2 och 3 §§ lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet[1] ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
1 §[2]	
Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i verkets handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter *och* lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.	Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i verkets handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter, lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete *och lagen (1991:1047) om sjuklön*, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Bestämmelserna i 4–6 och 8 §§ samt 2 kap. gäller även vid behandling av uppgifter om juridiska personer och avlidna.

4 §[3]

Uppgifter får behandlas för tillhandahållande av information som behövs hos Skatteverket för

1. fastställande av underlag för samt bestämmande, redovisning, betalning och återbetalning av skatter och avgifter,
2. bestämmande av pensionsgrundande inkomst,
3. fastighetstaxering,
4. revision och annan analys- eller kontrollverksamhet,
5. tillsyn samt lämplighets- och tillståndsprövning och annan liknande prövning,
6. handläggning
   a) enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter och
   b) av andra frågor om ansvar för någon annans skatter och avgifter,
7. fullgörande av ett åliggande som följer av ett för Sverige bindande internationellt åtagande,

[1] Senaste lydelse av lagens rubrik 2003:670.

[2] Senaste lydelse 2013:963.

[3] Senaste lydelse 2013:645.

8. verksamheten med boupptеckningar och dödsboanmälningar enligt ärvdabalken,

9. hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige, *och*

10. tillsyn, kontroll, uppföljning och planering av verksamheten.

9. hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige,

10. hantering av uppgifter om sjuklönekostnad, och

11. tillsyn, kontroll, uppföljning och planering av verksamheten.

Uppgifter som får behandlas enligt första stycket får även behandlas för tillhandahållande av information som behövs i Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet enligt lagen (1997:1024) om Skatteverkets medverkan i brottsutredningar.

2 kap.

2 §[4]

I databasen får uppgifter behandlas om personer som omfattas av verksamhet enligt 1 kap. 4 § 1–*9*. Uppgifter om andra personer får behandlas om det behövs för handläggningen av ett ärende.

I databasen får uppgifter behandlas om personer som omfattas av verksamhet enligt 1 kap. 4 § 1–*10*. Uppgifter om andra personer får behandlas om det behövs för handläggningen av ett ärende.

3 §[5]

För de ändamål som anges i 1 kap. 4 § får följande uppgifter behandlas i databasen:

1. en fysisk persons identitet, medborgarskap, bosättning och familjeförhållanden,
2. en juridisk persons identitet, säte, ägarförhållanden samt firmatecknare och andra företrädare,
3. registrering för skatter och avgifter,
4. underlag för fastställande av skatter och avgifter,
5. bestämmande av skatter och avgifter,
6. underlag för fastighetstaxering,
7. revision och annan kontroll av skatter och avgifter,
8. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter,
9. avgiftsskyldighet till ett registrerat trossamfund och medlemskap i fackförening,
10. yrkanden och grunder i ett ärende,
11. beslut, betalning, redovisning och övriga åtgärder i ett ärende,
12. uppgifter som behövs i verksamheten med boupptеckningar och dödsboanmälningar enligt ärvdabalken,

[4] Senaste lydelse 2013:645.

[5] Senaste lydelse 2013:963.

13. uppgifter som behövs vid hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige, *och*	13. uppgifter som behövs vid hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige,
14. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete.	14. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete, *och*
	15. uppgifter om sjuklönekostnad.

I databasen får även andra uppgifter behandlas som behövs för fullgörande av ett åliggande som följer av ett för Sverige bindande internationellt åtagande.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas i databasen enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

3.24 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980)[1] ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
5 §[2]	
Vid beräkning av den allmänna löneavgiften och arbetsgivaravgifterna ska från summan av dessa avgifter avdrag göras med 10 procent av avgiftsunderlaget. För den del av underlaget som *arbetsgivaravgifterna beräknas på enligt 2 kap. 28 § socialavgiftslagen (2000:980) eller som* avdrag ska beräknas på enligt 2 kap. 31 § socialavgiftslagen, får avdraget inte medföra att dessa avgifter understiger ålderspensionsavgiften enligt 2 kap. 26 § samma lag. Sammanlagt får avdrag göras med högst 7 100 kronor. Avdraget ska i första hand göras från den allmänna löneavgiften.	Vid beräkning av den allmänna löneavgiften och arbetsgivaravgifterna ska från summan av dessa avgifter avdrag göras med 10 procent av avgiftsunderlaget. För den del av underlaget som avdrag ska beräknas på enligt 2 kap. 31 § socialavgiftslagen *(2000:980)*, får avdraget inte medföra att dessa avgifter understiger ålderspensionsavgiften enligt 2 kap. 26 § samma lag. Sammanlagt får avdrag göras med högst 7 100 kronor. Avdraget ska i första hand göras från den allmänna löneavgiften.

I avgiftsunderlaget för beräkning av avdraget enligt första stycket ska endast ingå sådan avgiftspliktig ersättning som avses i 2 § första stycket.

Vid bedömningen av avdragsrätten enligt första stycket ska flera avgiftsskyldiga som ingår i samma koncern och som uppfyller villkoren för att få göra avdrag anses som en avgiftsskyldig. Avdraget ska i ett sådant fall i första hand göras av moderföretaget. Till den del avdraget inte kan utnyttjas av moderföretaget, får det utnyttjas av dotterföretagen i den ordning som moderföretaget bestämmer.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Bestämmelserna i 5 § i den nya lydelsen tillämpas på ersättning som betalas ut efter den 31 december 2014.

---

[1] Senaste lydelse av lagens rubrik 2007:286.

[2] Senaste lydelse 2013:964.

3.25 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:629) om trängselskatt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2004:629) om trängselskatt
dels att 4, 6, 8 och 19 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas tre nya paragrafer, 18 a–18 c §§, och närmast före 18 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4 §	
Trängselskatt betalas för bil som när skattskyldigheten inträder enligt 9 § 1. är införd i vägtrafikregistret, eller 2. brukas med stöd av saluvagnslicens.	Trängselskatt betalas för *en* bil som när skattskyldigheten inträder enligt 9 § 1. är införd i vägtrafikregistret eller *motsvarande utländska register, eller*
6 §[1]	
Skatteverket ska *efter ansökan från* den som beviljats parkeringstillstånd för rörelsehindrade enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen (1975:88) med bemyndigande att meddela föreskrifter om trafik, transporter och kommunikationer, *besluta om att till följd av parkeringstillståndet undanta en viss bil från skatteplikt. Om det finns synnerliga skäl, ska Skatteverket undanta två bilar från skatteplikt.*	Skatteverket ska *besluta om att undanta en viss bil från skatteplikt efter ansökan från* *1.* den som beviljats parkeringstillstånd för rörelsehindrade enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen (1975:88) med bemyndigande att meddela föreskrifter om trafik, transporter och kommunikationer, *eller* *2. den som beviljats motsvarande tillstånd i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.* *Om det finns synnerliga skäl, ska ett undantag enligt första stycket gälla två bilar.*
Befrielse från skatteplikt enligt första stycket får inte medges om bilen enligt anteckning i vägtrafikregistret används i yrkesmässig trafik enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1071/2009 av den 21 oktober 2009 om gemensamma regler beträffande de villkor som ska uppfyllas av personer som bedriver yrkesmässig trafik och om upphävande av rådets	Befrielse från skatteplikt enligt första *eller andra* stycket får inte medges om bilen enligt anteckning i vägtrafikregistret *eller motsvarande utländska register* används i yrkesmässig trafik enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1071/2009 av den 21 oktober 2009 om gemensamma regler beträffande de villkor som ska uppfyllas av personer som bedriver

[1] Senaste lydelse 2012:221.

direktiv 96/26/EG eller yrkestrafiklagen (2012:210) eller i taxitrafik enligt taxitrafiklagen (2012:211).

yrkesmässig trafik och om upphävande av rådets direktiv 96/26/EG, *i den ursprungliga lydelsen* eller yrkestrafiklagen (2012:210) eller i taxitrafik enligt taxitrafiklagen (2012:211).

8 §

Skattskyldig är ägaren av bilen.

Som ägare av bilen anses

1. den som när skattskyldigheten inträder är eller bör vara upptagen i vägtrafikregistret *som ägare, eller*

2. i fråga om bil som används med stöd av saluvagnslicens, den som när skattskyldigheten inträder innehar licensen.

1. den som när skattskyldigheten inträder är eller bör vara upptagen *som ägare* i vägtrafikregistret,

2. i fråga om *en* bil som används med stöd av saluvagnslicens, den som när skattskyldigheten inträder innehar licensen, *eller*

3. den som när skattskyldigheten inträder är upptagen som ägare i ett utländskt register motsvarande vägtrafikregistret eller, om innehavare finns registrerad i det utländska registret, innehavaren.

Användningsförbud

18 a §

En skattepliktig bil får inte användas om trängselskatt eller tilläggsavgift inte har betalats inom den tid som anges i 12 §, 14 § tredje stycket, 15 § andra stycket eller 15 a § andra stycket. Användningsförbudet inträder dock först när

1. obetald trängselskatt och tilläggsavgift uppgår till mer än 5 000 kronor, och

2. minst sex månader har gått från den dag då ett belopp överstigande 5 000 kronor senast skulle ha betalats.

I den totala skulden ska inte räknas in

1. skatt eller avgift som en tidigare ägare av bilen är skyldig att betala och som har beslutats efter ägarbytet, eller

2. skatt eller avgift för vilken anstånd med betalningen gäller.

Användningsförbudet gäller till dess den totala skuld som har lett till förbudet har betalats.

Om det finns särskilda skäl, ska Skatteverket medge att en viss bil får användas trots bestämmelserna i första

	stycket.
	18 b § *Om en bil har sålts vid en exekutiv försäljning eller av ett konkursbo, får den användas av den nya ägaren även om trängselskatt eller tilläggsavgift som en tidigare ägare är skattskyldig för inte har betalats. Detsamma gäller för en bil som tillhör ett konkursbo i fråga om trängselskatt eller tilläggsavgift som konkursgäldenären eller en tidigare ägare är skattskyldig för.*
	18 c § *Om en bil används i strid med 18 a §, ska en polisman eller bilinspektör ta hand om bilens registreringsskyltar.* *Den som enligt första stycket har tagit hand om registreringsskyltarna får medge att bilen förs till närmaste lämpliga avlastningsplats eller uppställningsplats.*
19 §[2]	
Beslut som avses i 15, 15 a, 17 och 18 §§ får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol av den skattskyldige och av det allmänna ombudet hos Skatteverket. Beslut som avses i 6 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol av den sökande eller av det allmänna ombudet hos Skatteverket. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.	Beslut som avses i 15, 15 a, 17 och 18 §§ *samt 18 a § fjärde stycket* får överklagas till allmän förvaltningsdomstol av den skattskyldige och av det allmänna ombudet hos Skatteverket. Beslut som avses i 6 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol av den sökande eller av det allmänna ombudet hos Skatteverket. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas. *Bestämmelserna i 67 kap. 7–10 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244) ska tillämpas i fråga om behörig förvaltningsrätt.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för passager av betalstationer som sker före ikraftträdandet.

[2] Senaste lydelse 2008:185.

3.26 Förslag till lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 9 och 10 §§ och bilaga 2 till vägtrafikskattelagen (2006:227) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 kap.	
9 §[1]	
Koldioxidbeloppet är för ett skatteår *20* kronor per gram koldioxid som fordonet vid blandad körning släpper ut per kilometer utöver *117* gram. Uppgift om fordonets utsläpp av koldioxid vid blandad körning hämtas i vägtrafikregistret.	Koldioxidbeloppet är för ett skatteår *22* kronor per gram koldioxid som fordonet vid blandad körning släpper ut per kilometer utöver *111* gram. Uppgift om fordonets utsläpp av koldioxid vid blandad körning hämtas i vägtrafikregistret.
För fordon som är utrustade med teknik för drift med en bränsleblandning som till övervägande del består av alkohol, eller helt eller delvis med annan gas än gasol, är koldioxidbeloppet *10* kronor per gram koldioxid som fordonet vid blandad körning släpper ut per kilometer utöver *117* gram. Uppgift om fordonets utsläpp av koldioxid vid blandad körning hämtas i vägtrafikregistret.	För fordon som är utrustade med teknik för drift med en bränsleblandning som till övervägande del består av alkohol, eller helt eller delvis med annan gas än gasol, är koldioxidbeloppet *11* kronor per gram koldioxid som fordonet vid blandad körning släpper ut per kilometer utöver *111* gram. Uppgift om fordonets utsläpp av koldioxid vid blandad körning hämtas i vägtrafikregistret.
Om det för fordon som avses i andra stycket finns uppgift om ett sådant fordons utsläpp av koldioxid vid drift med en bränsleblandning som till övervägande del består av alkohol, eller helt eller delvis med annan gas än gasol, ska den uppgiften användas.	
10 §[2]	
Bränslefaktorn är *2,33*.	Bränslefaktorn är *2,37*.
Miljötillägget är	
a) 500 kronor för fordon som blivit skattepliktiga för första gången före utgången av år 2007, och	
b) 250 kronor för fordon som blivit skattepliktiga för första gången efter utgången av år 2007.	

[1] Senaste lydelse 2012:761.

[2] Senaste lydelse 2012:759.

Nuvarande lydelse

Bilaga 2[3]

Fordonsskatt

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund-belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen
B Tunga lastbilar			
2.6 utan draganordning, med tre hjulaxlar,			
2.6.1 inte vägavgiftspliktiga enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon	3 501– 11 999	2 232	–
	12 000– 12 999	3 041	–
	13 000– 13 999	3 811	–
	14 000– 14 999	4 581	–
	15 000– 15 999	5 351	–
	16 000– 16 999	6 711	–
	17 000– 17 999	7 571	–
	18 000– 18 999	8 943	–
	19 000– 19 999	10 451	–
	20 000– *20 999*	11 024	–
2.6.2 vägavgiftspliktiga enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon	12 000– 16 999	552	–
	17 000– 18 999	1 134	–
	19 000– 20 999	1 471	–
	21 000– 22 999	2 268	–
	23 000–	3 525	–

[3] Senaste lydelse 2009:1468.

Föreslagen lydelse

Bilaga 2

Fordonsskatt

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund-belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen
B Tunga lastbilar			
2.6 utan draganordning, med tre hjulaxlar,			
2.6.1 inte vägavgiftspliktiga enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon	3 501– 11 999	2 232	–
	12 000– 12 999	3 041	–
	13 000– 13 999	3 811	–
	14 000– 14 999	4 581	–
	15 000– 15 999	5 351	–
	16 000– 16 999	6 711	–
	17 000– 17 999	7 571	–
	18 000– 18 999	8 943	–
	19 000– 19 999	10 451	–
	20 000–	11 024	–
2.6.2 vägavgiftspliktiga enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon	12 000– 16 999	552	–
	17 000– 18 999	1 134	–
	19 000– 20 999	1 471	–
	21 000– 22 999	2 268	–
	23 000–	3 525	–

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. I fråga om 2 kap. 9 och 10 §§ gäller äldre bestämmelser fortfarande för vägtrafikskatt som avser tid före den 1 januari 2015.

3.27 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt

Härigenom föreskrivs att bilagan till lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Bilaga[1]

Fordonsskatt

Fordonsslag		Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
			grundbelopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen
A	**Personbilar klass I**			
1.	Personbilar klass I som inte kan drivas med dieselolja	0– 900	*801*	0
		901–	*990*	*188*
2.	Personbilar klass I som kan drivas med dieselolja	0– 900	*2 068*	0
		901–	*2 577*	*508*
B	**Lätta bussar**			
1.	Lätta bussar som inte kan drivas med dieselolja	0– 1 300	*780*	0
		1 301– 1 600	*963*	*164*
		1 601– 3 000	*1 456*	*129*
		3 001– 3 500	*3 257*	0
2.	Lätta bussar som kan drivas med dieselolja	0– 1 300	*2 247*	0
		1 301– 1 600	*2 399*	*59*
		1 601– 3 000	*2 577*	*178*
		3 001– 3 500	*5 078*	0

[1] Senaste lydelse 2012:769.

C	**Lätta lastbilar och personbilar klass II**			
1.	Lätta lastbilar och personbilar klass II som inte kan drivas med dieselolja	0– 1 300	*780*	0
		1 301– 1 600	*963*	*164*
		1 601– 3 000	*1 456*	*129*
		3 001–	*3 257*	0
2.	Lätta lastbilar och person bilar klass II som kan drivas med dieselolja	0– 1 300	*2 247*	0
		1 301– 1 600	*2 399*	*59*
		1 601– 3 000	*2 577*	*178*
		3 001–	*5 078*	0

Föreslagen lydelse

Bilaga

Fordonsskatt

Fordonsslag		Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
			grund-belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen
A	**Personbilar klass I**			
1.	Personbilar klass I som inte kan drivas med dieselolja	0– 900	*913*	0
		901–	*1 129*	*214*
2.	Personbilar klass I som kan drivas med dieselolja	0– 900	*2 298*	0
		901–	*2 863*	*564*
B	**Lätta bussar**			
1.	Lätta bussar som inte kan drivas med dieselolja	0– 1 300	*889*	0
		1 301– 1 600	*1 098*	*187*
		1 601– 3 000	*1 660*	*147*
		3 001– 3 500	*3 713*	0

2.	Lätta bussar som kan drivas med dieselolja	0– 1 300	*2 496*	0
		1 301– 1 600	*2 665*	*66*
		1 601– 3 000	*2 863*	*198*
		3 001– 3 500	*5 642*	0
C	**Lätta lastbilar och personbilar klass II**			
1.	Lätta lastbilar och personbilar klass II som inte kan drivas med dieselolja	0– 1 300	*889*	0
		1 301– 1 600	*1 098*	*187*
		1 601– 3 000	*1 660*	*147*
		3 001–	*3 713*	0
2.	Lätta lastbilar och personbilar klass II som kan drivas med dieselolja	0– 1 300	*2 496*	0
		1 301– 1 600	*2 665*	*66*
		1 601– 3 000	*2 863*	*198*
		3 001–	*5 642*	0

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för fordonsskatt som avser tid före den 1 januari 2015.

3.28 Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (2011:1244)

dels att 2 kap. 1 §, 22 kap. 1 §, 23 kap. 2 och 3 §§, 31 kap. 1 och 33 §§, rubriken närmast före 31 kap. 33 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 22 kap. 25 § och 31 kap. 33 a §, och närmast före 22 kap. 25 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 kap.	
1 §	
Lagen gäller för skatt, dock inte skatt som tas ut enligt	
1. kupongskattelagen (1970:624),	
2. lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter,	
3. lagen (1990:676) om skatt på ränta på skogskontomedel m.m.,	
4. tullagen (2000:1281),	
5. lagen (2004:629) om trängselskatt, *och*	5. lagen (2004:629) om trängselskatt,
6. vägtrafikskattelagen (2006:227).	6. vägtrafikskattelagen (2006:227), *och*
	7. lagen (2014:000) om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter.
Lagen gäller även för belopp som avses i 1 kap. 1 § tredje stycket mervärdesskattelagen (1994:200).	
22 kap.	
1 §[1]	
I detta kapitel finns bestämmelser om skyldighet att lämna kontrolluppgift om	
– överlåtelse av privatbostadsrätt och andelar i vissa bostadsföretag (2 och 3 §§),	
– upplåtelse av privatbostad eller bostad som innehas med hyresrätt (4 §),	
– samfällighet (5 och 6 §§),	
– räntebidrag (7 §),	
– pensionsförsäkringar och pensionssparkonton (8 och 9 §§),	
– avskattning av pensionsförsäkring (10 §),	
– tjänstepensionsavtal (11 §),	
– underlag för avkastningsskatt på livförsäkringar (12 §),	
– skattereduktion för förmån av hushållsarbete (13 §),	
– elcertifikat (14 §),	
– utsläppsrätter, utsläppsminskningsenheter och certifierade utsläppsminskningar (15 §),	
– schablonintäkt vid innehav av ett investeringssparkonto (16 §),	
– schablonintäkt vid innehav av andelar i värdepappersfonder, fondföretag, specialfonder och utländska specialfonder (17–21 §§),	
– gåva (22 §), *och*	– gåva (22 §),

[1] Senaste lydelse 2013:1107.

– investeraravdrag (23 och 24 §§).	– investeraravdrag (23 och 24 §§), *och*
	– skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el (25 §).
	Skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el
	25 §
	Kontrolluppgift ska lämnas om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).
	Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och juridiska personer av nätkoncessionshavaren.
	I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om
	1. hur många kilowattimmar el som har matats in i anslutningspunkten under året,
	2. hur många kilowattimmar el som har tagits ut i anslutningspunkten under året, och
	3. anslutningspunktens identifikationsuppgifter.
	Om flera personer har anmält till nätkoncessionshavaren att de framställer och matar in förnybar el i en och samma anslutningspunkt, ska kontrolluppgiften också innehålla uppgift om den procentuella andelen av underlaget för skattereduktionen.

23 kap.

2 §[2]

Kontrolluppgifter enligt 15 kap., 16 kap. 1 § om ersättning som avses i 16 kap. 3 § 4 samt 4 § 1 a, 2 a och 3 a, 17, 19, 20 och 21 kap. samt 22 kap. 2, 3, 9–11, 17–21, *23 och 24* §§ ska även lämnas för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga.	Kontrolluppgifter enligt 15 kap., 16 kap. 1 § om ersättning som avses i 16 kap. 3 § 4 samt 4 § 1 a, 2 a och 3 a, 17, 19, 20 och 21 kap. samt 22 kap. 2, 3, 9–11, 17–21 *och 23–25* §§ ska även lämnas för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga.

Kontrolluppgift enligt 22 kap. 10 § ska också avse omständigheter som medför eller kan medföra avskattning enligt 5 § första stycket 6, 6 a eller 7 lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.

[2] Senaste lydelse 2013:772.

3 §

Kontrolluppgifter enligt 16 kap. 1 § om ersättning som avses i 16 kap. 3 § 4 ska även lämnas för juridiska personer som är begränsat skattskyldiga.	Kontrolluppgifter enligt 16 kap. 1 § om ersättning som avses i 16 kap. 3 § 4 *och 22 kap. 25 §* ska även lämnas för juridiska personer som är begränsat skattskyldiga.

31 kap.

1 §[3]

I detta kapitel finns bestämmelser om

– uppgifter som ska lämnas i samtliga inkomstdeklarationer (2 och 3 §§),

– uppgifter som fysiska personer och dödsbon ska underrättas om och godkänna eller lämna (4 och 5 §§),

– uppgift som ska lämnas om inkomstslaget tjänst (6 §),

– uppgifter som ska lämnas om inkomstslaget näringsverksamhet (7–15 §§),

– uppgifter som ska lämnas om inkomstslaget kapital (16–19 b §§),

– uppgift om tillkommande belopp (20 §),

– uppgifter om vissa andelsavyttringar m.m. (21–24 §§),

– uppgifter för beräkning av egenavgifter (25 och 26 §§),

– uppgifter som fåmansföretag samt företagsledare och delägare ska lämna (27–29 §§),

– uppgift om tillskott och uttag (30 §),

– uppgift om betalning till utlandet (31 §),

– uppgift som ekonomiska föreningar ska lämna (32 §),

– uppgifter om skattereduktion för hushållsarbete *och* gåva (33 §), och	– uppgifter om skattereduktion för hushållsarbete, gåva *och mikroproduktion av förnybar el (33 och 33 a §§)*, och

– uppgifter om prissättningsbesked (34 §).

Skattereduktion för hushållsarbete *och* gåva	**Skattereduktion för hushållsarbete, gåva *och mikroproduktion av förnybar el***

33 §[4]

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete *eller* gåva enligt 67 kap. 11–*26* §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.	Den som begär skattereduktion för hushållsarbete, gåva *eller mikroproduktion av förnybar el* enligt 67 kap. 11–*33* §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

I fråga om förmån av sådant arbete som räknas som hushållsarbete enligt 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen ska även sådana uppgifter som avses i 9 a § lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete lämnas.

[3] Senaste lydelse 2013:772.

[4] Senaste lydelse 2011:1289.

33 a §

Den som begär skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el och som är ett företag ska även lämna

1. uppgift om annat stöd som har beviljats företaget under beskattningsåret och de två föregående beskattningsåren och som anses vara sådant stöd av mindre betydelse som avses i

– kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse,

– kommissionens förordning (EU) nr 1408/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn, eller

– kommissionens förordning (EU) nr 717/2014 av den 27 juni 2014 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom fiskeri- och vattenbrukssektorn, och

2. de övriga uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna bedöma rätten till skattereduktion.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Bestämmelserna i 22 kap. 25 §, 23 kap. 2 och 3 §§ samt 31 kap. 33 och 33 a §§ tillämpas första gången på uppgifter som avser kalenderåret 2015.

4

Den makroekonomiska utvecklingen

4 Den makroekonomiska utvecklingen

Sammanfattning

- Sedan 2013 har svensk ekonomi befunnit sig i en konjunkturåterhämtning. En svag internationell återhämtning, i synnerhet i euroområdet, har dock dämpat exportutvecklingen.
- Tillväxten i svensk ekonomi bedöms bli måttlig 2014, men ökar 2015 till följd av en starkare utveckling i omvärlden och en ökad tillförsikt hos svenska företag och hushåll. Även regeringens föreslagna politik bidrar till den högre tillväxten.
- Den högre BNP-tillväxten förväntas leda till att sysselsättningen ökar i en högre takt än arbetskraften 2015. Arbetslösheten minskar gradvis.
- Löneökningarna bedöms bli återhållsamma 2015 och inflationen fortsatt låg, även om den förväntas stiga något jämfört med 2014.
- Det låga resursutnyttjandet och en internationell återhämtning bedöms skapa förutsättningar för en förhållandevis hög BNP-tillväxt 2016–2018.
- Det råder stor osäkerhet om den framtida konjunkturutvecklingen. Risken för en svagare utveckling bedöms vara förhållandevis hög.

I detta avsnitt redovisas prognosen för den ekonomiska utvecklingen i Sverige och omvärlden fram t.o.m. 2018.[70] Information som fanns tillgänglig fram t.o.m. den 30 september 2014 har beaktats. Prognosen är baserad på nu gällande regler och av regeringen föreslagna och aviserade åtgärder i denna proposition. En eventuell utbyggnad av reformer fr.o.m. 2016 och framåt har inte beaktats.

Budgetpropositionen avser 2015. Tyngdpunkten i framställningen har därför lagts på prognosen fram t.o.m. 2015. Utvecklingen 2016–2018 redovisas i ett separat delavsnitt.

I avsnittet finns en beskrivning av hur prognosen har reviderats jämfört med den bedömning som gjordes i 2014 års ekonomiska vårproposition.

I avsnittet finns också jämförelser med andra bedömares prognoser rörande BNP-tillväxt, arbetslöshet, inflation och BNP-gap. Genom att redovisa jämförelser med andra bedömare, och motivera större avvikelser, avser regeringen förtydliga de prognoser och bedömningar som görs.

För att belysa den osäkerhet som omgärdar prognosen redovisas två alternativa scenarier för den ekonomiska utvecklingen.

[70] I bilaga 2 redovisas prognosens siffermässiga innehåll i detalj.

4.1 Internationell ekonomi

Fortsatt återhämtning, men i varierande takt

Konjunkturåterhämtningen i omvärlden dämpades under inledningen av 2014. I euroområdet var tillväxten svag. Den amerikanska ekonomin präglades av en extremt kall vinter, vilket ledde till ett tillfälligt fall i BNP. Aktiviteten i den kinesiska ekonomin bromsade in. Världshandeln och industriproduktionen växte till följd av detta i en dämpad takt under inledningen av 2014.

I euroområdet förväntas en viss uppgång i tillväxten, men en svag kredittillväxt och krisen i Ukraina verkar återhållande på utvecklingen. I andra delar av världen är utsikterna bättre. Det finns tydliga tecken på en förhållandevis hög aktivitet i amerikansk och brittisk ekonomi under det andra halvåret 2014. I Japan ser tillväxten ut att stiga, men en svag inhemsk efterfrågan i kölvattnet av landets mervärdesskattehöjning i april 2014 dämpar uppgången. Efter en svag inledning på 2014 förväntas en tillväxt på drygt 7 procent i Kina. Även i många andra framväxande ekonomier ökar tillväxten av allt att döma något efter en viss nedgång i början av 2014. Konjunkturåterhämtningen i omvärlden som helhet väntas dock vara måttlig andra halvåret 2014.

Sammantaget förväntas en högre tillväxt i världsekonomin 2015 jämfört med 2014 (se tabell 4.1). En fortsatt expansiv penningpolitik och ett förbättrat arbetsmarknadsläge i många ekonomier bidrar till detta. I euroområdet, som är Sveriges viktigaste exportmarknad, blir dock återhämtningen av allt att döma långsam.

Konsumentprisernas ökningstakt har i allmänhet avtagit i de avancerade ekonomierna sedan 2012.[71] Detta är till stor del ett resultat av ett lågt resursutnyttjande i många länder. I takt med att BNP-tillväxten ökar och resursutnyttjandet stiger förväntas även inflationen öka. Ett fortsatt lågt resursutnyttjande innebär dock att uppgången i inflationen blir långsam, framför allt i euroområdet (se tabell 4.1). Detta medför att styrräntorna stiger långsamt i många länder.

Tabell 4.1 Internationell och finansiell ekonomi

Utfall fram t.o.m. 2013, prognos för 2014 och 2015
Procentuell förändring om annat ej anges

	Genomsnitt 1994–2013[1]	2013	2014	2015
BNP				
Euroområdet	1,4	-0,4	0,8	1,5
Tyskland	1,4	0,5	1,6	1,8
Frankrike	1,6	0,4	0,5	1,2
Italien	0,7	-1,8	-0,1	1,0
Spanien	2,3	-1,2	1,2	1,7
Finland	2,5	-1,3	-0,1	1,2
USA	2,6	2,2	2,2	3,2
Storbritannien	2,1	1,7	3,1	2,6
Norge[2]	3,0	2,0	2,5	2,5
Danmark	1,5	0,4	0,7	1,6
Japan	0,9	1,5	0,8	1,2
Kina	9,8	7,7	7,4	7,2
Världen (PPP)[3]	3,6	3,2	3,3	3,9
Världen (KIX)[4]	2,0	1,4	2,1	2,6
Svensk exportmarknad	5,8	1,6	3,7	5,8
Inflation				
Euroområdet	2,0	1,4	0,6	1,1
USA	2,4	1,5	1,9	2,1
Finansiella variabler				
Refiränta[5,6]	2,4	0,6	0,2	0,1
Fed funds[7]	3,1	0,3	0,3	0,5
Brentolja[8]	51	109	105	100

[1] I avsnittets tabeller redovisas genomsnittliga värden för flertalet variabler från 1994. Perioden är vald med utgångspunkt i tillgänglighet på data från de svenska nationalräkenskaperna. För euroområdet och KIX-viktad BNP beräknas genomsnittet från 1996 p.g.a. ytterligare begränsningar i datatillgång.
[2] BNP för Norges fastland.
[3] BNP-prognoser sammanviktade med köpkraftsjusterade BNP-vikter enligt IMF.
[4] BNP-prognoser sammanviktade med KIX-vikter, ett mått på svensk utrikeshandel med olika länder.
[5] Europeiska centralbankens styrränta i procent, årsgenomsnitt.
[6] Genomsnitt för perioden 1999–2013.
[7] USA:s styrränta i procent, årsgenomsnitt.
[8] US dollar per fat.
Källor: Nationella källor och egna beräkningar.

Geopolitiska oroligheter

Sommaren och hösten 2014 har präglats av tilltagande geopolitiska oroligheter, framförallt i Ukraina och Mellanöstern. Detta har bidragit till en ökad osäkerhet om den fortsatta ekonomiska utvecklingen i omvärlden.

Konflikten i Ukraina har medfört en upptrappning av EU:s och USA:s sanktioner gentemot Ryssland. Ryssland har svarat med ett livsmedelsembargo mot EU och USA.

[71] Med avancerade ekonomier avses de som ingår i Internationella valutafondens (IMF:s) definition Advanced economies (se WEO April 2014, Appendix 3:1, Economy Groups). De länder som inte definieras som Advanced economies betecknas av IMF som Emerging markets and developing economies. I det följande används termen framväxande ekonomier som en översättning av detta begrepp.

Sanktionerna påverkar sannolikt handelsflöden, framför allt i östra Europa. Det finns också tecken på att instabiliteten i regionen har påverkat företagen negativt i ett antal europeiska länder, då deras tillförsikt om den ekonomiska utvecklingen har minskat.

I Mellanöstern har konfliktnivån stigit under 2014. I samband med att oroligheterna eskalerade fanns en förväntan om att oljepriset skulle stiga som ett resultat av utbudsproblem i konfliktområdet. Oljepriset har dock i stället fallit under sommaren och hösten 2014. En trolig orsak till detta är inbromsningen i konjunkturen i många råvaruintensiva framväxande ekonomier, i synnerhet i Kina. Prognosen för 2015 förutsätter att oljepriset ligger på en nivå omkring 100 dollar per fat (se tabell 4.1).

Långsam återhämtning i euroområdet

BNP-tillväxten var låg under det första kvartalet 2014. Förtroendeindikatorer tyder på en viss uppgång i tillväxten 2014 (se diagram 4.1), men BNP-tillväxten blir av allt att döma fortfarande dämpad. Detta har till viss del att göra med att tillförsikten om den framtida utvecklingen i tillverkningsindustrin är låg, vilket indikerar en svag utveckling av industriproduktionen. Sammantaget ser BNP-tillväxten i euroområdet 2014 ut att bli positiv, men ändå förhållandevis låg (se tabell 4.1).

Tillväxten i euroområdet förväntas öka något 2015. Ett förbättrat läge på kreditmarknaderna bidrar till att öka genomslaget för den expansiva penningpolitiken. Detta stimulerar framför allt utvecklingen i de delar av södra Europa där en svag bankutlåning hämmat investeringarna bland små och medelstora företag. I detta sammanhang spelar den pågående översynen av banksystemet i euroområdet en viktig roll. Översynen är ett viktigt led i återuppbyggnaden av förtroendet för banksystemet och för att komma till rätta med den svaga kreditgivningen.

Den ekonomiska aktiviteten i euroområdet förväntas tillta, även om det mesta talar för att återhämtningen kommer att vara långsam. Det beror bl.a. på att en hög skuldsättning i den privata och den offentliga sektorn dämpar efterfrågan. Den djupa ekonomiska krisen i euroområdet medförde att det offentligfinansiella läget försämrades kraftigt i många euroländer med höga skuldnivåer som följd. Detta motiverade finanspolitiska åtstramningar. Den allt för ensidigt utformade åtstramningspolitiken, med sina stora utgiftsneddragningar, har dock också bidragit till ökad arbetslöshet och till fattigdom. Även om arbetslösheten förväntas minska gör den det långsamt och från en hög nivå i många euroländer.

Diagram 4.1 Förtroende i näringslivet 2008–2014

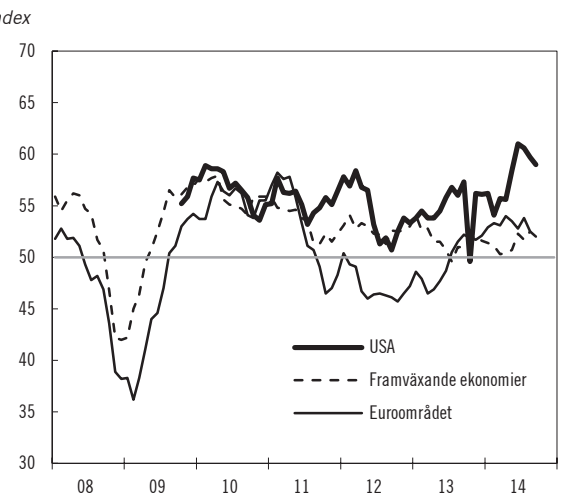

Anm.: Ett värde över 50 indikerar expansion.
Källa: Markit Economics.

Samtidigt som resursutnyttjandet långsamt ökar i euroområdet som helhet förväntas även pristrycket öka något. Inflationen kommer ändå att under en längre tid vara lägre än den Europeiska centralbankens (ECB) mål, som är under men nära 2 procent. I juni och september 2014 sänkte ECB styrräntorna. Banken aviserade också andra åtgärder i syfte att göra penningpolitiken mer expansiv, bl.a. åtgärder inriktade på att öka utlåningen till icke-finansiella företag. Penningpolitiken kommer dock även fortsättningsvis behöva vara expansiv i euroområdet och styrräntan bedöms ligga kvar på en låg nivå 2015 (se tabell 4.1).

Olikartad utveckling i enskilda euroländer

Tysk ekonomi förväntas växa i en relativt hög takt 2015. Med en stärkt internationell konjunktur väntas den konkurrenskraftiga tyska industrin bidra till en stark exportutveckling. Under våren och sommaren 2014 har dock tillförsikten i tysk industri fallit. Indikatorerna befinner sig i allmänhet på nivåer som antyder en måttlig tillväxt det andra halvåret 2014, men det finns en risk för att tillförsikten i framför allt

tillverkningsindustrin avtar ytterligare om konflikten mellan Ukraina och Ryssland förvärras (se vidare avsnitt 4.4).

Även tillväxten i Spanien förväntas bli förhållandevis hög, driven av en högre inhemsk efterfrågan allt eftersom läget på arbetsmarknaden förbättras. I Frankrike och Italien ser det dock inte lika ljust ut. I dessa länder dämpas den ekonomiska utvecklingen av bristande konkurrenskraft.

Finsk ekonomi gick under första halvåret 2014 åter in i en recession. Ekonomin dras med ett antal problem kopplade till strukturen i tillverkningsindustrin. Därutöver påverkar sanktioner i handeln mellan EU och Ryssland finsk ekonomi i en relativt hög utsträckning, bl.a. till följd av att nära 20 procent av den finska livsmedelsexporten går till Ryssland.

Återhämtningen fortsätter i USA

En kall vinter medförde att tillväxttakten i amerikansk ekonomi föll det första kvartalet 2014. Ekonomin förväntas bl.a. till följd av detta växa i samma takt som under 2013 (se tabell 4.1). Effekten av det kalla vädret var dock tillfällig, vilket blev tydligt i och med att BNP ökade starkt det andra kvartalet 2014.

Tecknen på en fortsatt förhållandevis hög aktivitet i den amerikanska ekonomin är tydliga. Till exempel ligger indikatorerna på företagens tillförsikt på höga nivåer (se diagram 4.1). Tillväxten i USA ser därmed ut att bli förhållandevis hög andra halvåret 2014. Återhämtningen i den amerikanska ekonomin förväntas fortsätta även 2015. Utvecklingen drivs av en expansiv penningpolitik och ett förbättrat läge på både bostads- och arbetsmarknaden.

Inflationen i amerikansk ekonomi har stigit trendmässigt sedan mitten av 2013. En bidragande faktor till uppgången har varit högre bensinpriser, men även kärninflationen, dvs. konsumentprisindex exklusive livsmedels- och energipriser, steg. I augusti 2014 föll inflationen något. Inflationen förväntas stiga ytterligare och penningpolitiken blir successivt mindre expansiv. De första höjningarna av styrräntan bedöms ske 2015.

Omställning i kinesisk ekonomi

Den kinesiska ledningen har, mot bakgrund av en mycket snabb kreditexpansion och förhöjd risk för obalanser i ekonomin, minskat kredittillväxten med hjälp av olika åtgärder. Detta bidrog troligen till att BNP-tillväxten i Kina dämpades under det första halvåret 2014. Under våren och hösten 2014 har dock åtgärder vidtagits för att stimulera den ekonomiska aktiviteten. Syftet med åtgärderna är att uppnå tillväxtmålet för 2014 på cirka 7,5 procent.

Stimulansåtgärderna bedöms få viss effekt 2014, men när effekterna avtagit förväntas tillväxten i kinesisk ekonomi minska något. Den fortsatt återhållna tillväxten följer av att konsumtionen successivt antas lämna ett allt större bidrag till BNP-tillväxten, samtidigt som investeringarnas bidrag väntas minska i större utsträckning. Denna omställning dämpar sannolikt den ekonomiska aktiviteten och BNP i Kina förväntas därmed fortsätta att växa i en lägre takt än vad som var fallet under inledningen av 2000-talet.

Relativt låg tillväxt i många framväxande ekonomier

I flera framväxande ekonomier, t.ex. Brasilien och Ryssland, har tillväxten saktat ned. Detta beror delvis på att finansiell turbulens har medfört stramare finansiella villkor sedan maj 2013. Styrräntorna i dessa ekonomier har höjts, aktiekurserna har sjunkit på många börser och kostnaden för upplåning på den internationella marknaden är i dag högre. En annan orsak är inbromsningen i den kinesiska ekonomin, som är en viktig mottagare av framväxande ekonomiers export.

Flera länder har även inhemska strukturella problem som har bidragit till den lägre tillväxttakten. I Brasilien hämmas den ekonomiska utvecklingen av stora bytesbalans- och budgetunderskott samt av en hög inflation. För Rysslands del har den politiska osäkerheten till följd av krisen i Ukraina samt sanktioner från EU och USA drastiskt försämrat investeringsklimatet. Sammantaget förväntas en måttlig tillväxttakt i flera av de framväxande ekonomierna 2015.

Finanspolitiska åtstramningar i Japan

I Japan höjdes mervärdesskatten från 5 till 8 procent i april 2014. Detta ledde till en hög inflation, då företag överförde en stor del av skattehöjningen till konsumenterna via högre priser. Mervärdesskattehöjningen innebar även att tillväxten föll markant. Förtroendeindikatorer tyder dock på att ekonomin åter växer under det andra halvåret 2014.

En fortsatt expansiv penningpolitik stimulerar den inhemska efterfrågan 2015. Den expansiva penningpolitiken bidrar även till att yenen fortsättningsvis blir svag, vilket bidrar till en ökad exporttillväxt. Betydande finanspolitiska åtstramningar verkar dock återhållande på den ekonomiska utvecklingen.

Hushållens konsumtion driver tillväxten i Danmark och Norge

De danska hushållens finansiella ställning försämrades då bostadspriserna föll i samband med finanskrisen 2008 och 2009. Nu ökar bostadspriserna igen och konsumenternas tillförsikt har stigit till en hög nivå. Utvecklingen i dansk ekonomi var dock svag det första halvåret 2014, då den låga tillväxten i euroområdet av allt att döma slog mot den danska exporten. Den inhemska efterfrågan utvecklades dock förhållandevis starkt och förväntas driva tillväxten då läget i bostadssektorn förbättras ytterligare och en lägre arbetslöshet leder till högre löneökningar. BNP-tillväxten förväntas därmed stiga 2015 (se tabell 4.1).

I Norge har bostadspriserna börjat stiga igen efter ett fall på 6 procent i slutet av 2013. De stigande bostadspriserna och en god utveckling av hushållens inkomster bidrar till högre tillväxt i hushållens konsumtion. Den expansiva penningpolitiken fortsätter att stödja BNP-tillväxten, som förväntas fortsätta växa i god takt 2015 (se tabell 4.1). Precis som i Danmark väntas hushållens konsumtion hålla uppe efterfrågan, men även exporten väntas öka, understödd av en svagare norsk krona.

Hög tillväxt i Storbritannien

BNP-tillväxten i Storbritannien var hög det första halvåret 2014. Uppgången drevs av en stark ökning i inhemsk efterfrågan, som till viss del var ett resultat av en hög kredittillväxt. Exporten har dock utvecklats svagare. Det mesta tyder på att tillväxten kommer att vara fortsatt hög i brittisk ekonomi även det andra halvåret 2014 och under 2015 (se tabell 4.1). Den internationella konjunkturuppgången och ett förhållandevis svagt pund bedöms bidra till en starkare exportutveckling. Även hushållens konsumtion förväntas i stor utsträckning bidra till BNP-tillväxten, bl.a. i form av stigande bostadspriser som bidrar till att öka hushållens förmögenhet. En fortsatt expansiv penningpolitik stödjer återhämtningen.

4.2 Svensk ekonomi

4.2.1 BNP-tillväxt

Måttlig BNP-tillväxt 2014

Sedan 2013 har svensk ekonomi befunnit sig i en konjunkturuppgång. En svag omvärldsutveckling har verkat dämpande på varuexporten. Hushållens konsumtion och bostadsinvesteringarna har däremot vuxit i en god takt.

Osäkerheten om den ekonomiska utvecklingen har ökat till följd av en tilltagande geopolitisk oro. Trots detta bedöms den internationella konjunkturen återhämta sig det andra halvåret 2014. BNP-tillväxten i Sverige förväntas, enligt flera förtroendeindikatorer, öka i måttlig takt det andra halvåret 2014 (se diagram 4.2).

BNP-tillväxten för helåret 2014 väntas bli något högre än vad som bedöms vara ekonomins potentiella tillväxttakt. Därmed stiger resursutnyttjandet i svensk ekonomi (se tabell 4.2).

Samtidigt som den internationella konjunkturuppgången förväntas fortsätta 2015 bedöms den inhemska konsumtionsutvecklingen bli starkare än 2014. BNP-tillväxten blir till följd av detta högre 2015 än 2014. Resursutnyttjandet stiger, men det finns fortfarande gott om lediga resurser i ekonomin (se tabell 4.2).

Diagram 4.2 Förtroendeindikatorer 2007–2014

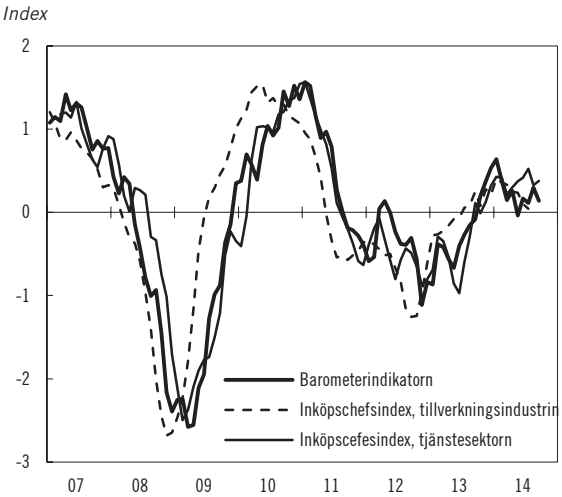

Anm.: Säsongrensade månadsvärden. Serierna är normaliserade så att medelvärdet är 0 och standardavvikelsen är 1. Båda inköpschefsindex är 3-månaders glidande medelvärde.
Källor: Konjunkturinstitutet och Swedbank.

Tabell 4.2 BNP

Utfall fram till 2013, prognos för 2014 och 2015
Procentuell förändring om annat ej anges

	Mdkr 2013	Genomsnitt 1994–2013	2013	2014	2015
Hushållens konsumtion	1 764	2,4	2,1	2,9	3,2
Offentlig konsumtion	990	0,8	1,6	1,1	1,5
Fasta bruttoinvesteringar	836	3,7	-0,1	4,5	5,5
Lagerinvesteringar[1]	-	0,0	0,1	0,2	0,0
Export	1 653	5,7	-0,5	2,3	5,4
Import	1 468	5,2	-0,8	4,6	6,1
Nettoexport[1]	186	0,3	0,1	-0,7	-0,1
BNP	3 776	2,6	1,5	2,1	3,0
BNP, kalenderkorrigerad	3 781	2,6	1,5	2,2	2,8
Potentiell BNP, kalenderkorrigerad[2]	3 899	2,3	1,2	1,4	1,7
BNP-gap[3]	-3,0	-2,1	-3,0	-2,2	-1,2

Anm.: Fasta priser, referensår 2013.
[1] Bidrag till BNP-tillväxten, procentenheter.
[2] Till marknadspris. Potentiell BNP är den nivå på produktionen som skulle uppnås vid normalt resursutnyttjande av de tillgängliga produktionsfaktorerna arbete och kapital.
[3] BNP-gapet visar skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Högre hushållskonsumtion viktig för återhämtningen

Hushållens konsumtion har vuxit i en god takt de senaste åren. Jämfört med tidigare konjunkturåterhämtningar väntas hushållens konsumtion utgöra en större andel av BNP-tillväxten de närmaste åren. Regeringen bedömer att hushållens konsumtion ökar med omkring 3 procent per år 2014 och 2015 (se tabell 4.2). Prognosen stöds av att hushållens förtroende för den ekonomiska utvecklingen ligger över historiskt genomsnitt (se diagram 4.3).

Hushållens disponibla inkomster har utvecklats starkt under det första halvåret 2014. Därtill har hushållens förmögenhetsutveckling varit gynnsam sedan 2013 till följd av en stark börsutveckling och stigande bostadspriser. Penningpolitiken förväntas vara fortsatt expansiv och skapar genom låga räntor ett stort konsumtionsutrymme för hushållen.

Diagram 4.3 Förtroendeindikator för hushållen

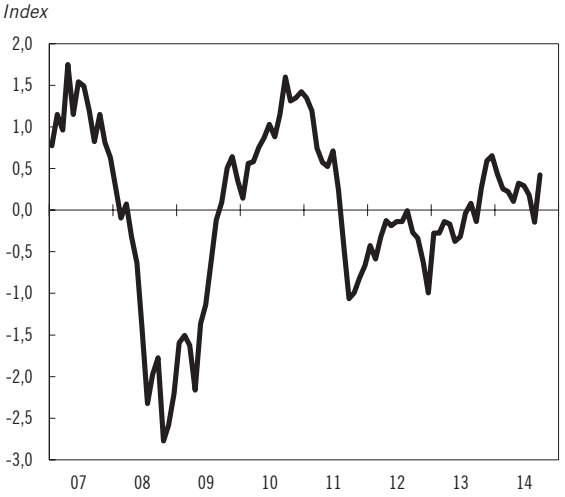

Anm.: Säsongrensade månadsvärden. Serien är normaliserad så att medelvärdet är 0 och standardavvikelsen är 1.
Källa: Konjunkturinstitutet.

Trots att hushållens konsumtion stiger snabbt 2014 fortsätter sparandet att ligga på en hög nivå. Det möjliggör, tillsammans med en fortsatt stigande sysselsättning, en stark konsumtionstillväxt även 2015. Hushållens konsumtion bedöms därmed lämna ett stort bidrag till BNP-tillväxten 2014–2015 (se diagram 4.4).

Diagram 4.4 BNP-tillväxt och bidrag till BNP-tillväxt

Procentuell förändring respektive procentenheter

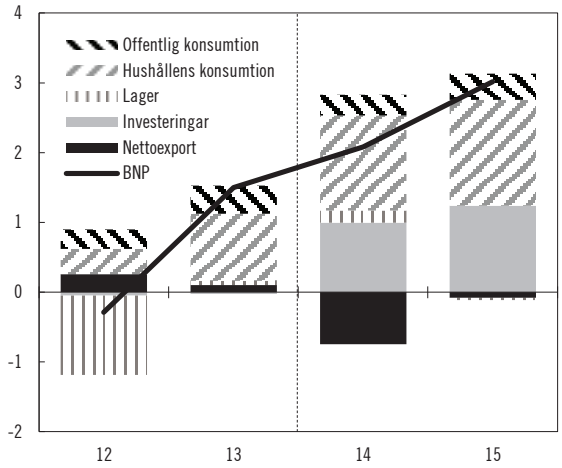

Anm.: Procentuell förändring för BNP, procentenheter för övriga komponenter.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Investeringarna växer 2014 och 2015

Efter ett svagt 2013, då företagen var försiktiga och avvaktade med sina investeringar, förväntas de totala investeringarna öka de kommande åren. Investeringarnas bidrag till BNP-tillväxten bedöms bli klart positivt både 2014 och 2015 (se diagram 4.4).

Bostadsinvesteringarna förväntas stiga kraftigt 2014. Statistik över antalet påbörjade bostäder stödjer bilden av en snabb tillväxt i bostadsinvesteringarna den närmaste tiden. Även andra indikatorer, såsom Konjunkturinstitutets konfidensindikator för byggsektorn, tyder på att bostadsinvesteringarna kommer att utvecklas starkt 2014 efter de senaste årens svaga utveckling. Bostadsbyggandet bedöms öka även under 2015, men i en lägre takt än 2014. Däremot förväntas investeringarna inom industrin utvecklas förhållandevis svagt 2014. När exporten successivt utvecklas starkare 2015, i takt med att omvärldsekonomin växer något snabbare, förväntas dock även industrins och andra varuproducerande branschers investeringsbehov att tillta.

Fortsatt ökning av offentlig konsumtion

Den offentliga konsumtionen bidrog i relativt stor utsträckning till BNP-tillväxten 2013 (se diagram 4.4). Till viss del berodde det på en stark utveckling av den statliga konsumtionen. En viktig förklaring till detta var att utgifterna för bl.a. arbetsmarknadspolitiska program och insatser ökade. Den statliga konsumtionen förväntas växa långsammare 2014 och ökningstakten i den offentliga konsumtionen som helhet minskar. Kommunsektorns konsumtion bedöms däremot fortsätta öka i en god takt. Kommunerna möter i nuläget stora demografiska förändringar. Bland annat ökar antalet barn i förskole- och grundskoleålder, vilket bidrar till en högre kommunal konsumtion och ökad sysselsättning i den kommunalt finansierade verksamheten. Antalet personer i gymnasieålder blir dock färre. Kommunerna kan därför till viss del flytta resurser från gymnasieskolan till för- och grundskolan.

Regeringens satsningar på framför allt skolan bidrar tillsammans med ökade utgifter för flyktingmottagande till en stigande kommunal konsumtion 2015. Dessutom medför konjunkturåterhämtningen att det kommunala skatteunderlaget ökar. Kommuner och landsting kan därmed öka konsumtionen och de arbetade timmarna i verksamheterna, samtidigt som sektorn som helhet förbättrar sitt resultat.

Den statliga konsumtionen bedöms öka svagt 2015.

Långsam återhämtning i exporten

Den svenska exporten minskade 2013. Under första halvåret 2014 har tillväxten varit låg, bl.a. till följd av en svag varuexport. En starkt bidragande orsak till detta är den svaga investeringsutvecklingen i omvärlden, i synnerhet i euroområdet som är mottagare av ca 40 procent av den svenska exporten.

Under det andra halvåret 2014 och under 2015 väntas stigande aktivitet i omvärlden lägga en grund för ökad tillväxt i den internationella handeln. I takt med att företagens tillförsikt stiger i omvärlden bedöms den internationella investeringscykeln ta fart, vilket bör gynna de svenska exportföretagen. Svensk exporttillväxt väntas därmed öka 2014 och 2015.

Importen ökade under inledningen av 2014 i hög takt. Den starka utvecklingen av den inhemska efterfrågan, i synnerhet den relativt höga tillväxten i hushållens konsumtion, har bidragit till importtillväxten det första halvåret 2014. Importutvecklingen förväntas bli fortsatt stark även andra halvåret 2014 som en följd av en allmän efterfrågeuppgång i svensk ekonomi.

En fortsatt stark utveckling av hushållens konsumtion, och en stigande varuexport som har ett högt importinnehåll, väntas bidra till att importtillväxten blir fortsatt hög även 2015 (se tabell 4.2).

Tjänsteproduktionen fortsätter växa starkare än varuproduktionen 2014

Produktionen av tjänster står för drygt två tredjedelar av näringslivets produktion och har under en längre tid drivit produktionstillväxten. Detta beror till stor del på att hushållens konsumtion av inhemska tjänster har varit hög. Varuproduktionen har däremot utvecklats svagt de senaste åren och minskade 2013 (se tabell 4.3).[72]

Under 2014 har förtroendeindikatorerna för de privata tjänstenäringarna gradvis fallit tillbaka. Tjänstenäringarna verkar därmed uppleva en viss avmattning i efterfrågan, men den försvagning i tjänsteproduktionen som indikatorerna pekar på bedöms vara tillfällig. Sammantaget förväntas tjänsteproduktionen växa i en förhållandevis hög takt 2014 och 2015 (se tabell 4.3).

Tabell 4.3 Näringslivets produktion

Utfall t.o.m. 2013, prognos för 2014 och 2015
Procentuell förändring om annat ej anges

	Mdkr 2013	Genomsnitt 1994-2013	2013	2014	2015
Varuproducenter	911	3,5	-0,6	2,0	3,9
Industri	570	4,8	-0,8	0,3	4,6
Bygg	183	1,2	-0,3	8,3	4,1
Tjänsteproducenter	1 691	3,3	3,2	2,7	3,5
exkl. FoF[1]	1 250	4,0	2,8	3,3	4,3
Näringslivet totalt	**2 601**	**3,4**	**1,8**	**2,5**	**3,7**

[1] Finans- och fastighetstjänstebranscherna.
Anm.: Fasta priser, referensår 2013. Med produktion avses förädlingsvärde, dvs. bruttoproduktion minus insatsförbrukning.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Varuproduktionen har under första halvåret 2014 vuxit och utvecklats i linje med sitt genomsnitt sedan 2000. Bland de varuproducerande branscherna är det framför allt byggsektorn som har utvecklats väl, medan tillverkningsindustrin har haft en svagare utveckling. Bland förtroendeindikatorerna för tillverkningsindustrin är det främst exportorderingången och produktionsplanerna som ligger på höga nivåer. Företagens bedömning av exportorderingången har stigit sedan slutet på 2013, vilket bör ge avtryck i en högre export- och produktionstillväxt under den resterande delen av 2014.

Efterfrågan på insats- och investeringsvaror bedöms öka i de länder som är stora mottagare av svensk export, i takt med att konjunkturuppgången får fäste. Svensk industriproduktion, som traditionellt sett har ett stort inslag av dessa varor, gynnas därmed de närmaste åren. Efterfrågan från svensk exportmarknad förväntas tillta 2015, vilket bidrar till att industriproduktionen växer i en relativt hög takt.

Konfidensindikatorerna för byggproduktionen har sammantaget stärkts det senaste året. Detta bedöms, i kombination med ökande bostadsinvesteringar 2014 och 2015, leda till att byggproduktionen ökar i god takt (se tabell 4.3).

4.2.2 Arbetsmarknad

Återhämtning på arbetsmarknaden

Den utdragna lågkonjunkturen har medfört att efterfrågan på arbetskraft varit dämpad. Även om sysselsättningen ökat sedan 2010 har även arbetskraften vuxit starkt. Sammantaget innebär det att arbetslösheten har legat kvar på en hög nivå, kring 8 procent (se tabell 4.4). Även långtidsarbetslösheten har ökat och ligger kvar på en hög nivå.

Sysselsättningen växte relativt starkt under 2013 (se diagram 4.5). Då var det främst tjänstebranscherna och de offentliga myndigheterna som bidrog till utvecklingen. Även under det första halvåret 2014 har antalet sysselsatta ökat.

De framåtblickande indikatorerna på arbetskraftsefterfrågan tyder på att sysselsättningen kommer att fortsätta öka det andra halvåret 2014 (se diagram 4.6). Antalet nyanmälda lediga platser ökade starkt det första halvåret 2014 och antalet varsel är på en låg nivå. Anställningsplanerna i näringslivet är enligt Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer positiva, vilket innebär att det är fler företag som planerar att anställa än som planerar att dra ned på sin personalstyrka. Sammantaget väntas

[72] Se även fördjupningsrutan Sysselsättningen - ett branschperspektiv i 2014 års ekonomiska vårproposition (prop. 2013/14:100).

sysselsättningen öka i en högre takt 2014 än 2013.

Diagram 4.5 Sysselsatta och sysselsättningsgrad 1991–2015

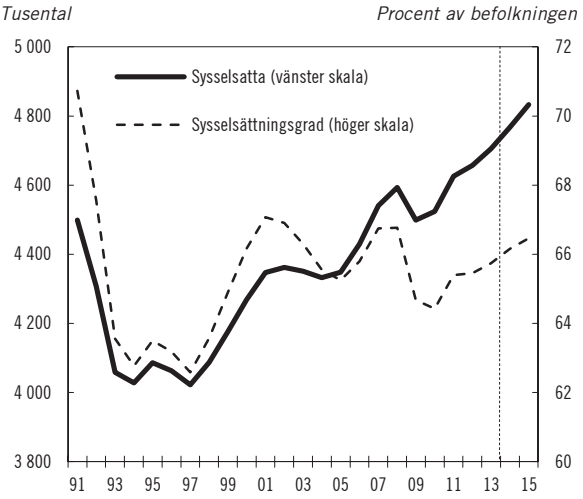

Anm.: Avser åldersgruppen 15–74 år. Länkad data från Statistiska centralbyrån (2001–2005) och Konjunkturinstitutet (1990–2000).
Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Konjunkturåterhämtningen medför att produktionen förväntas öka i en högre takt 2015 än 2014. Detta innebär att företagen får ett större behov av att anställa. Sysselsättningen inom de varuproducerande branscherna bedöms åter stiga något 2015 efter att ha utvecklats negativt sedan 2012 (se tabell 4.5). Samtidigt bidrar de satsningar som föreslås i denna proposition, på bl.a. skolan och vården, till att sysselsättningen i offentlig sektor ökar starkt.

Sysselsättningsgraden, dvs. sysselsättningen i relation till befolkningen, har ökat sedan 2011. Regeringen bedömer att sysselsättningsgraden kommer att fortsätta öka framöver (se diagram 4.5).

Tabell 4.4 Arbetsmarknad

Utfall fram till 2013, prognos för 2014 och 2015
Procentuell förändring om annat ej anges.

Nivå, tusental om annat ej anges	2013	Genomsnitt 1994–2013	2013	2014	2015
BNP[1]	3 781	2,6	1,5	2,2	2,8
Produktivitet[2]	443	2,0	1,1	0,9	1,5
Produktivitet i näringslivet[2]	487	2,4	1,7	1,3	1,9
Arbetade timmar[3]	7 535	0,7	0,3	1,4	1,3
Arbetade timmar i näringslivet[3]	5 346	1,0	0,1	1,3	1,5
Medelarbetstid[4]	1 601	0,0	-0,7	0,0	-0,1
Sysselsatta	4 705	0,7	1,0	1,3	1,4
Kvinnor	2 237	0,6	1,0	-	-
Män	2 468	0,9	1,0	-	-
Potentiell sysselsättning[5]	4 814	0,5	0,7	0,8	0,5
Sysselsättningsgap[6]		-2,0	-2,3	-1,8	-0,9
Arbetskraft	5 116	0,6	1,1	1,2	0,7
Kvinnor	2 428	0,6	1,2	-	-
Män	2 687	0,7	1,0	-	-
Arbetslöshet[7]		8,0	8,0	7,9	7,3
Kvinnor		7,7	7,9	-	-
Män		8,2	8,2	-	-
Programdeltagare[7,8]	201	3,2	3,9	3,8	3,8

Anm.: BNP, produktivitet, arbetade timmar och medelarbetstid avser kalenderkorrigerade data. Sysselsatta, arbetskraft och arbetslöshet avser åldersgruppen 15–74 år enligt populationen i arbetskraftsundersökningarna (AKU). BNP, produktivitet, arbetade timmar, medelarbetstid och potentiell sysselsättning finns inte uppdelat på kön. Prognos fördelat på kvinnor och män görs ej.
[1] BNP till marknadspris, fasta priser. Nivå avser miljarder kronor.
[2] Produktivitet mäts som förädlingsvärde till baspris per arbetad timme.
[3] Enligt nationalräkenskaperna. Nivå avser 10 000-tal.
[4] Avser arbetade timmar per år enligt nationalräkenskaperna dividerat med årsmedeltal för antal sysselsatta i åldersgruppen 15–74 år enligt AKU.
[5] Potentiell sysselsättning avser inte den högsta möjliga nivån utan den nivå som är förenlig med stabil inflation och ekonomisk balans.
[6] Sysselsättningsgapet visar skillnaden mellan faktisk och potentiell sysselsättning i procent av potentiell sysselsättning.
[7] I procent av arbetskraften.
[8] Personer i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program.
Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsförmedlingen och egna beräkningar.

Sysselsättningen ökar starkast i tjänstebranscherna

Finanskrisen och den efterföljande skuldkrisen har påverkat den svenska sysselsättningen negativt. Främst gäller det de varuproducerande branscherna som drabbats av den vikande omvärldsefterfrågan. I tjänstebranscherna har utvecklingen däremot varit stark. Den minskande andelen sysselsatta i varubranscherna totalt, och den allt större andelen sysselsatta i tjänstebranscherna, följer också en strukturell trend som pågått sedan mitten av 1990-talet (se diagram 4.7).

BNP-tillväxten förväntas 2014 och 2015 främst drivas av en ökad tjänsteproduktion, medan bidraget från varuproduktionen blir förhållandevis litet. Efterfrågan på arbetskraft kommer därmed skilja sig åt mellan olika sektorer de närmaste åren. Medan sysselsättningen i tjänstesektorn väntas utvecklas starkt, bedöms sysselsättningen i varubranscherna fortsätta att minska 2014 (se tabell 4.5). Den svaga utvecklingen av sysselsättningen i varubranscherna är framför allt en följd av att sysselsättningen i den exportberoende industrisektorn ser ut att fortsätta utvecklas svagt.

Diagram 4.6 Ett urval av sysselsättningsindikatorer 2001–2014

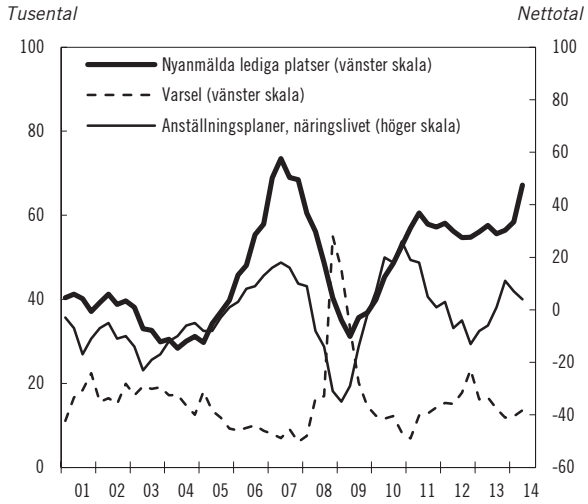

Anm.: Nyanmälda platser vid Arbetsförmedlingen. Anställningsplanerna är säsongrensade och avser förväntningar på antal anställda från Konjunkturbarometern. Nettotal är skillnaden mellan andelen positiva och andelen negativa svar.
Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsförmedlingen och Konjunkturinstitutet.

Sysselsättningen i staten, kommunerna och landstingen ökade starkt 2013. Det finns framöver behov inom framför allt kommunsektorn att öka sysselsättningen för att möta behoven som den demografiska utvecklingen med fler barn och äldre medför. Sysselsättningen inom både staten och kommunsektorn bedöms fortsätta öka förhållandevis starkt även 2014. Den offentliga sysselsättningen bedöms öka ytterligare 2015. Sysselsättningsökningen sker i kommunsektorn, bl.a. på grund av de planerade satsningarna i förskolan och grundskolan samt införandet av traineejobb och extratjänster (se tabell 4.5).

Tabell 4.5 Sysselsättning i ekonomins olika sektorer

Utfall fram till 2013, prognos för 2014 och 2015
Procentuell förändring om annat ej anges.

Nivå, tusental personer 2013		Genomsnitt 1994–2013	2013	2014	2015
Näringslivet	3 232	1,1	0,8	1,5	1,6
Varusektorn	1 076	-0,1	-1,7	-0,5	0,1
Tjänstesektorn	2 156	1,8	2,1	2,4	2,3
Offentliga myndigheter	1 328	-0,2	1,3	0,8	1,0
Staten	243	-0,4	1,9	1,3	0,0
Kommunsektorn	1 085	-0,2	1,1	0,7	1,2
Ekonomin totalt[1]	4 671	0,7	1,0	1,3	1,4

[1] I ekonomin totalt inkluderas även sysselsatta i hushållens icke vinstdrivande organisationer. Antalet sysselsatta avser sysselsatta enligt nationalräkenskaperna.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Diagram 4.7 Sysselsättning i näringslivet och offentlig sektor 1994–2015

Procent av total sysselsättning

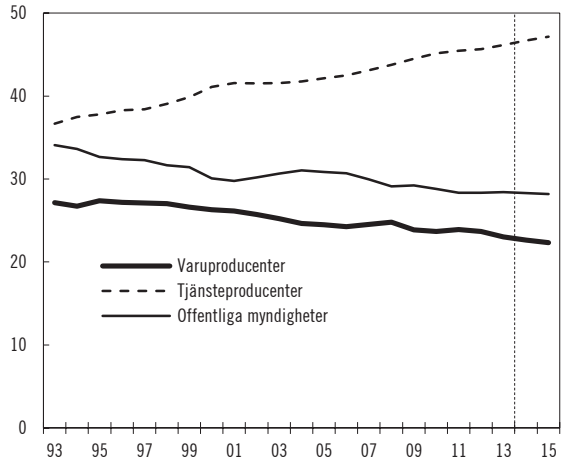

Anm.: Sysselsatta enligt nationalräkenskaperna.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Arbetade timmar och produktivitet

Antalet arbetade timmar har följt sysselsättningsutvecklingen. Utvecklingen av antalet arbetade timmar har dock varit hög i förhållande till produktionen, vilket har inneburit att produktiviteten i näringslivet utvecklats relativt svagt (se tabell 4.4). Det totala antalet arbetade timmar bedöms fortsätta öka i ungefär samma takt som sysselsättningen 2014 och 2015 (se diagram 4.8). Ökningen drivs, liksom ökningen av sysselsättningen, av en högre efterfrågan inom tjänstebranscherna och i offentliga myndigheter. Inom varubranscherna bedöms antalet arbetade timmar att fortsätta utvecklas svagt 2014, vilket beror på den svaga utvecklingen inom industrin. Industriproduktionen förväntas öka 2015, vilket medför att resursutnyttjandet inom företagen

stiger. Då industriföretagen bedöms ha viss ledig kapacitet i termer av antalet anställda dröjer det innan antalet arbetade timmar och sysselsatta börjar stiga.

Produktiviteten väntas därmed öka starkt 2015 och bidra till en högre tillväxt i den totala produktiviteten i näringslivet. Även den starkare efterfrågan inom handel och företagstjänster bidrar positivt till produktivitetstillväxten.

Diagram 4.8 BNP, arbetade timmar och sysselsatta 1994–2015

Procentuell förändring

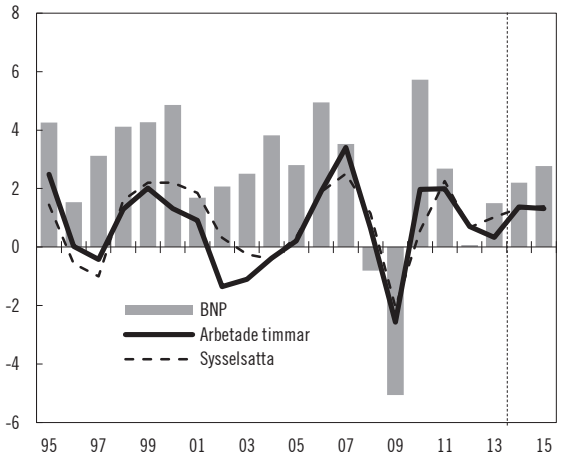

Anm.: Kalenderkorrigerade data för BNP och arbetade timmar.
Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Arbetskraften ökar långsammare 2014 och 2015

Arbetskraften har ökat starkt de senaste åren (se diagram 4.9). Det beror delvis på att befolkningen i arbetsför ålder har ökat, men också på att en större andel av befolkningen deltar i arbetskraften. Sedan början av 2000-talet har den arbetsföra delen av befolkningen främst ökat till följd av invandring. Arbetskraftsdeltagandet har ökat i de flesta åldersgrupper de senaste åren. Ökningen har dock varit särskilt stor bland äldre (55-74 år).

I regel sjunker arbetskraftsdeltagandet när konjunkturen försämras. Under finanskrisen och den efterföljande lågkonjunkturen har deltagandet dock inte minskat i samma grad som under tidigare lågkonjunkturer (se diagram 4.9). Arbetskraften väntas fortsätta öka 2014 och 2015, även om tillväxten inte blir lika stark 2015 som under de närmast föregående åren (se tabell 4.4). En anledning till detta är att personer med lågt arbetskraftsdeltagande, som äldre och nyanlända invandrare, stiger som andel av den arbetsföra befolkningen.

Diagram 4.9 Arbetskraften och arbetskraftsdeltagande 1990–2015

Tusental *Procent av befolkningen*

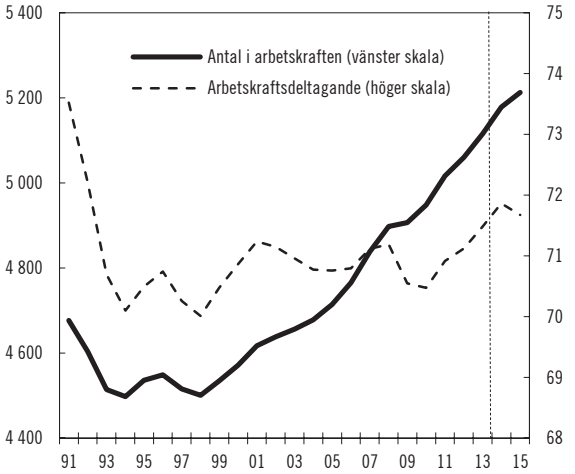

Anm.: Avser åldersgruppen 15–74 år. Länkad data från Statistiska centralbyrån (2001–2005) och Konjunkturinstitutet (1990–2000).
Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Arbetslösheten fortsatt hög 2014

Arbetslösheten har legat på en hög nivå sedan 2008 (se diagram 4.10). Det beror på att efterfrågan på arbetskraft har varit för svag för att det ökade arbetsutbudet fullt ut ska ha lett till minskad arbetslöshet. Samtidigt har sammansättningen av gruppen arbetslösa ändrats sedan 2010. En större andel av de som i dag är arbetslösa har en svagare ställning på arbetsmarknaden än tidigare. Även andelen långtidsarbetslösa har ökat (se diagram 4.11).

När det gäller 2014 och 2015 bedöms arbetslösheten minska i takt med att sysselsättningstillväxten tar fart (se tabell 4.4). Regeringens politik, med bl.a. utbildningskontrakt, 90-dagarsgarantin för unga, extratjänster samt ökad offentlig konsumtion och investeringar, kommer att bidra till minskningen av arbetslösheten.

Diagram 4.10 Arbetslöshet 1990–2015

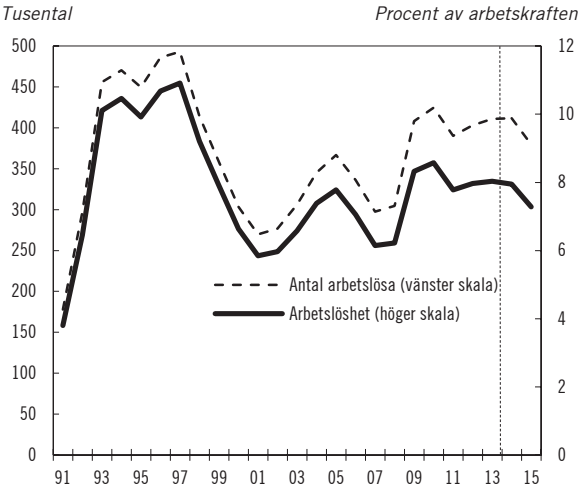

Anm.: Avser åldersgruppen 15–74 år. Länkad av Statistiska centralbyrån (2001–2005) och Konjunkturinstitutet (1990–2000).
Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Diagram 4.11 Arbetslösa och långtidsarbetslösa 2001–2014

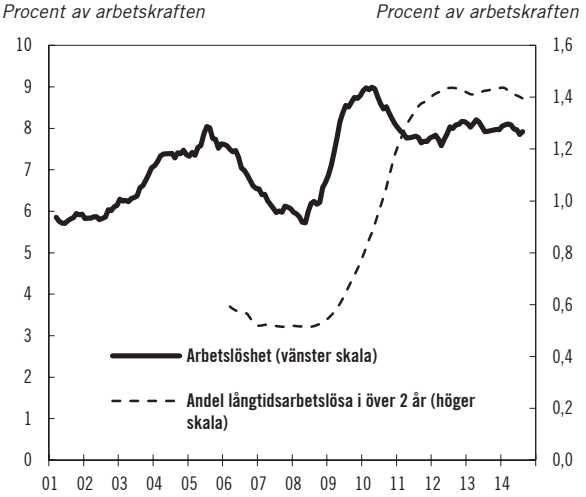

Anm.: Arbetslöshet avser åldersgruppen 15–74 år och långtidsarbetslösa åldersgruppen 16–64 år. Långtidsarbetslösa är antalet inskrivna arbetslösa hos Arbetsförmedlingen som varit inskrivna i 2 år eller mer delat på arbetskraften enligt AKU (16–64 år). Säsongrensade data med tre månaders glidande medelvärde.
Källor: Statistiska centralbyrån och Arbetsförmedlingen.

4.2.3 Resursutnyttjande

Lågt resursutnyttjande på arbetsmarknaden

De senaste årens svaga efterfrågan har medfört att resursutnyttjandet är lågt i svensk ekonomi. Mängden lediga resurser bedöms vara drygt 2 procent av potentiell BNP 2014.[73] Återhämtningen förväntas fortsätta 2015 (se diagram 4.12), men det dröjer till slutet av prognosperioden innan ekonomin når konjunkturell balans. De lediga resurserna finns i första hand på arbetsmarknaden och arbetsmarknadsgapet (timgapet) bedöms vara ungefär -2,5 procent 2014. Bedömningen stöds bl.a. av att arbetslösheten för närvarande är hög ur ett historiskt perspektiv.

Diagram 4.12 Resursutnyttjande 2001–2015

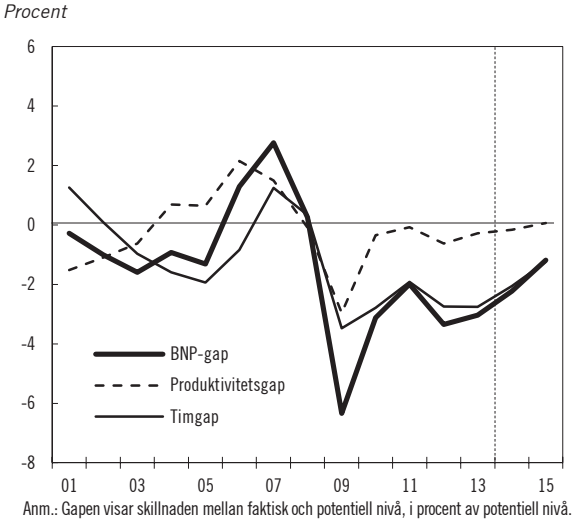

Anm.: Gapen visar skillnaden mellan faktisk och potentiell nivå, i procent av potentiell nivå.
Källa: Egna beräkningar.

Bristen på arbetskraft har ökat i industrin, men generellt sett upplever företagen i näringslivet inte att det finns någon brist på arbetskraft (se diagram 4.13). Ytterligare tecken på ett lågt resursutnyttjande på arbetsmarknaden är att löneökningstakten är dämpad (se avsnitt 4.2.4).

[73] Detta innebär att BNP-gapet uppgår till ungefär -2 procent. BNP-gapet utgörs av skillnaden mellan faktiskt BNP-nivå och potentiell BNP-nivå. Det mäter mängden lediga resurser i ekonomin och är därmed ett mått på konjunkturläget. BNP-gapet är lika med summan av produktivitetsgapet (vilket mäter resursutnyttjandet inom företagen) och timgapet (vilket mäter resursutnyttjandet på arbetsmarknaden i termer av arbetade timmar). Se Finansdepartementets promemoria Metod för beräkning av potentiella variabler på www.regeringen.se.

Detta talar sammantaget för att det finns lediga resurser på arbetsmarknaden och att arbetslösheten därmed kan minska ytterligare, utan att det uppstår en generell brist på arbetskraft.

Diagram 4.13 Brist på arbetskraft 1996–2014

Andel företag

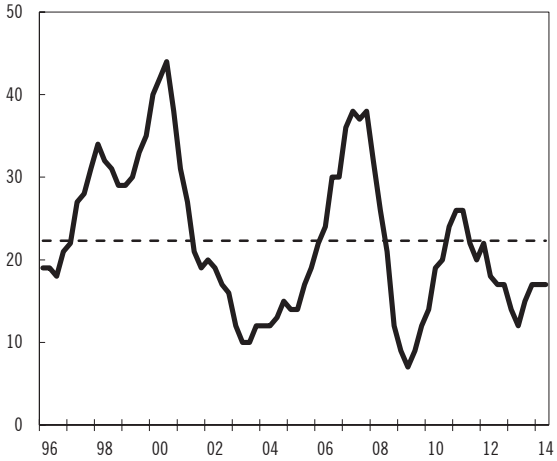

Anm.: Den streckade linjen visar seriens genomsnitt från 1996–2014.
Källa: Konjunkturinstitutet.

I takt med att företagens resursutnyttjande stiger bedöms efterfrågan på arbetskraft öka. Antalet sysselsatta och antalet arbetade timmar förväntas öka med drygt 1 procent per år 2014 och 2015. Det medför att timgapet, dvs. mängden lediga resurser på arbetsmarknaden, krymper (se diagram 4.12).

Nära balanserat resursutnyttjande i företagen

Indikatorer pekar på att resursutnyttjandet inom företagen, dvs. i vilken utsträckning som företagen utnyttjar befintliga maskiner och personal, är nära en balanserad nivå. Industrins kapacitetsutnyttjande har stigit till strax över den genomsnittliga nivån (se diagram 4.14).

Andelen företag som uppger att otillräcklig efterfrågan är det främsta hindret deras för produktion ligger på en nivå under genomsnittet och företagens anställningsplaner är på en nivå som är högre än genomsnittet, även om de senares omfattning har minskat något under 2014. Den sammantagna bilden är därmed att resursutnyttjandet inom företagen är nära balanserat 2014.

År 2015, när efterfrågan på företagens produkter stiger ytterligare, bedöms resurs–utnyttjandet inom företagen vara så ansträngt att en stor del av dem behöver investera i en högre utsträckning och anställa fler.

Diagram 4.14 Industrins kapacitetsutnyttjande 1996–2014

Procent

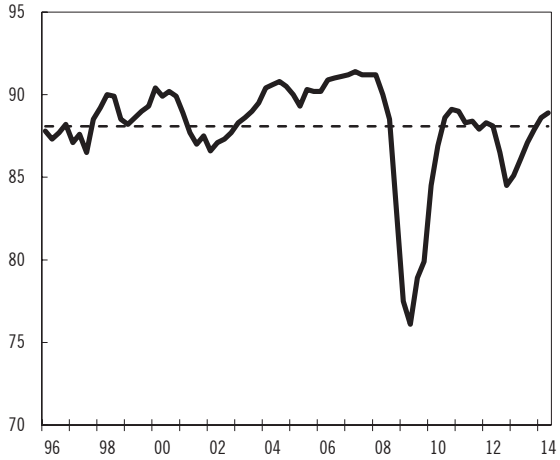

Anm.: Den streckade linjen visar seriens genomsnitt från 1996–2014.
Källa: Statistiska centralbyrån.

Resursutnyttjandet inom företagen skiljer sig dock åt mellan olika branscher. I de tjänsteproducerande branscherna bedöms företagen redan använda befintliga resurser fullt ut och en ökad efterfrågan leder därmed till fler anställningar. I de varuproducerande branscherna finns det dock fortfarande företag med viss överkapacitet i väntan på en kommande uppgång i efterfrågan.

4.2.4 Löner och inflation

Dämpad löneökningstakt

Under avtalsrörelsen 2013 var konjunkturutsikterna dystra. Det bidrog till att de avtalade löneökningarna för de kommande åren blev förhållandevis återhållsamma (se diagram 4.15).

Löneökningarna utöver centrala avtal har stigit under inledningen av 2014 och ökningarna bedöms därför bli högre än 2013 (se diagram 4.15). En högre efterfrågan i ekonomin bidrar till en viss ökning av lönerna även 2015. Sammantaget förväntas ändå den totala löneökningstakten för hela ekonomin bli dämpad både 2014 och 2015, sett ur ett längre perspektiv (se tabell 4.6).

Diagram 4.15 Centrala avtal och löneökningar i näringslivet 1993–2015

Procentuell förändring

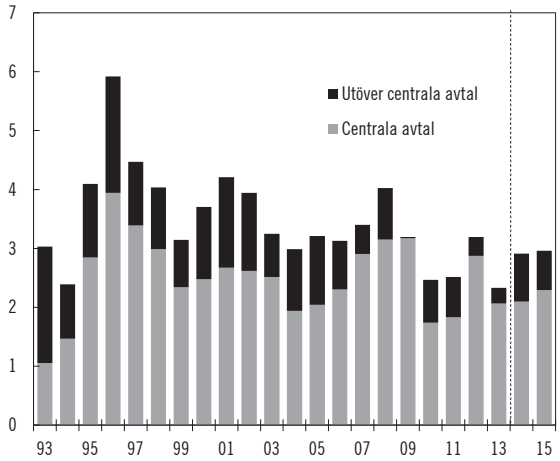

Källor: Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

Tabell 4.6 Löner och inflation

Utfall fram till 2013, prognos för 2014 och 2015*
Procentuell förändring

	Genomsnitt 1994–2013	2013	2014	2015
Timlön				
KL, hela ekonomin[1]	3,5	2,5	2,8	2,9
KL, näringslivet[1]	3,5	2,3	2,9	3,0
NR, hela ekonomin[2]	3,5	1,9	2,6	3,0
NR, näringslivet[2]	3,6	1,5	2,6	3,0
Inflation				
KPI[3]	1,3	0,0	0,0	0,9
KPIF[3, 4]	1,7	0,9	0,6	1,4

* Löneökningstakten enligt konjunkturlönestatistiken för 2013 avser prognos. Detta beror på att statistiken blir definitiv först efter 12 månader, bl.a. på grund av utbetalning av retroaktiva löner.
[1] Timlön enligt konjunkturlönestatistiken.
[2] Timlön enligt nationalräkenskaperna.
[3] Årsgenomsnitt.
[4] KPIF (KPI med fast bostadsränta) är ett av Riksbanken definierat mått på underliggande inflation. KPIF beräknas genom att den del av förändringen i hushållens räntekostnader för egnahem som beror på förändrade räntesatser hålls konstant.
Källor: Statistiska centralbyrån, Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

Hittills under 2014 har utfallet för löneökningstakten enligt nationalräkenskaperna varit lägre än enligt konjunkturlönestatistiken, vilket motiverar en lägre prognos för helåret 2014 enligt detta mått.[74] År 2015 är prognoserna för löneökningstakten enligt de två måtten likartade (se tabell 4.6).

Trots den något dämpade utvecklingen av de nominella lönerna innebär den låga ökningstakten i konsumentpriserna att reallönerna förväntas öka med i genomsnitt nästan 2 procent per år 2014 och 2015. Det är ungefär i linje med genomsnittet på 1,8 procent sedan industriavtalets införande 1997.

Fortsatt låg inflation

Inflationen har varit låg de senaste åren och understigit Riksbankens mål om 2 procent. Detta gäller oavsett om inflationen mäts som den årliga procentuella förändringen i konsumentprisindex (KPI) eller i KPI med fast ränta (KPIF).

Den låga inflationstakten beror på låga importpriser och ett lågt resursutnyttjande. Varupriserna har utvecklats svagt sedan 2010. Tillväxttakten i tjänstepriserna, som främst styrs av inhemska faktorer, har uppvisat en nedåtgående trend de senaste åren och har därmed bidragit till att hålla nere inflationen (se diagram 4.16). Under det första halvåret 2014 har dock inflationstakten för tjänster stigit något.

Diagram 4.16 Inflation i varor respektive tjänster 2007–2014

Årlig procentuell förändring

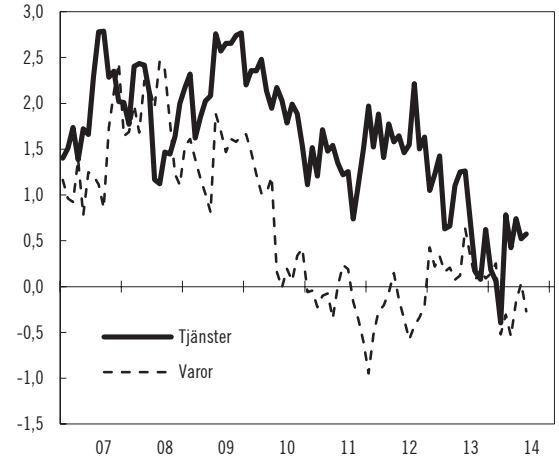

Källa: Statistiska centralbyrån.

Inflationsförväntningarna är de lägsta sedan slutet av 2009. Tredje kvartalet 2014 låg, enligt Prosperas enkätundersökningar, förväntningarna på 0,8 procent på ett års sikt och 1,8 procent på fem års sikt, vilket i båda fallen är lägre än Riksbankens inflationsmål på 2 procent. Enhetsarbetskostnaden bedöms stiga med 0,8 procent

[74] Löneutvecklingen mäts med två olika sorters statistik. I Medlingsinstitutets konjunkturlönestatistik registreras löneökningen under den period som lönen intjänades medan den i Statistiska centralbyråns nationalräkenskaper registreras under den period då lönen betalades ut. Det innebär att retroaktiva löneutbetalningar bokförs vid olika tidpunkter i de olika källorna.

2014 (se diagram 4.17). Det är något högre än 2013, men lägre än den genomsnittliga ökningstakten de senaste femton åren och förklaras av en låg löneökningstakt. Sammantaget bedömer regeringen att inflationen, mätt med KPIF, blir låg även 2014 (se tabell 4.6).

Diagram 4.17 Enhetsarbetskostnad, produktivitet och löner 2007–2015

Årlig procentuell förändring

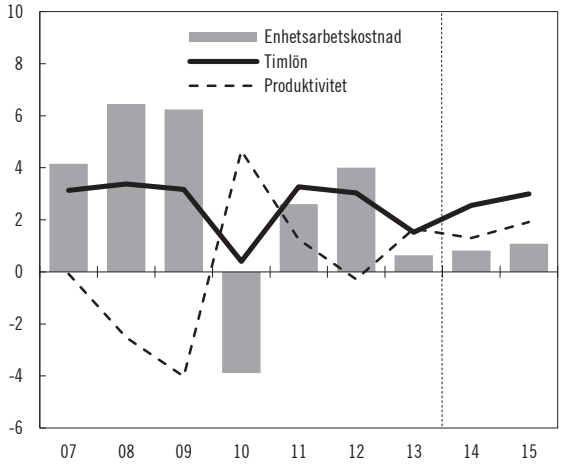

Anm.: Samtliga variabler avser näringslivet.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Ökningstakten i enhetsarbetskostnaden var relativt hög 2011 och 2012. Men det är först 2015, när en tydlig uppgång i resursutnyttjandet förväntas, som företagen bedöms ha möjlighet att låta sina kostnadsökningar slå igenom på konsumentpriserna i större utsträckning. Inflationen för–väntas då stiga i en snabbare takt (se tabell 4.6)

4.2.5 Räntor och växelkurser

Låga statsobligationsräntor

Räntor på bl.a. amerikanska, tyska och svenska statsobligationer har trendmässigt fallit sedan årsskiftet 2013/2014 (se diagram 4.18). Utvecklingen på de finansiella marknaderna har till viss del drivits av ökade geopolitiska oroligheter, vilket bidragit till en ökad efterfrågan bland marknadsaktörer på förhållandevis säkra placeringar. Men räntenedgången i Tyskland och Sverige har även sin grund i att inflationen har varit lägre än förväntat. Detta har föranlett nya bedömningar bland investerare om att penningpolitiken i både euroområdet och i Sverige kommer att vara expansiv en längre tid än vad som tidigare antagits. Detta har i sin tur medfört att de långa räntorna har sjunkit. En gradvis återhämtning i den globala ekonomiska aktiviteten förväntas driva obligationsräntorna långsamt uppåt under prognosperioden.

Diagram 4.18 Statsobligationsräntor 2008–2014

Procent

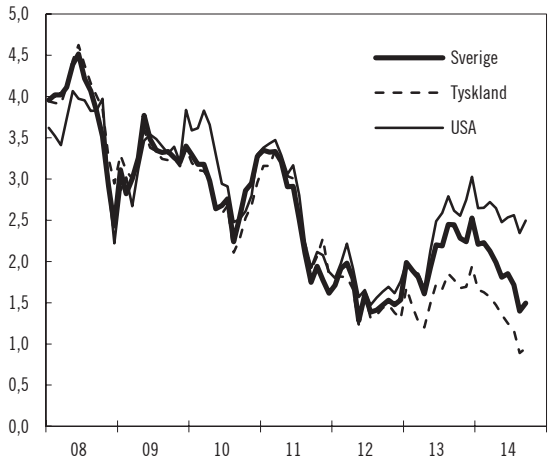

Källor: Riksbanken och Reuters.

Expansiv penningpolitik i Sverige

Riksbanken sänkte reporäntan med 0,5 procentenheter till 0,25 procent vid sitt penningpolitiska möte i juli 2014. Riksbanken reviderade också ned prognosen för reporäntan. Vid sitt möte i september 2014 beslutade Riksbanken att låta reporäntan ligga kvar på 0,25 procent. Även prognosen för reporäntan lämnades i princip oförändrad. Reporäntan förväntas bli fortsatt låg (se tabell 4.7).

Kronan har försvagats

Kronan försvagades under våren 2014 mot många andra valutor. Försvagningen av kronan kan främst förklaras av en svagare ekonomisk statistik i Sverige än väntat, framför allt en överraskande låg inflation. Detta medförde att många investerare förutsåg en mer expansiv penningpolitik, vilket bidrog till den försvagade kronkursen. Under sommaren och hösten 2014 har ECB fört penningpolitiken i euroområdet i en mer expansiv riktning och kronans värde mot euron har varit i det närmaste oförändrad. Detta gäller också kronans utveckling i effektiva handelsviktade termer.

Kronan förväntas ligga på ett värde mot euron på 9 kronor samt en nominell effektiv nivå,

enligt KIX-index, på 106 både 2014 och 2015 (se tabell 4.7).[75]

Tabell 4.7 Räntor och växelkurser

Utfall för 2013, prognos för 2014 och 2015
Årsgenomsnitt

	2013	2014	2015
Reporänta	1,0	0,5	0,3
Statsobligationsränta, 10 år	2,1	1,8	1,9
Växelkurs, kronindex KIX	103	106	106
EUR/SEK	8,6	9,0	9,0

Källor: Riksbanken, Reuters och egna beräkningar.

[75] Prognosen bygger på att den reala effektiva växelkursen förstärks något, men att förstärkningen blir marginell. I princip bedöms kronan ligga på sin reala jämviktsnivå.

ENS 2010 – effekter på BNP

Nationalräkenskaperna (NR) styrs av ett internationellt regelverk. Detta regelverk revideras med jämna mellanrum. I den senaste publiceringen, den 18 september 2014, av NR baserade Statistiska centralbyrån (SCB) beräkningarna på det nya regelverket Europeiska National- och regionalräkenskapssystemet (ENS 2010).[76] Införandet av ENS 2010 har inneburit totalt sett 44 förändringar. Dessa berör såväl definitionen av BNP som faktorer som påverkar redovisningen av den offentliga sektorns inkomster, utgifter och finansiellt sparande samt finansiella ställning. I samband med införandet av ENS 2010 har SCB även gjort en s.k. generalrevidering av NR. I sådana generalrevideringar, som genomförs ungefär vart femte år, har de definitiva årsberäkningarna reviderats bakåt i tiden. Generalrevideringen beaktar metodförändringar, statistikrevideringar, ändrade källor samt anpassningar till EU-rekommendationer och krav.

Förändringar av BNP

BNP för 2013 har till följd av omläggningen av NR höjts med 135 miljarder kronor eller med knappt 4 procent (se tabell 4.16). Den största förändringen av BNP är en följd av att investeringar i forskning och utveckling (FoU) och militära vapensystem nu redovisas som bruttoinvesteringar istället för som tidigare som förbrukning. Detta har lett till en högre nivå på de fasta bruttoinvesteringarna och till att dess andel av BNP nu är högre.

Införandet av ENS 2010 har även påverkat redovisningen av utrikeshandeln. Trepartshandeln, tidigare benämnd merchanting, redovisas nu i sin helhet som antingen varuexport eller varuimport. Tidigare var det endast handelsmarginalen som redovisades som tjänstehandel. Vidare redovisas nu de varor som sänds utomlands för att bearbetas, s.k. lönbearbetning, som nettohandel istället för som tidigare först som export och sedan import. Dessa förändringar för utrikeshandeln har inte haft någon effekt på nivån på BNP.

Tabell 4.8 Effekter på BNP-nivån av ENS 2010 och generalrevidering av NR

Miljarder kronor om annat ej anges

	2010	2011	2012	2013
BNP[1]	3520	3657	3685	3776
Förändring av BNP, procent[2]	5,5	5,1	3,8	3,7
Förändring av BNP[2]	182	176	135	135
FoU	134	136	134	135
Militära vapensystem	13	13	13	12
Övrigt[3]	35	27	-12	-12

Anm.: Löpande priser.
[1] BNP enligt ENS 2010.
[2] Sammantagen förändring p.g.a. ENS 2010 och generalrevidering av NR
[3] Ändringar av metoder och källor som inte är relaterat till det nya regelverket ENS 2010.
Källa: Statistiska centralbyrån.

Utöver förändringarna som föranletts av införandet av ENS 2010 har generalrevideringen av NR inneburit att BNP-tillväxten fått ett annorlunda historiskt förlopp, främst 2012. BNP-tillväxten 2012 är nu nedreviderad till -0,3 procent från tidigare 0,9 procent (se diagram 4.19). Detta har framför allt haft betydelse för hur regeringen ser på konjunkturutvecklingen 2012 och 2013 (se fördjupningsrutan Revideringar av potentiella variabler).

Diagram 4.19 BNP-tillväxten före och efter ENS 2010 och generalrevidering

Årlig procentuell förändring

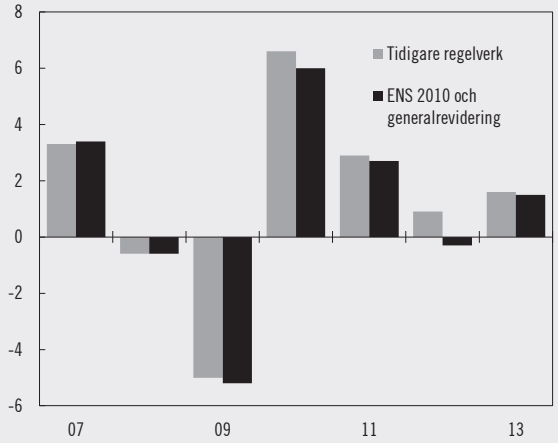

Anm.: Avser utfall från nationalräkenskaperna 18 september 2014 enligt tidigare respektive nytt regelverk.
Källa: Statistiska centralbyrån.

[76] Se fördjupningsrutan ENS 2010 – ny redovisning av nationalräkenskaperna 18 september i 2014 års ekonomiska vårproposition för en mer ingående beskrivning av förändringar i och med det nya regelverket.

4.3 Utvecklingen 2016–2018

Internationell konjunkturåterhämtning

I de flesta avancerade ekonomier sker en förbättring av konjunkturen de kommande åren. Utvecklingen i USA respektive euroområdet präglas dock av stora skillnader.

I många euroländer har tillväxtförutsättningarna försämrats i spåren av finans- och skuldkrisen samt den därpå följande djupa och utdragna lågkonjunkturen. En hög arbetslöshet har bl.a. medfört att många lämnat arbetskraften. Utöver detta förväntas fortsatta behov av anpassningar av konkurrenskraften prägla den ekonomiska utvecklingen i euroområdet även under prognosperiodens senare del. Tillväxten bedöms därmed sammantaget bli låg i euroområdet 2016–2018.

BNP-tillväxten i USA väntas vara relativt hög 2016–2018. En expansiv penningpolitik stödjer återhämtningen, medan finanspolitiken förväntas vara neutral.

Omställningen mot en mindre investeringsdriven tillväxt i Kina medför gradvis lägre tillväxt i takt med att reformerna implementeras. Även tillväxten i många andra framväxande ekonomier väntas vara lägre än vad som var fallet under inledningen av 2000-talet. De framväxande ekonomierna bedöms ändå växa betydligt snabbare än de avancerade ekonomierna framöver. Sammantaget innebär den internationella utvecklingen att efterfrågan på svensk export växer i förhållandevis hög takt 2016–2018, jämfört med utvecklingen de senaste åren.

Inhemsk efterfrågan forsätter driva BNP

BNP-tillväxten i Sverige förväntas bli relativt hög 2016–2018 (se tabell 4.9). Förhållandevis höga reallöneökningar och ett förbättrat arbetsmarknadsläge möjliggör en hög konsumtionstillväxt. Dessutom har hushållen en i utgångsläget hög sparkvot, vilket är en god förutsättning för en stark konsumtionstillväxt. Konsumtionen bedöms växa snabbare än de disponibla inkomsterna 2016–2018, vilket medför att sparkvoten minskar. Ur ett historiskt perspektiv förblir sparkvoten dock på en hög nivå under hela prognosperioden (se diagram 4.20).

Tabell 4.9 Nyckeltalstabell

Procentuell förändring om annat ej anges

	2014	2015	2016	2017	2018
Sverige					
BNP[1]	2,1	3,0	3,2	2,6	2,4
BNP, kalenderkorrigerad[1]	2,2	2,8	3,0	2,9	2,5
Hushållens konsumtion	2,9	3,2	2,9	2,8	2,5
Offentlig konsumtion	1,1	1,5	1,1	0,3	0,3
Fasta bruttoinvesteringar	4,5	5,5	6,1	4,6	4,0
Lagerinvesteringar[2]	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Export	2,3	5,4	6,4	5,2	5,3
Import	4,6	6,1	6,5	5,3	5,5
Nettoexport[2]	-0,7	-0,1	0,2	0,1	0,1
Arbetade timmar[3]	1,4	1,3	1,3	1,2	0,8
Produktivitet i näringslivet[4]	1,3	1,9	2,1	2,1	2,0
Sysselsatta[5]	1,3	1,4	1,2	0,9	0,8
Arbetskraft[5]	1,2	0,7	0,5	0,6	0,5
Arbetslöshet[6]	7,9	7,3	6,7	6,4	6,1
Timlön[7]	2,8	2,9	3,3	3,5	3,5
KPI[8]	0,0	0,9	2,2	3,0	3,2
KPIF[8]	0,6	1,4	1,8	1,9	2,0
Reporänta[8]	0,5	0,3	1,0	2,1	2,9
Växelkurs, kronindex KIX [8]	106	106	104	104	103
BNP-gap[9]	-2,2	-1,2	-0,5	-0,1	0,0
Internationellt					
BNP, euroområdet	0,8	1,5	1,6	1,6	1,6
BNP, USA	2,2	3,2	3,0	2,9	2,6
BNP, Kina	7,4	7,2	7,2	7,1	7,0
Svensk exportmarknad	3,7	5,8	5,7	5,9	5,9

[1] Fasta priser, referensår 2013
[2] Bidrag till BNP-tillväxten, procentenheter.
[3] Kalenderkorrigerad.
[4] Produktivitet mäts som förädlingsvärde till baspris per arbetad timme.
[5] 15–74 år.
[6] I procent av arbetskraften, 15–74 år.
[7] Mätt enligt konjunkturlönestatistiken.
[8] Årsgenomsnitt.
[9] Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.
Anm. Prognosen är baserad på nu gällande regler och av regeringen föreslagna och aviserade åtgärder i denna proposition. En eventuell utbyggnad av reformer fr.o.m. 2016 och framåt har inte beaktats.
Källor: Statistiska centralbyrån, Medlingsinstitutet, Riksbanken, Bureau of Economic Analysis, Eurostat, Reuters och egna beräkningar.

Flera år av låg efterfrågan och osäkra framtidsutsikter har medfört att företagen skjutit på sina investeringar. I takt med en stigande efterfrågan i Sverige och omvärlden förväntas företagen inom industrin både ersätta förslitet kapital och genomföra produktivitetshöjande åtgärder, exempelvis genom att investera i maskiner och anläggningar. Det medför att industriinvesteringarna förväntas utvecklas starkt 2016-2018. Även bostadsinvesteringarna bedöms växa i en förhållandevis

hög takt under perioden för att möta efterfrågan på bostäder.

I takt med att efterfrågan i omvärlden stiger och den internationella investeringsviljan tar fart förväntas exporttillväxten så småningom tillta. Export- och importtillväxten bedöms nå sin kulmen 2016, för att sedan gradvis avta i takt med att det globala resursutnyttjandet närmar sig ett balanserat läge. Nettoexportens bidrag till BNP-tillväxten förväntas dock bli lägre än i samband med tidigare konjunkturuppgångar. Det beror på en långsammare tillväxt i världsmarknadsefterfrågan än i samband med tidigare återhämtningsfaser. Trots den dämpade exportutvecklingen förväntas importtillväxten bli förhållandevis hög, vilket beror på en stark inhemsk efterfrågan. Förhållandet mellan export- och importtillväxten, samt utvecklingen av kapitaltransaktioner, medför att bytesbalansöverskottet som andel av BNP gradvis sjunker.

Diagram 4.20 Hushållens konsumtion, disponibel inkomst och sparkvot, 1994–2018

Procentuell förändring respektive andel av disponibel inkomst

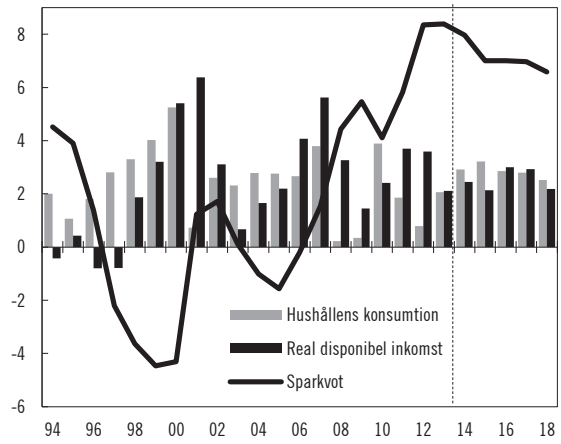

Anm. Prognosen är baserad på nu gällande regler och av regeringen föreslagna och aviserade åtgärder i denna proposition. En eventuell utbyggnad av reformer fr.o.m. 2016 och framåt har inte beaktats.
Källa: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den offentliga konsumtionen förväntas öka med i genomsnitt 0,6 procent per år 2016-2018. Utvecklingen drivs av den kommunala konsumtionen. Under dessa år tilltar de demografiskt betingade resursbehoven inom de kommunala verksamheterna. Antalet barn i förskole- och grundskoleåldern fortsätter att öka. Även antalet personer som är 80 år och äldre blir fler, vilket innebär att behovet av både äldreomsorg och sjukvård ökar. Utöver detta ökar också kommunernas utgifter för migration och integration. Dessutom bidrar regeringens satsningar inom framför allt skolområdet till den ökade offentliga konsumtionen.

Den statliga konsumtionen förväntas minska 2016–2018. Anslagsutvecklingen är lägre dessa år jämfört med 2015. Det är en följd av att prognosen endast baseras på beslutad politik, inklusive aktuella reformförslag.

Minskande arbetslöshet och högre sysselsättningsgrad

Resursutnyttjandet inom företagen bedöms vara ungefär balanserat 2015. Det innebär att företagen använder sina tillgängliga resurser i form av maskiner och personal i en normal utsträckning. Detta medför att efterfrågan på arbetskraft bedöms stiga i takt med återhämtningen i ekonomin.

Antalet sysselsatta i offentliga myndigheter väntas öka i en något lägre takt 2016-2018 jämfört med åren före. För kommunsektorn anpassas den medelfristiga prognosen för konsumtion och sysselsättning till det ekonomiska utrymmet i sektorn. Sysselsättningen i kommunsektorn bedöms fortsätta öka 2016-2018 som en följd av att de kommunala skatteinkomsterna och statsbidragen ökar. Dessutom bidrar regeringens satsningar på traineejobb och extratjänster till den ökade sysselsättningen i kommunsektorn. Sysselsättningen i staten beräknas minska åren 2016-2018 eftersom statens konsumtion sjunker dessa år.

Totalt väntas antalet sysselsatta i ekonomin öka med ca 210 000 personer 2014-2018. Det innebär att sysselsättningen väntas växa snabbare än befolkningen, vilket medför en stigande sysselsättningsgrad.

Tillväxten i arbetskraften mattas av 2016-2018 (se tabell 4.9). Sammantaget innebär det att arbetslösheten förväntas successivt sjunka under prognosperioden (se diagram 4.21). Även långtidsarbetslösheten antas minska framöver då erfarenheten från tidigare lågkonjunkturer är att jobbchanserna för långtidsarbetslösa ökar när konjunkturen påtagligt förbättras. År 2018 bedöms resursutnyttjandet i ekonomin som helhet och på arbetsmarknaden vara ungefär balanserat. Arbetslösheten förväntas då bli 6,1 procent.

Diagram 4.21 Arbetslöshet och jämviktsarbetslöshet 1990–2018

Procent av arbetskraften

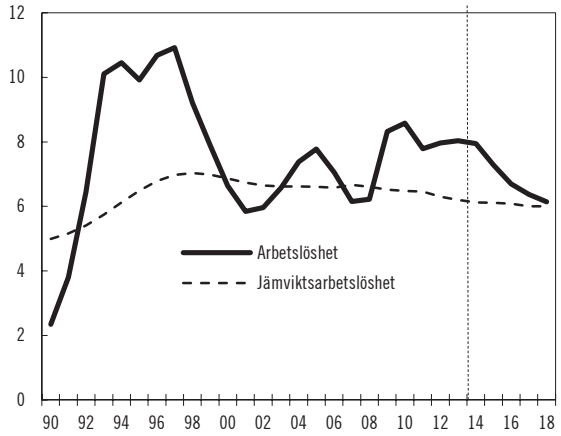

Anm.: Avser åldersgruppen 15–74 år. Jämviktsarbetslöshet motsvarar skillnaden mellan potentiell arbetskraft och potentiell sysselsättning, i procent av potentiell arbetskraft. Faktisk arbetslöshet är länkad av Statistiska centralbyrån (2001–2005) och Konjunkturinstitutet (1990–2000).
Anm. Prognosen är baserad på nu gällande regler och av regeringen föreslagna och aviserade åtgärder i denna proposition. En eventuell utbyggnad av reformer fr.o.m. 2016 och framåt har inte beaktats.
Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Diagram 4.22 Real och nominell löneutveckling 1997–2018

Procentuell förändring

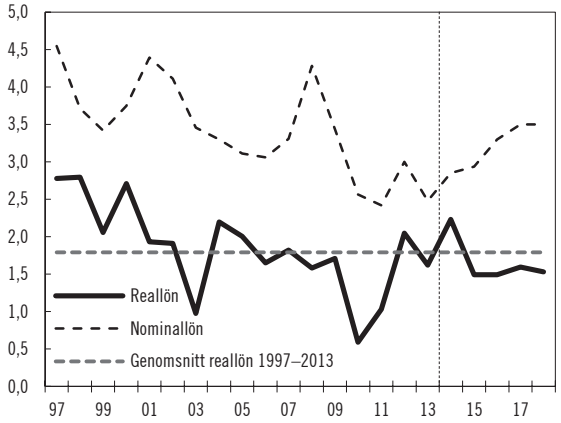

Anm.: Reallöneökning är nominell löneökning enligt konjunkturlönestatistiken deflaterad med KPIF.
Anm. Prognosen är baserad på nu gällande regler och av regeringen föreslagna och aviserade åtgärder i denna proposition. En eventuell utbyggnad av reformer fr.o.m. 2016 och framåt har inte beaktats.
Källor: Statistiska centralbyrån, Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

Högre löneökningar och stigande inflation

De centrala avtalen medför förhållandevis återhållsamma löneökningar 2014 och 2015. Därefter, 2016–2018, bedöms lönerna stiga snabbare i takt med att konjunkturläget förbättras. I slutet av prognosperioden väntas de växa med 3,5 procent per år, vilket är i linje med den genomsnittliga löneökningstakten sedan industriavtalets tillkomst 1997.

Även om ökningstakten i de nominella lönerna förväntas stiga 2016–2018 bidrar en högre inflationstakt till en något dämpad ökningstakt i reallönerna 2016–2018 jämfört med genomsnittet sedan 1997 (se diagram 4.22).

Högre löneökningar 2016–2018 och en i det närmaste oförändrad produktivitetstillväxt medför att enhetsarbetskostnaderna ökar i en allt högre takt 2016–2018. När konjunkturläget förbättras ökar företagens möjligheter att höja priserna, och inflationen väntas gradvis nå inflationsmålet. Genomslaget från enhetsarbetskostnaden till konsumentpriser sker dock med en betydande fördröjning. Inflationen mätt med KPIF bedöms nå 2 procent 2018.

I takt med ett stigande resursutnyttjande och högre inflation antas penningpolitiken bli mindre expansiv. Reporäntan antas gradvis stiga till drygt 3 procent i slutet av prognosperioden (se tabell 4.9).

4.4 Risker

Betydande risker för en svagare utveckling

En internationell konjunkturuppgång är en förutsättning för en ökad tillväxt de närmaste åren. Indikatorer på tillförsikten bland företag och hushåll antyder att det internationella konjunkturläget kommer att förbättras, framför allt i de avancerade ekonomierna. Läget är dock fortfarande osäkert och en konjunkturuppgång är långt ifrån säker.[77] Sedan finanskrisen har en väntad förstärkning av konjunkturen uteblivit vid flera tillfällen. En fortsatt stark konsumtionstillväxt hos de svenska hushållen är också en viktig förutsättning för en återhämtning i svensk ekonomi. Både den internationella utvecklingen och prognosen för hushållens konsumtion omgärdas därmed av stor osäkerhet; tillväxten

[77] I fördjupningsrutan Regeringens prognoser för BNP och arbetslöshet med osäkerhetsintervall redovisas en kvantitativ uppskattning av de osäkerheter som omgärdar prognosen.

kan bli antingen lägre eller högre än vad som nu väntas. Den sammantagna bedömningen är dock att riskerna för en svagare konjunkturutveckling överväger.

De geopolitiska riskerna har ökat
Krisen i Ukraina har medfört en upptrappning av EU:s och USA:s sanktioner gentemot Ryssland och sanktioner har även införts från Rysslands sida. Mycket tyder på att tillförsikten bland företag i tillverkningsindustrin i många europeiska länder påverkats negativt av den geopolitiska utvecklingen. Det finns en risk att tillförsikten bland europeiska företag försämras ytterligare, främst i Tyskland som har en relativt stor handel med Ryssland. Det finns också tecken på att instabiliteten i regionen redan har fått effekter på exporten i närliggande ekonomier.

Även i Mellanöstern har konfliktnivån ökat under året. Oljepriset har sedan början av sommaren fallit från en nivå omkring 110 dollar per fat till strax över 90 dollar per fat i slutet av september 2014. Detta utgör en kontrast mot tidigare episoder av ökade spänningar i regionen, då priset på olja i allmänhet har stigit kraftigt. Om inte de geopolitiska kriserna allvarligt förvärras bedöms effekterna för svensk ekonomi, liksom för världsekonomin i stort, bli begränsade. Även klimatförändringarnas effekter och extrema väderhändelser utgör en risk då de kan medföra stora kostnader både för enskilda och samhället.

I alternativscenariot En svagare omvärldsutveckling redovisas en analys av hur svensk ekonomi skulle kunna utvecklas om de geopolitiska oroligheterna förvärras och bl.a. medför betydande negativa effekter på den ekonomiska utvecklingen i euroområdet.

Penningpolitiska beslut är avgörande
Centralbanker i flera avancerade ekonomier har under lång tid fört en starkt expansiv penningpolitik och i många fall använt sig av okonventionella åtgärder. De avancerade ekonomierna bedöms nu ha påbörjat en återhämtningsfas, vilket innebär att penningpolitiken i flera av dessa länder gradvis kommer att stramas åt. USA:s centralbank har påbörjat en nedtrappning av sina s.k. kvantitativa lättnader, dvs. minskat köpen av statsobligationer, och ska i nästa steg krympa sin balansräkning till en mer normal storlek. Det finns en risk att oväntade penningpolitiska beslut på nytt framkallar en valutaoro, framför allt i framväxande ekonomier. En mer direkt risk för länder som Sverige är att oväntade penningpolitiska beslut leder till en ökning av de långa marknadsräntorna, och en förstärkning av valutan, vilket skulle motverka en återhämtning.

Fortsatt osäker utveckling i euroområdet
Sedan 2012 har oron på de finansiella marknaderna i euroområdet minskat. Trots att läget har stabiliserats är risken fortfarande stor för förnyad oro. Det relativa lugn som nu råder på de finansiella marknaderna beror till stor del på ECB:s utfästelser om stödköp på obligationsmarknaden. Infrias inte dessa utfästelser, finns risk för förnyad finansiell turbulens.

Risk för deflation i Sverige och euroområdet
Inflationen i Sverige och euroområdet är exceptionellt låg. Det finns en risk att inflationen blir ännu lägre om efterfrågan utvecklas svagare än förväntat. Detta skulle kunna leda till en period med allmänt fallande priser (deflation). Deflation ökar den reala skulden hos stater, hushåll och företag och dämpar tillväxten. Dessutom innebär deflation stigande realräntor, och därmed minskade möjligheter att stimulera ekonomin med penningpolitik.

Bostadspriser och skuldsättning i Sverige utgör en risk
I Sverige utgör hushållens höga skuldsättningsgrad och bostadsprisernas utveckling en risk i prognosen. I prognosen förutsätts bostadspriserna öka, om än i en måttlig takt de närmaste åren. Samtidigt kan bostadspriserna stiga snabbare än vad prognosen förutsätter. Snabbt stigande bostadspriser medför att risken för stora bostadsprisfall ökar. En sådan utveckling, med en kombination av höga skulder och fallande bostadspriser, riskerar att få konsekvenser för den makroekonomiska utvecklingen. En rad åtgärder för att minska riskerna i det finansiella systemet och med hushållens skuldsättning har vidtagits de senaste åren. Regeringen och ansvariga myndigheter kommer att noga följa utvecklingen och överväga behovet av ytterligare åtgärder.

Starkare konjunkturuppgång möjlig

I synnerhet två faktorer skulle kunna bidra till en starkare konjunkturutveckling än i prognosen.

En faktor är tillförsikten bland hushåll och företag i euroområdet. Om den återvänder snabbare än förväntat kan efterfrågan på svensk export stiga i en högre takt än vad som antas i prognosen. Detta skulle få positiva effekter på BNP-tillväxten i form av högre export, tillväxt i hushållens konsumtion och företagens investeringar. Även utvecklingen på arbetsmarknaden skulle då bli starkare än enligt prognosen. En återhämtning av svensk ekonomi skulle påskyndas och resursutnyttjandet balanseras tidigare än vad som nu antas.

Ytterligare en faktor som kan stärka konjunkturuppgången är svenska hushålls konsumtion. Starka förtroendeindikatorer, en rekordhög sparkvot och förhållandevis höga reallöneökningar talar för en stabil och hög konsumtionstillväxt. Sparkvoten bedöms dock vara drygt 6 procent i slutet av prognosperioden, vilket är högre än genomsnittet de senaste 15 åren som ligger på 2 procent. Sparkvoten har även varit negativ vid flera tillfällen de senaste 15 åren. Givet den förhållandevis höga nivån på sparandet i slutet av prognosperioden finns det därmed ett utrymme för en högre konsumtionstillväxt än den i prognosen utan att sparkvoten når onormalt låga nivåer.

I alternativscenariot En starkare inhemsk konsumtionsutveckling redovisas vilka effekter en snabbare fallande sparkvot skulle få på utvecklingen av svensk ekonomi.

4.5 Alternativa scenarier

En svagare omvärldsutveckling

Fortsatta geopolitiska oroligheter, som t.ex. en fortsatt eskalering av konflikten i Ukraina, kan få negativa konsekvenser för möjligheterna till ekonomisk återhämtning. Ett hastigt minskat utbud av råvaror som t.ex. gas från Ryssland och Ukraina skulle kunna bli följden av ett upptrappat konfliktläge i regionen. Det finns även en risk för att krisen leder till att handelsflöden minskar och att förtroendet för den ekonomiska utvecklingen vacklar, i synnerhet i euroområdet. Den ekonomiska återhämtningen i euroområdet är känslig och ytterligare en negativ chock skulle kunna leda till en ny recession för valutaunionen. Detta ökar i sin tur risken för deflation och ekonomisk stagnation. En annan risk för den ekonomiska utvecklingen i euroområdet är att negativa besked i samband med att ECB presenterar sin genomgång av bankernas balansräkningar hösten 2014 skulle kunna försämra förtroendet för bankerna samt medföra en minskad tillgång till och högre kostnader för kapital.

I detta första alternativscenario undersöks vilka effekter en svagare utveckling i euroområdet får på tillväxt och arbetslöshet i Sverige. Den svagare återhämtningen medför en lägre efterfrågan på svenska exportprodukter. Det bidrar till en svagare BNP-tillväxt och till att resursutnyttjandet ökar långsammare än i huvudscenariot.

Ett lägre resursutnyttjande dämpar inflationstrycket och Riksbanken höjer inte reporäntan lika snabbt som i huvudscenariot. En lägre reporänta motverkar den negativa effekten som den minskade omvärldsefterfrågan har på svensk export via en svagare växelkurs. Men en mer expansiv penningpolitik gynnar också den inhemska efterfrågetillväxten. Sammantaget innebär dock den svagare exporttillväxten att BNP ökar långsammare 2014–2016 än i huvudscenariot (se tabell 4.10 och diagram 4.24) och att BNP-gapet förblir negativt under hela prognoshorisonten.

Diagram 4.23 Arbetslöshet 2013–2018

Procent av arbetskraften

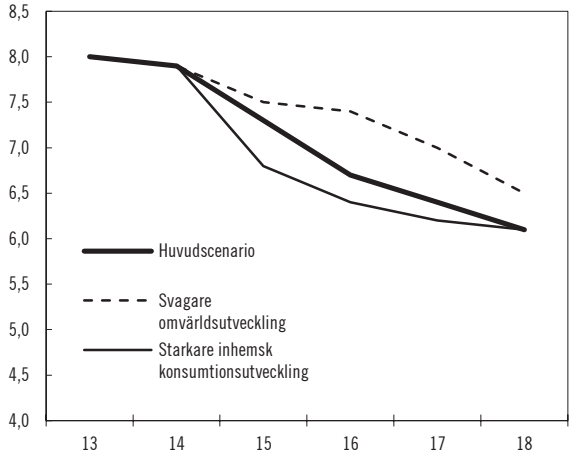

Anm. Prognosen är baserad på nu gällande regler och av regeringen föreslagna och aviserade åtgärder i denna proposition. En eventuell utbyggnad av reformer fr.o.m. 2016 och framåt har inte beaktats.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 4.10 Alternativscenario 1: Svagare internationell utveckling

Prognos enligt huvudscenariot inom parentes
Årlig procentuell förändring om annat ej anges

	2014	2015	2016	2017	2018
BNP	2,0	2,4	3,0	2,7	2,7
	(2,1)	(3,0)	(3,2)	(2,6)	(2,4)
Export	2,1	3,1	5,3	4,8	5,8
	(2,3)	(5,4)	(6,4)	(5,2)	(5,3)
Arbetslöshet[1,2]	7,9	7,5	7,4	7,0	6,5
	(7,9)	(7,3)	(6,7)	(6,4)	(6,1)
Timlön[3]	2,8	2,9	3,1	3,2	3,3
	(2,8)	(2,9)	(3,3)	(3,5)	(3,5)
KPIF[4]	0,6	1,3	1,7	1,8	1,9
	(0,6)	(1,4)	(1,8)	(1,9)	(2,0)
Reporänta[4]	0,5	0,1	0,3	1,1	1,8
	(0,5)	(0,3)	(1,0)	(2,1)	(2,9)
BNP-gap[5]	-2,3	-1,8	-1,3	-0,8	-0,4
	(-2,2)	(-1,2)	(-0,5)	(-0,1)	(-0,0)
Finansiellt sparande[6]	-2,2	-1,3	-0,6	-0,3	0,4
	(-2,2)	(-1,1)	(-0,3)	(0,0)	(0,5)

[1] 15–74 år.
[2] Procent av arbetskraften.
[3] Timlön enligt konjunkturlönestatistiken.
[4] Årsgenomsnitt.
[5] Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.
[6] Procent av BNP.
Anm. Prognosen är baserad på nu gällande regler och av regeringen föreslagna och aviserade åtgärder i denna proposition. En eventuell utbyggnad av reformer fr.o.m. 2016 och framåt har inte beaktats.
Källa: Egna beräkningar.

Arbetslösheten faller i takt med att resursutnyttjandet på arbetsmarknaden ökar, men inte i samma utsträckning som i huvudscenariot (se tabell 4.10 och diagram 4.23).

Den offentliga sektorns finansiella sparande som andel av BNP försämras med 0,1–0,3 procentenheter jämfört med i huvudscenariot. Det beror i huvudsak på att lönesumman utvecklas långsammare till följd av färre arbetade timmar och lägre löner. Bland utgifterna är det främst arbetslöshetsersättningen som ökar.

En starkare inhemsk konsumtionsutveckling

Även om riskbilden domineras av en svagare utveckling så kan den inhemska efterfrågan bli starkare än i prognosen. Till exempel kan hushållens konsumtion utvecklas starkare än i huvudscenariot. Utvecklingen av hushållens disponibla inkomster blir av allt att döma förhållandevis stark de kommande åren, vilket bl.a. beror på låga räntor. Utöver inkomstutvecklingen bidrar även en historiskt hög sparkvot, dvs. sparande som andel av disponibel inkomst, till den relativt höga konsumtionstillväxten. I huvudscenariot faller sparkvoten något 2014–2018, men det finns utrymme för ett ytterligare minskat sparande eftersom sparkvoten är hög i ett historiskt perspektiv i slutet av prognosperioden. I detta alternativscenario antas de senaste årens dämpade konsumtionstillväxt ha skapat ett större uppdämt konsumtionsbehov än vad som avspeglas i huvudscenariot. Vidare antas att hushållen upplever sig ha ett mindre behov av försiktighetssparande. I och med detta väljer hushållen i alternativscenariot att minska sitt sparande mer än i huvudscenariot. Konsumtionstillväxten blir därmed högre 2014–2016 (se tabell 4.11). En starkare inhemsk efterfrågan medför en högre BNP-tillväxt och att resursutnyttjandet ökar snabbare. En högre produktionstillväxt leder till att företagen anställer i högre utsträckning och att arbetslösheten därmed blir lägre (se tabell 4.11 och diagram 4.23). Ett högre resursutnyttjande på arbetsmarknaden medför högre löneutveckling, vilket i sin tur bidrar till ett ökat inflationstryck. Riksbanken höjer till följd av detta reporäntan i snabbare takt än i huvudscenariot. Den högre räntan håller tillbaka investeringar och export något, vilket har en motverkande effekt på BNP-tillväxten. Den starka konsumtionstillväxten medför dock att resursutnyttjandet, mätt med BNP-gapet, blir positivt redan 2016 för att därefter balanseras. Inflationsmålet om 2 procent nås samma år.

Diagram 4.24 BNP-tillväxt 2013–2018

Årlig procentuell förändring

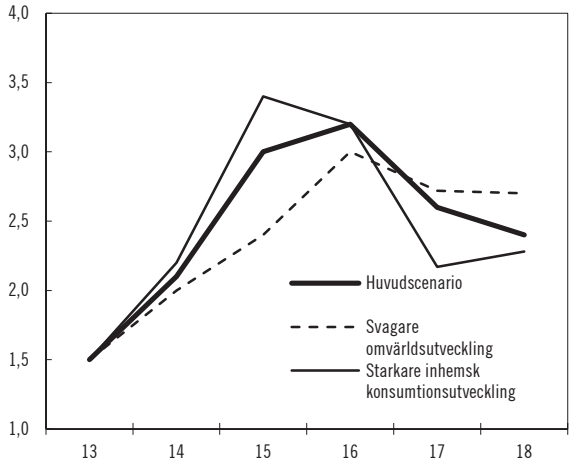

Anm. Prognosen är baserad på nu gällande regler och av regeringen föreslagna och aviserade åtgärder i denna proposition. En eventuell utbyggnad av reformer fr.o.m. 2016 och framåt har inte beaktats.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 4.11 Alternativscenario 2: En starkare inhemsk konsumtion

Prognos enligt huvudscenario inom parentes
Årlig procentuell förändring om annat ej anges

	2014	2015	2016	2017	2018
BNP	2,2	3,4	3,2	2,2	2,3
	(2,1)	(3,0)	(3,2)	(2,6)	(2,4)
Hushållens konsumtion	3,2	4,3	3,3	2,1	1,9
	(2,9)	(3,2)	(2,9)	(2,8)	(2,5)
Arbetslöshet[1,2]	7,9	6,8	6,4	6,2	6,1
	(7,9)	(7,3)	(6,7)	(6,4)	(6,1)
Timlön[3]	2,8	3,0	3,4	3,7	3,7
	(2,8)	(2,9)	(3,3)	(3,5)	(3,5)
KPIF[4]	0,6	1,5	2,0	2,1	2,0
	(0,6)	(1,4)	(1,8)	(1,9)	(2,0)
Reporänta[4]	0,5	0,4	1,4	2,6	2,9
	(0,5)	(0,3)	(1,0)	(2,1)	(2,9)
BNP-gap[5]	-2,1	-0,7	0,1	0,0	0,0
	(-2,2)	(-1,2)	(-0,5)	(-0,1)	(-0,0)
Finansiellt sparande[6]	-2,2	-0,8	0,0	0,2	0,7
	(-2,2)	(-1,1)	(-0,3)	(-0,0)	(-0,5)

[1] 15–74 år.
[2] Procent av arbetskraften.
[3] Timlön enligt nationalräkenskaperna.
[4] Årsgenomsnitt.
[5] Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.
[6] Procent av BNP.
Anm. Prognosen är baserad på nu gällande regler och av regeringen föreslagna och aviserade åtgärder i denna proposition. En eventuell utbyggnad av reformer fr.o.m. 2016 och framåt har inte beaktats.
Källa: Egna beräkningar.

Det finansiella sparandet i den offentliga sektorn förstärks med 0,2–0,4 procentenheter i denna alternativa beräkning jämfört med i huvudscenariot. Det är framför allt en effekt av den beräknat starkare utvecklingen av lönesumman som följer av att antalet arbetade timmar är högre än i huvudscenariot. Även skatteintäkterna från mervärdesskatten blir högre som en följd av att hushållens konsumtion ökar.

4.6 Huvudsakliga revideringar jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition

Nationalräkenskaperna reviderades i september, som en följd av ett nytt regelverk och en generalrevidering (se fördjupningsrutan ENS 2010 – effekter på BNP av omläggningen av nationalräkenskaperna). Detta har gjort att de historiska tidsserierna har reviderats. BNP-nivån har justerats upp med i genomsnitt 4,9 procent per år 1993–2012. BNP-tillväxten för 2012 har reviderats ned från 0,9 procent till -0,3 procent och de fasta bruttoinvesteringarnas andel av BNP har ökat.

Svensk ekonomi bedöms sammantaget utvecklas något svagare både 2014 och 2015 än vad som bedömdes i 2014 års ekonomiska vårproposition. BNP-tillväxten för det första halvåret 2014 har varit något lägre än beräknat. Det är framför allt nettoexporten som utvecklats svagare, medan hushållens konsumtion vuxit i högre takt än vad som förväntades. Som en följd av detta har prognosen för BNP-tillväxten 2014 reviderats ned (se tabell 4.2).

Även efterfrågan i delar av omvärlden har reviderats ned. Flertalet framväxande ekonomier, såsom Kina, Ryssland och Brasilien, förväntas växa långsammare 2015 än vad som bedömdes i vårpropositionen. Den svenska BNP-tillväxten för 2015 har reviderats ned från 3,3 procent till 3,0 procent. Sysselsättningen har under 2014 hittills utvecklats i linje med bedömningen i vår–propositionen. Arbetskraften har dock utvecklats starkare. Detta har bidragit till att prognosen för arbetslösheten har reviderats upp för 2014. Liksom i vårpropositionen bedöms arbetslösheten sjunka till 7,3 procent 2015.

Potentiell BNP har reviderats ned 2014 och 2015. Den främsta orsaken till det är omläggningen av nationalräkenskaperna (se fördjupningsrutan Revidering av potentiella variabler för en mer ingående förklaring av de revideringar av potentiell BNP som har gjorts). BNP-gapet förväntas vara -2,2 procent 2014 och -1,2 procent 2015, vilket innebär att resursutnyttjandet

bedöms vara högre än vad som förväntades i vårpropositionen.

Tabell 4.12 Regeringens prognoser i budgetpropositionen för 2015 och 2014 års ekonomiska vårproposition

Prognos enligt vårpropositionen för 2014 inom parentes
Procentuell förändring om annat ej anges

	2014	2015	2016	2017	2018
BNP	2,1	3,0	3,2	2,6	2,4
	(2,7)	(3,3)	(3,5)	(2,5)	(2,3)
Potentiell BNP[1,2]	1,4	1,7	2,2	2,4	2,4
	(2,3)	(2,0)	(2,2)	(2,4)	(2,2)
BNP-gap[3]	-2,2	-1,2	-0,5	-0,1	0,0
	(-2,4)	(-1,5)	(-0,5)	(-0,2)	(0,0)
Arbetslöshet[4,5]	7,9	7,3	6,7	6,4	6,1
	(7,7)	(7,3)	(6,7)	(6,3)	(5,9)
Sysselsättning[4]	1,3	1,4	1,2	0,9	0,8
	(1,2)	(1,2)	(1,2)	(1,0)	(0,9)
Arbetade timmar[2]	1,4	1,3	1,3	1,2	0,8
	(1,4)	(1,2)	(1,4)	(1,1)	(0,8)
Timlön[6]	2,8	2,9	3,3	3,5	3,5
	(2,7)	(2,9)	(3,2)	(3,4)	(3,5)
KPI[7]	0,0	0,9	2,2	3,0	3,2
	(0,2)	(1,6)	(2,5)	(2,8)	(2,9)
KPIF[7]	0,6	1,4	1,8	1,9	2,0
	(0,8)	(1,5)	(1,7)	(1,9)	(2,0)
Reporänta[7]	0,5	0,3	1,0	2,1	2,9
	(0,8)	(1,2)	(2,0)	(2,6)	(3,1)

[1] Avser marknadspris.
[2] Kalenderkorrigerad.
[3] Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.
[4] 15–74 år.
[5] Procent av arbetskraften.
[6] Timlön enligt konjunkturlönestatistiken.
[7] Årsgenomsnitt.
Anm. Prognosen är baserad på nu gällande regler och av regeringen föreslagna och aviserade åtgärder i denna proposition. En eventuell utbyggnad av reformer fr.o.m. 2016 och framåt har inte beaktats.
Källor: Statistiska centralbyrån, Medlingsinstitutet, Riksbanken och egna beräkningar.

Prognoserna för inflationen mätt med KPI och KPIF är nedreviderade 2014 och 2015 till följd av svagare utfall än väntat. KPI-prognosen är dessutom även nedreviderad som ett resultat av att räntorna förväntas bli lägre än vad som antogs i vårpropositionen. KPI förväntas vara 0,2 procentenheter lägre 2014 än vad som tidigare förväntades.

Regeringens politik bidrar till en högre tillväxt och sysselsättning samt en lägre arbetslöshet 2015. Det är dock främst fördelningen mellan BNP-komponenterna som påverkas av regeringens politik. Den offentliga konsumtionen har reviderats upp och hushållens konsumtion har reviderats ned. Hittills aviserade reformer har dock inte påverkat bedömningen av jämviktsarbetslösheten under prognosperioden i någon större utsträckning.

4.7 Prognosjämförelser

I detta avsnitt redovisar regeringen jämförelser med andra prognosmakares prognoser för BNP-tillväxt, arbetslöshet, inflation och BNP-gap för 2014 och 2015. Avvikelser mot Konjunktur–institutets och Europeiska kommissionens prognoser kommenteras särskilt.

Olika informationsmängd i BNP-prognoserna
Regeringens prognos för BNP-tillväxten 2014 och 2015 ligger i linje med prognoser som publicerats fr.o.m. augusti 2014 (se tabell 4.13). Konjunkturinstitutet publicerade sin prognos innan de ordinarie beräkningarna av nationalräkenskaperna för det andra kvartalet publicerades. Den senaste beräkningen av BNP i nationalräkenskaperna innebar en upprevidering av tillväxttakten för de två första kvartalen 2014. Detta kan troligen förklara en viss del av avvikelsen mellan Konjunkturinstitutets och regeringens prognos. Avvikelsen gentemot Europeiska kommissionens prognos bedöms i stor utsträckning bero på att kommissionen vid publiceringen av sin prognos endast haft möjlighet att beakta nationalräkenskaperna för det fjärde kvartalet 2013.

Tabell 4.13 Prognosjämförelse: BNP 2014 och 2015

Procentuell förändring

	Publiceringsdatum	2014	2015
Regeringen	2014-10-23	2,1	3,0
Konjunkturinstitutet	2014-08-27	1,8	3,1
Kommissionen	2014-05-05	2,8	3,0
IMF	2014-10-07	2,1	2,7
Riksbanken	2014-09-04	1,7	3,0
OECD[1]	2014-05-06	2,8	3,1

[1] Kalenderkorrigerad data.
Anm.: Av de olika bedömarna har endast regeringen nationalräkenskaperna för det andra kvartalet 2014, som publicerades den 18 september 2014.
Källor: Konjunkturinstitutet, Europeiska kommissionen, Riksbanken, OECD, Internationella valutafonden (IMF) och egna beräkningar.

Små skillnader i arbetslöshetsprognoserna
Regeringens prognos för arbetslösheten för 2014 ligger i stort sett i linje med andra bedömares prognoser (se tabell 4.14). Europeiska kommissionens arbetslöshetsprognos är dock lägre än regeringens. Detta beror på att kommissionen

utgår från en lägre tillväxt av arbetskraften än regeringen.

Tabell 4.14 Prognosjämförelse: Arbetslöshet 2014 och 2015

Procent av arbetskraften

	Publiceringsdatum	2014	2015
Regeringen	2014-10-23	7,9	7,3
Konjunkturinstitutet	2014-08-27	7,9	7,6
Europeiska kommissionen	2014-05-05	7,6	7,2
IMF	2014-10-07	8,0	7,8
Riksbanken	2014-09-04	7,9	7,3
Arbetsförmedlingen	2014-06-11	7,9	7,4
OECD	2014-05-06	7,9	7,4

Anm.: Avser åldersgruppen 15–74 år.
Källor: Konjunkturinstitutet, Riksbanken, Internationella valutafonden (IMF), Europeiska kommissionen, OECD och Arbetsförmedlingen och egna beräkningar.

För 2015 är regeringens bedömning av arbetslösheten lägre än Konjunkturinstitutets prognos, men är i stort sett i linje med övriga bedömares. Skillnaden beror främst på att Konjunkturinstitutet bedömer att sysselsättningen 2015 utvecklas något svagare än i regeringens prognos.

Samstämmig bild av låg inflation 2014 och 2015

Regeringens prognos för den underliggande inflationens utveckling, mätt som KPIF, ligger i linje med Konjunkturinstitutets bedömning för både 2014 och 2015 (se tabell 4.15). Europeiska kommissionen gör inte prognoser på KPI eller KPIF utan på ett harmoniserat index för konsumentpriser (HIKP). Regeringens prognos för HIKP är något lägre än kommissionens. Det kan t.ex. bero på olika bedömningar av resursutnyttjandet. Jämfört med regeringen bedömer kommissionen att BNP-gapet är mindre negativt. Med den utgångspunkten bör kostnadstrycket och därmed inflationen vara högre i ekonomin.

Tabell 4.15 Prognosjämförelse: Inflation 2014 och 2015

Procentuell förändring, årsgenomsnitt

	Publiceringsdatum	2014	2015
Regeringen, KPI	2014-10-23	0,0	0,9
Regeringen, KPIF	2014-10-23	0,6	1,4
Regeringen, HIKP	2014-10-23	0,4	1,2
Konjunkturinstitutet, KPI	2014-08-27	0,0	1,1
Konjunkturinstitutet, KPIF	2014-08-27	0,6	1,5
Konjunkturinstitutet, HIKP	2014-08-27	0,4	1,2
Kommissionen, HIKP	2014-05-05	0,5	1,5
Riksbanken, KPI	2014-09-04	0,0	1,3
Riksbanken, KPIF	2014-09-04	0,6	1,7
Riksbanken, HIKP	2014-09-04	0,4	1,7

Källor: Konjunkturinstitutet, Europeiska kommissionen, Riksbanken och egna beräkningar.

Bedömningarna av BNP-gapet skiljer sig åt

Såväl regeringen som andra prognosmakare bedömer att det finns lediga resurser i svensk ekonomi 2014, men det finns stora skillnader i bedömningarna av BNP-gapets storlek (se tabell 4.16). Även 2015 föreligger skillnader. Det beror i större utsträckning på olika bedömningar av potentiell BNP än på olika prognoser för den faktiska BNP-tillväxten.

Tabell 4.16 Prognosjämförelse: BNP-gap 2014–2018

Procentuell avvikelse från potentiell BNP-nivå

	Publiceringsdatum	2014	2015	2016	2017	2018
Regeringen	2014-10-23	-2,2	-1,2	-0,5	-0,1	0,0
KI	2014-08-27	-2,3	-1,5	-0,7	0,0	0,3
Kommissionen	2014-05-05	-1,4	-0,7			
IMF	2014-10-07	-1,0	-0,3			
Riksbanken	2014-09-04	-1,0	-0,1	0,5		
OECD	2014-05-06	-1,5	-0,8			

Källor: Konjunkturinstitutet (KI), Europeiska kommissionen, Riksbanken, OECD, Internationella valutafonden (IMF) och egna beräkningar.

Regeringens prognoser för BNP och arbetslöshet med osäkerhetsintervall

Prognoser är osäkra och osäkerheten blir i allmänhet större ju längre prognoshorisonten är. När olika prognosmakares prognoser jämförs är det viktigt att ha den osäkerhet som omgärdar prognoser i åtanke. I denna fördjupningsruta presenteras osäkerhetsintervall kring regeringens prognoser för BNP-tillväxt och arbetslöshet. Osäkerhetsintervallen är baserade på regeringens historiska prognosfel i de budget- och vårpropositioner publicerade 1994–2013. Diagram 4.25 och diagram 4.26 visar regeringens prognoser med osäkerhetsintervallen tillsammans med motsvarande prognoser av Konjunkturinstitutet (KI), Riksbanken (RB), Europeiska kommissionen (KOM), OECD och Internationella valutafonden (IMF).

I jämförelse med regeringens prognoser för 2014 och 2015 ligger huvuddelen av de andra bedömarnas prognoser väl inom de områden som täcker 50 procent av regeringens historiska prognosfel. De övriga bedömarnas prognoser avviker alltså i allmänhet mindre från regeringens prognos än ett typiskt prognosfel. I det avseendet framstår skillnaderna mellan prognoserna som små. Ett undantag är kommissionens arbetslöshetsprognos för 2014. Avvikelsen beror på att kommissionen utgår från en lägre tillväxt av arbetskraften än regeringen.

Diagram 4.25 BNP med osäkerhetsintervall, 2010–2015

Procentuell förändring

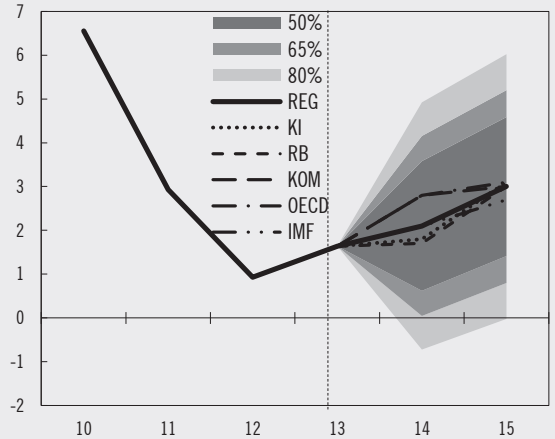

Anm.: Osäkerhetsintervallen är baserade på regeringens historiska prognosfel.
Källor: Statistiska centralbyrån, egna beräkningar och respektive prognosinstitut.

Diagram 4.26 Arbetslöshet med osäkerhetsintervall, 2010–2015

Procent av arbetskraften

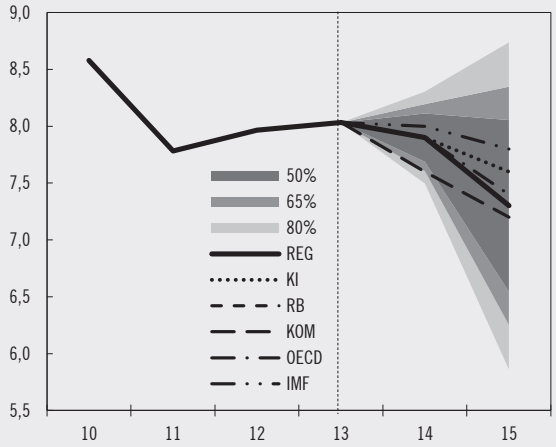

Anm.: Osäkerhetsintervallen är baserade på regeringens historiska prognosfel.
Källor: Statistiska centralbyrån, egna beräkningar och respektive prognosinstitut.

Så beräknas osäkerhetsintervallen

Precisionen i regeringens prognoser bestäms av prognosfelet, dvs. avvikelsen mellan prognos och utfall. Prognosfelet är på förhand okänt, men spridningen i de historiska prognosfelen kan ge en fingervisning om osäkerheten även för den rådande prognosen. Regeringen använder medelkvadratfelet, prognosfelens genomsnittliga kvadratiska avvikelse från noll (inget prognosfel), som spridningsmått. Detta mått tar hänsyn till en eventuell prognosbias (systematisk över- eller underskattning).[78] I den utvärdering som presenterades i Finansdepartementets promemoria Utvärdering av makroekonomiska prognoser hittades dock inget stöd för bias i regeringens prognoser för BNP-tillväxten eller arbetslösheten 1994–2013.[79]

Eftersom osäkerhetsintervallen är beräknade från historiska prognosfel är de tillbakablickande snarare än framåtblickande. Osäkerhetsintervallen speglar därför en objektiv historisk prognososäkerhet och bör inte förväxlas med en bedömd riskbild.

[78] Enligt praxis används normalfördelningen för att bestämma storleken på intervallen, se t.ex. Chatfield, Interval Forecasts, Journal of Business & Economic Statistics 11(2), 1993. Riksbanken använder i Penningpolitisk rapport liknande osäkerhetsintervall, se t.ex. Penningpolitisk rapport juli 2014, Sveriges riksbank. Metodiken förklaras i Penningpolitisk rapport 2007:1, Sveriges riksbank.

[79] Promemorian publicerades på regeringens hemsida i anslutning till 2014 års ekonomiska vårproposition.

Revideringar av potentiella variabler

Potentiell BNP definieras som den produktionsnivå som kan upprätthållas vid ett balanserat konjunkturläge och är ett mått på ekonomins långsiktiga tillväxtförutsättningar. Den beräknas utifrån potentiell produktivitet och potentiellt antal arbetade timmar, vilka i sin tur består av ett antal underkomponenter.[80]

Potentiell BNP är ett teoretiskt begrepp och mäts inte i den officiella statistiken. I stället görs en bedömning av nivån med hjälp av olika indikatorer och statistiska metoder. Bedömningen är därför mycket osäker.

I denna fördjupningsruta redovisas de revideringar som gjorts av potentiell BNP sedan 2014 års ekonomiska vårproposition beslutades. Många olika faktorer har påverkat bedömningen av potentiell BNP, varav reviderade nationalräkenskaper, en ny befolkningsprognos och en ny bedömning av utvecklingen på arbetsmarknaden är de främsta.

Revideringar av potentiell produktivitet

Regeringen uppskattar den potentiella produktivitetsnivån utifrån den faktiska utvecklingen och bedömningen av resursutnyttjandet inom företagen. Den reviderade statistiken från nationalräkenskaperna visar att produktivitetsutvecklingen har varit väsentligt svagare sedan 2010 än vad tidigare beräkningar av BNP gett vid handen (se fördjupningsrutan ENS 2010 – effekter på BNP av omläggningen av nationalräkenskaperna och diagram 4.27).

Diagram 4.27 Produktivitetstillväxt i näringslivet

Årlig procentuell förändring

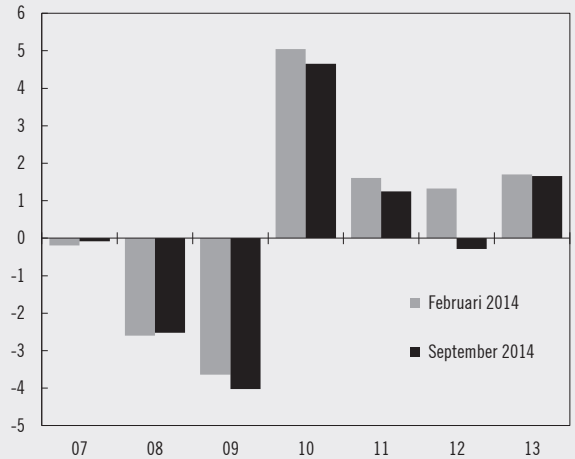

Anm.: Avser utfall från nationalräkenskaperna 28 februari 2014 respektive 18 september 2014.
Källa: Statistiska centralbyrån.

Samtidigt visar indikatorer att resursutnyttjandet inom företagen endast har varit svagt negativt, under samma period. Regeringen bedömer därför att den potentiella produktivitetstillväxten har varit lägre än förväntat, vilket har föranlett nedrevideringar av potentiell produktivitetstillväxt såväl för näringslivet som för hela ekonomin 2010–2013. Även för 2014 och 2015 har den potentiella produktivitetstillväxten reviderats ned (se tabell 4.17).

För 2016–2018 bedöms den potentiella produktiviteten i näringslivet växa med igenomsnitt 2 procent per år. Det är något långsammare än den historiskt genomsnittliga tillväxttakten, som uppgick till 2,2 procent 1980–2013. Det beror bl.a. på att den långvariga lågkonjunkturen har hämmat produktivitetshöjande investeringar, vilket dämpar produktivitetstillväxten i näringslivet.[81]

[80] Se Finansdepartementets promemoria Metod för beräkning av potentiella variabler på www.regeringen.se för en mer detaljerad beskrivning av hur de potentiella variablerna definieras.

[81] Se även fördjupningsrutan Revideringar av potentiella variabler i 2014 års ekonomiska vårproposition för en utförligare analys (prop. 2013/14:100 s. 115).

Tabell 4.17 Prognoser för potentiella variabler i budgetpropositionen för 2015 och 2014 års ekonomiska vårproposition

Nivå och procentuell förändring, 2014 års ekonomiska vårproposition inom parentes

	Nivå[1]	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Pot. BNP[2]	3 899	1,2 (2,2)	1,4 (2,3)	1,7 (2,0)	2,2 (2,2)	2,4 (2,4)	2,4 (2,2)
Pot. produktivitet	445	0,8 (1,2)	0,8 (1,5)	1,3 (1,6)	1,6 (1,7)	1,8 (1,7)	1,8 (1,7)
Pot. produktivitet, nl[3]	489	1,2 (1,7)	1,1 (1,7)	1,6 (1,8)	2,0 (1,9)	2,1 (2,0)	2,2 (2,0)
Pot. timmar	7 748	0,3 (1,0)	0,6 (0,8)	0,5 (0,5)	0,7 (0,6)	0,8 (0,7)	0,7 (0,6)
Jämviktsarbetslöshet[4]		6,2 (5,7)	6,1 (5,7)	6,1 (5,7)	6,1 (5,7)	6,0 (5,7)	6,0 (5,7)

[1] Nivå 2013. Potentiell BNP i miljarder kronor, potentiell produktivitet i kronor per timme, potentiella timmar i miljoner timmar.
[2] Till marknadspris, fasta priser.
[3] Avser näringslivet.
[4] Nivå, procent av potentiell arbetskraft.
Källa: Egna beräkningar.

Revideringar av det potentiella antalet arbetade timmar

Det potentiella antalet arbetade timmar bestäms av hur hög den potentiella sysselsättningen bedöms vara och av den potentiella medelarbetstiden bland de sysselsatta. Den potentiella sysselsättningen bestäms i sin tur av den potentiella arbetskraften och jämviktsarbetslösheten. Det potentiella antalet arbetade timmar är oförändrat i nivå 2018 jämfört med bedömningen i 2014 års ekonomiska vårproposition. Flera av de ingående delarna har emellertid reviderats.

Ny befolkningsprognos höjer potentiell arbetskraft
I april 2014 publicerade Statistiska centralbyrån en ny befolkningsprognos. Utöver det har regeringen under hösten 2014 fått tillgång till en uppdaterad prognos som beaktar det uppreviderade antalet asylsökande fram t.o.m. 2018 enligt Migrationsverkets prognos.[82] Med hjälp av en demografisk modell, baserad på befolkningsprognoser och statistik från arbetskraftsundersökningarna, kan regeringen skriva fram olika arbetsmarknadsvariabler med den demografiska utvecklingen. Jämfört med bedömningen i 2014 års ekonomiska vårproposition väntas såväl potentiell arbetskraft som potentiell sysselsättning, och därmed potentiellt antal arbetade timmar, växa snabbare 2016–2018 (se tabell 4.17). Förändringen beror på en snabbare befolkningstillväxt.

Flera faktorer pekar på högre jämviktsarbetslöshet
Jämviktsarbetslöshetens nivå på längre sikt bestäms genom regeringens bedömning av strukturella faktorer och av den demografiska utvecklingen.[83] I nulägesanalysen är också den faktiska utvecklingen på arbetsmarknaden viktig.

En analys av utvecklingen på arbetsmarknaden de senaste åren antyder att jämviktsarbetslösheten har varit högre de senaste åren än vad som tidigare bedömts. Den faktiska arbetslösheten har legat på en hög nivå under lång tid och den genomsnittliga tiden i arbetslöshet har stigit. Regeringen bedömer därför att de varaktiga effekterna på arbetslösheten är något större än enligt tidigare bedömningar. En annan orsak till upprevideringen av jämviktsarbetslösheten är att det i tidigare bedömningar antogs att de som träder in i arbetskraften har samma chans till arbete som de som redan är på arbetsmarknaden. Analyser visar emellertid att sammansättningen av arbetskraften har förändrats så att de som har kommit in på arbetsmarknaden under de senaste åren har en lägre jobbchans, än de som är etablerade på arbetsmarknaden, vilket höjer jämviktsarbetslösheten.[84] Det gäller både åren fram till 2013 och 2014–2018.

I vilken takt och i vilken utsträckning långsiktiga effekter av de åtgärder som föreslås i denna proposition uppkommer är osäkert och svårt att bedöma. En stor del av de samlade effekterna bedöms uppkomma efter prognoshorisontens slut. Hittills aviserade reformer har inte påverkat bedömningen av jämvikts-

[82] Se Sveriges framtida befolkning 2014–2060, Statistiska meddelanden BE 18 SM 1401, Statistiska centralbyrån samt Verksamhets- och kostnadsprognos juli 2014, Migrationsverket.

[83] Se Hur ska utvecklingen av arbetsmarknadens funktionssätt bedömas? Rapport från ekonomiska avdelningen 2011:1, Finansdepartementet.

[84] För ytterligare diskussion kring hur förändrad sammansättning av arbetskraften påverkar matchningen på arbetsmarknaden, se t.ex. Arbetsmarknadsrapport 2014, Arbetsförmedlingen och Lönebildningsrapporten 2013, Konjunkturinstitutet.

arbetslösheten under prognosperioden i någon större utsträckning. Sammantaget bedöms jämviktsarbetslösheten ligga kring 6 procent 2014–2018 (se tabell 4.17 och diagram 4.21).

Revideringar av potentiell BNP

Den ekonomiska utvecklingen har, i termer av BNP-tillväxt, varit svagare de senaste åren än i tidigare publicerade beräkningar. Det innebär att också ekonomins potential har varit lägre 2010–2013 än vad som tidigare bedömts. Tillväxttakten i potentiell BNP 2014–2018 har också reviderats ned (se tabell 4.17).

Jämförelse med andra prognosmakare

Tabell 4.18 visar olika bedömares prognoser för tillväxten i potentiell BNP. Regeringen bedömer att potentiell BNP växer i väsentligt långsammare takt 2014 och 2015 än vad Konjunkturinstitutet och Europeiska kommissionen gör. Skillnaden kan sannolikt, åtminstone delvis, förklaras med olika informationsmängd i bedömningarna – det är hittills bara regeringen som har beaktat effekterna av omläggningen av nationalräkenskaperna.

Sammantaget växer potentiell BNP 2016–2018 i samma takt enligt regeringens bedömning som enligt Konjunkturinstitutets (se tabell 4.18). I avsnitt 4.6 redovisas hur BNP-gapet har reviderats och i avsnitt 4.7 görs en jämförelse mellan olika prognoser för BNP-gapet.

Tabell 4.18 Prognosjämförelse: Potentiell BNP-tillväxt 2014–2018

Procentuell förändring

	Publiceringsdatum	2014	2015	2016	2017	2018
Regeringen	2014-10-23	1,4	1,7	2,2	2,4	2,4
KI	2014-08-27	2,0	2,0	2,4	2,4	2,2
Kommissionen	2014-05-05	2,2	2,3			
IMF[1]	2014-10-07	2,3	2,0			
Riksbanken[1]	2014-09-04	1,6	2,1	2,5		
OECD	2014-05-06	2,3	2,5			

[1] Potentiell BNP-tillväxt har uppskattats med hjälp av prognoserna för faktisk BNP-tillväxt och BNP-gap.
Källor: Konjunkturinstitutet (KI), Europeiska kommissionen, Riksbanken, Internationella valutafonden (IMF), OECD och egna beräkningar.

5

Finanspolitikens övergripande inriktning

5 Finanspolitikens övergripande inriktning

Sammanfattning

– Det överordnade målet för finanspolitiken är att skapa en så hög välfärd som möjligt genom att bidra till en hög och hållbar ekonomisk tillväxt och sysselsättning (genom strukturpolitiken), en välfärd som kommer alla till del (genom fördelningspolitiken) och ett stabilt högt resursutnyttjande (genom stabiliseringspolitiken).
– Det finansiella sparandet avviker tydligt från överskottsmålets nivå om ett sparande om 1 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel.
– För att det finansiella sparandet ska nå 1 procent av BNP avser regeringen bedriva en politik som leder till att det strukturella sparandet stärks samtidigt som stabiliseringspolitisk hänsyn tas.
– Det strukturella underskottet är för närvarande så stort att överkottsmålet inte kan förväntas nås under innevarande mandatperiod. Det kommer att ta ytterligare något år.
– Regeringen föreslår finanspolitiskt motiverade höjningar av utgiftstakets nivå för 2015 och 2016 med 33 respektive 41 miljarder kronor.
– Regeringen föreslår att utgiftstakets nivå för 2017 ska uppgå till 1 265 miljarder kronor. Det är en ökning med 58 miljarder kronor jämfört med nivån för 2016. Regeringens preliminära bedömning är att utgiftstakets nivå för 2018 bör uppgå till 1 322 miljarder kronor, vilket är en ökning med 57 miljarder kronor jämfört med nivån för 2017. Detta innebär att utgiftstakets nivå under mandatperioden ökar i samma takt som ekonomins trendmässiga tillväxt.
– Regeringen bedömer att kommunsektorn uppfyller det kommunala balanskravet under prognosperioden 2014–2018. Kommunsektorn bedöms under prognosperioden nå upp till ett resultat som är i linje med god ekonomisk hushållning. Resultatet beräknas uppgå till mellan 12 och 17 miljarder per år. Förslaget om ökade statsbidrag i denna proposition bidrar positivt till resultatet under perioden.

I detta avsnitt redogör regeringen för sin syn på den övergripande inriktningen på finanspolitiken. Regeringens utgångspunkt är att inriktningen ska fastställas utifrån en bred ansats. Regeringen gör därför en samlad bedömning av en rad faktorer som presenteras i detta avsnitt.

5.1 Målen för finanspolitiken

Finanspolitiken är de beslut om offentliga inkomster och utgifter som tas i syfte att påverka ekonomin. Det överordnade målet för finanspolitiken är att skapa en så hög välfärd som möjligt genom att bidra till en hög och hållbar ekonomisk tillväxt (genom strukturpolitiken), en välfärd som kommer alla till del (genom fördelningspolitiken) och ett stabilt högt resursutnyttjande (genom stabiliseringspolitiken).

5.1.1 Strukturpolitiken bidrar till högre tillväxt och lägre arbetslöshet

Finanspolitiken ska utformas så att den långsiktiga tillväxten blir hög och hållbar samt så att arbetslösheten varaktigt blir låg. Det åstadkoms genom en väl utformad strukturpolitik, som bl.a. förbättrar näringsklimatet, utbildningssystemet och matchningen på arbetsmarknaden. Ett högt antal arbetade timmar ökar den samlade produktionen av varor och tjänster och är en förutsättning för att den offentliga sektorns åtaganden ska kunna finansieras. Politiken ska också vara utformad så att den ger kvinnor och män samma möjligheter och förutsättningar till ett aktivt deltagande på arbetsmarknaden. Strukturpolitiken ska dessutom bidra till en hög produktivitetstillväxt i alla delar av ekonomin och till att korrigera s.k. marknadsmisslyckanden inom vissa områden, bl.a. miljö och hälsa. Ekonomisk tillväxt ska vara hållbar, dvs. inte åstadkommas till priset av oacceptabla effekter på miljö, klimat eller människors hälsa.

Sverige är en konkurrenskraftig ekonomi med en internationellt sett hög sysselsättningsgrad. Arbetslösheten är dock hög ur ett historiskt perspektiv, men också jämfört med andra jämförbara länder. Arbetslöshet är kostsamt både för den enskilde individen och för samhället i stort. Regeringen har målsättningen att antalet personer som arbetar och antalet arbetade timmar i ekonomin ska öka så mycket att Sverige 2020 har lägst arbetslöshet i EU.

5.1.2 Fördelningspolitiken bidrar till att välfärden kommer alla till del

Finanspolitiken ska utformas så att välfärden kommer alla till del. Fördelningspolitiken verkar dels genom att skatte- och transfereringssystemet gör att de disponibla inkomsterna blir mer jämnt fördelade än inkomsterna före skatt och transfereringar, dels genom att offentligt finansierade tjänster, som exempelvis skola och sjukvård, tillhandahålls efter behov. Fördelningspolitiken ska ge förutsättningar för både kvinnor och män till ekonomisk självständighet livet ut. Fördelningspolitiken omfördelar också inkomster över livscykeln, bl.a. genom ålderspensionssystemet.

För huvuddelen av befolkningen är det egna arbetet den viktigaste inkomstkällan. Den vanligaste orsaken till låg ekonomisk standard är avsaknaden av arbete. En politik för lägre arbetslöshet och ökad sysselsättning är därför central i regeringens fördelningspolitiska strategi. När fler arbetar minskar inkomstskillnaderna i samhället.

5.1.3 Stabiliseringspolitiken dämpar konjunktursvägningarna

Finanspolitiken ska vid behov bidra till att stabilisera konjunkturen. Stora konjunktursvängningar är kostsamma, då de har en negativ effekt på investeringar, konsumtion och arbetslöshet.

Vid störningar som påverkar efterfrågan på varor och tjänster i ekonomin råder normalt sett inget motsatsförhållande mellan att stabilisera sysselsättningen och inflationen. Det innebär att penningpolitiken normalt stimulerar ekonomin i lågkonjunkturer och stramar åt i högkonjunkturer. Finanspolitiken bidrar vid sådana störningar till att stabilisera konjunkturen, främst genom de automatiska och semiautomatiska stabilisatorerna. De automatiska stabilisatorerna, som skatteintäkter och utgifter för arbetslöshetsförsäkringen, är finanspolitikens automatiska reaktion på konjunkturförändringar. Utan att några beslut behöver fattas minskar skatteintäkterna och ökar utgifterna för bl.a. arbetslöshetsförsäkring vid en konjunkturnedgång. Den budgetförsvagning som därmed uppkommer bidrar automatiskt till att motverka konjunkturnedgången. Med semiautomatiska stabilisatorer avses främst den förstärkning av volymerna i de arbetsmarknadspolitiska åtgärder som det normalt beslutas om när arbetslösheten ökar av konjunkturella skäl.

5.2 De budgetpolitiska målens roll för att nå målen för finanspolitiken

De budgetpolitiska målen används i den politiska beslutsprocessen för att skapa förutsättningar för att finanspolitikens överordnade mål ska kunna nås på ett sätt som säkerställer att finanspolitiken är långsiktigt hållbar. Erfaren-

heter av tidigare statsfinansiella kriser visar på vikten av tydliga budgetpolitiska mål och en väl utformad budgetprocess för att det överordnade finanspolitiska målet ska kunna nås.

Det svenska budgetpolitiska ramverket spelar därför en avgörande roll när storleken på budgetutrymmet fastställs. Det är dock viktigt att framhålla att regeringen vid utformningen av den övergripande inriktningen på finanspolitiken gör en bred analys, genom att utöver de budgetpolitiska målen även ta hänsyn till de övergripande målen för finanspolitiken, finanspolitikens långsiktiga hållbarhet och den osäkerhet om framtiden som alltid finns.

De budgetpolitiska målen består av ett överskottsmål för den offentliga sektorns sparande, ett utgiftstak för statens primära utgifter och ålderspensionssystemets utgifter samt ett kommunalt balanskrav som innebär att enskilda kommuner och landsting ska besluta om en budget där intäkterna överstiger kostnaderna.

5.3 Uppföljning av överskottsmålet

Överskottsmålet anger att det finansiella sparandet i den offentliga sektorn ska motsvara 1 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Att överskottsmålet är formulerat som ett genomsnitt över en konjunkturcykel, i stället för som ett årligt mål på 1 procent av BNP, är motiverat av stabiliseringspolitiska skäl. Om målet skulle vara 1 procents sparande varje enskilt år skulle finanspolitiken behöva stramas åt när konjunkturen försvagas för att säkerställa att det årliga målet nås. Finanspolitiken skulle då förstärka konjunktursvängningarna i stället för att stabilisera dem. Att målet är formulerat som ett genomsnitt över en konjunkturcykel gör det dock svårare att följa upp om finanspolitiken ligger i linje med målet.

Eftersom överskottsmålet främst utgör ett framåtblickande riktmärke för finanspolitiken följs målet i första hand upp i ett framåtblickande perspektiv. En bakåtblickande analys görs dock för att se om det funnits systematiska fel i finanspolitiken som minskar sannolikheten att målet nås i framtiden.

5.3.1 Analys av måluppfyllelsen

I tabell 5.1 redovisas det genomsnittliga finansiella sparandet under den senaste tioårsperioden med utfallsdata tillsammans med de indikatorer som används för att stämma av budgetutrymmet mot överskottsmålet i ett framåtblickande perspektiv.[85]

Tabell 5.1 Finansiellt sparande i offentlig sektor samt indikatorer för avstämning mot överskottsmålet

Procent av BNP
Utfallsdata för 2013 och prognoser 2014–2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Finansiellt sparande	**-1,3**	**-2,2**	**-1,1**	**-0,3**	**0,0**	**0,5**
Bakåtblickande tioårssnitt	0,7					
Sjuårsindikatorn	-0,9	-0,9	-0,9			
Strukturellt sparande	0,1	-0,9	-0,4	0,0	0,0	0,5

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Det genomsnittliga finansiella sparandet 2004–2013 var lägre än 1 procent av BNP. Det förklaras delvis av lågkonjunkturens effekter på de offentliga finanserna, men också av att de ofinansierade åtgärder som den förra regeringen vidtagit inte varit förenliga med överskottsmålet.

Sjuårsindikatorn

Sjuårsindikatorn är ett genomsnitt av sparandet det aktuella året och tre år framåt respektive tre år bakåt i tiden, justerat för engångseffekter under denna tidsperiod. Sjuårsindikatorn visar att det offentliga sparandet ligger väsentligt under 1 procent av BNP samtliga redovisade år (se tabell 5.1).

Strukturellt sparande

Det strukturella sparandet är en bedömning av hur stort det faktiska finansiella sparandet skulle vara om ekonomin inte påverkades av det aktuella konjunkturläget eller engångseffekter. Det strukturella sparandet kan beräknas på olika

[85] Regeringen har slutat redovisa konjunkturjusterade bakåtblickande tioårssnitt och sjuårsindikatorn, eftersom dessa indikatorer redan fångar det genomsnittliga sparandet över en längre period.

sätt, men bygger i princip på två olika delar, utöver bedömningen av det faktiska finansiella sparandet. För det första görs en bedömning av det aktuella konjunkturläget och nivån på potentiell BNP, dvs. hur långt från ett balanserat resursutnyttjande ekonomin befinner sig.[86] För det andra görs en bedömning av hur det offentliga sparandet påverkas av det aktuella konjunkturläget. Det strukturella sparandet mäts inte i den officiella statistiken. Detta gör att den strukturella nivån på sparandet kan skilja sig åt även för redan passerade år mellan olika bedömningar.

Regeringen bedömer att det strukturella sparandet har försämrats betydligt de senaste åren och att det 2014 ligger ca 2 procentenheter under den målsatta nivån på 1 procent av BNP. Även om det strukturella sparandet stärks över prognosperioden förväntas det ligga under den målsatta nivån 2015–2018.

Prognosjämförelse av det strukturella sparandet

I tabell 5.2 presenteras ett antal aktuella bedömningar av den offentliga sektorns strukturella sparande. Vid en jämförelse av de olika bedömningarna är det viktigt att beakta att de har gjorts vid olika tidpunkter och bygger på olika antaganden om den framtida politiken. Även om det föreligger skillnader uppskattar samtliga bedömare att det strukturella sparandet tydligt avviker från den målsatta nivån och att överskottsmålet vid en oförändrad finanspolitik inte förväntas nås under mandatperioden.

Tabell 5.2 Bedömningar av strukturellt sparande

Procent av BNP eller potentiell BNP

	2014	2015	2016	2017	2018
Regeringen	**-0,9**	**-0,4**	**0,0**	**0,0**	**0,5**
KI (aug 2014)[1]	-1,2	-0,7	-0,3	-0,3	-0,1
ESV (sep 2014)	-2,0	-1,5	-1,1	-0,9	-0,4
Europeiska kommissionen (maj 2014)	-0,9	-0,4			
OECD (maj 2014)	-0,8	-0,4			
IMF (okt 2014)	-1,6	-0,6	-0,2	0,3	0,9

[1] Konjunkturinstitutets prognos med oförändrad finanspolitik.
Källor: Konjunkturinstitutet (KI), Ekonomistyrningsverket (ESV), Europeiska kommissionen, OECD, Internationella valutafonden (IMF), Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

5.3.2 Det finansiella sparandet avviker tydligt från den målsatta nivån

Regeringens bedömning: Som framgår av analysen i avsnitt 5.3.1 bedöms det finansiella sparandet avvika tydligt från överskottsmålets nivå om 1 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Detta är främst en följd av en rad ofinansierade permanenta reformer som genomfördes av den förra regeringen. För att det finansiella sparandet ska nå 1 procent av BNP avser regeringen bedriva en politik som leder till att det strukturella sparandet stärks samtidigt som stabiliseringspolitisk hänsyn tas. Det strukturella sparandet ligger i utgångsläget långt under 1 procent och bör föras mot 1 procent i en väl avvägd takt som värnar samhällsekonomisk balans. I nuläget krävs att det strukturella sparandet stärks med 74 miljarder kronor för att det ska nå 1 procent under mandatperioden. Eftersom resursutnyttjandet har varit lågt under en lång tid och utsikterna om en fortsatt återhämtning är mycket osäkra är det viktigt att finanspolitiken inte försvårar återgången till fullt resursutnyttjande. Därför bedöms det inte vara lämpligt att genomföra de ytterligare åtstramningar som skulle krävas för att nå 1 procents sparande under mandatperioden. Det strukturella underskottet är för närvarande så stort att ett finansiellt sparande om 1 procent inte kan förväntas nås under innevarande mandatperiod utan det kommer att ta ytterligare något år. Eftersom den offentliga skuldsättningen är förhållandevis låg kan sparandet återföras till 1 procent i en takt som tar stabiliseringspolitisk hänsyn utan att hållbarheten i de offentliga finanserna äventyras.

[86] En redogörelse för utvecklingen av potentiell BNP och en jämförelse med andra aktörers bedömning av potentiell BNP finns i avsnitt 4.2.3 och i avsnitt 4.7 samt i fördjupningsrutan Revideringar av potentiella variabler i avsnitt 4.7.

Om en allvarlig störning drabbar ekonomin riskerar återgången till 1 procent att förskjutas ytterligare framåt i tiden.

Skälen för regeringens bedömning: I 2 kap. 1 a § budgetlagen (2011:203) anges att regeringen vid en bedömd avvikelse från överskottsmålet ska redogöra för hur en återgång till målet ska ske. Ändringen trädde ikraft den 1 september 2014 och utformades i enlighet med förslaget från den parlamentariska Budgetprocesskommitténs slutbetänkande (SOU 2013:73), som en enig kommitté stod bakom (prop. 2013/14:173 bet. 2013/14:KU46, rskr. 2013/14:351).

I förarbetena till lagändringen framhålls att en analys tydligt bör indikera att en avvikelse föreligger för att regeringen ska ha en skyldighet att lämna en sådan redogörelse (prop. 2013/14:173 s. 28, 29 och 45). Vidare anges att den redovisade planen till riksdagen för hur en återgång ska ske bör avse ett medelfristigt perspektiv. Ett medelfristigt perspektiv i det budgetpolitiska ramverket avser normalt 3 eller 4 år. Regeringen bör därför om det bedöms föreligga en avvikelse från överskottsmålet redovisa en plan för hur en återgång till målet ska ske som inbegriper de prognosår som inkluderas i budgetpropositionen.

I regeringens skrivelse Ramverk för finanspolitiken anges vidare att en avvikelse ska korrigeras efter en samlad bedömning utifrån stabilitets-, fördelnings- och strukturpolitiska utgångspunkter, och att det är viktigt att avvikelser korrigeras, men att det inte ska ske på ett mekaniskt vis (skr. 2010/11:79 s. 5 och 23). Det finanspolitiska ramverket medger således att hänsyn tas till den samhällsekonomiska balansen vid bedömningen av hur snabbt en avvikelse bör korrigeras. Detta gäller i synnerhet när, som i nuläget är fallet, avvikelsen är betydande (se avsnitt 5.3.1), samtidigt som förtroendet för de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet är stort.

Regeringen anser mot denna bakgrund, och som närmare utvecklas i avsnitt 5.8, att återgången till den målsatta nivån ska ske i en takt som tar stabiliseringspolitisk hänsyn. Avvikelsen från den målsatta nivån är så stor att ett finansiellt sparande om 1 procent inte kan förväntas nås under innevarande mandatperiod utan det kommer att ta ytterligare något år.

5.4 Förslag till tekniska justeringar av utgiftstakets nivå, höjning av nivåerna 2015 och 2016, förslag till nivå för 2017 samt bedömning av nivån för 2018

De takbegränsade utgifterna är summan av utgifterna under utgiftsområdena 1–25 och 27 samt utgifterna i ålderspensionssystemet som ligger vid sidan av statens budget. Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. ingår inte i de takbegränsade utgifterna eftersom riksdagen och regeringen endast i begränsad omfattning kan påverka dessa utgifter på kort sikt. De takbegränsade utgifterna utgörs av faktiskt förbrukade anslagsmedel. Detta innebär att även myndigheternas utnyttjande av anslagssparande och anslagskredit ingår.

De takbegränsade utgifterna rymmer därmed större delen av utgifterna i staten och ålderspensionssystemet, och utgör tillsammans med utgifterna för kommuner och landsting i det närmaste de totala utgifterna för den offentliga sektorn. Det är denna utgiftsnivå som tillsammans med överskottsmålet i förlängningen är avgörande för hur stora de samlade skatteintäkterna behöver vara.

Utgiftstaket är den övre gräns som de takbegränsade utgifterna maximalt får uppgå till. Enligt 2 kap. 2 § budgetlagen ska regeringen i budgetpropositionen föreslå en nivå på utgiftstaket för det tredje tillkommande året (se avsnitt 5.4.2). Utgiftstaket är en grundläggande del av principen om en beslutordning uppifrån och ned, där beslut om en övre gräns för de totala utgifterna fattas före besluten om delarna, dvs. anslagen. Det medelfristiga perspektivet i budgetprocessen ger förutsättningar för att beslutet om utgiftstakets nivå fattas i samklang med ekonomins långsiktiga produktionsförmåga och en godtagbar nivå på det samlade skatteuttaget. En medelfristig budgetprocess tydliggör effekterna av politiska beslut under åren efter det aktuella budgetåret och skapar en bindande långsiktighet i budgetbesluten.

Utgiftstaket ger regeringen och riksdagen stöd för att hantera det latenta utgiftstryck som uppstår i den politiska processen. Olika utgiftsökningar prövas tillsammans inom ett fastställt ekonomiskt utrymme vilket tvingar fram prioriteringar mellan olika önskemål. Därmed minskar t.ex. risken för att tillfälligt höga inkomster, i ett läge med högt resurs-

utnyttjande, används för att finansiera permanent högre utgifter. Ett flerårigt utgiftstak främjar en kontrollerad utgiftsutveckling och är ett effektivt verktyg för att uppnå överskottsmålet och långsiktigt hållbara offentliga finanser. Utgångspunkten är att de nivåer på utgiftstaket som riksdagen har beslutat om normalt inte ändras till följd av andra orsaker än tekniska justeringar.

Enligt 2 kap. 4 § budgetlagen är regeringen skyldig att vidta åtgärder om det finns risk att ett beslutat utgiftstak överskrids. De faktiska utgifterna varierar av olika anledningar som det är svårt att förutse i prognoserna. Därför bör det finnas en buffert av obudgeterat utrymme under utgiftstaket så att de faktiska utgifterna kan variera utan att det kräver åtgärder från regeringens sida. Detta utrymme mellan utgiftstaket och de faktiska beräknade takbegränsade utgifterna kallas budgeterings-marginalen.

Budgeteringsmarginalen ska i första hand fungera som en buffert om utgifterna på grund av konjunkturutvecklingen skulle utvecklas på ett annat sätt än vad som beräknades när utgiftstakets nivå fastställdes. Det är viktigt att det finns utrymme för de konjunkturberoende utgifterna (i första hand arbetsmarknadsutgifter, s.k. automatiska stabilisatorer) att öka fritt i en konjunkturnedgång. Då minskar risken för att det krävs besparingar för att klara utgiftstaket i ett skede när de offentliga finanserna kan behöva stötta den ekonomiska utvecklingen.

Riktlinjen för budgeteringsmarginalens storlek, den s.k. säkerhetsmarginalen, är regeringens bedömning av hur stor budgeteringsmarginalen minst behöver vara för att hantera osäkerheten till följd av konjunkturutvecklingen.[87]

Budgeteringsmarginalen kan även användas för att finansiera reformer eller volymökningar i de rättighetsbaserade transfereringssystemen, under förutsättning att det är förenligt med de budgetpolitiska målen och behovet av en säkerhetsmarginal.

[87] Enligt riktlinjen bör budgeteringsmarginalen uppgå till minst 1 procent av de takbegränsade utgifterna för innevarande år (t), minst 1,5 procent för kommande budgetår (t+1), minst 2 procent för år två (t+2) och minst 3 procent för år tre (t+3). I förekommande fall har 3 procent gällt även för år fyra (t+4). Den stegvis ökande marginalen motiveras av att osäkerheten om utgiftsutvecklingen är större på längre sikt.

5.4.1 Tekniska justeringar av utgiftstakets nivå 2014–2018 och finanspolitiskt motiverade höjningar av tidigare beslutade nivåer 2015 och 2016

Regeringens förslag: För 2015 och 2016 fastställs utgiftstaket för staten, inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget, till följd av tekniska justeringar och finanspolitiskt motiverade höjningar till 1 160 miljarder kronor för 2015 och 1 207 miljarder kronor för 2016.

Skälen för regeringens förslag: Tekniska justeringar av utgiftstakets nivå syftar till att bevara takets ursprungliga begränsande effekt på de offentliga finanserna. Finanspolitiskt motiverade ändringar av nivån medför tvärtom att takets begränsade effekt på de offentliga finanserna ändras. Tekniska justeringar genomförs regelbundet, medan finanspolitiskt motiverade ändringar endast bör genomföras under särskilda omständigheter.

Tekniska justeringar av utgiftstakets nivå

Varje beslut om nivån på utgiftstaket för ett nytt år innebär att utgiftstaket definieras på ett visst sätt i förhållande till de takbegränsade utgifterna. Det gäller dels vilka utgifter som omfattas av taket, dels hur dessa utgifter redovisningsmässigt är bokförda i budgeten. Från det att nivån fastställts för ett tillkommande år, normalt tre år i förväg, fram till dess att det specifika året har passerats, ska utgiftstakets begränsande effekt på de statliga utgifterna för det året vara densamma. Under en så lång period sker emellertid normalt budgetmässiga förändringar av olika slag som förändrar de takbegränsade utgifterna, men som inte motsvaras av ett i sak förändrat offentligt åtagande. Omvänt kan förändringar genomföras som påverkar det offentliga åtagandet, men som av tekniska skäl inte påverkar de takbegränsade utgifterna. För att utgiftstaket ska behålla den ursprungliga finansiella begränsningen måste beslutade taknivåer justeras så att budgetförändringar av detta slag neutraliseras. Detta sker genom s.k. tekniska justeringar.

För att föranleda en teknisk justering ska en förändring inte ha samma nettoeffekt på den konsoliderade offentliga sektorns utgifter eller

det offentliga finansiella sparandet som på de takbegränsade utgifterna. Tekniska justeringar har genomförts regelbundet sedan utgiftstaket infördes 1997 och justeringarna föreslås normalt i budgetpropositionen.

Tabell 5.3 Förslag till tekniska justeringar av utgiftstakets nivå för 2014–2018 samt finanspolitiskt motiverade höjningar av redan fastställda nivåer för 2015 och 2016

Miljarder kronor

	2014	2015	2016	2017	2018
Utgiftstak för staten i VÅP14	**1 107**	**1 127**	**1 167**	**1 214**[1]	**1 254**[1]
Reglering kommunal-ekonomisk utjämning: stegvis slopat avdrag för privat pensionsspanade		-2,57	-3,78	-3,78	-3,78
Reglering kommunal-ekonomisk utjämning: sänkt skatt för personer över 65		1,91	1,91	1,91	1,91
Nivåhöjning statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader	0,00	0,25	0,25	0,25	0,25
Ersättning för höga sjuklönekostnader		-0,02	-0,36	-0,36	-0,36
Tak för bidragsersättning till nystartsjobb		0,48	0,69	0,84	0,97
Summa tekniska justeringar	**0,00**	**0,05**	**-1,29**	**-1,13**	**-1,00**
Summa tekniska justeringar (avrundat)	**0**	**0**	**-1**	**-1**	**-1**
Finanspolitiskt motiverade höjningar av utgiftstakets nivå för 2015 och 2016		**33**	**41**	**52**[2]	**69**[2]
Förslag till utgiftstak för staten	**1 107**	**1160**	**1207**	**1265**[3]	**1322**[4]

[1] Regeringens bedömning av utgiftstakets nivå för 2017 och 2018 i 2014 års ekonomiska vårproposition.
[2] Avser de finanspolitiskt motiverade höjningarna av de bedömda nivåerna för 2017 och 2018 i 2014 års ekonomiska vårproposition.
[3] Regeringens förslag till nivå för utgiftstaket 2017.
[4] Regeringens bedömning av utgiftstakets nivå för 2018 i denna proposition.
Källa: Egna beräkningar.

Vissa budgetförändringar som redovisas i denna proposition föranleder tekniska justeringar av utgiftstaket (se tabell 5.3). De tekniska justeringarna omfattar de redan fastställda nivåerna för utgiftstaket 2014–2016, förslaget till nivå på utgiftstaket för 2017 och den bedömning av nivån för 2018 som regeringen redovisar i denna proposition.

Regeringen föreslår två förändringar på skatteområdet som påverkar skatteunderlaget för kommuner och landsting. Det gradvisa slopandet av skatteavdraget för privat pensionssparande medför att skatteunderlaget för kommuner och landsting blir större. För att neutralisera effekten på kommunsektorns intäkter reduceras anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner med motsvarande belopp.

Förslaget att ytterligare höja det förhöjda grundavdraget för pensionärer fr.o.m. 2015 medför ett minskat skatteunderlag för kommuner och landsting. För att neutralisera effekten på kommunsektorns intäkter föreslår regeringen att motsvarande belopp tillförs anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner fr.o.m. 2015. Neutraliseringen av effekten på kommunsektorns finanser av dessa förslag påverkar inte den samlade offentliga sektorns finanser och motiverar en teknisk justering av utgiftstaket för att utgiftstakets begränsande effekt på utgifterna ska bevaras. Motsvarande tekniska justeringar har gjorts tidigare år i samband med att förändringar i skattesystemet påverkat det kommunala skatteunderlaget.

Beräkningen av omslutningen i det kommunala kostnadsutjämningssystemet för stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) bedöms bli 3 miljoner kronor högre 2014 och preliminärt 0,25 miljarder kronor högre fr.o.m. 2015 än enligt beräkningen i budgetpropositionen för 2014. Detta föranleder en ökning av anslaget 1:2 *Statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader* under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner, som dock motsvaras av högre avgifter från kommunerna till staten. Förändringen motiverar en höjning av utgiftstaket. Motsvarande tekniska justeringar har gjorts tidigare i samband med att omslutningen i utjämningssystemet förändrats.

Utgiftstaket ska fungera som ett instrument för prioritering mellan alla utgifter som ingår i statens budget. Av denna anledning bör utgifter som av administrativa skäl redovisas på budgetens inkomstsida ingå i den övergripande prioriteringen på samma sätt som om de budgeterades med anslag. Sedan budgetpropositionen för 2007 redovisas denna typ av utgifter under inkomsttyp 8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto på inkomstsidan i statens budget. Budgetförändringar som påverkar bedömningen av nivån på dessa inkomsttitlar bör därför motsvaras av en teknisk justering av utgiftstakets nivå.

Förslaget om att införa en ersättning för höga sjuklönekostnader innebär att ersättningen av administrativa skäl ska hanteras som en skattekontokreditering, vilket medför att redovisningen sker på budgetens inkomstsida. Ersättningen är dock att betrakta som ett stöd som normalt ska redovisas mot anslag på budgetens utgiftssida och därmed ta utrymme under utgiftstaket i anspråk. Valet av administrativ hantering ska inte påverka utgiftstakets begränsade funktion, vilket motiverar en teknisk justering av utgiftstaket.

Övergången till ett nytt regelverk för nationalräkenskaperna medför att de fåtal skattekontokrediteringar som sedan 2007 redovisats som skattenedsättningar i enlighet med det dåvarande regelverket för nationalräkenskaperna, hädanefter redovisas under inkomsttyp 8000 (se avsnitt 12.4). Det gäller bl.a. krediteringar för nystartsjobb. Förslaget i denna proposition att införa ett tak för den bidragsgrundande lönekostnaden i nystartsjobb beräknas medföra en minskad belastning på budgeten. Om kostnader för nystartsjobben istället skulle ha redovisats mot anslag på budgetens utgiftssida hade förslaget medfört att utrymmet under utgiftstaket blivit större. Förslaget motiverar därför att utgiftstakets nivå höjs med ett belopp motsvarande den minskade budgetbelastningen.

I enlighet med praxis avrundas de årsvisa tekniska justeringarna till hela miljarder kronor. Sammantaget motiverar de ovan nämnda förändringarna att den tidigare fastställda nivån på utgiftstaket för 2016 och de i 2014 års ekonomiska vårproposition bedömda nivåerna för 2017 och 2018 bör sänkas med en miljard kronor per år.

Finanspolitiskt motiverade ändringar av utgiftstakets nivå

Av riksdagen fastställda nivåer på utgiftstaket ändras normalt inte av andra orsaker än tekniska justeringar. Det finns emellertid inga formella hinder mot att riksdagen beslutar om en ändring av ett tidigare fastställt tak. Utan en sådan ordning skulle en ny regerings möjligheter att vidta förändringar i finanspolitiken kraftigt begränsas och finanspolitiken skulle inte heller kunna anpassas till nya, helt ändrade yttre förutsättningar (se bet. 1995/96:FiU10 s. 69). I enlighet med detta redovisade regeringspartierna, som företrädare för oppositionen under föregående mandatperiod, förslag till alternativa nivåer på utgiftstaket som översteg den förra regeringens förslagna nivåer (se t.ex. motion 2013/14:Fi308 och bet. 2013/14:FiU1).

Den förändring av finanspolitikens inriktning som regeringen föreslår i denna proposition och avser att fortsätta genomföra under mandatperioden, förutsätter att de fastställda nivåerna på utgiftstaket för 2015 och 2016 höjs. Regeringen anser att utgiftstakets nivå för 2015 bör uppgå till 1 160 miljarder kronor. Det innebär en finanspolitiskt motiverad höjning med 33 miljarder kronor jämfört med den av riksdagen tidigare fastställda nivån för 2015 (se tabell 5.3). Nivån på utgiftstaket för 2015 motsvarar då 28,0 procent av potentiell BNP. Jämfört med 2014 är det en ökning från 27,6 procent av potentiell BNP.

Utgiftstakets nivå för 2016 bör uppgå till 1 207 miljarder kronor, vilket är den nivå som följer av att utgiftstaket behåller samma förhållande som för 2015 till den trendmässiga tillväxten i ekonomin som helhet, dvs. 28,0 procent. Det är en finanspolitiskt motiverad höjning med 41 miljarder kronor jämfört med den av riksdagen tidigare fastställda nivån för 2016 (se tabell 5.4). Jämfört med nivån för 2015 innebär det en ökning med 47 miljarder kronor.

Tabell 5.4 Ursprungligt och faktiskt utgiftstak 2004–2016

Miljarder kronor om inget annat anges. Utfall 2004–2013, prognos 2014–2016.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ursprunglig årlig nominell förändring av utgiftstaket[1]	33	38	37	42	33	32	30	30	20	10	10	53	47
Ursprungligt beslutade utgiftstak	877	894	931	949	971	989	1 018	1 050	1 074	1 093	1 103	1 123	1 167
Teknisk justering[2]	-19	-24	-24	0	-14	0	6	13	10	2	4	4	-1
Finanspolitiskt motiverad ändring[3]				-11								33	41
Slutligt fastställda utgiftstak	858	870	907	938	957	989	1 024	1 063	1 084	1 095	1 107	1 160	1 207
Takbegränsade utgifter	856	864	895	910	943	965	986	989	1 022	1 067	1 094	1 134	1 174
Budgeteringsmarginal	2	6	12	28	14	24	38	74	62	28	13	26	33
Budgeteringsmarginal, procent av takbegränsade utgifter	0,3	0,7	1,3	3,1	1,4	2,5	3,9	7,5	6,0	2,6	1,2	2,3	2,8

Anm.: För åren 1997–2004, se 2009 års ekonomiska vårproposition (prop. 2008/09:100 s. 164).

[1] Ursprunglig nominell förändring av utgiftstaket jämfört med föregående år vid det tillfälle utgiftstaket för det aktuella året fastställdes för första gången. Beloppen i första raden i tabellen avviker från förändringen mellan åren för de ursprungligt beslutade nivåerna på utgiftstaket (rad 2) eftersom fastställda nivåer regelbundet justeras av tekniska skäl. Exempelvis uppgick utgiftstaket för 2006 till 931 miljarder kronor när det ursprungligen fastställdes. Efter fastställandet justerades nivån av tekniska skäl till 907 miljarder kronor, vilket var den nivå som gällde när utgiftstaket för 2007 först fastställdes till 949 miljarder kronor, dvs. en ursprunglig ökning av utgiftstaket 2007 med 42 miljarder kronor.

[2] Ett ursprungligt beslutat utgiftstak justeras ofta flera gånger till följd av tekniska orsaker. De tekniska justeringarna som redovisas här är de ackumulerade tekniska justeringarna för varje år.

[3] Finanspolitiskt motiverade ändringar av utgiftstakets nivå medför en reell förändring av utgiftstakets begränsade effekt på de offentliga finanserna.

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

5.4.2 Förslag till nivå på utgiftstaket för 2017 och bedömning av utgiftstakets nivå för 2018

Regeringen lämnar i enlighet med budgetlagen ett förslag till nivå för utgiftstaket 2017 i denna proposition. För 2018 redovisar regeringen en bedömning av utgiftstakets nivå. Regeringen återkommer med en bedömning av utgiftstakets nivå för 2018 i 2015 års ekonomiska vårproposition och avser att lämna ett förslag till nivå för 2018 i budgetpropositionen för 2016 i enlighet med budgetlagen. I tabell 5.5 redovisas utgiftstakets nivåer för 2014–2018.

Regeringens förslag: För 2017 fastställs utgiftstaket för staten, inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget, till 1 265 miljarder kronor.

Regeringens bedömning: För 2018 bör utgiftstaket för staten, inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget, uppgå till 1 322 miljarder kronor.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Utgiftstakets nivå är ett uttryck för regeringens syn på hur det offentliga åtagandet mätt i utgiftstermer ska utvecklas och är på sikt avgörande för det totala skatteuttaget. Att bestämma utgiftstakets nivå är ett politiskt beslut. Olika politiska majoriteter kommer att ha olika motiv till vilken nivå på de offentliga utgifterna som är önskvärd och skatteuttaget som ska finansiera dessa. Det går därför inte att reducera ett beslut om nivån på utgiftstaket till en beräkning enligt en i förväg bestämd formel.

I enlighet med regeringens förslag att av finanspolitiska skäl höja nivåerna på utgiftstaket för 2015 och 2016 föreslås en nivå på utgiftstaket 2017 som är högre än den bedömda nivån i 2014 års ekonomiska vårproposition. Skillnaden uppgår till 51 miljarder kronor, varav -1 miljard kronor är en teknisk justering och 52 miljarder kronor är en finanspolitiskt motiverad höjning. På motsvarande sätt är den bedömda nivån för 2018 i denna proposition 68 miljarder koronor högre än i vårpropositionen, varav -1 miljard kronor är en teknisk justering och 69 miljarder kronor en finanspolitiskt motiverad höjning.

Förslaget innebär att nivån på utgiftstaket för 2017 ökar med 58 miljarder kronor i förhållande till 2016, medan bedömningen för 2018 innebär en ökning med 57 miljarder kronor jämfört med 2017. Nedan följer en motivering av nivåerna för 2017 och 2018 med utgångspunkt i de bestämningsfaktorer som redovisas i skrivelsen Ramverk för finanspolitiken (skr. 2010/11:79).

Utgiftstaket och de totala offentliga utgifternas förhållande till BNP

Regeringen anser att utgiftstakets nivåer under mandatperioden bör fastställas så att de storleksmässigt behåller samma förhållande till den trendmässiga tillväxten i ekonomin. Förslaget till utgiftstakets nivå för 2017 och bedömningen av nivån för 2018 uppgår därför till 28,0 procent av potentiell BNP, i likhet med 2015 och 2016 (se diagram 5.1).

Diagram 5.1 Utgiftstakets nivå 1997–2018

Procent av BNP

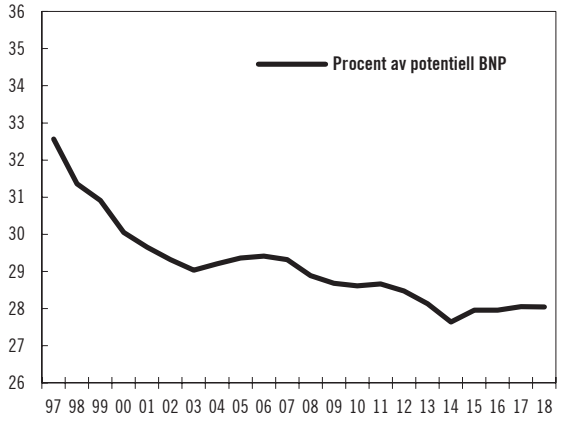

Anm.: För att uppnå jämförbarhet över tiden har utgiftstak och takbegränsade utgifter rensats från skillnader över tiden med avseende på tekniska justeringar.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Om utgiftstaket fastställs på en nivå som innebär en oförändrad andel av ekonomins trendmässiga tillväxt, medger det att de faktiska takbegränsade utgifterna kan utvecklas i ungefär samma takt. Så länge omslutningen i kommunsektorns finanser förblir ungefär oförändrad i förhållande till BNP medger utgiftstakets nivåer därmed förutsättningar för att de offentliga utgifterna ska växa i ungefär samma takt som BNP. Över tiden är det ungefär samma utveckling som kan förväntas av de offentliga skatteinkomsterna vid oförändrade regler.

Tabell 5.5 Utgiftstak 2014–2018

Miljarder kronor om inget annat anges

	2014	2015	2016	2017	2018
Av riksdagen beslutade nivåer på utgiftstaket	1 107	1 127	1 167	1 214[1]	1 254[1]
Regeringens förslag till nivåer på utgiftstaket		1 160	1 207	1 265	1 322[2]
Skillnad mot beslutade nivåer		33	40	51[3]	68[3]
Årlig förändring av utgiftstaket	10	53	47	58	57
Utgiftstak, procent av BNP	28,3	28,3	28,0	28,1	28,1
Utgiftstak, procent av potentiell BNP	27,6	28,0	28,0	28,0	28,0
Utgiftstak, fasta priser[4]	1 093	1 126	1 148	1 177	1 201
Takbegränsade utgifter	1 094	1 134	1 174	1 214	1 244
Takbegränsade utgifter, procent av BNP	28,0	27,7	27,3	26,9	26,4
Takbegränsade utgifter, fasta priser[4]	1 080	1 100	1 116	1 129	1 130
Budgeteringsmarginal	13	26	33	51	78
Budgeteringsmarginal, procent av takbegränsade utgifter	1,2	2,3	2,8	4,2	6,2
Budgeteringsmarginal, procent av BNP	0,3	0,6	0,8	1,1	1,6
Finansiellt sparande offentlig sektor, procent av BNP	-2,2	-1,1	-0,3	0,0	0,5
Strukturellt sparande offentlig sektor, procent av BNP	-0,9	-0,4	0,0	0,0	0,5
Offentliga sektorns utgifter, procent av BNP	50,3	49,7	49,2	49,1	48,6

[1] Regeringens bedömning av utgiftstakets nivå för 2017 och 2018 i 2014 års ekonomiska vårproposition.
[2] Regeringens bedömning av utgiftstakets nivå 2018 i denna proposition.
[3] Skillnad mot de bedömda nivåerna för 2017 och 2018 i 2014 års ekonomiska vårproposition.
[4] Beräkningen i fasta priser är utförd med en schabloniserad metod. När det gäller de takbegränsade utgifterna är utgifter motsvarande andelen transfereringsanslag (känsliga för förändringar i volymer och makroekonomiska förutsättningar) deflaterade med implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter, utgifter motsvarande andelen förvaltningsanslag (pris- och löneomräknade anslag) är deflaterade med implicitprisindex för statliga konsumtionsutgifter och utgifter motsvarande andelen anslag som inte är indexerade är deflaterade med deflatorn för BNP. Samma metod har använts för beräkningen av utgiftstaket i fasta priser (med undantag för att 1 procent av de takbegränsade utgifterna, motsvarande riktlinjen för budgeteringsmarginalens storlek för innevarande år, har behandlats som transfereringsanslag).
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Relationen till överskottsmålet

I budgetpropositionen för 2017 bör det för 2017 lämnas ett obudgeterat utrymme under utgiftstaket motsvarande minst 19 miljarder kronor. De takbegränsade utgifterna för 2017 bör

därmed inte uppgå till mer än ca 1 246 miljarder kronor i budgetpropositionen för 2017. Utgiftstakets nivå för 2017 medger därmed drygt 30 miljarder kronor i högre takbegränsade utgifter jämfört med regeringens prognos för de takbegränsade utgifterna 2017 i denna proposition. På samma sätt medger utgiftstakets nivå att de takbegränsade utgifterna för 2018 maximalt bör bli knappt 60 miljarder kronor högre fram t.o.m. budgetpropositionen för 2018. I procent av BNP motsvarar den möjliga ökningen av de takbegränsade utgifterna ca 0,7 för 2017 och ca 1,3 för 2018.

Det finns flera möjliga anledningar till att nivån på de takbegränsade utgifterna 2017 och 2018 kan komma att bli högre (och budgeteringsmarginalen i motsvarande utsträckning mindre) än enligt den aktuella bedömningen, så som makroekonomiska förändringar (t.ex. högre inflation), oförutsedda volymökningar i transfereringssystemen eller beslut om reformer.

Om budgeteringsmarginalen tas i anspråk försämras normalt det strukturella sparandet om de högre utgifterna följer av nya reformer eller oförutsedda volymökningar i de statliga transfereringssystemen. Om budgeteringsmarginalen delvis tas i anspråk för utgiftsökningar till följd av makroekonomiska förändringar är detta ofta inte ett problem i förhållande till överskottsmålet. Det beror på att överskottsmålet är formulerat på ett sätt som normalt tillåter att utgiftsökningar som följer av de automatiska stabilisatorerna, främst utgifter för arbetslöshetsersättningen, normalt försvagar den offentliga sektorns finansiella sparande vid en försvagning av konjunkturen. Vidare är de takbegränsade utgifterna i hög grad beroende av pris- och löneutvecklingen i ekonomin som helhet och de kan därför bli högre om konjunkturutvecklingen blir bättre än väntat. Automatiska utgiftsökningar av detta slag kan därmed ta en del av utrymmet under utgiftstaket i anspråk. Det behöver emellertid inte leda till en konflikt med överskottsmålet eftersom även den offentliga sektorns inkomster tenderar att bli högre när den ekonomiska utvecklingen blir bättre än väntat.

Utgiftstaket bör inte betraktas som ett utgiftsmål. Att det finns utrymme under utgiftstaket betyder inte i sig att det finns ett utrymme för reformer som ökar de takbegränsade utgifterna. Genomförandet av reformer på utgiftssidan kan ske först efter avstämning mot överskottsmålet och den höjning av skatteuttaget som kan komma att krävas.

Utvecklingen av de takbegränsade utgifterna och budgeteringsmarginalens storlek

I den aktuella prognosen ökar de takbegränsade utgifterna med i genomsnitt 3,3 procent per år 2015–2018, vilket främst beror på att en stor del av utgifterna är indexerade till den allmänna utvecklingen av priser och löner. Det är något snabbare än den historiska ökningen. Den årliga genomsnittliga ökningstakten för de takbegränsade utgifterna uppgår till 3,0 procent 1998–2014.

Trots att de takbegränsade utgifterna ökar relativt snabbt historiskt sett, ökar budgeteringsmarginalen också relativt snabbt och uppgår för 2017 och 2018 till 4,2 respektive 6,2 procent av de takbegränsade utgifterna. Det är ett större utrymme än den säkerhetsmarginal som regeringen normalt vill upprätthålla till utgiftstaket. Om storleken på budgeteringsmarginalen vid fastställandet av utgiftstaket motsvarar den minsta storleken som av osäkerhetsskäl bör upprätthållas, kan detta begränsa möjligheterna att genomföra prioriterade reformer på utgiftssidan under mandatperioden. Om det under de kommande åren successivt bedöms uppstå ett budgetutrymme är det rimligt att det kan utnyttjas för reformer på utgiftssidan. Hur stort det potentiella utrymmet för reformer på utgiftssidan slutligen blir begränsas bl.a. av hur stor del av budgeteringsmarginalen som under de kommande åren eventuellt tas i anspråk av andra typer av utgiftsökningar, t.ex. till följd av oförutsedda ökningar av volymer i de rättighetsbaserade transfereringssystemen.

Om hela utrymmet som kan tas i anspråk under utgiftstaket t.o.m. budgetpropositionen för 2018, dvs. knappt 60 miljarder kronor, utnyttjas för högre utgifter, skulle det ge en genomsnittlig årlig ökningstakt för de takbegränsade utgifterna på ca 4,8 procent per år 2015–2018.

Utvecklingen av utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna i fasta priser

De takbegränsade utgifterna omräknade till fasta priser visar förändringen över tiden av storleken på volymen i staten och ålderspensionssystemet, t.ex. antalet kvadratmeter kontorsyta, antalet årsarbetskrafter och antalet personer med ersättning från olika transfereringssystem.

Uttryckt i fasta priser ökar de takbegränsade utgifterna med sammanlagt 50 miljarder kronor 2014–2018. Det indikerar att den samlade storleken på staten och ålderspensionssystemet växer under de kommande åren, även utan beslut om nya reformer. Ökningen är främst hänförlig till pensionssystemet, där det ökande antalet pensionärer medför större utgifter. Statens utgifter omräknade till fasta priser är i det närmaste oförändrade 2014–2018, vilket betyder att statens samlade storlek är ungefär oförändrad under perioden.

Ökningen av de takbegränsade utgifterna i fasta priser på ca 50 miljarder kronor 2014–2018 kan jämföras med ökningen i löpande priser, som uppgår till ca 150 miljarder kronor. Ungefär en tredjedel av den nominella utgiftsökningen t.o.m. 2018 består alltså av en ökning av volymen, medan resten av utgiftsökningen följer av att priserna i ekonomin stiger.

Utgiftstakets nivå ökar med knappt 110 miljarder kronor i fasta priser under samma period. Det motsvarar ca 10 procent av nivån i fasta priser 2014, vilket betyder att utgiftstaket medger en volymmässig ökning av staten och ålderspensionssystemet med ca 10 procent under mandatperioden.

5.5 Uppföljning av god ekonomisk hushållning och det kommunala balanskravet

Överskottsmålet för de offentliga finanserna inkluderar även det finansiella sparandet i kommunsektorn, dvs. i kommuner och landsting. Det finns dock inget uttalat mål för kommunsektorns finansiella sparande.

Överskottsmålet är uttryckt i termer av finansiellt sparande som det definieras i nationalräkenskaperna. För kommuner och landsting är emellertid det ekonomiska resultatet och inte det finansiella sparandet avgörande för huruvida de uppfyller kommunallagens (1991:900) krav på en balanserad budget. Enligt detta krav ska kommuner och landsting upprätta en budget så att intäkterna överstiger kostnaderna. Endast om synnerliga skäl föreligger, får avvikelser göras från balanskravet. Detta krav anger den lägsta godtagbara resultatnivån på kort sikt.

Mellan den kommunala redovisningen och nationalräkenskaperna förekommer redovisningsmässiga skillnader som kan uppgå till flera miljarder kronor enskilda år (se diagram 5.2). Skillnaderna beror på att den kommunala redovisningen bygger på samma utgångspunkter som redovisningen inom näringslivet. Detta innebär att om t.ex. investeringsutgifterna ökar kraftigt mellan två år får det omedelbart genomslag på det finansiella sparandet, medan resultatet endast påverkas av investeringarnas avskrivningskostnader.[88]

Diagram 5.2 Kommunsektorns resultat och finansiella sparande 2000–2018

Miljarder kronor. Utfall för 2000–2013, prognos för 2014–2018

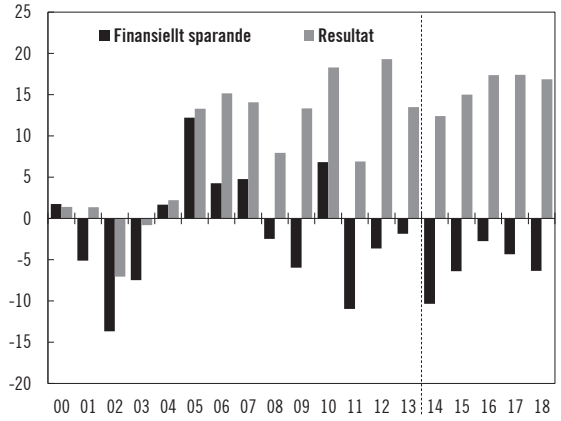

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Enligt kommunallagen ska kommuner och landsting ha en långsiktigt god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Sedan 2005 ska kommuner och landsting bl.a. fastställa de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Sedan 2013 ska kommuner och landsting dessutom besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Ett vanligt förekommande mål i kommunerna och landstingen är ett resultat som motsvarar

[88] Se vidare fördjupningsrutan Skillnaden mellan det ekonomiska resultatet och det finansiella sparandet.

2 procent av intäkterna från skatter och generella statsbidrag. Kommunernas och landstingens årsredovisning ska vidare innehålla en bedömning av om balanskravet har uppfyllts. Den ska också innehålla en utvärdering av om kravet på god ekonomisk hushållning har uppnåtts.

5.5.1 Positivt resultat 2013

Kommunsektorns resultat före extraordinära poster uppgick till 13 miljarder kronor 2013 (se tabell 10.7). Kommunerna redovisade ett positivt resultat om 15 miljarder kronor, medan landstingen redovisade ett negativt resultat om 2 miljarder kronor.

Jämfört med 2012 blev kommunsektorns resultat före extraordinära poster för 2013 nästan 6 miljarder kronor lägre. Kommunerna redovisade ett något högre resultat, medan landstingen redovisade ett resultat som var nästan 7 miljarder kronor lägre. Försämringen för landstingen berodde på tillfälliga effekter till följd av sänkt diskonteringsränta för beräkning av pensionskulden.

Årets resultat för kommunsektorn, som inkluderar extraordinära poster, uppgick 2013 till 22 miljarder kronor. Skillnaden jämfört med resultatet före extraordinära poster uppgår till 9 miljarder kronor, vilket i huvudsak beror på att en kommun har sålt ett kommunalt bolag och redovisat en extraordinär intäkt på ca 9 miljarder kronor.

Resultatet för 2013 torde för kommunsektorn som helhet motsvara de riktlinjer som kommuner och landsting har fastställt för god ekonomisk hushållning.

Sedan balanskravet infördes 2000 har andelen kommuner som redovisat ett nollresultat eller ett överskott varierat mellan som lägst 61 procent 2003 och som högst 97 procent 2006. För landstingen har motsvarande andel varierat mellan som lägst 15 procent 2011 och som högst 90 procent 2006, 2007 och 2010.

5.5.2 Positiva resultat framöver

Kommunsektorns finanser bedöms vara stabila under prognosperioden 2014–2018. Det finansiella sparandet beräknas uppgå till -10 miljarder kronor 2014, vilket är en försämring jämfört med 2013. Skatteinkomsterna utvecklas relativt svagt, samtidigt som kommunsektorn inte får någon återbetalning från AFA Försäkring till skillnad från de närmast föregående åren. Även resultatet bedöms bli lägre än föregående år och uppgå till 12 miljarder kronor 2014. Från och med 2015 ökar sedan skatteinkomsterna i en snabbare takt på grund av den starkare tillväxten i ekonomin och detta ger utrymme att förbättra kommunsektorns finanser. Även statsbidragen ökar på grund av nya satsningar i denna proposition.

Resultatet beräknas uppgå till mellan 15 och 17 miljarder kronor årligen under 2015–2018, vilket är i linje med god ekonomisk hushållning Det finansiella sparandet beräknas uppgå till mellan -3 och -6 miljarder kronor under motsvarande period.

5.6 Sverige uppfyller stabilitets- och tillväxtpaktens krav

Utöver det nationella budgetpolitiska ramverket är Sverige som medlem i EU även bundet av reglerna inom stabilitets- och tillväxtpakten. Dessa regler utgör en övergripande ram som det svenska regelverket måste hålla sig inom.

Sverige klarar med god marginal de två övergripande gränsvärden som anges inom stabilitets- och tillväxtpakten. Dessa gränsvärden säger att underskottet i de offentliga finanserna inte får vara större än tre procent av BNP och att den offentliga skulden inte ska överstiga 60 procent av BNP.

Den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten ska motverka att medlemsstaterna bygger upp alltför stora underskott i sina offentliga finanser. Varje medlemsstat har ett medelfristigt budgetmål (medium-term budgetary objective, MTO) för det strukturella sparandet, dvs. för den offentliga sektorns konjunkturjusterade finansiella sparande, rensat från engångseffekter och extraordinära kapitalvinster. Målets nivå bestäms av respektive medlemsstat, men måste överstiga en viss miniminivå för att säkerställa finanspolitikens hållbarhet, eller snabba framsteg mot hållbarhet. En medlemsstats medelfristiga budgetmål ska vara nära balans eller i överskott, men kan avvika från detta om det finns en lämplig säkerhetsmarginal till referensvärdet för budgetunderskott på 3 procent av BNP. Sveriges medelfristiga

budgetmål är i detta sammanhang -1 procent av BNP. Ett land anses uppfylla sitt mål då det strukturella sparandet bedöms ligga inom spannet ± 0,25 procentenheter från MTO. För Sverige motsvarar det ett strukturellt sparande på -0,75 – -1,25 procent av BNP.

Tabell 5.6 Bedömningsfaktorer för utgiftskriteriet i stabilitets- och tillväxtpakten

Procent av BNP respektive årlig procentuell förändring

	2013	2014	2015
Strukturellt sparande, procent av BNP[1]	0,1	-0,9	-0,4
Medelfristigt budgetmål (MTO)	-1,0	-1,0	-1,0
Utgiftskriteriet; primära offentliga utgifter, real årlig procentuell förändring[2]	3,1	1,6	0,8
Referensvärde: potentiell BNP-tillväxt	1,9	1,9	1,9

[1] Enligt Europeiska kommissionen, maj 2014.
[2] Baserat på regeringens prognos av utgifter och Europeiska kommissionens deflator, enligt nuvarande beräkningar.
Källor: Europeiska kommissionen och egna beräkningar.

Enligt Europeiska kommissionens senaste bedömning från maj 2014 är Sveriges strukturella sparande endast marginellt högre än Sveriges MTO 2014 (se tabell 5.6). Kommissionen redovisar sin bedömning av om Sverige kommer klara sitt MTO 2015 under hösten 2014.

I bedömningen av finanspolitikens utformning måste hänsyn även tas till det s.k. utgiftskriteriet (expenditure benchmark) som infördes i stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del i december 2011. Utgiftskriteriet innebär att den reala ökningen av de primära offentliga utgifterna, justerat för diskretionära skatteförändringar, ska vara lägre än ett referensvärde för den reala potentiella BNP-tillväxten. Utgiftskriteriet används vid bedömningen av om en medlemsstat vidtar tillräckliga åtgärder för att uppnå sitt medelfristiga budgetmål. För länder som överträffar sitt MTO är utgiftskriteriet inte bindande. I länder där det strukturella sparandet är lägre än MTO ska nettoutgiftstillväxten vara betydligt lägre än den reala potentiella BNP-tillväxten. Kommissionens bedömning av det strukturella sparandet vid slutet av föregående år avgör hur det strukturella sparandet förhåller sig till MTO, och därmed om utgiftskriteriet under innevarande år är en bindande restriktion eller inte.

I och med att kommissionen bedömde att Sverige överträffade sitt MTO 2013 var utgiftskriteriet inte bindande detta år.[89] Även om de reala utgifterna enligt utgiftskriteriets specifikation ökade snabbare än referensvärdet för potentiell BNP 2013 (se tabell 5.6), var detta således förenligt med reglerna i stabilitets- och tillväxtpakten.[90]

Kommissionen bedömde i november 2013 och februari 2014 att det strukturella sparandet i Sverige motsvarade -0,2 respektive -0,6 procent av BNP 2014. Sverige ansågs därmed överträffa sitt MTO och är således inte bundet av utgiftskriteriet 2014. Enligt kommissionens tidigare bedömningar ligger Sveriges strukturella sparande över MTO 2015. Enligt dessa bedömningar begränsas Sverige därmed inte av utgiftskriteriet när finanspolitiken för 2015 läggs fast. Om Sveriges strukturella sparande för 2015 enligt kommissionens kommande höst- och vinterprognos skulle understiga -0,75 procent av BNP och utgiftskriteriet därmed bli bindande skulle regeringen i Sveriges konvergensprogram 2015 behöva redogöra för hur regeringen avser att nå det medelfristiga budgetmålet.

Stabilitets- och tillväxtpaktens korrigerande del, underskottsförfarandet, syftar till att rätta till alltför stora skulder och underskott i de offentliga finanserna. För närvarande befinner sig 11 av EU:s 28 medlemsländer i den korrigerande delen av stabilitets- och tillväxtpakten. Sverige och Estland är de enda EU-länderna som aldrig varit föremål för underskottsförfarandet.

[89] Utgiftskriteret kan dock vara bindande för ett medlemsland som överträffar sitt medelfristiga budgetmål, om betydande oväntade inkomster används för utgiftsökningar och detta bedöms äventyra landets medelfristiga budgetmål.

[90] Se Specifications on the implementation of the Stability and Growth Pact and guidelines on the format and content of stability and convergence programmes, 3 september 2012.

5.7 Finanspolitiken är långsiktigt hållbar

För att företag, medborgare och de finansiella marknaderna ska ha förtroende för finanspolitiken måste den vara hållbar på lång sikt. En hållbar finanspolitik är en förutsättning för att möta både framtida lågkonjunkturer och de ökade utgifter som följer av den demografiska utvecklingen eller andra kostnadsökande trender. De senaste årens utveckling i flera av euroländerna visar hur stora de samhällsekonomiska kostnaderna kan bli när förtroendet för finanspolitiken sviktar. Ett bristande för-troende för finanspolitiken riskerar att leda till att dess inriktning måste förskjutas från åtgärder som bidrar till tillväxt, välfärd och sysselsättning till skuldsanering.

Förtroendet för finanspolitiken kan mätas på olika sätt. Ett vanligt mått är att jämföra ett lands upplåningskostnader, den långa räntan och riskpremien, som för Sverige i dag ligger på historiskt sett låga nivåer. Den tioåriga svenska statslåneräntan låg 2013 relativt nära den tyska (se tabell 5.7). Även den konsoliderade bruttoskulden ligger på en i internationell jämförelse mycket låg nivå och förväntas fortsätta minska framöver (se tabell 5.7 och diagram 9.9). Den finansiella nettoställningen är positiv. Dessa indikatorer tyder således på att förtroendet för den svenska finanspolitiken är högt.

Tabell 5.7 Finanspolitiska nyckeltal

Procent av BNP respektive procent

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Konsoliderad bruttoskuld	38,6	40,2	39,5	38,0	36,3	34,1
Finansiell nettoställning	25,3	21,7	19,6	18,4	17,6	17,4
Tioårig statslåneränta	2,1	2,0[1]				
Räntedifferens mot Tyskland, 10-årig statsobl.	0,5	0,5[1]				

[1] Avser utfall för månaderna januari–augusti.
Källor: Statistiska centralbyrån, Ecowin och egna beräkningar.

Regeringen och ett antal andra granskare av svensk ekonomi gör även bedömningar av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet med hjälp av ekonomiska modeller. Syftet med dessa hållbarhetsbedömningar är att i god tid fånga upp tecken på om finanspolitiken kommer att behövas läggas om, så att åtgärder för att säkerställa hållbarheten och upprätthålla förtroendet för finanspolitiken kan vidtas i god tid.

Finanspolitikens långsiktiga hållbarhet mäts ofta med hjälp av de s.k. S1- och S2-indikatorerna. S1 visar hur mycket budgeten behöver förstärkas eller försvagas för att den offentliga skulden ska motsvara en viss andel av BNP vid en given tidpunkt, i denna proposition vad som 2015 krävs för att den offentliga skulden ska motsvara 60 procent av BNP 2030. S2 visar hur mycket budgeten behöver förstärkas eller försvagas 2015 för att de offentliga finanserna ska gå jämnt ut över en oändlig tidshorisont. Ett negativt värde på dessa indikatorer innebär att en permanent budgetförsvagning är möjlig utan att finanspolitiken blir ohållbar, medan ett positivt indikatorvärde pekar på att en permanent budgetförstärkning är nödvändig.

I de ekonomiska vårpropositionerna presenteras en mer utförlig analys av finans-politikens långsiktiga hållbarhet. De hållbarhetsberäkningar som har gjorts i samband med denna proposition visar på små skillnader mot beräkningarna i vårpropositionen. Finanspolitiken i Sverige bedöms fortsatt vara långsiktigt hållbar (se tabell 5.8). De båda S-indikatorerna har negativa värden, dvs. det går teoretiskt sett att permanent försvaga det offentliga sparandet något utan att finanspolitiken blir ohållbar. Värdena är dock mindre i absoluta tal än motsvarande värden i 2014 års ekonomiska vårproposition. Detta beror främst på att prognosen för det finansiella sparandet har reviderats ned de fyra första åren i långsiktsberäkningen, dvs. 2015–2018, jämfört med bedömningen i 2014 års ekonomiska vårproposition.

Tabell 5.8 Indikatorer på finanspolitikens långsiktiga hållbarhet

Procent av BNP

	S1	S2
2014 års ekonomiska vårproposition	-2,4	-1,6
Budgetpropositionen för 2015	-1,6	-1,0

Källa: Egna beräkningar.

De båda S-måtten ger en i teoretiskt mening välgrundad bild av finanspolitikens långsiktiga konsekvenser. Samtidigt är måtten känsliga för olika beräkningsantaganden. Indikatorerna kan därmed inte användas för att direkt bedöma storleken på ett budgetutrymme, utan ska snarare ses som indikatorer på konsekvenserna av den förda finanspolitiken över två längre tidshorisonter. Indikatorvärdena måste tolkas med försiktighet. Ett högt indikatorvärde i absoluta termer innebär dock att sannolikheten för att

finanspolitiken är ohållbar och måste läggas om är större.

5.8 Finanspolitikens övergripande inriktning

Såväl det faktiska finansiella sparandet som det strukturella sparandet har försämrats de senaste åren. De offentliga finanserna förväntas fortsatt visa underskott 2015. Sparandet har tydligt underskridit överskottsmålet under de senaste åren.

När finanskrisen inleddes 2008 var det finansiella sparandet högt. I detta läge var en aktiv finanspolitik väl avvägd för att dämpa finanskrisens effekter på tillväxten och arbetslösheten. Att genomföra stora permanenta skattesänkningar i stabiliseringspolitiskt syfte var emellertid inte väl avvägt. Till exempel har Finanspolitiska rådet framhållit att den förra regeringen i större utsträckning borde ha använt temporära insatser för att möta konjunkturnedgången.[91] Den förra regeringen genomförde därtill omfattande ofinansierade reformer under de senaste åren, trots att konjunkturläget hade förbättrats. Underskotten har därför vuxit och förväntas i år uppgå till ca 90 miljarder kronor.

Att många av de åtgärder som vidtogs av den förra regeringen var permanenta har inneburit att sparandet inte återvänt till den tidigare nivån, trots att konjunkturläget har förbättrats. Det strukturella sparandet har i stället försämrats med omkring 2 procentenheter mellan 2006 och 2014. Detta beror främst på att den förra regeringen sänkte skatterna med sammantaget ca 130 miljarder kronor. Trots konjunkturuppgång och försämrade statsfinanser fortsatte den förra regeringen att genomföra ofinansierade skattesänkningar. Även om det finansiella sparandet stärks över prognosperioden förväntas det ligga under den målsatta nivån även när resursutnyttjandet bedöms vara i balans 2017 och 2018.

Respekt för de budgetpolitiska målen är avgörande för de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet. Att regeringen i denna proposition, i enlighet med budgetlagen, redogör för riksdagen att en tydlig avvikelse från överskottsmålet föreligger och hur denna avses hanteras är en del i att återupprätta respekten för överskottsmålet.

I vilken takt som avvikelsen från överskottsmålet ska korrigeras bör i enlighet med det finanspolitiska ramverket baseras på en samlad bedömning utifrån stabiliserings-, fördelnings- och strukturpolitiska utgångspunkter. När det gäller vid vilken tidpunkt avvikelser ska korrigeras är den stabiliseringspolitiska utgångspunkten särskilt viktig. Regeringen bedömer att det sker en återhämtning i svensk ekonomi under 2015, men att det fortsatt finns gott om lediga resurser i ekonomin. Samtidigt dominerar risken för en svagare utveckling.

Regeringens samlade bedömning är att utrymmet för ofinansierade reformer är obefintligt och att de reformer som föreslås i denna proposition bör vara finansierade fullt ut. Detta innebär att såväl det finansiella som det strukturella sparandet stärks mellan 2014 och 2015.

I denna proposition föreslås och aviseras reformer om ca 25 miljarder kronor 2015 som till följd av infasning uppgår till ca 35 miljarder kronor per år fr.o.m. 2016. Reformerna är fullt finansierade.

Ett av de stora problemen de senaste åren har varit att finanspolitiken styrts av osäkra prognoser om ett högt sparande långt fram i tiden. Dessa prognoser har inte realiserats och underskotten har i stället ökat. Det är därför viktigt att fokusera på det regeringen främst styr över, budgeten för det närmaste året.

För att det finansiella sparandet ska nå 1 procent av BNP avser regeringen även fortsättningsvis bedriva en politik som leder till att det strukturella sparandet stärks samtidigt som stabiliseringspolitisk hänsyn tas. Det strukturella sparandet ligger i utgångsläget långt under 1 procent och bör föras mot 1 procent i en väl avvägd takt som värnar samhällsekonomisk balans. I nuläget krävs att det strukturella sparandet stärks med 74 miljarder kronor för att det ska nå 1 procent under mandatperioden. Eftersom resursutnyttjandet har varit lågt under en lång tid och utsikterna om en fortsatt återhämtning är mycket osäkra är det viktigt att finanspolitiken inte försvårar återgången till fullt resursutnyttjande. Det bedöms därför inte vara lämpligt att genomföra de ytterligare åtstram-

[91] Finanspolitiska rådet, Svensk finanspolitik 2010, s. 45.

ningar som skulle krävas för att nå 1 procents sparande under mandatperioden. Överskottsmålet bedöms inte nås under innevarande mandatperiod. Det bedöms ta ytterligare något år. Eftersom den offentliga skuldsättningen är förhållandevis låg kan sparandet återföras till 1 procent i en takt som tar stabiliseringspolitisk hänsyn utan att hållbarheten i de offentliga finanserna äventyras. Om en allvarlig störning drabbar ekonomin riskerar återgången till 1 procent att förskjutas ytterligare framåt i tiden.

6

Skattefrågor

6 Skattefrågor

Sammanfattning

- Jobbskatteavdraget trappas av för höga inkomster.
- Skatten för pensionärer sänks så att pensionärer inte beskattas högre än löntagare yngre än 65 år för inkomster upp till ca 120 000 kronor per år. Skatten sänks också för pensionärer med inkomster upp till ca 240 000 kronor per år.
- Uppräkningen av den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt begränsas för 2015.
- Avdragsrätten för privat pensionssparande begränsas till 1 800 kronor per år. Avdragsrätten bör slopas helt fr.o.m. den 1 januari 2016.
- En skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el införs.
- RUT-avdragets bestämmelse om skattereduktion för hjälp med läxor och annat skolarbete slopas.
- Taket för RUT-avdraget bör halveras för personer under 65 år fr.o.m. 2016. RUT-avdrag för t.ex. kockar och bartenders samt poolrengöring inomhus bör slopas fr.o.m. 2016.
- Fakturamodellen för husavdraget bör förbättras.
- Skattereduktionen för gåvor till ideell verksamhet bör avskaffas fr.o.m. 2016.
- Nedsättningen av socialavgifterna för unga slopas. Under 2015 ska nedsättningen övergångsvis vara halverad.
- Särskild löneskatt införs för äldre.
- Avdragsrätten för förvaltningsutgifter i inkomstslaget kapital slopas.
- De s.k. lättnadsreglerna för oäkta bostadsföretag förlängs inte när de löper ut vid utgången av 2015.
- Reglerna för beskattning av utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar i fåmansföretag (3:12-reglerna) bör ses över.
- En utredning bör tillsättas för att undersöka hur större infrastrukturprojekt kan finansieras genom uttag av en särskild skatt eller avgift.
- En utredning bör tillsättas för att se över förutsättningarna för och utformningen av en förändrad beskattning av den finansiella sektorn.
- En utredning bör tillsättas för att se över förekomsten av paketering av fastigheter som ett verktyg för skatteplanering.
- Förekomsten av skatteplanering i välfärdssektorn bör kartläggas och analyseras.
- Energiskatten på vissa biodrivmedel höjs och taket för skattebefrielse på HVO (hydrerade vegetabiliska och animaliska oljor och fetter) slopas.
- Fordonsskatten höjs för flertalet lätta fordon.
- Skatten på bekämpningsmedel, naturgrus och på avfall som deponeras höjs.
- Skatten på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer höjs.
- Beskattningen av bränsle som förbrukas i flyg eller fartyg bör EU-anpassas.

- Koldioxidskatten på dieselbränsle som används i skogsmaskiner för avverkning av skog som skadades av skogsbranden under juli–augusti 2014 i Västmanlands län bör sänkas under en tidsbegränsad period.
- Energiskatten på dieselbränsle bör höjas och befrielsen från energiskatt på biodrivmedel som ersätter fossilt dieselbränsle minskas med motsvarande belopp fr.o.m. den 1 juli 2015. Åtgärden bör åtföljas av sänkningar av fordonsskatten för dieseldrivna lätta fordon.
- Koldioxidskatten för uppvärmningsbränslen i vissa sektorer bör höjas fr.o.m. den 1 januari 2016.
- Det bör utredas hur ett s.k. bonus/malussystem för lätta fordon kan utformas. Vid ett sådant system premieras miljöanpassade fordon med relativt låga utsläpp av koldioxid vid inköpstillfället genom en bonus och fordon med relativt höga utsläpp av koldioxid får högre skatt (malus).
- En utredning bör tillsättas för att utreda hur en avståndsbaserad vägslitageskatt för tunga fordon kan utformas.
- En utredning bör tillsättas för att utreda hur en skatt på flygresor kan utformas.
- En skatt på fluorerade växthusgaser bör utredas.
- En skatt på handelsgödsel bör införas den 1 januari 2016.
- Skatten på tobak höjs med 6 procent för cigaretter, cigarrer, cigariller, röktobak och tuggtobak och med 12 procent för snus.
- Skatten på öl, vin, andra jästa drycker samt mellanklassprodukter höjs med 9 procent och skatten på sprit höjs med 1 procent.
- Beskattning av viss privatinförsel av cigaretter införs.
- Utländska bilar ska omfattas av skattskyldighet för trängselskatt.
- Ett undantag från trängselskatten bör införas i Backaområdet i Göteborg.
- Möjligheten till gruppregistering till mervärdesskatt för företag inom den finansiella sektorn och i inkomstskatterättsliga kommissionärsförhållanden behålls.
- Mervärdesskattereglerna för dentaltekniska produkter och tjänster EU-anpassas.
- Beloppsgränsen för att använda en s.k. förenklad faktura i mervärdeskattesammanhang höjs från 2 000 kronor till 4 000 kronor.
- Försenings- och kontrollavgifterna i skatteförfarandet bör höjas fr.o.m. 2016.

Regeringen redovisar i följande avsnitt ett antal åtgärder på skatte- och avgiftsområdet med effekter för budgetåret 2015 och framåt. Åtgärderna presenteras med en indelning i ett antal huvudgrupper. De olika huvudgrupperna är:

- skatt på arbetsinkomster (skatter på förvärvsinkomster och socialavgifter m.m.; avsnitt 6.1–6.11),
- skatt på kapitalägande (kapital- och egendomsskatter; avsnitt 6.12–6.15),
- skatt på kapitalanvändning (företagsskatter; avsnitt 6.16–6.19), samt
- skatt på konsumtion m.m. (energi- och miljöskatter, övriga punktskatter och mervärdesskatt; avsnitt 6.20–6.45).

Efter bedömningar och redovisningar av åtgärder mot skattefusk, åtgärder för stärkt rättssäkerhet i skatteförfarandet och det internationella arbetet för att motverka skattefusk (avsnitt 6.46–6.48) sammanfattas de offentligfinansiella effekterna av de skatte- och avgiftsförslag som lämnas eller aviseras i denna proposition (avsnitt 6.49).

Avsnittet avslutas med en författningskommentar till lagförslagen (avsnitt 6.50).

Beredning av förslagen

För de ärenden där förslag lämnas finns lagförslag i avsnitt 3. Beredningen av de olika frågorna inklusive granskning av Lagrådet redovisas i respektive delavsnitt.

Skatt på arbetsinkomster – förvärvsinkomstbeskattningen

6.1 Avtrappat jobbskatteavdrag för höga inkomster

6.1.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Vissa inkomstskatte- och socialavgiftsfrågor inför budgetpropositionen för 2015 tagits fram (dnr Fi2014/3347). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 4, avsnitt 1*. Promemorian har remitterats och innehåller bl.a. förslag om avtrappning av jobbskatteavdraget. Promemorians lagförslag i denna del finns i *bilaga 4*, *avsnitt 2*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*, *avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2014/3347).

I detta avsnitt behandlas denna del av promemorians förslag.

Lagrådet

Enligt regeringens mening är förslaget som behandlas i detta avsnitt av det slaget att Lagrådets synpunkter borde ha inhämtats. På grund av den korta tid som stått till förfogande för att ta fram och remissbehandla förslaget har detta inte varit möjligt. Regeringen utgår från att Lagrådets synpunkter kommer att inhämtas på lagförslaget under riksdagsbehandlingen.

6.1.2 Gällande rätt

Jobbskatteavdraget infördes den 1 januari 2007 och har sedan dess förstärkts fyra gånger – senast den 1 januari 2014. Jobbskatteavdraget är en skattereduktion för arbetsinkomster. Bestämmelserna om jobbskatteavdraget finns i 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229). För dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år beräknas jobbskatteavdraget på följande sätt för beskattningsåret 2014.

På arbetsinkomster – vilka även omfattar inkomster av aktiv näringsverksamhet – upp t.o.m. 40 400 kronor per år är jobbskatteavdraget skillnaden mellan arbetsinkomsterna och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt. Detta innebär att om en persons förvärvsinkomster uteslutande består av arbetsinkomster om högst 40 500 kronor per år, kommer jobbskatteavdraget att motsvara inkomstskatten.

Om arbetsinkomsten överstiger 40 400 men inte 130 500 kronor per år är underlaget för jobbskatteavdraget 40 404 kronor, med tillägg för 33,2 procent av den del av arbetsinkomsten som överstiger detta belopp, minskat med grundavdraget. Detta underlag multiplicerat med skattesatsen för kommunal inkomstskatt ger jobbskatteavdraget.

För arbetsinkomster som överstiger 130 500 men inte 358 700 kronor är underlaget för jobbskatteavdraget 70 329 kronor, med tillägg för 11,1 procent av den del av arbetsinkomsten som överstiger 130 536 kronor, minskat med grundavdraget. Detta underlag multiplicerat med skattesatsen för kommunal inkomstskatt ger jobbskatteavdraget.

För arbetsinkomster som överstiger 358 700 kronor är jobbskatteavdraget skillnaden mellan 95 682 kronor och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt.

Beräkningen av jobbskatteavdraget för dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år illustreras i tabell 6.1.

Tabell 6.1 Beräkning av jobbskatteavdraget för personer som inte har fyllt 65 år

Arbetsinkomst	Jobbskatteavdrag
–0,91 PBB	(AI-GA)*KI
0,91 PBB–2,94 PBB	(0,91 PBB+0,332*(AI-0,91 PBB)-GA)*KI
2,94 PBB–8,08 PBB	(1,584 PBB+0,111*(AI-2,94 PBB)-GA)*KI
8,08 PBB–	(2,155 PBB-GA)*KI

Anm.: PBB = Prisbasbelopp, AI = Arbetsinkomst, GA = Grundavdrag, KI = Skattesatsen för kommunal inkomstskatt.

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år är jobbskatteavdraget högre. Jobbskatteavdraget för denna grupp beräknas på följande sätt för beskattningsåret 2014. På arbetsinkomster upp t.o.m. 100 000 kronor är jobbskatteavdraget 20 procent av arbetsinkomsterna. För arbetsinkomster som överstiger 100 000 men inte 300 000 kronor är jobbskatteavdraget 15 000 kronor med tillägg av 5 procent av arbetsinkomsterna. För arbetsinkomster därutöver är jobbskatteavdraget 30 000 kronor. I tabell 6.2 visas hur jobbskatteavdraget beräknas för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år.

Tabell 6.2 Beräkning av jobbskatteavdraget för personer som har fyllt 65 år

Arbetsinkomst (kr)	Jobbskatteavdrag
–100 000	0,2*AI
100 000–300 000	15 000+0,05*AI
300 000–	30 000

Anm.: kr = kronor, AI = Arbetsinkomst.

6.1.3 Jobbskatteavdraget trappas av för höga inkomster

Regeringens förslag: Jobbskatteavdraget trappas av för dem som vid årets ingång inte har fyllt 65 år och som har arbetsinkomster som överstiger 13,48 prisbasbelopp per år, vilket för 2015 motsvarar en arbetsinkomst på ca 50 000 kronor eller mer per månad. Avtrappningstakten ska vara 3 procent.

För dem som vid årets ingång har fyllt 65 år trappas jobbskatteavdraget av för arbetsinkomster som överstiger 600 000 kronor per år med en avtrappningstakt på 3 procent.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2015.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig har inget att erinra mot förslaget. *Företagarna*, *Näringslivets regelnämnd* (*NNR*), *Sveriges akademikers centralorganisation* (*SACO*), *Svensk Industriförening* (*Sinf*) och *Näringslivets skattedelegation* (*NSD*), vars remissyttrande *Svenskt Näringsliv* hänvisar till, avstyrker förslaget. SACO framhåller att förslaget minskar utbildningspremien för en akademisk examen. Även Företagarna, NSD, *Arbetsgivarverket* och *Tjänstemännens centralorganisation* (*TCO*) anser att förslaget försämrar incitamenten för utbildning. NNR, NSD och Sinf anser att förslaget försämrar arbetsutbudet och Sveriges konkurrenskraft. Även *Arbetsförmedlingen* anser att förslaget riskerar att minska arbetsutbudet. Arbetsgivarverket menar att förslaget på sikt kan minska utbudet av välutbildad arbetskraft i Sverige. Det bör enligt NNR, NSD och Sinf redovisas hur förslaget påverkar det svenska skattesystemets konkurrenskraft och arbetsmarknadens funktionssätt. Även Arbetsförmedlingen efterfrågar en beskrivning av konsekvenserna av förslaget för utvecklingen på arbetsmarknaden. *Konjunkturinstitutet* (*KI*) anser att förslaget kan ge upphov till lägre beskattningsbara inkomster genom minskade arbetsinsatser och inkomstomvandling från arbets- till kapitalinkomster. Det finns därför enligt KI en risk att de offentligfinansiella effekterna kan vara överskattade. Enligt KI är dock effekten på antalet arbetade timmar svårbedömd och sysselsättningseffekten är försumbar. Det är enligt KI önskvärt att effekterna på bl.a. medelarbetstid och inkomstfördelning analyseras i högre utsträckning. *Ekonomistyrningsverket* (*ESV*) anser att förslaget på sikt kan påverka utbudet av arbete genom att antalet arbetade timmar minskar. ESV har inget att erinra mot de statiska beräkningarna som redovisas i promemorian men anser att den långsiktiga effekten på de offentliga finanserna är lägre. Även Arbetsgivarverket och SACO anser att förslaget i slutändan kan ge mindre skatteintäkter. Effekten på inkomstfördelningen är enligt SACO marginell. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* (*IFAU*) anser att en marginalskattehöjning på 3 procentenheter är en relativt liten höjning som antagligen inte, åtminstone inte på kort sikt, kommer att leda till stora reduktioner i antalet arbetade timmar. Förslaget minskar enligt *Svensk Handel* konsumenternas konsumtionsutrymme vilket antas sänka tillväxttakten för handeln. Förslaget kan enligt *Tillväxtverket* och TCO minska skattesystemets transparens. Tillväxtverket anser att konsekvenserna beskrivs på ett övergripande och summariskt sätt och att det därför inte är möjligt att ta ställning till förslagets konsekvenser. Det hade enligt Tillväxtverket varit värdefullt om effekterna av förslaget hade redovisats mer ingående. *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anser att remisstidens längd inte uppfyller regeringsformens krav på beredning av lagförslag.

Skälen för regeringens förslag

Motiven för avtrappningen

Det finns enligt regeringens bedömning såväl offentligfinansiella som fördelningspolitiska skäl för att trappa av jobbskatteavdraget för dem med höga inkomster. Vid en internationell jämförelse sticker det svenska jobbskatteavdraget ut då det inte trappas av. Regeringen anser därför, trots

vad flera remissinstanser – däribland *TCO*, *NSD* och *Svensk Handel* – anför om utbildningspremie, konkurrenskraft, arbetsutbud, konsumtionsutrymme och transparens, att jobbskatteavdraget bör trappas av för dem med höga inkomster. Det bedöms enligt regeringens mening som lämpligt att trappa av jobbskatteavdraget för dem som har arbetsinkomster som 2015 överstiger ca 600 000 kronor per år eller 50 000 kronor per månad, med en avtrappningstakt på 3 procent.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att jobbskatteavdraget för dem som vid årets ingång inte har fyllt 65 år trappas av för arbetsinkomster som överstiger 13,48 prisbasbelopp per år med en avtrappningstakt på 3 procent. För dem som vid årets ingång har fyllt 65 år föreslår regeringen att jobbskatteavdraget trappas av för arbetsinkomster som överstiger 600 000 kronor per år med en avtrappningstakt på 3 procent.

Flera remissinstanser, däribland *KI*, *ESV*, *SACO* och *NNR*, har synpunkter på förslagets effekter. Dessa synpunkter behandlas i konsekvensanalysen i avsnitt 6.1.4.

När det gäller beredningskravet anser regeringen, i motsats till vad *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anfört, att det är uppfyllt. Tidsbrist efter ett val utgör en sådan omständighet som tillåts påverka remisstidens längd (se bet. 2008/09:KU10).

Utformningen av avtrappningen

I tabell 6.3 visas hur jobbskatteavdraget beräknas efter föreslagen avtrappning för personer som inte har fyllt 65 år.

Tabell 6.3 Beräkning av jobbskatteavdraget efter föreslagen avtrappning för personer som inte har fyllt 65 år

Arbetsinkomst	Jobbskatteavdrag
–0,91 PBB	(AI-GA)*KI
0,91 PBB–2,94 PBB	(0,91 PBB+0,332*(AI-0,91 PBB)-GA)*KI
2,94 PBB–8,08 PBB	(1,584 PBB+0,111*(AI-2,94 PBB)-GA)*KI
8,08 PBB–13,48 PBB	(2,155 PBB-GA)*KI
13,48 PBB–	(2,155 PBB-GA)*KI-0,03*(AI-13,48 PBB)

Anm.: Jobbskatteavdraget kan inte understiga noll kronor. PBB = Prisbasbelopp, AI = Arbetsinkomst, GA = Grundavdrag, KI = Skattesatsen för kommunal inkomstskatt.

För dem med årsarbetsinkomster om högst 13,48 prisbasbelopp eller ca 600 000 kronor beräknas jobbskatteavdraget som tidigare och det högsta jobbskatteavdraget som kan erhållas är, vid genomsnittlig kommunalskattesats, 26 379 kronor för beskattningsåret 2015. För årsarbetsinkomster som överstiger 13,48 prisbasbelopp trappas jobbskatteavdraget av med 3 procent av den delen av arbetsinkomsten som överstiger 13,48 prisbasbelopp. För beskattningsåret 2015 ges inget jobbskatteavdrag vid en årsarbetsinkomst på 1 479 200 kronor (ca 123 300 kronor per månad), vid en genomsnittlig kommunalskattesats.

I tabell 6.4 visas hur jobbskatteavdraget beräknas efter föreslagen avtrappning för personer som har fyllt 65 år vid årets ingång. För dem med årsarbetsinkomster om högst 600 000 kronor per år beräknas jobbskatteavdraget som tidigare. Därefter trappas det av med 3 procent på arbetsinkomster som överstiger 600 000 kronor per år tills det är helt avtrappat vid en årsarbetsinkomst på 1 600 000 kronor, vilket motsvarar ca 133 300 kronor per månad. Anledningen till att jobbskatteavdraget är helt avtrappat vid en högre inkomst för personer som har fyllt 65 år vid årets ingång än för yngre personer är att det högsta jobbskatteavdraget för äldre är högre än det för de yngre (se tabell 6.5 och tabell 6.6).

Tabell 6.4 Beräkning av jobbskatteavdraget efter föreslagen avtrappning för personer som har fyllt 65 år

Arbetsinkomst (kr)	Jobbskatteavdrag
–100 000	0,2*AI
100 000–300 000	15 000+0,05*AI
300 000–600 000	30 000
600 000–	30 000-0,03*(AI-600 000)

Anm.: Jobbskatteavdraget kan inte understiga noll kronor. kr = kronor, AI = Arbetsinkomst.

I tabell 6.5 visas jobbskatteavdragets storlek före respektive efter avtrappningen (gällande jobbskatteavdrag och föreslagen avtrappning). Dessutom visas jobbskatteavdraget efter avtrappningen i procent av inkomsten. Uppgifterna i tabellen avser personer som har hela sin inkomst från arbete och är under 65 år vid årets ingång. Jobbskatteavdraget efter den föreslagna avtrappningen är oförändrat till och med en årsarbetsinkomst på ca 600 000 kronor. Av tabell 6.5 framgår att jobbskatteavdraget minskar med 3 000 kronor vid en årsarbetsinkomst på 700 000 kronor och att jobbskatteavdraget sedan minskar succesivt med inkomsten. Vid en arbetsinkomst på 1 500 000 kronor per år är avdraget helt avtrappat, dvs. individen får inget jobbskatteavdrag.

Tabell 6.5 Jobbskatteavdrag 2015 enligt gällande regler och enligt förslaget om avtrappning, för personer som inte har fyllt 65 år

Kronor per år

Arbetsinkomst kr/år	Gällande jobbskatteavdrag	Föreslagen avtrappning av jobbskatteavdrag	Jobbskatteavdrag efter avtrappning	Jobbskatteavdrag efter avtrappning i procent av inkomsten
100 000	9 606	0	9 606	9,6
300 000	22 641	0	22 641	7,5
500 000	26 379	0	26 379	5,3
700 000	26 379	-3 004	23 375	3,3
900 000	26 379	-9 004	17 375	1,9
1 100 000	26 379	-15 004	11 375	1,0
1 300 000	26 379	-21 004	5 375	0,4
1 500 000	26 379	-26 379	0	0

Anm.: Beräkningarna utgår från att övriga förvärvsinkomster är 0 kronor, en kommunalskattesats på 31,86 procent (vägt genomsnitt för 2014) samt ett prisbasbelopp på 44 500 kronor.
Källa: Egna beräkningar.

Tabell 6.6 visar samma uppgifter som tabell 6.5, men för personer som har fyllt 65 år vid årets ingång. Av tabellen framgår att det högsta jobbskatteavdraget uppgår till 30 000 kronor per år, vilket är något högre än för personer som inte har fyllt 65 år vid årets ingång. Dessutom erhålls det högsta jobbskatteavdraget redan vid en årsarbetsinkomst på 300 000 kronor. Avtrappningen sker i samma takt för personer som har fyllt 65 år vid årets ingång som för dem som inte har fyllt 65 år. Vid en årsarbetsinkomst på 700 000 kronor minskar jobbskatteavdraget med 3 000 kronor och sedan minskar det succesivt med inkomsten. Jobbskatteavdraget är helt avtrappat vid en årsarbetsinkomst på 1 600 000 kronor.

Tabell 6.6 Jobbskatteavdrag 2015 enligt gällande regler och enligt förslaget om avtrappning, för personer som har fyllt 65 år

Kronor per år

Arbetsinkomst kr/år	Gällande jobbskatteavdrag	Föreslagen avtrappning av jobbskatteavdrag	Jobbskatteavdrag efter avtrappning	Jobbskatteavdrag efter avtrappning i procent av inkomsten
100 000	12 871	0	12 871	12,9
300 000	30 000	0	30 000	10,0
500 000	30 000	0	30 000	6,0
700 000	30 000	-3 000	27 000	3,9
900 000	30 000	-9 000	21 000	2,3
1 100 000	30 000	-15 000	15 000	1,4
1 300 000	30 000	-21 000	9 000	0,7
1 500 000	30 000	-27 000	3 000	0,2
1 600 000	30 000	-30 000	0	0

Anm.: Beräkningarna utgår från att övriga förvärvsinkomster är 0 kronor, en kommunalskattesats på 31,86 procent (vägt genomsnitt för 2014) samt ett prisbasbelopp på 44 500 kronor. Den föreslagna förändringen av det förhöjda grundavdraget för äldre är inkluderad.
Källa: Egna beräkningar.

Effekter på genomsnittsskatt och marginalskatt

Förslaget medför höjd genomsnittlig skatt för personer som har arbetsinkomster som överstiger ca 600 000 kronor per år. I diagram 6.1 illustreras skillnaden i genomsnittlig skatt mellan en situation utan jobbskatteavdrag, med jobbskatteavdrag enligt gällande regler och enligt förslaget om avtrappat jobbskatteavdrag för personer som är under 65 år vid årets ingång och som enbart har arbetsinkomster.

Diagram 6.1 visar att genomsnittsskatten är densamma före och efter avtrappningen upp t.o.m. en årsarbetsinkomst på ca 600 000 kronor. Vid högre inkomster är genomsnittsskatten högre med det avtrappade jobbskatteavdraget.

Diagram 6.1 Genomsnittlig skatt 2015 för personer som är under 65 år utan jobbskatteavdrag, med jobbskatteavdrag enligt gällande regler och med avtrappat jobbskatteavdrag enligt förslaget

Genomsnittsskatt

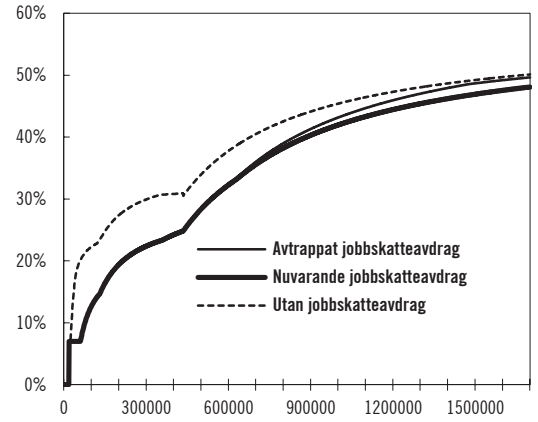

Anm.: Den begränsade uppskrivningen av skiktgränsen är inkluderad i beräkning av genomsnittsskatten.
Källa: Egna beräkningar.

Diagram 6.2 Marginalskatt 2015 för personer som är under 65 år utan jobbskatteavdrag, med jobbskatteavdrag enligt gällande regler och med avtrappat jobbskatteavdrag enligt förslaget

Marginalskatt

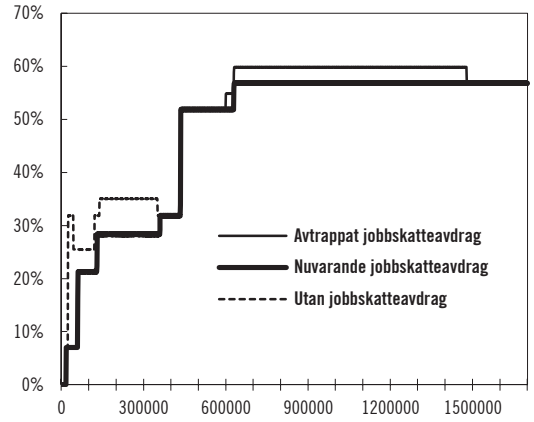

Anm.: Den begränsade uppskrivningen av skiktgränsen är inkluderad i beräkning av marginalskatten.
Källa: Egna beräkningar.

I diagram 6.2 illustreras skillnaden i marginalskatt mellan en situation utan jobbskatteavdrag, med jobbskatteavdrag enligt gällande regler och enligt förslaget om avtrappat jobbskatteavdrag. Beräkningarna i diagrammet avser personer som inte har fyllt 65 år vid årets ingång och som enbart har arbetsinkomster. Diagrammet visar att upp till en årsarbetsinkomst på ca 600 000 kronor är marginalskatten densamma med nuvarande jobbskatteavdrag och med förslaget om avtrappat jobbskatteavdrag. Med förslaget om avtrappat jobbskatteavdrag ökar marginalskatten med 3 procentenheter i avtrappningsintervallet, dvs. för årsarbetsinkomster mellan ca 600 000 kronor och 1 479 200 kronor, vid genomsnittlig kommunalskattesats. Den högsta marginalskatten vid genomsnittlig kommunalskattesats ökar från 56,86 till 59,86 procent. Över avtrappningsintervallet är marginalskatten oförändrad (56,86 procent vid genomsnittlig kommunalskattesats).

Diagram 6.3 visar genomsnittsskatten för personer som har fyllt 65 år vid årets ingång, och som endast har arbetsinkomster, utan jobbskatteavdrag samt före och efter föreslagen avtrappning av jobbskatteavdraget. Precis som för yngre individer är genomsnittsskatten densamma med nuvarande jobbskatteavdrag och med avtrappat jobbskatteavdrag t.o.m. en årsarbetsinkomst på 600 000 kronor. För personer med högre inkomster innebär förslaget om avtrappning att genomsnittsskatten ökar.

Diagram 6.3 Genomsnittlig skatt 2015 för personer som fyllt 65 år vid årets ingång utan jobbskatteavdrag, med jobbskatteavdrag enligt gällande regler och med avtrappat jobbskatteavdrag enligt förslaget

Genomsnittsskatt

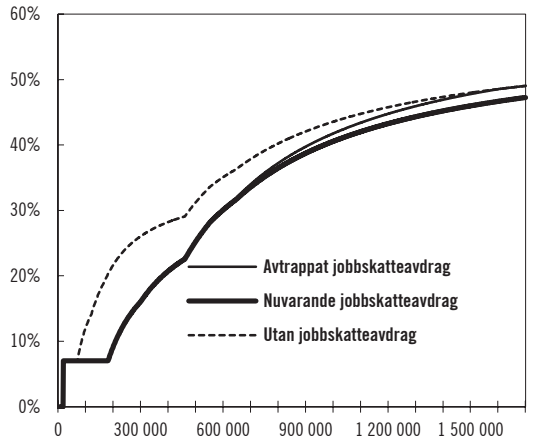

Anm.: Den begränsade uppskrivningen av skiktgränsen och förstärkningen av det förhöjda grundavdraget är inkluderade i beräkning av genomsnittsskatten.
Källa: Egna beräkningar.

Diagram 6.4 illustrerar marginalskatten utan jobbskatteavdrag samt marginalskatten före och

efter föreslagen avtrappning av jobbskatteavdraget för personer som har fyllt 65 år vid årets ingång och som endast har arbetsinkomster. Enligt den föreslagna avtrappningen av jobbskatteavdraget ökar marginalskatten med 3 procentenheter för personer med arbetsinkomster i avtrappningsintervallet, dvs. för årsarbetsinkomster mellan 600 000 och 1 600 000 kronor. Den högsta marginalskattesatsen vid genomsnittlig kommunalskattesats ökar från 56,86 till 59,86 procent. Över avtrappningsintervallet är marginalskattesatsen oförändrad (56,86 procent vid genomsnittlig kommunalskattesats).

Diagram 6.4 Marginalskatt 2015 för personer som fyllt 65 år vid årets ingång utan jobbskatteavdrag, med jobbskatteavdrag enligt gällande regler och med avtrappat jobbskatteavdrag enligt förslaget

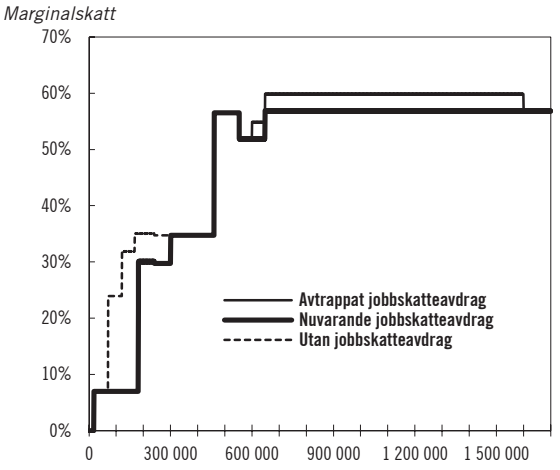

Anm. Den begränsade uppskrivningen av skiktgränsen och förstärkningen av det förhöjda grundavdraget är inkluderade i beräkning av marginalskatten.
Källa: Egna beräkningar.

Lagförslag
Förslaget föranleder ändringar i 67 kap. 7 och 8 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), se avsnitt 3.19.

6.1.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter
I promemorian görs bedömningen att förslaget att trappa av jobbskatteavdraget kommer att öka skatteintäkterna med 2,36 miljarder kronor 2015.

KI, SACO och *Arbetsgivarverket* anser att förslaget kan minska antalet arbetade timmar och att de offentligfinansiella effekterna som redovisas i promemorian därför kan vara överskattade. Enligt KI är dock effekten på antalet arbetade timmar svårbedömd och sysselsättningseffekten är försumbar. *ESV* anser att förslaget på sikt kan påverka utbudet av arbete. ESV har inget att erinra mot de statiska beräkningar som redovisas i promemorian men anser att den långsiktiga effekten på de offentliga finanserna är lägre. *IFAU* anser att en marginalskattehöjning på 3 procentenheter är en relativt liten höjning som antagligen inte, åtminstone inte på kort sikt, kommer att leda till stora reduktioner i antalet arbetade timmar. KI, *NNR, Arbetsförmedlingen* och *Tillväxtverket* efterfrågar en utförligare redovisning av hur förslaget påverkar arbetsmarknadens funktionssätt, medelarbetstid och inkomstfördelning.

De offentligfinansiella effekterna som redovisas i promemorian, och som ingår i statsbudgeten, är statiska, dvs. hänsyn tas inte till eventuella beteendeförändringar, vilket är i enlighet med beräkningskonventionerna. Anledningen är att det råder stor osäkerhet kring den typen av effekter och att de i regel inte slår igenom i betydande grad på ett års sikt. Regeringen anser att det saknas anledning att frångå principen om statiska beräkningar och den offentligfinansiella effekten för 2015 som redovisas i den remitterade promemorian. Enligt regeringens bedömning råder det vidare stor osäkerhet om förslagets effekter på BNP och sysselsättning. Regeringen gör, i stället för en bedömning av varje enskild reform, i avsnitt 1.9.1 en samlad bedömning av effekterna för de skatteförslag och övriga reformer som lämnas och aviseras i denna proposition.

Kommunernas och landstingens skattebas utgörs av den beskattningsbara förvärvsinkomsten för fysiska personer. Eftersom skattereduktioner inte påverkar den beskattningsbara förvärvsinkomsten, medför förslaget inte ökade intäkter för kommuner och landsting.

Fördelningseffekter
SACO anser att effekten på inkomstfördelningen är marginell. I diagram 6.5 visas den genomsnittliga procentuella förändringen av justerad disponibel inkomst (hushållsnivå) per inkomstgrupp (decil) för personer över 19 år i och med den föreslagna avtrappningen av jobbskatteavdraget. Inkomstgrupp 6 och uppåt påverkas av förslaget. Den största effekten återfinns i den högsta inkomstgruppen, där den disponibla inkomsten minskar med ca 0,4 procent.

Diagram 6.5 Procentuell förändring av justerad disponibel inkomst (hushållsnivå) 2015 till följd av förslaget om avtrappat jobbskatteavdrag

Procent

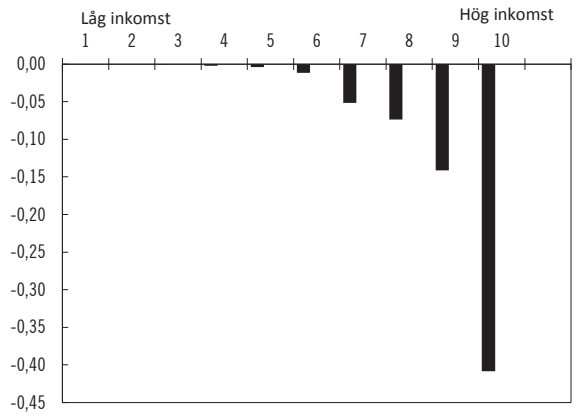

Källa: Egna beräkningar.

Effekter för myndigheter

Skatteverket behöver göra vissa systemanpassningar samt ändra i sitt informationsmaterial. Dessa förändringar kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Eventuella tillkommande utgifter för Skatteverket ska hanteras inom befintliga och beräknade anslagsramar inom utgiftsområdet.

För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslaget inte få någon budgetpåverkan.

Effekter för företag

Företagare som tar ut arbetsinkomst över ca 600 000 kronor per år får till följd av förslaget ökad genomsnitts- och marginalskatt på arbetsinkomster på samma sätt som anställda.

Förslaget bedöms inte påverka företagens konkurrensförhållanden eftersom det omfattar alla företagare som tar ut tjänsteinkomster, oavsett om de är anställda i eget fåmansföretag eller bedriver aktiv näringsverksamhet. Förslaget påverkar inte heller företagens administrativa börda och har inte några effekter på företagens villkor i övrigt.

Effekter för jämställdheten

Förslaget att trappa av jobbskatteavdraget för höga inkomster påverkar män i större utsträckning än kvinnor. Av de knappt 350 000 berörda beräknas drygt tre fjärdedelar vara män och en fjärdedel kvinnor. De män som berörs får också en högre skattehöjning med i genomsnitt ca 7 000 kronor per person och år än kvinnorna som får en genomsnittlig skattehöjning med ca 5 900 kronor per person och år. Totalt beräknas ca 80 procent av skattehöjningen bäras av män. I diagram 6.6 redovisas den procentuella förändringen av individuell disponibel inkomst efter kön och åldersgrupp. Den största procentuella förändringen sker bland män mellan 45 och 55 år som får en förändring i disponibel inkomst med knappt 0,35 procent. Förslaget bidrar till att minska den ekonomiska skillnaden mellan kvinnor och män.

Diagram 6.6 Procentuell förändring av individuell disponibel inkomst 2015 till följd av förslaget om avtrappat jobbskatteavdrag efter kön och åldersgrupp

Procent

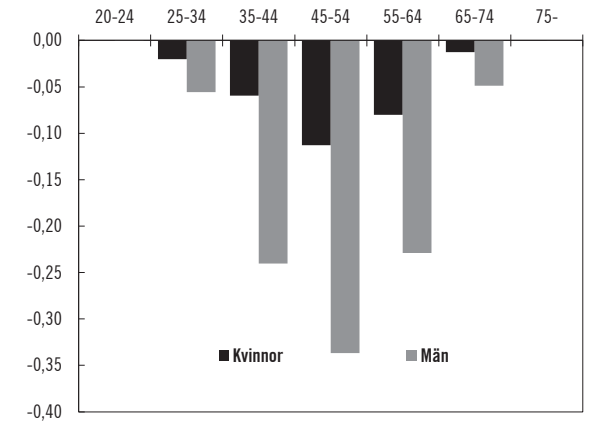

Källa: Egna beräkningar.

6.2 Skatten för pensionärer

6.2.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Vissa inkomstskatte- och socialavgiftsfrågor inför budgetpropositionen för 2015 tagits fram (dnr Fi2014/3347). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 4*, *avsnitt 1*. Promemorian har remitterats och innehåller bl.a. förslag om att sänka skatten för pensionärer. Promemorians lagförslag i denna del finns i *bilaga 4*, *avsnitt 2*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*, *avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2014/3347).

I detta avsnitt behandlas denna del av promemorians förslag.

Lagrådet

Förslaget om sänkt skatt för pensionärer är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna

betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

6.2.2 Överväganden och förslag

Regeringens förslag: Det förhöjda grundavdraget för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år förstärks på så sätt att pensionärer inte beskattas högre än löntagare yngre än 65 år för inkomster upp till ca 120 000 kronor per år. Det förhöjda grundavdraget förstärks även för dem med inkomster upp till ca 240 000 kronor per år. Sammanlagt minskar skatten för personer som vid beskattningsårets ingång fyllt 65 år med 1,98 miljarder kronor.

För beskattningsåret 2015 ska det särskilda beloppet som utgör den förhöjda delen av grundavdraget beräknas på följande sätt:

– För inkomster upp t.o.m. 0,99 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen av grundavdraget till 0,687 prisbasbelopp.

– För inkomster som överstiger 0,99 men inte 1,11 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 0,885 prisbasbelopp minskat med 20 procent av inkomsterna.

– För inkomster som överstiger 1,11 men inte 2,72 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 0,609 prisbasbelopp ökat med 4,9 procent av inkomsterna.

– För inkomster som överstiger 2,72 men inte 3,11 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 0,741 prisbasbelopp.

– För inkomster som överstiger 3,11 men inte 3,77 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 0,430 prisbasbelopp ökat med 10 procent av inkomsterna.

– För inkomster som överstiger 3,77 men inte 5,4 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 0,807 prisbasbelopp.

– För inkomster som överstiger 5,4 men inte 7,88 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 0,753 prisbasbelopp ökat med 1 procent av inkomsterna.

– För inkomster som överstiger 7,88 men inte 12,43 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 1,541 prisbasbelopp minskat med 9 procent av inkomsterna.

– För inkomster som överstiger 12,43 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 0,422 prisbasbelopp.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2015.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker förslaget eller har inget att erinra mot det. *Pensionsmyndigheten* anser att skatten inte bör vara lägre för pensionärer än för förvärvsaktiva med motsvarande inkomst, vilket är fallet avseende inkomster upp till ca 120 000 kronor per år. Pensionsmyndigheten anser också att skatteinslaget i arbetsgivaravgifterna bör beaktas i resonemanget om skillnaden i beskattning mellan pension och löneinkomst. *Arbetsgivarverket* och *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)* bedömer att förslaget, tillsammans med förslaget om särskild löneskatt för äldre, kan innebära ett minskat incitament för personer över 65 år att stanna kvar på arbetsmarknaden. Även *Ekonomistyrningsverket (ESV)*, *Arbetsförmedlingen* och Pensionsmyndigheten anser att förslaget kan minska incitamentet för äldre att arbeta. *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anser att remisstidens längd inte uppfyller regeringsformens krav på beredning av lagförslag.

Skälen för regeringens förslag

Motiven för skattesänkning

Sedan den 1 januari 2009 finns ett s.k. förhöjt grundavdrag för pensionärer. Bestämmelserna om det förhöjda grundavdraget finns i 63 kap. 3 a § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL. Regleringen innebär att grundavdraget uppgår till grundavdragsbeloppet enligt 63 kap. 3 § IL med tillägg av ett särskilt belopp som anges för vissa inkomstintervall.

Pension är uppskjuten lön men beskattas i dag hårdare än löneinkomster, eftersom pension inte omfattas av jobbskatteavdraget. Pensionärer bör inte beskattas hårdare än löntagare yngre än 65 år. Vad gäller jämförelsen av beskattning mellan löneinkomst och pension anser regeringen, till skillnad från vad *Pensionsmyndigheten* anfört i detta avseende, att jämförelsen ska göras på individnivå. Av kostnadsskäl måste skillnaden i beskattning tas bort i flera steg. Som ett första steg föreslås att pensionärer inte ska beskattas högre än yngre löntagare för inkomster upp till ca 120 000 kronor per år samtidigt som skatten även sänks för pensionärer med inkomster upp till ca 240 000 kronor per år. En lämplig åtgärd för att

åstadkomma detta bedöms vara att förstärka det förhöjda grundavdraget för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år.

När det gäller beredningskravet anser regeringen, i motsats till vad Svenska *Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anfört, att det är uppfyllt. Tidsbrist efter ett val utgör en sådan omständighet som tillåts påverka remisstidens längd (se bet. 2008/09:KU10).

Förstärkningens utformning

När det gäller utformningen av förstärkningen bedöms det som lämpligt att så långt som möjligt bibehålla den utformning av det förhöjda grundavdraget som infördes 2011 där grundavdraget trappas upp i ett inledande intervall. För att sänka skatten för lägre inkomstnivåer föreslås en kraftigare upptrappning av grundavdraget till 2,72 prisbasbelopp så att det förhöjda grundavdragets högsta värde uppnås vid en lägre inkomstnivå än tidigare. Grundavdraget är därefter konstant för ett mindre inkomstintervall, för att sedan trappas av. Avtrappningen sker initialt med en snabbare takt än tidigare för att det ska återgå till den tidigare utformningen.

Arbetsgivarverket, *IFAU*, *ESV*, *Arbetsförmedlingen* och Pensionsmyndigheten anser att förslaget om sänkt skatt för pensionärer kan få negativa arbetsutbudseffekter. Enligt regeringens bedömning råder det stor osäkerhet om förslagets effekter på BNP och sysselsättning. Regeringen gör, i stället för en bedömning av varje enskild reform, i avsnitt 1.9.1 en samlad bedömning av effekterna av de skatteförslag och övriga reformer som lämnas och aviseras i denna proposition. Det bör i sammanhanget framhållas att det förhöjda grundavdraget omfattar både pensions- och arbetsinkomster för dem som vid årets ingång fyllt 65 år. Förslaget innebär därför inte att det blir relativt sett mer gynnsamt att pensionera sig jämfört med att arbeta.

I tabell 6.7 och tabell 6.8 redovisas nuvarande särskilda belopp respektive det nya särskilda beloppet i olika inkomstintervall för beskattningsåret 2015. Det förhöjda grundavdraget, dvs. grundavdraget med tillägg av det särskilda beloppet, redovisas för olika inkomster dels i termer av prisbasbelopp och andel av fastställd förvärvsinkomst i tabell 6.9 och dels i kronor i tabell 6.10.

Tabell 6.7 Nuvarande särskilt belopp för personer över 65 år

Fastställd förvärvsinkomst	Nuvarande särskilt belopp
– 0,99 PBB	0,682 PBB
0,99 PBB – 1,105 PBB	0,880 PBB - 0,2 FFI
1,105 PBB– 2,72 PBB	0,753 PBB - 0,085 FFI
2,72 PBB – 3,11 PBB	0,208 PBB + 0,115 FFI
3,11 PBB – 3,69 PBB	0,215 FFI - 0,103 PBB
3,69 PBB – 4,785 PBB	0,322 PBB + 0,1 FFI
4,785 PBB– 7,88 PBB	0,753 PBB + 0,01 FFI
7,88 PBB – 12,43 PBB	1,541 PBB - 0,09 FFI
12,43 PBB–	0,422 PBB

Anm.: PBB=Prisbasbelopp, 44 500 kronor 2015. FFI=Fastställd förvärvsinkomst.

Tabell 6.8 Nytt särskilt belopp för personer över 65 år

Fastställd förvärvsinkomst	Nuvarande särskilt belopp
– 0,99 PBB	0,687 PBB
0,99 PBB – 1,11 PBB	0,885 PBB - 0,2 FFI
1,11 PBB – 2,72 PBB	0,609 PBB + 0,049 FFI
2,72 PBB – 3,11 PBB	0,741 PBB
3,11 PBB – 3,77 PBB	0,430 PBB + 0,1 FFI
3,77 PBB – 5,4 PBB	0,807 PBB
5,4 PBB – 7,88 PBB	0,753 PBB + 0,01 FFI
7,88 PBB – 12,43 PBB	1,541 PBB - 0,09 FFI
12,43 PBB–	0,422 PBB

Anm.: PBB=Prisbasbelopp, 44 500 kronor 2015. FFI=Fastställd förvärvsinkomst.

Tabell 6.9 Förhöjt grundavdrag för personer över 65 år enligt förslaget

Fastställd förvärvsinkomst	Förhöjt grundavdrag
– 1,11 PBB	1,11 PBB
1,11 PBB – 2,72 PBB	0,834 PBB + 0,249 FFI
2,72 PBB – 3,77 PBB	1,511 PBB
3,77 PBB – 5,4 PBB	1,888 PBB - 0,1 FFI
5,4 PBB – 12,43 PBB	1,834 PBB - 0,09 FFI
12,43 PBB–	0,715 PBB

Anm.: PBB=Prisbasbelopp, 44 500 kronor 2015. FFI=Fastställd förvärvsinkomst.

Tabell 6.10 Förhöjt grundavdrag för personer över 65 år enligt förslaget

Fastställd förvärvsinkomst	Förhöjt grundavdrag
– 49 400	49 400
49 500 – 121 100	49 500 upp till 67 300
121 200 – 167 800	67 300
167 900 – 240 300	67 300 ner till 60 000
240 400 – 553200	60 000 ner till 31 900
553 300 –	31 900

Anm.: PBB=Prisbasbelopp, 44 500 kronor 2015. FFI=Fastställd förvärvsinkomst.
Källa: Egna beräkningar.

Det förhöjda grundavdraget för dem som har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång kommer med förslaget att 2015 uppgå till hela den

fastställda förvärvsinkomsten upp till en fastställd förvärvsinkomst om 1,11 prisbasbelopp (ca 49 400 kronor), varvid ingen skatt ska betalas på inkomsten. I inkomstintervallet 1,11 till 2,72 prisbasbelopp (ca 49 500–121 100 kronor) trappas grundavdraget upp med 24,9 procent av inkomsten för att en person över 65 år med pension inte ska betala mer i skatt än en yngre löntagare med jobbskatteavdrag. För inkomster mellan 2,72 och 3,77 prisbasbelopp (ca 121 200–167 800 kronor) är grundavdraget konstant. För inkomster mellan 3,77 och 5,4 prisbasbelopp trappas grundavdraget ned med 1 procent av inkomsten för att återgå till tidigare utformning av det förhöjda grundavdraget. Skillnaden i grundavdrag mellan gällande regler och förslaget framgår av diagram 6.7, som visar de olika grundavdragsnivåerna.

Diagram 6.7 Grundavdrag i kronor för personer över 65 år enligt gällande regler, enligt förslaget om ytterligare förhöjt grundavdrag samt grundavdrag för personer under 65 år

Kronor per år

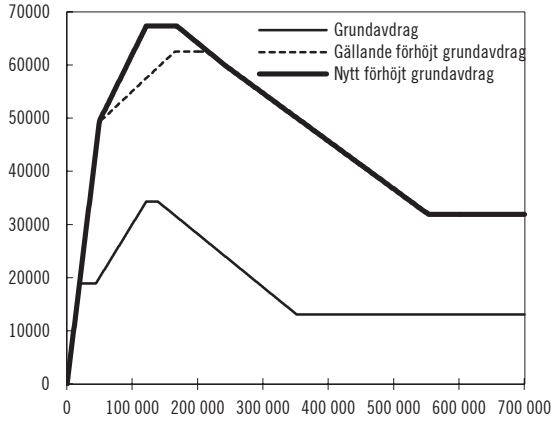

Källa: Egna beräkningar.

I tabell 6.11 visas skattesänkningen 2015 för olika inkomst- och kommunalskattenivåer som följer av förstärkningen av det förhöjda grundavdraget. För en garantipensionär innebär förstärkningen en skattesänkning med mellan ca 1 400 och 2 300 kronor per år beroende på civilstånd och den kommunalskattesats man betalar. För inkomster upp till drygt 120 000 kronor per år är skattesänkningen mellan ca 1 800 och 3 300 kronor per år. För inkomster upp till ca 240 000 kronor per år avtar sedan skattesänkningen ner till 0 kronor per år.

Tabell 6.11 Skattesänkning i kronor per år enligt förslaget om ytterligare förhöjt grundavdrag för personer över 65 år, vid olika inkomst- och kommunalskattenivåer

Kronor per år och procent

Fastställd förvärvs-inkomst	Kommunalskattesats Lägsta 29,19	Medel 31,86	Högsta 34,70	Andel av brutto-inkomsten (31,86%)
Gift/sammanboende garantipensionär,				
född 1938 eller senare				
84 550	1 431	1 561	1 700	1,8
Ensamstående garantipensionär,				
född 1938 eller senare				
94 785	1 839	2 007	2 186	2,1
Gift/sammanboende garantipensionär,				
född 1937 eller tidigare				
86 481	1 518	1 656	1 805	1,9
Ensamstående garantipensionär,				
född 1937 eller tidigare				
97 072	1 927	2 102	2 291	2,2
120 000	2 802	3 059	3 332	2,5
150 000	1 897	2 071	2 256	1,4
200 000	467	510	555	0,3
240 000	0	0	0	0

Anm.: Beloppen är beräknade med 2015 års prisbasbelopp (44 500 kronor).
Källa: Egna beräkningar.

Förstärkningen innebär att pensionärer inte beskattas högre än löntagare yngre än 65 år för inkomster upp till ca 120 000 kronor om året, vilket även inkluderar alla som har inkomst motsvarande full garantipension. Skatten för personer med inkomst motsvarande full garantipensionsnivå blir lägre än för en löntagare med samma inkomst, se tabell 6.12.

Pensionsmyndigheten anser att skatten inte bör vara lägre för pensionärer än för förvärvsaktiva med motsvarande inkomst. Regeringen bedömer det som lämpligt att så långt som möjligt bibehålla den nuvarande utformningen av det förhöjda grundavdraget så att förslaget får en god fördelningspolitisk profil där de med lägst inkomster gynnas.

Tabell 6.12 Skillnad i beskattning per år mellan en person äldre än 65 år med enbart pensionsinkomst och en person yngre än 65 år med enbart arbetsinkomst vid samma inkomstnivå

Kronor per år

Fastställd förvärvs-inkomst	Enligt 2014 års regler	Enligt föreslagna regler
Gift/sammanboende garantipensionär, född 1938 eller senare		
84 550	575	-986
Ensamstående garantipensionär, född 1938 eller senare		
94 785	1 270	-737
Gift/sammanboende garantipensionär, född 1937 eller tidigare		
86 481	711	-945
Ensamstående garantipensionär, född 1937 eller tidigare		
97 072	1 450	-652
120 000	3 024	-35
150 000	3 764	1 963
200 000	4 991	4 481
240 000	7 171	7 171

Anm. Beloppen i tabellen avser hur mycket mer personen med enbart pensionsinkomst betalar i skatt per år jämfört med en person med enbart arbetsinkomst. Ett negativt belopp innebär därmed att personen med enbart pensionsinkomst betalar mindre i skatt än personen med enbart arbetsinkomst. Beloppen är beräknade med 2015 års prisbasbelopp (44 500 kronor) och genomsnittlig kommunalskattesats 31,86 procent.
Källa: Egna beräkningar.

I diagram 6.8 visas den genomsnittliga procentuella förändringen av justerad disponibel inkomst per inkomstgrupp (decil) för de som är 65 år eller äldre vid årets ingång. Den justerade disponibla inkomsten ökar mest för de lägre inkomstnivåerna och den genomsnittliga ökningen är ca 0,6 procent.

Diagram 6.8 Procentuell förändring av justerad disponibel inkomst (hushållsnivå) 2015 för personer över 65 år till följd av förslaget om ytterligare förhöjt grundavdrag för äldre

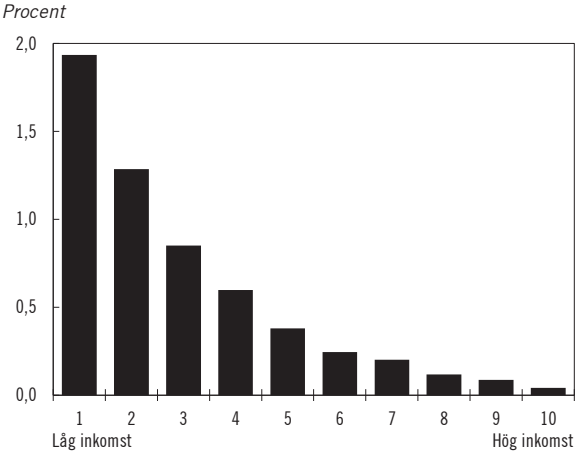

Källa: Egna beräkningar.

Lagförslag
Förslaget föranleder ändringar i 63 kap. 3 a § IL, se avsnitt 3.19.

6.2.3 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter
Förslaget att förstärka grundavdraget bedöms beröra ca 70 procent av dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år, dvs. ca 1,4 miljoner personer. De personer som påverkas är de som i dag betalar inkomstskatt. Av de som berörs får antalet begränsat skattskyldiga bedömas som ringa. Den offentligfinansiella effekten av förslaget uppskattas, med beaktande av antalet berörda skattskyldiga och föreslagen nivå på höjningen av grundavdraget, till 1,98 miljarder kronor 2015. Denna effekt kommer till stor del att påverka skatteunderlaget för kommuner och landsting. Med en höjning av anslaget Kommunalekonomisk utjämning under utgiftsområde 25, kompenseras emellertid kommuner och landsting.

Förslaget innebär också att underlaget för det kommunala inkomstutjämningssystemet kan komma att påverkas. Genom utjämningssystemet kommer dock eventuella förändringar av enskilda kommuners och landstings relativa skattekrafter att jämnas ut.

Effekter för myndigheter och företag
En förstärkning av det förhöjda grundavdraget för pensionärer medför endast marginella förändringar för Skatteverket och ingår i den anpassning som årligen görs på grund av ny eller

förändrad lagstiftning. Eventuella tillkommande utgifter för Skatteverket ska hanteras inom befintliga och beräknade anslagsramar inom utgiftsområdet.

För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslaget inte få någon budgetpåverkan.

För företagen bedöms förslaget inte få några effekter.

Jämställdhetsanalys

Grundavdrag har genom sin konstruktion en större relativ betydelse för låg- och medelinkomsttagare än för höginkomsttagare. Grundavdraget är generellt vid en given fastställd förvärvsinkomst och således lika stort för kvinnor som för män, oavsett om det handlar om löneinkomst eller pensionsinkomst.

Det förhöjda grundavdraget och även förslaget om ett ytterligare förhöjt grundavdrag innebär skattesänkningar för både kvinnor och män. Kvinnor har i större utsträckning än män låg pension. Kvinnor lever också längre än män. Förslaget kommer därför att gynna kvinnor i större utsträckning än män. Diagram 6.9 visar de genomsnittliga inkomstförstärkningarna till följd av det ytterligare förhöjda grundavdraget uppdelat på kön och åldersgrupper. Ökningen är störst i de äldre åldersgrupperna. I samtliga åldersgrupper ökar kvinnors disponibla inkomst mer än männens.

Diagram 6.9 Procentuell förändring av justerad disponibel inkomst 2015 för personer över 65 år till följd av förslaget om ytterligare förhöjt grundavdrag för äldre efter kön och åldersgrupp

Procent

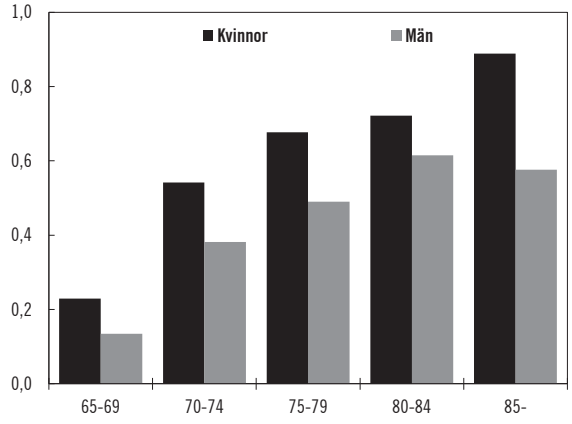

Källa: Egna beräkningar.

6.3 Den statliga inkomstskatten

6.3.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Vissa inkomstskatte- och socialavgiftsfrågor inför budgetpropositionen för 2015 tagits fram (dnr Fi2014/3347). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 4*, *avsnitt 1*. Promemorian har remitterats och innehåller bl.a. förslag om att begränsa uppräkningen av den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt. Promemorians lagförslag i denna del finns i *bilaga 4*, *avsnitt 2*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*, *avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2014/3347).

I detta avsnitt behandlas denna del av promemorians förslag.

Lagrådet

Förslaget om begränsad uppräkning av den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

6.3.2 Gällande rätt

Fysiska personer som har beskattningsbara förvärvsinkomster över en viss nivå ska betala statlig inkomstskatt på dessa inkomster. Den statliga inkomstskatten tas ut efter två olika skattesatser. Skattesatsen är 20 procent för den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en nedre skiktgräns, men inte en övre skiktgräns. För den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en övre skiktgräns är skattesatsen fem procentenheter högre, dvs. 25 procent.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 420 800 kronor och en övre skiktgräns på 602 600 kronor för beskattningsåret 2014. Vid de därpå följande beskattningsåren uppgår skiktgränserna till det föregående beskattningsårets skiktgränser multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni året före beskattningsåret och prisläget i juni andra året före beskattningsåret plus två procentenheter. Skikt-

gränserna fastställs av regeringen före utgången av året före beskattningsåret och avrundas uppåt till helt hundratal kronor.

6.3.3 Uppräkningen av den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt för 2015 begränsas

Regeringens förslag: Vid bestämmandet av den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt på beskattningsbara förvärvsinkomster för beskattningsåret 2015 ska uppräkningen ske med förändringen i konsumentprisindex. Den nedre skiktgränsen uppgår därmed till 421 800 kronor för beskattningsåret 2015.

För att få samma basår, dvs. beskattningsår 2015, vid efterföljande uppräkningar av skiktgränserna ska den övre skiktgränsen fastställas till 616 100 kronor för beskattningsåret 2015.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2015.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig har inget att erinra mot förslaget. *Företagarna*, *Näringslivets regelnämnd* (*NNR*), *Sveriges akademikers centralorganisation* (*SACO*), *Svensk Industriförening* (*Sinf*) och *Näringslivets skattedelegation* (*NSD*), vars remissyttrande *Svenskt Näringsliv* hänvisar till, avstyrker förslaget. SACO framhåller att förslaget minskar utbildningspremien för en akademisk examen. Även Företagarna, NSD, *Arbetsgivarverket* och *Tjänstemännens centralorganisation* (*TCO*) anser att förslaget försämrar incitamenten för utbildning. NNR, NSD och Sinf anser att förslaget försämrar arbetsutbudet och Sveriges konkurrenskraft. Även *Arbetsförmedlingen* anser att förslaget riskerar att minska arbetsutbudet. Arbetsgivarverket menar att förslaget på sikt kan minska utbudet av välutbildad arbetskraft i Sverige. Det bör enligt NNR, NSD och Sinf redovisas hur förslaget påverkar det svenska skattesystemets konkurrenskraft och arbetsmarknadens funktionssätt. Även Arbetsförmedlingen efterfrågar en beskrivning av konsekvenserna av förslaget för utvecklingen på arbetsmarknaden. *Konjunkturinstitutet* (*KI*) anser att förslaget kan ge upphov till lägre beskattningsbara inkomster genom minskade arbetsinsatser och inkomstomvandling från arbets- till kapitalinkomster. Det finns därför enligt KI en risk att de offentligfinansiella effekterna kan vara överskattade. Enligt KI är dock effekten på antalet arbetade timmar svårbedömd och sysselsättningseffekten är försumbar. Det är enligt KI önskvärt att effekterna på bl.a. medelarbetstid och inkomstfördelning analyseras i högre utsträckning. *Ekonomistyrningsverket* (*ESV*) anser att förslaget på sikt kan påverka utbudet av arbete genom att antalet arbetade timmar minskar. ESV har inget att erinra mot de statiska beräkningarna som redovisas i promemorian men anser att den långsiktiga effekten på de offentliga finanserna är lägre. Även Arbetsgivarverket och SACO anser att förslaget i slutändan kan ge mindre skatteintäkter. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* (*IFAU*) anser att förslaget, sedd som en enskild reform, inte kommer att föra med sig stora beteendemässiga förändringar. Förslaget minskar enligt *Svensk Handel* konsumenternas konsumtionsutrymme vilket antas sänka tillväxttakten för handeln. Förslaget kan enligt TCO minska skattesystemets transparens. Tillväxtverket anser att konsekvenserna beskrivs på ett övergripande och summariskt sätt och att det därför inte är möjligt att ta ställning till förslagets konsekvenser. *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anser att remisstidens längd inte uppfyller regeringsformens krav på beredning av lagförslag.

Skälen för regeringens förslag: Det finns enligt regeringens bedömning såväl offentligfinansiella som fördelningspolitiska skäl för att begränsa uppräkningen av den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt på beskattningsbara förvärvsinkomster. Regeringen anser därför, trots vad flera remissinstanser – däribland *TCO*, *NSD* och *Svensk Handel* – anför om utbildningspremie, konkurrenskraft, arbetsutbud, konsumtionsutrymme och transparens, att uppräkningen av den nedre skiktgränsen bör begränsas.

Regeringen föreslår att den nedre skiktgränsen för 2015 räknas upp med konsumentprisindex i stället för med konsumentprisindex plus två procentenheter.

Begränsningen innebär att den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt på beskattningsbara förvärvsinkomster uppgår till 421 800 kronor för beskattningsåret 2015. Utan

begränsningen av uppräkningen skulle den nedre skiktgränsen uppgå till 430 200 kronor för beskattningsåret 2015.

För att få samma basår, dvs. beskattningsår 2015, vid efterföljande uppräkningar av skiktgränserna bör den övre skiktgränsen fastställas till 616 100 kronor för beskattningsåret 2015.

Flera remissinstanser, däribland *KI*, *ESV*, *SACO* och *NNR*, har synpunkter på förslagets effekter. Dessa synpunkter behandlas i konsekvensanalysen i avsnitt 6.3.4.

När det gäller beredningskravet anser regeringen, i motsats till vad *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anfört, att det är uppfyllt. Tidsbrist efter ett val utgör en sådan omständighet som tillåts påverka remisstidens längd (se bet. 2008/09:KU10).

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 65 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229), se avsnitt 3.19.

6.3.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

I promemorian görs bedömningen att förslaget att begränsa uppräkningen av den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt kommer att öka skatteintäkterna med 1,91 miljarder kronor 2015.

KI, *SACO* och *Arbetsgivarverket* anser att förslaget kan minska antalet arbetade timmar och att de offentligfinansiella effekterna som redovisas i promemorian därför kan vara överskattade. Enligt KI är dock effekten på antalet arbetade timmar svårbedömd och sysselsättningseffekten är försumbar. ESV anser att förslaget på sikt kan påverka utbudet av arbete. ESV har inget att erinra mot de statiska beräkningar som redovisas i promemorian men anser att den långsiktiga effekten på de offentliga finanserna är lägre. *IFAU* anser att förslaget, sedd som en enskild reform, inte kommer att föra med sig stora beteendemässiga förändringar. KI, *NNR*, *Arbetsförmedlingen* och *Tillväxtverket* efterfrågar en utförligare redovisning av hur förslaget påverkar arbetsmarknadens funktionssätt, medelarbetstid och inkomstfördelning.

De offentligfinansiella effekterna som redovisas i promemorian, och som ingår i statsbudgeten, är statiska, dvs. hänsyn tas inte till eventuella beteendeförändringar, vilket är i enlighet med beräkningskonventionerna. Anledningen är att det råder stor osäkerhet kring den typen av effekter och att de i regel inte slår igenom i betydande grad på ett års sikt. Regeringen anser att det saknas anledning att frångå principen om statiska beräkningar och den offentligfinansiella effekten för 2015 som redovisas i den remitterade promemorian. Enligt regeringens bedömning råder det vidare stor osäkerhet om förslagets effekter på BNP och sysselsättning. Regeringen gör, i stället för en bedömning av varje enskild reform, i avsnitt 1.9.1 en samlad bedömning av effekterna för de skatteförslag och övriga reformer som lämnas och aviseras i denna proposition.

Effekter för individer

Statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster skulle med oförändrade regler betalas av ca 1,1 miljoner personer 2015. Antalet personer som betalar statlig inkomstskatt beräknas med förslaget öka med ca 72 000 personer. I diagram 6.10 visas den genomsnittliga procentuella förändringen av justerad disponibel inkomst (hushållsnivå) per inkomstgrupp (decil) i och med den föreslagna begränsningen av uppräkningen av den nedre skiktgränsen. Den justerade disponibla inkomsten minskar marginellt för de lägsta inkomstdecilerna. Effekten stiger sedan över inkomstfördelningen och den största minskningen med knappt 0,2 procent sker i den näst högsta inkomstdecilen.

Diagram 6.10 Procentuell förändring av justerad disponibel inkomst (hushållsnivå) 2015 till följd av förslaget om ändrad uppräkning av den nedre skiktgränsen

Procent

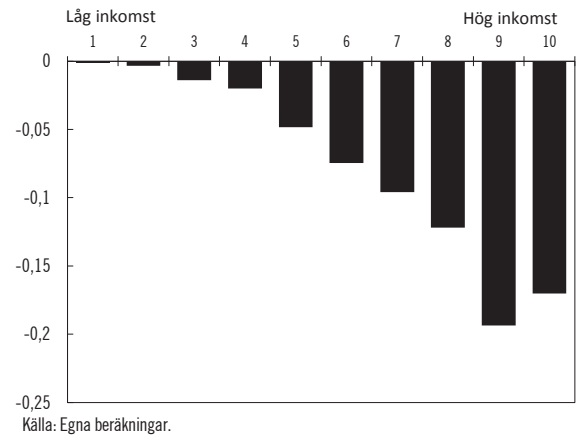

Källa: Egna beräkningar.

Effekter för myndigheter

Skatteverket behöver göra vissa systemanpassningar. Dessa förändringar kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Eventuella tillkommande utgifter för Skatteverket ska hanteras inom befintliga och beräknade anslagsramar inom utgiftsområdet.

För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslaget inte få någon budgetpåverkan.

Effekter för företag

Företagare som tar ut inkomst av tjänst över den nedre skiktgränsen får till följd av förslaget ökad genomsnitts- och marginalskatt på tjänsteinkomster på samma sätt som anställda.

Förslaget bedöms inte påverka företagens konkurrensförhållanden eftersom det omfattar alla företagare som tar ut tjänsteinkomster, oavsett om de är anställda i eget fåmansföretag eller bedriver aktiv näringsverksamhet. Förslaget påverkar inte heller företagens administrativa börda och har inte några effekter på företagens villkor i övrigt.

Effekter för jämställdheten

Förslaget påverkar män i större utsträckning än kvinnor eftersom fler män har inkomster som överstiger den nedre skiktgränsen. Av de som berörs beräknas drygt 71 procent vara män och 29 procent kvinnor. De män som berörs får också en marginellt högre skattehöjning med i genomsnitt ca 1 630 kronor per person och år än kvinnorna som får en genomsnittlig skattehöjning med ca 1 620 kronor per person och år. I diagram 6.11 redovisas procentuell förändring i individuell disponibel inkomst uppdelat efter kön och åldersgrupp. Den största procentuella förändringen sker bland män mellan 35 och 44 år som får en förändring i disponibelinkomst med knappt 0,17 procent. Förslaget bidrar till att minska den ekonomiska skillnaden mellan kvinnor och män.

Diagram 6.11 Procentuell förändring av individuell disponibel inkomst 2015 till följd av förslaget om ändrad uppräkning av den nedre skiktgränsen efter kön och ålder

Procent

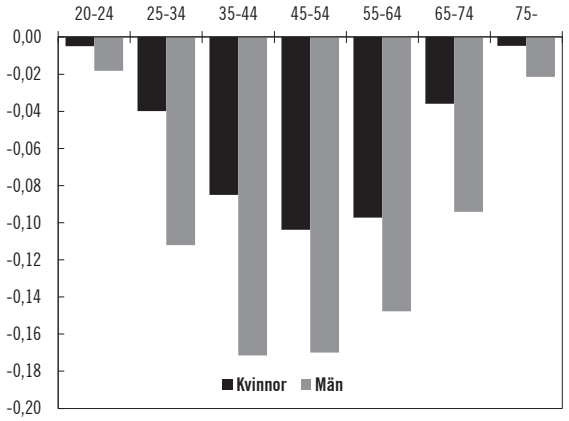

Källa: Egna beräkningar.

6.4 Avdragsrätten för privat pensionssparande

6.4.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2015 tagits fram (dnr Fi2014/1430). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 5*, *avsnitt 1*. Promemorian har remitterats under våren 2014 och innehåller bl.a. förslag om en begränsning av avdragsrätten för privat pensionssparande. Promemorians lagförslag i denna del finns i *bilaga 5*, *avsnitt 2*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5*, *avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2014/1430).

Inom Finansdepartementet har därefter tagits fram ett förslag om komplettering av förslaget om begränsning av avdragsrätten för privat pensionssparande. Kompletteringsförslaget finns i promemorian Vissa inkomstskatte- och socialavgiftsfrågor inför budgetpropositionen för 2015 (dnr Fi2014/3347). Förslaget innebär att avdragsrätten begränsas till 1 800 kronor per år i

stället för till 2 400 kronor per år som föreslogs i den tidigare promemorian. Tilläggspromemorians lagförslag finns i *bilaga 4*, *avsnitt 2*. Även tilläggspromemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*, *avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2014/3347).

I detta avsnitt behandlas de delar av promemorians och den kompletterande promemorians förslag som gäller begränsning av avdragsrätten för privat pensionssparande samt det kommande förslaget om slopad avdragsrätt för privat pensionssparande.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 28 maj 2014 att inhämta Lagrådets yttrande över bl.a. de förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen som finns i *bilaga 5*, *avsnitt 4*. Lagrådet har lämnat förslaget om begränsning av avdragsrätten för privat pensionssparande utan erinran. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*, *avsnitt 5*.

Förslaget i tilläggspromemorian om att begränsa avdragsrätten till 1 800 kronor per år är författningstekniskt detsamma som det förslag som granskats av Lagrådet. Även i övrigt är tilläggspromemorians förslag om begränsning av avdragsrätten av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande över tilläggspromemorians förslag om begränsning av avdragsrätten till 1 800 kronor per år.

6.4.2 Gällande rätt

Sparande i egna pensionsförsäkringar och på eget pensionssparkonto beskattas i dag enligt principen att premier och inbetalningar får dras av inom vissa ramar medan utfallande belopp är skattepliktiga.

Avdragsrätten för privat pensionssparande begränsas för närvarande genom att pensionssparavdraget inte får överstiga ett fast belopp om 12 000 kronor per år. För anställda som helt saknar pensionsrätt i anställningen eller för skattskyldiga som har inkomst av aktiv näringsverksamhet är taket för avdrag högre. Dessa personer kan göra avdrag dels med ett fast belopp om 12 000 kronor, dels med ett tillägg som motsvarar 35 procent av den avdragsgrundande inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp. Pensionssparavdraget får inte överstiga summan av de avdragsgrundande inkomsterna. Med avdragsgrundande inkomst avses inkomst av aktiv näringsverksamhet och inkomst av tjänst. Reglerna om pensionssparavdrag finns i 59 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL.

6.4.3 Begränsning av avdragsrätten för privat pensionssparande

Regeringens förslag: Rätten att göra avdrag för premier för pensionsförsäkring och inbetalningar på pensionssparkonton (pensionssparavdrag) begränsas genom att det fasta beloppet sänks från 12 000 till 1 800 kronor per år.

De nya reglerna träder i kraft den 1 januari 2015 och tillämpas första gången för försäkringspremier som betalas och inbetalningar på pensionssparkonton som görs efter den 31 december 2014.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslås att det fasta beloppet sänks till 2 400 kronor per år.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Svensk Försäkring*, *Regelrådet* och *Näringslivets regelnämnd* (*NNR*) avstyrker förslaget. *Ekonomistyrningsverket* (*ESV*) är tveksamt till förslaget. Svensk Försäkring anser att förslaget inte är tillräckligt utrett och att det saknas en analys av behovet av ett pensionssparande och av skillnaderna mellan pensionssparande och andra sparandeformer. Även konsekvenserna för efterlevandeskydd och annat riskskydd samt möjligheterna för försäkringsföretagen att fortsatt erbjuda produkten privat pensionsförsäkring bör enligt Svensk Försäkring analyseras.

Landsorganisationen i Sverige (*LO*) är positiv till att avdragsrätten för privat pensionssparande begränsas eftersom den främst gynnar höginkomsttagare i och med att de oftare kan utnyttja hela avdragsutrymmet och deras marginalskatt på pensionen ofta blir lägre. LO och *Sveriges Redovisningskonsulters Förbund* (*SRF*) framhåller att en låginkomsttagare till och med kan förlora på att skjuta upp beskattningen eftersom deras skatt på arbetsinkomster kan vara

lägre än skatten på pensionsinkomster. LO anser att hela avdragsrätten bör slopas av fördelningsskäl. *Pensionsmyndigheten* och *Fondbolagens förening* delar bedömningen att det finns skäl att ha en mer restriktiv syn på avdragsrätten eftersom avdraget i sin nuvarande konstruktion är mer gynnsamt för vissa grupper än andra. *Skatteverket* är positivt till att avdragsrätten begränsas eftersom det innebär en förenkling och att skattekrediterna minskar. Pensionsmyndigheten tillstyrker att personer som saknar pensionsrätt i anställningen och skattskyldiga som har aktiv näringsverksamhet fortsatt ska ha rätt att göra avdrag för privat pensionssparande.

Svensk Försäkring och Fondbolagens förening anför att privat pensionssparande även fortsättningsvis bör subventioneras för att ge incitament till ett sparande som kan komplettera allmän pension och tjänstepension. Fondbolagens förening förordar att avdragsreglerna ersätts med en modell som liknar den tidigare kapitalpensionen, med de insättningsbegränsningar som behövs, alternativt med ett låst sparande på investeringssparkonto. Pensionsmyndigheten framhåller att det kan finnas ett behov för vissa grupper att pensionsspara privat, i vissa fall även i ett bundet sparande. Hur dessa grupper bör eller kan pensionsspara privat framöver kan enligt Pensionsmyndigheten behöva analyseras vidare. Svensk Försäkring anför att spararna måste ges möjlighet att ta väl avvägda beslut om sitt framtida pensionssparande och att ett ikraftträdande den 1 januari 2015 gör det omöjligt för försäkringsföretag och sparare att hinna anpassa sig till förändringarna.

Enligt ESV och Svensk Försäkring kan en begränsning av avdragsrätten öka intresset för s.k. löneväxling. ESV anser att den offentligfinansiella effekten är överskattad mot bakgrund av att personer med högre inkomster har möjlighet till ett avdragsgillt pensionssparande genom löneväxling. Svensk Försäkring, Regelrådet och NNR anser att konsekvensutredningen är bristfällig bl.a. mot bakgrund av att det inte framgår hur många företag som berörs av förslaget samt att förändringar i tidsåtgång och administrativa kostnader inte har kvantifierats. Regelrådet bedömer att effekterna av förslaget kan bli betydande för försäkringsföretagen.

Tilläggspromemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Aktiespararna*, *Svensk Försäkring* och *Svenska Bankföreningen* avstyrker förslaget.

Remissinstanserna framför i huvudsak samma synpunkter som framförts i samband med den tidigare promemorian. *Pensionsmyndigheten* framhåller dessutom att det är viktigt att det genomförs en bred informationsinsats till de sparare som har månatliga överföringar till sitt pensionssparande. Även *Tjänstemännens Centralorganisation* framhåller detta.

Svenska Bankföreningen och *Svenska Fondhandlareföreningen* anser att remisstidens längd inte uppfyller regeringsformens krav på beredning av lagförslag.

Pensionärernas Riksorganisation, *Sveriges Pensionärers Riksförbund*, *Sveriges Pensionärsförbund*, *Svenska KommunalPensionärernas Förbund och Riksförbundet Pensionärsgemenskap* anser att den föreslagna summan är för låg för att ha någon praktisk effekt och att den inte ger möjlighet för en person som sparar till sin pension att få någon pension av betydelse.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian görs bedömningen att avdragsrätten för privat pensionssparande bör begränsas av offentligfinansiella och fördelningspolitiska skäl. Regeringen delar, i likhet med bl.a. *Pensionsmyndigheten*, *Fondbolagens förening*, *Skatteverket* och *LO*, bedömningen att det finns skäl som talar för en mer restriktiv syn på avdragsrätten för privat pensionssparande.

Bestämmelserna om avdragsrätt för privat pensionssparande innebär att det lämnas en skattekredit för sparandet. Denna skattekredit återbetalas genom att utfallande belopp beskattas. Den ökade internationaliseringen i form av sparande utanför Sverige och individer som bosätter sig utomlands innebär att det kan vara svårt att få skattekrediter återbetalda.

Som bl.a. LO och Pensionsmyndigheten framhåller gynnar avdragsrätten främst dem som har höga inkomster vid spartillfället och som kan dra nytta av skillnaderna i skattesatser vid spar- och utbetalningstidpunkterna. Jobbskatteavdraget har vidare medfört att skatten på arbetsinkomster har sänkts för låg- och medelinkomsttagare. Det innebär att skillnaden i skattesatser vid spar- och utbetalningstidpunkterna har minskat för stora inkomstgrupper. Personer med lägre inkomster som gör pensionssparavdrag i dag kan till och med, såsom LO och

SRF anför, möta en högre skattesats vid utbetalningen av pensionen.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund, trots de invändningar som *Svensk Försäkring, Pensionärernas Riksorganisation, Sveriges Pensionärers Riksförbund, Sveriges Pensionärsförbund, Svenska KommunalPensionärernas Förbund och Riksförbundet Pensionärsgemenskap* riktar mot förslaget, att pensionssparavdraget begränsas genom att det fasta beloppet sänks från 12 000 till 1 800 kronor per år. Förslaget innebär att alla skattskyldiga personer får göra pensionssparavdrag med ett fast belopp om högst 1 800 kronor per år, förutsatt att de har avdragsgrundande inkomster. Detta oavsett om avdraget görs i inkomstslaget näringsverksamhet eller som allmänt avdrag.

Regeringen anser, i likhet med Pensionsmyndigheten, att det särskilda tilläggsutrymmet för anställda som helt saknar pensionsrätt i anställningen och skattskyldiga som har inkomst av aktiv näringsverksamhet bör kvarstå oförändrat. Detta eftersom tilläggsutrymmet kan sägas motsvara den avdragsrätt för kostnader för tjänstepension som arbetsgivarna är berättigade till och som således kommer anställda till godo. Reglerna för arbetsgivarens avdragsrätt för pensionskostnader för de anställda berörs inte av förslaget.

Svensk Försäkring anför att ett ikraftträdande den 1 januari 2015 gör det omöjligt för försäkringsföretag och sparare att hinna anpassa sig till förändringarna. Det är enligt regeringens mening av vikt att spararna kan ta väl avvägda beslut om sitt framtida sparande. Regeringen delar dock inte Svensk Försäkrings bedömning att detta inte skulle vara möjligt med ett ikraftträdande den 1 januari 2015. Regeringen anser därför att de nya reglerna ska träda i kraft den 1 januari 2015 och tillämpas första gången för försäkringspremier som betalas och inbetalningar på pensionssparkonton som görs efter den 31 december 2014.

När det gäller beredningskravet anser regeringen, i motsats till vad *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anför, att detta är uppfyllt. Tidsbrist efter ett val utgör en sådan omständighet som tillåts påverka remisstidens längd (se bet. 2008/09:KU10).

Svensk Försäkring och Fondbolagens förening anför att privat pensionssparande även fortsättningsvis bör subventioneras för att ge incitament till ett sparande som kan komplettera allmän pension och tjänstepension. Svensk Försäkring efterfrågar bl.a. en analys av behovet av ett pensionssparande. Regeringen avser att under 2015 återkomma till riksdagen med ett förslag om slopad avdragsrätt, se avsnitt 6.4.5 nedan. Frågor såsom behovet av ett privat pensionssparande och om sparandet bör vara skattesubventionerat kommer att behandlas inom ramen för det kommande lagstiftningsarbetet.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 59 kap. 5 och 14 §§ IL, se avsnitt 3.19.

6.4.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

År 2014 beräknas drygt 2 miljoner skattskyldiga yrka avdrag för privat pensionssparande, varav knappt 90 procent beräknas göra avdrag med mer än 1 800 kronor. Baserat på detta bedöms begränsningen av avdragsrätten beröra ungefär 1,8 miljoner personer, som annars skulle ha gjort avdrag med mer än 1 800 kronor år 2015.

Förslaget att sänka det fasta beloppet från 12 000 till 1 800 kronor per år beräknas öka skatteintäkterna med 3,09 miljarder kronor per år under 2015–2018. Varaktigt beräknas skatteintäkterna öka med 0,98 miljarder kronor. Av intäktsökningen 2015–2018 består 2,57 miljarder kronor av ökade skattebetalningar som tillfaller kommuner och landsting. För att neutralisera dessa effekter föreslår regeringen att anslaget under utgiftsområde 25, Allmänna bidrag till kommuner, minskas med motsvarande belopp.

Avdragsrätten för privat pensionssparande innebär att det lämnas en skattekredit för sparandet. Denna skattekredit återbetalas då de utfallande beloppen beskattas. Då avdragsrätten begränsas ökar skatteintäkterna vid avsättningstillfället men minskar vid uttagstillfället. Förslaget ger därför främst ökade skatteintäkter på kort- och medelfristig sikt. På lång sikt är effekten betydligt lägre och beror på skillnaden i spararnas marginalskattesatser vid avsättnings- respektive uttagstillfället. Varaktig effekt består av denna skillnad i marginalskattesatser samt en ränteeffekt till följd av att skattebetalningarna tidigareläggs.

Regeringen anser, till skillnad från *ESV* och *Svensk Försäkring*, att beräkningen av den

offentligfinansiella effekten av regeländringen är rimlig. I den mån begränsningen av avdragsrätten leder till att pensionssparande som inte längre är avdragsgillt omfördelas till andra sparformer, till konsumtion eller till löneavståenden inom ramen för tjänstepensionsavtal kommer det att påverka andra skattebaser såväl positivt som negativt. Den sammantagna effekten på de totala skatteintäkterna av en eventuell omallokering till alternativa sparformer, löneavståenden och konsumtion är svårbedömd då effekterna tenderar att motverka varandra. Dessa effekter beaktas i regeringens prognoser över de totala skatteintäkterna. Beräkningen av den offentligfinansiella effekten av den begränsade avdragsrätten bedöms därför ge en rättvisande bild av regeländringens offentligfinansiella effekt.

Effekter för myndigheter och företag

Förslaget att sänka det fasta beloppet från 12 000 till 1 800 kronor per år medför endast försumbara förändringar för Skatteverket. Dessa förändringar kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Eventuella tillkommande utgifter för Skatteverket får hanteras inom befintliga och beräknade anslagsramar inom utgiftsområdet. För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslaget inte få någon budgetpåverkan.

Svensk Försäkring, *NNR* och *Regelrådet* anser att konsekvensutredningen i promemorian är bristfällig. Regelrådet bedömer att effekterna av förslaget kan bli betydande för företagen. I promemorian görs bedömningen att förslaget kommer att påverka marknaden för pensionsprodukter, vilket i sin tur kan påverka förutsättningarna för de företag som är aktiva på marknaden. De pensionsprodukter som omfattas av avdraget för privat pensionssparande tillhandahålls främst av försäkringsbolag och fondförvaltare samt banker och kreditinstitut. Enligt Statistiska centralbyråns (SCB) företagsdatabas fanns 2012 ca 15 700 företag med sammanlagt ca 90 000 anställda med verksamhet inom dessa områden (företag med SNI-koderna 64–66). Av dessa företag hade ca 11 600 inga anställda. Ca 3 000 företag hade 1–4 anställda, ca 660 företag 5–19 anställda, ca 150 företag 20–49 anställda och ca 200 företag hade 50 eller fler anställda. Förvaltning av pensionsfonder utgjorde den huvudsakliga verksamheten för 432 av företagen. Hur många av företagen som tillhandahåller pensionsprodukter som en del i sin verksamhet, och hur stor del av verksamheten denna förvaltning utgör, är svårt att bedöma. Pensionsmyndighetens uppgifter visar att privat pensionskapital till ett värde av ca 410 miljarder kronor förvaltades vid utgången av 2012. SCB:s finansräkenskaper visar att hushåll och icke vinstdrivande organisationer vid utgången av det fjärde kvartalet 2012 innehade finansiella tillgångar till ett värde av ca 8 360 miljarder kronor, varav ca 2 200 miljarder kronor i form av försäkringssparande till pension. Privat pensionssparande kan därför antas utgöra en mindre del av det kapital som förvaltas av dessa företag totalt sett. I den mån en sänkning av avdraget medför att befintligt pensionssparande omfördelas till andra sparprodukter som tillhandahålls av företagen i sektorn, bedöms sektorn som helhet inte påverkas i någon större omfattning av förslaget. Hur enskilda företag påverkas kommer att bero på hur stor del av verksamheten som utgörs av pensionsförvaltning och till vilka sparprodukter sparare väljer att omdisponera den del av sparandet för vilket pensionssparavdrag inte längre kan göras.

Regeringen bedömer att de företag som tillhandahåller pensionsprodukter kommer att behöva lämna information till sina kunder med anledning av förslaget. Kostnaden för detta kommer att variera mellan företag, beroende på bl.a. hur många kunder företaget har och hur kunderna kontaktas. Förutom denna engångsinsats medför förslaget inte några nya krav på företagen att upprätta, lagra eller överföra information. Förslaget bedöms därför inte påverka företagens administrativa kostnader som dessa mäts enligt standardkostnadsmodellen.

Effekter på inkomstfördelning och jämställdhet

Förslaget att sänka det fasta beloppet från 12 000 till 1 800 kronor per år medför främst en tidigareläggning av skattebetalningarna på det sparade beloppet. I den mån individer möter en lägre marginalskatt vid avsättningstillfället än vid uttagstillfället medför den tidigarelagda beskattningen en skattehöjning. Förslaget träffar i hög utsträckning personer med relativt höga inkomster eftersom det genomsnittliga avdraget för privat pensionssparande ökar med inkomstnivån. Personer med höga inkomster gör också avdraget i större utsträckning än personer med lägre inkomster. Förslaget har därmed en gynnsam fördelningsprofil.

Det totala avdragsbeloppet bland män och bland kvinnor är ungefär lika stort. Kvinnor är mer benägna än män att använda avdraget, men vid en given inkomstnivå gör kvinnor och män ungefär lika stora avdrag i genomsnitt. Män som gör avdrag för privat pensionssparande har dock överlag högre inkomster än kvinnor som gör avdraget. Det genomsnittliga avdragsbeloppet för privat pensionssparande bland de som gjorde avdraget 2012 var ca 7 400 kronor för män och ca 6 000 kronor för kvinnor. Eftersom främst höginkomsttagare kan tjäna på att göra avdrag för privat pensionssparande tjänar män som grupp mer på avdragsmöjligheten.

6.4.5 Slopad avdragsrätt för privat pensionssparande

Regeringens bedömning: Rätten att göra avdrag för premier för pensionsförsäkring och inbetalningar på pensionssparkonton (pensionssparavdrag) med ett fast belopp bör slopas helt.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2016.

Skälen för regeringens bedömning: Som anges i avsnitt 6.4.3 finns det såväl offentligfinansiella som fördelningspolitiska skäl att ha en mer restriktiv syn på avdragsrätten för privat pensionssparande. Enligt regeringens bedömning bör rätten att göra avdrag för premier för pensionsförsäkring och inbetalningar på pensionssparkonton med ett fast belopp slopas helt. Regeringen avser att under 2015 återkomma till riksdagen med ett förslag om slopad avdragsrätt. Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2016.

De offentligfinansiella effekterna av att slopa avdragsrätten för privat pensionssparande beräknas till 4,45 miljarder kronor 2016 och 1,41 miljarder kronor varaktigt. Av den totala intäktsökningen står begränsningen av avdragsrätten till 1 800 kronor per år (se avsnitt 6.4.3) för 3,09 miljarder kronor 2016 och 0,98 miljarder kronor varaktigt. Slopandet från nivån 1 800 kronor 2016 står för en intäktsökning med 1,36 miljarder kronor 2016 och 0,43 miljarder kronor varaktigt.

6.5 Skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el

6.5.1 Ärendet och dess beredning

Regeringen tillsatte den 26 april 2012 en utredning med uppdrag att ta fram lagförslag om införandet av ett system för nettodebitering som även omfattar kvittning av energi- och mervärdesskatt och lämna lagförslag om vem som bör vara skattskyldig för energiskatt på el (dir. 2012:39). Utredningens betänkande Beskattning av mikroproducerad el m.m. (SOU 2013:46) överlämnades den 14 juni 2013. I betänkandet föreslås bl.a. att en skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el införs. En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 6*, *avsnitt 1*. Betänkandets lagförslag i relevanta delar finns i *bilaga 6*, *avsnitt 2*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 6*, *avsnitt 3*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Fi2013/2381).

Den 6 mars 2014 överlämnades propositionen Skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el (prop. 2013/14:151) till riksdagen. Innan förslaget kunde antas av riksdagen och träda i kraft var det nödvändigt att den Europeiska kommissionen (kommissionen), godkände det vid en prövning mot statsstödsreglerna i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

Förslaget föranmäldes till kommissionen i februari 2014. Under statsstödsprövningen framkom att skattereduktionen sannolikt inte skulle godkännas av kommissionen. För att förslaget skulle kunna träda i kraft så fort som möjligt, togs en promemoria fram inom Finansdepartementet som innehöll ett förslag om att skattereduktionen skulle lämnas som ett s.k. stöd av mindre betydelse. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 6*, *avsnitt 6*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 6*, *avsnitt 7*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 6*, *avsnitt 8*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Fi2014/2293).

Prop. 2013/14:151 återkallades den 19 oktober 2014 genom regeringens skrivelse 2014/15:3.

I detta avsnitt behandlas utredningens och promemorians förslag. Förslaget motsvarar för-

slaget i prop. 2013/14:151, dock att skattereduktionen lämnas som ett s.k. stöd av mindre betydelse.

Lagrådet
Regeringen beslutade den 30 januari 2014 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 6*, *avsnitt 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 6*, *avsnitt 5*. Regeringen har följt Lagrådets förslag som behandlas i avsnitt 6.5.3. I förhållande till lagrådsremissens förslag har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Regeringen beslutade den 4 september 2014 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 6*, *avsnitt 9*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 6*, *avsnitt 10*. Regeringen har följt Lagrådets förslag som behandlas i avsnitt 6.5.7.2. I förhållande till lagrådsremissens förslag har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

6.5.2 En skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el införs

Regeringens förslag: En skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el införs.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget. Flera remissinstanser anser att skatteincitamentet ska ges en annorlunda utformning. *Konsumentverket*, *Kungliga tekniska högskolan (KTH)*, *Statens energimyndighet*, *Statens jordbruksverk*, *Eskilstuna kommun*, *HSB Riksförbund*, *Hushållningssällskapens förbund*, *Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms kommun*, *Svensk Vindkraftsförening*, *Svenska Naturskyddsföreningen*, *Sveriges energiföreningars riksorganisation (SERO)*, *Sveriges Tekniska Forskningsinstitut (SP)* och *Tekniska verken Linköping Nät AB* anser att ett system med s.k. nettodebitering av el som omfattar kvittning av energi- och mervärdesskatt (nettodebiteringssystem) ska införas i stället för en skattereduktion. *Exergetics Energisystemteknik AB*, *Svenska Bioenergiföreningen (SVEBIO)* och *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* anser att ett nettodebiteringssystem som omfattar kvittning av energiskatt ska införas. Statens jordbruksverk och *Svensk Vindenergi* framhåller att en skattereduktion har den nackdelen att den inte träffar den som inte har någon skatt att reducera.

Konjunkturinstitutet (KI), *Regelrådet*, *Skatteverket*, Statens energimyndighet, *Bostadsrätterna Sverige* och *Svensk Elbrukarförening* avstyrker förslaget. KI anser att skattereduktionen är samhällsekonomiskt olönsam. Regelrådet saknar en bedömning av om förslaget medför kostnader för ansökningsförfarandet för mikroproducenter som är företag. Skatteverket anser att skattelagstiftningen inte ska belastas med uppgifter som kan lösas på annat sätt. Statens energimyndighet och Bostadsrätterna Sverige anser att frågan om vilket slag av incitament som bäst främjar mikroproduktion av förnybar el och utformningen av incitamentet behöver övervägas ytterligare. Svensk Elbrukarförening anser att Sverige inte behöver mer produktionsresurser för el. *Kommerskollegium* saknar en bedömning i frågan om skattereduktionen behöver anmälas till kommissionen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster. Statens jordbruksverk, *Uppsala universitet*, HSB Riksförbund, *Hyresgästföreningens Riksförbund*, *O2:s vindkraftskooperativ*, *Sala-Heby solelförening*, *Svensk Vindenergi*, *Svensk Vindkraftsförening*, Svenska Naturskyddsföreningen, *SERO*, *Sveriges Konsumenter*, *Telge Energi AB*, *Telge Energi Vind* och *Telge Kraft AB* anser att s.k. andelsägd elproduktion ska få skattereduktionen.

Skälen för regeringens förslag: Vissa elanvändare, s.k. mikroproducenter av förnybar el, kompletterar sitt uttag av el från elnätet med egenproduktion av förnybar el i liten skala, t.ex. genom solcellsanläggningar. El matas in och el tas ut i samma inmatnings- och uttagspunkt. Så länge den egna elproduktionen hela tiden understiger den egna elförbrukningen matas inte något överskott in på elnätet. När den egna elproduktionen överstiger den egna elförbrukningen, t.ex. under sommarmånaderna, matas dock överskottet in på elnätet, i regel utan att mikroproducenterna får ersättning för överskottselen. För att underlätta för mikroproduktion av förnybar el, bedömer utredningen att mikroproducenter bör få ekonomisk kompensation för den överskottsel som de matar in på elnätet och att den eko-

nomiska kompensationen bör utformas som ett skatteincitament. Det är enligt regeringen angeläget att underlätta för det växande intresse som finns för mikroproduktion av förnybar el.

Mot denna bakgrund anser regeringen, till skillnad från *KI*, *Skatteverket* och *Svensk Elbrukarförening*, att mikroproducenter av förnybar el bör få ekonomisk kompensation för den överskottsel som de i regel utan ersättning matar in på elnätet och att den ekonomiska kompensationen bör utformas som ett skatteincitament. Samma bedömning gör också majoriteten av remissinstanserna. Till skillnad från *Statens energimyndighet* och *Bostadsrätterna Sverige* anser regeringen att det inte finns skäl att ytterligare utreda frågan om hur ett incitament för mikroproduktion av förnybar el bör utformas.

Ett skatteincitament kan utformas på olika sätt. Utredningen, som bedömer att ett nettodebiteringssystem strider mot mervärdesskattedirektivet, föreslår att skatteincitamentet utformas som en skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.

En lösning är att utforma skatteincitamentet som en kreditering av skattekontot. Lösningen ligger i linje med *Statens jordbruksverks* och *Svensk Vindenergis* remissvar. Lösningen har den fördelen att den träffar även den som inte har någon skatt att reducera. Lösningen har dock bl.a. den nackdelen att kopplingen till skattesystemet blir mycket liten.

En annan lösning är ett nettodebiteringssystem. Lösningen förespråkas av *Konsumentverket*, *KTH*, Statens energimyndighet, Statens jordbruksverk, *Eskilstuna kommun*, *HSB Riksförbund*, *Hushållningssällskapens förbund*, *Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms kommun*, *Svensk Vindkraftsförening*, *Svenska Naturskyddsföreningen*, *SERO*, *SP* och *Tekniska verken Linköping Nät AB*. Med ett nettodebiteringssystem avses ett system där den el som mikroproducenter av förnybar el framställer och matar in på elnätet kvittas mot annan el som de tar ut från elnätet. Vid omsättning av el skulle beskattningsunderlaget för mervärdesskatt vara nettovärdet av elleveranserna.

Fråga är då om ett nettodebiteringssystem strider mot rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt (mervärdesskattedirektivet). I Europeiska unionen är regelverket om mervärdesskatt i stor utsträckning harmoniserat genom mervärdesskattedirektivet. I svensk rätt finns bestämmelserna som genomför direktivet i huvudsak i mervärdesskattelagen (1994:200), förkortad ML. Enligt bestämmelserna i ML ska mervärdesskatt bl.a. betalas vid skattepliktiga omsättningar av varor inom landet som görs av en beskattningsbar person i denna egenskap. Ett exempel på en sådan skattepliktig omsättning är leverans av el inom Sverige. Begreppet leverans av varor i mervärdesskattedirektivets mening tar sikte på samtliga överföringar av materiella tillgångar från en part till en annan som ger motparten rätt att faktiskt förfoga över tillgången som om han eller hon var ägare till den. EU-domstolens mål C-219/12, Finanzamt Freistadt Rohrbach Urfahr, gällde frågan om det utgjorde en ekonomisk verksamhet att på eller i anslutning till en privatbostad driva en elnätsansluten solcellsanläggning, utan lagringsmöjligheter, som tekniskt var utformad så att mängden framställd el varaktigt understeg den mängd som den person som drev anläggningen sammanlagt förbrukade i det egna hushållet. Domstolen fann att anläggningen framställde el som matades in på elnätet i utbyte mot fortlöpande intäkter, i följd varav verksamheten utgjorde ekonomisk verksamhet i mervärdesskatterättslig mening (p. 16–28). Den omständigheten att den mängd el som anläggningen framställde alltid var mindre än den mängd el som förbrukades av den som drev anläggningen föranledde inte någon annan bedömning. Det skulle, med hänsyn till att det var fråga om en nätansluten elproducerande anläggning, vara omöjligt att klassificera och identifiera elen efter att den levererats till nätet och köpts tillbaka från detta nät. Vid sådant förhållande var verksamheten, som bestod i att leverera el, oberoende av den transaktion genom vilken den person som drev anläggningen tog el från elnätet för hushållsbruk, i följd varav förhållandet mellan den mängd el som framställdes och den el som förbrukades saknade betydelse för huruvida denna leverans skulle kvalificeras som ekonomisk verksamhet (p. 29–36). Det innebär att leveranser av el till och från mikroproducenter i ett nettodebiteringssystem får antas utgöra separata omsättningar, i följd varav beskattningsunderlaget för mervärdesskatt utgörs av värdet av elleveranserna (7 kap. 2 och 3 §§ första stycket 1 ML).

Mot denna bakgrund anser regeringen, i likhet med utredningen, att ett nettodebiteringssystem strider mot mervärdesskattedirektivet. Samma

bedömning gör också majoriteten av remissinstanserna.

Exergetics Energisystemteknik AB, *SVEBIO* och *SKL* anser att ett nettodebiteringssystem som omfattar kvittning av energiskatt ska införas. Regeringen anser dock, sett mot bakgrund av att mervärdesskatten utgör ca hälften av skatten på köpt el, att ett nettodebiteringssystem som endast omfattar kvittning av energiskatt inte bör införas.

En tredje lösning är att utforma skatteincitamentet som en skattereduktion. Lösningen har den fördelen att en fysisk person som har högre marginalskatt får en skattefavör av samma storlek som en annan fysisk person som matar in lika mycket el på elnätet men som har lägre marginalskatt (givet att det finns skatt att reducera). Att ge skatteincitamentet i form av en skattereduktion innebär också en markering av att skatteincitamentet i princip ligger vid sidan av den vanliga beskattningen samtidigt som incitamentet endast belastar den statliga budgeten.

Mot denna bakgrund anser regeringen, i likhet med utredningen, att skatteincitamentet bör utformas som en skattereduktion. Samma bedömning gör också majoriteten av remissinstanserna.

Regelrådet saknar en bedömning av om förslaget medför kostnader för ansökningsförfarandet för mikroproducenter som är företag. En konsekvensanalys för företagen finns i avsnitt 6.5.12.

Kommerskollegium saknar en bedömning i frågan om skattereduktionen behöver anmälas till kommissionen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster. Regeringen anser att det föreslagna regelverket, som är allmänt utformat och inte tar sikte på de aktuella produkterna som sådana, inte kan anses vara tekniska föreskrifter i den mening som avses i direktiv 98/34/EG. Det innebär att skattereduktionen inte behöver anmälas till kommissionen på denna grund.

Statens jordbruksverk, *Uppsala universitet*, HSB Riksförbund, *Hyresgästföreningens Riksförbund*, *O2:s vindkraftskooperativ*, *Sala-Heby solelförening*, Svensk Vindenergi, Svensk Vindkraftsförening, Svenska Naturskyddsföreningen, *SERO*, *Sveriges Konsumenter*, *Telge Energi AB*, *Telge Energi Vind* och *Telge Kraft AB* anser att s.k. andelsägd elproduktion ska få skattereduktion. Regeringen anser dock att det i detta lagstiftningsärende saknas beredningsunderlag för att kunna ta ställning till detta förslag.

6.5.3 Vilka som kan få skattereduktionen

Regeringens förslag: Rätt till skattereduktion har den som framställer förnybar el, i en och samma anslutningspunkt matar in förnybar el och tar ut el, har en säkring om högst 100 ampere i anslutningspunkten och har anmält till nätkoncessionshavaren att förnybar el framställs och matas in i anslutningspunkten. Rätten gäller fysiska och juridiska personer, dödsbon samt svenska handelsbolag.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår att skattereduktionen ska ges till den som har en säkring om högst 63 ampere i anslutningspunkten (säkringsgränsen). Utredningen föreslår inte att skattereduktionen ska ges till begränsat skattskyldiga fysiska personer eller svenska handelsbolag.

Remissinstanserna: *Boverket*, *Domstolsverket*, *Elsäkerhetsverket*, *Energimarknadsinspektionen*, *Förvaltningsrätten i Falun*, *Kammarrätten i Sundsvall*, *Konkurrensverket*, *Tillväxtverket*, *Umeå universitet*, *Affärsverket svenska kraftnät*, *Energigas Sverige*, *E.ON Sverige AB*, *Fortum Power and Heat AB*, *Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)*, *Svensk Solenergi (SSE)*, *Svenskt Näringsliv* och *Vattenfall AB* tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget att skattereduktionen ska ges till den som framställer förnybar el, i en och samma anslutningspunkt matar in förnybar el och tar ut el, har en säkring om högst 63 ampere i anslutningspunkten och har anmält till nätkoncessionshavaren att förnybar el framställs och matas in i anslutningspunkten. *Bixia AB* och *Oberoende Elhandlare (OE)* anser dock att rätten till skattereduktionen ska kopplas till innehavet av produktionsanläggningen. E.ON Sverige AB anser att rätten till skattereduktionen, förutom inmatning och uttag av el i anslutningspunkten, ska kopplas till inmatning och uttag av el i ”centralbeteckningen”, dvs. en lägenhets anslutning till det i fastigheten interna s.k. IKN-nätet. Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig anser att säkringsgränsen är för låg. Detta efter-

som den leder till att flera företag inte kommer i åtnjutande av skattereduktionen. *Statens energimyndighet* anser att säkringsgränsen ska ersättas av en effektgräns. *Fastighetsägarna Sverige* och OE anser att det är oklart vem som kan göra anmälan till nätkoncessionshavaren. Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget att skattereduktionen ska ges till fysiska personer som vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år och är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret, dödsbon samt juridiska personer. Statens energimyndighet, LRF och *Svensk Vindenergi* anser att skattereduktionen inte ska ges till de som har elcertifikat enligt lagen (2011:1200) om elcertifikat. Detta eftersom skattereduktionen kan komma att störa handeln med elcertifikat. Bixia AB, OE, *Svensk energi*, SSE, *SP* och Vattenfall AB anser att elcertifikatsystemet ska ändras så att det blir lättare och billigare för mikroproducenter att få elcertifikat.

Skälen för regeringens förslag: Skattereduktionen tar sikte på mikroproducenter av förnybar el. Mot denna bakgrund föreslår utredningen att skattereduktionen ges till de som uppfyller fyra villkor.

För det första föreslår utredningen att skattereduktionen ska ges till den som framställer förnybar el. Regeringen ansluter sig till utredningens förslag. Samma bedömning görs också av majoriteten av remissinstanserna.

För det andra föreslår utredningen att skattereduktionen ska ges till den som i en och samma anslutningspunkt matar in förnybar el och tar ut el. Regeringen ansluter sig till utredningens förslag. Samma bedömning gör också majoriteten av remissinstanserna. *Bixia AB* och *OE* anser att rätten till skattereduktionen ska kopplas till innehavet av produktionsanläggningen. *E.ON Sverige AB* anser att rätten till skattereduktionen ska kopplas till, förutom inmatning och uttag av el i anslutningspunkten, inmatning och uttag av el i ”centralbeteckningen”, dvs. en lägenhets anslutning till det i fastigheten interna s.k. IKN-nätet. Regeringen anser dock att det i detta lagstiftningsärende saknas beredningsunderlag för att ta ställning till ett sådant förslag.

För det tredje föreslår utredningen att skattereduktionen ska ges till den som har en säkring om högst 63 ampere i anslutningspunkten. Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig anser att säkringsgränsen är för låg. Detta eftersom den leder till att många företag inte kommer i åtnjutande av skattereduktionen. Utgångspunkten bör vara att så många mikroproducenter som möjligt ska ha rätt till skattereduktionen. Samtidigt får regelverket inte möjliggöra att andra än mikroproducenter får skattereduktionen. Mot denna bakgrund ansluter sig regeringen till utredningens bedömning att skattereduktionen bör begränsas. Utgångspunkten för lösningen är att nätkoncessionshavaren ska lämna kontrolluppgift om skattereduktionen (se avsnitt 6.5.8.2). *Statens energimyndighet* anser att säkringsgränsen ska ersättas av en effektgräns. Nätkoncessionshavaren, som ska lämna kontrolluppgift om skattereduktionen, har dock tillgång till säkringens amperetal enligt elabonnemanget. Mot denna bakgrund anser regeringen, till skillnad från Statens energimyndighet, att skattereduktionen bör begränsas med en säkringsgräns. I fråga om säkringsgränsens storlek har flertalet hushåll säkringar om 16–25 ampere. Härtill kommer att många företag har säkringar som understiger 63 ampere. Flera företag har dock, som majoriteten av remissinstanserna framhållit, normalt säkringar som överstiger 63 ampere. För att ytterligare stödja mikroproduktion av förnybar el och den miljönytta som den medför, anser regeringen att säkringsgränsen bör vara 100 ampere. Sett i förhållande till utredningens förslag innebär den föreslagna höjningen av säkringsgränsen till 100 ampere att fler och något större produktionsanläggningar omfattas av skattereduktionen.

För det fjärde föreslår utredningen att skattereduktionen ska ges till den som har anmält till nätkoncessionshavaren att förnybar el framställs och matas in i anslutningspunkten. Detta eftersom det endast är mikroproducenten själv som känner till om framställd el är förnybar. Regeringen ansluter sig till utredningens förslag. Samma bedömning gör också majoriteten av remissinstanserna. *Fastighetsägarna Sverige* och OE anser att det är oklart vem som kan göra anmälan till nätkoncessionshavaren. Regeringen vill i detta avseende framhålla att det är den, eller de, som innehar elabonnemanget som kan göra anmälan till nätkoncessionshavaren. Om flera personer delar anslutningspunkt, har den rätt till skattereduktionen som har anmält till nätkoncessionshavaren att förnybar el framställs och matas in i anslutningspunkten.

Utredningen bedömer att skattereduktionen ska ges till så många mikroproducenter som möjligt. Mot denna bakgrund föreslår utredningen att skattereduktionen ska ges till fysiska personer som vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år och är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret, dödsbon samt juridiska personer. Regeringen ansluter sig till utredningens förslag att skattereduktionen ska ges till fysiska personer, dödsbon och juridiska personer. Som *Lagrådet* förordat kan åldersgränsen om 18 år slopas. Regeringen lämnar därför inget sådant förslag. Regeringen anser vidare att skattereduktionen bör ges också till begränsat skattskyldiga fysiska personer (se t.ex. EU-domstolens mål C 450/09, Schröder, p. 37, 38 och 40) och svenska handelsbolag (2 kap. 3 § första stycket inkomstskattelagen [1999:1229], förkortad IL). Begreppet ”juridiska personer” i IL omfattar utländska juridiska personer, däribland i utlandet delägarbeskattade juridiska personer (2 kap. 2 § andra stycket, 2 kap. 3 § femte stycket och 6 kap. 8 § IL). Vad som sägs om svenska handelsbolag i inkomstskattelagen gäller också i fråga om europeiska ekonomiska intressegrupperingar (5 kap. 2 § andra stycket IL).

Utredningen bedömer att eventuella förändringar av elcertifikatsystemet bör avvaktas till dess att det står klart vilka effekter skattereduktionen får. Statens energimyndighet, *LRF* och *Svensk Vindenergi* anser att skattereduktionen inte ska lämnas till de som har elcertifikat enligt lagen (2011:1200) om elcertifikat. Detta eftersom skattereduktionen kan komma att störa handeln med elcertifikat. Bixia AB, OE, *Svensk energi*, SSE, *SP* och Vattenfall AB anser att elcertifikatsystemet ska ändras så att det blir enklare och billigare för mikroproducenter att få elcertifikat. Sett i förhållande till utredningens förslag innebär den föreslagna höjningen av säkringsgränsen till 100 ampere att fler och något större produktionsanläggningar omfattas av skattereduktionen. I likhet med utredningen anser dock regeringen att eventuella förändringar av regelverken bör avvaktas till dess att det står klart vilka effekter skattereduktionen får. Regeringen avser att följa frågan och vid behov återkomma till den.

Lagförslag

Förslaget föranleder att en ny paragraf, 67 kap. 27 § IL, införs, se avsnitt 3.19.

6.5.4 Definitioner

Regeringens förslag: Med förnybar el avses elektrisk kraft som framställs från sol, vind, vågor, tidvatten eller jordvärme, från vattenbaserad energi som är alstrad i vattenkraftverk, från biomassa eller produkter som framställs från biomassa eller från bränsleceller. Med nätkoncessionshavare avses den som innehar nätkoncession. Med anslutningspunkt avses en och samma inmatnings- och uttagspunkt på elnätet där förnybar el matas in och el tas ut.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget. *Statens energimyndighet* anser att el som framställs från vattenbaserad energi alstrad i vattenkraftverk inte ska omfattas av skattereduktionen. Detta eftersom detta slag av produktion skulle kunna ge skador på vattendrag. Statens energimyndighet erinrar i detta sammanhang om arbetet med att verkställa Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (ramvattendirektivet). *Affärsverket svenska kraftnät* anser att begreppet ”anslutningspunkt” bör ersättas av begreppet ”leveranspunkt”.

Skälen för regeringens förslag: Skattereduktionen tar sikte på mikroproduktion av förnybar el. Enligt artikel 15.1 b) i rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet (energiskattedirektivet) får medlemsstaterna tillämpa fullständig eller partiell skattebefrielse i följande fall i fråga om el:

– från sol, vind, vågor, tidvatten eller jordvärme,
– från vattenbaserad energi alstrad i vattenkraftverk,
– som framställs från biomassa och ur produkter som framställs från biomassa,
– som framställs från metan från nedlagda kolgruvor, och
– som alstras från bränsleceller.

Mot denna bakgrund bedömer utredningen att som utgångspunkt lämpligen bör gälla att med förnybar el ska avses el som framställs från sådana energikällor som anges i artikel 15.1 b) i energiskattedirektivet. Utredningen bedömer dock att det inte finns skäl att el som framställs från metan från nedlagda kolgruvor ska omfattas av definitionen. Mot denna bakgrund föreslår utredningen att med förnybar el avses elektrisk kraft som framställs från sol, vind, vågor, tidvatten eller jordvärme, från vattenbaserad energi alstrad i vattenkraftverk, från biomassa och ur produkter som framställs från biomassa eller från bränsleceller. *Statens energimyndighet* anser att el som framställs från vattenbaserad energi alstrad i vattenkraftverk inte ska omfattas av skattereduktionen. Detta eftersom detta slag av produktion skulle kunna ge betydande skador på vattendrag. Statens energimyndighet erinrar i detta sammanhang om arbetet med att verkställa ramvattendirektivet. Det är angeläget att skattereduktionen utformas på ett sådant sätt att den underlättar för mikroproduktion av förnybar el. I detta avseende är det av central betydelse att skattereduktionen omfattar så många förnybara energikällor som möjligt. Mot denna bakgrund anser regeringen, i likhet med utredningen, att det framstår som naturligt att som utgångspunkt bör gälla att med förnybar el avses el som framställs från sådana energikällor som anges i artikel 15.1 b) i energiskattedirektivet, dock inte el som framställs från metan från nedlagda kolgruvor. Mot denna bakgrund ansluter sig regeringen till utredningens förslag. Samma bedömning gör också majoriteten av remissinstanserna. Det innebär att regeringen anser att det saknas skäl att frångå utredningens bedömning att också el som framställs från vattenbaserad energi alstrad i vattenkraftverk bör omfattas av definitionen. Regeringen avser dock att i samband med beredningen av delbetänkandet Ny tid ny prövning – förslag till ändrade vattenrättsliga regler (SOU 2013:69) återkomma till frågan om vattenkraftsproduktionens miljöpåverkan.

Utredningen föreslår vidare att med nätkoncessionshavare ska avses den som innehar nätkoncession enligt 2 kap. ellagen (1997:857) och att med anslutningspunkt ska avses en och samma inmatnings- och uttagspunkt på elnätet där förnybar el matas in och el tas ut. Regeringen ansluter sig till utredningens förslag. *Affärsverket svenska kraftnät* anser att begreppet ”anslutningspunkt” bör ersättas av begreppet ”leveranspunkt”. Till skillnad från Affärsverket svenska kraftnät anser dock regeringen att det saknas skäl att frångå utredningens förslag. Samma bedömning gör också majoriteten av remissinstanserna.

Lagförslag

Förslaget föranleder att en ny paragraf, 67 kap. 29 § IL, införs, se avsnitt 3.19.

6.5.5 Underlaget för skattereduktionen

Regeringens förslag: Underlaget för skattereduktionen består av de kilowattimmar förnybar el som har matats in i anslutningspunkten under kalenderåret, dock högst så många kilowattimmar el som tagits ut i anslutningspunkten under det året. Om flera personer har anmält till nätkoncessionshavaren att de framställer och matar in förnybar el i en och samma anslutningspunkt, ska underlaget fördelas lika. Underlaget får inte överstiga 30 000 kilowattimmar, vare sig per person eller per anslutningspunkt.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår att underlaget för skattereduktionen ska bestå av den mängd förnybar el som har matats in i anslutningspunkten under beskattningsåret (fysiska personer och dödsbon) eller det kalenderår som upphört samtidigt med eller närmast före utgången av den skattskyldiges beskattningsår (juridiska personer), dock högst så mycket som tagits ut i punkten under året. Utredningen föreslår att gränsen för den elförbrukning som kan ge skattereduktion (kWh-gränsen) ska vara 10 000 kilowattimmar per år. Utredningen föreslår att mikroproducenter ska kunna välja vilka kilowattimmar som ska utgöra underlaget, om underlaget överstiger kWh-gränsen.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget att underlag för skattereduktion består av den mängd förnybar el som har matats in i anslutningspunkten under kalenderåret, dock högst så mycket som tagits ut i anslutningspunkten under det året. *LRF* anser dock att underlaget i fråga om juridiska personer ska ta sikte på beskattningsåret. *Skatteverket* anser att innebörden av begreppet ”beskattningsåret” behöver klargöras i detta avseende. Majori-

teten av de remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget att om flera personer har anmält till nätkoncessionshavaren att de framställer och matar in förnybar el i samma anslutningspunkt, ska underlaget för anslutningspunkten fördelas lika. *Boverket*, *Domstolsverket*, *Elsäkerhetsverket*, *Energimarknadsinspektionen*, *Förvaltningsrätten i Falun*, *Kammarrätten i Sundsvall*, *Konkurrensverket*, *Tillväxtverket*, *Umeå universitet*, *Affärsverket svenska kraftnät*, *E.ON Sverige AB*, *Fortum Power and Heat AB*, *Svensk Energi*, *Svenskt Näringsliv* och *Vattenfall AB* tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget att underlaget för skattereduktionen inte ska få överstiga 10 000 kilowattimmar per person eller per anslutningspunkt. Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig anser dock att kWh-gränsen är för låg.

Skälen för regeringens förslag: Utredningen föreslår att underlaget för skattereduktionen ska bestå av den mängd förnybar el som har matats in i anslutningspunkten under kalenderåret, dock högst så mycket el som tagits ut i anslutningspunkten under det året. Skattereduktionen tar sikte på personer som kompletterar sitt uttag av el från elnätet med egenproduktion av förnybar el. Mot denna bakgrund ansluter sig regeringen till utredningens förslag att underlaget för skattereduktionen bör vara den mängd förnybar el som matats in i anslutningspunkten, dock högst så mycket el som tagits ut i anslutningspunkten.

Frågan är därefter om underlaget för skattereduktionen (inmatning och uttag av el) bör ta sikte på beskattningsåret eller kalenderåret. Utgångspunkten för lösningen är att nätkoncessionshavaren ska lämna kontrolluppgift om skattereduktionen (se avsnitt 6.5.8.2). Kontrolluppgifter ska enligt huvudregeln i 24 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, lämnas för varje kalenderår och ha kommit in till Skatteverket senast den 31 januari närmast följande kalenderår. Beskattningsår i SFL har, såvitt nu är av intresse, samma innebörd som i IL (3 kap. 4 § första stycket 1 SFL; för svenska handelsbolag avses med beskattningsåret räkenskapsåret). Om en juridisk persons beskattningsår har en annan slutdag än den 31 december, den 30 april, den 30 juni eller den 31 augusti är beskattningsåret i stället den av följande perioder som går ut närmast efter det egentliga beskattningsåret: 1 januari–31 december, 1 maj–30 april, 1 juli–30 juni eller 1 september–31 augusti. Det gäller bl.a. vid tillämpning av 32 kap. 2 § SFL (3 kap. 5 § SFL). Med juridisk person i SFL avses också dödsbon, svenska handelsbolag och i utlandet delägarbeskattade juridiska personer (3 kap. 11 § SFL). Fysiska personer och dödsbon ska lämna inkomstdeklaration senast den 2 maj året efter utgången av beskattningsåret (32 kap. 1 § SFL). Andra juridiska personer än dödsbon med beskattningsår som går ut den 31 december ska lämna inkomstdeklaration senast den 1 juli (32 kap. 2 § första stycket SFL). För juridiska personer med brutet räkenskapsår ska inkomstdeklaration lämnas senast den 1 november (om beskattningsåret går ut den 30 april), den 15 december (om beskattningsåret går ut den 30 juni) eller den 1 mars (om beskattningsåret går ut den 31 augusti). Anta att ett aktiebolag har ett s.k. brutet räkenskapsår som går ut den 30 april år 5. Det innebär att aktiebolaget ska lämna inkomstdeklaration senast den 1 november år 5. Vid den tidpunkten finns inga kontrolluppgifter som avser januari–april år 5. Detta eftersom kontrolluppgifter för år 5 ska lämnas senast den 31 januari år 6. Mot denna bakgrund anser regeringen, till skillnad från *LRF*, att underlaget för skattereduktionen bör bestå av inmatning och uttag av el under kalenderåret. Samma bedömning gör också majoriteten av remissinstanserna.

Fråga är då i vilken inkomstdeklaration som begäran om skattereduktionen ska göras. Utredningen föreslår att underlaget för skattereduktionen ska bestå av den mängd förnybar el som har matats in i anslutningspunkten under ”beskattningsåret” (fysiska personer och dödsbon) eller ”det kalenderår som har upphört samtidigt med eller närmast före utgången av beskattningsåret” (juridiska personer), dock högst så mycket som tagits ut i anslutningspunkten under året. Utredningens förslag i fråga om juridiska personer får ses i ljuset av att juridiska personer kan ha s.k. brutet räkenskapsår (1 kap. 15 § IL). *Skatteverket* anser att innebörden av begreppet ”beskattningsåret” behöver klargöras i detta avseende. Svenska handelsbolag är inte egna skattesubjekt i fråga om inkomstskatt men däremot beträffande bl.a. statlig fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift (5 kap. 1 § IL samt lagen [1984:1052] om statlig fastighetsskatt och lagen [2007:1398] om kommunal fastighetsavgift). Det innebär att det är svårt att koppla kalenderåret till beskattningsåret (1 kap. 13–15 §§ IL).

Mot denna bakgrund anser regeringen, till skillnad från utredningen, att bestämmelserna bör utformas så att begäran om skattereduktionen ska göras i inkomstdeklarationen som ska lämnas efter utgången av det kalenderår som skattereduktionen avser (se avsnitt 6.5.8.1). Den nu föreslagna lösningen har den fördelen att en begäran om skattereduktion som huvudregel ska göras i inkomstdeklarationen som ska lämnas året efter utgången av kalenderåret. Sett i förhållande till utredningens förslag innebär det att juridiska personer och svenska handelsbolag som har brutet räkenskapsår i flertalet fall inte får sin skattereduktion tidsmässigt förskjuten jämfört med fysiska personer samt juridiska personer och svenska handelsbolag som har kalenderår som räkenskapsår. För fysiska personer samt juridiska personer och svenska handelsbolag som har kalenderår som räkenskapsår innebär inte den föreslagna ändringen någon skillnad i förhållande till utredningens förslag. Den nu föreslagna lösningen har dessutom den fördelen att mikroproducenter som har förlängt räkenskapsår (3 kap. 3 § bokföringslagen [1999:1078]) inte går miste om skattereduktionen för viss del av räkenskapsåret. Detta eftersom kalenderåret inte är kopplat till beskattningsåret. Underlaget för skattereduktionen tas i stället upp i den inkomstdeklaration som lämnas efter utgången av kalenderåret. I likhet med utredningens förslag kommer någon skattereduktion dock inte att kunna begäras för kalenderår där bokföringsskyldigheten upphör före den 1 juli det kalenderår som skattereduktionen avser. Detta eftersom begäran om skattereduktion ska göras i inkomstdeklarationen som ska lämnas efter utgången av det kalenderår som skattereduktionen avser. Det gäller t.ex. om räkenskapsåret är förkortat eller om bokföringsskyldigheten upphör.

Om flera personer delar anslutningspunkt, har den rätt till skattereduktion som anmält till nätkoncessionshavaren att förnybar el framställs och matas in i anslutningspunkten. Mot denna bakgrund föreslår utredningen att om flera personer har anmält till nätkoncessionshavaren att de framställer och matar in förnybar el i en och samma anslutningspunkt, ska underlaget fördelas lika. Regeringen ansluter sig till utredningens förslag.

Skattereduktionen tar sikte på mikroproducenter av förnybar el. Mot denna bakgrund föreslår utredningen att underlaget för skattereduktionen inte får överstiga 10 000 kilowattimmar per person eller per anslutningspunkt. Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig anser att kWh-gränsen är för låg. Regeringen anser att det, sett mot bakgrund av syftet med skattereduktionen, saknas skäl att frångå utredningens förslag om att en kWh-gräns bör fastställas. Säkringsgränsen är 100 ampere. För att ytterligare stödja mikroproduktion av förnybar el och den miljönytta som den medför, bör dock kWh-gränsen höjas från 10 000 till 30 000 kilowattimmar per år.

Lagförslag
Förslaget föranleder att en ny paragraf, 67 kap. 30 § IL, införs, se avsnitt 3.19.

6.5.6 Skattereduktionens storlek

Regeringens förslag: Skattereduktionen uppgår till underlaget för skattereduktionen multiplicerat med 60 öre.

Utredningens förslag: Överensstämmer inte med regeringens. Utredningen föreslår att skattereduktionen ska uppgå till underlaget multiplicerat med 2,5 gånger den vid ingången av beskattningsåret (fysiska personer och dödsbon) eller kalenderåret (juridiska personer) gällande energiskattesatsen enligt 11 kap. 3 § 3 lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE, för anslutningspunkter i kommuner som avses i 11 kap. 4 § LSE (för närvarande 19,4 öre per kilowattimme) och 2 gånger den vid ingången av beskattningsåret (fysiska personer och dödsbon) eller kalenderåret (juridiska personer) gällande energiskattesatsen enligt 11 kap. 3 § 4 LSE för anslutningspunkter i övriga kommuner (för närvarande 29,3 öre per kilowattimme).

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget. *KTH*, *Statens energimyndighet*, *Exergetics Energisystemteknik AB*, *HSB Riksförbund*, *Hushållningssällskapens förbund*, *LRF* och *Svensk Fjärrvärme* anser att skattereduktionens storlek är för låg.

Skälen för regeringens förslag: Skattereduktionen är en ekonomisk kompensation för den överskottsel som mikroproducenter matar in på elnätet. Mot denna bakgrund föreslår utredningen att skattereduktionens storlek ska kopplas till energiskattesatser för hushåll på visst sätt. *KTH*,

Statens energimyndighet, *Exergetics Energisystemteknik AB*, *HSB Riksförbund*, *Hushållningssällskapens förbund*, *LRF* och *Svensk Fjärrvärme* anser att skattereduktionens storlek är för låg. Till skillnad från utredningen anser regeringen att det saknas anledning att koppla skattereduktionens storlek till energiskattesatser för hushåll. Mot denna bakgrund anser regeringen att skattereduktionens storlek i stället bör kopplas till ett visst belopp per kilowattimme. För att ytterligare stödja mikroproduktion av förnybar el och den miljönytta som den medför, anser regeringen att skattereduktionen bör uppgå till 60 öre per kilowattimme, dvs. underlaget för skattereduktionen multiplicerat med 60 öre. En fördel med denna lösning är även att mikroproducenterna inte behöver välja vilka kilowattimmar som ska utgöra underlaget för skattereduktion, om underlaget överstiger kWh-gränsen.

Lagförslag
Förslaget föranleder att en ny paragraf, 67 kap. 31 § IL, införs, se avsnitt 3.19.

6.5.7 Skattereduktionen lämnas som ett stöd av mindre betydelse

6.5.7.1 Kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse

Artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget innehåller bestämmelser om statligt stöd. Artikel 107.1 i EUF-fördraget innehåller ett generellt förbud mot statligt stöd. Av artikel 107.2 och 107.3 i EUF-fördraget framgår dock att statligt stöd i vissa fall är eller kan vara förenligt med den inre marknaden och i så fall tillåtet. Statsstödsreglerna vilar på ett system med förhandsgranskning. Enligt artikel 108.3 i EUF-fördraget ska medlemsstaterna anmäla planer på att vidta eller ändra stödåtgärder till kommissionen. Medlemsstaterna får inte införa detta slag av stödåtgärder förrän kommissionen granskat åtgärderna.

Det finns undantag från förhandsgranskningen. Ett undantag finns för stöd av mindre betydelse. Villkoren för att kunna lämna sådant stöd framgår i första hand av kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse. För sektorn för primärproduktion av jordbruksprodukter (jordbrukssektorn) och fiskeri- och vattenbrukssektorn gäller särskilda regler, se kommissionens förordning (EU) nr 1408/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn och kommissionens förordning (EU) nr 717/2014 av den 27 juni 2014 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom fiskeri- och vattenbrukssektorn.

Kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse innebär i huvudsak följande.

För att ett stöd ska anses vara ett stöd av mindre betydelse får det totala stöd som beviljas ett enda företag som huvudregel inte överstiga 200 000 euro under en period om tre beskattningsår (det s.k. individuella taket), se artikel 3.2 i förordning nr 1407/2013. För t.ex. jordbruks- och fiskerisektorerna gäller lägre individuella tak (15 000 euro för jordbrukssektorn och 30 000 euro för fiskeri- och vattenbrukssektorn), se artikel 3.2 i förordning nr 1408/2013 och artikel 3.2 i förordning nr 875/2013. Inom jordbruks- fiskeri- och vattenbrukssektorerna finns dessutom s.k. nationella tak som inte får överskridas, se artikel 3.3 i förordning nr 1408/2013 och artikel 3.3 i förordning nr 717/2014.

Perioden på tre beskattningsår fastställs på grundval av de beskattningsår som används av företaget i den berörda medlemsstaten, se t.ex. artikel 3.5 i förordning nr 1407/2013.

Vid tillämpning av kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse omfattar begreppet ”företag” varje enhet som bedriver ekonomisk verksamhet, oavsett enhetens rättsliga form och oavsett hur den finansieras. Ekonomisk verksamhet utgörs i sin tur av all verksamhet som består i att erbjuda varor eller tjänster på en viss marknad. Det gäller oavsett om verksamheten bedrivs med vinstsyfte eller inte, se t.ex. EU-domstolens avgöranden i mål C-41/90, Höfner och Elser, de förenade målen C-180/98–C-184/98, Pavlov m.fl., mål C-67/96, Albany och mål C-222/04, Cassa di Risparmio di Firenze m.fl. Huruvida en stödmottagare ska anses vara ett företag i detta avseende avgörs från fall till fall.

Med begreppet ”ett enda företag” avses inte endast företaget utan också andra företag som står i intressegemenskap med företaget på ett

sådant sätt att de bör ses som en enhet, se t.ex. artikel 2.2 i förordning nr 1407/2013. Det innebär att begreppet ”ett enda företag” omfattar alla enheter som har minst ett av följande förhållanden till varandra:

a) Ett företag innehar majoriteten av aktieägar- eller delägarrösterna i ett annat företag.

b) Ett företag har rätt att utse eller entlediga en majoritet av ledamöterna i ett annat företags styrelse, ledning eller tillsynsorgan.

c) Ett företag har rätt att utöva ett bestämmande inflytande över ett annat företag enligt ett avtal som är slutet med detta företag eller enligt en bestämmelse i det företagets stiftelseurkund eller stadgar.

d) Ett företag som är aktieägare eller delägare i ett annat företag kontrollerar ensamt majoriteten av aktieägarnas eller delägarnas röster i detta företag med stöd av ett avtal med andra aktieägare eller delägare i detta företag.

Företag som har någon av de förbindelser som nämns i a–d via ett eller flera andra företag ska också anses vara ett enda företag.

Huruvida sådan intressegemenskap föreligger avgörs från fall till fall.

Kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse gäller företag inom flertalet sektorer, se t.ex. artikel 1 i förordning nr 1407/2013. Avgörande för bedömningen av vilken förordning om stöd av mindre betydelse som är tillämplig, är den verksamhet som bedrivs i företaget, se t.ex. artikel 1.1 i förordning nr 1407/2013. Det innebär t.ex. att om ett företag bedriver verksamhet inom flera sektorer (som omfattas av kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse), t.ex. inom såväl skogs- som jordbrukssektorn, kan stöd av mindre betydelse lämnas enligt förordning nr 1407/2013 för skogssektorn under förutsättning att berörd medlemsstat på lämpligt sätt, t.ex. genom åtskillnad mellan verksamheterna eller uppdelning av kostnaderna, ser till att verksamheterna inom de sektorer som undantas från tillämpningsområdet för förordning nr 1407/2013 inte omfattas av stöd av mindre betydelse som beviljats i enlighet med förordningen, se artikel 1.2 i förordning nr 1407/2013.

Stöd får kumuleras under vissa förutsättningar, se t.ex. artikel 5 i förordning nr 1407/2013. Den stödgivande myndigheten får lämna ett stöd av mindre betydelse bara om villkoren i kommissionens regelverk om stöd av mindre betydelse är uppfyllda, se t.ex. artikel 6.3 i förordning nr 1407/2013. I avsaknad av ett centralt register för stöd av mindre betydelse sker kontrollen mot bakgrund av uppgifter från företagen, se t.ex. artikel 6.1 i förordning nr 1407/2013. Om stödet överskrider tillämpligt tak, omfattas det inte av regelverket, se t.ex. artikel 3.7 i förordning nr 1407/2013. Den stödgivande myndigheten är skyldig att informera företagen om stödets karaktär av stöd av mindre betydelse genom att uttryckligen hänvisa till det regelverk som är tillämpligt, se t.ex. artikel 6.1 i förordning nr 1407/2013.

Den stödgivande myndigheten har viss underrättelseplikt i förhållande till Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) och Statens jordbruksverk, se 1 § andra stycket och 22 § förordningen (1988:764) om statligt stöd till näringslivet och 8 § förordningen (2008:437) om statligt stöd av mindre betydelse inom sektorn för produktion av jordbruksprodukter och fiskerisektorn.

6.5.7.2 Villkor för skattereduktionen

Regeringens förslag: Den som begär skattereduktion och som är ett företag får göra skattereduktion bara om skattereduktionen uppfyller villkoren för att anses vara stöd av mindre betydelse. Med företag avses detsamma som vid tillämpningen av kommissionens regelverk om stöd av mindre betydelse.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Promemorians förslag innehåller en definition av begreppet ”företag”. Kommissionens förordning (EU) nr 717/2014 av den 27 juni 2014 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom fiskeri- och vattenbrukssektorn, som trädde i kraft den 1 juli 2014, har dock ersatt kommissionens förordning (EG) nr 875/2007 av den 24 juli 2007 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på stöd av mindre betydelse inom fiskerisektorn och om ändring av förordning (EG) nr 1860/2004.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget. *Statens jordbruksverk* efterfrågar en redogörelse för de alternativa lös-

ningar till förslaget om att skattereduktionen lämnas som ett stöd av mindre betydelse som övervägts. *Skatteverket* och *LRF* avstyrker förslaget på den grunden att det ökar den administrativa bördan för mikroproducenter som är företag. Skatteverket och LRF framhåller i detta avseende att anpassningen av skattereduktionen till kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse leder till att skattereduktionen blir komplex och svår att tillämpa för mikroproducenter som är företag. Skatteverket och LRF anser slutligen att innebörden av begreppen ”företag” och ”ett enda företag” behöver klargöras. Också *Svensk Energi* anser att begreppet ”ett enda företag” behöver klargöras. *Kommerskollegium* saknar en bedömning av om förslaget om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el behöver anmälas till kommissionen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian föreslås att den som begär skattereduktion och som är ett företag får göra skattereduktion bara om skattereduktionen uppfyller villkoren för att anses vara stöd av mindre betydelse. Med ”företag” avses den som erbjuder varor eller tjänster på en viss marknad. Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget. *Statens jordbruksverk* saknar en redogörelse för de alternativa lösningar till förslaget som övervägts. *Skatteverket* och *LRF* avstyrker förslaget på den grunden att det ökar den administrativa bördan för mikroproducenter som är företag. Skatteverket och LRF framhåller i detta avseende att anpassningen av skattereduktionen till kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse leder till att skattereduktionen blir komplex och svår att tillämpa för mikroproducenter som är företag.

Förslaget om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el är ett sådant statligt stöd som behöver anmälas till och godkännas av kommissionen för godkännande innan det kan införas. Förslaget föranmäldes till kommissionen i februari 2014. Under statsstödsprövningen har framkommit att skattereduktionen sannolikt inte kommer att kunna godkännas av kommissionen.

Fråga är nu om förslaget om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el kan ändras så att det inte behöver anmälas till och godkännas av kommissionen innan det kan införas.

Utgångspunkten för lösningen är att skattereduktionen ska lämnas till fysiska och juridiska personer, dödsbon och svenska handelsbolag. En lösning är att skattereduktionen anpassas till kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget (den allmänna gruppundantagsförordningen). Den allmänna gruppundantagsförordningen är emellertid bara tillämplig på stöd som har en stimulanseffekt (se artikel 6 i förordningen). Det innebär att skattereduktionen inte kan lämnas till befintliga mikroproducenter med stöd av den allmänna gruppundantagsförordningen. En annan lösning är att skattereduktionen anpassas till kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse. Den lösningen har bl.a. den nackdelen att vissa företag, i första hand jordbrukare, kan komma att slå i det individuella stödtaket och förlora rätten till skattereduktion. Lösningen har dock den fördelen att såväl befintliga som nya mikroproducenter kan komma i åtnjutande av skattereduktionen.

Mot denna bakgrund ansluter sig regeringen, till promemorians förslag att skattereduktionen lämnas som ett stöd av mindre betydelse. Det innebär att mikroproducenter som är företag får göra skattereduktion bara om villkoren i kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse är uppfyllda. Begreppet företag har samma innebörd som i kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse. Det bör, som *Lagrådet* förordat, komma till direkt uttryck i lagtexten. En definition av begreppet företag bör därmed, till skillnad från promemorians förslag, inte lämnas.

Regeringen har förståelse för Skatteverkets och LRF:s synpunkter om ökningen av komplexiteten i regelverket och den ökade administrativa bördan för mikroproducenter som är företag. Regeringen gör emellertid bedömningen att förslaget att skattereduktionen ges som ett stöd av mindre betydelse är den mest lämpliga lösningen och att fördelarna med förslaget överväger de administrativa nackdelar som skulle kunna uppkomma vid tillämpningen av skattereduktionen.

Skatteverket och LRF anser att innebörden av begreppen ”företag” och ”ett enda företag” behöver klargöras. Också *Svensk Energi* anser att begreppet ”företag” behöver klargöras. Kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse behandlas närmare i avsnitt 6.5.7.1. Begreppet företag har samma innebörd som vid tillämpningen av kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse. Det omfattar således varje enhet som bedriver ekonomisk verksamhet, oavsett enhetens rättsliga form och oavsett hur den finansieras. Ekonomisk verksamhet utgörs i sin tur av all verksamhet som består i att erbjuda varor eller tjänster på en viss marknad. Det gäller oavsett om verksamheten bedrivs med vinstsyfte eller inte. Det är EU-domstolen som tolkar innebörden av begreppet ”företag”. Det innebär att frågan om en mikroproducent utgör ett företag i unionsrättslig mening får prövas i rättstillämpningen, sett mot bakgrund av praxis från EU-domstolen. Den prövningen får göras i det enskilda fallet, sett mot bakgrund av verksamhetens alla särdrag, t.ex. hur den bedrivs, organiseras och finansieras.

Inom begreppet företag ryms alla de företag som ingår i en och samma intressegemenskap på ett sådant sätt att de bör ses som en enhet (”ett enda företag”). Prövningen av om flera företag ingår i en och samma intressegemenskap på ett sådant sätt att de bör ses som en enhet får göras i det enskilda fallet, sett mot bakgrund av de sakförhållanden som framgår av kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse.

En särskild fråga i detta avseende är om mikroproducenter som matar in sin överskottsel på elnätet mot ersättning från en nätkoncessionshavare eller en elleverantör (t.ex. en innehavare av en villafastighet) på denna grund utgör företag vid tillämpning av kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse. Det kan inte uteslutas att mikroproducenter som matar in sin överskottsel på elnätet mot ersättning från nätkoncessionshavare eller elleverantörer på denna grund ska anses vara företag vid tillämpning av kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse. Detta är dock en fråga för rättstillämpningen. Regeringen vill i detta avseende framhålla att flertalet av dessa mikroproducenter inte har beviljats andra stöd av mindre betydelse. För dessa mikroproducenter bör det vara tillräckligt att detta anges i inkomstdeklarationen (se avsnitt 6.5.8.3).

Kommerskollegium saknar en bedömning av om förslaget om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el behöver anmälas till kommissionen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster. Regeringen anser att förslaget om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el, som är allmänt utformat och inte tar sikte på de aktuella produkterna som sådana, inte kan anses vara tekniska föreskrifter i den mening som avses i direktiv 98/34/EG. Det innebär att förslaget inte behöver anmälas till kommissionen på denna grund.

Lagförslag

Förslagen föranleder att en ny paragraf, 67 kap. 32 §, införs i IL, se avsnitt 3.19.

6.5.7.3 Verksamhet inom flera sektorer

Regeringens förslag: Vid bedömningen av om skattereduktionen utgör stöd av mindre betydelse ska de villkor tillämpas som avser stöd inom jordbrukssektorn, om den som begär skattereduktionen bedriver verksamhet både inom denna sektor och inom någon annan sektor, och stöd inom fiskeri- och vattenbrukssektorn, om den som begär skattereduktionen bedriver verksamhet både inom denna sektor och inom någon annan sektor än jordbrukssektorn.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: För mikroproducenter som är företag och som bedriver verksamhet inom flera olika sektorer, t.ex. en mikroproducent som bedriver verksamhet inom såväl jordbruks- som skogssektorn, uppkommer frågan om vilka villkor i kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse som ska tillämpas. Det gäller i första hand frågan om vilka individuella tak som ska tillämpas. För att underlätta den bedömningen för den som begär skattereduktion, föreslås i promemorian att vid bedömningen av om skattereduktionen utgör

stöd av mindre betydelse ska de villkor tillämpas som avser stöd inom jordbrukssektorn, om den som begär skattereduktion bedriver verksamhet både inom denna sektor och inom någon annan sektor, och stöd inom fiskeri- och vattenbrukssektorn, om den som begär skattereduktion bedriver verksamhet både inom denna sektor och inom någon annan sektor än jordbrukssektorn. Regeringen ansluter sig till promemorians förslag.

Lagförslag
Förslagen föranleder att en ny paragraf, 67 kap. 33 §, införs i IL, se avsnitt 3.19.

6.5.8 Förfarandet

6.5.8.1 Begäran om skattereduktion

Regeringens förslag: Begäran om skattereduktion ska göras i inkomstdeklarationen som ska lämnas efter utgången av det kalenderår som underlaget för skattereduktionen avser.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Av utredningens förslag framgår inte i vilken inkomstdeklaration som begäran om skattereduktion ska göras.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget. *Bixia AB*, *HSB Riksförbund*, *OE*, *SSE*, *SVEBIO*, *Telge Energi AB* och *Telge Kraft AB* anser att skattereduktionen ska lämnas inom ramen för elräkningen.

Skälen för regeringens förslag: Nätkoncessionshavaren ska lämna kontrolluppgift om skattereduktionen. Det är dock endast mikroproducenten själv som känner till om framställd el är förnybar. Mot denna bakgrund, och för att upprätthålla ett rimligt mått av kontroll av att skattereduktionen kommer endast mikroproducenter till del, föreslår utredningen att begäran om skattereduktionen ska göras i inkomstdeklarationen. Regeringen ansluter sig till utredningens förslag. Samma bedömning gör också majoriteten av remissinstanserna. Regeringen anser dock att bestämmelserna bör utformas så att begäran om skattereduktionen ska göras i inkomstdeklarationen som ska lämnas efter utgången av det kalenderår som underlaget för skattereduktionen avser (se avsnitt 6.5.5).

Bixia AB, *HSB Riksförbund*, *OE*, *SSE*, *SVEBIO*, *Telge Energi AB* och *Telge Kraft AB* anser att skattereduktionen ska lämnas inom ramen för elräkningen. Regeringen anser dock att det i detta lagstiftningsärende saknas beredningsunderlag för att kunna ta ställning till ett sådant förslag.

Lagförslag
Förslaget föranleder att en ny paragraf, 67 kap. 28 § IL, införs, se avsnitt 3.19.

6.5.8.2 Kontrolluppgiftsskyldighet

Regeringens förslag: Kontrolluppgift ska lämnas om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el. Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och juridiska personer av nätkoncessionshavaren. I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om hur många kilowattimmar el som har matats in i anslutningspunkten under året, hur många kilowattimmar el som har tagits ut i anslutningspunkten under året och anslutningspunktens identifikationsuppgifter. Om flera personer har anmält till nätkoncessionshavaren att de framställer och matar in förnybar el i en och samma anslutningspunkt, ska kontrolluppgiften också innehålla uppgift om den procentuella andelen av underlaget för skattereduktionen. Kontrolluppgifter om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el ska även lämnas för begränsat skattskyldiga.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår att kontrolluppgifter ska lämnas om kommunkoden för den kommun i vilken anslutningspunkten finns. Utredningen föreslår inte att kontrolluppgift ska lämnas om anslutningspunktens identifikationsuppgifter. Utredningen föreslår inte att kontrolluppgifter om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el ska lämnas för begränsat skattskyldiga.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget. *Skatteverket* vill veta om mikroproducenter har rätt till skattereduktionen om nätkoncessionshavaren inte lämnar någon kontrolluppgift.

Skälen för regeringens förslag: Utgångspunkten för regelverket bör vara att det ska vara

enkelt att tillämpa för mikroproducenterna och enkelt att handlägga för Skatteverket. Härtill kommer att den administrativa bördan för nätkoncessionshavaren bör vara begränsad.

Nätkoncessionshavaren ansvarar för mätning av överförd el i inmatnings- och uttagspunkt, dvs. anslutningspunkten (3 kap. 10 § ellagen samt 4 § förordningen [1999:716] om mätning, beräkning och rapportering av överförd el). Det innebär att nätkoncessionshavaren förfogar över uppgift om den mängd el som matas in och tas ut i anslutningspunkten och att säkringens amperetal enligt elabonnemanget inte överstiger 100 (ampere). Härtill kommer att ett villkor för skattereduktionen är att mikroproducenten har anmält till nätkoncessionshavaren att förnybar el framställs och matas in i anslutningspunkten. Dessutom har nätkoncessionshavaren tillgång till uppgift om att en mikroproducent är en fysisk eller en juridisk person, ett dödsbo eller ett svenskt handelsbolag. Mot denna bakgrund föreslår utredningen att nätkoncessionshavaren ska lämna kontrolluppgift om den mängd el som matas in i och tas ut i anslutningspunkten under året. Regeringen ansluter sig till utredningens förslag.

Det innebär att nätkoncessionshavarna ska lämna kontrolluppgifter om hur många kilowattimmar el som har matats in i och tagits ut i anslutningspunkten under året. KWh-gränsen får dock inte överstiga 30 000 kilowattimmar, vare sig per person eller per anslutningspunkt. Mot denna bakgrund, och för att kWh-gränsen ska kunna kontrolleras av Skatteverket, anser regeringen, till skillnad från utredningen, att kontrolluppgiften också ska innehålla anslutningspunktens identifikationsuppgifter.

Om flera personer har anmält till nätkoncessionshavaren att de framställer och matar in förnybar el i en och samma anslutningspunkt, ska underlaget för skattereduktionen fördelas lika. Mot denna bakgrund, och av förenklingsskäl, föreslår utredningen att om flera personer har anmält till nätkoncessionshavaren att de framställer och matar in förnybar el i en och samma anslutningspunkt, ska kontrolluppgiften också innehålla uppgift om den procentuella andelen av underlaget för skattereduktionen. Regeringen ansluter sig till utredningens förslag.

Skattereduktionens storlek är underlaget för skattereduktionen multiplicerat med 60 öre. Kontrolluppgift behöver därför, till skillnad från utredningens förslag, inte lämnas om kommunkoden för den kommun i vilken anslutningspunkten finns.

Skattereduktionen ska lämnas till begränsat skattskyldiga. Mot denna bakgrund anser regeringen, till skillnad från utredningen, att kontrolluppgifter om skattereduktionen bör lämnas också för denna grupp skattskyldiga.

Skatteverket vill veta om mikroproducenter har rätt till skattereduktionen om nätkoncessionshavaren inte lämnar någon kontrolluppgift. Regeringen vill i detta avseende framhålla att rätten till skattereduktionen inte går förlorad om kontrolluppgift inte lämnas för mikroproducenterna.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 22 kap. 1 § och 23 kap. 2 och 3 §§ SFL samt att en ny paragraf, 22 kap. 25 § SFL, införs, se avsnitt 3.28.

6.5.8.3 Uppgiftsskyldighet i inkomstdeklarationen

Regeringens förslag: Den som begär skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen i inkomstdeklarationen. Den som begär skattereduktion och som är företag ska i inkomstdeklarationen lämna uppgift om annat stöd av mindre betydelse som har beviljats företaget under beskattningsåret och de två föregående beskattningsåren samt de övriga uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna bedöma rätten till skattereduktion.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget. *Skatteverket* anser att mikroproducenter som är fysiska personer och dödsbon inte ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen i inkomstdeklarationen. Detta eftersom det föreligger risk för att olika uppgifter om underlaget för skattereduktionen lämnas om såväl mikroproducenterna som nätkoncessionshavarna ska lämna uppgifter till Skatteverket.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Utredningen föreslår att den som begär skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen i inkomstdeklarationen. *Skatteverket* anser att mikroproducenter som är fysiska personer och dödsbon inte ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen. Detta eftersom det föreligger risk för att olika uppgifter om underlaget för skattereduktionen lämnas om såväl mikroproducenterna som nätkoncessionshavarna ska lämna uppgifter till Skatteverket. En uppgiftsskyldighet i inkomstdeklarationen är av särskild betydelse då någon kontrolluppgift om skattereduktionen felaktigt inte har lämnats till Skatteverket. En uppgiftsskyldighet i inkomstdeklarationen finns redan i dag för t.ex. skattereduktion för hushållsarbete. Skäl saknas att hantera aktuell skattereduktion på ett annat sätt än skattereduktionen för hushållsarbete. Om Skatteverket har förtryckt ett underlag för skattereduktionen i inkomstdeklarationen som är felaktigt, ska den deklarationsskyldige genom ändring lämna de uppgifter som behövs (31 kap. 5 § SFL). Mot denna bakgrund anser regeringen, i likhet med utredningen, att den som begär skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen i inkomstdeklarationen.

Skattereduktionen lämnas som ett stöd av mindre betydelse. Mot denna bakgrund föreslås i promemorian att mikroproducenter som är företag i inkomstdeklarationen ska lämna uppgift om annat stöd av mindre betydelse som har beviljats företaget under beskattningsåret och de två föregående beskattningsåren samt de övriga uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna bedöma rätten till skattereduktion. Regeringen ansluter sig till promemorians förslag.

Vad som i detta avseende avses med begreppet företag framgår av avsnitt 6.5.7.1 och 6.5.7.2. Begreppet företag har samma innebörd som vid tillämpningen av kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse. Det omfattar således varje enhet som bedriver ekonomisk verksamhet, oavsett enhetens rättsliga form och oavsett hur den finansieras. Ekonomisk verksamhet utgörs i sin tur av all verksamhet som består i att erbjuda varor eller tjänster på en viss marknad. Det gäller oavsett om verksamheten bedrivs med vinstsyfte eller inte. Inom begreppet företag ryms alla de företag som ingår i en och samma intressegemenskap på ett sådant sätt att de bör ses som en enhet (”ett enda företag”). Det innebär att prövningen av om villkoret att skattereduktionen ska rymmas inom ramen för det individuella taket som är tillämpligt på ett företag omfattar stöd av mindre betydelse som har beviljats alla dessa företag.

Vad som avses med beskattningsår framgår av 3 kap. 4 § SFL. Beskattningsår i SFL har, såvitt nu är av intresse, samma innebörd som i IL, dvs. kalenderår eller räkenskapsår, eller, för svenska handelsbolag, räkenskapsår (3 kap. 4 § första stycket 1 SFL).

För mikroproducenter som är företag och som inte har beviljats andra stöd av mindre betydelse, bör det vara tillräckligt att detta anges i inkomstdeklarationen.

Lagförslag

Förslagen föranleder ändringar i 31 kap. 1 och 33 §§ SFL samt att en ny paragraf, 31 kap. 33 a §, införs i SFL, se avsnitt 3.28.

6.5.9 Mottagningsplikt

Regeringens förslag: En elleverantör som levererar el till en mikroproducent är skyldig att ta emot den el som matas in från mikroproducentens produktionsanläggning. Detta gäller dock inte om mikroproducenten har ingått avtal med någon annan om att ta emot elen.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget. *Svensk Energi* och *Vattenfall AB* anser dock att formerna för informationsutbytet mellan nätkoncessionshavare, elleverantörer och mikroproducenter behöver klargöras.

Skälen för regeringens förslag: Utredningen föreslår att en elleverantör som levererar el till en mikroproducent ska vara skyldig att ta emot den el som matas in från mikroproducentens produktionsanläggning, dock inte om mikroproducenten har träffat avtal med någon annan om att ta emot elen. Regeringen ansluter sig till utredningens förslag. *Svensk Energi* och *Vattenfall*

AB anser att formerna för informationsutbytet mellan nätkoncessionshavare, elleverantörer och mikroproducenter behöver klargöras. Regeringen bedömer dock att det inte krävs några ändringar i förordningen om mätning, beräkning och rapportering av överförd el med anledning av förslaget. Regeringen förutsätter dock att Energimarknadsinspektionen med anledning av förslaget gör en översyn av de föreskrifter som inspektionen har meddelat i enlighet med bemyndigandena i den angivna förordningen och de ändringar som eventuellt krävs för att tillämpningen av bestämmelserna i förordningen om mätning, beräkning och rapportering av överförd el ska bli enkel och tillförlitlig.

Lagförslag
Förslaget föranleder att en ny paragraf, 8 kap. 5 a § ellagen, införs, se avsnitt 3.16.

6.5.10 Uppföljning och utvärdering

Regeringens bedömning: Skattereduktionen följs upp och utvärderas när den tillämpats under minst två kalenderår.

Remissinstanserna: *Konkurrensverket* anser att skattereduktionen ska följas upp och utvärderas.

Skälen för regeringens bedömning: Det finns skäl att följa upp hur väl bestämmelserna uppfyller sitt syfte. Regeringen avser därför att följa upp frågan inom ramen för en utvärdering, där även övriga effekter av bestämmelserna kan följas upp. Detta förutsätter dock att bestämmelserna har tillämpats under en sådan tid att det finns underlag för att bedöma och utvärdera dessa. Mot denna bakgrund anser regeringen att skattereduktionen lämpligen bör följas upp och utvärderas när den tillämpats under minst två kalenderår.

Regeringen avser att undersöka om förfarandet kan förenklas och om mikroproduktion av förnybar el ytterligare kan underlättas samt om fler, såsom s.k. andelsägd produktion av förnybar el, kan komma i åtnjutande av skattereduktionen.

6.5.11 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Ändringarna i ellagen, inkomstskattelagen och skatteförfarandelagen träder i kraft den 1 januari 2015. Bestämmelserna i inkomstskattelagen ska tillämpas i fråga om el som har matats in och tagits ut i anslutningspunkten fr.o.m. den 1 januari 2015. Bestämmelserna i skatteförfarandelagen ska tillämpas första gången på uppgifter som avser kalenderåret 2015.

Utredningens förslag: Överensstämmer inte med regeringens. Utredningen föreslår att skattereduktionen ska träda i kraft den 1 januari 2014.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har inte att erinra mot förslaget. *Statens energimyndighet* och *Svenska Naturskyddsföreningen* anser att skattereduktionen bör träda i kraft före den 1 januari 2015 för mikroproducenter som är inte är företag (i avvaktan på att skattereduktionen anpassas till kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse för mikroproducenter som är företag).

Skälen för regeringens förslag: I promemorian föreslås att skattereduktionen ska träda i kraft den 1 januari 2015. Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har inte att erinra mot förslaget. *Statens energimyndighet* och *Svenska Naturskyddsföreningen* anser att skattereduktionen bör träda i kraft före den 1 januari 2015 för mikroproducenter som inte är företag (i avvaktan på att skattereduktionen anpassas till kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse för mikroproducenter som är företag). Regeringen vill i detta avseende framhålla att den lösningen förutsätter att det i regelverket dras en gräns mellan mikroproducenter som är företag och mikroproducenter som inte är företag såvitt nu är i fråga. Det innebär, sett mot bakgrund av beredningskravet och Lagrådets granskning av lagförslag, att inte heller en sådan lösning kan träda i kraft förrän tidigast den

1 januari 2015. Mot denna bakgrund ansluter sig regeringen till promemorians förslag att skattereduktionen bör träda i kraft den 1 januari 2015. Bestämmelserna i IL bör tillämpas i fråga om el som har matats in och tagits ut i anslutningspunkten fr.o.m. den 1 januari 2015. Bestämmelserna i SFL bör tillämpas första gången på uppgifter som avser kalenderåret 2015.

6.5.12 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter
Förslaget bedöms minska skatteintäkterna med 25 miljoner kronor 2015. I budgetpropositionen för 2014 beräknades att förslaget skulle minska skatteintäkterna med cirka 8 miljoner kronor 2015 (prop. 2013/14:1, volym 1, avsnitt 6.20). Att kostnaden ökat med 17 miljoner kronor 2015 beror på att förslaget har förändrats i förhållande till det förslag som aviserades i prop. 2013/14:1.

Effekter för Skatteverket
För Skatteverket bedöms förslaget medföra dels en engångskostnad om 16 miljoner kronor, dels en årlig kostnad om 8 miljoner kronor. Skatteverkets kostnader ska hanteras inom befintliga och beräknade anslagsramar.

Effekter för Statens jordbruksverk
För Statens jordbruksverk bedöms förslaget medföra vissa kostnader för att föra det register som förs enligt förordningen om statligt stöd av mindre betydelse inom sektorn för primärproduktion av jordbruksprodukter och fiskerisektorn. Dessa kostnader ska hanteras inom befintliga och beräknade anslagsramar.

Effekter för Statens energimyndighet
Statens energimyndighet anser att förslaget leder till att myndighetens kostnader för utfärdande av ursprungsgarantier enligt lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el kommer att öka. Regeringen bedömer dock att de merkostnader som de tillkommande ansökningarna medför ska hanteras inom befintliga och beräknade anslagsramar.

Effekter för de allmänna förvaltningsdomstolarna
Antalet mål om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el kan förväntas bli förhållandevis begränsat. De merkostnader som de tillkommande målen medför ska hanteras inom befintliga och beräknade anslagsramar.

Effekter för nätkoncessionshavarna
Förslaget kommer främst att medföra merkostnader för nätkoncessionshavarna. Svensk Energi har uppskattat att merkostnaderna fördelar sig på följande poster:

– Eventuellt en engångskostnad för att anpassa/ändra i befintligt IT-system.
– En administrativ engångskostnad för hantering av mikroproducenter, t.ex. hantering av mikroproducenters anmälan till nätkoncessionshavaren om att dessa framställer förnybar el.
– En årlig administrativ kostnad för varje enskild kontrolluppgift till Skatteverket.

Vid ett stort antal mikroproducenter minskar kostnaden per person. Detta eftersom rutiner som effektiviserar handläggningen utvecklas och införs. Vid ett mycket stort antal mikroproducenter ökar incitamentet för nätkoncessionshavaren att utveckla ett anpassat IT-systemstöd. Detta medför i sin tur en hög engångskostnad för nätkoncessionshavaren, men minskar den manuella handläggningen och sålunda kostnaden per skattskyldig. Den administrativa engångskostnaden beräknas uppgå till mellan 20–50 (vid ett flertal mikroproducenter) och 300–600 (vid ett fåtal mikroproducenter) kronor per person för 30–60 minuters arbete, beroende på antalet mikroproducenter. Den årliga administrativa kostnaden för kontrolluppgifterna beräknas uppgå till 300 kronor per mikroproducent för 30 minuters arbete. *Vattenfall AB* anser att de angivna merkostnaderna har underskattats. Regeringen anser dock att det som utgångspunkt saknas skäl att frångå utredningens bedömningar. De ändringar som föreslagits i förhållande till utredningens förslag medför emellertid att nätkoncessionshavarnas kostnader ökar. Det är dock svårt att beräkna storleken på dessa kostnader.

Effekter för mikroproducenter
Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC) saknar en bedömning av om förslaget kommer att leda till ökade kostnader för mikroproducenternas elabonnemang. Detta sett mot bakgrund av att förslaget kan medföra att nätkoncessionshavarnas kostnader för mätut-

rustning ökar. Regeringen vill i detta avseende framhålla att nätkoncessionshavarnas rätt att av elproducenter ta betalt för kostnaden för en mätare med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i inmatningspunkten inte gäller innehavare av en produktionsanläggning som kan leverera en effekt om högst 1 500 kilowatt (3 kap. 14 § och 4 kap. 10 § ellagen). Undantaget bör i princip träffa alla mikroproducenter. I övrigt uppvägs de ökade kostnaderna av de fördelar som mikroproducenter får genom förslaget. *Statens energimyndighet*, *Statens jordbruksverk*, *Uppsala universitet*, *E.ON Sverige AB*, *Eskilstuna kommun*, *HSB Riksförbund*, *Svensk Solenergi (SSE)*, *Svensk Vindkraftsförening*, *Svenska Naturskyddsföreningen*, *Tekniska verken Linköping Nät AB, Telge Energi AB* och *Telge Kraft AB* anser att skattereduktionen är svår att tillämpa för mikroproducenterna. Nätkoncessionshavarna ska lämna kontrolluppgift om skattereduktionen. Kontrolluppgift ska lämnas för varje kalenderår och ha kommit in till Skatteverket senast den 31 januari närmast följande kalenderår (24 kap. 1 § SFL). Nätkoncessionshavaren ska senast den 31 januari året närmast efter det år som kontrolluppgiften gäller informera den som uppgiften avser, dvs. mikroproducenten, om de uppgifter som lämnas i kontrolluppgiften (34 kap. 3 § SFL). Skatteverket ska före den 15 april året efter utgången av beskattningsåret underrätta fysiska personer och dödsbon som kan antas vara deklarationsskyldiga om de kontrolluppgifter och övriga uppgifter som har kommit in till verket som underlag för beslut om slutlig skatt och beslut om pensionsgrundande inkomst samt övriga uppgifter som verket känner till (31 kap. 4 § SFL). Av 6 kap. 6 § andra stycket skatteförfarandeförordningen (2011:1261), förkortad SFF, framgår att underrättelse ska ske genom att uppgifterna anges i det framställda formuläret för inkomstdeklarationen. Regeringen har för avsikt att ändra bestämmelsen i 6 kap. 6 § första stycket SFF så att det framgår att en underrättelse enligt 31 kap. 4 § SFL ska innehålla uppgift om underlag för skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el. Det innebär att en fysisk person eller ett dödsbo normalt kan begära skattereduktionen genom att i inkomstdeklarationen godkänna de ”förtryckta” uppgifterna om underlaget för skattereduktionen, eller, om uppgifterna är felaktiga eller saknas, genom ändring eller tillägg lämna de uppgifter som behövs (31 kap. 5 § SFL). Juridiska personer får dock själva lämna uppgifter om underlaget för skattereduktionen i inkomstdeklarationen. Mot denna bakgrund anser regeringen att skattereduktionen inte är svår att tillämpa för mikroproducenter.

Regelrådet saknar en bedömning av om förslaget medför kostnader för ansökningsförfarandet för mikroproducenter som är företag. Nätkoncessionshavaren ska lämna kontrolluppgift om skattereduktionen. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att företagens kostnader för att begära skattereduktionen i sin inkomstdeklaration som utgångspunkt får anses vara försumbara. Den ökade administrativa bördan bedöms uppvägas av de fördelar som företagen får genom förslaget.

Skattereduktionen lämnas som ett stöd av mindre betydelse. Statens jordbruksverk för ett register över vissa stöd av mindre betydelse enligt förordningen om statligt stöd av mindre betydelse inom sektorn för primärproduktion av jordbruksprodukter och fiskerisektorn. Det finns dock inget centralt register över stöd av mindre betydelse. För att Skatteverket ska kunna uppfylla de krav på kontroll som ställs enligt kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse behöver verket således information från de företag som begär skattereduktionen. Med hänsyn till förefintliga ekonomiska bidrag som lämnas som stöd av mindre betydelse inom jordbruks- och fiskerisektorerna i Sverige och till att skattereduktionens storlek är begränsad till 18 000 kronor per år, bedöms att skattereduktionen ryms inom de nationella taken för jordbruks- och fiskerisektorerna. För vissa mikroproducenter som är företag föreligger dock risk för att det individuella taket för stöd av mindre betydelse kommer att överskridas. Det gäller i första hand inom jordbrukssektorn. Inom den sektorn gäller ett lågt individuellt tak (15 000 euro under en period om tre beskattningsår). Förefintliga stöd inom jordbrukssektorn som lämnas som stöd av mindre betydelse är stöd enligt förordning (2009:1396) om stöd till företag med avlägset belägen djurhållning för vissa veterinärkostnader och stöd enligt förordningen (2012:540) om stöd för vissa kostnader i samband med kastrering av grisar eller för vaccinering mot galtlukt.

Förslaget att skattereduktionen lämnas som ett stöd av mindre betydelse bedöms medföra ökad administration för mikroproducenter som

är företag och som har beviljats andra stöd av mindre betydelse. Det gäller i första hand uppgift om annat stöd av mindre betydelse som har beviljats under beskattningsåret och de två föregående beskattningsåren. Tidsåtgången för de moment som tillkommer vid en begäran om skattereduktion i inkomstdeklarationen för dessa företag är svår att beräkna, inte minst sett mot bakgrund av att de uppgifter som behöver lämnas i ett enskilt fall kan komma att variera mycket mellan olika företag. Den bör dock kunna uppskattas till 60 minuter per begäran om skattereduktion. Det innebär att kostnaden per begäran om skattereduktion kan beräknas till 300 kronor (givet en genomsnittlig timlön för en administratör). Dessa merkostnader uppvägs av de fördelar som företagen får genom skattereduktionen.

För mikroproducenter som är företag och som inte har beviljats andra stöd av mindre betydelse bedöms förslaget om att skattereduktionen lämnas som ett stöd av mindre betydelse medföra försumbara merkostnader.

Effekter för miljön
Ur ett samhällsperspektiv kan produktion av el i liten skala minska behovet av annan elproduktion. Mikroproduktion av förnybar el innebär att elanvändare ges en större möjlighet att ta kontroll över sin egen elanvändning, att investera i framställning av el från förnybara energikällor och samtidigt bidra till omställningen av energisystemet.

Förslaget kan antas leda till positiva effekter för miljön.

6.6 RUT-avdraget

6.6.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Vissa inkomstskatte- och socialavgiftsfrågor inför budgetpropositionen för 2015 tagits fram (dnr Fi2014/3347). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 4, avsnitt 1*. Promemorian har remitterats och innehåller bl.a. förslag om att slopa RUT-avdragets bestämmelse om skattereduktion för hjälp med läxor och annat skolarbete. Promemorians lagförslag i denna del finns i *bilaga 4, avsnitt 2*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4, avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2014/3347).

I detta avsnitt behandlas denna del av promemorians förslag samt görs vissa aviseringar om RUT-avdraget.

Lagrådet
Enligt regeringens mening är förslaget som behandlas i detta avsnitt av det slaget att Lagrådets synpunkter borde ha inhämtats. På grund av den korta tid som stått till förfogande för att ta fram och remissbehandla förslaget har detta inte varit möjligt. Regeringen utgår från att Lagrådets synpunkter kommer att inhämtas på lagförslaget under riksdagsbehandlingen.

6.6.2 Bakgrund

Den 1 juli 2007 trädde skattereduktionen för hushållsarbete, det s.k. RUT-avdraget, i kraft. RUT-avdrag ges för vissa särskilt angivna arbeten. Av förarbetena till RUT-avdraget framgår att vad som i första hand bör omfattas av skattereduktionen är sådana tjänster som hör till vad som kan benämnas hushållsarbetets kärnområden (prop. 2006/07:94 s. 41).

Ett sådant arbete är enligt 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229) barnpassning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden. När reglerna om skattereduktion för hushållsarbete infördes anfördes i förarbetena avseende barnpassning att i de fall en barnvakt hjälper barnet med läxor eller annat skolarbete bör det omfattas av skattereduktionen, eftersom hjälp med skolarbetet har ett nära samband med själva barnpassningen (prop. 2006/07:94 s. 43). Den 1 januari 2013 infördes en särskild bestämmelse om att skattereduktionen för hushållsarbete ska omfatta hjälp med läxor och annat skolarbete till elever i skolformer som avses i 10–13, 15 och 18 kap. samt 24 kap. 2–7 §§ skollagen (2010:800), när hjälpen utförs i eller i nära anslutning till bostaden. Ren undervisning är inte avsedd att omfattas av bestämmelsen om skattereduktion för hjälp med läxor och annat skolarbete (prop. 2012/13:14 s. 7) och var inte heller tidigare avsedd att omfattas av bestämmelsen om skattereduktion för barnpassning (se prop. 2006/07:94 s. 43).

Ett annat arbete som omfattas av RUT-avdraget är matlagning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden. Detta inbegriper t.ex.

sådan matlagning som sker i trädgården, exempelvis grillning. Matlagning som sker på annan plats än i eller i nära anslutning till bostaden, t.ex. i ett restaurangkök, omfattas inte. Inte heller omfattas hemleverans av mat eller leverans av s.k. matkassar. Kringtjänster vid matlagning som t.ex. dukning, servering, diskning och undanplockning omfattas inte. Om det är fråga om en sådan restaurang- eller cateringtjänst som avses i 7 kap. 1 § första stycket 5 mervärdesskattelagen (1994:200) ger arbetet enligt 67 kap. 13 c § 5 inkomstskattelagen inte samtidigt rätt till RUT-avdrag.

Ett ytterligare arbete som ger rätt till RUT-avdrag är städning som utförs i bostaden. I städning ingår sådant arbete som dammsugning, dammtorkning och skurarbete som behöver utföras med jämna mellanrum (prop. 2006/07:94 s. 41).

Skattereduktionen för hushållsarbete inklusive ROT-avdraget är maximalt 50 000 kronor per skattskyldig och år.

6.6.3 Slopad skattereduktion för hjälp med läxor och annat skolarbete

Regeringens förslag: Den särskilda bestämmelsen om skattereduktion för hjälp med läxor och annat skolarbete slopas. Bestämmelsen om skattereduktion för barnpassning ändras så att den endast omfattar barnpassning som inte mer än i ringa omfattning innefattar hjälp med läxor och annat skolarbete.

Ändringen träder i kraft den 1 januari 2015.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget. *Ekonomistyrningsverket* anser att det är skolans ansvar att se till att eleverna har tillgång till hjälp- och stödundervisning men att det dock finns risk att de ökade intäkter som redovisas i promemorian uteblir på grund av kontrollsvårigheter och fusk. *Tjänstemännens Centralorganisation* anser att läxhjälp och undervisningsstöd ska vara en integrerad del av skolans verksamhet och omfatta alla elever. *Förvaltningsrätten i Linköping* anser att uttrycket ”ringa omfattning” i vart fall initialt kan medföra tolkningssvårigheter, eftersom det i viss mån får anses oklart på vilka omständigheter bedömningen ska grundas. *Skatteverket* anför att vissa gränsdragnings- och kontrollproblem kan uppkomma mot bakgrund av att företag på marknaden erbjuder både barnpassning och läxhjälp. För att undvika gränsdragningsproblem bör lagtexten enligt verket förtydligas, t.ex. genom att ange att läxläsning inte alls får ingå i barnpassning. *Statens skolverk (Skolverket)* anser att tillgång till läxhjälp kan vara positivt, men att ett ökat behov av läxhjälp kan vara ett tecken på brister i skolans förmåga att leva upp till skollagens krav att ge elever förutsättningar att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Resurser som satsas på skolan bör därför enligt Skolverket syfta till att alla elever får den undervisning de har rätt till, bättre resultat och ökad likvärdighet. *Arbetsförmedlingen* anför att om förslaget implementeras är det sannolikt att denna tjänstemarknad kommer att minska betydligt. Arbetsförmedlingen anser att det är svårt att bedöma vilka sysselsättningskonsekvenser reduktionen medför eftersom publicerad branschstatistik över sysselsättningen saknas men anför att uppgifter tyder på att det främst är studenter från universitet/högskolor som har anställningar i branschen och därför kommer att drabbas om denna tjänstemarknad reduceras. Det finns därmed enligt Arbetsförmedlingen en risk för att ungdomsarbetslösheten ökar om förslaget genomförs. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)* anför att det, så vitt institutet vet, saknas tillförlitlig forskning som utvärderar effektiviteten i denna typ av subventioner. Det finns enligt IFAU självklart också en viktig fördelningspolitisk aspekt av denna fråga, eftersom användandet av RUT-avdraget är större i inkomstfördelningens övre regioner. *Företagarna* anser att förslaget har ett tydligt negativt signalvärde. Läxhjälpsföretagen skulle enligt organisationen behöva mer än dubbla sina priser för att täcka in ökade socialavgifter för sin (unga) personal och slopat RUT-avdrag för kunderna, vilket vore att effektivt ta bort förutsättningarna för en ny bransch. *MyAcademy Sweden AB (MyAcademy)* anser att förslaget inte har föregåtts av någon ordentlig utredning kring vilka effekter skattereduktionen fått på skolresultaten och att det inte heller presenteras något alternativt läxhjälpsstöd för elever som i dag har råd med läxhjälp endast tack vare RUT-avdraget. MyAcademy uppskattar att

över 3 000 unga vuxna som jobbar som läxhjälpare samt anför att förslaget inte föregåtts av en konsekvensanalys av de anställda i branschen och att det inte finns några uppskattningar av hur många arbetstillfällen som skulle försvinna med förslaget. De föreslagna nya definitionerna är vidare enligt företaget fortsatt otydliga och svårtolkade vilket gör att läxhjälpsaktörer sannolikt kommer fortsätta att utmana regelverket. Det bör enligt MyAcademy definieras tydligare vad som menas med att aktörer får tillhandahålla läxhjälp i ”ringa omfattning”. Enligt företaget kommer många aktörer sannolikt inte att klara av omställningen på den korta tiden fram till den 1 januari 2015. *Näringslivets Skattedelegation*, vars remissyttrande *Svenskt Näringsliv* hänvisar till, och *Svensk Industriförening* anser att förslaget kan väntas öka svartarbetet och leda till sämre effektivitet och undervisningskvalitet för dagens ungdomar, då det försämrar förutsättningarna för professionella företag i en framväxande bransch. Regelverkens förutsebarhet försämras också enligt organisationerna, vilket är negativt för viljan att starta och driva företag. De anför vidare att det ur ett fördelningspolitiskt perspektiv kan noteras att de kostnadsfördyringar för läxhjälp som förslaget innebär, kommer att medföra att endast familjer med mycket höga inkomster har råd att fortsätta anlita läxhjälp. *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anser att remisstidens längd inte uppfyller regeringsformens krav på beredning av lagförslag.

Skälen för regeringens förslag: Elevers möjlighet att få hjälp med läxor bör inte vara beroende av om de har föräldrar som har möjlighet att hjälpa dem eller betalningsförmåga för att köpa läxhjälp. Skolan ska vara sammanhållen och likvärdig. Detta kommer bl.a. till uttryck i 1 kap. 4 § skollagen (2010:800), som anger att en strävan ska vara att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. För att förbättra likvärdigheten och öka möjligheterna för fler elever att utvecklas så mycket som möjligt, föreslår regeringen en satsning på hjälp med läxor och annat skolarbete för elever i grundskolan vid sidan av den ordinarie undervisningstiden. Vidare föreslår regeringen bl.a. en omfattande utbyggnad av sommar- och lovskolan för elever i årskurserna 6–9 och i gymnasieskolan som riskerar att inte klara kunskapskraven.

Mot denna bakgrund bör den särskilda bestämmelsen om skattereduktion för hjälp med läxor och annat skolarbete slopas. För att skattereduktion för mer renodlad sådan hjälp inte åter ska ges inom ramen för barnpassning bör samtidigt bestämmelsen om skattereduktion för barnpassning ändras. Att, som *Skatteverket* föreslagit, helt utesluta hjälp med läxor och annat skolarbete kan dock leda till gränsdragningsproblem när det gäller vilka moment som en barnvakt kan utföra vid ett barnpassningstillfälle. En förutsättning för rätt till skattereduktion för barnpassning bör därför vara att barnpassningen inte mer än i ringa omfattning innefattar hjälp med läxor och annat skolarbete. Förslaget bedöms inte påverka förekomsten av svartarbete annat än marginellt.

Förvaltningsrätten i Linköping har anfört att det i viss mån får anses oklart på vilka omständigheter bedömningen ska grundas medan *MyAcademy Sweden AB* har anfört att förslaget är otydligt och svårtolkat och att det bör definieras tydligare vad som menas med att läxhjälp får tillhandahållas i ”ringa omfattning”. Med ”läxor och annat skolarbete” avses i detta sammanhang, precis som tidigare i den särskilda bestämmelsen om skattereduktion för hjälp med läxor och annat skolarbete, sådant skolarbete som hänför sig till läroplaner, kursplaner och ämnesplaner (se prop. 2012/13:14 s. 7). Ren undervisning omfattas, som framgår av avsnitt 6.6.2, inte över huvud taget av skattereduktionen för barnpassning. Med ”ringa” avses enligt terminologin i inkomstskattelagen (1999:1229) ca 5–10 procent (prop. 1999/2000:2, del 1, s. 504).

Flera remissinstanser, däribland *Företagarna*, *Näringslivets Skattedelegation* och *MyAcademy Sweden AB*, har synpunkter på förslagets effekter för läxhjälpsbranschen. Dessa synpunkter behandlas i konsekvensanalysen i avsnitt 6.6.4.

När det gäller beredningskravet anser regeringen, i motsats till vad *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlarföreningen* anfört, att det är uppfyllt. Tidsbrist efter ett val utgör en sådan omständighet som tillåts påverka remisstidens längd (se bet. 2008/09:KU10).

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229), se avsnitt 3.19.

6.6.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter
Förslaget beräknas öka skatteintäkterna med 50 miljoner kronor 2015.

Då det inte är möjligt att exakt beräkna hur stor andel av den totala skattereduktionen som avser hjälp med läxor och annat skolarbete, baseras bedömningen av effekten på en uppskattning av läxhjälpsbranschens omsättning 2015. Slopandet av skattereduktionen för hjälp med läxor och annat skolarbete innebär sannolikt att dessa tjänster åtminstone begränsas till grundskoleelever och att det vidare sker en begränsning av dessa tjänster till högstadieelever. Beräkningarna baseras därför även på uppskattningar av hur stor del av omsättningen som tillfaller olika åldersgrupper.

Effekter för myndigheter och företag
Förslaget innebär att de företag som i dag erbjuder tjänster som är inriktade på hjälp med läxor och annat skolarbete inte kommer att kunna utföra sådana tjänster inom ramen för systemet med skattereduktion för hushållsarbete. Ett alternativ vore att helt exkludera hjälp med läxor och annat skolarbete från systemet genom att utesluta sådan hjälp ur skattereduktionen för barnpassning. En sådan ändring har emellertid bedömts vara mindre lämplig, eftersom den skulle ge upphov till gränsdragningsproblem kring vad en barnvakt kan ägna sig åt inom ramen för skattereduktionen och därmed påverka även de företag som erbjuder barnpassningstjänster utan särskild inriktning på hjälp med läxor och annat skolarbete.

Företagarna har anfört att förslaget bidrar till att ta bort förutsättningarna för läxhjälpsbranschen. *Näringslivets Skattedelegation*, vars remissyttrande *Svenskt Näringsliv* hänvisar till, och *Svensk Industriförening* har också uttryckt farhågor för branschen med anledning av förslaget. *MyAcademy Sweden AB* har anfört att många aktörer sannolikt inte kommer att klara av omställningen på den korta tiden fram till den 1 januari 2015. Läxhjälpsbranschen fanns i viss utsträckning redan innan skattereduktion gavs för barnpassning och sedermera uttryckligen för hjälp med läxor och annat skolarbete. Köparnas kännedom om dessa tjänster får dessutom antas ha ökat sedan skattereduktionens införande. Det bör således alltjämt finnas en marknad för hjälp med läxor och annat skolarbete även utan en skattereduktion till köparna av sådana tjänster. Det får dock förutsättas att antalet köpare och antalet köpta tjänster och därmed företagens omsättning kommer att minska i förhållande till nuvarande volymer. Branschen domineras av två större aktörer som tillsammans står för ca 70 procent av den totala omsättningen, men det finns även ett antal mindre företag som erbjuder hjälp med läxor och annat skolarbete. Det saknas dock närmare uppgifter om antalet företag som är verksamma inom läxhjälpsbranschen eller storleken på dessa. Förslaget torde särskilt påverka de mindre företagen, särskilt sådana som befinner sig i ett uppstartsskede.

Det är svårt att bedöma om, och i så fall på vilket sätt, enskilda företag kan eller har intresse av att förändra sin verksamhet eller sitt utbud av tjänster för att på så sätt möta en vikande efterfrågan till följd av förändringarna av skattereduktionen för hushållsarbete. I förhållande till företagens nuvarande verksamhet bedöms dock förslaget medföra en minskning av den sammanlagda omsättningen. Förslaget kan även i viss mån försämra konkurrensen för företag inom läxhjälpsbranschen i förhållande till företag som erbjuder barnpassningstjänster utan särskild inriktning på hjälp med läxor och annat skolarbete.

I den utsträckning som de tjänster som berörda företag tillhandahåller exkluderas ur skattereduktionen för hushållsarbete minskar samtidigt den administrativa börda som tillämpning av den s.k. fakturamodellen för skattereduktionen innebär. Tidsbesparingen för detta kan uppskattas med utgångspunkt i Tillväxtverkets databas MALIN. I databasen anges tidsåtgången för exempelvis lämnande av uppgifter om fulla arbetsgivaravgifter till två minuter och tidsåtgången för lämnande av information om sammanlagda avgifter till i genomsnitt en minut per tillfälle. Mot bakgrund av detta uppskattas tidsbesparingen till ca två minuter per köp, under förutsättning att företagens uppgiftshantering är anpassad till uppgiftslämnandet. Kostnadsbesparingen per köp beräknas då till ca nio kronor (vid en genomsnittlig timlön för administratören på 266 kronor enligt uppgifterna i MALIN).

Skatteverket behöver göra vissa systemanpassningar samt ändra blanketter och informationsmaterial. Dessa förändringar kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning.

Eventuella tillkommande utgifter för Skatteverket ska hanteras inom befintliga och beräknade anslagsramar inom utgiftsområdet.

Förslaget bedöms inte påverka kostnaderna eller arbetsbördan för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Effekter för enskilda

Förslaget innebär att de personer som i dag köper tjänster som är inriktade på hjälp med läxor och annat skolarbete inte kommer att kunna köpa sådana tjänster inom ramen för systemet med skattereduktion för hushållsarbete. Flera av dessa kommer sannolikt att fortsatt köpa tjänster utan en skattereduktion, även om vissa av dem kan komma att minska antalet köpta timmar. Antalet köpare och antalet köpta tjänster får dock antas minska i förhållande till nuvarande volymer.

MyAcademy Sweden AB har efterlyst en konsekvensanalys avseende de anställda och antalet anställningar medan *Arbetsförmedlingen* har anfört att det finns en risk för att ungdomsarbetslösheten ökar om förslaget genomförs. Enligt regeringens bedömning råder det stor osäkerhet om förslagets effekter på BNP och sysselsättning. Regeringen gör, i stället för en bedömning av varje enskild reform, i avsnitt 1.9.1 en samlad bedömning av effekterna för de skatteförslag och övriga reformer som lämnas och aviseras i denna proposition.

6.6.5 Halverat RUT-avdrag och slopad skattereduktion för matlagning samt poolrengöring inomhus

Regeringens bedömning: Det maximala RUT-avdraget bör sänkas till 25 000 kronor per skattskyldig och år för personer som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år. Bestämmelsen om skattereduktion för t.ex. kockar och bartenders samt poolrengöring inomhus bör slopas och det bör undersökas om det finns anledning att begränsa antalet RUT-tjänster ytterligare.

De kommande förslagen bör träda i kraft den 1 januari 2016.

Skälen för regeringens bedömning: Som framgår av avsnitt 6.6.2 är den maximala skattereduktionen för hushållsarbete inklusive ROT-avdraget 50 000 kronor per skattskyldig och år. Skattelättnader för tjänster i hemmet utnyttjas främst av de med höga inkomster. Med ett lägre tak för RUT-avdraget riktas avdraget mer till vanliga familjers behov av hushållsarbete och förbättrar avdragets fördelningsprofil. Det maximala RUT-avdraget bör därför halveras till 25 000 kronor per skattskyldig och år. Undantag bör dock göras för äldre personer som kan ha ett förhöjt behov av hushållsarbete. Sänkningen bör därför bara omfatta personer som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år.

Skattereduktionen för matlagning är inte begränsad till enklare matlagning i vardagen. Den omfattar även avancerad sådan utförd av professionella kockar, som inte utgör ett substitut för de skattskyldigas eget arbete, och har i rättstillämpningen även kommit att inkludera anlitande av bartenders. Vidare är matlagning som i mervärdesskatterättsligt hänseende ingår i en cateringtjänst undantagen från skattereduktionen för matlagning.

Skattereduktionen för städning har i rättstillämpningen kommit att inkludera enkel ”veckorengöring” av inomhuspool. Rengöring av inomhuspool kan emellertid inte anses tillhöra hushållsarbetets kärnområden.

Mot den nu angivna bakgrunden bör matlagning samt poolrengöring inomhus, vid en samlad bedömning, inte omfattas av skattereduktionen för hushållsarbete. Det bör vidare undersökas om det finns anledning att begränsa antalet RUT-tjänster ytterligare.

Regeringen avser att under 2015 återkomma till riksdagen med förslag om sänkt maximalt RUT-avdrag för personer som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år och slopad skattereduktion för matlagning.

De kommande förslagen bör träda i kraft den 1 januari 2016.

Skatteintäkterna beräknas sammanlagt öka med 74 miljoner kronor 2016.

6.7 Förbättringar av husavdragets fakturamodell

Regeringens bedömning: Fakturamodellen för husavdraget bör förbättras, bl.a. genom att Skatteverket ges ett fylligare urvalsunderlag för närmare kontroller.

De kommande förslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Skälen för regeringens bedömning: Det har uppmärksammats att det vid vissa ROT-arbeten förekommer att kostnader som rätteligen är materialkostnader, vilket inte ger rätt till skattereduktion för husarbete, felaktigt uppges vara arbetskostnader som ger rätt till skattereduktion. Fakturamodellen för husavdraget behöver därför förbättras.

Det underlag som lämnas när en utförare begär utbetalning från Skatteverket bör göras bättre i syfte att ge Skatteverket ett fylligare underlag för urval av vilka utförare som ska kontrolleras närmare. Vidare bör en begäran om utbetalning endast kunna lämnas elektroniskt. Utbetalning bör vidare bara kunna ske till utförarens konto. Därutöver bör det införas en möjlighet till betalningssäkring för att säkerställa återbetalning enligt lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete.

Dessutom bör det göras vissa förtydliganden och anpassningar till det nya skatteförfarandet.

Regeringen har den 21 oktober i år överlämnat en proposition med ovan nämnda förslag till riksdagen.

De kommande förslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Förslaget har ingen påverkan på de offentliga finanserna.

6.8 Slopad skattereduktion för gåvor

Regeringens bedömning: Skattereduktionen för gåvor till ideell verksamhet bör slopas.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2016.

Skälen för regeringens bedömning: Den 1 januari 2012 infördes en skattereduktion för privatpersoners gåvor till ideell verksamhet. En förutsättning för sådan skattereduktion är att gåvorna lämnas till på förhand godkända gåvomottagare. Skatteverket prövar frågan om godkännande som gåvomottagare efter ansökan.

Skattereduktion för gåvor är inte förenligt med inkomstskattelagens (1999:1229) förbud mot avdrag för personliga levnadskostnader och ökar komplexiteten i skattesystemet. En stark och livaktig ideell sektor har stor betydelse för samhällslivet och demokratin, men understödjande av ideell verksamhet är inte en uppgift för skattesystemet som sådant. Skattereduktionen för gåvor innebär också att Skatteverket belastas med de verksamhetsfrämmande uppgifterna att pröva frågor om godkännande av gåvomottagare och utöva tillsyn över godkända gåvomottagare.

Prioriteringar av stöd med skattemedel till ideell verksamhet ska avgöras av demokratiskt valda organ och deras representanter. En avdragsrätt för gåvor till ideell verksamhet minskar också utrymmet för det samhälleliga stödet och ökar den ideella sektorns verksamheters beroende av enskilda personers förmåga och vilja att bidra.

Mot denna bakgrund bör skattereduktionen för gåvor och det därmed sammanhängande förfarandet med godkännande av gåvomottagare slopas.

Regeringen avser att under 2015 återkomma till riksdagen med ett förslag.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2016.

Slopandet av skattereduktionen för gåvor beräknas öka skatteintäkterna med 0,25 miljarder kronor 2016.

Skatt på arbetsinkomster – socialavgifter m.m.

6.9 Slopad nedsättning av socialavgifterna för unga

6.9.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Vissa inkomstskatte- och socialavgiftsfrågor inför budgetpropositionen för 2015 tagits fram (dnr Fi2014/3347). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 4*, *avsnitt 1*. Promemorian har remitterats och innehåller bl.a. förslag om slopad nedsättning av socialavgifterna för unga. Promemorians lagförslag i denna del finns i *bilaga 4*, *avsnitt 2*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*, *avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2014/3347).

I detta avsnitt behandlas denna del av promemorians förslag.

Lagrådet

Enligt regeringens mening är förslaget som behandlas i detta avsnitt av det slaget att Lagrådets synpunkter borde ha inhämtats. På grund av den korta tid som stått till förfogande för att ta fram och remissbehandla förslaget har detta inte varit möjligt. Regeringen utgår från att Lagrådets synpunkter kommer att inhämtas på lagförslaget under riksdagsbehandlingen.

6.9.2 Gällande rätt

6.9.2.1 Socialavgifter och allmän löneavgift

Socialavgifter tas ut för finansiering av de sociala trygghetssystemen och utgörs av arbetsgivaravgifter och egenavgifter. Arbetsgivaravgifter betalas i första hand av arbetsgivare medan egenavgifter normalt betalas av fysiska personer som bedriver aktiv näringsverksamhet, dvs. enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag. Regler om socialavgifter finns i socialavgiftslagen (2000:980).

Utöver socialavgifter ska, enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, ytterligare en avgift betalas av arbetsgivare och enskilda näringsidkare. Den allmänna löneavgiften infördes ursprungligen för att finansiera EU-inträdet men används nu i första hand i allmänt budgetförstärkande syfte. Den allmänna löneavgiften debiteras i samband med, och på samma underlag som, socialavgifterna. Författningstekniskt ingår den allmänna löneavgiften varken i arbetsgivaravgifterna eller i egenavgifterna men eftersom den inte särskiljs i debiteringsförfarandet brukar den i dagligt tal ingå i begreppet socialavgifter. För inkomståret 2015 föreslås avgifterna fördelas på följande sätt (se tabell 6.13).

Tabell 6.13 Socialavgifter och allmän löneavgift 2015 enligt regeringens förslag

Procent

	Egen-avgifter	Arbetsgivar-avgifter
Sjukförsäkringsavgift	4,44	4,35
Föräldraförsäkringsavgift	2,60	2,60
Ålderspensionsavgift	10,21	10,21
Efterlevandepensionsavgift	1,17	1,17
Arbetsmarknadsavgift	0,10	2,64
Arbetsskadeavgift	0,30	0,30
S:a socialavgifter	*18,82*	*21,27*
Allmän löneavgift	10,15	10,15
S:a socialavgifter och allmän löneavgift	28,97	31,42

6.9.2.2 Finansiering av trygghetssystemen

Socialavgifterna är i principiellt hänseende försäkringsavgifter men det faktiska försäkringsinslaget varierar mellan försäkringsslagen och för flertalet försäkringar saknas en direkt koppling mellan avgiften och förmånen. Den inkomstgrundade ålderspensionen intar en särställning där kopplingen är absolut.

Det inkomstgrundade ålderspensionssystemet finansieras med en fast pensionsavgift på 18,5 procent av pensionsunderlaget, där 16 procentenheter går till fördelningssystemet för att finansiera inkomstpensionen. Resterande 2,5 procentenheter betalas in till systemet för premiepension där avgiftsintäkterna fonderas individuellt för varje försäkrad. Arbetsgivarens respektive den egenavgiftsskyldiges del av avgiftsinbetalningen sker i form av ålderspensionsavgift om 10,21 procent av avgiftsunderlaget enligt socialavgiftslagen.

Det inkomstgrundade ålderspensionssystemet är ett fristående försäkringssystem vid sidan av statsbudgeten. Utgående inkomst- och tilläggspensioner i fördelningssystemet ska löpande finansieras av inbetalade avgifter samt tillgångarna i AP-fonderna. Det är konstruerat så att det

ska vara finansiellt självreglerande, där eventuella anpassningar sker på förmånssidan – inte genom en förändrad avgiftssats. Premiepensionen är ett fullfonderat system. Ingen skattefinansiering ska således ske utan systemet är helt slutet i detta avseende. En grundläggande princip bakom pensionssystemet är att varje intjänad pensionsrättighet ska motsvaras av en beslutad och inbetald avgift av en mot rättigheten svarande storlek. Om detta villkor bryts kan inte systemet garantera sin långsiktiga hållbarhet finansiellt. Ålderspensionsavgiften kan således inte reduceras.

För vilka ändamål de olika avgifter som inflyter som socialavgifter ska användas framgår av lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter.

6.9.2.3 Nedsättning av socialavgifter

Sänkta socialavgifter för personer som vid årets ingång inte har fyllt 26 år

Den 1 juli 2007 sänktes socialavgifterna, inklusive den allmänna löneavgiften, för personer som vid årets ingång fyllt 18 men inte 25 år (prop. 2006/07:84 Nedsättning av socialavgifter för personer som fyllt 18 men inte 25 år, bet. 2006/07:SfU10, rskr. 2006/07:157). Nedsättningen innebar att arbetsgivar- och egenavgifterna, med undantag för ålderspensionsavgiften, halverades. Den 1 januari 2009 utvidgades nedsättningen till att omfatta alla som vid årets ingång inte fyllt 26 år samtidigt som den förstärktes (prop. 2008/09:7 Kraftfullare nedsättning av socialavgifterna för unga, bet. 2008/09:SfU5, rskr. 2008/09:95). Nedsättningen innebär att avgifterna, med undantag för ålderspensionsavgiften, i dag uppgår till en fjärdedel av de totala avgifterna. Detta innebär att arbetsgivaravgifterna och den allmänna löneavgiften för 2014 uppgår till 15,49 procent och att egenavgifterna och den allmänna löneavgiften för 2014 uppgår till 14,89 procent, om inte anmälan om annan karenstid än sju dagar har gjorts till Försäkringskassan. Sammantaget innebär nedsättningen för personer som vid årets ingång inte fyllt 26 år ungefär en halvering av de ordinarie socialavgifterna.

Sänkta socialavgifter för personer som vid årets ingång har fyllt 65 år

På ersättning till personer som vid årets ingång har fyllt 65 år och som omfattas av det reformerade pensionssystemet, dvs. är födda 1938 eller senare, ska bara ålderspensionsavgiften och inte övriga socialavgifter betalas. Detta gäller även för dem som betalar egenavgifter. För personer som är födda 1937 eller tidigare tas inga socialavgifter ut. Varken allmän löneavgift eller särskild löneskatt tas ut för dem som vid årets ingång har fyllt 65 år.

Regionalt avdrag vid avgiftsberäkningen

Arbetsgivare, enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag som är verksamma i vissa angivna kommuner i Norrland och västra Svealand (stödområde A) får göra avdrag vid beräkningen av socialavgifterna och den allmänna löneavgiften. Syftet med avdraget är att stimulera småföretagandet och att bidra till god service i de delar av landet som har de största geografiska lägesnackdelarna med bl.a. långa avstånd, liten hemmamarknad, sämre tillgång på service, låg befolkningstäthet och ogynnsamma klimatförhållanden. Reglerna finns i lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980). Bestämmelserna innebär i huvudsak att företag som är verksamma i stödområdet ges ett avdrag med 10 procent av avgiftsunderlaget vid beräkningen av den allmänna löneavgiften, arbetsgivaravgifterna och egenavgifterna. För arbetsgivare uppgår avdraget till högst 7 100 kronor per månad och för enskilda näringsidkare till högst 18 000 kronor per år. Avdraget får inte medföra att avgifterna understiger ålderspensionsavgiften.

Sänkta egenavgifter

Den 1 januari 2010 infördes en nedsättning av egenavgifterna för enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag i syfte att göra det mer attraktivt att starta, driva och utveckla företag (prop. 2009/10:178 Nedsättning av egenavgifter, bet. 2009/10:SfU16, rskr. 2009/10:278). Nedsättningen uppgick till 5 procentenheter och var utformad som ett avdrag vid avgiftsberäkningen. Avdrag fick göras med högst 10 000 kronor per år. Den 1 januari 2014 förstärktes nedsättningen genom att avdraget vid avgiftsberäkningen höjdes med 2,5 procentenheter till 7,5 procent av avgiftsunderlaget och det maximala avdragsbeloppet med 5 000 kronor till 15 000 kronor per år (prop. 2013/14:14 Förstärkt nedsättning av egenavgifter, bet. 2013/14:SfU5, rskr. 2013/14:74). En förutsätt-

ning för avdrag är att överskottet av näringsverksamheten överstiger 40 000 kronor och att den avgiftsskyldige vid årets ingång har fyllt 26 men inte 65 år. Avdraget får inte medföra att egenavgifterna understiger ålderspensionsavgiften.

Sänkta arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning och utveckling

Den 1 januari 2014 infördes ett skatteincitament för forskning och utveckling (prop. 2013/14:1 Förslag till statens budget för 2014, finansplan och skattefrågor avsnitt 6.9, bet. 2013/14:FiU1, rskr. 2013/14:56). Vid beräkningen av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning och utveckling ska avdrag göras med 10 procent av avgiftsunderlaget för dessa personer. Avdraget får inte medföra att de avgifter som ska betalas understiger ålderspensionsavgiften. Det sammanlagda avdraget för samtliga personer som arbetar med forskning eller utveckling hos den avgiftsskyldige får inte överstiga 230 000 kronor per månad. Vid bedömningen av avdragsrätten ska flera avgiftsskyldiga som ingår i samma koncern och som uppfyller villkoren för att få göra avdrag anses som en avgiftsskyldig. En förutsättning för avdraget är att personerna har arbetat med forskning och utveckling i en viss utsträckning och att de vid årets ingång har fyllt 26 men inte 65 år.

6.9.3 Slopad nedsättning av socialavgifterna för unga

Regeringens förslag: Nedsättningen av socialavgifterna, inklusive den allmänna löneavgiften, för personer som vid årets ingång inte har fyllt 26 år slopas.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)*, *Svensk Handel*, *Näringslivets Regelnämnd (NNR)*, *Näringslivets Skattedelegation (NSD)* vars remissyttrande *Svensk Näringsliv* hänvisar till, *Visita*, *Almega*, *Bemanningsföretagen Almega*, *Proffice* och *Svenska Industriföreningen (Sinf)* avstyrker förslaget. LRF, Svensk Handel, Visita, Almega, Bemanningsföretagen Almega och Proffice framhåller att förslaget kommer få negativa sysselsättningseffekter för unga. *Företagarna* anser, i likhet med NNR, Visita, Almega och Proffice, att förslaget kommer minska företagens incitament att satsa på unga som har mindre erfarenhet vid nyrekrytering, till förmån för mer erfarna arbetssökande. NSD och Sinf anser att arbetskraftskostnaden för unga fortfarande är för hög och *Konjunkturinstitutet (KI)* menar att lägre arbetskraftskostnader för unga kan väntas öka arbetsgivarnas drivkrafter att anställa ungdomar med svag förankring på arbetsmarknaden. NNR anser att det inte har redovisats något reellt alternativ till de nedsatta socialavgifterna för unga. *Ekonomistyrningsverket (ESV)*, *Arbetsförmedlingen* och *Akademikerförbundet SSR (SSR)* anser å andra sidan att nedsättningen av socialavgifterna för unga är en ineffektiv åtgärd mot ungdomsarbetslösheten. Även *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)* anser att effektiviteten av nedsättningen kan ifrågasättas. *Institutet för arbetsmarknad- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)* menar att nedsättningen har haft modesta sysselsättningseffekter. Arbetsförmedlingen förespråkar i stället, i likhet med TCO, mer riktade åtgärder som är betydligt mer träffsäkra och effektiva att nå grupper av arbetssökande ungdomar som behöver särskilt stöd för att komma i arbete. KI anser att regeringen bör överväga en generell höjning av socialavgifterna som ett alternativ till förslaget att slopa de nedsatta socialavgifterna för unga eftersom det, enligt KI, skulle öka den totala sysselsättningen varaktigt. Enligt KI talar dock likformighetsargument, och att nedsättningar betingade på ålder kan skapa problem i skarven mellan olika åldersgrupper, för en borttagning av nedsättningen. Även *Tillväxtverket* framhåller att förslaget innebär ökad likformighet och menar att det även förenklar skattesystemet. Företagarna menar att om förslaget genomförs så borde subventionen direkt växlas över till ett generellt arbetsgivaravdrag. *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anser att remisstidens längd inte uppfyller regeringsformens krav på beredning av lagförslag.

Skälen för regeringens förslag: Den höga ungdomsarbetslösheten är en stor samhällsutmaning. Arbetslösheten bland ungdomar (15–24 år) är betydligt högre än för andra åldersgrupper och har ökat sedan början av 2000-talet. År 2013 uppgick ungdomsarbetslösheten till 24 procent (se diagram 6.12) och Sverige har i dag en högre

ungdomsarbetslöshet än i många andra jämförbara länder. För att bryta denna utveckling och komma till rätta med ungdomsarbetslösheten är det viktigt att förstå dess sammansättning och orsaker. Graden av arbetsmarknadsanknytning och orsakerna till arbetslöshet skiljer sig väsentligt åt inom gruppen unga arbetslösa. En viktig aspekt är att nära hälften av de unga arbetslösa är heltidsstuderande som söker arbete, varav många söker extrajobb eller feriejobb vid sidan av studierna. Ungdomsarbetslösheten utmärker sig även i relation till vuxna genom att unga har betydligt kortare arbetslöshetstider och att de flesta så småningom lyckas etablera sig på arbetsmarknaden. Samtidigt finns en grupp bland de unga arbetslösa som befinner sig långt från arbetsmarknaden med svårigheter att hitta vägar in till arbetslivet. Den största risken för långtidsarbetslöshet och framtida arbetsmarknadsrelaterade problem finns hos unga som saknar fullföljd gymnasieutbildning, är utrikes födda eller har nedsatt arbetsförmåga. Detta utgör det mer allvarliga arbetslöshetsproblemet. Det finns också en grupp unga som varken arbetar eller studerar och som står helt utanför arbetsmarknaden. Även i denna grupp finns det unga som är i behov av stöd. I diagram 6.12 redovisas arbetslösheten i åldersgruppen 15–24 år för åren 1976 till 2013 och i åldersgruppen 25–34 år för åren 1988 till 2013.

Diagram 6.12 Ungdomsarbetslöshet 1976–2013

Procent

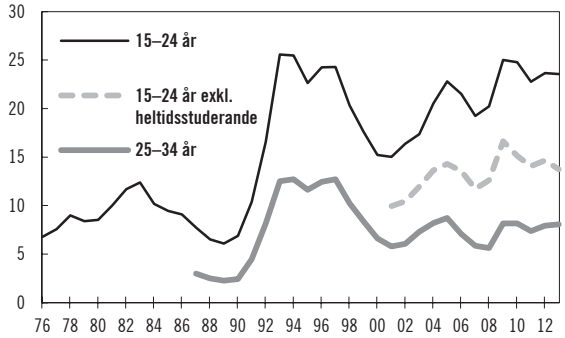

Anm.: Data för 2001–2005 länkade av SCB, medan perioden 1976–2000 är en tillbakaskrivning av Konjunkturinstitutet som bygger på SCB:s länkning av data för 16–24 år, historisk statistik och antaganden.
Källa: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet.

Med hänsyn till vad som redovisats ovan bedömer regeringen att det krävs effektivare åtgärder för att komma till rätta med ungdomsarbetslösheten.

Nedsättningen av socialavgifterna för unga är inte en ändamålsenlig åtgärd för att komma till rätta med det mer allvarliga ungdomsarbetslöshetsproblemet. Nedsättningen innebär – till skillnad från de flesta andra sysselsättningssubventioner – att alla unga subventioneras, inte bara de som är i behov av stöd. Detta innebär en betydande dödviktsförlust eftersom man då subventionerar unga som redan har en anställning och arbeten som skulle ha kommit till stånd även utan en subvention. Flera remissinstanser delar denna bedömning. *ESV*, *Arbetsförmedlingen* och *SSR* framhåller att nedsättningen av socialavgifterna för unga är en ineffektiv åtgärd mot ungdomsarbetslösheten. *TCO* ifrågasätter också effektiviteten av nedsättningen.

Av IFAU:s rapport 2013:26 Sänkta arbetsgivaravgifter för unga, framgår att nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för unga har haft små effekter på sysselsättningen i förhållande till dess kostnad, dvs. att det är en ineffektiv åtgärd för att skapa sysselsättning. Intäktsbortfallet per skapat jobb uppgår enligt rapporten till mellan 1,0 och 1,6 miljoner kronor, vilket anges motsvara omkring fyra gånger den genomsnittliga anställningskostnaden för 19–25-åringar.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen, i likhet med promemorian, att nedsättningen av socialavgifterna, inklusive den allmänna löneavgiften, för personer som vid årets ingång inte har fyllt 26 år slopas och att effektivare åtgärder vidtas. För att slopandet av nedsättningen inte ska leda till alltför kännbara effekter på kort sikt, framför allt för de mindre företagen, föreslås i avsnitt 6.9.4. att nedsättningen som en övergångslösning halveras under 2015.

LRF, *Svensk Handel*, *Visita*, *Almega*, *Bemanningsföretagen Almega* och *Proffice* framhåller att förslaget kommer få negativa sysselsättningseffekter för unga. Frågan behandlas i avsnitt 6.9.5.

Företagarna anser, i likhet med *NNR*, Visita, Almega och Proffice, att förslaget kommer minska företagens incitament att satsa på unga som har mindre erfarenhet vid nyrekrytering, till förmån för mer erfarna arbetssökande. *NSD* och *Sinf* anser att arbetskraftskostnaden för unga fortfarande är för hög och *KI* menar att lägre arbetskraftskostnader för unga kan väntas öka arbetsgivarnas drivkrafter att anställa ungdomar med svag förankring på arbetsmarknaden. NNR anser att det inte har redovisats något reellt alternativ till de nedsatta socialavgifterna för unga. Som beskrivits ovan bedöms de nedsatta socialavgifterna för unga inte vara ändamålsenliga för att komma till rätta med det mer allvarliga ungdomsarbetslöshetsproblemet. Detta

stöds också av IFAU:s rapport i vilken anges att nedsättningen inte har haft någon sysselsättningseffekt över huvud taget för unga med svag anknytning till arbetsmarknaden. En viktig orsak till ungdomsarbetslösheten är brister i utbildningssystemet och i anknytningen till arbetsmarknaden. En mer ändamålsenlig politik måste stödja unga att fullfölja sin gymnasieutbildning. Det är även viktigt att arbetsmarknadspolitiken blir mer effektiv i att rusta och matcha till både jobb och utbildning. I likhet med Arbetsförmedlingen och TCO bedömer regeringen att det krävs mer riktade åtgärder för att nå grupper av arbetssökande ungdomar som behöver särskilt stöd för att komma i arbete. Mot bakgrund av detta föreslår regeringen i denna proposition bl.a. ökade satsningar på skolan och välfärden samt införande av traineejobb.

Konjunkturinstitutet (KI) anser att regeringen bör överväga en generell höjning av socialavgifterna som ett alternativ till förslaget att slopa de nedsatta socialavgifterna för unga eftersom det, enligt KI, skulle öka den totala sysselsättningen varaktigt. Som KI själv påpekar talar dock bl.a. likformighetsargument mot en sådan lösning.

Företagarna menar att om förslaget genomförs så borde subventionen direkt växlas över till ett generellt arbetsgivaravdrag. Detta löser dock inte ungdomsarbetslöshetsproblemet.

När det gäller beredningskravet anser regeringen, i motsats till vad *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlarföreningen* anfört, att det är uppfyllt. Tidsbrist efter ett val utgör en sådan omständighet som tillåts påverka remisstidens längd (se bet. 2008/09:KU10).

Lagförslag

Förslagen föranleder att 2 kap. 28 § och 3 kap. 15 a § socialavgiftslagen (2000:980) upphävs och att 2 kap. 29 § och 3 kap. 18 § socialavgiftslagen och 3 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift samt 5 § lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980) ändras, se avsnitt 3.13, 3.21 och 3.24.

6.9.4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De föreslagna lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2015.

Under 2015 ska nedsättningen av socialavgifterna för unga övergångsvis vara halverad.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Svensk Handel* anser att ett ikraftträdande den 1 januari 2015 ger företagen mycket liten möjlighet att anpassa sin verksamhet, budgetering och bemanning med anledning av förslaget och föreslår en längre ikraftträdandeperiod. *Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer (LSU)* är dock positiva till att höjningen av socialavgifterna delas upp över två år.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian föreslås att de föreslagna lagändringarna med anledning av slopandet av nedsättningen av socialavgifterna för unga bör kunna träda i kraft den 1 januari 2015. Eftersom ett omedelbart slopande av de nedsatta socialavgifterna för unga riskerar att leda till alltför kännbara effekter på kort sikt, framför allt för de mindre företagen, föreslås som en övergångslösning att nedsättningen halveras under 2015, för att därefter helt upphöra vid utgången av 2015. Vid beräkningen av arbetsgivaravgifter och den allmänna löneavgiften ska därför den upphävda bestämmelsen i 2 kap. 28 § socialavgiftslagen (2000:980) och bestämmelserna i 2 kap. 29 § socialavgiftslagen, 3 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och 5 § lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980) i den äldre lydelsen fortfarande tillämpas på ersättning som betalas ut före den 1 januari 2016. På ersättning som betalas ut under 2015 ska dock vid tillämpningen av 2 kap. 28 § socialavgiftslagen, utöver hela ålderspensionsavgiften, fem åttondelar i stället för en fjärdedel av de övriga arbetsgivaravgifterna betalas. Motsvarande tillämpning ska gälla för 3 § lagen om allmän löneavgift. Vid beräkning av egenavgifterna och den allmänna löneavgiften ska den upphävda bestämmelsen i 3 kap. 15 a § socialav-

giftslagen och bestämmelserna i 3 kap. 18 § socialavgiftslagen och 3 § lagen om allmän löneavgift i den äldre lydelsen fortfarande tillämpas på inkomst som uppbärs före den 1 januari 2016. På inkomst som uppbärs under 2015 ska dock vid tillämpningen av 3 kap. 15 a § socialavgiftslagen, utöver hela ålderspensionsavgiften, fem åttondelar i stället för en fjärdedel av de övriga egenavgifterna betalas. Motsvarande tillämpning ska gälla för 3 § lagen om allmän löneavgift. I fråga om egenavgifter sammanfaller normalt beskattningsåret med kalenderåret men när så inte är fallet behövs en särskild övergångsregel. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter utgången av 2014 respektive såväl före som efter utgången av 2015 ska därför, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter utgången av 2014 respektive tiden efter utgången av 2015 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under respektive tid och hela beskattningsåret.

Svensk Handel anser att ett ikraftträdande den 1 januari 2015 ger företagen mycket liten möjlighet att anpassa sin verksamhet, budgetering och bemanning med anledning av förslaget och föreslår en längre ikraftträdandeperiod. Regeringen anser dock att den övergångslösning som föreslås i promemorian får anses väl avvägd. Regeringen anser därför att lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2015 och att nedsättningen under 2015 ska vara halverad.

I fråga om övriga övergångsbestämmelser ansluter sig regeringen till promemorians bedömning. Det ankommer på Skatteverket att informera och svara på frågor om avgiftsberäkningen.

6.9.5 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

I tabell 6.14 nedan redovisas de offentligfinansiella effekterna av en slopad nedsättning av socialavgifterna för unga. Bruttoeffekten inkluderar endast effekten av regeländringen (allt annat lika), medan beräkningen av nettoeffekterna även tar hänsyn till s.k. indirekta effekter. Med indirekta effekter avses här övervältring av avgiftshöjningen på löner, vinster och priser.

De indirekta effekterna för arbetsgivar- och egenavgifterna är olika. Vid beräkning av de indirekta effekterna av en höjning av arbetsgivaravgifterna antas att övervältringen på lönerna det första året är 50 procent och att övervältringen på vinster och priser är 25 procent. Efter hand ökar övervältringen på löner relativt vinster och priser, se vidare avsnittet om effekter för företagen. Övervältringsantagandena innebär att företagens vinster minskar på kort sikt, vilket minskar bolagsskattebasen och därmed bolagsskatteintäkterna. Detta motverkar den positiva offentligfinansiella effekten av regeländringen. Högre priser ökar underlaget för mervärdesskatt, men effekten på de offentliga finanserna motverkas av att offentliga utgifter är knutna till konsumentprisindex. Den sammanlagda effekten av dessa två effekter bedöms vara nära noll.

Höjda egenavgifter leder till en minskning av inkomsten av näringsverksamhet, vilket motverkar intäkterna från avgiftshöjningen.

Underlaget för socialavgifter (inkl. den allmänna löneavgiften) för personer som vid årets ingång inte har fyllt 26 år beräknas till cirka 143 miljarder kronor år 2015. Den offentligfinansiella bruttointäkten av ett slopande av nedsättningen av socialavgifterna för unga beräknas uppgå till 11,4 miljarder kronor 2015 och nettointäkten till 9,6 miljarder kronor för samma år. Den varaktiga intäkten beräknas till 19,2 miljarder kronor. Effekterna på kommunernas och landstingens ekonomi i detta sammanhang har vägts in i den sammantagna bedömningen av behovet av förändringar av det generella statsbidraget till kommuner och landsting som görs i denna proposition.

Tabell 6.14 Offentligfinansiell effekt av förslaget att slopa nedsättningen av socialavgifterna för unga

Miljarder kronor

Bruttoeffekt	Periodiserad nettoeffekt				Varaktig
2015	2015	2016	2017	2018	effekt
11,44	9,60	18,81	18,25	17,97	19,15

Källa: Egna beräkningar.

LRF, *Svensk Handel, Visita, Almega, Bemanningsföretagen Almega* och *Proffice* anser att förslaget kommer få negativa sysselsättningseffekter för unga. *Företagarna*, Svensk Handel och Visita efterfrågar en analys av sysselsättningseffekterna av förslaget och Svensk Handel och Visita vill att sysselsättningseffekterna av de nedsatta socialavgifterna för unga för hela perioden fram till år 2014 utreds. Svensk Handel och Visita framhåller, baserat på en rapport från HUI Research AB, att de negativa effekterna på sysselsättningen av en höjd arbetsgivaravgift är betydligt större än de positiva effekter på syssel-

sättningen som en sänkning av arbetsgivaravgifterna ger. *IFAU* påpekar dock att man inte kunnat finna varken någon tydlig empirisk evidens eller teoretiskt stöd för idén om asymmetriska responser, dvs. att en höjning av socialavgifterna skulle ha stora negativa sysselsättningseffekter trots att nedsättningen av socialavgifterna tycks haft modesta sysselsättningseffekter. Enligt IFAU:s utvärdering har nedsättningen gett små effekter på sysselsättningen i förhållande till dess kostnad. Enligt regeringens bedömning råder det stor osäkerhet om förslagets effekter på BNP och sysselsättning. Regeringen gör, i stället för en bedömning av varje enskild reform, i avsnitt 1.9.1 en samlad bedömning av effekterna för de skatteförslag och övriga reformer som lämnas och aviseras i denna proposition.

Effekter för företagen

Tillväxtverket anser att förslaget kan komma att få negativa konsekvenser för främst företag i restaurangbranschen och övrig besöksnäring. Det är branscher i vilka unga, kvinnor och personer med utländsk bakgrund förhållandevis ofta är verksamma som företagare. *Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer (LSU)* efterfrågar en analys av hur förslaget påverkar ideella organisationer i allmänhet och ungdomsorganisationer i synnerhet.

En förändring av socialavgifterna tenderar att övervältras på lönekostnader, vinster och priser. Vid en generell förändring kan hela förändringen på lång sikt antas övervältras på lönerna. Ungdomsnedsättningen av socialavgifterna är en riktad åtgärd, där slopandet kan förväntas att i lägre utsträckning övervältras till lägre löner än en generell höjning. I beräkningarna har dock antagits samma övervältringsprofil som vid en generell höjning eftersom osäkerheten kring övervältringsprofilen för en riktad åtgärd är mycket stor. På kort sikt antas en del av det ökade socialavgiftsuttaget övervältras på lönerna. Den del av förändringen som inte övervältras på löner leder till lägre vinster för företagen vilket ger ett lägre uttag av bolagsskatt. På längre sikt antas, av skäl som beskrivs ovan, hela det ökade socialavgiftsuttaget övervältras på lönekostnaderna i form av lägre löner för hela löntagarkollektivet (inte enbart de som påverkas av förändringen).

På kort sikt kommer företagens arbetskostnader att öka. Hur mycket den kortsiktiga arbetskostnaden ökar för ett företag beror på åldersammansättningen bland företagets anställda. Tabell 6.15 visar ökningen av arbetsgivaravgifterna till följd av förslaget för en ungdom som vid årets ingång inte fyllt 26 år och som tjänar 25 000 kronor i månaden. År 2015 ökar arbetsgivaravgifterna med ca 2 000 kronor per månad och 2016 med ytterligare ca 2 000 kronor per månad jämfört med dagens regler. Givet att ingen löneövervältring skett motsvarar ökningen i arbetsgivaravgifterna ökningen i arbetskostnaden.

Tabell 6.15 Arbetsgivaravgifter för en person som vid årets ingång inte har fyllt 26 år, och med en månadslön på 25 000 kronor, vid nuvarande och föreslagna regler

Kronor per månad

År	Nuvarande regler	Föreslagna regler	Skillnad
2015	3 873	5 858	1 985
2016	3 873	7 855	3 982

Källa: Egna beräkningar.

När det gäller den administrativa bördan för små och medelstora företag medför förslaget för arbetsgivare som har arbetstagare som vid ingången av året inte har fyllt 26 år ett oförändrat uppgiftslämnande – och därmed en oförändrad administrativ börda – under 2015. Fr.o.m. den 1 januari 2016 minskar den administrativa bördan för företagen, som ska redovisa en uppgift mindre i arbetsgivardeklarationen. För att mäta förändringar i företagens administrativa kostnader används den s.k. standardkostnadsmetoden. Baserat på denna mätmetod har Tillväxtverket byggt upp databasen MALIN. Avsikten med denna databas är, förutom att tjäna som jämförelsegrund, att den ska kunna användas för att hjälpa till att uppskatta den minskade eller ökade administrativa kostnaden av olika regelförslag. Enligt MALIN kostar en ekonomihandläggare i genomsnitt 266 kronor i timmen, vilket ger en kostnad på ca 4,50 kronor per minut. Vidare anges i databasen att det tar ca 1 till 2 minuter att fylla i enskilda uppgifter om arbetsgivaravgifter. Besparingen för det minskade uppgiftslämnandet vid slopandet av nedsättningen av socialavgifterna för unga uppskattas därför avrundat till 5–9 kronor per företag och månad. Beträffande redovisningen av egenavgifter och allmän löneavgift, som enskilda näringsidkare och handelsbolagsdelägare betalar, bedöms förslaget inte påverka den administrativa bördan vid redovisningen.

Företagarna och *Svensk Handel* anser att förslaget framförallt kommer att drabba små före-

tag då de allra flesta företag i Sverige är små och dessa saknar möjlighet att kompensera ökade personalkostnader genom att höja priserna. Förvisso kommer fler små företag att initialt få höjda arbetskostnader, eftersom de är fler till antalet, men de stora företagen får i genomsnitt en större initial kostnadsökning, eftersom de har fler anställda. Ungefär 70 procent av de anställda i privat sektor arbetade 2013 i företag med 50 eller fler anställda, enligt SCB:s företagsdatabas. Relativt få småföretag har anställda utöver ägaren och det är få av dessa egenföretagare som är 26 år eller yngre. Endast 0,35 procent av nedsättningen ges idag till egenföretagare.

En alternativ lösning till den föreslagna avvecklingen av nedsättningen av socialavgifterna för unga – där nedsättningen i halverad form får leva kvar under 2015 för att helt upphöra vid utgången av 2015 – skulle vara att nedsättningen slopas helt redan den 1 januari 2015. En sådan lösning skulle dock kunna leda till alltför kännbara omedelbara effekter, framför allt för de mindre företagen, och har därför bedömts vara mindre lämplig.

NNR anser att lägre skattekilar på arbete minskar incitament till svartarbete och därmed främjar en mer sund konkurrens på marknader med arbetsintensiv produktion som i många fall utmärker olika former av tjänster. Regeringen anser att det är angeläget att komma till rätta med svartarbete men detta kan i sig inte användas som ett argument för lägre skattetryck generellt sett. Enligt regeringen förväntas förslaget förbättra konkurrensförhållandena eftersom det innebär ett slopande av en nedsättning och således en ökad likformighet i beskattningen. Det finns inga starka skäl att anta att åldersstrukturen bland unga anställda skulle variera kraftigt mellan företag i samma bransch, men däremot mellan branscher.

Det är inte möjligt att beräkna hur många företag som kommer att påverkas av förslaget, till följd av att officiell statistik saknas.

I avsnitt 6.9.4 behandlas frågan om särskilda hänsyn behöver tas till tidpunkten för ikraftträdande eller om det finns behov av speciella informationsinsatser.

Effekter för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Skatteverket behöver göra vissa systemanpassningar samt ändra blanketter och informationsmaterial. Skatteverket bedömer att förslaget, tillsammans med förslagen om särskild löneskatt för äldre och slopad avdragsrätt för förvaltningsutgifter, kommer att innebära ökade initiala kostnader för verket om 6,3 miljoner kronor. Kostnaderna för Skatteverket ska hanteras inom befintliga och beräknade anslagsramar inom utgiftsområdet.

För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslaget inte få någon budgetpåverkan.

Effekter för jämställdheten och fördelningsanalys

Ungdomars sysselsättningsgrad är relativt jämn mellan könen. Förslaget om slopad nedsättning av socialavgifterna för unga bedöms inte få några större konsekvenser för jämställdheten på arbetsmarknaden för ungdomar eller ha några direkta effekter på inkomstfördelningen.

6.10 Särskild löneskatt för äldre

6.10.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Vissa inkomstskatte- och socialavgiftsfrågor inför budgetpropositionen för 2015 tagits fram (dnr Fi2014/3347). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 4*, *avsnitt 1*. Promemorian har remitterats och innehåller bl.a. förslag om särskild löneskatt för äldre. Promemorians lagförslag i denna del finns i *bilaga 4*, *avsnitt 2*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*, *avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2014/3347).

I detta avsnitt behandlas denna del av promemorians förslag.

Lagrådet

Enligt regeringens mening är förslaget som behandlas i detta avsnitt av det slaget att Lagrådets synpunkter borde ha inhämtats. På grund av den korta tid som stått till förfogande för att ta fram och remissbehandla förslaget har detta inte varit möjligt. Regeringen utgår från att Lagrådets synpunkter kommer att inhämtas på lagförslaget under riksdagsbehandlingen.

6.10.2 Gällande rätt

En särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster infördes i samband med 1991 års skattereform. Skatten skulle i sin ursprungliga utformning tas ut på alla inkomster som inte grundar rätt till socialförsäkringsförmåner. Skattesatsen var beräknad så att den skulle motsvara skatteinslaget i socialavgifterna, dvs. svara mot den del av socialavgifterna som inte ger någon motsvarande socialförsäkringsförmån. Den särskilda löneskatten är i dag 24,26 procent.

För personer som vid årets ingång har fyllt 65 år och som omfattas av det reformerade ålderspensionssystemet, dvs. är födda 1938 eller senare, gäller enligt socialavgiftslagen (2000:980) att bara ålderspensionsavgiften och inte övriga socialavgifter ska betalas på lön och andra avgiftspliktiga inkomster. Av denna anledning gällde före 2007 att särskild löneskatt skulle betalas på lön och annan ersättning för arbete till dessa personer och på inkomst av aktiv näringsverksamhet som dessa personer hade. Med hänsyn till att ålderspensionsavgift betalades togs dock särskild löneskatt ut med 16,16 procent i stället för med 24,26 procent. För personer som är födda 1937 eller tidigare och som därmed inte omfattas av det reformerade ålderspensionssystemet togs särskild löneskatt ut med 24,26 procent.

År 2007 slopades den särskilda löneskatten på lön och annan ersättning samt på inkomst av aktiv näringsverksamhet för personer som vid årets ingång fyllt 65 år och är födda 1938 eller senare, (prop. 2006/07:1 Förslag till statsbudget för 2007, finansplan, skattefrågor och tilläggsbudget m.m., avsnitt 5.3.1, bet. 2006/07:FiU1, rskr. 2006/07:9). År 2008 slopades den särskilda löneskatten även för personer som är födda 1937 och tidigare (prop. 2007/08:24 Vissa personbeskattningsfrågor, bet. 2007/08:SkU12, rskr. 2007/08:62).

6.10.3 Särskild löneskatt införs för äldre

Regeringens förslag: Särskild löneskatt införs på löner, arvoden, förmåner och andra ersättningar för arbete till personer som vid årets ingång har fyllt 65 år. Särskild löneskatt införs även på inkomst av aktiv näringsverksamhet för personer som vid årets ingång har fyllt 65 år samt för personer som inte har fyllt 65 år men under hela året har uppburit hel allmän ålderspension enligt socialförsäkringsbalken. Den särskilda löneskatten bestäms till 5,6 procent.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2015.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslogs dock att skattesatsen bestäms till 8,5 procent.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig har inget att erinra mot förslaget. *Näringslivets regelnämnd* (*NNR*), *Almega*, *Riksförbundet Gode män och Förvaltare, Veteranpoolen AB* och *Näringslivets skattedelegation* (*NSD*), vars remissyttrande *Svenskt Näringsliv* hänvisar till, avstyrker förslaget. *Tillväxtverket* anser att förslaget ökar skattesystemets likformighet och begriplighet. *Pensionärernas Riksorganisation*, *Sveriges Pensionärsförbund*, *Svenska Kommunalpensionärernas Förbund*, *Sveriges Pensionärers Riksförbund* och *Riksförbundet Pensionärsgemenskap* framhåller att argumenten för införandet av en särskild löneskatt i samband med 1991 års skattereform har bäring också på pensionärskollektivet. *Tjänstemännens centralorganisation* (*TCO*) framhåller att det för den långsiktiga finansieringen av såväl pensioner som välfärdssystem är viktigt att fler arbetar mer, även längre upp i åldrarna. Att återinföra en särskild löneskatt utan att vidta andra åtgärder för att främja att äldre stannar längre i arbetslivet motverkar enligt TCO denna utveckling. Även Almega och Riksförbundet Gode män och Förvaltare anser att förslaget minskar incitamenten för äldre att stanna kvar i arbetslivet. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* (*IFAU*) och *Arbetsgivarverket* anser att förslaget, tillsammans med förslaget om sänkt skatt för pensionärer, kan minska incitamenten för äldre att arbeta. *Företagarna*, *Svensk handel*, Almega, NSD, Arbetsgivarverket och Veteranpoolen AB framhåller att förslaget medför höjda kostnader för att anställa personer över 65 år vilket, enligt flera av remissinstanserna, kommer att leda till minskad efterfrågan på äldre arbetskraft. Höga arbetskraftskostnader tillhör enligt Företagarna de största tillväxthindren för små företag. Företagarna föreslår att slopandet av de riktade nedsättningarna till unga och äldre direkt växlas över till ett generellt arbetsgivaravdrag. Även *Pensionsmyndigheten* anser att en effekt av

förslaget kan vara ett minskat intresse för företag att anställa personer över 65 år och för egenföretagare att fortsätta verksamheten efter det att de har fyllt 65 år. Tillväxtverket anser att förslaget riskerar att medföra negativa konsekvenser för äldre småföretagare. *Konjunkturinstitutet* (*KI*) och *Arbetsförmedlingen* anser att förslaget kommer att påverka sysselsättningen bland äldre personer. De offentligfinansiella effekterna kan enligt KI därför vara överskattade. Det är enligt KI önskvärt att effekterna på sysselsättning, medelarbetstid och inkomstfördelning analyseras i högre utsträckning. Arbetsförmedlingen och NNR efterfrågar en beskrivning av konsekvenserna av förslaget för arbetsmarknadens funktionssätt. *Ekonomistyrningsverket* (*ESV*) anser att förslaget, tillsammans med förslaget om sänkt skatt för pensionärer, sannolikt minskar både utbudet och efterfrågan på äldre arbetskraft. ESV menar att den offentligfinansiella effekten på sikt blir lägre än den redovisade statiska effekten. NSD, ESV och Pensionsmyndigheten har invändningar mot hur skattesatsen har bestämts. Veteranpoolen AB anser att skattesatsen bör reduceras.

Tillväxtverket anser att konsekvenserna beskrivs på ett övergripande och summariskt sätt och att det därför inte är möjligt att ta ställning till förslagets konsekvenser. *Skattverket* bedömer att förslaget, tillsammans med förslagen om slopad avdragsrätt för förvaltningsutgifter och slopad nedsättning av socialavgifter för unga, innebär ökade initiala kostnader för Skatteverket om ca 6,3 miljoner kronor. *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anser att remisstidens längd inte uppfyller regeringsformens krav på beredning av lagförslag.

Lantbrukarnas Riksförbund (*LRF*) föreslår att regelverket ändras i fråga om näringsidkare som avlidit under beskattningsåret. Den lägre skattesatsen som föreslås i 2 § lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster bör enligt LRF gälla även för dem som avlidit under året.

Skälen för regeringens förslag: Den särskilda löneskatten på vissa förvärvsinkomster infördes i samband med 1991 års skattereform av likformighetsskäl. Utgångspunkten var att all ersättning för arbete och all inkomst av näringsverksamhet bör beläggas med någon typ av socialavgift eller motsvarande skatt. Regeringen anser, i likhet med *Pensionärernas Riksorganisation*, *Sveriges Pensionärsförbund*, *Svenska Kommunalpensionärernas Förbund*, *Sveriges Pensionärers Riksförbund* och *Riksförbundet Pensionärsgemenskap*, att dessa skäl alltjämt äger giltighet. Som *Tillväxtverket* framhåller innebär ett införande av särskild löneskatt på inkomst av arbete och på inkomst av näringsverksamhet för personer som har fyllt 65 år att skattesystemets likformighet ökar. Det finns enligt regeringens mening, förutom likformighetsskäl, även offentligfinansiella skäl för att återinföra särskild löneskatt på löner, arvoden, förmåner och andra ersättningar för arbete till personer som vid årets ingång har fyllt 65 år. Detsamma gäller i fråga om inkomst av aktiv näringsverksamhet för personer som vid årets ingång har fyllt 65 år samt för personer som inte har fyllt 65 år men under hela året har uppburit hel allmän ålderspension enligt socialförsäkringsbalken. Regeringen anser därför, trots vad flera remissinstanser – däribland *TCO, IFAU* och *NSD* – anför om incitament och efterfrågan på äldre arbetskraft, att särskild löneskatt ska införas för äldre personer.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att särskild löneskatt införs på löner, arvoden, förmåner och andra ersättningar för arbete till personer som vid årets ingång har fyllt 65 år. Särskild löneskatt ska även införas på inkomst av aktiv näringsverksamhet för personer som vid årets ingång har fyllt 65 år samt för personer som inte har fyllt 65 år men under hela året har uppburit hel allmän ålderspension enligt socialförsäkringsbalken.

När det gäller skattesatsens storlek föreslogs i promemorian att skattesatsen ska bestämmas till 8,5 procent. NSD, *ESV* och *Pensionsmyndigheten* har invändningar mot hur skattesatsen har bestämts i promemorian. Enligt *Veteranpoolen AB* bör skattesatsen reduceras. Regeringen anser att skattesatsen i nuläget bör bestämmas till 5,6 procent.

För de personer som vid årets ingång har fyllt 65 år och som omfattas av det reformerade ålderspensionssystemet betalas på inkomster i form av löner, arvoden, förmåner och andra ersättningar för arbete samt på inkomst av aktiv näringsverksamhet i dag en ålderspensionsavgift på 10,21 procent. Personer som är födda 1937 eller tidigare betalar ingen ålderspensionsavgift. Detta talar för att skattesatsen bör bestämmas till en högre nivå för personer som är födda 1937 eller tidigare. Av förenklingsskäl bör dock

skattesatsen, enligt regeringens mening, bestämmas till samma nivå för personer som vid årets ingång har fyllt 65 år, dvs. oavsett om de omfattas av det reformerade ålderspensionssystemet eller inte. Samma skattesats bör även, i fråga om inkomst av aktiv näringsverksamhet, gälla för personer som är under 65 år och som under hela året har uppburit hel allmän ålderspension enligt socialförsäkringsbalken.

Flera remissinstanser, däribland *KI*, ESV, *NNR, Skatteverket* och Tillväxtverket, har synpunkter på förslagets effekter. Dessa synpunkter behandlas i konsekvensanalysen i avsnitt 6.10.4.

När det gäller beredningskravet anser regeringen, i motsats till vad *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anfört, att det är uppfyllt. Tidsbrist efter ett val utgör en sådan omständighet som tillåts påverka remisstidens längd (se bet. 2008/09:KU10).

Frågorna om ändrade regler om särskild löneskatt för personer som har avlidit under beskattningsåret respektive ett generellt arbetsgivaravdrag faller utanför detta lagstiftningsärende.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 1 och 2 §§ lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster, se avsnitt 3.6.

6.10.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Flera remissinstanser, däribland *KI*, *ESV* och *NSD*, anser att förslaget sannolikt kommer att påverka sysselsättningen bland äldre personer. KI bedömer att de offentligfinansiella effekterna som redovisas i promemorian kan vara överskattade. ESV har inget att erinra mot de statiska beräkningar som redovisas i promemorian men anser att den långsiktiga effekten på de offentliga finanserna är lägre. KI, *NNR, Tillväxtverket* och *Arbetsförmedlingen* efterfrågar en utförligare redovisning av hur förslaget påverkar arbetsmarknadens funktionssätt, sysselsättningen, medelarbetstid och inkomstfördelning.

De offentligfinansiella effekterna som redovisas i promemorian, och som ingår i statsbudgeten, är statiska, dvs. hänsyn tas inte till eventuella beteendeförändringar förutom övervältring på löner, priser och vinster, vilket är i enlighet med beräkningskonventionerna. Anledningen är att det råder stor osäkerhet kring den typen av effekter och att de i regel inte slår igenom i betydande grad på ett års sikt.

Regeringen anser att det saknas anledning att frångå principen om statiska beräkningar. Med dessa utgångspunkter beräknas förslaget öka skatteintäkterna med 1,55 miljarder kronor 2015.

När det gäller förslagets effekter på BNP och sysselsättning råder det, enligt regeringens bedömning, stor osäkerhet om effekterna. Regeringen gör, i stället för en bedömning av varje enskild reform, i avsnitt 1.9.1 en samlad bedömning av effekterna för de skatteförslag och övriga reformer som lämnas och aviseras i denna proposition.

I tabell 6.16 nedan redovisas de offentligfinansiella effekterna av förslaget. Bruttoeffekten inkluderar endast effekten av regeländringen (allt annat lika), medan beräkningen av nettoeffekterna även tar hänsyn till s.k. indirekta effekter. Med indirekta effekter avses här övervältring av avgiftshöjningen på löner, vinster och priser.

De indirekta effekterna för särskild löneskatt på lön respektive på inkomst av aktiv näringsverksamhet är olika. Vid beräkning av de indirekta effekterna av en särskild löneskatt på lön antas att övervältringen sker på liknande sätt som vid en höjning av arbetsgivaravgifterna. Det första året beräknas övervältringen på lönerna till 50 procent och övervältringen på vinster och priser till 25 procent. Efter hand ökar övervältringen på löner relativt vinster och priser, se vidare avsnittet om effekter för företag. Övervältringsantagandena innebär att företagens vinster minskar på kort sikt, vilket minskar deras skattebas och därmed bolagsskatteintäkterna. Detta motverkar den positiva offentligfinansiella effekten av regeländringen. Högre priser ökar underlaget för mervärdesskatt, men effekten på de offentliga finanserna motverkas av att offentliga utgifter är knutna till konsumentprisindex. Den sammanlagda effekten av dessa två effekter bedöms vara nära noll.

Särskild löneskatt på aktiv näringsverksamhet bedöms ge samma effekter som en höjd egenavgift. Den särskilda löneskatten leder därmed till en minskning av inkomsten av näringsverksamhet, vilket motverkar intäkterna från avgiftshöjningen.

Underlaget för särskild löneskatt för personer som vid årets ingång har fyllt 65 år eller, i fråga

om inkomst av aktiv näringsverksamhet, inte har fyllt 65 år men under hela året har uppburit hel allmän ålderspension beräknas till cirka 32,6 miljarder kronor år 2015. Den offentligfinansiella bruttointäkten av en särskild löneskatt på 5,6 procent beräknas uppgå till 1,84 miljarder kronor 2015 och nettointäkten till 1,55 miljarder kronor för samma år. Den varaktiga intäkten beräknas till 1,52 miljarder kronor.

Tabell 6.16 Offentligfinansiell effekt av en särskild löneskatt på 5,6 procent

Miljarder kronor

Bruttoeffekt	Periodiserad nettoeffekt				Varaktig effekt
2015	2015	2016	2017	2018	
1,84	1,55	1,50	1,47	1,46	1,52

Källa: Egna beräkningar.

Effekter för myndigheter

Skatteverket behöver göra vissa systemanpassningar samt ändra blanketter och informationsmaterial. *Skatteverket* bedömer att förslaget, tillsammans med förslagen om slopad nedsättning av socialavgifterna för unga och slopad avdragsrätt för förvaltningsutgifter, kommer att innebära ökade initiala kostnader för verket om ca 6,3 miljoner kronor. Kostnaderna för Skatteverket ska hanteras inom befintliga och beräknade anslagsramar inom utgiftsområdet.

För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslaget inte få någon budgetpåverkan.

Effekter för företag

En förändring av särskild löneskatt tenderar att övervältras på lönekostnader, vinster och priser. Vid en generell förändring kan hela förändringen på lång sikt antas övervältras på lönerna. En införd särskild löneskatt för äldre är en riktad åtgärd, vilken kan förväntas att i lägre utsträckning övervältras till lägre löner än en generell höjning. I beräkningarna har dock antagits samma övervältringsprofil som vid en generell höjning eftersom osäkerheten kring övervältringsprofilen för en riktad åtgärd är mycket stor. På kort sikt antas en del av den införda löneskatten övervältras på lönerna. Den del av höjningen som inte övervältras på löner leder till lägre vinster för företagen vilket ger ett lägre uttag av bolagsskatt. På längre sikt antas, av skäl som beskrivs ovan, hela den särskilda löneskatten övervältras på lönekostnaderna i form av lägre löner för hela löntagarkollektivet (inte enbart de som påverkas av förändringen).

Tillväxtverket anser att förslaget riskerar att medföra negativa konsekvenser för äldre småföretagare. På kort sikt kommer vissa företags lönekostnader att öka. Om och hur mycket den kortsiktiga lönekostnaden ökar för ett företag beror på ålderssammansättningen bland företagets anställda. Företag utan anställda över 65 år påverkas inte av förslaget. I tabell 6.17 anges ökningen i lönekostnaden till följd av förslaget för en person som vid årets ingång fyllt 65 år och som tjänar 30 000 kronor i månaden, givet att ingen löneövervältring ännu skett. Ökningen är 1 680 kronor, oavsett födelseår.

Tabell 6.17 Förändring av kortsiktiga lönekostnader för anställda över 65 år vid en lön på 30 000 kronor, kronor per månad

Kronor

	Person som är över 65 år men född 1938 eller senare	Person född 1937 eller tidigare
Lön	30 000	30 000
Nuvarande lönekostnad	33 063	30 000
Lönekostnad inkl. särskild löneskatt	34 743	31 680
Ökning av lönekostnad	1 680	1 680

Anm.: Siffrorna utgår från att ingen löneövervältring har skett. På sikt antas hela den ökade kostnaden för särskild löneskatt övervältras på de anställda, varför lönekostnaden är oförändrad. Även enskilda näringsidkare som påverkas av förslaget får samma ökade kostnad givet inkomstnivån.
Källa: Egna beräkningar.

När det gäller den administrativa bördan för små och medelstora företag medför förslaget ett ökat uppgiftslämnande för arbetsgivare som har arbetstagare som vid ingången av året har fyllt 65 år och därmed en ökad administrativ börda för dessa företag. Företagen ska redovisa en uppgift mer i arbetsgivardeklarationen. För att mäta förändringar i företagens administrativa kostnader används den s.k. standardkostnadsmetoden. Baserat på denna mätmetod har Tillväxtverket byggt upp databasen MALIN. Avsikten med denna databas är, förutom att tjäna som jämförelsegrund, att den ska kunna användas för att hjälpa till att uppskatta den minskade eller ökade administrativa kostnaden av olika regelförslag. Enligt MALIN kostar en ekonomihandläggare i genomsnitt 266 kronor i timmen, vilket ger en kostnad på ca 4,50 kronor per minut. Vidare anges i databasen att det tar ca 1 till 2 minuter att fylla i enskilda uppgifter om arbetsgivaravgifter. Kostnadsökningen för det ökade uppgiftslämnandet vid införandet av särskild löneskatt uppskattas därför avrundat till 5–9 kronor per företag och månad.

Förslaget bedöms inte påverka den administrativa bördan vid redovisningen för enskilda näringsidkare och handelsbolagsdelägare.

Det är inte möjligt att beräkna hur många företag som kommer att påverkas av förslaget eftersom officiell statistik saknas.

Effekter för jämställdheten

Förslaget påverkar i högre grad män än kvinnor eftersom fler män över 65 år arbetar samt har inkomst av aktiv näringsverksamhet. Av arbetstagare över 65 år är 57 procent män och 43 procent kvinnor. Av enskilda näringsidkare över 65 år eller näringsidkare som uppbär full ålderspension är ca 71 procent män och 29 procent kvinnor.

6.11 Förändrade nivåer för socialavgifter

Regeringens förslag: Arbetsmarknadsavgiften i arbetsgivaravgifterna sänks till 2,64 procent och i egenavgifterna till 0,10 procent. Detta föranleder en höjning av den allmänna löneavgiften till 10,15 procent.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2015.

Skälen för regeringens förslag: Socialavgifterna tas ut för finansiering av de sociala trygghetssystemen och betalas antingen som arbetsgivaravgifter eller som egenavgifter. Arbetsgivaravgifter betalas av arbetsgivare, medan egenavgifter betalas av främst enskilda näringsidkare.

Arbetsmarknadsavgiften är en av de sex avgifter som tillsammans utgör socialavgifterna. Arbetsmarknadssavgiften bör tas ut med en avgiftssats som innebär att de beräknade intäkterna från avgiften motsvarar de förväntade utgifterna. Den ökade sysselsättningen innebär att de utgifter som arbetsmarknadsavgiften ska finansiera minskar. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att arbetsmarknadsavgiften i arbetsgivaravgifterna sänks till 2,64 procent och i egenavgifterna till 0,10 procent av avgiftsunderlaget.

Eftersom justeringen av arbetsmarknadsavgiften ska göras inom ramen för ett i princip oförändrat avgiftsuttag höjs den allmänna löneavgiften till 10,15 procent. Lagförslagen har beretts under hand med Skatteverket.

I tabell 6.18 och tabell 6.19 redovisas arbetsgivaravgifter och egenavgifter före och efter dessa förändringar.

Tabell 6.18 Arbetsgivaravgifter 2014 och 2015 enligt regeringens förslag

Procent

	2014	2015
Sjukförsäkringsavgift	4,35	4,35
Föräldraförsäkringsavgift	2,60	2,60
Ålderspensionsavgift	10,21	10,21
Efterlevandepensionsavgift	1,17	1,17
Arbetsmarknadsavgift	2,91	2,64
Arbetsskadeavgift	0,30	0,30
S:a socialavgifter	*21,54*	*21,27*
Allmän löneavgift	9,88	10,15
S:a socialavgifter och allmän löneavgift	**31,42**	**31,42**

Källa: Egna beräkningar.

Tabell 6.19 Egenavgifter 2014 och 2015 enligt regeringens förslag

Procent

	2014	2015
Sjukförsäkringsavgift	4,44	4,44
Föräldraförsäkringsavgift	2,60	2,60
Ålderspensionsavgift	10,21	10,21
Efterlevandepensionsavgift	1,17	1,17
Arbetsmarknadsavgift	0,37	0,10
Arbetsskadeavgift	0,30	0,30
S:a socialavgifter	*19,09*	*18,82*
Allmän löneavgift	9,88	10,15
S:a socialavgifter och allmän löneavgift	**28,97**	**28,97**

Källa: Egna beräkningar.

Lagrådet

Förslagen om förändrade nivåer för socialavgifter är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

Lagförslag

Förslagen föranleder ändringar i 2 kap. 26 § och 3 kap. 13 § socialavgiftslagen (2000:980) och 3 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, se avsnitt 3.13 och 3.21.

Förenklad avgiftsstruktur
I dag finns sex olika avgifter inom ramen för socialavgifterna. Denna avgiftsstruktur har ifrågasatts för att vara alltför komplicerad. Det finns därför skäl att göra en teknisk översyn i syfte att undersöka möjligheterna att förenkla avgiftsstrukturen. Översynen ska dock inte avse ålderspensionsavgiften. Det inkomstgrundande ålderspensionssystemet är ett fristående försäkringssystem vid sidan av statsbudgeten där ålderspensionsavgiften har till uppgift att finansiera systemet.

Skatt på kapitalägande – kapital- och egendomsskatter

6.12 Avdrag för förvaltningsutgifter

6.12.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Vissa inkomstskatte- och socialavgiftsfrågor inför budgetpropositionen för 2015 tagits fram (dnr Fi2014/3347). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 4, avsnitt 1*. Promemorian har remitterats och innehåller bl.a. förslag om slopad avdragsrätt för förvaltningsutgifter i inkomstslaget kapital. Promemorians lagförslag i denna del finns i *bilaga 4, avsnitt 2*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4, avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2014/3347).

I detta avsnitt behandlas denna del av promemorians förslag.

Lagrådet
Enligt regeringens mening är förslaget som behandlas i detta avsnitt av det slaget att Lagrådets synpunkter borde ha inhämtats. På grund av den korta tid som stått till förfogande att ta fram och remissbehandla förslaget har detta inte varit möjligt. Regeringen utgår från att Lagrådets synpunkter kommer att inhämtas på lagförslaget under riksdagsbehandlingen.

6.12.2 Gällande rätt

Enligt 42 kap. 6 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, får fysiska personer dra av förvaltningsutgifter i inkomstslaget kapital bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 1 000 kronor. Exempel på utgifter som i praxis har ansetts utgöra förvaltningsutgifter är arvoden till banks notariatavdelning, depåavgifter, aviseringsavgifter för lån och bankfacksavgifter.

Begränsningen avseende de första 1 000 kronorna infördes år 1985 för att underlätta genomförandet av en förenklad löntagarbeskattning (SOU 1984:21, prop. 1984/85:180, bet. 1984/85:SkU60, rskr. 1984/85:375). I propositionen (prop. 1984/85:180 s. 71) framhölls å ena sidan bedömningen att ett slopande av avdragsrätten inte kunde förenas med principen om att avdrag medges för intäkternas förvärvande och bibehållande. Å andra sidan anfördes att förvaltningskostnadsavdrag är en mycket frekvent avdragspost samtidigt som det i flertalet fall rör sig om små belopp. Ett slopande av avdragsrätten bedömdes därför medföra att manuella granskningsresurser skulle frigöras och den maskinella hanteringen underlättas. Det framhölls också att förvaltningskostnader delvis har karaktären av privata levnadskostnader. Mot denna bakgrund gjordes bedömningen att förvaltningskostnader borde få dras av bara till den del kostnaderna överstiger 1 000 kronor under beskattningsåret. Konsekvensen av denna begränsning bedömdes bli att avdrag för förvaltningskostnader i stort sett skulle komma att upphöra för fysiska personer.

Begränsningen om 1 000 kronor har behållits sedan den infördes. Vid införandet av IL byttes däremot uttrycket *förvaltningskostnader* ut mot *förvaltningsutgifter*, eftersom det inte är fråga om periodiserade utgifter (prop. 1999/2000:2, bet. 1999/2000:SkU2, rskr. 1999/2000:117). Vidare lades *under beskattningsåret* till för att det tydligt ska framgå att samtliga förvaltningsutgifter som ska dras av under ett år ska läggas samman och sedan dras av till den del de sammanlagt överstiger 1 000 kronor.

6.12.3 Avdragsrätten för förvaltningsutgifter slopas

Regeringens förslag: Förvaltningsutgifter får inte dras av i inkomstslaget kapital.

Ändringen träder i kraft den 1 januari 2015.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget. *Ekonomistyrningsverket (ESV)*, *Sveriges Aktiesparares Riksförbund (Aktiespararna)*, *Näringslivets Regelnämnd*, *Svenska Bankföreningen*, *Svenska Fondhandlareföreningen*, *Svensk Industriförening* och *Näringslivets Skattedelegation (NSD)*, vars remissyttrande *Svenskt Näringsliv* hänvisar till, avstyrker förslaget. Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen, Svensk Industriförening och NSD anser att avdragsrätten för förvaltningsutgifter följer av huvudregeln att utgifter för att förvärva och bibehålla kapitalinkomster ska dras av som kostnad. *Skatteverket* framhåller att förslaget medför gränsdragningsproblem mot bakgrund av att det även finns andra utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster enligt 42 kap. 1 § IL, vilka även fortsättningsvis kommer att vara avdragsgilla. Svensk Industriförening och NSD förutser ökade gränsdragningsproblem vad gäller fördelningen av förvaltningsutgifter mellan inkomstslagen kapital respektive näringsverksamhet. Aktiespararna framhåller att juridiska personers förvaltningsutgifter även i fortsättningen kommer att kunna dras av och anser att denna asymmetri torde bryta mot grundprincipen att skattereglerna ska vara neutrala. ESV anser att de beräknade offentligfinansiella effekterna av förslaget är överskattade på både kort och lång sikt, eftersom de stora avdragsbeloppen yrkas av personer som anlitar professionella förvaltare. Verket menar att ett avdragsförbud i många fall kommer att kringgås genom en lägre nettoavkastning. Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen, Svensk Industriförening och NSD, vars remissyttrande Svenskt Näringsliv hänvisar till, anför att ett slopande av avdragsrätten torde ha negativa effekter på sparandet och att promemorian saknar en analys avseende detta. Svenska Bankföreningen och Svenska Fondhandlareföreningen anser att remisstidens längd inte uppfyller regeringsformens krav på beredning av lagförslag.

Skälen för regeringens förslag: I dag gäller att fysiska personer får dra av förvaltningsutgifter i inkomstslaget kapital bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 1 000 kronor. Det föreslås nu att avdragsrätten för förvaltningsutgifter i inkomstslaget kapital slopas helt.

Exempel på utgifter som i praxis har ansetts utgöra förvaltningsutgifter är arvoden till banks notariatavdelning, depåavgifter, aviseringsavgifter för lån och bankfacksavgifter. Exempel på utgifter som i praxis inte har ansetts utgöra förvaltningsutgifter är utgifter för tidningarna Affärsvärlden och Veckans Affärer samt utgifter för tidningen Aktiespararen för den som är medlem i Aktiespararna.

Det finns både offentligfinansiella skäl och andra skäl som talar för ett slopande av avdragsrätten. Förvaltningsutgifter har delvis karaktären av privata levnadskostnader, vilka som huvudregel inte får dras av vid beskattningen. Ett exempel på utgifter där inslaget av privata levnadskostnader är påfallande är bankfacksavgifter.

I samband med att avdragsrätten för förvaltningsutgifter begränsades till kostnader som överstiger 1 000 kronor uttalades dessutom att detta skulle innebära att avdrag för förvaltningsutgifter i stort sett skulle upphöra för fysiska personer (se prop. 1984/85:180 s. 71). Eftersom begränsningen är nominellt bestämd och inte har ändrats trots att mer än 25 år har förflutit sedan regleringen trädde i kraft, har effekten av reformen reducerats i takt med att den allmänna prisnivån stigit. Ett slopande av avdragsrätten för förvaltningsutgifter är därmed i linje med syftet med den ursprungliga reformen. Ett slopande av avdragsrätten för förvaltningsutgifter innebär också administrativa lättnader för Skatteverket.

Några remissinstanser, däribland *NSD* och *Svensk Industriförening*, anför att avdragsrätten för förvaltningsutgifter följer av huvudregeln att utgifter för att förvärva och bibehålla kapitalinkomster ska dras av som kostnad. Regeln om att utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster ska dras av är dock redan i dag begränsad när det gäller avdrag för förvaltningsutgifter. Regeringen anser att de skäl som anfördes när begränsningen av avdragsrätten för

förvaltningsutgifter infördes även kan åberopas för ett slopande av avdragsrätten.

Vissa remissinstanser, däribland *Skatteverket*, anser att förslaget medför gränsdragningsproblem. Gränsdragningsfrågorna är dock aktuella redan i dag och regeringen bedömer dessutom att förslaget innebär att gränsdragningen mot sådana privata levnadskostnader som inte får dras av försvinner.

Aktiespararna framhåller att förslaget innebär en asymmetri, eftersom juridiska personers förvaltningsutgifter även i fortsättningen kommer att kunna dras av. Även om ett slopande av avdragsrätten för förvaltningsutgifter i inkomstslaget kapital innebär en asymmetri i förhållande till vad som gäller i inkomstslaget näringsverksamhet, bedömer regeringen mot bakgrund av de skäl som nämns ovan att avdragsrätten bör slopas.

När det gäller beredningskravet anser regeringen, i motsats till vad *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anför, att detta är uppfyllt. Tidsbrist efter ett val utgör en sådan omständighet som tillåts påverka remisstidens längd (se bet. 2008/09:KU10).

Lagförslag
Förslaget föranleder ändringar i 42 kap. 6 § IL, se avsnitt 3.19.

6.12.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter
Att slopa avdragsrätten för förvaltningsutgifter i inkomstslaget kapital beräknas öka skatteintäkterna med 0,13 miljarder kronor 2015 och varaktigt. Utan ett slopande av avdragsrätten beräknas att ca 55 000 skattskyldiga skulle ha yrkat avdraget 2015.

Regeringen anser, till skillnad från *ESV*, att beräkningen av de offentligfinansiella effekterna av regeländringen är rimlig. I den mån slopandet av avdragsrätten leder till en omfördelning av sparande mellan olika sparformer kommer det att påverka andra skattebaser såväl positivt som negativt. Regeringen vill även påminna om att de utgifter som omfattas av avdragsrätten delvis har karaktären av privata levnadskostnader, t.ex. bankfacksavgifter, vilka inte kan omallokeras till någon annan typ av kapitalförvaltning. Beräkningen bedöms därför ge en rättvisande bild av regeländringens offentligfinansiella effekter.

Effekter för myndigheter
Skatteverket behöver göra vissa systemanpassningar samt ändra blanketter och informationsmaterial. Skatteverket bedömer att förslaget, tillsammans med förslagen om särskild löneskatt för äldre och slopad nedsättning av socialavgifterna för unga, kommer att innebära ökade initiala kostnader för verket om 6,3 miljoner kronor. Kostnaderna för Skatteverket ska hanteras inom befintliga och beräknade anslagsramar inom utgiftsområdet.

Skatteverket bedömer att förslaget bör leda till ett ökat antal processer i de allmänna förvaltningsdomstolarna. Eventuella tillkommande kostnader för de allmänna förvaltningsdomstolarna ska hanteras inom befintliga och beräknade anslagsramar inom utgiftsområdet.

Effekter för privatpersoner och företag
Ca 35 procent av de som gör avdrag för förvaltningsutgifter är kvinnor och ca 65 procent är män. Bland de män som gör avdraget är det genomsnittliga avdragsbeloppet ca 9 900 kronor medan genomsnittet bland kvinnor som gör avdraget är ca 8 900 kronor. Såväl förekomsten av avdrag för förvaltningsutgifter som det genomsnittliga avdragsbeloppet ökar med inkomstnivån och ett slopande av avdragsrätten har därför positiva fördelningseffekter. Förslaget avser endast avdragsrätten i inkomstslaget kapital och inte avdrag i inkomstslaget näringsverksamhet. Förslaget ökar därmed investeringskostnaderna för privatpersoner som köper förvaltningstjänster, men påverkar inte företagens avdragsrätt.

Eftersom kundernas kostnader ökar förväntas slopandet av avdragsrätten påverka företag som säljer förvaltningstjänster, dvs. fondförvaltare, banker, kreditinstitut och andra företag som tillhandahåller förvaltning av fysiska personers kapitaltillgångar. Enligt Statistiska centralbyråns (SCB) företagsdatabas fanns 2012 ca 9 100 företag med sammanlagt ca 55 000 anställda med sådan verksamhet (företag med SNI-kod 64). Ca 7 500 av företagen hade inga anställda. Ca 1 300 företag hade 1–4 anställda, ca 200 företag 5–19 anställda, ca 60 företag 20–49 anställda och ca 90 företag 50 eller fler anställda.

Svenska Bankföreningen, *Svenska Fondhandlareföreningen*, *Svensk Industriförening* och *NSD*, vars remissyttrande *Svenskt Näringsliv* hänvisar till, anför att ett slopande av avdragsrätten torde ha negativa effekter på sparandet. Regeringen

noterar att ett slopande av avdragsrätten ökar kostnaden för att köpa förvaltningstjänster, vilket vid oförändrade priser förväntas minska efterfrågan på de tjänster som inte längre berättigar till avdrag. Om företagen anpassar priserna på dessa tjänster påverkas efterfrågan mindre, men i båda fallen förväntas företagens intäkter minska. Storleken på minskningen är svårbedömd, men förvaltningsutgifterna som inte längre berättigar till avdrag beräknas uppgå till ca 0,43 miljarder kronor 2015. De berörda företagens intäkter uppgick till ca 250 miljarder kronor 2012. De aktuella intäkterna motsvarar därmed ca 0,17 procent av 2012 års intäkter.

Eftersom förhållandevis få gör avdrag för förvaltningsutgifter kan effekterna på det totala sparandet förväntas vara små totalt sett. En viss omfördelning av sparande mellan olika sparprodukter kan däremot förväntas. Regeringen bedömer därför att ett slopande av avdragsrätten för förvaltningsutgifter varken kommer att påverka det totala sparandet eller de företag som förvaltar fysiska personers kapitaltillgångar i någon större utsträckning. Enskilda företag kommer dock att påverkas i olika hög utsträckning beroende på hur exponerade de är mot de personer som berörs av en slopad avdragsrätt.

De berörda företagen bedöms behöva lämna information till sina kunder med anledning av förslaget. Kostnaden för detta varierar mellan företagen, beroende på bl.a. hur många kunder företaget har och hur kunderna kontaktas. Förutom denna engångsinsats medför förslaget inte att några krav på företagen att upprätta, lagra eller överföra information tillkommer eller förändras. Förslaget bedöms därför inte påverka företagens administrativa kostnader som dessa mäts enligt standardkostnadsmodellen.

6.13 Oäkta bostadsföretag

Regeringens bedömning: De s.k. lättnadsreglerna för oäkta bostadsföretag förlängs inte när de löper ut vid utgången av 2015.

Skälen för regeringens bedömning: I propositionen 2005/06:40 Reformerade beskattningsregler för ägare i fåmansföretag, föreslogs att bestämmelserna i 43 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) om utdelning och kapitalvinst på andelar i oäkta bostadsföretag inte skulle omfattas av de reformerade reglerna för onoterade företag (bet. 2005/06:SkU10, rskr. 2005/06:116). Lagtekniskt skedde detta genom en övergångsbestämmelse med innebörd att lättnadsreglerna skulle tillämpas t.o.m. utgången av år 2008 för oäkta bostadsföretag (se punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen [2005:1136] om ändring i inkomstskattelagen). Lättnadsreglerna innebär att delägare i oäkta bostadsföretag medges en lättnad i beskattningen. Övergångsbestämmelsen har därefter, i avvaktan på en översyn av beskattningen av oäkta bostadsföretag, förlängts så att bestämmelserna ska fortsätta tillämpas t.o.m. utgången av 2015 (prop. 2011/12:1, bet 2011/12:FiU1, rskr. 2011/12:32).

En översyn av beskattningen av oäkta bostadsföretag har skett inom ramen för Bostadsbeskattningskommittén (Fi2012:04). Kommittén överlämnade den 13 januari 2014 sitt betänkande Vissa bostadsbeskattningsfrågor (SOU 2014:1). Kommittén föreslog bl.a. att lättnadsreglerna för oäkta bostadsföretag inte ska förlängas när de löper ut 2015 utan ersättas med en generell sänkning av skattesatsen för utdelningar och kapitalvinster. Regeringen delar denna bedömning. Efter att lättnadsreglerna löpt ut kommer huvudregeln för onoterade andelar att gälla även för andelar i oäkta bostadsföretag. Denna innebär ett skatteuttag på utdelning och kapitalvinst med 25 procent. Kommitténs förslag i övrigt bereds vidare.

6.14 Översyn av 3:12-reglerna

Regeringens bedömning: Reglerna för beskattning av utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar i fåmansföretag (3:12- reglerna) bör ses över.

Skälen för regeringens bedömning: På grund av skillnaden i skattesats mellan inkomstslagen tjänst och kapital finns det regler, de s.k. 3:12-reglerna, som särskiljer arbetsinkomster från kapitalinkomster i företag med ett fåtal delägare där delägaren också arbetar i företaget, s.k.

fåmansföretag. Spänningarna mellan beskattning av arbetsinkomst och kapitalinkomst har ökat väsentligt sedan 1990/91 års skattereform. Regeringen avser därför att se över beskattningen av utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar i fåmansföretag bl.a. för att upprätthålla det ursprungliga syftet med regelverket. Riksdagen har också, i samband med de förändringar i 3:12-reglerna som trädde i kraft den 1 januari 2014, i ett tillkännagivande den 12 november 2013 uttalat att regeringen noga bör följa utvecklingen och vid behov skyndsamt återkomma till riksdagen med förslag om ytterligare justeringar i regelverket (bet.2013/14:FiU1).

6.15 Utredning om finansiering av infrastrukturinvesteringar via skatter och avgifter

Regeringens bedömning: En utredning bör tillsättas för att undersöka hur större infrastrukturprojekt kan finansieras genom uttag av en särskild skatt eller avgift.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen avser att ta ett samlat grepp på infrastruktur och bostadsbyggande t.o.m. 2035. Såväl staten som kommersiella fastighetsägare har ett intresse av en väl fungerande infrastruktur. För många fastighetsägare innebär investeringar i infrastruktur att fastighetens markvärde ökar där investeringar görs. Regeringen avser därför att tillsätta en utredning för att undersöka hur större infrastrukturprojekt kan finansieras genom uttag av en särskild skatt eller avgift och om det är möjligt att utforma en skatt eller avgift som fångar upp de värdeökningar som uppkommer med anledning av en infrastruktursatsning.

Skatt på kapitalanvändning – företagsskatter

6.16 Företagsskattekommittén

Företagsskattekommittén (dir. 2011:1) har sedan den 13 januari 2011 sett över beskattningen av bolag. Den har bl.a. haft i uppdrag att göra villkoren mer lika vid finansiering med eget kapital och med lån. Enligt uppdraget skulle kommittén bedöma om det är lämpligt att ta fram mer generellt utformade regler som begränsar ränteavdragen och som om möjligt kan ersätta de nuvarande ränteavdragsbegränsningsreglerna, undersöka om skattelättnader för eget kapital bör införas och lämna förslag. I uppdraget har ingått att ta fram förslag som breddar bolagsskattebasen för att bl.a. kunna sänka bolagsskattesatsen.

Företagsskattekommitténs slutbetänkande Neutral bolagsskatt – för ökad effektivitet och stabilitet (SOU 2014:40) överlämnades till regeringen den 12 juni 2014. Kommittén har lämnat två alternativa förslag för att åtgärda den skattemässiga skillnaden i behandling mellan finansiering med eget kapital och lånat kapital. Som huvudförslag föreslås ett finansieringsavdrag och som alternativt förslag en s.k. EBIT-modell (Earnings Before Interest and Tax). Båda förslagen innebär att räntekostnader och andra finansiella kostnader får kvittas mot finansiella intäkter (inkl. ränteintäkter). Avseende finansieringsavdraget får inga avdrag för finansiella kostnader göras utöver kvittningen. Finansieringsavdraget föreslås uppgå till 25 procent av företagets hela skattemässiga resultat. Det får göras oavsett om företaget har motsvarande kostnader eller inte och är för företagen ekonomiskt likställt med en sänkning av bolagsskattesatsen med 5,5 procentenheter. Avseende EBIT-modellen föreslår kommittén att avdrag för finansiella kostnader får göras med 20 procent av företagets rörelseresultat (EBIT) samtidigt som bolagsskattesatsen sänks med 3,5 procentenheter. Kommittén föreslår att nuvarande ränteavdragsbegränsningsregler avskaffas om finansieringsavdraget införs men behålls vid införande av en EBIT-modell.

Företagsskattekommittén bedömer att de föreslagna inskränkningarna av avdragsrätten för finansiella kostnader inte har någon effekt för

den finansiella sektorn. Mot den bakgrunden föreslår kommittén att företag som bedriver bank- eller finansieringsrörelse ska ta upp en schablonintäkt. Schablonintäkten ska baseras på företagens skulder, med den s.k. stabilitetsavgiften som förebild vid beräknandet av underlaget. Förslaget om schablonintäkt för företag som bedriver bank- eller finansieringsrörelse bedöms av kommittén öka skatteintäkterna med 2–4 miljarder kronor.

Företagsskattekommitténs betänkande har skickats ut på remiss. Remisstiden går ut den 24 oktober 2014.

6.17 Utredning om beskattning av den finansiella sektorn

Regeringens bedömning: En utredning bör tillsättas för att se över förutsättningarna för och utformningen av en förändrad beskattning av den finansiella sektorn.

Skälen för regeringens bedömning: Den finansiella sektorn antas vara underbeskattad i och med mervärdesskatteundantaget för finansiella tjänster. En s.k. finansiell aktivitetsskatt (FAT) skulle kunna rätta till en sådan skattemässig obalans. En utredning bör tillsättas för att analysera om en sådan beskattning skulle vara samhällsekonomiskt effektiv.

Utredningen bör vidare undersöka om Företagsskattekommitténs förslag om en schablonintäkt för företag som bedriver bank- eller finansieringsrörelse i SOU 2014:40 (se avsnitt 6.16) kan ersättas av en FAT.

Inom Europeiska unionen pågår ett arbete med att ta fram en s.k. skatt på finansiella transaktioner (FTT). Utredningen bör slutligen undersöka vilka effekter en FTT får för Sverige.

I avvaktan på utredningen är det dock regeringens ambition att införa en skatt på den finansiella sektorn som kan träda i kraft redan den 1 januari 2016. En sådan typ av skatt som Företagsskattekommittén har föreslagit bedöms av kommittén kunna ge ökade skatteintäkter med cirka 4 miljarder kronor per år.

6.18 Utredning om paketeringar av fastigheter

Regeringens bedömning: En utredning bör tillsättas om förekomsten av paketering av fastigheter som ett verktyg för skatteplanering. Även frågan om fastighetsbildningsåtgärder missbrukas för att undgå stämpelskatt bör i detta sammanhang utredas.

Skälen för regeringens bedömning: I Sverige finns långtgående möjligheter till uppskjuten beskattning när en tillgång avyttras inom en koncern. Beskattning ska i stället ske när tillgången lämnar koncernen. Genom s.k. paketering kan dock skattekrediter erhållas även då tillgångar säljs externt. Paketering är möjlig för alla typer av tillgångar, men får större betydelse för tillgångar med lång avskrivningstid. Fastigheter tillhör den kategori tillgångar som har längst avskrivningstid och därmed får fastighetspaketering större betydelse än paketering av andra typer av tillgångar. En utredning bör tillsättas för att se över förekomsten av fastighetspaketering som ett verktyg för skatteplanering. Även frågan om fastighetsbildningsåtgärder missbrukas för att undgå stämpelskatt och om en lagändring av detta skäl är motiverad bör i detta sammanhang utredas.

6.19 Skatteplanering i välfärdssektorn

Regeringens bedömning: Förekomsten av skatteplanering i välfärdssektorn bör kartläggas och analyseras.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringspartierna och Vänsterpartiet har kommit överens om ett antal utgångspunkter som ska utgöra grund för det fortsatta arbetet med att förverkliga en välfärd utan vinstintresse. En sådan utgångspunkt är att det är rimligt att verksamheter som får offentliga medel också beskattas i Sverige. Mot denna bakgrund är det lämpligt att förekomsten av skatteplanering i välfärdssektorn kartläggs och analyseras. Om kartläggningen och analysen visar att det finns anledning att vidta åtgärder för att stävja

missbruk av skattereglerna avser regeringen att återkomma med förslag som motverkar sådant missbruk.

Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter

6.20 Fortsatt arbete med effektivare skatter på energi-, klimat- och miljöområdet

Det är en av vår generations största utmaningar att stoppa miljöförstörningen och minska klimatutsläppen. Klimatförändringarna är globala och påverkar livsbetingelserna i hela världen. Det krävs ett sammanhållet globalt och nationellt politiskt arbete för att säkra en god miljö även i framtiden.

Grunden för ett framgångsrikt klimatarbete läggs i breda, internationella överenskommelser om minskade utsläpp av växthusgaser. I det internationella arbetet verkar Sverige inom EU för att det nuvarande energiskattedirektivet (rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av EU-ramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet) ska ändras, i syfte att öka miljöstyrningen och skapa ett mer kostnadseffektivt ramverk för beskattningen på unionsnivå. En central fråga är att minimiskattenivåerna i direktivet bestäms utifrån bränslenas energiinnehåll respektive deras innehåll av fossilt kol. Det är även angeläget att andra delar av unionsrätten utformas på ett sätt som möjliggör för medlemsstaterna att bedriva ett kostnadseffektivt arbete med att utveckla miljöskatter och andra ekonomiska styrmedel. Detta gäller inte minst EU:s regler om statligt stöd.

Miljö- och klimatskatter är avgörande för att minska vår miljö- och klimatpåverkan. Sverige har lång och god erfarenhet av att använda skatter och andra ekonomiska styrmedel för att kostnadseffektivt bidra till att nå klimat-, energi- och miljöpolitiska mål. Att redovisa erfarenheterna internationellt är en viktig del i regeringens arbete med att uppmuntra till kraftfulla insatser globalt. Sverige är ledande när det gäller att förena god ekonomisk tillväxt med minskade utsläpp av växthusgaser. Genom att visa att det är möjligt att förena en ambitiös klimat- och energipolitik med en god och hållbar tillväxt kan Sverige påverka omvärlden. Principen om att förorenaren ska betala är central och om denna princip iakttas kan de olika målsättningarna nås på ett rättvist sätt och till lägsta möjliga kostnad för samhället.

Regeringen anser att det är angeläget att öka den styrande effekten av de nationella energi-, klimat- och miljöskatterna för att stimulera till en omställning till miljövänlig produktion och minskad förbrukning av fossila bränslen. Dessa skatter är av central betydelse för att Sverige ska kunna nå de klimat- och energipolitiska målen på ett kostnadseffektivt sätt.

Klimatfrågan är vår tids ödesfråga. Koldioxidskatten är det primära generella styrmedlet för att i Sverige åstadkomma utsläppsminskningar i sektorerna utanför EU:s system för handel med utsläppsrätter. I syfte att i högre grad iaktta principen om att förorenaren ska betala bör undantagen från den generella koldioxidskattenivån minskas. Regeringen avser därför att som ett steg i detta arbete lägga fram ett förslag om att helt slopa de nedsättningar av koldioxidskatten som i dag gäller för uppvärmningsbränslen inom vissa sektorer. I syfte att öka miljöstyrningen på klimatområdet bör också en skatt på fluorerade växthusgaser utredas. Under mandatperioden ska även olika metoder för att få flyget att i högre utsträckning bära sina egna klimatkostnader undersökas. Regeringen anser att det bör utredas hur en skatt på flygresor kan utformas.

Andra prioriterade områden för miljöpolitiken är att skapa en giftfri miljö och en bättre havsmiljö. För att skydda miljön och människors hälsa måste användningen av farliga kemikalier minska. Att införa en skatt på varor som innehåller farliga kemikalier kan vara ett kostnadseffektivt sätt för att minska förekomsten av eller risken för exponering och spridning av farliga kemikalier. Regeringen väntar därför med intresse på resultatet av det arbete som bedrivs av utredningen om ekonomiska styrmedel för kemikalier. För att minska övergödning och försurning av mark och vatten bör en skatt på handelsgödsel införas.

Det är vidare lämpligt att öka klimat- och miljöstyrningen av vissa andra punktskatter. Regeringen föreslår därför att skatterna på bekämpningsmedel, naturgrus och avfall som deponeras höjs för att anpassas efter förändringar i den allmänna prisutvecklingen i syfte att undvika att skatternas styreffekt urholkas.

Regeringen avser också att höja energiskatten på dieselbränsle. Dessutom ökas koldioxidrelateringen av fordonsskatten i syfte att öka incitamenten att äga fordon med låga koldioxidutsläpp. Den viktbaserade fordonsskatten höjs samtidigt för att undvika att äldre fordon, som allmänt sett är sämre ur miljö- och trafiksäkerhetssynpunkt, beskattas lindrigare. För lätta fordon som drivs med dieselbränsle bör fordonsskatten sänkas något om energiskatten på dieselbränsle höjs.

Ett s.k. bonus/malus-system bör införas, där miljöanpassade fordon med relativt låga utsläpp av koldioxid premieras vid inköpstillfället med en bonus och fordon med relativt höga utsläpp av koldioxid får högre skatt (malus). Regeringen avser därför att utreda hur ett sådant system kan utformas. Det bör i detta sammanhang också tas ett helhetsgrepp om fordonsbeskattningen med syfte att skapa ett mer renodlat och transparent system vilket bedöms öka effektiviteten i styrningen.

Miljöpåverkan från transportsektorn ska minskas. Regeringen påbörjar omedelbart och skyndsamt ett arbete med att införa en avståndsbaserad vägslitageskatt som även omfattar utländska åkare, med ambitionen att detta ska genomföras under mandatperioden. En sådan skatt bidrar till att långväga godstransporter flyttas från lastbil till tåg och sjöfart och bidrar till schysta villkor inom åkerinäringen.

En hörnsten i arbetet med att öka den styrande effekten av skatterna på energi-, klimat- och miljöområdet är att regelverket är hållbart och försvarbart i ett unionsrättsligt perspektiv. Det är viktigt att ge företagen goda förutsättningar och stabila villkor. Regeringen väntar med intresse på resultatet av det arbete som bedrivs av utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el. Den överkompensation som enligt EU:s statsstödsregler uppkommit för vissa biodrivmedel föreslås åtgärdas genom att energiskatten på Fame (fettsyrametylester) sätts på en sådan nivå att överkompensationen hävs och att risken för framtida överkompensation minskas. Rapporter med den information som är nödvändig för att bedöma risken för överkompensation för flytande biodrivmedel bör sammanställas oftare än en gång om året.

Riksdagen beslutade under hösten 2013 att införa en ny lag om kvotplikt för biodrivmedel och relaterade energiskatteändringar (prop. 2013/14:1, bet. 2013/14:FiU1, rskr. 2013/14:56). I propositionen var det planerade ikraftträdandet för den nya lagstiftningen satt till den 1 maj 2014. Vid tidpunkten för riksdagens beslut hade Europeiska kommission ännu inte fattat ett positivt statsstödsbeslut om godkännande av de energi- och koldioxidskatteregler som skulle förenas med kvotplikten. Riksdagen överlämnade därför åt regeringen att besluta om när lagstiftningen skulle träda i kraft. Mot bakgrund av vad som framkommit inom ramen för kommissionens preliminära granskning av de anmälda åtgärderna, har det föreslagits att lagen om kvotplikt och relaterade energiskatteändringar ska utgå (prop. 2013/14:246).

Fram t.o.m. utgången av 2015 avses de nuvarande skattelättnaderna, med hänsyn till nödvändiga justeringar för att överkompensation inte ska uppstå, att fortsätta att gälla för biodrivmedel. För att förbättra konkurrenskraften för avancerade biodrivmedel föreslås dock att full befrielse från koldioxidskatt och energiskatt bör ges för hela den biobaserade andelen i HVO (hydrerade vegetabiliska och animaliska oljor och fetter) och biobaserade syntetiska drivmedel.

Med beaktande av kommissionens preliminära granskning utvärderar regeringen hur långsiktigt goda villkor för hållbara biodrivmedel ska kunna skapas på ett sätt som är i linje med såväl det klimatpolitiska ramverket som med en energipolitik som är en fundamental del av byggandet av ett hållbart samhälle. Regeringens ambition är att utforma de ekonomiska styrmedlen för biodrivmedel på ett sätt som ger långsiktigt goda villkor för hållbara biodrivmedel, varvid hållbarheten gentemot EU:s regler om statligt stöd särskilt ska beaktas. Regeringen avser exempelvis att undersöka möjligheterna att införa ett kvotpliktssystem för biodrivmedel. Ett system som på ett kostnadseffektivt sätt premierar bränslets klimatnytta är av särskilt intresse. Avsikten är att ett nytt system ska vara på plats den 1 januari 2016.

6.21 Ändrad beskattning av vissa biodrivmedel

6.21.1 Ärendet och dess beredning

Dagens skattebefrielse för biodrivmedel anses utgöra ett driftsstöd enligt EU:s regler om statligt stöd. En förutsättning för att ge statligt stöd är att stödet är nödvändigt. Överkompensation, dvs. skattebefrielsen går utöver vad som bedöms nödvändig, föreligger för såväl hög- som låginblandad Fame (fettsyrametylester) i dieselbränsle. I en promemoria som remitterats av Finansdepartementet den 2 juli 2014 föreslogs bl.a. att överkompensationen åtgärdas genom att befrielsen från energiskatt minskas för Fame. I promemorian föreslogs även ändrade regler för HVO (hydrerade vegetabiliska och animaliska oljor och fetter). Promemorians lagförslag finns i *bilaga 7*, *avsnitt 2.* Promemorian har remitterats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 7, avsnitt 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2014/2485). I denna proposition behandlas förslagen i promemorian.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 28 augusti 2014 att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 7*, *avsnitt 5*. Regeringen har i huvudsak följt Lagrådets förslag. Utöver ändringar och följdändringar med anledning av Lagrådets synpunkter har även vissa redaktionella ändringar gjorts i förhållande till lagrådsremissen.

6.21.2 Gällande rätt

Energiskattedirektivet samt lagen om skatt på energi

Lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE, reglerar skatter på bränslen och el. Skattereglerna är anpassade till rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet, förkortad energiskattedirektivet. Direktivet innehåller bestämmelser om vad som ska beskattas och hur detta ska ske. Grundregeln i såväl energiskattedirektivet som i LSE är att bränslen och el ska beskattas. Av olika skäl kan viss användning av dessa energislag undantas från beskattning, antingen genom tvingande unionsrättslig reglering eller att medlemsstaterna ges en möjlighet till detta.

Europeiska kommissionen har i april 2011 lagt fram ett förslag till ändringar av energiskattedirektivet, (KOM) 2011 169 slutlig. Förslaget innebär bl.a. ändringar av grunderna för beräkning av skattesatser och av möjligheterna till framtida skattebefrielse för biodrivmedel. Förslaget diskuteras för närvarande i Europeiska unionens råd. Det är ännu oklart hur en slutlig kompromiss i ärendet kan utformas och när ett reviderat direktiv kan komma att beslutas av rådet.

Artikel 16.1 i energiskattedirektivet ger medlemsstaterna rätt att helt eller delvis tillämpa skattebefrielse för bl.a. produkter som framställts av biomassa. Ett förbehåll för skattebefrielsen är att den inte får medföra någon överkompensation för merkostnaderna för framställning av de aktuella biobränslena i förhållande till de fossila bränslen de ersätter (se artikel 16.3 i energiskattedirektivet).

De biobränslen som definieras som energiprodukter enligt 1 kap. 3 § LSE är skattepliktiga enligt 2 kap. 1 respektive 3 § LSE. Övriga biodrivmedel är skattepliktiga genom 2 kap. 4 § första stycket 1 LSE. Skatt ska tas ut med de skattebelopp som gäller för likvärdigt fossilt bränsle enligt 2 kap. 1 § LSE.

Skattelättnader tillämpas dock för bränslen som framställts av biomassa. Av 7 kap. 3 a § LSE framgår att en skattskyldig får göra avdrag för hela energiskatten och hela koldioxidskatten för biodrivmedel, dvs. en beståndsdel som framställts av biomassa, under förutsättning att motorbränslet inte utgör bensin eller dieselbränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3. Vidare framgår av 7 kap. 3 b § LSE att en skattskyldig får göra avdrag för skatt på bränslen som har samma KN-nummer som fossil bensin eller dieselbränsle men som framställts av biomassa. Det kan röra sig om t.ex. hydrerade vegetabiliska oljor och fetter, s.k. HVO, eller syntetiska motorbränslen. För dessa biodrivmedel får avdrag göras för hela energiskatten och hela koldioxidskatten upp t.o.m. 15 volymprocent av den totala mängd motorbränsle som bränslet ingår i. Enligt 7 kap. 3 c § LSE får avdrag också göras för hela koldioxidskatten och 89 procent av energiskatten för biodrivmedel

som låginblandas i bensin. För låginblandning i dieselbränsle får enligt 7 kap. 3 d § LSE hela koldioxidskatten och 84 procent av energiskatten dras av.

För både biodrivmedel i bensin och biodrivmedel i dieselbränsle gäller att avdragsrätten är begränsad och maximalt kan uppgå till 5 volymprocent biodrivmedel som låginblandas i bensin eller dieselbränsle.

En förutsättning för avdragsrätt är att de angivna bränslena omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen. Kravet på hållbarhet grundar sig på krav i artikel 17.1 c i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och om ändring och ett senare upphävande av direktiven 2001/77/EG och 2003/30/EG, det s.k. förnybartdirektivet, om att flytande biobränslen måste uppfylla fastlagda hållbarhetskriterier för att få dels räknas med vid mätning av hur väl kraven rörande nationella mål och kvoter för energi från förnybara källor uppfylls, dels ges finansiellt stöd.

Överkompensation och annat om EU:s statsstödsregler

Artiklarna 107–109 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) innehåller regler om statligt stöd. Syftet med dessa regler är att säkerställa att konkurrensförhållandena inom EU inte snedvrids genom att medlemsstaterna ekonomiskt gynnar ett visst företag eller viss produktion. Nedsättning av eller befrielse från koldioxidskatt och energiskatt kan vara utformade så att åtgärderna definitionsmässigt utgör statsstöd och de nationella skattebestämmelserna måste då utformas i enlighet med vad som följer av EUF-fördraget. Europeiska kommissionen utövar tillsyn över medlemsstaternas tillämpning av statsstödsreglerna och huvudregeln är att kommissionen måste pröva och godkänna åtgärdernas förenlighet med den inre marknaden innan de kan träda i kraft. Förenklingar av förfarandet gäller dock om åtgärderna omfattas av kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget, den s.k. gruppundantagsförordningen. De förslag som läggs fram i denna proposition omfattas dock inte av gruppundantagsförordningen.

Kommissionen antog under 2008 gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd, förkortat miljöstödsriktlinjerna. Detta regelverk kan aktualiseras t.ex. vid stödåtgärder i form av befrielse från miljörelaterade skatter som koldioxidskatt och energiskatt. Miljöstödsriktlinjerna har fr.o.m. den 1 juli 2014 ersatts av nya riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd och energi för 2014–2020, som tillämpas av kommissionen vid beslut i statsstödsärenden fr.o.m. detta datum. Medlemsstaterna är som huvudregel skyldiga att anpassa befintliga stödordningar till de nya riktlinjerna senast den 1 januari 2016.

Grundförutsättningarna för att statsstöd till skydd för miljön ska kunna ges är att stödet har en stimulanseffekt, att det är nödvändigt för att åtgärda ett väldefinierat marknadsmisslyckande och är proportionellt. Dessa förutsättningar behandlas närmare i kommissionens riktlinjer. Ett stöd som ges för bränslen som framställts av biomassa får kompensera endast för merkostnaderna för framställningen av bränslet i förhållande till det fossila bränsle som ersätts. I annat fall bedöms överkompensation inträda. Vidare uppställs i punkt 104 av riktlinjerna för miljöstöd och energi 2014–2020, med hänvisning till bestämmelser i förnybartdirektivet, ett krav på hållbarhet för stöd till biobränslen (jfr punkt 110 i miljöstödsriktlinjerna).

Riksdagen beslutade under hösten 2013 att införa ett kvotpliktssystem för biodrivmedel samt åtföljande ändringar av energibeskattningen (prop. 2013/14:1, bet. 2013/14:FiU1, rskr. 2013/14:56). Energibeskattningen utformades på ett sådant sätt att den ansågs följa skattesystemets natur och logik och därmed inte utgöra statsstöd. För att erhålla rättslig säkerhet om denna statsstödsbedömning har regeringen lämnat in en ansökan till kommissionen (se statsstödsärende SA.36972). Eftersom kommissionen vid tidpunkten för riksdagens beslut ännu inte godkänt den svenska ansökan, överlämnade riksdagen åt regeringen att besluta om när lagarna skulle träda i kraft. Inom ramen för den preliminära granskningen av de anmälda åtgärderna har det nu framkommit att kommissionen varken kan fatta beslut om att de inte utgör stöd eller om att de utgör förenligt stöd. Mot bakgrund härav har regeringen föreslagit att såväl lagen (2013:984) om kvotplikt för

biodrivmedel som lagen (2013:957) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi ska utgå (prop. 2013/14:246).

Ansökan i statsstödsärendet SA.36972 är fortfarande under beredning hos kommissionen. Eftersom något statsstödsbeslut ännu inte fattats har regeringen i statsstödsärendena SA.38421 och SA.38420 begärt förlängning av statsstödsgodkännandena för de nuvarande skattelättnaderna för biodrivmedel. Dessa har kommissionen, genom beslut i statsstödsärendena SA.36973, ännu inte publicerat i EUT och SA.36974, EUT C 117, 16.4.2014, s. 13, godkänt t.o.m. utgången av april 2014. Kommissionen har i beslut den 24 juni 2014 förlängt de statsstödsgodkännandena t.o.m. utgången av 2015 (ännu inte publicerade i EUT).

Regeringen är enligt statsstödsbesluten skyldig att rapportera till kommissionen att någon överkompensation inte sker genom den skattelättnad som ges till de flytande biobränslena alternativt föreslå åtgärder för framtiden som innebär att överkompensationen undviks. En skattskyldig som gör avdrag för skatt på flytande biodrivmedel enligt 7 kap. 3 a–3 d §§ LSE är skyldig att till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer på begäran lämna de uppgifter som regeringen behöver för sin rapportering till kommissionen när det gäller frågan om huruvida det statsstöd som genom avdraget ges för bränslet medför överkompensation i strid med EU-reglerna om statsstöd. Eftersom rapporteringen för 2013 visade på överkompensation för vissa biodrivmedel har kommissionen förenat sitt statsstödsgodkännande av den 24 juni 2014 med villkor att en reform görs av det svenska övervakningssystemet, i syfte att öka prognosernas kvalitet och göra dem mer tillförlitliga och att sammanställa övervakningsrapporter oftare än en gång om året.

6.21.3 Minskad skattebefrielse för vissa biodrivmedel

Regeringens förslag: Befrielsen från energiskatt för fettsyrametylester (Fame) som låginblandas i dieselbränsle minskas från 84 procent till 8 procent av den energiskatt som gäller för dieselbränsle. Befrielsen från energiskatt för höginblandad Fame minskas från 100 procent till 44 procent av den energiskatt som gäller för dieselbränsle. Justeringar görs i bestämmelsen om skyldighet för de skattskyldiga att lämna de uppgifter som regeringen behöver för sin statsstödsrapportering till kommissionen.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2015.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I förhållande till promemorians förslag föreslår regeringen dock en större befrielse från energiskatt för höginblandad Fame. Vidare framgår det tydligare att det är möjligt att göra avdrag för skatt på både den andel som utgörs av Fame och den andel som utgörs av annan beståndsdel som framställts av biomassa.

Remissinstanserna: *AarhusKarlshamn AB (AAK)* tillstyrker förslaget. *Kammarrätten i Sundsvall*, *Naturvårdsverket*, *Tullverket*, *Skatteverket*, *Transportstyrelen*, *Konkurrensverket*, *Tillväxtverket*, *Svenska Petroleum & Biodrivmedel Institutet (SPBI)*, *Svenskt Näringsliv*, *Neste Oil AB* samt *BIL Sweden* har inga synpunkter eller inget att invända mot förslaget. Skatteverket lämnar dock vissa förslag till alternativa utformningar av författningsförslagen och SPBI påpekar vikten av att skattenivån bestäms till en sådan nivå att användandet stimuleras utan att aktörerna riskerar en retroaktiv skatteeffekt till följd av överkompensation. Även BIL Sweden betonar vikten av att de ekonomiska kalkylerna är korrekt utförda. Skatteverket efterfrågar också ett förtydligande avseende vilken del av beståndsdelen som ska anses vara framställd av biomassa när beståndsdelen framställts genom kemisk reaktion mellan råvaror som inte alla utgör biomassa. *Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)*, *fakulteten för naturresurser och lantbruksvetenskap*, *Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI)*, *Tillväxtanalys*, *Naturskyddsföreningen*, *Regelrådet och Svensk Energi* avstår från att yttra sig eller har inte avhörts. *Stenungsunds kommun*, *Svensk kollektivtrafik Service AB (Svensk kollektivtrafik)*, *Energifabriken i Sverige AB*, *Gröna bilister*, *Skärgårdsredarna*, *Ecobränsle AB*, *Sveriges Energiföreningars Riksorganisation (SERO)* samt *Energikontoret östra Götaland* avstyrker förslaget. *Skogsstyrelsen* och *Skogsindustrierna* tillstyrker att nödvändiga ändringar görs för att säkerställa förenlighet med EU:s regelverk. *Jordbruksverket* konstaterar att det finns få

alternativ till förslaget men att skattebefrielsen för Fame bör vara så stor som möjligt. *Energimyndigheten* tillstyrker delvis förslaget men med vissa reservationer mot den högt föreslagna skattesatsen för Fame. Energimyndigheten redovisar vidare kompletterande uppgifter från vissa av stödmottagarna och förordar att ändringar i skattesatser sker efter det nya resultatet. Energimyndigheten är också bekymrad över att de ökade rapporteringskraven innebär en ökad arbetsbelastning för myndigheten och utökad regelbörda för företagen. *Energigas Sverige* anför att biogas inte är i riskzonen för överkompensation och betonar graden av uppgiftslämnande inte bör ökas för exempelvis detta bränsle. Dock betonar Skogsindustrierna, *Östsvenska Handelskammaren*, *Buss i Väst AB*, *Sveriges Frö- och Oljeväxtodlare ekonomisk förening (Frö- och Oljeväxtodlarna)*, *Sveriges bussföretag, Perstorp Bioproducts AB (Perstorp)*, *FAC Flygbussarna Airport Coaches AB (Flygbussarna)*, *Svensk kollektivtrafik*, *Veolia Transport Sverige AB (Veolia)*, *Västsvenska kemiindustriklustret, Hållbar Kemi 2030, Lantbrukarnas Riksförbund Östergötland (LRF Östergötland)*, *Biofuel Express S AB*, *Lantmännen Energi*, *Innovations- och Kemiindustrierna i Sverige (IKEM)*, *Energifabriken*, *Gröna Bilister, Trafikförvaltningen i Stockholms Läns Landsting,* Ecobränsle AB samt SERO att underlaget i den övervakningsrapport som Energimyndigheten lämnat till regeringen avseende skattebefrielse för flytande biodrivmedel år 2013 är bristfälligt och därför bör uppdateras innan regeringen fattar beslut i frågan. Skogsindustrierna, Östsvenska Handelskammaren, Buss i Väst AB, Sveriges bussföretag, *Södra Skogsägarna ekonomisk förening (Skogsägarna)*, Flygbussarna, Veolia, LRF Östergötland, Biofuel Express S AB, *Svenska Bioenergiföreningen (Svebio)*, *Swea Energi AB*, Trafikförvaltningen i Stockholms Läns Landsting samt Ecobränsle anför att hänsyn bör tas till kostnaderna i samband med användningen av drivmedlen Även *Scania CV AB*, Veolia och *Sveriges Åkeriföretag* anser att en kontroll av att beräkningarna är korrekta behövs samt att eventuella korrigeringar ska påverka den slutliga förändringen av beskattningen av Fame. Enligt Östsvenska Handelskammaren AB, Bussbolaget i Väst AB, LRF Östergötland samt Swea Energi AB bör användarkostnaden och klimataspekten vägas in tydligare. Svebio och Energifabriken anför att den höjda beskattningen av Fame inte är teknikneutral eftersom HVO och Fame produceras av samma råvaror men beskattas olika. Energikontoret östra Götaland och Perstorp föreslår en höjning av koldioxidskatten på fossila alternativ. LRF, Svebio samt SERO anser att regeringen bör hävda Sveriges rätt att utan inblandning av EU-kommissionen fatta beslut om beskattningen av biodrivmedel och enligt Energikontoret östra Götaland bör regeringen revidera överkompensationsregeln i dialog med EU. *Business Region Göteborg AB* vill ha en närmare belysning av konsekvenserna vad gäller marknadsutveckling på såväl kort som lång sikt samt av sysselsättningsaspekterna. Buss i Väst AB, Flygbussarna, Veolia, Lantmännen Energi, Energifabriken, Energikontoret östra Götaland och Sveriges Åkeriföretag bedömer att förslaget medför minskad användning av biodrivmedel och efterfrågar en konsekvensanalys av förslagets klimateffekt. Sveriges Bussföretag och Trafikförvaltningen i Stockholms Läns Landsting anser att förslagets effekter för busstrafiken bör utredas. Östsvenska Handelskammaren, *Stenungsunds kommun*, Business Region Göteborg AB, Veolia samt SERO menar att förslaget riskerar att bromsa omställningen till förnybara bränslen och att detta negativt drabbar de svenska företag som investerat i sådan produktion. med risk för att svensk-producerad Fame kommer att slås ut. Perstorp, Hållbar Kemi 2030 samt Ecobränsle AB anser även att Fame diskrimineras jämfört med andra biodrivmedel eftersom det t.ex. inte görs någon kalkyl för HVO och en högre vinstmarginal accepteras för ED95. *TRB Sverige AB* anför att bolagets åkerier kommer att ställa om från ren Fame till fossilt dieselbränsle. Enligt Fuelpoint AB och Sveriges Åkeriföretag bör förslaget genomföras successivt under en längre period. Energifabriken förordar fortsatt skattebefrielse för höginblandad Fame. Även LRF förordar fortsatt full skattebefrielse för alla hållbara biodrivmedel. *Kommerskollegium* anger att någon anmälan av förslaget inte är nödvändig enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster, ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 98/48/EG. Enligt Kommerskollegium

krävs heller ingen anmälan enligt WTO:s TBT-avtal (Agreement on Technical Barriers to Trade (1995)). Ett flertal remissinstanser har också lämnat synpunkter utan direkt koppling till detta lagstiftningsärende.

Skälen för regeringens förslag: För hållbara biodrivmedel gäller i dag viss befrielse från energiskatt och hel befrielse från koldioxidskatt. Skattebefrielsen har hittills i sin helhet betraktats av Europeiska kommission som ett driftsstöd enligt de regler om statsstöd som finns i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Enligt de statsstödsbeslut som gällde fram t.o.m. den 30 april 2014 är regeringen skyldig att årligen rapportera till kommissionen att någon överkompensation inte sker genom den skattelättnad som ges till dessa biodrivmedel alternativt att agera så snart som möjligt för att åtgärda överkompensationen. Om en konstaterad överkompensation inte åtgärdas kan de företag som överkompenseras bli skyldiga att betala tillbaka den del av skattebefrielsen som motsvarar överkompensationen jämte ränta. Kommissionen har den 24 juni 2014 beslutat om en förlängning av stödperioden fram t.o.m. utgången av 2015.

Energimyndigheten har i uppdrag att årligen rapportera till regeringen om de skattebefriade biodrivmedlen överkompenserats. Kostnadskalkylen i övervakningsrapporten avseende skattebefrielse för flytande biodrivmedel 2013 (finns tillgänglig i Näringsdepartementet, N2014/1361/E) visar att överkompensation förelåg för Fame, både i höginblandad och i låginblandad form. Enligt Energimyndighetens beräkningar i övervakningsrapporten för 2013 uppgick överkompensationen av Fame till 0,88 kronor per liter för låginblandad Fame och till 1,29 kronor per liter för höginblandad Fame. Detta kan enligt Energimyndigheten bero på att de europeiska råvarupriserna för Fame fortsatte att sjunka under 2013. I övervakningsrapporten konstaterar Energimyndigheten vidare att priset på biodiesel väntas sjunka även fortsättningsvis. Övrig användning av biodrivmedel som omfattas av statsstödsbeslutet överkompenserades inte under 2013.

Kommissionen har i sitt statsstödsbeslut om förlängt godkännande av skattebefrielsen för tid efter den 30 april 2014 angett att bedömningen att stödordningen är förenlig med den inre marknaden vilar på att de åtaganden som regeringen gjort i ärendet genomförs. Detta rör sig om åtgärder för att förhindra överkompensation för Fame under hela den period då åtgärden genomförs. Dessa åtgärder utgörs av:

1. En ökning av energiskatten för Fame som hindrar ett positivt stöd/kostnadsförhållande under 2015 och under åtgärden som helhet, att stödet inte överstiger kostnaderna, med beaktande av det positiva stöd/kostnadsförhållande som förutspås för 2015.
2. Ytterligare en ökning av energiskatten som skulle ge en säkerhetsmarginal.
3. En reform av övervakningssystemet, i syfte att öka prognosernas kvalitet och göra dem mer tillförlitliga och att sammanställa övervakningsrapporter oftare än en gång om året, så att man redan under den andra hälften av 2015 kan ta itu med en eventuell överkompensation till följd av en oväntad utveckling på biodrivmedel- och råvarumarknaderna.

Regeringen kan konstatera att för 2013 överkompenserades Fame som används som drivmedel. Överkompensationen gäller både höginblandad Fame och Fame som låginblandas i dieselbränsle. Den uppkomna överkompensationen måste utan dröjsmål åtgärdas. Om en konstaterad överkompensation inte åtgärdas kan de företag som överkompenseras bli skyldiga att betala tillbaka den del av skattebefrielsen som motsvarar överkompensationen jämte ränta. Regeringen anser att det av den anledningen inte är möjligt att genomföra förslaget successivt under en längre period, vilket *Fuelpoint AB* och *Sveriges Åkeriföretag* förespråkar. Av samma anledning bedömer regeringen att det inte är möjligt att medge fortsatt full skattebefrielse för alla hållbara biodrivmedel, vilket *LRF* förordar, eller till höginblandad Fame, vilket *Energifabriken* förordar. Det är angeläget att skatteregler och åtgärder är hållbara och försvarbara i ett EU-rättsligt perspektiv. Det är också viktigt att ge stabila villkor för de aktörer som producerar och handlar med biodrivmedel. Både energiskatten och koldioxidskatten är att anse som miljörelaterade skatter. Eftersom Sveriges skattebefrielse och nedsättning av skatterna för biodrivmedel är utformade så att åtgärderna

utgör statsstöd enligt reglerna i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt måste stödordningen uppfylla kraven i miljöstödsriktlinjerna. I annat fall kan stödet betraktas som ett otillåtet statsstöd som kan resultera i återkrav av stödbeloppet, inklusive ränta, från berörda företag. Sverige kan därför inte, som LRF, *Svebio* och *SERO* önskat, fatta beslut om en utformning av beskattningen av biodrivmedel som innefattar statsstöd utan att stödet har godkänts av kommissionen. Inte heller ligger det, som *Energikontoret östra Götaland* önskat, inom regeringens befogenhet att revidera överkompensationsregeln i dialog med EU. Att både befrielsen från koldioxidskatt och energiskatt utgör statsstöd enligt reglerna i fördraget innebär att en höjning av koldioxidskatten på de fossila alternativen, som Energikontoret östra Götaland och *Perstorp* föreslår, ytterligare skulle öka risken för överkompensation för de skattebefriade biodrivmedlen.

Överkompensationen åtgärdas enklast genom att energiskattebefrielsen minskas för det överkompenserade bränslet fr.o.m. den 1 januari 2015. Eftersom överkompensationen bara gäller hög- och låginblandad Fame bedöms det rimligt att endast detta biodrivmedel berörs av ändringen. Prognosen tyder på att Fame i framtiden kommer att vara ännu billigare än sin fossila motsvarighet. För att skapa möjlighet till långsiktiga villkor och undvika att överkompensation återigen inträffar för de berörda bränslena, bör energiskatten därför höjas för hög- och låginblandad Fame så att höjningen motsvarar överkompensationen inklusive en viss säkerhetsmarginal.

Regeringen konstaterar att *Energimyndigheten* i sitt remissyttrande redovisat kompletterande uppgifter från vissa av stödmottagarna, vilket enligt myndigheten leder till ett annat resultat av överkompensationsberäkningen än den som lämnats i den övervakningsrapport avseende skattebefrielse för flytande biodrivmedel 2013 som flera remissinstanser ansett är bristfällig. Enligt de kompletterande uppgifterna uppgick överkompensationen av Fame till 1,13 kronor per liter för låginblandad Fame och till 0,74 kronor per liter för höginblandad Fame.

Utifrån OECD-FAO:s prisprognos på råvaran rapsolja samt bedömningar av prisutvecklingen för fossila drivmedel har överkompensationen prognostiserats för resterande del av stödperioden. Prognosen tyder på att Fame i framtiden kommer att vara ännu billigare än sin fossila motsvarighet. Mot bakgrund av att överkompensationen i det nya underlaget visat sig betydligt mindre än i det underlag som legat till grund för beräkningarna av förslaget i promemorian, delar regeringen Energimyndighetens och ett flertal andra remissinstansers mening att det ändrade underlaget bör föranleda att det remitterade föreslaget till ändringar av skattesatserna omvärderas. Regeringen föreslår därför att befrielsen från energiskatt för Fame som låginblandas i dieselbränsle minskas från 84 procent till 8 procent av den energiskatt som gäller för dieselbränsle. Vidare föreslår regeringen att befrielsen från energiskatt för höginblandad och ren Fame minskas från 100 till 44 procent av den energiskatt som gäller för dieselbränsle. Härigenom hävs den överkompensation som uppkommit under 2013, risken för framtida överkompensation minskas och skattereglernas hållbarhet gentemot unionsrätten upprätthålls. Avseende befrielsen från energiskatt för Fame som låginblandas i dieselbränsle innebär regeringens förslag ingen ändring jämfört med förslaget i den remitterade promemorian. Däremot innebär regeringens förslag en skillnad avseende befrielsen från energiskatt för höginblandad och ren Fame där det remitterade förslagt innebar en minskning av befrielsen från energiskatt från 100 procent till 8 procent av den energiskatt som gäller för dieselbränsle.

För låginblandad Fame bedömer regeringen att energiskatten bör läggas på en nivå motsvarande energiskattesatsen för jämförbart fossilt drivmedel, omräknat efter energiinnehåll. Energiskatt på låginblandad Fame på nivå med likvärdigt bränsle får också anses utgöra ett steg i en långsiktigt hållbar beskattning av biodrivmedel. Regeringen bedömer vidare att säkerhetsmarginalen bör vara lika stor både för hög- och låginblandad Fame.

I en del fall innehåller biodrivmedel bränslebeståndsdelar som inte är av biomasseursprung. Det kan exempelvis röra sig om fossila denatureringsmedel i etanol eller den andel av Fame som framställts av fossil metanol. Fame tillverkas genom att metanol används för att förestra rapsolja till Fame och glycerol. Glycerolen i rapsoljan byts ut mot metanol, vilket innebär att en av de 19 kolatomerna i Fame kommer från metanol som oftast är fossil.

Regeringen förtydligar, på efterfrågan av *Skatteverket*, att koldioxidskatt bör tas ut för den andel av Fame som inte härrör från biomassa (jfr prop. 2013/14:1 s. 422 och 511). Avdrag får inte heller göras från energiskatt för den fossila andelen av Fame.

Regeringen håller inte med de remissinstanser som menar att användarkostnaden och klimataspekten måste vägas in tydligare när man bedömer om det råder överkompensation eller inte. Enligt kommissionens riktlinjer får inte skattebefrielsen för ett biodrivmedel överstiga skillnaden mellan dess produktionskostnad och marknadspriset för energiformen det ersätter. Till följd av detta anser regeringen även, i motsats till Svebio och Energifabriken, att det är rimligt att Fame och HVO beskattas olika eftersom de har olika produktionskostnader.

Den föreslagna ändringen av beskattningen av Fame bedöms inte påverka förutsättningarna för Sverige att uppfylla sitt mål för andel förnybar energi till 2020.

Kommissionen har vidare villkorat sitt statsstödsbeslut med att en reform görs av det svenska övervakningssystemet, i syfte att öka prognosernas kvalitet och göra dem mer tillförlitliga och att sammanställa övervakningsrapporter oftare än en gång om året. Ändringar bör därför göras i bestämmelsen om skyldighet för de skattskyldiga att till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer på begäran lämna de uppgifter som regeringen behöver för sin rapportering till kommissionen, för att tydliggöra att en mer frekvent rapportering än årsvis kommer att ske. Detta kan medföra att en skattskyldig oftare än årligen kan behöva lämna de uppgifter som regeringen behöver för denna rapportering. Regeringen förstår Energimyndighetens oro över att den utökade rapporteringen kommer att innebära ännu högre arbetsbelastning för myndigheten och utökad regelbörda för företag jämfört med den redan nu tidskrävande statsstödsrapporteringen. Eftersom reformen av övervakningssystemet är ett villkor i kommissionens statsstödsbeslut är den utökade rapporteringen dock nödvändig för att kunna utnyttja möjligheten till skattebefrielse för biodrivmedel. Regeringen delar *Skogsindustriernas* uppfattning att enkätunderlaget för Energimyndighetens övervakningsrapport kan förbättras. Detta är också en förutsättning för kommissionens statsstödsbeslut. Nya uppgifter från berörda företag visar på behovet av skärpta rutiner för att få tillförlitliga uppgifter som grund för den nödvändiga statsstödsrapporteringen. Ett arbete med en sådan nödvändig förbättring av systemet kommer inom kort att initieras av Regeringskansliet. Branschens bidrag och samarbetsvilja är avgörande för om Sverige även fortsättningsvis ska kunna fortsätta med en skattebefrielse som är hållbar gentemot unionsrätten. Däremot delar regeringen *Energigas Sveriges* mening att möjligheten att öka graden av uppgiftslämnande inte ska utnyttjas i onödan. Regeringen delar uppfattning med de remissinstanser som anser att framtida prisprognoser är förknippade med osäkerhet. Eftersom tidigare prognoser inte alltid varit tillförlitliga när det gäller att säkert förutsäga avsaknad av överkompensation finns ett villkor i statsstödsbeslutet att med en extra säkerhetsmarginal ta höjd för oväntade utvecklingar.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 7 kap. 3 a, 3 d och 4 a §§ lagen (1994:1776) om skatt på energi, se avsnitt 3.12. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2015 och tillämpas fr.o.m. detta datum.

Bestämmelserna i 7 kap. 3 a och 3 d §§ har ändrats genom beslut av riksdagen (prop. 2013/14:1, bet. 2013/14:FiU1, rskr. 2013/14:56, SFS 2013:957), men dessa ändringar har inte trätt i kraft. I juni 2014 föreslog regeringen att den av riksdagen beslutade lagen (2013:957) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi ska utgå utan att ha trätt i kraft (prop. 2013/14:246). De nu föreslagna ändringarna görs därför utan beaktande av bestämmelserna i deras lydelse enligt SFS 2013:957.

6.21.4 Slopad begränsning av skattebefrielsen för HVO i dieselbränsle

Regeringens förslag: Den begränsning, som innebär att skattebefrielse endast gäller upp t.o.m. 15 volymprocent HVO i dieselbränsle, slopas.

Ändringen träder i kraft den 1 januari 2015 men tillämpas för tid fr.o.m. den 1 maj 2014.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I förtydligande syfte har vissa ändringar gjorts i övergångsbestämmelserna.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Sundsvall*, *Tullverket*, *Jordbruksverket*, *Naturvårdsverket*, *Transportstyrelsen*, *Konkurrensverket* och *Tillväxtverket* har inga synpunkter eller inget att invända mot förslaget. *Energimyndigheten*, *BIL Sweden*, *Skogsindustrierna*, *Svenska Bioenergiföreningen (Svebio)*, *Svenska Petroleum & Biodrivmedelsinstitutet (SPBI)*, *Scania CV AB*, *Preem AB*, *Sveriges Bussföretag*, *Neste Oil AB*, *Södra Skogsägarna ekonomisk förening*, *Svensk kollektivtrafik Service AB*, *FAC Flygbussarna Airport Coaches AB*, *Veolia Transport Sverige AB*, *TRB Sverige AB*, *Lantmännen Energi AB*, *Föreningen Sveriges Bussresearrangörer*, *Gröna Bilister*, *Trafikförvaltningen i Stockholms Läns Landsting*, *Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)*, *Ecopar AB*, *Sveriges Energiföreningars Riksorganisation (SERO)* samt *Sveriges Åkeriföretag* tillstyrker förslaget. *Skatteverket* har inget att invända mot förslaget i sak men har lämnat vissa förslag till alternativa utformningar av författningsförslaget. LRF, Svebio, SPBI, Lantmännen Energi, Gröna Bilister samt *Värmlandsmetanol AB* anför även att begränsningen av skattebefrielsen för etanol och Fame som låginblandas i bensin och dieselbränsle bör tas bort för att skapa teknikneutralitet. *Statoil Fuel & Retail AB* vill se en tidsbegränsad skattebefrielse för HVO samt en likformig beskattning av allt fossilt dieselbränsle. *Arizona Chemical AB (Arizona)*, *AarhusKarlshamn Sweden AB (AAK)* och *Magnus Nilsson Produktion* avstyrker förslaget. *Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)*, *fakulteten för naturresurser och lantbruksvetenskap*, *Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI)*, *Tillväxtanalys*, *Naturskyddsföreningen*, *Regelrådet* samt *Svensk Energi* avstår från att yttra sig eller har inte avhörts. *Skogsstyrelsen* anger att föreslagna ändringar förefaller vara nödvändiga för att säkerställa att energibeskattningen i Sverige överensstämmer med EU:s regelverk. Energimyndigheten och LRF framhåller att även drivmedel med samma KN-nummer som fossil bensin, men med bioråvara, ska omfattas av samma regler som HVO i dieselbränsle. Arizona uppmanar regeringen att besluta om att HVO från råtallolja ska jämställas med fossilt dieselbränsle och beläggas med både koldioxidskatt och energiskatt. Arizona anser vidare att det är orimligt att förslaget ska tillämpas med retroaktivitet fr.o.m. den 1 maj 2014. Magnus Nilsson Produktion anför att förslaget är olyckligt eftersom det sänder signaler om att skattebefrielse av biodrivmedel kommer att ges även fortsättningsvis. Kommerskollegium anger att någon anmälan av förslaget inte är nödvändig enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster. Enligt Kommerskollegium krävs heller ingen anmälan enligt WTO:s TBT-avtal (Agreement on Technical Barriers to Trade (1995). Ett flertal remissinstanser har också lämnat synpunkter utan direkt koppling till detta lagstiftningsärende.

Skälen för regeringens förslag: För HVO (hydrerade vegetabiliska och animaliska oljor och fetter) gäller befrielsen från koldioxidskatt och energiskatt upp t.o.m. 15 volymprocent HVO i dieselbränsle.

Den HVO som förekommer på den svenska marknaden kan betraktas som ett avancerat biodrivmedel. Ofta förekommer även begreppet andra generationens biodrivmedel för dessa. Sådana biodrivmedel har producerats från avfall, restprodukter, cellulosa från icke-livsmedel samt material som innehåller cellulosa eller lignin samt inte är konkurrerande med livsmedelsförsörjning. Dessa drivmedel får räknas dubbelt vid beräkning av målet om andelen energi från förnybara energikällor i samtliga transporter enligt artikel 3.4 och 21.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och om ändring och ett senare upphävande av direktiven 2001/77/EG och 2003/30/EG (förnybartdirektivet). HVO har även fördelen att den kemiska strukturen är sådan att bränslet uppfyller kraven på dieselbränsle i miljöklass 1. Detta innebär att bränslet kan användas i konventionella dieselmotorer utan att någon modifiering är nödvändig. Merkostnaderna för produktion av HVO jämfört med konventionellt, fossilt dieselbränsle är i nuläget så höga att ingen risk för överkompensation bedöms föreligga vid full skattebefrielse av biodrivmedlet. För att förbättra konkurrenskraften för HVO och andra

biobaserade syntetiska drivmedel anser regeringen, i motsats till *Arizona Chemicals* och *AAK*, att full befrielse från koldioxidskatt och energiskatt bör ges för hela den biobaserade andelen. Regeringen föreslår därför att dagens regler som innebär att skattebefrielsen för HVO endast gäller upp t.o.m. 15 volymprocent HVO i dieselbränsle, slopas med retroaktiv tillämpning fr.o.m. den 1 maj 2014. Då syftet med förslaget är att förbättra konkurrenskraften för HVO finner regeringen inte skäl att beakta Arizona Chemicals invändningar mot den retroaktiva tillämpningen. Genom att skattebefria HVO utan en volymmässig begränsning anser regeringen att överskådligheten av energiskattereglerna ökar. Omfattningen av den generella skattebefrielsen kan dock inte garanteras utan beror precis som tidigare bl.a. av hur risken för överkompensation ser ut framöver. Regeringen delar därmed inte *Magnus Nilsson Produktions* uppfattning att förslaget sänder signalen att skattebefrielse kommer ges oavsett utvecklingen framöver. Regeringen håller med *Energimyndigheten* och *LRF* om att det är viktigt att samma möjlighet som ges till biosyntetiska biobränslen i dieselbränsle också ges till biobaserade syntetiska biobränslen i bensin, vilket också sker genom regeringens förslag. Detta kan skapa förutsättningar för en ökad användning av HVO och bidra till omställningen till hållbara transporter. Anledning saknas att i detta lagstiftningsärende behandla frågan om begränsning av skattebefrielsen för låginblandad etanol och Fame i bensin och dieselbränsle, som tagits upp av flera remissinstanser.

Regeringen bedömer, i likhet med *Kommerskollegium*, att någon anmälan av förslaget inte är nödvändig enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster. Regeringen delar också Kommerskollegiums mening att ingen anmälan enligt WTO:s TBT-avtal krävs.

Lagförslag

Förslaget föranleder dels ändringar i 7 kap. 3 c och 3 d §§ lagen (1994:1776) om skatt på energi, dels slopande av 7 kap. 3 b § i den lagen, se avsnitt 3.12. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2015 men tillämpas för tid fr.o.m. den 1 maj 2014.

Bestämmelserna i 7 kap. 3 b–3 d §§ har ändrats genom beslut av riksdagen (prop. 2013/14:1, bet. 2013/14:FiU1, rskr. 2013/12:56, SFS 2013:957), men dessa ändringar har inte trätt i kraft. I juni 2014 föreslog regeringen att den av riksdagen beslutade lagen (2013:957) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi ska utgå utan att ha trätt i kraft (prop. 2013/14:246). De nu föreslagna ändringarna görs därför utan beaktande av bestämmelserna i deras lydelse enligt SFS 2013:957.

6.21.5 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Energiskatten för dieselbränsle, miljöklass 1, uppgår enligt tidigare riksdagsbeslut för 2015 till 1 833 kronor per kubikmeter.

Befrielsen från energiskatt för Fame som låginblandas i dieselbränsle minskas från 84 procent till 8 procent av den energiskatt som gäller för dieselbränsle. Detta innebär en höjning med 1 393 kronor per kubikmeter för låginblandad Fame. Totalt uppgår då energiskatten till 1 686 kronor per kubikmeter vilket motsvarar energiskatt efter energiinnehåll.

Befrielsen från energiskatt för höginblandad Fame minskas från 100 procent till 44 procent av den energiskatt som gäller för dieselbränsle. Detta innebär en höjning med 1 026 kronor per kubikmeter för höginblandad Fame jämfört med 2014.

I och med den höjda energiskatten på låginblandad Fame bedöms skatteintäkterna öka med 0,33 miljarder kronor 2015. Den införda energiskatten på höginblandad Fame medför ökade skatteintäkter med 0,06 miljarder kronor 2015. Förslaget bedöms sammantaget innebära att skatteintäkterna ökar med 0,38 miljarder kronor 2015.

Den slopade begränsningen av skattebefrielsen för HVO bedöms inte ha några offentligfinansiella effekter för 2015, eftersom volymerna av HVO för respektive större aktör då bedöms ligga under 15 procent. Detsamma bedöms gälla för perioden 1 maj–31 december 2014.

Med tanke på att HVO är ett nytt bränsle och användningen i Sverige hittills ökat snabbt föreligger en osäkerhet kring den framtida användningen. Regeringen kommer att följa utvecklingen inom ramen för sin ordinarie

prognosverksamhet över de totala skatteintäkterna, men bedömer att det vid beräkningen av den offentligfinansiella effekten inte finns tillräckliga skäl att frångå beräkningskonventionerna och dess antagande om fasta volymer för åren efter ikraftträdandet.

Effekter för företagen och hushållen

Det är angeläget att ge stabila villkor för de aktörer som producerar och handlar med biodrivmedel. Förslaget åtgärdar den konstaterade överkompensationen och minskar även risken för framtida överkompensation.

Förslaget för Fame som låginblandas i dieselbränsle påverkar blandningens pris vid pump. Priseffekten beror på hur mycket Fame som blandas in. För dieselbränsle med fem procents inblandningsnivå av Fame bedöms priset vid pump öka med knappt 9 öre per liter inklusive moms. Det dieselbränsle som distribueras via drivmedelsbolagens tankstationer innehåller vanligtvis 5–7 procent Fame[92]. Därför påverkas sannolikt merparten av de företag och hushåll som tankar dieselbränsle vid tankbolagens tankstationer. Pumppriseffekt på höginblandad Fame beror på inblandningsnivå. För Fame är pumppriseffekt, inklusive moms, vid 100 procent Fame 1,28 kronor per liter. För lägre inblandningsnivåer blir pumppriseffekten lägre.

Genom att regeringens överkompensationsrapportering till Europeiska kommissionen inte begränsas till att ske årsvis, kan en viss ökning ske av den administrativa bördan för de skattskyldiga då de oftare än i dag kan behöva lämna de uppgifter som regeringen behöver för denna rapportering.

Sveriges Bussföretag, *Trafikförvaltningen i Stockholms Läns Landsting* och *TRB Sverige AB* har anfört att busstrafik och åkerier kommer att ställa om från att köra fordonen på ren Fame till att återigen köra dem på fossilt dieselbränsle. Det är dock en förutsättning för Sveriges möjlighet att även fortsatt ge hel eller delvis befrielse från energiskatt och koldioxidskatt för biodrivmedel att statsstödsreglerna uppfylls. I annat fall är stödet ett otillåtet statsstöd som kan resultera i återkrav av stödbeloppet, inklusive ränta, från berörda företag. I detta ligger att uppkommen överkompensation måste åtgärdas inklusive säkerhetsmarginal.

Förslaget kan leda till något högre priser inom bl.a. kollektivtrafiken. Ett exempel är en buss som kör med 100 procent Fame mellan Stockholm och Arlanda flygplats. Förslaget bedöms innebära att kostnaden per resa skulle öka med ca 18 kronor (4,3mil*4 l/mil*1,026 kr/l ≈ 18 kr). Om bussen har 20 betalande resenärer och hela kostnadsökningen övervältras på biljettpriset innebär detta en prishöjning med 0,95 kronor per enkelbiljett inklusive moms (1,06*18 kr/20 resenärer). *Perstorp*, *Hållbar Kemi 2030*, *LRF Östergötland* och *Business Region Göteborg AB* anför att förslaget kommer ha negativa sysselsättningseffekter. Regeringen bedömer dock effekterna på sysselsättningen som begränsade, särskilt i förhållande till de effekter som är förknippade med att inte åtgärda överkompensationen och därmed riskera återkrav av ett otillåtet statsstöd.

Effekter för miljön

Vissa remissinstanser har anfört att förslaget kan leda till minskad användning av Fame i Sverige. Det bör dock noteras att denna jämförelse utgår från situationen där Fame är överkompenserad och billigare än fossilt dieselbränsle. Det förlängda statsstödsgodkännandet för godkännande av skattebefrielsen för tid efter 30 april 2014, vilar på åtaganden för att förhindra överkompensation för Fame med en säkerhetsmarginal under stödperioden. Om åtagandena inte uppfylls gäller inte statsstödsgodkännandet och skattebefrielsen av biodrivmedel är ett otillåtet statsstöd som kan resultera i återkrav av stödbeloppet, inklusive ränta, från berörda företag. Regeringen anser att åtgärden därför är nödvändig för att ge de aktörer som producerar och handlar med biodrivmedel stabila villkor, även om förslaget utifrån tidigare marknadssituation kan leda till minskad användning av Fame. Förslaget bedöms inte försämra biodrivmedlens konkurrensvillkor i en sådan utsträckning att målet om att minska klimatgaserna med 40 procent påverkas. Förslaget bedöms inte heller påverka möjligheterna för Sverige att uppfylla målet om 50 procent förnybar energi i Sverige 2020. Sverige har ett mål om 10 procent förnybart i transportsektorn 2020. Den förnybara andelen i transportsektorn beräknades

[92] Energimyndigheten (2013) Analys av marknaderna för biodrivmedel.

av Energimyndigheten uppgå till 12,6 procent 2012. Andelen förnybart i transportsektorn ökade 2013 preliminärt till 15,6 procent. Förslaget bedöms inte riskera uppfyllandet av målet om 10 procent förnybart i transportsektorn 2020.

Den slopade begränsningen av skattebefrielsen för HVO bedöms på sikt öka användningen av HVO. Då HVO är ett förnybart drivmedel bedöms detta på sikt öka andelen förnybart i transportsektorn.

Effekter för myndigheter och domstolar
Förslaget bedöms medföra vissa behov av bl.a. informationsinsatser av enklare slag från Skatteverkets sida till berörda företag i anslutning till ikraftträdandet av förslaget. Skatteverket har beräknat att det kommer att uppstå en engångskostnad om 340 000 kronor. Kostnaden bedöms försumbar och kan rymmas inom befintliga och beräknade anslagsramar för utgiftsområdet.

Förslaget bedöms inte medföra några merkostnader eller något merarbete för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

6.22 Fordonsskatt

6.22.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2015 tagits fram (dnr Fi2014/1430). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 5, avsnitt 1*. Promemorian har remitterats under våren 2014 och innehåller bl.a. förslag om höjd fordonsskatt för lätta fordon. Promemorians lagförslag i denna del finns i *bilaga 5, avsnitt 2*. Förslaget har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5, avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet.

Genom lag (2009:1468) om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227) gjordes vissa ändringar i bilaga 2 till vägtrafikskattelagen. Ändringarna avsåg förslag i proposition 2009/10:41, Vissa punktskattefrågor med anledning av budgetpropositionen för 2010. I propositionen återgavs den föreslagna lydelsen av punkten 2.6.1 i bilaga 2 till vägtrafikskattelagen av förbiseende felaktigt i viss del. Detta genom att siffran 20 999 avslutar tabellen avseende skattevikten i punkten 2.6.1 i stället för rätteligen ett tankestreck på samma sätt som i övriga tabeller i bilaga 2. I denna proposition föreslås att felaktigheten korrigeras. Förslaget har beretts under hand med Skatteverket.

Lagrådet
Förslagen om höjd fordonsskatt för lätta fordon och korrigeringen av lydelsen i bilaga 2 till vägtrafikskattelagen är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

6.22.2 Beskattningen av lätta fordon

Fordonsskatt ska betalas för personbilar, lätta bussar och lätta lastbilar bl.a. utifrån fordonets koldioxidutsläpp per kilometer. För äldre fordon ska dock fordonsskatt betalas bl.a. utifrån fordonets vikt.

De fordon som beskattas inom det koldioxidbaserade systemet för fordonsskatt är personbilar klass I som är av fordonsår 2006 eller senare, personbilar klass I som är av tidigare fordonsår än 2006, men som uppfyller kraven för miljöklass 2005, El eller Hybrid enligt bilaga 1 till den upphävda lagen (2001:1080) om motorfordons avgasrening och motorbränslen. Även personbilar klass II (husbilar), lätta bussar och lätta lastbilar som har blivit skattepliktiga för första gången efter utgången av 2010 beskattas inom det koldioxidbaserade systemet för fordonsskatt. Ovanstående framgår av 2 kap. 7 § första stycket vägtrafikskattelagen (2006:227).

De fordon som beskattas inom det viktbaserade systemet för fordonsskatt är personbilar klass I som är av fordonsår 2005 eller tidigare, och som inte uppfyller kraven för miljöklass 2005, El eller Hybrid enligt bilaga 1 till den upphävda lagen om motorfordons avgasrening och motorbränslen. Även personbilar klass II, lätta bussar och lätta lastbilar som har blivit skattepliktiga för första gången före utgången av 2010 beskattas inom det viktbaserade systemet för fordonsskatt. Detta framgår av 1 och 3 §§ lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt.

Vid beskattningen av lätta fordon är utgångspunkten att den sammanlagda fordonsskatten och drivmedelsskatten beloppsmässigt

ska vara lika för ett specifikt fordon som körs en viss genomsnittlig sträcka, oavsett om fordonet drivs med bensin eller dieselbränsle. För att kompensera för att skatten på dieselbränsle är lägre än skatten på bensin, är fordonsskatten högre för de fordon som kan drivas med dieselbränsle.

I det koldioxidbaserade systemet för fordonsskatt tas även ut ett miljötillägg för fordon som kan drivas med dieselbränsle i syfte att kompensera för att dessa fordon har högre utsläpp av kväveoxid och partiklar.

Vissa lätta fordon är befriade från fordonsskatt. Det är nya personbilar klass I och II, lätta bussar och lätta lastbilar som uppfyller vissa krav på bl.a. fordonets koldioxidutsläpp per kilometer. Skattebefrielsen infaller under de fem första åren från det att fordonet har blivit skattepliktigt för första gången (2 kap. 11 a § vägtrafikskattelagen). Veteranfordon som avses i 2 kap. 2 § första stycket 2 vägtrafikskattelagen är inte skattepliktiga (4 § lagen med särskilda bestämmelser om fordonsskatt).

Den koldioxidbaserade fordonsskatten har sedan 2006 använts som ett komplement till koldioxidskatten och stimulerar till ägande av fordon med låga koldioxidutsläpp. Fordonsskatten är även en skattebas som ger stabila skatteintäkter till staten.

Det koldioxidbaserade systemet för fordonsskatt

För fordon som beskattas inom det koldioxidbaserade systemet tas fordonsskatt ut med ett grundbelopp och i förekommande fall ett koldioxidbelopp (2 kap. 7 § första stycket vägtrafikskattelagen). Grundbeloppet är 360 kronor för ett skatteår (2 kap. 8 § vägtrafikskattelagen). För fordon som släpper ut mer koldioxid än 117 gram per kilometer tas även ut ett koldioxidbelopp. Koldioxidbeloppet är för ett skatteår 20 kronor per gram koldioxid som fordonet vid blandad körning släpper ut per kilometer utöver 117 gram (2 kap. 9 § första stycket vägtrafikskattelagen).

För fordon som är utrustade med teknik för drift med en bränsleblandning som till övervägande del består av alkohol, eller helt eller delvis med annan gas än gasol, är koldioxidbeloppet 10 kronor per gram koldioxid som fordonet vid blandad körning släpper ut per kilometer utöver 117 gram (2 kap. 9 § andra stycket vägtrafikskattelagen).

För fordon som kan drivas med dieselbränsle ska summan av grundbeloppet och koldioxidbeloppet multipliceras med en bränslefaktor och ett miljötillägg tas ut (2 kap. 7 § andra stycket vägtrafikskattelagen). Bränslefaktorn är 2,33 (2 kap. 10 § första stycket vägtrafikskattelagen). Bränslefaktorn höjer fordonsskatten för dieseldrivna lätta fordon för att kompensera för att energiskatten på dieselbränsle är lägre än energiskatten på bensin. Miljötillägget är 500 kronor för fordon som har blivit skattepliktiga för första gången före utgången av 2007, och 250 kronor för fordon som har blivit skattepliktiga för första gången efter utgången av 2007 (2 kap. 10 § andra stycket vägtrafikskattelagen).

Det viktbaserade systemet för fordonsskatt

För fordon som beskattas inom det viktbaserade systemet framgår fordonsskattens storlek för ett skatteår av bilagan till lagen med särskilda bestämmelser om fordonsskatt (6 § andra stycket lagen med särskilda bestämmelser om fordonsskatt). För dessa fordon tas fordonsskatt ut med ett grundbelopp och i förekommande fall även med ett eller flera tilläggsbelopp. Grundbeloppet bestäms utifrån fordonets skattevikt i jämförelse med olika viktintervall. Med skattevikt avses tjänstevikten för personbilar klass I samt totalvikten för personbilar klass II, lätta bussar och lätta lastbilar (2 § andra stycket lagen med särskilda bestämmelser om fordonsskatt). Grundbeloppet bestäms även utifrån vad det är för typ av fordon och om fordonet kan drivas med dieselbränsle eller inte. Utöver grundbeloppet tillkommer i förekommande fall ett tilläggsbelopp för varje helt 100 kilogram som fordonets vikt överstiger den lägsta vikten inom viktintervallet. Även tilläggsbeloppet bestäms utifrån de ovan nämnda kriterierna. För att ta hänsyn till att skatten är lägre på dieselbränsle än bensin, är fordonsskatten högre för de fordon som kan drivas med dieselbränsle än för de fordon som kan drivas med bensin.

6.22.3 Höjd fordonsskatt i det koldioxidbaserade systemet

Regeringens förslag: Fordonsskatten höjs för flertalet personbilar, lätta bussar och lätta lastbilar i det koldioxidbaserade systemet.

Höjningen sker genom att utsläppsnivån för när koldioxidbeloppet börjar tas ut sänks från 117 gram till 111 gram koldioxid per kilometer samt genom att koldioxidbeloppet höjs från 20 kronor till 22 kronor. För fordon som är utrustade med teknik för drift med en bränsleblandning som till övervägande del består av alkohol, eller helt eller delvis med annan gas än gasol, höjs koldioxidbeloppet från 10 kronor till 11 kronor.

Samtidigt höjs bränslefaktorn som används vid beräkningen av fordonsskatten för dieseldrivna lätta fordon från 2,33 till 2,37.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2015.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Folkhälsomyndigheten*, *Konjunkturinstitutet*, *Riksförbundet Mobil Fritid*, *Sveriges Advokatförbund* och *Sveriges Kommuner och Landsting* tillstyrker förslaget. Folkhälsomyndigheten, Konjunkturinstitutet och Sveriges Kommuner och Landsting anser att höjd fordonsskatt är positivt för miljön.

Kammarrätten i Göteborg, *Förvaltningsrätten i Göteborg*, *Förvaltningsrätten i Linköping*, *Justitiekanslern*, *Domstolsverket*, *Kommerskollegium*, *Finansinspektionen*, *Skatteverket*, *Kronofogdemyndigheten*, *Bokföringsnämnden*, *Kammarkollegiet*, *Statistiska centralbyrån*, *Transportstyrelsen* och *Trafikanalys* har inte några invändningar mot förslaget. Trafikanalys anser att förslaget är ett litet steg i rätt riktning men att ytterligare åtgärder krävs för att de transportpolitiska målen ska uppnås.

Stockholms Handelskammare, *Ekonomistyrningsverket*, *Bil Sweden*, *Svenskt Näringsliv*, *Företagarna*, *Motorbranschens riksförbund*, *Näringslivets Skattedelegation*, *Svenska Bankföreningen* och *LO* ifrågasätter förslaget.

Näringslivets Skattedelegation, Svenskt Näringsliv, Svenska Bankföreningen och Stockholms Handelskammare anser att fordonsskatten inte regelmässigt bör höjas som en följd av att fordonen uppfyller högre miljökrav. Vidare framhåller de att skatt på bränslekonsumtion är ett bättre styrmedel än fordonsskatt, eftersom koldioxidutsläppen är direkt relaterade till bränsleförbrukningen.

Motormännens Riksförbund, *Näringslivets Regelnämnd* och *Regelrådet* avstyrker förslaget.

Motormännens Riksförbund, Motorbranschens Riksförbund och Bil Sweden anser att fordonsskatten inte bör höjas eftersom kostnaderna för vägunderhåll och väginvesteringar är lägre än intäkterna från fordonsskatten. Motormännens Riksförbund anser även att förslaget slår hårt mot hushållen och de som bor i glesbygd samt är kritiska till höjningen av fordonsskatt såsom en miljöåtgärd.

Transportsstyrelsen och Motormännens Riksförbund påpekar att det i en utredning, Fossilfrihet på väg (SOU 2013:84), finns ett förslag om att succesivt sänka bränslefaktorn i stället för som enligt detta förslag, att höja den. LO ifrågasätter att bränslefaktorn höjs eftersom drivmedelsskatten inte har ändrats. Ekonomistyrningsverket anser att förslaget gynnar ägare till dieseldrivna fordon som kör långa sträckor framför dem som kör korta sträckor och enligt deras beräkningar bör bränslefaktorn vara högre.

Näringslivets Regelnämnd och Regelrådet anser att förslagets konsekvensutredning är bristfällig. Företagarna anser att skattereglerna inte får leda till ökade kostnader för små företag på landsbygden och efterfrågar analys på hur dessa berörs av förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Ökad koldioxidrelatering och höjt koldioxidbelopp

Fordonens energieffektivitet ökar successivt. För att öka den andel av fordonsskatten som beräknas utifrån fordons koldioxidutsläpp bör utsläppsnivån för när koldioxidbeloppet börjar tas ut sänkas från 117 gram till 111 gram koldioxid per kilometer. Därigenom ökar koldioxidrelateringen inom det koldioxidbaserade systemet för fordonsskatt. I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 443/2009 av den 23 april 2009 om utsläppsnormer för nya personbilar som en del av gemenskapens samordnade strategi för att minska koldioxidutsläppen från lätta fordon anges att målet för de genomsnittliga koldioxidutsläppen från nya personbilar är 95 gram koldioxid per kilometer fr.o.m. år 2020. Ändringen innebär att nivån för när koldioxidbeloppet börjar tas ut närmar sig EU:s mål för de genomsnittliga koldioxidutsläppen från nya personbilar.

För att öka differentieringen inom det koldioxidbaserade systemet för fordonsskatt bör

även koldioxidbeloppet höjas från 20 kronor till 22 kronor. Ändringen innebär att ett koldioxidbelopp om 22 kronor tas ut vid beskattningen av lätta fordon som kan drivas med bensin eller dieselbränsle för varje gram koldioxid fordonet släpper ut per kilometer utöver 111 gram. Därmed ges ett ökat incitament till att äga fordon med låga utsläppsvärden av koldioxid.

Differentieringen inom det koldioxidbaserade systemet för fordonsskatt bör även öka för fordon som är utrustade med teknik för drift med en bränsleblandning som till övervägande del består av alkohol, eller helt eller delvis med annan gas än gasol. Det koldioxidbelopp som gäller för dessa fordon bör höjas från 10 kronor till 11 kronor. Ändringen innebär att ett koldioxidbelopp om 11 kronor tas ut vid beskattningen av lätta fordon som kan drivas med etanolbränsle eller gasbränsle, förutom gasol, för varje gram koldioxid fordonet släpper ut per kilometer utöver 111 gram. Höjningen av koldioxidbeloppet för dessa fordon är procentuellt lika hög som höjningen av det koldioxidbelopp som gäller för fordon som kan drivas med bensin eller dieselbränsle. Förhållandet mellan koldioxidbeloppen är således fortfarande detsamma.

Flera remissinstanser avstyrker eller ifrågasätter förslaget. Regeringen anser även med beaktande av dessa synpunkter att ändringen är motiverad. En höjning av fordonsskatten genom att gränsen för när koldioxidbeloppet tas ut sänks och koldioxidbeloppet höjs bedöms i högre grad än tidigare styra mot val av fordon med låga koldioxidutsläpp. Ändringen görs för att öka koldioxidrelateringen och differentieringen i fordonsbeskattningen.

Regeringen instämmer i att koldioxidskatten på drivmedel är det primära styrmedlet för att minska koldioxidutsläppen från fordon, eftersom den skatten har en direkt koppling till fordonets användning och därmed också till fordonets koldioxidutsläpp. Regeringen anser dock att fordonsskatten även fortsättningsvis bör användas som ett kompletterande styrmedel för att minska koldioxidutsläppen.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Ändring av bränslefaktorn som används vid beskattningen av dieseldrivna lätta fordon

En ändring av fordonsskatten i det koldioxidbaserade systemet medför att den bränslefaktor som används vid beräkningen av fordonsskatten för fordon som kan drivas med dieselbränsle måste räknas om. För närvarande är bränslefaktorn 2,33. För det fall fordonsskatten ändras, bör även bränslefaktorn justeras.

Storleken på bränslefaktorn bestäms med utgångspunkt i en genomsnittlig personbil, som körs en genomsnittlig årlig körsträcka, och skillnaden i drivmedelsskatt för bensin och dieselbränsle. Bränslefaktorn bestäms vidare med beaktande av fordonsskattens storlek, utan bränslefaktorn. Utgångspunkten för beräkningen är att en ägare av en genomsnittlig personbil som kan drivas med dieselbränsle ska betala en högre fordonsskatt, motsvarande vad fordonsägaren skulle betalat i energiskatt på dieselbränsle om den hade varit lika hög som energiskatten på bensin.

Formeln för att kalibrera bränslefaktorn (BF) är:

$$BF = (Fordonsskatt_{utan\ BF} + energiskatte\text{-}subvention) / Fordonsskatt_{utan\ BF}$$

För att beräkna bränslefaktorn med utgångspunkt i skillnaden i energiskatt mellan bensin och dieselbränsle, kan energiskatten räknat per kWh användas som referens. Energiskatten på bensin, miljöklass 1, är beslutad till 3,25 kronor per liter för 2015 (35,6 öre per kWh). För dieselbränsle, miljöklass 1, är energiskatten beslutad till 1,833 kronor per liter (18,4 öre per kWh) för 2015. Med denna utgångspunkt ska fordonsskatten vara lika för fordon som släpper ut lika mycket koldioxid per kilometer vid blandad körning när energiskatten på dessa drivmedel är lika per kWh, oavsett om de drivs med bensin eller med dieselbränsle.

Energiskattesubventionen beräknas genom att skillnaden mellan energiskatt på bensin och dieselbränsle (inklusive mervärdesskatt) multipliceras med en genomsnittlig körsträcka och fordonets drivmedelsförbrukning. Energiskattesubventionen beräknas till 1 966 kronor (1,747* 1,25*1 500*0,6). För beräkningen inom parentesen anger 1,747 skillnaden i kronor per liter i energiskatt för 2015 mellan bensin och dieselbränsle, om dieselbränslet skulle beskattas med samma energiskatt per kWh som bensin. Faktorn 1,25 används för att få energiskatteskillnaden inklusive mervärdesskatt. Den genomsnittliga körsträckan är ca 1 500 mil per år och den genomsnittliga drivmedelsförbrukningen är ca 0,6 liter per mil. Energiskattesubventionen har p.g.a. redan beslutade

indexuppräkningar av energiskatten på bensin och dieselbränsle ökat från 1 901 kronor 2014 till 1 966 kronor 2015.

Vid beräkningen av bränslefaktorn ska även fordonsskatten, utan bränslefaktor, för en genomsnittlig diseldriven personbil beaktas. Fordonsskatten, utan bränslefaktorn, för ett sådant fordon höjs från 1 220 kronor till 1 438 kronor som en följd av att gränsen för när koldioxidbeloppet tas ut sänks från 117 gram till 111 gram koldioxid per kilometer och att koldioxidbeloppet höjs från 20 kronor till 22 kronor. Höjningen av fordonsskatten för en genomsnittlig dieseldriven personbil är således 218 kronor obeaktat bränslefaktorn och miljötillägget. Vid beräkningen av fordonsskatten har beaktats att fordonsflottan blivit mer effektiv. Detta innebär att fordonsskatten för en genomsnittlig dieseldriven personbil, utan bränslefaktor, har blivit lägre. Miljötillägget beaktas inte i beräkningen av bränslefaktorn, eftersom detta tillägg ska kompensera för de högre kväveoxid- och partikelutsläppen från dieseldrivna lätta fordon.

Bränslefaktorn beräknas således enligt följande: BF=(1 438+1 966)/1 438 ≈ 2,37. Vid beräkningen av bränslefaktorn beaktas att mervärdesskatt normalt ingår i drivmedelskostnaden.

Sammantaget innebär höjningen av fordonsskatten, den något högre energiskatten och justeringen för att fordonen har blivit mer effektiva, att bränslefaktorn bör höjas från 2,33 till 2,37.

Ändringen av bränslefaktorn innebär att fordonsskatten höjs för dieseldrivna lätta fordon.

Flera remissinstanser har haft synpunkter på ändringen av bränslefaktorn. Eftersom förslaget gäller en höjning av fordonsskatten inom ramen för det nuvarande systemet för koldioxidbaserad fordonsskatt, och energiskatten på dieselbränsle är lägre än energiskatten på bensin, bör bränslefaktorn justeras. I detta fall innebär justeringen en höjning av bränslefaktorn eftersom fordonsskatten höjs, energiskatten blir något högre 2015 och fordonen dessutom i genomsnitt har blivit mer energieffektiva. Den genomsnittliga körsträckan är en schablon som ska ge en rättvisande bild över tid. Vid bedömningen av den genomsnittliga körsträckan bör inte bara statistik för de nyaste fordonen som kan drivas med dieselbränsle beaktas utan, statistik för alla de lätta fordon som omfattas av den koldioxidbaserade fordonsskatten är relevant. Med beaktande av ovanstående bedömer regeringen att nivån på höjningen av bränslefaktorn är väl avvägd.

Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Lagförslag

Förslagen föranleder ändringar i 2 kap. 9 och 10 §§ vägtrafikskattelagen (2006:227), se avsnitt 3.26.

6.22.4 Höjd fordonsskatt i det viktbaserade systemet

Regeringens förslag: Fordonsskatten för personbilar, lätta bussar och lätta lastbilar i det viktbaserade systemet höjs med ca 11 procent för dieseldrivna fordon och ca 14 procent för övriga fordon.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2015.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt om förslaget rörande höjd fordonsskatt i det viktbaserade systemet. För remissinstansernas synpunkter i allmänhet gällande förslaget om höjd fordonsskatt, se avsnitt 6.22.3.

Skälen för regeringens förslag: Vid ändringar av fordonsskatten i det koldioxidbaserade systemet bör följdändringar göras i det viktbaserade systemet för fordonsskatt. Detta för att undvika att de äldre fordonen, som allmänt sett är sämre från miljö- och trafiksäkerhetssynpunkt, beskattas lindrigare. Eftersom fordonsskatten höjs för de fordon som beskattas inom det koldioxidbaserade systemet bör således även fordonsskatten höjas för de fordon som beskattas inom det viktbaserade systemet. Förändringen i det viktbaserade systemet för fordonsskatt bör, för ett fordon med vikt mellan 1 400–1 500 kilogram, motsvara den beloppsmässiga höjningen för ett genomsnittligt fordon i det koldioxidbaserade systemet för fordonsskatt. Med hänsyn till den aktuella höjningen av fordonsskatten i det koldioxidbaserade systemet bör skatten höjas i det viktbaserade systemet med ca 11 procent för dieseldrivna lätta fordon och ca 14 procent för

övriga lätta fordon. Ändringen innebär att grundbeloppen och flertalet tilläggsbelopp höjs i det viktbaserade systemet för fordonsskatt.

Remissinstansernas synpunkter har bemötts i avsnitt 6.22.3.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Lagförslag

Förslagen föranleder ändringar i bilagan till lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt, se avsnitt 3.27.

6.22.5 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Förslagen om höjd fordonsskatt bedöms öka skatteintäkterna med sammanlagt 1,51 miljarder kronor 2015. Av dessa skatteintäkter bedöms 1,07 miljarder kronor vara intäkter från den koldioxidbaserade fordonsskatten och resterande 0,44 miljarder kronor bedöms vara intäkter från den viktbaserade fordonsskatten. Vid nyregistrering ökar antalet fordon i det koldioxidbaserade systemet för fordonsskatt med åtminstone samma storleksordning (ökande skattebas), som antalet fordon minskar i det viktbaserade systemet för fordonsskatt. På lång sikt kommer enbart intäkter från den koldioxidbaserade fordonsskatten.

Effekter för företagen och hushållen

För fordon i det koldioxidbaserade systemet för fordonsskatt är nivån på höjningen beroende av fordonets koldioxidutsläpp per kilometer och beroende av vilken typ av drivmedel fordonet kan drivas med. Fordonsskatten för en bensindriven personbil som släpper ut 117 gram koldioxid per kilometer höjs med 132 kronor per år. I genomsnitt höjs fordonsskatten för en bensindriven personbil med 268 kronor per år. För en personbil som kan drivas med etanolbränsle eller gasbränsle, förutom gasol, och som släpper ut 117 gram koldioxid per kilometer blir höjningen av fordonsskatten 66 kronor per år. Fordonsskatten blir oförändrad för fordon som drivs med bensin, etanolbränsle eller gasbränsle, förutom gasol, och som högst släpper ut 111 gram koldioxid per kilometer.

För dieseldrivna fordon som släpper ut minst 117 gram koldioxid per kilometer varierar fordonsskatten utifrån utsläppsnivån. I och med att bränslefaktorn justeras upp från 2,33 till 2,37 höjs fordonsskatten för dieseldrivna lätta fordon. För de dieseldrivna fordon som släpper ut högst 111 gram koldioxid per kilometer innebär förslaget en höjning av fordonsskatten med 14 kronor per år.

För de fordon som släpper ut mellan 111 gram och 117 gram koldioxid per kilometer innebär förslaget att fordonet kommer att beskattas utifrån dess koldioxidutsläpp inom detta intervall.

Sammantaget innebär förslaget för de flesta fordonsägarna en höjning av fordonsskatten med mellan ca 100 och 800 kronor per år och fordon. Fördelningseffekterna av förslaget bedöms därför vara begränsade. I tabell 6.20 redovisas konsekvenser för ett urval av bilar som beskattas inom det koldioxidbaserade systemet för fordonsskatt.

För samtliga personbilar, lätta bussar och lätta lastbilar i det viktbaserade systemet för fordonsskatt höjs fordonsskatten. Höjningen är ca 11 procent för dieseldrivna fordon och ca 14 procent för övriga. Detta innebär att fordonsskatten höjs med 269 kronor för en bensindriven personbil klass I som väger mellan 1 401 och 1 500 kilogram. För en dieseldriven personbil klass I som väger mellan 1 401 och 1 500 kilogram, innebär förslaget att fordonsskatten höjs med 566 kronor per år. För en bensindriven personbil klass I i viktintervallet 0-900 kilogram höjs fordonsskatten med 112 kronor per år. För en dieseldriven personbil klass I i viktintervallet 0–900 kilogram höjs fordonsskatten med 230 kronor per år.

Ändringarna innebär att fordonsskatten höjs för flertalet personbilar, lätta bussar och lätta lastbilar.

Om fordonsskatten för ett fordon ska tas ut med ett högre belopp än tidigare på grund av att bestämmelserna har ändrats och fordonsskatt enligt de äldre bestämmelserna redan har beslutats för tiden efter ikraftträdandet, ska tillkommande skattebelopp betalas för tiden fr.o.m. dagen för ändringen till utgången av skatteåret, eller om fordonsskatt har beslutats för en skatteperiod, till utgången av skatteperioden (5 kap. 13 § vägtrafikskattelagen).

Således kommer många fordonsägare att tilläggsdebiteras fordonsskatt. Tillkommande fordonsskatt behöver inte betalas om den understiger 200 kronor (5 kap. 14 § andra stycket vägtrafikskattelagen).

År 2013 var knappt en miljon personbilar registrerade på juridiska personer. Flertalet av dessa kommer enligt förslaget att få en skattehöjning. Sannolikt kommer även vissa av fordonsägarna att få tilläggsdebiteringerar vilket medför ökad administrativ börda vid ett betalningstillfälle. Förslaget förväntas inte medföra något administrativt merarbete för små företag i förhållande till större företag eller för företag på landsbygden i förhållande till företag i städerna i form av förändrade rutiner, ytterligare uppgiftslämnande eller liknande. Regeringen har i konsekvensanalysen beaktat relevanta delar av synpunkterna från Näringslivets Regelnämnd, Regelrådet och Företagarna om de effekter förslaget får för företagen.

Tabell 6.20 Exempel på fordonsskatt

Före och efter höjning (kr/år)

Fordon	A. Nuvarande fordonsskatt (kr/år)	B. Skatt enl. förslag (kr/år)	C=B-A. Skattehöjning enl. förslag
Bensindriven (≤ 111 g/km)	360	360	0
Bensindriven (117 g/km)	360	492	132
Bensindriven (140 g/km)	820	998	178
Bensindriven (180 g/km)	1620	1878	258
Bensindriven (220 g/km)	2420	2758	338
Bensindriven (260 g/km)	3220	3638	418
Alternativbränsledriven (≤ 111 g/km)	360	360	0
Alternativbränsledriven (117 g/km))	360	426	66
Alternativbränsledriven (140 g/km)	590	679	89
Alternativbränsledriven (180 g/km)	990	1119	129
Alternativbränsledriven (220 g/km)	1390	1559	169
Alternativbränsledriven (260 g/km)	1790	1999	209
Dieseldriven (≤ 111 g/km)	1089	1103	14
Dieseldriven (117 g/km))	1089	1416	327
Dieseldriven (140 g/km)	2161	2615	455
Dieseldriven (180 g/km)	4025	4701	676
Dieseldriven (220 g/km)	5889	6786	898
Dieseldriven (260 g/km)	7753	8872	1119

Källa: Egna beräkningar * Förutsättningar: Utsläppsnivån för när koldioxidbeloppet börjar tas ut sänks från 117 till 111 g/km, koldioxidbeloppet höjs från 20 kronor till 22 kronor för fordon som kan drivas med bensin eller dieselbränsle och från 10 kronor till 11 kronor för fordon som kan drivas med etanolbränsle eller gasbränsle, förutom gasol, samt att bränslefaktorn höjs från 2,33 till 2,37.

Effekter för miljön

Förslaget bedöms på lång sikt minska koldioxidutsläppen med ungefär 0,1 miljoner ton koldioxid per år. Eftersom förslaget innebär en ökad koldioxiddifferentiering i det koldioxidbaserade systemet för fordonsskatt bedöms det även medföra en viss signaleffekt vid köp av lätta fordon.

Effekter för myndigheter och domstolar

Förslaget innebär merarbete och kostnader för Transportstyrelsen eftersom en ändring innebär att myndighetens datasystem måste utvecklas, omprogrammeras och testas. Vidare innebär förslaget att Transportstyrelsen i förekommande fall måste besluta om ändring av fordonsskatten och skicka ut tilläggsdebiteringar av fordonsskatten till fordonsägare, vilket också innebär

merarbete och kostnader för myndigheten. De kostnader som tillkommer för Transportstyrelsen och eventuellt för Skatteverket får finansieras inom myndigheternas befintliga anslagsramar.

Ändringarna förväntas inte medföra några ökade kostnader för de allmänna förvaltningsdomstolarna eller andra myndigheter.

6.23 Skatt på bekämpningsmedel

6.23.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2015 tagits fram (dnr Fi2014/3332). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 8*, *avsnitt 1*. Promemorian har remitterats och innehåller bl.a. förslag om att höja skatten på bekämpningsmedel. Promemorians lagförslag i denna del finns i *bilaga 8*, *avsnitt 2*. Förslaget har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 8*, *avsnitt 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2014/3332).

I detta avsnitt behandlas denna del av promemorians förslag.

Lagrådet

Förslaget om höjd skatt på bekämpningsmedel är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

6.23.2 Gällande rätt

Lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel infördes den 1 juli 1984. Syftet med skatten var att av hälso- och miljöskäl minska användningen av bekämpningsmedel (prop. 1983/84:176, SkU 1983/84:47, rskr 1983/84:383). När skatten infördes uppgick den till 8 kronor för varje helt kilogram verksam beståndsdel i bekämpningsmedlet och har sedan höjts vid tre tillfällen. Från och med den 1 januari 2004 tas skatt på bekämpningsmedel ut med 30 kronor för varje helt kilogram verksam beståndsdel i bekämpningsmedlet. Med bekämpningsmedel avses ämnen eller beredningar som är avsedda att användas till skydd mot egendomsskada eller olägenhet för människors hälsa, förorsakade av växter, djur, bakterier eller virus. Från skatt på bekämpningsmedel undantas bl.a. vara som är avsedd att användas vid beredning av livsmedel och läkemedel, träskyddsmedel samt ättika. Skatt på bekämpningsmedel ska betalas vid omsättning eller ianspråktagande inom landet av bekämpningsmedel. Skattskyldig är dels den som tillverkar bekämpningsmedel yrkesmässigt inom landet, dels den som från ett annat land för in eller tar emot bekämpningsmedel för yrkesmässig återförsäljning eller för egen yrkesmässig användning inom landet.

6.23.3 Höjd skatt på bekämpningsmedel

Regeringens förslag: Skatten på bekämpningsmedel höjs från 30 kronor per kilogram verksam beståndsdel i bekämpningsmedlet till 34 kronor per kilogram verksam beståndsdel i bekämpningsmedlet

Ändringen träder i kraft den 1 januari 2015.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Naturvårdsverket* och *Statens geotekniska institut* tillstyrker förslaget. *Skatteverket*, *Tullverket och Förvaltningsrätten i Falun* har inget att erinra mot förslaget. *Sveriges Kommuner och Landsting*, *Energimarknadsinspektionen*, *Energimyndigheten*, *Avfall Sverige*, *Ekologiska Lantbrukarna*, *Forsmarks Kraftgrupp AB*, *Innovations- och Kemiindustrierna i Sverige*, *OKG AB*, *Ringhals AB*, *Sveriges bergmaterialindustri*, *Svensk Energi*, *Svenska Kraftnät och Återvinningsindustrierna* har inte lämnat några synpunkter på förslaget. *Jordbruksverket* är inte emot att skatten på bekämpningsmedel höjs i enlighet med förslaget men anser att det bör utredas om allmänkemikalier ska undantas från skatten. Jordbruksverket instämmer endast delvis i regeringens bedömning att skattehöjningen påverkar företagen i ringa omfattning. För att uppnå en effekt vid användning med allmänkemikalier behövs stora volymer per hektar. Det medför att även en liten höjning kan ge en

betydande påverkan på företagens kostnader. *Kemikalieinspektionen* bedömer att den föreslagna höjningen av skatten kan ge vissa oönskade effekter. Detta p.g.a. att skatten enbart baseras på mängden verksamt ämne. Kemikalieinspektionen anser vidare att det nuvarande skattesystemet för bekämpningsmedel samt undantaget för bl.a. träskyddsmedel bör utredas. *Lantbrukarnas Riksförbund* avvisar förslaget om ökad skatt på bekämpningsmedel utan återföring till jordbruks- och trädgårdsnäringen. *Sveriges geologiska undersökning* anser att det krävs utförligare analyser där det redogörs för vid vilken nivå skatten kan ge eftersträvade miljöeffekter. *Skogsindustrierna* avstyrker förslaget och är av uppfattningen att konsekvensanalyserna i promemorian är bristfälliga. *Svenskt Näringsliv* anför att den beräkning som gjorts i promemorian av prisutvecklingen från den senaste höjningen av skatten fram till 2015 inte är rimlig. Ett flertal remissinstanser har också lämnat synpunkter utan direkt koppling till detta lagstiftningsärende.

Skälen för regeringens förslag: Skatten på bekämpningsmedel syftar till att minska användningen av bekämpningsmedel. Detta är motiverat av hälso- och miljöskäl. Det är därför lämpligt att skatten följer den allmänna prisutvecklingen. Den nuvarande skattenivån på 30 kronor per kilogram verksam beståndsdel i bekämpningsmedlet har inte höjts sedan den 1 januari 2004. Om skatten på bekämpningsmedel justeras med hänsyn till den allmänna prisutvecklingen, med 2004 års nivå som utgångspunkt, beräknas skatten till 34 kronor per kilogram verksam beståndsdel 2015. Det innebär att beräkningen av skattesatsen sker med utgångspunkt från konsumentprisindex juni 2003 till konsumentprisindex juni 2014. Regeringen föreslår därför att skatten på bekämpningsmedel höjs från 30 kronor till 34 kronor. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2015. Det som Jordbruksverket, Kemikalieinspektionen, Lantbrukarnas Riksförbund, Sveriges geologiska undersökningar och Skogsindustrierna anfört ändrar inte regeringens bedömning.

Lagförslag
Förslaget föranleder ändring i 2 § lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel, se avsnitt 3.4.

6.23.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter
En höjning av skatten på bekämpningsmedel med 4 kronor, från 30 till 34 kronor per kilogram verksam beståndsdel, beräknas öka skatteintäkterna med 7 miljoner kronor per år fr.o.m. 2015.

Effekter för myndigheter och domstolar
Förslaget att höja skattesatsen medför endast försumbara förändringar för Skatteverket. Dessa förändringar kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Tillkommande kostnader för Skatteverket ska hanteras inom befintliga och beräknade anslagsramar inom utgiftsområdet. Förslaget bedöms inte påverka antalet mål eller på annat sätt påverka arbetsbelastningen i förvaltningsdomstolarna och inte heller medföra några ökade kostnader för andra myndigheter.

Effekter för företagen
Förslaget medför sannolikt att priset på bekämpningsmedel ökar något. Det medför att företag som använder bekämpningsmedel får en högre kostnad. Effekten för berörda företag bedöms vara ringa.

6.24 Skatt på naturgrus

6.24.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2015 tagits fram (dnr Fi2014/3332). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 8, avsnitt 1*. Promemorian har remitterats och innehåller bl.a. förslag om att höja skatten på naturgrus. Promemorians lagförslag i denna del finns i *bilaga 8, avsnitt 2*. Förslaget har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 8, avsnitt 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2014/3332).

I detta avsnitt behandlas denna del av promemorians förslag.

Lagrådet
Förslaget om höjd skatt på naturgrus är författningstekniskt och även i övrigt av sådan

beskaffenhet av Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

6.24.2 Gällande rätt

Lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus infördes den i juli 1996. Syftet med lagen är att åstadkomma bättre hushållning med en icke förnybar naturresurs och påskynda utvecklingen mot användning av alternativa material (prop. 1995/96:87, bet. 1995/96:SkU18, rskr. 1995/96:122). Vid införandet uppgick skatten till 5 kronor per ton naturgrus och har sedan införandet höjts två gånger. Från och med den 1 januari 2006 uppgår skatten till 13 kronor per ton. Skatt ska betalas för brutet naturgrus om utvinningen av naturgruset sker för annat ändamål än markinnehavarens husbehov och utvinningen sker med stöd av särskilda tillstånd. Den som exploaterar en naturgrustäkt är skattskyldig. I vissa fall kan en tillståndshavare bli solidariskt skattskyldig tillsammans med exploatören.

6.24.3 Höjd skatt på naturgrus

Regeringens förslag: Skatten på naturgrus höjs från 13 kronor per ton naturgrus till 15 kronor per ton naturgrus.

Ändringen träder i kraft den 1 januari 2015.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Naturvårdsverket och Statens geotekniska institut* tillstyrker förslaget. *Skatteverket, Tullverket och Förvaltningsrätten i Falun* har inget att erinra mot förslaget. *Jordbruksverket*, *Kemikalieinspektionen*, *Lantbrukarnas Riksförbund*, *Sveriges Kommuner och Landsting*, *Strålsäkerhetsmyndigheten*, *Energimarknadsinspektionen*, *Energimyndigheten*, *Avfall Sverige*, *Ekologiska Lantbrukarna*, *Forsmarks Kraftgrupp AB*, *Innovations- och Kemiindustrierna i Sverige*, *OKG AB*, *Ringhals AB*, *Skogsindustrierna*, *Svensk Energi*, *Svenska Kraftnät och Återvinningsindustrierna* har inte lämnat några synpunkter på förslaget. *Sveriges Bergmaterialindustri (SMBI)* konstaterar att användningen av naturgrus har minskat men anser att naturgrusskatten inte torde haft stor betydelse för att minska användningen. SMBI är vidare av uppfattningen att det finns andra mer effektiva medel för att få onödig naturgrusanvändning att upphöra. Skatt på naturgrus kommer bara att fördyra viktigt samhällsbyggande. *Sveriges geologiska undersökning* anser att punktskatter kan vara ett av flera effektiva verktyg för att driva igenom de politiska satta miljökvalitetsmål som Sverige åtagit sig att uppfylla. En förändring av punktskatterna kräver dock en mer komplex konsekvensanalys än den som presenteras i den remitterade promemorian. *Svenskt Näringsliv* anför att den beräkning som gjorts i promemorian av prisutvecklingen från den senaste höjningen av skatten fram till 2015 inte är rimlig. Ett antal remissinstanser har också lämnat synpunkter utan direkt koppling till detta lagstiftningsärende.

Skälen för regeringens förslag: Syftet med skatten på naturgrus är att åstadkomma bättre hushållning med naturgrus och påskynda utvecklingen mot alternativa material. Naturgrus är en ändlig resurs och har sin största betydelse som vattenreningsfilter och grundvattenmagasin. Brutet naturgrus används främst som ballast för väggbyggnad, betongtillverkning och i utfyllnadsändamål. I många fall är det möjligt att ersätta naturgrus med andra material, t.ex. krossat berg. Det är därför lämpligt att dessa skatter anpassas efter förändringar i den allmänna prisutvecklingen i syfte att dess styreffekt inte urholkas. Nuvarande skattenivå är 13 kronor per ton naturgrus och den senast höjningen trädde ikraft den 1 januari 2006. Om skatten på naturgrus justeras med hänsyn till den allmänna prisutvecklingen, med 2006 års nivå som utgångspunkt, beräknas skatten till 15 kronor per ton naturgrus 2015. Det innebär att beräkningen av skattesatsen sker med utgångspunkt från konsumentprisindex juni 2005 till konsumentprisindex juni 2014. Regeringen föreslår därför att skatten höjs till 15 kronor per ton naturgrus. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Det som SMBI och Sveriges geologiska undersökningar har anfört ändrar inte regeringens bedömning.

Lagförslag
Förslaget föranleder ändring i 3 § lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus, se avsnitt 3.14.

6.24.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter
En höjning av skatten på naturgrus med 2 kronor per ton, från 13 till 15 kronor per ton, beräknas öka skatteintäkterna med 20 miljoner kronor per år fr.o.m. 2015.

Effekter för myndigheter och domstolar
Förslaget att höja skattesatsen medför endast försumbara förändringar för Skatteverket. Dessa förändringar kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Tillkommande kostnader för Skatteverket ska hanteras inom befintliga och beräknade anslagsramar inom utgiftsområdet. Förslaget bedöms inte påverka antalet mål eller på annat sätt påverka arbetsbelastningen i förvaltningsdomstolarna och inte heller medföra några ökade kostnader för andra myndigheter.

Effekter för företagen
Förslaget medför att företag som bryter naturgrus får en något högre kostnad. Sannolikt kommer denna kostnad att leda till ökat pris för naturgrusanvändare. Effekten för berörda företag bedöms vara ringa.

6.25 Skatt på avfall

6.25.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2015 tagits fram (dnr Fi2014/3332). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 8, avsnitt 1.* Promemorian har remitterats och innehåller bl.a. förslag om att höja skatten på avfall. Promemorians lagförslag i denna del finns i *bilaga 8, avsnitt 2.* Förslaget har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 8, avsnitt 3.* Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2014/3332).

I detta avsnitt behandlas denna del av promemorians förslag.

Lagrådet
Förslaget om höjd skatt på avfall är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet av Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

6.25.2 Gällande rätt

Lagen (1999:673) om skatt på avfall infördes den 1 januari 2000. Skatten uppgick inledningsvis till 250 kronor per ton avfall och har sedan höjts vid tre tillfällen. Från och med den 1 januari 2006 uppgår skatten till 435 kronor per ton avfall.

Avfallsskatten syftar till att bidra till att minska mängden avfall som deponeras. Skatten ska även bidra till att det blir lönsamt att återanvända, återvinna och genom andra metoder behandla eller utnyttja avfall. Ytterligare ett syfte är att skatten bör bidra till att avfallsmängderna på sikt minskar.

Skatten tas ut på avfall som förs in till en avfallsanläggning. För att en avfallsanläggning ska vara skattepliktig krävs att farligt avfall eller annat avfall till en mängd av mer än 50 ton per år deponeras, dvs. slutligt förvaras, eller förvaras där under längre tid än tre år. Vissa slag av avfallsanläggningar har dock undantagits från skatteplikt. Det är den som bedriver verksamheten på avfallsanläggningen som är skattskyldig. Avfallsskatt tas ut för i huvudsak allt avfall som förs in till en skattepliktig avfallsanläggning. Undantag från skatteplikt gäller dock för särskilt angivna avfall, material och behandlingsmetoder, exempelvis kompostering. Vidare medges avdrag för skatt på bl.a. avfall som förs ut från anläggningen.

Regeringen gav i januari 2013 Naturvårdsverket, i samråd med Skatteverket, i uppdrag att göra en översyn och analys av den miljöstyrande effekten av avfallsskatten och vid behov föreslå förändringar av skattens utformning. I uppdraget ingick även att bedöma skatte- och miljöeffekter samt ekonomisk potential vid utvinning av material och mineraler ur nedlagda avfallsanläggningar s.k. Landfill Mining. Uppdraget redovisades i slutet av december 2013 genom Naturvårdsverkets rapport Översyn av deponikatten. Rapporten har remissbehandlats

och bereds nu inom Regeringskansliet och behandlas därför inte i denna promemoria. Rapporten och remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2014/198).

6.25.3 Höjd skatt på avfall

Regeringens förslag: Skatten på avfall höjs från 435 till 500 kronor per ton avfall. Ändringen träder i kraft den 1 januari 2015.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Naturvårdsverket* och *Statens Geotekniska Institut* tillstyrker förslaget. *Sveriges Kommuner och Landsting* tillstyrker förslaget men anser att det ska införas först den 1 juli 2015 eftersom många kommuner redan beslutat om sina avfallstaxor för 2015. Av samma anledning anser även *Avfall Sverige* att ikraftträdandet ska senareläggas. Avfall Sverige anser att en höjd skatt med så snabbt ikraftträdande som den 1 januari 2015 inte är i linje med den av riksdagen godkända finansieringsprincipen som innebär att kommuner och landsting inte ska behöva höja skatter eller prioritera om annan verksamhet för att finansiera nya statliga uppgifter. *Förvaltningsrätten i Falun*, *Tullverket*, *Skatteverket*, *Strålsäkerhetsmyndigheten*, *Energimyndigheten* och *Lantbrukarnas Riksförbund* har inga synpunkter på förslaget. *Jordbruksverket*, *Kemikalieinspektionen*, *Energimarknadsinspektionen*, *Forsmarks kraftgrupp AB*, *OKG AB*, *Ringhals AB*, *Sveriges geologiska undersökning*, *Sveriges bergmaterialindustri*, *Svenska kraftnät* och *Sveriges Kärntekniska sällskap* avstår från att yttra sig över förslaget. *Ragn-Sells AB (Ragn-Sells)* avstyrker förslaget och anför att en höjd skatt på avfall kan försvåra utvinning av resurser ur samhällets avfallsströmmar t.ex. ur askor, slam och ur befintliga deponier. Dessutom framhåller Ragn-Sells att konkurrensnackdelen för utvinningsrester ur gruvavfall jämfört med gruvnäringen försämras ytterligare. Ragn-Sells anser också att en höjning av avfallsskatten kan urholka skattebasen genom att avfall som hittills omhändertagits och deponerats på moderna deponier i Sverige, istället kommer att ta andra vägar ut i samhället. Ragn-Sells framhåller bl.a. risken att material exporteras till andra länder för skattebefriad användning i konstruktioner eller andra miljömässigt sämre alternativ jämfört med deponering i moderna deponier. *Jernkontoret* avstyrker förslaget och anför att det inte finns några relevanta motiv till skattehöjningen. Jernkontoret motsätter sig också att skatten på avfall föreslås höjas samtidigt som en eventuell breddning av skatteintaget bereds. Om både en höjning och en breddning genomförs kan det bli förödande för svensk stålindustri. *Skogsindustrierna* avstyrker förslaget och anför att skatten sannolikt inte har någon miljöstyrande effekt. Skogsindustrierna och *Innovations- och Kemiindustrierna i Sverige (IKEM)* framhåller vidare att en hög skatt kan leda till att andra, ur miljösynpunkt sämre, alternativ än deponering används. Skogsindustrierna och IKEM anser att en eventuell höjning av skatten på avfall måste föregås av en analys av skattens miljöstyrande effekt. *Svenskt Näringsliv* anför att den beräkning som gjorts i promemorian av prisutvecklingen från den senaste höjningen av skatten fram till 2015 inte är rimlig. *Konjunkturinstitutet* anför att en fortsatt skattebefrielse för merparten av avfallsslag samtidigt som skatten höjs för de avfall som är skattskyldiga ytterligare snedvrider incitamenten att minska avfallsmängderna. *Återvinningsindustrierna* och ett antal andra remissinstanser föreslår att regeringen utreder frågan om att införa ett undantag från skatt på restavfall vid deponiåtervinning.

Skälen för regeringens förslag: Avfallsskatten syftar till att bidra till att minskning av mängden avfall som deponeras. Skatten ska även bidra till att det blir lönsamt att återanvända, återvinna och genom andra metoder behandla eller utnyttja avfall.

Nivån på avfallsskatten har inte höjts sedan 2006. För att upprätthålla miljöstyrningen bör nivån anpassas efter förändringarna i den allmänna prisutvecklingen. Eftersom förslaget syftar till att upprätthålla miljöstyrningen, men inte till att öka eller på andra sätt förändra miljöstyrningen, håller regeringen inte med de remissinstanser som ifrågasätter avfallsskattens styrande effekt eller anför att skattehöjningen medför risk för att avfallet hanteras på ett sätt som är miljömässigt sämre än deponering.

Om skatten på avfall justeras med hänsyn till den allmänna prisutvecklingen, med 2006 års nivå som utgångspunkt, beräknas skatten till ca 500 kronor per ton 2015. Det innebär att beräkningen av skattesatsen sker med utgångspunkt från konsumentprisindex juni 2005 till konsumentprisindex juni 2014. Därutöver görs en avrundning uppåt, från drygt 488 kronor per ton till 500 kr per ton. Regeringen föreslår därför att avfallskatten höjs från 435 till 500 kronor per ton avfall. Vad *Ragn-Sells*, *Jernkontoret*, *Skogsindustrierna*, *IKEM*, *Svenskt Näringsliv* och *Konjunkturinstitutet* anför ändrar inte regeringens bedömning. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2015. Regeringen håller alltså inte med *Avfall Sverige* och *Sveriges Kommuner och Landsting* om att övergångstiden är för kort. Regeringen håller heller inte med Avfall Sverige om att det snabba ikraftträdandet strider mot finansieringsprincipen eftersom fullmäktige har möjlighet att fastställa en ny taxa.

Jernkontoret, *Återvinningsindustrierna* och ett antal andra remissinstanser har lämnat synpunkter som berör Naturvårdsverkets översyn av deponikatten som remissbehandlades under våren 2014. I den remissen behandlades bl.a. förslag till förändringar avseende avfallslag som undantas från avfallsskatt samt ekonomisk potential vid utvinning av material och mineraler ur nedlagda avfallsanläggningar. Dessa synpunkter ligger dock inte inom ramen för detta lagstiftningsärende och får närmare behandlas i annat sammanhang.

Lagförslag
Förslaget föranleder ändring i 4 § lagen (1999:673) om skatt på avfall, se avsnitt. 3.18.

6.25.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter
En höjning av skatten på avfall som deponeras med 65 kronor per ton, från 435 till 500 kronor per ton, beräknas öka skatteintäkterna med 13 miljoner kronor 2015.

Effekter för myndigheter och domstolar
Förslaget att höja skattesatsen medför endast försumbara förändringar för Skatteverket. Dessa förändringar kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Tillkommande kostnader för Skatteverket ska hanteras inom befintliga och beräknade anslagsramar inom utgiftsområdet. Förslaget bedöms inte påverka antalet mål eller på annat sätt påverka arbetsbelastningen i förvaltningsdomstolarna och inte heller medföra några ökade kostnader för andra myndigheter.

Effekter för företagen
Förslaget medför att företag som deponerar avfall får en högre kostnad vilket sannolikt medför att volymerna avfall kan minska något. Effekten för berörda företag bedöms vara ringa.

6.26 Skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer

6.26.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2015 tagits fram (dnr Fi2014/3332). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 8*, *avsnitt 1*. Promemorian har remitterats och innehåller bl.a. förslag om att höja skatten på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer. Promemorians lagförslag i denna del finns i bilaga *8*, *avsnitt 2*. Förslaget har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 8*, *avsnitt 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2014/3332).

I detta avsnitt behandlas denna del av promemorians förslag.

Lagrådet
Förslaget om höjd skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet av Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

6.26.2 Gällande rätt

Lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer infördes den 1 juli 2000 och ersatte då lagen (1984:1104) om särskild skatt för elektrisk kraft från kärnkraftverk. Skatten på termisk effekt är en skatt som betalas av kärnkraftsproducenterna och som tas ut med ett fast belopp per megawatt och månad på den högsta tillåtna termiska effekten enligt de

driftstillstånd som innehavarna av kärnkraftsreaktorer beviljats. Skatten är således oberoende av hur mycket el som produceras i en kärnkraftsreaktor.

Vid införandet av skatten på termisk effekt på kärnkraftsreaktorer uppgick skattesatsen till 5 514 kronor per megawatt och månad. Efter införandet har skatten höjts vid två tillfällen. Från och med den 1 januari 2008 uppgår skatten på termisk effekt till 12 648 kronor per megawatt och månad.

För att undvika oskäliga effekter i samband med onormala stillestånd medges avdrag när en reaktor varit ur drift under en sammanhängande period som överstiger 90 kalenderdygn. Avdrag medges i sådana undantagssituationer enbart för överskjutande kalenderdygn.

6.26.3 Höjd skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer

Regeringens förslag: Skatten på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer höjs från 12 648 till 14 770 kronor per megawatt och månad av den högsta tillåtna termiska effekten i kärnkraftsreaktorn. Det avdrag som medges när en kärnkraftsreaktor varit ur drift under en sammanhängande period av mer än 90 kalenderdygn höjs från 415 till 485 kronor per megawatt och överskjutande kalenderdygn.

Ändringen träder i kraft den 1 januari 2015.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Tullverket*, *Skatteverket*, *Jordbruksverket*, *Naturvårdsverket*, *Kemikalieinspektionen*, *Strålsäkerhetsmyndigheten*, *Energimarknadsinspektionen*, *Avfall Sverige*, *Lantbrukarnas Riksförbund*, *Sveriges Geologiska undersökning*, *Sveriges bergmaterial industri*, *Statens Geologiska Institut*, *Sveriges Kommuner och Landsting* samt *Återvinningsindustrierna* har inga synpunkter eller har inte lämnat några synpunkter på förslaget. *Ringhals AB* och *Forsmarks Kraftgrupp AB* (FKA) avstyrker förslaget och anför bl.a. följande. Marknadspriser på el har halverats under de senaste fem åren, förnyelseinvesteringar medför att anläggningarna inte är väl avskrivna samt att förväntade nya säkerhetskrav förväntas kräva ytterligare stora investeringar fram till 2020. Ringhals och FKA har inte någon lönsamhet med dagens marknadspriser. Den relevanta prisutvecklingen för kärnkraften borde vara elpriset, som från år 2008 gått ner från cirka 60 öre till 30 öre per kWh. Lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt är föremål för ett förhandsavgörande av EU-domstolen. Det är inte rimligt att höja en skatt vars existens kan ifrågasättas. Förslaget kan innebära att en eller flera reaktorer måste stängas av i förtid vilket kan leda till att försörjningstryggheten av el i prisområde 3 och 4 är hotad samt kommer leda till prishöjningar.

Innovations- och kemiindustrierna (IKEM) avstyrker förslaget och anger att det föregår och begränsar den breda och långsiktiga uppgörelse på energiområdet som efterfrågas av regeringen. *OKG AB* avstyrker förslaget och har i huvudsak framfört följande. Förslaget står i strid med utgångspunkterna i regeringsförklaringen och baseras på ett felaktigt antagande om den allmänna prisutvecklingen. Konsekvensanalysen bygger felaktigt på att de rörliga produktionskostnaderna är relativt låga och på att kapitalkostnaderna i kärnkraften är väl avskrivna. Det har inte heller beaktats att lagligheten av skatten på termisk effekt är föremål för EU-domstolens prövning. *Skogsindustrierna* avstyrker förslaget på grund av den inverkan det skulle få på dess medlemmars konkurrenskraft och framtida tillgång på baskraft. *Svensk Energi* avstyrker förslaget av följande skäl. Det finns inget rimligt skäl att höja skatten. Det allmänna prisutvecklingen har sjunkit och det finns inte utrymme för ytterligare uttag av skatt på termisk effekt. Tidpunkten att ändra är olämplig. Skatten är ifrågasatt då den kan vara i strid med EU-rätten. Regeringen har aviserat tillsättandet av en energikommission. Förslaget kan ge betydande konsekvenser. Kraftigt ökade kostnader ökar risk för förtida avveckling vilket kan leda till ökad risk för brist på effekt i energisystemet. Vidare leder förtida avveckling till att skatteintäkterna minskar.

Svenska Kraftnät har i huvudsak framfört följande. Ytterligare faktorer, utöver de som behandlats i promemorian, måste beaktas vid bedömningen av det ekonomiska utrymmet för att höja skatten. Svenska Kraftnät hyser oro för att ytterligare reduktioner av kärnkraftens lönsamhet kan komma att påverka ägarnas intresse av att driva produktionsanläggningarna

vidare. En enkel analys grundad på Svenska kraftnäts årliga kraftbalansrapport indikerar att en stängning av Oskarshamn 1 och 2 samt Ringhals 1 och 2 markant skulle öka risken för effektbrist i södra Sverige (elområde 3 och 4). Svenska kraftnäts bedömning är att en sådan situation inte kan bemästras endast med ökad förbrukarflexibilitet och ökad vindkraftsproduktion, utan att ytterligare åtgärder måste vidtas för att säkerställa en alternativ tillförsel av kraft till området. Att få till stånd ny produktion alternativt ökad importkapacitet tar tid, sannolikt i storleksordningen 5 – 10 år. *Svenskt Näringsliv* avstyrker förslaget samt framför i huvudsak följande. Förslaget snedvrider konkurrensen mellan olika kraftslag till kärnkraftens nackdel. Skattehöjningen motverkar målsättningen om en god och tillförlitlig tillgång på el till konkurrenskraftiga priser genom att den minskar tillgången på el, skapar osäkerhet om den framtida elförsörjningen och verkar långsiktigt prishöjande. Prisbildningen på elmarknaden kan på sikt påverkas genom att priset går upp till följd av att investeringsnivån och kapacitetstillväxten i elproduktionen blir lägre. Detta är allvarligt för det svenska näringslivet och då särskilt för elberoende och internationellt konkurrensutsatt verksamhet. Det är en tydlig inskränkning av möjligheterna till lönsam investering i elproduktion i kärnkraftsanläggningar redan innan blocköverskridande samtal i en särskild energikommission påbörjats. Vidare påpekas att skatten har ifrågasatts ur ett EU perspektiv. *Sveriges Kärntekniska Sällskap* har i huvudsak framfört följande. Sedan 2008 har priset på el fallit med knappt 40 procent. Slutsatsen om att kärnkraftsbolagen kan bära den kostnadsökning som den höjda skatten innebär är felaktig. Det är inte uteslutet att någon eller några reaktorer kan komma att stänga till följd av en eventuell skattehöjning. Om flera reaktorer skulle stänga kan Sverige få allvarliga problem med kraftbalansen. En stängning av en eller flera svenska reaktorer påverkar kraftigt utsläppen av klimatgaser. *Jernkontoret* avstyrker förslaget och framför i huvudsak följande. Det är viktigt att den energikommission som ska tillsättas får starta utan alltför låsta positioner och ges en möjlighet till en ordentlig genomlysning av Sveriges energibehov och hur den ska uppfyllas. Stålindustrin är beroende av stabil eltillförsel till konkurrenskraftig kostnad. Det är viktigt att framtidens elproduktionssystem garanterar en stabilitet både vad gäller effekt, energi och kostnader. Det finns inte några relevanta motiv till den föreslagna skattehöjningen. Att nettointäkten för staten blir mindre än 40 procent av kostnaden för kärnkraftsägarna tyder på att det inte heller är en särskilt effektiv skatt. *Konjunkturinstitutet* anför följande. Den föreslagna höjningen går långt utöver en prisutvecklingsjustering och motiveras främst av fiskala överväganden. Höjningen kommer att påverka kärnkraftbolagens lönsamhet med åtföljande effekter på produktionsbeslut, investeringsvilja, framtida elpriser och i förlängningen industrins konkurrenskraft. Om det bakomliggande motivet är kärnkraftens miljöeffekter saknas en analys av om riskerna har ökat. Om det bakomliggande motivet istället är att minska eventuella övervinster är det märkligt att justeringen sker när elpriset är lågt. Är motivet fiskalt är det oklart varför en särskild bransch ska drabbas. Konjunkturinstitutet saknar en analys som visar att en höjning av effektskatten på kärnkraft samhällsekonomiskt är det billigaste sättet att öka det statsfinansiella utrymmet på. *SKGS* avstyrker förslaget då det föregår och begränsar den breda och långsiktiga uppgörelse på energiområdet som efterfrågas av regeringen. *Projekt Basindustririket* avstyrker förslaget och anför i huvudsak följande. Tidigare höjda effektskatter och nu föreslagen höjning av effektskatten samt risker för framtida sådana gör att möjligheterna för elintensiva industrier att få långa elkontrakt till rimliga priser idag är minimala. Förändringar i alla former av energi- och miljöskatter borde vänta till 2016, när resultaten av Långtidsutredningen och Kontrollstation 2015 och andra kommande studier föreligger.

Skälen för regeringens förslag Nivån på skatten på termisk effekt har inte höjts sedan den 1 januari 2008. För att dels beakta förändringarna i allmänna prisutvecklingen, dels därutöver skapa ytterligare finansiellt utrymme föreslår regeringen en höjning av skatten från 12 648 till 14 770 kronor per megawatt och månad av den högsta tillåtna termiska effekten i kärnkraftsreaktorn. Regeringen anser, till skillnad från vad *Ringhals AB*, *FKA* och *Sveriges Kärntekniska Sällskap* framfört, att den allmänna prisutvecklingen är överordnad förändringen av elpriset när syftet är att dels realvärdesäkra

skatteintäkterna, dels att därutöver skapa finansiellt utrymme.

Skatten på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer behandlas förvisso av EU-domstolen, efter en begäran om förhandsavgörande. Regeringen anser emellertid, till skillnad från Ringhals AB, FKA, *OKG AB* och *Svensk Energi* att skatten är förenlig med unionsrätten och dess existens inte kan förväntas ifrågasättas av domstolen.

Vad Energimarknadsinspektionen, Ringhals AB, FKA, *IKEM*, OKG AB, *Skogsindustrierna*, Svensk Energi, *Svenska kraftnät*, *Svenskt Näringsliv*, Sveriges Kärntekniska Sällskap, *Jernkontoret*, *Konjunkturinstitutet*, *SKGS* samt *Projekt Basindustririket* anfört i övrigt ändrar inte regeringens bedömning av effekterna av och lämpligheten i den föreslagna åtgärden.

Den föreslagna höjningen innebär högre fasta kostnader för producenterna av el från kärnkraft. Det avdrag som medges när reaktorer är ur drift under en sammanhängande period som överstiger 90 kalenderdygn justeras för att avspegla den förändrade skattesatsen.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 2 och 5 §§ lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer, se avsnitt 3.20.

6.26.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

En höjning av skatten på termisk effekt från 12 648 till 14 770 kronor per megawatt och månad av den högsta tillåtna termiska effekten i kärnkraftsreaktorn bedöms ge en offentligfinansiell bruttointäkt på 0,64 miljarder kronor per år, medan den årliga nettointäkten bedöms till 0,25 miljarder kronor. Skillnaden mellan netto- och bruttointäktsbedömningen beror på två indirekta effekter: (1) Skatten är avdragsgill mot bolagsskatten. (2) Ett ökat skatteuttag från statliga bolag stärker inte de offentliga finanserna och staten äger genom Vattenfall AB en betydande andel av beskattningsunderlaget.

Effekter för myndigheter och domstolar

Förslaget att höja skattesatsen medför endast försumbara förändringar för Skatteverket. Dessa förändringar kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Tillkommande kostnader för Skatteverket ska hanteras inom befintliga och beräknade anslagsramar inom utgiftsområdet. Förslaget bedöms inte påverka antalet mål eller på annat sätt påverka arbetsbelastningen i förvaltningsdomstolarna och inte heller medföra några ökade kostnader för andra myndigheter.

Effekter för företagen

En höjd skatt på termisk effekt medför högre fasta kostnader för producenterna av el från kärnkraft. Därmed bidrar förslaget till en omställning av energisystemet. Höjningen av skattesatsen uppgår till 2 122 kronor per megawatt och månad. För en genomsnittlig svensk kärnkraftsreaktor, med en termisk effekt på 2 750 megawatt, innebär därmed skattehöjningen att de fasta kostnaderna ökar med ca 5,8 miljoner kronor per månad. Samtidigt är den rörliga produktionskostnaden för kärnkraft relativt låg och de tio kvarvarande kärnkraftsreaktorerna har i genomsnitt varit i drift i drygt 35 år, vilket innebär att de initialt höga kapitalkostnaderna bör vara väl avskrivna. Givet att anläggningarna producerar el i normal utsträckning är bedömningen därför att kärnkraftsföretagen kan bära den kostnadsökning som den höjda skatten innebär.

Höjda fasta kostnader för kärnkraften bedöms inte påverka elpriserna på kort sikt. Vad rör bilaterala avtal, mellan exempelvis elproducerande företag och stora elförbrukare, kan det dock finnas avtalsklausuler som innebär att köparen tagit på sig att bära risken för ökade produktionskostnader till följd av ändrade skatteregler. I sådana fall sker en fullständig övervältring av en förändrad beskattning till köparen. I vilken utsträckning sådana avtal förekommer är emellertid okänt i och med att dylika avtal är hemliga. Samtidigt bedöms dessa typer av avtal innefatta elprisnivåer som är förmånliga för köparen av el, eftersom de innebär minskad risk för säljaren av el.

En ökad beskattning minskar lönsamheten för kärnkraftsanläggningarna och kan även medföra att incitamenten att investera i befintlig eller ny kärnkraft påverkas negativt. På lång sikt kan även prisbildningen på elmarknaden påverkas genom att investeringsnivån, och därmed kapacitetstillväxten, blir lägre.

6.27 Begränsning av skattefriheten för flyg- och fartygsbränsle

Regeringens bedömning: Skattefriheten för flyg- och fartygsbränsle som används för annat än privat ändamål bör begränsas så att den stämmer överens med EU-rätten.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 juli 2015.

Skälen för regeringens bedömning: Skattefrihet för flyg- och fartygsbränsle gäller enligt svensk lagstiftning när bränslet förbrukas i luftfartyg och fartyg som används för annat än privat ändamål. Reglerna har tolkats så att bl.a. yrkesmässiga transporter som ett företag gör inom den egna verksamheten har gett rätt till skattebefrielse.

Av två avgöranden från EU-domstolen framgår att reglerna i energiskattedirektivet (rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet), som de svenska reglerna bygger på, ska tolkas restriktivt och att endast bränsle som används för transporter av passagerare eller varor mot ersättning, tillhandahållande av tjänster mot ersättning eller för offentliga myndigheters räkning kan omfattas av skattebefrielsen. Transporter som ett företag gör inom den egna verksamheten, exempelvis för att transportera egen personal till mässor och liknande, omfattas inte av skattebefrielsen.

De svenska reglerna om skattebefrielse för flyg- och fartygsbränsle bör ändras så att de stämmer överens med EU-rätten. En promemoria har därför tagits fram inom Finansdepartementet. I promemorian föreslås att en uppräkning av de användningsområden som ger rätt till skattebefrielse ska införas i lagen (1994:1776) om skatt på energi. Promemorian har remissbehandlats. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2014/2294).

Det aviserade förslaget bedöms öka skatteintäkterna med 8 miljoner kronor (helårseffekt).

Regeringen avser att under hösten 2014 återkomma till riksdagen med ett förslag. En sådan ändring bör träda i kraft den 1 juli 2015.

6.28 Nedsättning av koldioxidskatten på dieselbränsle i vissa skogsmaskiner

Regeringens bedömning: För att underlätta avverkning av den skog som skadades av skogsbranden under juli–augusti 2014 i Västmanlands län bör koldioxidskatten på dieselbränsle som används i skogsmaskiner i detta område sänkas under en tidsbegränsad period.

Skälen för regeringens bedömning: Ett stort område i Västmanlands län skadades av en skogsbrand under juli–augusti 2014. I syfte att öka antalet arbetsmaskiner och därmed underlätta avverkningen av den skadade skogen anser regeringen att koldioxidskatten bör sänkas på dieselbränsle som används i skogsmaskiner i detta område. Skattesänkningen bör gälla under en tidsbegränsad period fram t.o.m. utgången av 2016. De fordon som bör omfattas är traktorer, motorredskap och terrängmotorfordon. Skogsnäringens timmertransporter bör inte omfattas av skattenedsättningen. Nedsättningen bör gälla för maskiner som är verksamma i det brandskadade området och uppgå till två kronor per liter. Den bör utformas på ett liknande sätt som den skattelättnad som gällde efter stormen Gudrun som inträffade under 2005 och bör därför åstadkommas genom återbetalning av skatten i efterhand.

Åtgärden bedöms minska skatteintäkterna med sammanlagt 7 miljoner kronor fördelat under 2014–2016.

Åtgärden kommer att utformas i enlighet med EU:s statsstödsregler.

Regeringen avser att efter årsskiftet återkomma till riksdagen med ett förslag. Ändringen bör träda i kraft så snart det är möjligt därefter och tillämpas retroaktivt från den 1 augusti 2014.

6.29 Höjd energiskatt på dieselbränsle

Regeringens bedömning: Energiskatten på dieselbränsle bör höjas med 20 öre per liter, utöver den årliga indexomräkningen. Befrielsen

från energiskatt på biodrivmedel som ersätter fossilt dieselbränsle, t.ex. Fame och HVO, bör minskas med motsvarande belopp. En höjd energiskatt på dieselbränsle bör åtföljas av en sänkning av fordonsskatten för dieseldrivna lätta fordon.

Ändringen bör träda i kraft den 1 juli 2015.

Skälen för regeringens bedömning: Energiskatten är ett viktigt styrmedel för att kostnadseffektivt uppnå målet för effektivare energianvändning. Beräknat efter energiinnehåll är skillnaden mellan skatten på dieselbränsle och skatten på bensin förhållandevis stor, även om de energiskattehöjningar som genomförts 2011 och 2013 har bidragit till att minska skillnaden. Om energiskatten på dieselbränsle skulle bestämmas utifrån dagens energiskatt på bensin skulle den behöva höjas med 1,75 kronor per liter för att dieselbränsle skulle beskattas lika som bensin per energienhet. En sådan höjning ökar incitamenten att tanka dieselbränsle i länder med lägre skatt, s.k. ekonomitankning. Regeringen anser dock att det är angeläget att i ökad utsträckning ta ut energiskatt på fossila drivmedel efter bränslets energiinnehåll. För att fortsätta omläggningen av beskattningen till en energiskatt efter energiinnehåll bör energiskatten på dieselbränsle därför höjas med 20 öre per liter. Förslaget kan tidigast träda i kraft den 1 juli 2015.

För hållbara biodrivmedel gäller i dag viss befrielse från energiskatt och hel befrielse från koldioxidskatt. Skattebefrielsen har hittills i sin helhet betraktats av Europeiska kommission som ett driftsstöd enligt de regler om statsstöd som finns i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Enligt det statsstödsbeslut som gäller fram t.o.m. den 31 december 2015 är regeringen skyldig att rapportera till kommissionen att någon överkompensation inte sker genom den skattelättnad som ges till dessa biodrivmedel alternativt att agera så snart som möjligt för att åtgärda överkompensationen. Överkompensation innebär att ett stöd som ges för bränslen som framställts av biomassa endast får kompensera för merkostnaderna för framställningen av bränslet i förhållande till det fossila bränsle som ersätts. Om en konstaterad överkompensation inte åtgärdas kan de företag som överkompenseras bli skyldiga att betala tillbaka den del av skattebefrielsen som motsvarar överkompensationen jämte ränta. En höjning av energiskatten på fossilt dieselbränsle medför därför att även energiskatten på de biodrivmedel som ersätter dieselbränsle, exempelvis Fame och HVO, måste höjas för att undvika överkompensation.

En utgångspunkt för uttaget av fordonsskatt för lätta fordon drivna med fossila drivmedel är att den sammanlagda skattebelastningen ska vara lika stor oavsett vilket drivmedel som används. För att kompensera att skatten på dieselbränsle är lägre än skatten på bensin finns därför ett särskilt påslag i fordonsskatten för dieseldrivna lätta fordon. Tanken är att det sammanlagda skatteuttaget vid en viss genomsnittlig årlig körsträcka ska belasta bensindrivna och dieseldrivna fordon lika. Vid förändringar av den beloppsmässiga skillnaden i energiskatt mellan bensin och dieselbränsle ska bränslefaktorn i den koldioxidbaserade fordonsskatten och motsvarande skatteskillnad i den viktbaserade fordonsskatten justeras. Bränslefaktorn föreslås i denna proposition uppgå till 2,37 fr.o.m. den 1 januari 2015. En höjning av energiskatten på dieselbränsle föranleder att bränslefaktorn bör sänkas något.

Den höjda energiskatten på dieselbränsle och på biodrivmedel som ersätter dieselbränsle bedöms tillsammans med den sänkta fordonsskatten för dieseldrivna lätta fordon öka skatteintäkterna med 0,36 miljarder kronor 2015 (halvårseffekt). År 2016 beräknas intäkterna öka med 0,65 miljarder kronor.

6.30 Höjd koldioxidskatt för uppvärmningsbränslen inom vissa sektorer

Regeringens bedömning: Koldioxidskatten på bränslen för uppvärmning och drift av stationära motorer inom industrin och kraftvärmeanläggningar utanför handelssystemet samt jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheterna bör höjas till den generella nivån.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2016.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen bedriver ett omfattande arbete med att göra de nationella skatterna på klimat- och energiområdet mer träffsäkra och ändamålsenliga. Dessa skatter är av central betydelse för att Sverige ska kunna nå de klimat- och energipolitiska målen på ett kostnadseffektivt sätt.

I det s.k. klimatskattepaketet som presenterades i samband med klimat- och energipropositionerna (prop. 2008/09:162, 163 och prop. 2009/10:41) ingick stegvisa höjningar av koldioxidskattenivån genom att under 2011-2015 begränsa nedsättningarna av koldioxidskatten på bränslen för uppvärmning och drift av stationära motorer inom industrin utanför EU:s system för handel med utsläppsrätter samt jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheterna. Motsvarande höjningar gjordes även för bränslen för värmeproduktion i kraftvärmeanläggningar utanför handelssystemet. Regeringen avser att fortsätta den inslagna vägen efter klimatpaketets sista steg 2015 genom att återkomma med förslag om att helt slopa dessa nedsättningar av koldioxidskatten. Dessa åtgärder bedöms medföra en förbättrad miljöstyrning samtidigt som slopade nedsättningar även innebär att skattesystemet blir tydligare och mer överblickbart.

I syfte att ytterligare förstärka miljöstyrningen och förenkla skattesystemet bör även den särskilda återbetalningsmöjlighet som gäller för den som begränsat utsläpp av koldioxid i samband med förbrukningen av visst bränsle slopas. Möjligheten till återbetalning är tillgänglig för förbrukning av fossilt bränsle och reducerar koldioxidskatten vid användningen av fossilt bränsle. Fossila bränslen blir härigenom billigare och miljöstyrningen mot ökad andel förnybara bränslen försvåras.

Åtgärden bedöms öka skatteintäkterna med 0,55 miljarder kronor 2016.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen med ett förslag som kan träda i kraft den 1 januari 2016.

6.31 Ett bonus/malus-system för lätta fordon

Regeringens bedömning: Det bör utredas hur ett s.k. bonus/malus-system, där miljöanpassade fordon med relativt låga utsläpp av koldioxid premieras vid inköpstillfället genom en bonus och fordon med relativt höga utsläpp av koldioxid får högre skatt (malus), kan utformas.

Skälen för regeringens bedömning: En viktig utmaning inför framtiden är att minska transportsektorns klimatpåverkan. I detta arbete spelar drivmedelsskatterna en viktig roll, där koldioxidskatten ger incitament att minska koldioxidutsläppen och energiskatten ger incitament att öka energieffektiviteten. Ibland kan det dock finnas skäl att komplettera drivmedelsskatterna med andra styrmedel. Det gäller t.ex. om incitamenten att utveckla ny teknik på fordonssidan är alltför svaga eller om nybilsköpare vid inköpstillfället inte i tillräcklig grad tar hänsyn till att miljöanpassade fordon kan ha lägre bränslekostnader. I ett sådant läge kan ett bonus/malus-system vara ett verkningsfullt styrmedel för att påverka sammansättningen av fordonsflottan.

Regeringen avser därför att låta utreda hur ett bonus/malus-system, där miljöanpassade fordon med relativt låga utsläpp av koldioxid premieras vid inköpstillfället genom en bonus och fordon med relativt höga utsläpp av koldioxid får högre skatt (malus), kan utformas.

Det bör i detta sammanhang också tas ett helhetsgrepp om fordonsbeskattningen med syfte ett skapa ett mer renodlat och transparent system vilket bedöms öka effektiviteten i styrningen.

Ett bonus/malus-system bedöms kunna träda i kraft tidigast den 1 januari 2017.

6.32 Vägslitageskatt

Regeringens bedömning: En utredning bör tillsättas för att utreda hur en avståndsbaserad vägslitageskatt för tunga fordon kan utformas.

Skälen för regeringens bedömning: Svenska lastbilsåkare betalar avståndsbaserade vägskatter när de kör genom vissa europeiska länder. På motsvarande sätt är det rimligt att det i Sverige införs en avståndsbaserad skatt för tung trafik som omfattar utländska och svenska lastbilsåkare som trafikerar de svenska vägarna. En avståndsbaserad skatt skulle, beroende på utformningen av denna, kunna öka möjligheterna till kontroll av tunga vägtransporter. En sådan skatt bedöms vidare kunna öka möjligheterna till styrning mot miljövänligare fordon på de svenska vägarna och bidra till att långväga godstransporter flyttas från lastbil till tåg och sjöfart. Det finns därför skäl att i högre grad internalisera den tunga trafikens kostnader för samhällsekonomin genom att införa en avståndsbaserad skatt för tunga fordon.

Regeringen påbörjar mot denna bakgrund omedelbart och skyndsamt ett arbete med att införa en avståndsbaserad vägslitageskatt med ambitionen att detta ska genomföras under mandatperioden. Regeringen avser således att låta utreda hur en avståndsbaserad vägslitageskatt för den tunga trafiken kan utformas.

6.33 Flygskatt

Regeringens bedömning: En utredning bör tillsättas för att utreda hur en skatt på flygresor kan utformas.

Skälen för regeringens bedömning: Under mandatperioden ska olika metoder undersökas för att få flyget att i högre utsträckning bära sina egna klimatkostnader. Regeringen anser att det bör utredas hur en skatt på flygresor ska kunna utformas. Samordning bör då ske med EU:s system för handel med utsläppsrätter. Skatten bör uppmuntra konsumenter att välja mer miljövänliga alternativ som i sin tur leder till minskade koldioxidutsläpp och mindre klimatpåverkan. Skatt på flygresor har införts i en rad europeiska länder, bl.a. Frankrike, Storbritannien, Tyskland och Österrike.

6.34 Skatt på fluorerade växthusgaser

Regeringens bedömning: En skatt på fluorerade växthusgaser bör utredas.

Skälen för regeringens bedömning: Fluorerade växthusgaser såsom fluorkolväten (HFC), perfluorkarboner (PFC) och svavelhexafluorid (SF_6) bidrar till den globala uppvärmningen när dessa släpps ut i atmosfären. Problemet med de s.k. F-gaserna är inte användningen i sig utan problemet uppstår när dessa gaser släpps ut och då bidrar till en förstärkt växthuseffekt.

Regeringen tillsatte 2008 en utredning (dir. 2008:134) som skulle utreda om en skatt på fluorerade växthusgaser bör införas i Sverige. I betänkandet Skatt på fluorerade växthusgaser (SOU 2009:62) förespråkade utredningen ett införande av en skatt på fluorkolväten. Betänkandet har remissbehandlats. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2009/4918). Remissinstansernas synpunkter är av den art att ytterligare analys av utredningens förslag måste ske innan sådan en skatt kan införas.

Utredningens förslag baserades på de då föreliggande omständigheterna vilket innebär att de föreslagna skattesatserna sattes till en nivå som motsvarar den koldioxidskatt som 2009 gällde för industri utanför EU:s system för handel med utsläppsrätter (EU ETS). Utredningen gjorde även bedömningen att skatten borde följa ändringar av den nivån. Efter att betänkandet lämnades har koldioxidbeskattningen av industri utanför EU ETS förändras och 2015 kommer beskattningen att ha tredubblats i förhållande till vad som gällde 2009. Vidare aviserar regeringen i denna proposition ytterligare höjningar.

Utredningens förslag innehåller schabloner baserade på då föreliggande omständigheter samtidigt som produktutveckling och förändrad förekomst av ämnen kan förväntas påverka grunderna för dessa schabloner.

Under 2014 antogs Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 517/2014 av den 16 april 2014 om fluorerade växthusgaser och om upphävande av förordning (EG) nr 842/2006. Förordningen syftar till att minska utsläppen av fluorerade växthusgaser med två tredjedelar till 2030, bl.a. genom att begränsa i vilken omfattning fluorerade växthusgaser får säljas samt genom att införa förbud mot viss användning av sådana gaser. Den utveckling av unionsrätten som skett efter utredningen lämnade sitt förslag kan således förväntas påverka såväl förekomst som omfattning av utsläpp.

En skatt kan vara ett kostnadseffektivt sätt att minska utsläppen av fluorerade växthusgaser och bör i sådana fall införas. Innan en sådan skatt införs bör lämpligheten och den närmre utformningen ses över för att beakta de synpunkter som inkom vid remitteringen av det tidigare betänkandet samt överväga i vad mån den ändrade koldioxidbeskattningen för industrin utanför EU ETS bör föranleda ändringar i skattenivån för en skatt på fluorerade växthusgaser. Även utvecklingen inom unionsrätten bör beaktas vid utformningen av skatten. En generell utgångspunkt bör vidare vara att reglerna är enkla att tillämpa och kontrollera och inte medför gränshandelsproblem. Inte minst är överensstämmelsen med EU:s regler om statligt stöd av stor betydelse.

Regeringen avser därför utreda en skatt på fluorerade växthusgaser.

6.35 Skatt på handelsgödsel

Regeringens bedömning: För att minska övergödning av vattenområden bör en skatt på handelsgödsel införas den 1 januari 2016.

Skälen för regeringens bedömning: Användningen av handelsgödsel bidrar till övergödning av vattenområden. Det är därför angeläget att användningen av handelsgödsel minskar. För att uppnå detta syfte bör en skatt på handelsgödsel införas den 1 januari 2016. Den skatt på handelsgödsel som avskaffades den 1 januari 2010 ska tjäna som utgångspunkt för en miljöstyrande skatt. De offentligfinansiella effekterna av det aviserade förslaget bedöms innebära ökade skatteintäkter med 0,29 miljarder kronor per år. Regeringen avser att återkomma till riksdagen under riksmötet med ett förslag. Innan det aviserade förslaget kan träda i kraft måste förslaget prövas mot bakgrund av EU:s statsstödsregler.

6.36 Omräkning av koldioxid- och energiskatterna efter prisutveckling (indexering)

Energiskattesatserna på el framgår av 11 kap. 3 § lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE. På motsvarande sätt anges koldioxid- och energiskattesatserna på bränslen i 2 kap. 1 § LSE. Sedan 1994 har en årlig indexomräkning skett av såväl energiskattesatserna på el som koldioxid- och energiskattesatserna på bränslen. Syftet är att realvärdesäkra skattesatserna. Senast i november varje år ska regeringen, med stöd av bestämmelser i LSE, i en förordning lägga fast det kommande kalenderårets koldioxid- och energiskattesatser med hänsyn till den allmänna prisutvecklingen.

Riksdagen beslutade under hösten 2009 om ändringar i LSE av koldioxid- och energiskattesatserna på bränslen för åren 2011, 2013 och 2015 (prop. 2009/10:41, bet. 2009/10:SkU21, rskr. 2009/10:122). Av praktiska skäl ansågs då inte att den årliga indexomräkningen av skattesatser, för de år då sådana förändringar genomförs, borde göras av regeringen genom en förordning. I stället togs hänsyn till prognostiserade förändringar i konsumentprisindex redan i samband med att koldioxid- och energiskattesatserna för 2011, 2013 och 2015 lades fast i LSE.

Koldioxid- och energiskattesatserna på bränslen för 2015 framgår av 2 kap. 1 § LSE i dess lydelse enligt SFS 2009:1497. De beslutade koldioxid- och energiskattesatserna på bränslen för 2015 är högre än 2014 års skattesatser.

Skattesatserna som gäller under 2014 framgår av regeringens förordning (2013:859) om fastställande av omräknade belopp för energiskatt och koldioxidskatt för år 2014. Skattesatserna för bränslen blir ca 4,2 procent högre för 2015 jämfört med 2014. Att skattesatserna blir så mycket högre för 2015 beror på att den inflation som prognostiserades för omräkning

till 2015 års skattesatser varit högre än den faktiska inflationen för samma period. Vad gäller naturgas och gasol för drivmedelsändamål innefattade riksdagens beslut 2009 även att andra höjningar än på grund av indexeringen sker 2015. Den totala punktskatten blir för naturgas för drivmedelsändamål därför 30 procent högre för 2015 jämfört med 2014.

En mervärdesskatteeffekt tillkommer om priset på bränslen i motsvarande mån förändras och om köparen är en privatperson. För företag som har rätt av dra av denna ingående mervärdesskatt tillkommer inte någon sådan effekt. För jämförelse mellan beslutade skattesatser 2015 jämfört med 2014 för vissa bränslen, se tabell 6.21.

För energiskattesatserna på el gäller för 2011 och framåt att indexomräkning av skattebeloppen sker genom en förordning som utfärdas av regeringen senast i november året innan respektive kalenderår. I dessa fall baseras beräkningen på faktiska förändringar i konsumentprisindex. Underlaget för omräkningen är de skattesatser på bränsle och el som anges i LSE. Detta innebär således, när det gäller att fastställa energiskattesatsen på el för 2015, att omräkningen avseende 2015 års skattesatser baseras på de skattesatser som enligt LSE gällt under 2010.

Energiskattesatserna på el för 2014 framgår av den ovan nämnda förordningen (2013:859). För energiskattesatserna på el sker beräkningen av 2015 års skattesatser utifrån den faktiska förändringen i konsumentprisindex under perioden juni 2009 och juni 2014 som alltså tillämpas på 2010 års skattesatser. Index har under perioden ökat med ca 4,8 procent. En mervärdesskatteeffekt tillkommer om priset på el i motsvarande mån förändras och om köparen är en privatperson. För företag som har rätt av dra av denna ingående mervärdesskatt tillkommer inte någon sådan effekt.

Jämfört med 2014 års energiskattesatser på el medför indexomräkningen av skattesatserna på el för 2015 en höjning för hushåll och servicenäringen med 0,1 öre per kWh (0,125 öre inklusive mervärdesskatt) i södra Sverige men energiskattesatsen på el i norra Sverige är oförändrad på grund av avrundningsregler. Den skattesats på el som tillämpas för industrin, jordbruket, skogsbruket och vattenbruket ändras inte på grund av avrundningsregler. Skattesatsförändringarna för el redovisas i tabell 6.22.

Energiskattesatserna på el för 2015 kommer att framgå av en förordning som regeringen utfärdar senast i november 2014.

Tabell 6.21 Beslutade ändringar av skattesatser på vissa bränslen för 2015 jämfört med 2014, inklusive mervärdesskatt

Öre/liter, kr/m³ och kr/1 000 m³

Energislag	Energi-Skatt	Koldioxid-skatt	Mervärdes-skatt	Summa
Bensin, miljöklass 1, öre/liter	+12,0	+10,0	+5,5	+27,5
Dieselbränsle, miljöklass 1, öre/liter	+7,4	+13,0	+5,1	+25,5
Eldningsolja, kr/m³	+34	+130	+41	+205
Naturgas för drivmedels-användning, kr/1 000m³	0	+559	+139,75	+698,75

Källor: SFS 2009:1497 och SFS 2013:859 samt egna beräkningar.

Tabell 6.22 Ändringar av skattesatser på el för 2015 jämfört med 2014, inklusive mervärdesskatt

Öre/kWh

Energislag	Indexomräkning av energiskatt	Mervärdes-skatt	Summa
El, södra Sverige	+0,1	+0,025	+0,125
El, norra Sverige	0	0	0

Källor: SFS 2013:859 och Statistiska centralbyrån samt egna beräkningar.

Skatt på konsumtion m.m. – övriga punktskatter

6.37 Skatt på tobak

6.37.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Höjd skatt på tobak inför budgetpropositionen för 2015 tagits fram (dnr Fi2014/3333). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 9*, *avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 9*, *avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 9*, *avsnitt 3*. Remissyttrandena och en sammanställning av yttrandena finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2014/3333).

Tidigare har inom Finansdepartementet promemorian Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2015 tagits fram (dnr Fi2014/1430). Denna promemoria remitterades under våren 2014 och omfattade bl.a. förslag om höjd skatt på tobak. Remissyttrandena och en sammanställning av yttrandena finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2014/1430).

Lagrådet
Förslaget om höjd skatt på tobak är författningstekniskt och även i övrigt g av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

6.37.2 Gällande rätt

Beskattningen av cigaretter, cigarrer, cigariller och röktobak är harmoniserad inom EU. De inom EU gemensamma bestämmelserna om tobak är reglerade i rådets direktiv 2011/64 av den 21 juni 2011 om strukturen och skattesatserna för punktskatten på tobaksvaror.

Skatt ska enligt direktivet betalas för cigaretter, cigarrer, cigariller och röktobak. Direktivet reglerar skattestrukturer, minimiskattesatser och definitioner av de skattepliktiga tobaksprodukterna. Snus och tuggtobak omfattas inte av direktivet.

Bestämmelserna i tobaksskattedirektivet är genomförda i svensk rätt genom lagen (1994:1563) om tobaksskatt, förkortad LTS och förordningen (2010:177) om tobaksskatt. I LTS finns även bestämmelser om beskattning av snus och tuggtobak.

Skatten på tobak är enligt 42 § LTS föremål för omräkning utifrån konsumentprisindex, förkortat KPI, fr.o.m. kalenderåret 2012. Syftet är att realvärdesäkra skattesatserna. Den årliga omräkningen motsvarar de i lagen angivna skattebeloppen multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2011. Beskattningen av cigaretter baseras på uttag av dels styckeskatt, dels värderelaterad skatt. När det gäller skatt på cigaretter avser omräkningen endast styckeskatten. Regeringen ska före november månads utgång fastställa de omräknade belopp som ska tas ut för påföljande kalenderår.

Enligt förordningen (2013:858) om fastställande av omräknade belopp för tobaksskatt för 2014 ska skatt på cigaretter tas ut med 1 krona och 41 öre per styck, skatt på cigarrer och cigariller tas ut med 1 krona och 25 öre per styck, skatt på röktobak tas ut med 1 732 kronor per kilogram, skatt på snus tas ut med 385 kronor per kilogram och skatt på tuggtobak tas ut med 448 kronor per kilogram för kalenderåret 2014.

6.37.3 Tobaksskatten höjs

Regeringens förslag: Punktskatten på cigaretter, cigarrer, cigariller, röktobak och tuggtobak höjs med 6 procent. Punktskatten på snus höjs med 12 procent. Styckeskatten på cigaretter höjs från 1,41 kronor till 1,51 kronor. Skatten på cigarrer och cigariller höjs från 1,25 kronor till 1,33 kronor per styck. Skatten på röktobak höjs från 1 732 kronor till 1 841 kronor per kilogram. Skatten på snus höjs från 385 kronor till 432 kronor per kilogram och skatten på tuggtobak höjs från 448 kronor till 476 kronor per kilogram. Den särskilda skatt som i vissa fall tas ut vid privat import av tobak från tredjeland eller med anledning av punktskattekontroll av transporter av tobak justeras på motsvarande sätt.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2015.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Folkhälsomyndigheten*, *Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning* (*SoRAD*), *Tobaksfakta* och *Yrkesföreningar mot tobak* tillstyrker förslaget. SoRAD anser att det saknas övertygande folkhälsopolitiskt baserad förklaring kring skillnaden i punktskatteökning mellan snus och övriga tobaksprodukter. SoRAD anför att allt bruk av tobak medför risk för allvarliga hälsoskador. Samtidigt är det rökning som svarar för de största och mest omfattande skadeverkningarna. SoRAD anför vidare att det i folkhälsohänseende är viktigt att förhållandet mellan skatteökningar på cigaretter respektive snus är väl avvägt så att inte en omfördelningseffekt till mer skadlig tobakskonsumtion sker. Tobaksfakta anför att

risken för ökad smuggling av cigaretter inte torde vara större än för de länder som redan har högre priser än Sverige, och torde dessutom minska genom de skärpta märkningskrav som kommer att gälla enligt EU:s nya tobaksproduktdirektiv. Höga priser på tobak är enligt Yrkesföreningar mot tobak en av de mest kostnadseffektiva åtgärder som finns för att minska prevalensen av rökning och snusning. *Förvaltningsrätten i Falun* och *Skatteverket* har inga synpunkter på förslagen i promemorian. Skatteverket bedömer att förslagen kommer att medföra kostnader av engångskaraktär för Skatteverket som beräknas uppgå till ca 25 000 kronor. *Tullverket* anför att varje höjning av skatter, och som i detta fall höjning av tobaksskatten, innebär ett incitament till ökad privatinförsel och smuggling. Tullverket anför att det kan konstateras att smugglade cigaretter i år (t.o.m. september) är uppe i drygt 45 miljoner beslagtagna cigaretter vilket kan jämföras med drygt 22 miljoner cigaretter för hela 2013. Enligt Tullverket är smuggling av snus till Sverige mest koncentrerad till införsel från Ålands- och Finlandsfärjorna. Tullverket anför vidare att privatinförsel av snus sannolikt kommer att öka, men då i geografiskt begränsad form. *Swedish Match AB* anför att Finansdepartementet felaktigt påstår att den skattemässiga effektiviteten skulle vara högre för snus än för cigaretter. Swedish Match AB hävdar att departementet inkluderar ett elasticitetsmått för cigaretter vid beräkningen av den varaktiga nettoskatteintäkten, men att ett sådant inte inkluderas för snus. Swedish Match AB anför vidare att det är ett felaktigt påstående att snuset inte är utsatt för samma konkurrens som cigaretter vad gäller resandeinförsel och att smugglingspotentialen är begränsad. Swedish Match AB anför även att migrationen från cigaretter till snus är positivt för folkhälsan och att snus är den produkt bland svenskar som dokumenterat visat sig mest effektiv och använts i störst utsträckning för att sluta röka. Swedish Match AB anför vidare att skattehöjningarna bör vara konkurrensneutrala, dvs. fördelas lika på de båda kategorierna snus och övriga tobaksprodukter. Swedish Match vill även understryka att den viktbaserade modell som är den rådande för punktbeskattning av snus bör utvärderas och omarbetas. *Phillip Morris AB*, *Brittish American Tobacco Sweden AB* (*BAT*) och *JTI Sweden AB* (JTI) motsätter sig förslaget om höjda cigarettskatter och pekar på att förslaget kan leda till negativa sidoeffekter i form av ökad illegal marknad. BAT pekar också på att det kan ge ökad tillgång till tobak för minderåriga och snedvridning av konkurrensen för handeln. Philip Morris anför att man hellre ser att ökningen är jämnt fördelad under 2015, 2017 och 2018. Philip Morris anför vidare att en höjning inte bör ske 2016 eftersom tobaksproduktdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/40/EU) fr.o.m. nämnda tidpunkt ställer krav på att en styckförpackning med cigaretter ska innehålla minst 20 cigaretter.

Skälen för regeringens förslag: Ett övergripande mål för samhället och regeringen är att främja folkhälsan. Regeringens tobakspolitik syftar till att minska alla former av tobaksbruk. Konsumtionen av tobak tenderar att minska när priset på tobaksvaror ökar. Höjd skatt på tobak utgör därför ett led i arbetet för främjandet av förbättrad folkhälsa.

Punktskatten på tobak har höjts tre gånger sedan 1998. År 2007 höjdes punktskatten på cigaretter med motsvarande 2 kronor på ett paket och punktskatten på snus med motsvarande 3 kronor för en dosa med 24 gram portionssnus. År 2008 höjdes punktskatten på cigaretter med ytterligare motsvarande knappt 1 krona per paket samtidigt som punktskatten på en snusdosa höjdes med ca 2 kronor. De senaste tobaksskattehöjningarna genomfördes 2012. Då höjdes punktskatten på cigaretter med motsvarande 2,50 kronor per paket och punktskatten på snus med motsvarande 1 krona per dosa. Från och med år 2012 omräknas skattesatserna för tobak med konsumentprisinex, KPI, i syfte att realvärdessäkra skattesatserna.

Enligt Folkhälsomyndighetens årliga nationella folkhälsoenkät Hälsa på lika villkor har andelen som röker dagligen sjunkit från 16 till 11 procent mellan åren 2004 och 2012. Under samma period har andelen som snusar dagligen knappt ändrats, från 12 till 11 procent. Samtidigt som andelen dagliga tobaksbrukare har fallit visar skatteutfallet att den registrerade konsumtionen av cigaretter minskat med ca 15 procent medan den för snus har minskat med ca 8 procent. En delförklaring till minskningen i rökningen kan vara att skattehöjningarna har medfört att priserna på de mest populära cigaretterna ökade med motsvarande 36 procent mellan 2004 och 2012.

Promemoria om höjd skatt på cigaretter, cigarrer, cigariller, röktobak och tuggtobak våren 2014
Våren 2014 remitterades promemorian Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2015. Promemorian innehöll förslag om höjd skatt på cigaretter, cigarrer, cigariller, röktobak och tuggtobak med 4 procent. Ett förhållandevis stort antal remissinstanser tillstyrkte förslaget, eller hade inga synpunkter på förslaget. *Tullverket* anförde att höjd tobaksskatt kan påverka både privatinförsel och smuggling avseende tobaksvaror. *Ekonomistyrningsverket* (*ESV*) hade inget att erinra mot förslaget. ESV anförde vidare att en begränsad höjning av skatten på cigaretter och andra tobaksvaror på 4 procent inte väntas ge effekter i form av ett omfattande ändrat beteende eller inköpsmönster. *Stockholms Handelskammare*, *Landsorganisationen i Sverige*, *Svensk Handel*, *Institutet för tobaksstudier* och *Livsmedelshandlarna* framförde oro för en ökning av den oregistrerade konsumtionen. *Regelrådet* avstyrkte förslaget med anledning av att de administrativa kostnaderna bedömdes ofullständigt beskrivna och konsekvensutredningen bristfällig. *British American Tobacco Sweden AB* och *JTI Sweden* var kritiska till en återkommande uppräkning av cigarettsskatten, utöver den indexreglerade uppräkningen. *Philip Morris* anförde stöd för att koppla styckeskatten på cigaretter till KPI eftersom detta garanterar gradvis, regelbundna ökningar på cigaretter som är viktiga för att uppnå folkhälsomålen utan att riskera att flytta volymer till den illegala marknaden. Enligt Philip Morris kan höjningen av tobaksskatten 1997 vara ett exempel på när höjningen blev för stor.

Promemoria om höjd skatt på cigaretter, cigarrer, cigariller, röktobak och tuggtobak hösten 2014
Inom Finansdepartementet har promemorian Höjd skatt på tobak inför budgetpropositionen för 2015 tagits fram (dnr Fi2014/3333). Promemorian innehåller ett förslag om höjd skatt på cigaretter, cigarrer, cigariller, röktobak och tuggtobak med 6 procent.

Vid förändringar i skatten på tobak måste hänsyn tas till eventuella effekter på den oregistrerade konsumtionen, dvs. konsumtionen av de tobaksvaror som förs in i Sverige från utlandet. Den oregistrerade konsumtionen av tobak inbegriper såväl resandeinförsel som smuggling. Storskalig smuggling gynnar organiserad brottslighet vilket medför allvarliga samhällskostnader.

Baserat på telefonintervjuer uppskattade Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning vid Stockholms universitet (SoRAD) i en rapport[93] att den oregistrerade konsumtionen av cigaretter år 2012 utgjorde knappt 5 procent av den totala konsumtionen. Den uppskattade andelen oregistrerad konsumtion innefattar enbart resandeinförda cigaretter och smuggelcigaretter och således inte s.k. illicit whites. Med illicit whites avses cigaretter som säljs till ett så lågt pris att misstanke finns att skatt inte betalats. För konsumenten kan det vara svårt att avgöra huruvida punktskatt har tagits ut på ett cigarettpaket de köper i butik. Baserat på upplockade cigarettpaket kompletterat med butiksundersökningar uppskattar Handelns Utredningsinstitut (HUI) i en rapport[94] att andelen oregistrerad cigarettkonsumtion, inklusive illicit whites, uppgår till drygt 13 procent av den totala konsumtionen.

Erfarenheter av kraftiga skattehöjningar på cigaretter på kort tid, såsom de som genomfördes 1997, är att dessa kan leda till oönskade beteendeförändringar i form av en väsentligt ökad resandeinförsel och smuggling. Innan de stora höjningarna 1997 hade Sverige de näst högsta cigarettpriserna i Europa efter Norge. Sedan dess har priserna ökat snabbare i de flesta europeiska västländer än i Sverige. Således är den svenska prisnivån i dag på en mer jämförbar nivå med andra västeuropeiska länder och exempelvis Storbritannien, Irland och Frankrike hade 2013, liksom Norge, högre prisnivå än den svenska.

Tullverket har i synpunkter på promemorian anfört att varje höjning av skatter, och som i detta fall höjning av tobaksskatten innebär ett incitament till ökad privatinförsel och smuggling. Tullverket har vidare anfört att det kan konstateras att smugglade cigaretter i år (t.o.m. september) är uppe i drygt 45 miljoner beslagtagna cigaretter vilket kan jämföras med

[93] Sohlberg, Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning, 2012. Tal om tobak 2012: Tobakskonsumtionen i Sverige 2012.
[94] Gabrielsson, Blom, Bolin, Handelns Utredningsinstitut, 2013. Marknaden för oregistrerade cigaretter i Sverige.

drygt 22 miljoner cigaretter för hela 2013. *Phillip Morris AB*, *British American Tobacco Sweden AB* (*BAT*) och *JTI Sweden AB* (*JTI*) motsätter sig förslaget om höjda cigarettskatter och pekar på att förslaget kan leda till negativa sidoeffekter i form av ökad illegal marknad. Regeringen bedömer att erfarenheterna från 1997 ger stöd för uppfattningen att det är särskilt viktigt att ständigt beakta den stora potentiella risken för ökad oregistrerad konsumtion av just cigaretter. En alltför stor skattehöjning på cigaretter vid ett tillfälle kan innebära höga kostnader i form av ändrade beteendeeffekter såsom att nya smugglingskanaler etableras. Dessa kan kvarstå även om skatten sedan skulle sänkas tillbaka till ursprungsnivån. Genom att höja cigarettskatter via mindre höjningar såsom denna minskar risken för oönskade beteendeförändringar som de som uppstod 1997.

Åtgärder har dessutom vidtagits för att förbättra kontrollmöjligheterna avseende tobak, vilket även skulle kunna ge upphov till en förbättrad beslagsstatistik. Förbättringarna omfattar främst kontrollen av de näringsidkare som fått tillstånd att i ett skatteupplag lagra varor som är belagda med punktskatt. Det innebär ett uppskovsförfarande och punktskatten betalas först när varan tas ut ur skatteupplaget. Inom EU hanteras och övervakas punktskatterna och uppskoven vanligen via Excise Movement Control System (EMCS). Tullverket har sedan den 1 januari 2013 rätt att genomföra transportkontroll även när varorna förvaras i en lokal för på-, av- eller omlastning under en pågående flyttning. Från den 1 april 2014 har Skatteverket möjlighet att göra punktskattebesök hos den som är godkänd som upplagshavare i syfte att kontrollera att skyldigheterna under uppskovsförfarandet fullgörs. Även tobaksvaror som flyttas inom Sverige under skatteuppskov ska fr.o.m. den 1 april 2014 rapporteras i EMCS. Från den 1 april 2014 förtydligades och kompletterades också förfarandebestämmelserna där varor som flyttas under skatteuppskov, inte kommer fram till rätt destination. Regler om bl.a. förelägganden, revision, ersättning för kostnader, bevissäkring, betalningssäkring och företrädaransvar har införts. Godkända upplagshavare ska från den 1 april 2014 ställa en generell säkerhet för punktskatten. Syftet med ändringen är att Skatteverket i flera situationer än tidigare ska kunna ta den nya säkerheten i anspråk, om den skattskyldige inte betalar den skatt som ska betalas. Via stärkta förfaranderegler motverkas en viss del av den oregistrerade handeln av tobaksvaror.

Regeringen har beaktat remissinstansernas synpunkter, både vad gäller promemorian som sändes ut våren 2014 och promemorian som sändes ut hösten 2014. Mot bakgrund av anförda synpunkter, med särskilt beaktande av folkhälsoskäl och med hänsyn fortsatt tagen till risken för ökad oregistrerad handel av cigaretter bedömer regeringen sammantaget en höjning av skatten på cigaretter, cigarrer, cigariller, röktobak och tuggtobak med 6 procent som väl avvägd. Regeringen föreslår därför en sådan höjning. Skattehöjningen beräknas öka priset på ett paket som innehåller 19 stycken cigaretter med 2,16 kronor, inklusive mervärdesskatt.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Promemoria om höjd skatt på snus våren 2014

Våren 2014 remitterades promemorian Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2015. Promemorian innehöll förslag om höjd skatt på snus med 22 procent. Ett förhållandevis stort antal remissinstanser tillstyrkte förslaget, eller hade inga synpunkter på förslaget. *Tullverket* anförde att höjd tobaksskatt kan påverka både privatinförsel och smuggling avseende tobaksvaror. *Ekonomistyrningsverket* anförde att en höjning av skatten på snus med 22 procent innebär att det kan finnas en risk för ändrat beteende som kan ge en ökning av den oregistrerade konsumtionen. *Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning* anförde att det kan vara av värde att se över relationen mellan punktskatterna på cigaretter och snus för att beakta eventuella oönskade omfördelningseffekter mellan snus- och cigarettkonsumtionen. Ett antal remissinstanser, *Stockholms Handelskammare*, *Västsvenska handelskammaren*, *Landsorganisationen i Sverige* (*LO*), *Livsmedelsföretagen*, *Näringslivets Regelnämnd*, *Sprit & Vinleverantörsföreningen*, *Svensk Handel*, *Svensk Servicehandel & Fast Food*, *Livsmedelshandlarna*, *Fria Företagare*, *Institutet för tobaksstudier* och *Gotlandssnus* framförde viss kritik mot förslaget. Remissinstanserna anförde sammantaget en oro för en ökning av den oregistrerade konsumtionen av snus och oro för negativ påverkan på investeringar i nytillverkning och på arbetstillfällen. Vissa av de nämnda

remissinstanserna hade också synpunkter på att punktskatteökningen på snus borde vara den samma som på cigaretter. LO anförde att förslaget har negativa fördelningseffekter. *Regelrådet* avstyrkte förslaget med anledning av att de administrativa kostnaderna bedömdes ofullständigt beskrivna och konsekvensutredningen bristfällig. *Swedish Match AB* anförde att snus sparar samhällskostnader i miljardklassen varje år i form av mindre rökning. Swedish Match föreslog även två alternativa beskattningsmodeller för snus. Swedish Match anförde vidare att det bör införas skattemässiga begränsningar på hur små förpackningarna får vara. *British American Tobacco Sweden AB* ansåg att den föreslagna höjningen av skattenivån på snus bedöms vara väl avvägd. *JTI Sweden AB* framhöll att den svenska snusskatten i dag fortfarande är dramatiskt lägre än skatten på andra tobaksvaror.

Promemoria om höjd skatt på snus hösten 2014

Inom Finansdepartementet har promemorian Höjd skatt på tobak inför budgetpropositionen för 2015 tagits fram (dnr Fi2014/3333). Promemorian innehåller ett förslag om höjd skatt på snus med 12 procent.

Swedish Match har anfört att den skattemässiga effektiviteten är högre för cigaretter än för snus. Swedish Match har även anfört att det är ett felaktigt påstående att snuset inte är utsatt för samma konkurrens som cigaretter vad gäller resandeinförsel och att smugglingspotentialen är begränsad. Det kan framhållas att snuset främst produceras i Sverige och i Norge och att priset är markant högre i Norge. Fåtalet närmarknader där snus är legalt kombinerat med att produktionen domineras av svenska aktörer gör det svårare att illegalt föra in snus – då snus generellt först måste föras ut från Sverige för att kunna föras in. Således är snus sålt i Sverige utsatt för mindre internationell konkurrens än övriga tobaksvaror. Cigaretter är, till skillnad från snus, en global produkt och således i högre utsträckning föremål för internationellt organiserad brottslighet. Enligt *Tullverket* är smuggling av snus till Sverige mest koncentrerad till införsel från Ålands- och Finlandsfärjorna. Tullverket har vidare anfört att privatinförsel av snus sannolikt kommer att öka, men då i geografiskt begränsad form. Samtidigt har branschen tagit initiativ till att försvåra att snus som köps tax-free senare omsätts i andra butiker genom att införa särskild märkning som indikerar att varan är ämnad för tax-free försäljning. Vissa färjor har också infört begränsningar för hur många stockar snus passagerare får köpa. I jämförelse med cigaretter har det svenska snuset därmed inte lika stor konkurrens från utlandet och potentialen för ökad smuggling och resandeinförsel är därför inte densamma för snus som för cigaretter.

Vidare har *Swedish Match AB* hävdat att departementet inkluderar ett elasticitetsmått för cigaretter vid beräkningen av den varaktiga nettoskatteintäkten, men att ett sådant inte inkluderas för snus. Vid beräkningar av den offentligfinansiella effekten har hänsyn tagits för substitution från registrerad till oregistrerad konsumtion för såväl cigaretter som snus. Vid förändringar i skatten på tobak måste hänsyn tas till eventuella effekter på den oregistrerade konsumtionen, dvs. konsumtionen av de tobaksvaror som förs in i Sverige från utlandet.

Swedish Match AB har vidare anfört att migrationen från cigaretter till snus är positivt för folkhälsan och att snus är den produkt bland svenskar som dokumenterat visat sig mest effektiv och använts i störst utsträckning för att sluta röka. *SoRAD* har anfört att det ur folkhälsohänseende är viktigt att förhållandet mellan skatteökningar på cigaretter respektive snus är väl avvägt så att inte en omfördelningseffekt till mer skadlig tobakskonsumtion sker. Liknande synpunkter anfördes av ett flertal remissinsanser i synpunkter på promemorian våren 2014. Regeringen anser att valet att substituera mellan tobaksprodukter drivs av mer än prisnivån. För analysen av om varorna är ekonomiska substitut, dvs. om man kan förvänta sig att konsumenter substituerar mellan snus och cigaretter till följd av skatteförändringar, måste man analysera hur prisförändringar på den ena varan påverkar konsumtionen av den andra. Hur priset på snus påverkar konsumtionen av cigaretter och vice versa har studerats av Nguyen, Rosenqvist och Pekurinen (2012)[95] och

[95] Nguyen, Rosenqvist och Pekurinen, 2012. Demand for Tobacco in Europe – An Econometric Analysis of 11 Countries for the PPACTE Project.

Bask och Melkersson (2003)[96]. Dessa studier påvisar inte att höjda priser på snus skulle resultera i mer rökning. Liksom Swedish Match har konstaterat i sitt remissvar, ifrågasätter Nguyen, Rosenqvist och Pekurinen tillförlitligheten i resultaten för snus. Höga priser på tobak är enligt *Yrkesföreningar mot tobak* en av de mest kostnadseffektiva åtgärder som finns för att minska prevalensen av rökning och snusning. Regeringen anser sammantaget att empirin inte ger tydligt belägg för teorin att snus utgör ett ekonomiskt substitut för cigaretter. Enligt Socialstyrelsen saknas vetenskapligt stöd för snus som avvänjningsmedel för rökning.[97] Swedish Match AB anför att skattehöjningarna bör vara konkurrensneutrala, dvs. fördelas lika på de båda kategorierna snus och övriga tobaksprodukter.

Angående det i remissvar våren 2014 av Swedish Match anförda förslaget om alternativa beskattningsmodeller och regler om hur små snusförpackningar kan vara samt påtalandet om behovet av utvärdering och omarbetning av den viktbaserade beskattningsmodellen avseende snus i remissvar hösten 2014, finner regeringen att dessa förslag inte har beretts och därför inte kan behandlas i detta ärende.

Regelrådet har i svar på promemorian våren 2014 avstyrkt förslaget med grund att de administrativa kostnaderna bedömdes vara ofullständigt beskrivna och konsekvensutredningen bristfällig. Regeringen konstaterar att de företag som berörs av förändringarna redan i dag är skattskyldiga för tobaksskatt. En förändring av skattesatserna bedöms inte förändra den administrativa bördan för dessa företag och har därmed inte kvantifierats.

Remissinstanserna har sammantaget anfört oro för en ökning av den oregistrerade konsumtionen av snus, oro för negativ påverkan på investeringar i nytillverkning och på arbetstillfällen samt att punktskatteökningen på snus borde vara densamma som på cigaretter. Det har även anförts att förslaget har negativa fördelningseffekter samt att migration från cigaretter till snus är positivt för folkhälsan.

Med beaktande av remissinstansernas synpunkter, både vad gäller promemorian som sändes ut våren 2014 och promemorian som sändes ut hösten 2014, bedömer regeringen att höjningen av skatten på snus bör vara något mindre än vad som föreslogs i den promemorian som remitterades våren 2014.

Det bedöms att en höjning av skatten på snus med 12 procent är väl avvägd ur folkhälsoskäl och med hänsyn tagen till oregistrerad konsumtion och regeringen föreslår en sådan höjning.

Skattehöjningen beräknas öka priset på en dosa snus, 24 gram, med 1,38 kronor, inklusive mervärdesskatt och på en dosa lössnus, 42 gram, med 2,42 kronor, inklusive mervärdesskatt. Snus utgår från ett betydligt lägre skatteinnehåll än cigaretter. Det innebär för slutkonsument att föreslagen skattehöjning, i kronor räknat, är högre för ett paket cigaretter än för en dosa portionssnus, 24 gram, medan ett motsatt förhållande gäller om man jämför cigaretter med en dosa lössnus, 42 gram.

Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Omräkning av tobaksskatt efter prisutveckling (indexering)

Punktskatten på tobak ska årligen omräknas med konsumentprisindex, KPI, enligt 42 § LTS. Syftet är att realvärdesäkra skattesatserna. Skattesatserna bestäms genom att de i LTS angivna skattebeloppen multipliceras med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan KPI i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2011. När det gäller cigaretter ska omräkningen endast avse styckeskatten.

Förslaget om höjd skatt på tobak bör beakta justeringen i skattesatserna för tobak till följd av uppskattad förändring i KPI som i annat fall skulle ha skett den 1 januari 2015. De nya skattesatserna som ska gälla under 2015 till följd av indexeringen baseras på förändringen i KPI mellan juni månad 2011 och juni månad 2014. Förändringen i KPI mellan juni 2011 och juni 2014 uppgick till 1,10 procent. En mervärdesskatteeffekt tillkommer om priset på tobak i motsvarande mån förändras och om köparen är en privatperson.

[96] Bask och Melkersson, 2003. "Should One Use Smokeless Tobacco in Smoking Cessation Programs." European Journal of Health Economics, Volym 4, sid. 263–270.

[97] Socialstyrelsen, Nationella riktlinjer för sjukdomsförebyggande metoder 2011, Tobaksbruk, riskbruk av alkohol, otillräcklig fysisk aktivitet och ohälsosamma matvanor.

Omräkningen enligt bestämmelsen i 42 § LTS för 2015 medför att styckeskatten på cigaretter höjs med 1 öre, punktskatten på snus höjs med 1 krona per kilogram, punktskatten på röktobak med 5 kronor per kilogram och punktskatten på tuggtobak höjs med 1 krona per kilogram.

Den särskilda skatt som i vissa fall tas ut vid privat import av tobak från tredjeland eller med anledning av punktskattekontroll av transporter av tobak omfattas inte av sådan omräkning.

Sammantaget förslag

Punktskatten på cigaretter, cigarrer, cigariller, röktobak och tuggtobak höjs med 6 procent. Punktskatten på snus höjs med 12 procent.

Styckeskatten på cigaretter höjs från 1,41 kronor till 1,51 kronor. Skatten på cigarrer och cigariller höjs från 1,25 kronor till 1,33 kronor per styck. Skatten på röktobak höjs från 1 732 kronor till 1 841 kronor per kilogram. Skatten på snus höjs från 385 kronor till 432 kronor per kilogram och skatten på tuggtobak höjs från 448 kronor till 476 kronor per kilogram.

Den särskilda skatt som i vissa fall tas ut vid privat import av alkohol från tredjeland enligt 4 kap. 3 § lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. samt uttag av skatt enligt 3 kap. 5 a § lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter justeras också.

Punktskattehöjningarna på tobak som föreslås innebär sammantaget, inklusive omräkning med KPI samt mervärdesskatt, en höjning av skatten på cigaretter med 10 öre per styck, på cigarrer och cigariller med 8 öre per styck, på röktobak med 109 kronor per kilogram, på tuggtobak med 28 kronor per kilogram och på snus med 47 kronor per kilogram.

I tabell 6.7 nedan presenteras samtliga skattehöjningar uppdelade på tidigare beslutad omräkning med KPI och föreslagna punktskattehöjningar.

Tabell 6.23 Skattehöjning på tobak, uppdelad på de olika tobaksslagen, för tidigare beslutad indexering och föreslagen skattehöjning för 2015

Tobaksprodukt	Indexhöjning	Tobaksskattehöjning	Total skattehöjning
Cigaretter	1 öre/styck	9 öre/styck	10 öre/styck
Cigarrer och cigariller	0 öre/styck	8 öre/styck	8 öre/styck
Röktobak	5 kr/kg	104 kr/kg	109 kr/kg
Tuggtobak	1 kr/kg	27 kr/kg	28kr/kg
Snus	1 kr/kg	46 kr/kg	47kr/kg

Källa: Egna beräkningar

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 4 kap. 3 § lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m., 2, 8, 35 och 42 §§ lagen (1994:1563) om tobaksskatt samt i 3 kap. 5 a § lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter, se avsnitt 3.9, 3.10 och 3.17.

6.37.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Merparten av de offentligfinansiella effekterna för de föreslagna tobaksskattehöjningarna kommer från de höjda punktskatterna på cigaretter och snus. Förslaget om höjd skatt på cigaretter med 9 öre per styck beräknas öka skatteintäkterna med 0,54 miljarder kronor 2015. En höjning av skatten på snus med 46 kronor per kilogram beräknas öka skatteintäkterna med 0,34 miljarder kronor 2015. Intäkterna från höjda skatter på de andra tobakssorterna är mindre. En höjning av skatten på röktobak med 104 kronor per kilogram, på cigarrer och cigariller med 8 öre per styck och en höjning av skatten på tuggtobak med 27 kronor per kilo medför ökade skatteintäkter med 22 miljoner kronor 2015. De beräknade intäkterna inkluderar ökade intäkter från mervärdesskatt på omsatta tobaksvaror.

Totalt medför de föreslagna punktskattehöjningarna ökade skatteintäkter med 0,90 miljarder kronor 2015. År 2016 beräknas intäkterna bli något lägre, 0,76 miljarder kronor, beroende på effekten via KPI. Varaktig effekt beräknas till 0,83 mdkr. I de offentligfinansiella effekterna inkluderas inte justeringen av skattesatserna för tobak med förändringen i KPI.

Effekter för företag
De företag som berörs av förändringarna är de som är skattskyldiga för tobaksskatt. En förändring av skattesatserna bedöms inte förändra den administrativa bördan för dessa företag.

Effekter för myndigheter och domstolar
Förslaget att höja skattesatsen medför endast mindre förändringar för Skatteverket. Dessa förändringar kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Eventuella tillkommande kostnader för Skatteverket ska hanteras inom befintliga och beräknade anslagsramar inom utgiftsområdet. Detsamma gäller en eventuellt ökad arbetsbörda inom Tullverket. Förslaget bedöms inte påverka antalet mål eller på annat sätt påverka arbetsbelastningen i förvaltningsdomstolarna och inte heller medföra några ökade kostnader för andra myndigheter.

Övriga konsekvenser
Skattehöjningen beräknas medföra att priset på ett paket med 19 cigaretter som i dag kostar 55 kronor ökar till 57,41 kronor, inklusive den årliga omräkningen med KPI och mervärdesskatt. För exempelvis en dosa portionssnus, 24 gram, som i dag kostar 43 kronor beräknas höjningen medföra att priset ökar till 44,41 kronor, inklusive den årliga omräkningen med KPI och mervärdesskatt. För exempelvis en dosa lössnus, 42 gram, som i dag kostar 50 kronor beräknas skattehöjningen medföra att priset ökar till 52,47 kronor, inklusive den årliga omräkningen med KPI och mervärdesskatt.

6.38 Skatt på alkohol

6.38.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2015 tagits fram (dnr Fi2014/1430). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 5, avsnitt 1*. Promemorian har remitterats under våren 2014 och innehåller bl.a. förslag om höjd skatt på alkohol. Promemorians lagförslag i denna del finns i *bilaga 5, avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5, avsnitt 3*. Remissyttrandena och en sammanställning av yttrandena finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2014/1430).

Lagrådet
Förslaget om höjd skatt på alkohol är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

6.38.2 Gällande rätt

Beskattningen av öl, vin, andra jästa drycker än vin och öl, mellanklassprodukter och etylalkohol är harmoniserad inom EU. De inom EU gemensamma bestämmelserna om alkohol är reglerade i två direktiv. Dessa direktiv är rådets direktiv 92/83/EEG av den 19 oktober 1992 om harmonisering av strukturerna för punktskatter på alkohol och alkoholdrycker och rådets direktiv 92/84/EEG av den 19 oktober 1992 om tillnärmning av punktskattesatser på alkohol och alkoholdrycker.

Direktiven reglerar skattestrukturer, minimiskattesatser och definitioner av de skattepliktiga alkoholprodukterna. Bestämmelserna i alkoholskattedirektiven är genomförda i svensk rätt genom lagen (1994:1564) om alkoholskatt, förkortad LAS, och förordningen (2010:173) om alkoholskatt.

Enligt 2 § LAS ska skatt på öl tas ut per liter med 1,78 kronor för varje volymprocent alkohol. För öl med en alkoholhalt om högst 2,8 volymprocent tas ingen skatt ut.

Enligt 3 § LAS ska skatt på vin tas ut med 8,11 kronor per liter för drycker med en alkoholhalt över 2,25 men inte över 4,5 volymprocent, med 11,98 kronor per liter för drycker med en alkoholhalt över 4,5 men inte över 7 volymprocent, med 16,49 kronor per liter för drycker med en alkoholhalt över 7 men inte över 8,5 volymprocent, med 23,09 kronor per liter för drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent och med 48,33 kronor per liter för drycker med en alkoholhalt över 15 men inte över 18 volymprocent. För vin med en alkoholhalt om högst 2,25 volymprocent tas ingen skatt ut.

Enligt 4 § LAS ska skatt på andra jästa drycker än vin och öl tas ut på motsvarande sätt som skatt på vin.

Enligt 5 § LAS ska skatt på mellanklassprodukter tas ut med 29,10 kronor per liter för drycker med en alkoholhalt om högst 15 volymprocent och med 48,33 kronor per liter för drycker med en alkoholhalt över 15 volymprocent. Exempel på drycker som beskattas som mellanklassprodukter är madeira, portvin, sherry och vermouth.

Enligt 6 § LAS ska skatt på etylalkohol, sprit, tas ut med 506,42 kronor per liter ren alkohol.

6.38.3 Alkoholskatten höjs

Regeringens förslag: Punktskatten på öl, vin, andra jästa drycker än vin och öl samt mellanklassprodukter höjs med 9 procent. Punktskatten på sprit höjs med 1 procent.

Skatten på öl höjs från 1,78 kronor per volymprocent till 1,94 kronor per volymprocent alkohol och liter.

Skatten på vin och andra jästa drycker än vin och öl höjs för drycker med en alkoholhalt över 2,25 men inte över 4,5 volymprocent från 8,11 kronor till 8,84 kronor, för drycker med en alkoholhalt över 4,5 men inte över 7 volymprocent från 11,98 kronor till 13,06 kronor, för drycker med en alkoholhalt över 7 men inte över 8,5 volymprocent från 16,49 kronor till 17,97 kronor, för drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent från 23,09 kronor till 25,17 kronor och för vin med en alkoholhalt över 15 men inte över 18 volymprocent från 48,33 kronor till 52,68 kronor per liter.

Skatten på mellanklassprodukter med en alkoholhalt om högst 15 volymprocent höjs från 29,10 kronor till 31,72 kronor per liter och för drycker med en alkoholhalt över 15 volymprocent från 48,33 kronor till 52,68 kronor per liter.

Punktskatten på sprit höjs från 506,42 kronor till 511,48 kronor liter ren alkohol.

Den skatt som i vissa fall tas ut vid privat import av alkohol från tredjeland eller vid punktskattekontroll av transporter av alkohol justeras på motsvarande sätt.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2015.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Göteborg*, *Förvaltningsrätten i Göteborg*, *Förvaltningsrätten i Linköping*, *Justitiekanslern*, *Domstolsverket*, *Kommerskollegium*, *Ekonomistyrningsverket* (*ESV*) och *Skatteverket* har inget att erinra mot det remitterade förslaget om höjd skatt på alkohol. *Statistiska centralbyrån* (*SCB*) påtalar att ändringarna av skattesatserna på alkohol även påverkar fastprisberäkningar inom en rad områden. Det är dock inte ovanligt att skattesatserna ändras och det påverkar inte SCB:s möjligheter att producera statistik. *Folkhälsomyndigheten*, *Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning vid Stockholms universitet* (*SoRAD*), *Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning* (*CAN*), *IOGT-NTO*, *Landsorganisationen i Sverige* (*LO*) och *Systembolaget AB* delar regeringens bedömning att det finns skäl att höja skatten på alkohol och tillstyrker därmed förslaget. *Folkhälsomyndigheten* anför att förslaget helt korrekt utgår från att en generell skattehöjning på alkohol förbättrar folkhälsan genom att minska totalkonsumtionen. Vidare anförs att en generell skattehöjning på samtliga alkoholdrycker minskar risken för substitutionseffekter mellan dryckesslag. SoRAD efterfrågar en folkhälsopolitiskt baserad argumentation kring varför spritskatten endast ska höjas med 1 procent. Enligt SoRAD talar dagens relativt låga nivåer av oregistrerad alkoholkonsumtion samt ökade alkoholskatter i både Danmark och Tyskland för att spritskatten kan höjas ytterligare. *Stockholms handelskammare* och *Näringslivets regelnämnd* och (*NNR*) konstaterar att föreslagna skattehöjningar inte är jämnt fördelade mellan de olika varuslagen. *IOGT-NTO* anför att den föreslagna höjningen på 1 procent för sprit bör vara högre. IOGT-NTO anför vidare att det är viktigt att alkoholskatten höjs regelbundet minst i takt med inflation och inkomstutveckling för att begränsa skadeverkningarna av alkoholkonsumtion. IOGT-NTO påtalar att det för att återställa alkoholskatten till samma nivå som 1995 krävs att skatten på alla kategorier av alkoholdrycker höjs betydligt mer än den föreslagna höjningen, vilket bör ske genom upprepade höjningar över tid. Punktskatten på alkohol är inte indexerad med KPI sedan 1998. Priset på alkoholhaltiga drycker har sedan dess

ökat långsammare än KPI. Punktskatten kan därför behöva höjas.

Regelrådet avstyrker förslaget med anledning av att de administrativa kostnaderna är ofullständigt beskrivna. *Stockholms Handelskammare* är skeptisk till kraftigt höjda punktskatter.

LO anför att skattens storlek på alkohol också bör bestämmas genom att folkhälsoskäl vägs mot effekter på resandeinförsel och smuggling samt vilka fördelningseffekter som kan uppstå. Punktskatten på alkohol är sedan 1998 inte indexerad med KPI och priset på alkoholhaltiga drycker har sedan dess ökat långsammare än KPI. Punktskatten behöver därför höjas. *Folkhälsomyndigheten* anför att det med stöd i den vetenskapliga litteraturen inte är möjligt att förutse den beskattningsnivå för öl, vin respektive spritdrycker i Sverige som ger mest inkomster till staten utan att öka konsumtionen av oregistrerad alkohol. Folkhälsomyndigheten anför att alkoholskattehöjningar bör kombineras med insatser för att minska smuggling. *CAN* anser att mycket talar för att den oregistrerade konsumtionen kommer att öka något på grund av punktskattehöjningarna. CAN anför att det dock visat sig att konsumtionen av oregistrerad alkohol och tobak har minskat kraftigt under den senaste 10-årsperioden. Dessutom är denna konsumtion till viss del koncentrerad till de södra delarna av landet. Mot bakgrund av detta och det faktum att de föreslagna punktskattehöjningarna är relativt små, gör CAN bedömningen att minskningen av den registrerade försäljningen i Sverige kommer att vara större än ökningen av den oregistrerade konsumtionen. *Svensk Handel* vill uppmärksamma bristen på konsekvensanalys gällande de föreslagna skatthöjningarnas påverkan på den illegala handeln och de svenska handelsföretagens gränshandelsförsäljning. Svensk Handel anför att konsekvensanalysen är bristfällig gällande skattehöjningarnas bidragande till ökad illegal handel samt negativa påverkan på försäljning – och indirekt arbetstillfällen – i den svenska gränshandeln. SoRAD anför att det finns en risk för ökad privatinförsel och smuggling vid en prishöjning, framför allt vid kraftiga sådana. SoRAD gör dock bedömningen att prishöjningarna i kronor är på en sådan låg nivå att det endast marginellt kommer att påverka privatinförsel, smuggling eller konsumtion. *Tullverket* delar promemorians uppfattning att en höjning av alkoholskatten kan påverka både privatinförsel och smuggling avseende sådana varor.

Sprit & Vinleverantörsföreningen (*SVL*), *Sveriges Bryggerier* och *Visita* motsätter sig höjningar av alkoholskatterna. SVL anför att skälet till detta framför allt är att Finansdepartementet underproblematiserar effekterna av ökad privatinförsel och illegal införsel. SVL uppfattar också att den beräkningskonvention för priselasticiteter som tillämpas skulle vara betjänt av en uppdatering och inte basera sig på ett fall som utgår ifrån en alkoholskattesänkning i Danmark 2003, utan i stället utgå ifrån de omvärldsförhållanden och konsumtionsmönster som i dag råder. Detta är enligt SVL något som även Handelns Utredningsinstitut har pekat på. Med anledning av detta vill SVL därför se att en utredning om den illegala alkoholinförselns omfattning och effekter på svensk alkoholkonsumtion tillsätts innan några eventuella justeringar av alkoholskatten genomförs. Sveriges Bryggerier anför vidare att beslut ska baseras på fakta och det är särskilt viktigt att beslutsunderlaget är korrekt. Så länge en konsekvensutredning inte genomförts, finns det enligt Sveriges Bryggerier inget korrekt beslutsunderlag, bara ett estimerat. Sveriges Bryggerier anför vidare att de kraftigt höjda punktskatterna på alkohol och tobak ska ses i ljuset av de uppenbara riskerna för ökad smuggling och annan illegal hantering. Visita anför att en höjning skulle påverka sysselsättningen i restaurangbranschen negativt. Om en höjning av alkoholskatterna trots allt genomförs anser Visita att försäljningen på restaurang ska undantas, dels för att undvika negativa sysselsättningseffekter i restaurangbranschen, dels för att det är alkoholpolitiskt motiverat att styra alkoholkonsumtionen till restaurang.

SVL vill även peka på de effekter som en eventuell skattehöjning får på de 70 producenter av vin och sprit samt ett hundratal bryggerier som under de senaste åren fått fart i Sverige. Enligt SVL ligger majoriteten av dessa på landsbygden och skapar arbetstillfällen och livskraft. En skattehöjning skulle inverka negativt på denna näring. *Sveriges Bryggerier* anför att svenska bryggerier under många årtionden blev färre och större samt mer och mer storstadsnära. Allt fler entreprenörsdrivna SME-bryggerier har på kort tid blivit en viktig del i landsbygdens företagande. Därmed finns

goda förutsättningar för fler jobb och hållbar tillväxt. *Fria Företagare* hänvisar till det småföretags- och landsbygdsperspektiv som framförts i Sveriges Bryggeriers remissvar. *Livsmedelsföretagen* efterfrågar en konsekvensanalys av hur företagandet och entreprenörskapet på landsbygden och i mindre orter påverkas av de i ett EU-perspektiv höga svenska punktskatterna. *Lantbrukarnas Riksförbund* (*LRF*) anför att det i övriga medlemsstater i EU är mycket vanligt att främja småskalig produktion genom reducerade punktskatter. LRF anför att Sverige ska utnyttja de möjligheter som direktivet 92/83/EG ger för en 50-procentig sänkning av aktuella punktskatter på en begränsad kvantitet. LRF anför att en ordning i enlighet med LRF:s krav skulle ge en ytterligare möjlighet till tillväxt för småföretag som dessutom företrädesvis finns utanför städerna.

Skälen för regeringens förslag: Det övergripande målet för den svenska alkoholpolitiken är att främja folkhälsan. Sambandet mellan pris på alkohol och konsumtion av alkohol medför att efterfrågan på alkoholprodukter tenderar att minska när priset på alkohol ökar. Höjd skatt på alkohol påverkar konsumtionen och utgör därför ett led i regeringens arbete för främjandet av förbättrad folkhälsa.

Punktskatten på alkohol har inte förändrats nämnvärt sedan 1998 då den årliga KPI-indexeringen slopades. År 2008 höjdes skatten på öl med 13 procent och skatten på vin sänktes med 2 procent. År 2014 höjdes punktskatten på öl och vin med 7 procent och på sprit med 1 procent. Mellan maj 1998 och maj 2014 ökade totalt det nominella priset på alkoholhaltiga drycker med ca 14 procent. För motsvarande period uppgick inflationen till ca 22 procent. Sammantaget medför detta att det reala priset på alkoholhaltiga drycker minskat även inräknat 2014 års skattehöjning.

Som har anförts av exempelvis *LO*, *Systembolaget AB* och *SoRAD* har realpriserna köpkraftjusterat fallit mer än realpriserna eftersom disponibel inkomst i genomsnitt har ökat mer än inflationen. I syfte att motverka effekterna av den historiska reala prissänkningen finns således starka skäl att höja alkoholskatten vilket även tillstyrks av *CAN*, *IOGT-NTO*, SoRAD, LO och Systembolaget AB.

Sedan Sveriges EU-inträde 1995 har införselkvoterna för alkoholdrycker stegvis höjts och från 1 januari 2004 gäller samma införselregler för alkohol i Sverige som i övriga EU-länder. Vid förändringar i skatten på alkohol måste hänsyn tas till eventuella effekter på den oregistrerade konsumtionen, dvs. alkohol som förs in i Sverige från utlandet, vilket också anförts av ett antal remissinstanser.

Under perioden 1995–2004 ökade mängden resandeinförd alkohol, enligt statistik från SoRAD. Samtidigt var den registrerade konsumtionen (inhandlad från Systembolaget, restauranger eller avseende öl, från livsmedelshandlare) relativt konstant. År 2004 uppnåddes den högsta alkoholkonsumtionen i Sverige på cirka 30 år. Den oregistrerade konsumtionen uppgick då till 38 procent av den totala alkoholkonsumtionen, vilken uppgick till ca 10,5 liter ren alkohol per person 15 år och äldre. 2013 uppgick motsvarande totala konsumtionsmått till 9,9 liter ren alkohol vilket innebar en nedgång i totalkonsumtionen jämfört med 2004 men en uppgång med cirka 4 procent jämfört med perioden 2009−2011 och med 12 procent jämfört med 2012. Från och med år 2013 övertog CAN Monitorundersökningen från SoRAD. CAN (2014)[98] uppskattar att den oregistrerade konsumtionen uppgick till 26 procent av den totala alkoholkonsumtionen 2013.

CAN:s undersökning delar upp den oregistrerade konsumtionen beroende på införskaffningssätt i resandeinförsel, smuggling, internet respektive hemtillverkning. Enligt undersökningen bedöms 64 procent av den oregistrerade konsumtionen 2013 bestå av resandeinförd alkohol, medan konsumtionen av smugglad alkohol gjorde ca 22 procent av den oregistrerade konsumtionen. Då smuggling och resandeinförsel utgör en stor andel av den oregistrerade konsumtionen är priserna på alkohol i utlandet och då särskilt priserna i Danmark och Tyskland, en relevant bakgrundsfaktor. Prisökningarna på alkohol har mellan 2004 och 2012, varit procentuellt högre i t.ex. Danmark och Tyskland än i Sverige.

[98] Leifman och Trolldal, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, 2014. Alkoholkonsumtionen i Sverige 2013, CAN Rapport 142.

I september 2012 beslutade Danmark att höja skatterna på alkohol i tre steg, den 1 januari 2013, den 1 januari 2015 och den 1 januari 2018. Skatten på sprit omfattades inte av beslutet utan kvarstod oförändrad. En del av den planerade höjningen av ölskatten drogs tillbaka för att beakta resandeinförsel och smuggling. Ölskatten i Danmark är dock fortfarande högre i dag än den var 2011. Den danska skatten på vin följer de höjningar som beslutades 2012. Sedan 2004 har den svenska kronan stärkts något gentemot både euron och den danska kronan. Trots förstärkningen var det 2013 dyrare att köpa alkohol i Danmark än det var 2004.

Folkhälsomyndigheten har anfört att alkoholskattehöjningar bör kombineras med insatser för att minska smuggling. Regeringen har vidtagit åtgärder för att förbättra kontrollmöjligheterna avseende alkohol. Förbättringarna omfattar främst kontrollen av de näringsidkare som fått tillstånd att i ett skatteupplag lagra varor som är belagda med punktskatt. Det innebär ett uppskovsförfarande och punktskatten betalas först när varan tas ut ur skatteupplaget. Inom Europeiska unionen hanteras och övervakas punktskatterna och uppskoven vanligen via Excise Movement Control System (EMCS). Från den 1 april 2014 har Skatteverket möjlighet att göra punktskattebesök hos den som är godkänd som upplagshavare. Syftet med besöket är att kontrollera att upplagshavare fullgör sina skyldigheter under skatteuppskovsförfarandet. Även alkoholvaror som flyttas inom Sverige under skatteuppskov ska fr.o.m. den 1 april 2014 rapporteras i EMCS. Från den 1 april 2014 förtydligades och kompletterades förfarandebestämmelserna där varor som flyttas under skatteuppskov, inte kommer fram till rätt destination. Regler om bl.a. förelägganden, revision, ersättning för kostnader, bevissäkring, betalningssäkring och företrädaransvar har införts. Godkända upplagshavare ska från den 1 april 2014 ställa en generell säkerhet för skatten. Syftet med ändringen är att Skatteverket i flera situationer än tidigare ska kunna ta den nya säkerheten i anspråk, om den skattskyldige inte betalar den skatt som ska betalas. Via stärkta förfaranderegler motverkas därmed en viss del av den oregistrerade konsumtionen av alkohol.

SoRAD har anfört att det saknas folkhälsopolitisk argumentation för den relativt låga skattehöjningen för sprit som presenterats i promemorian. *IOGT-NTO* har anfört att spritskatten borde höjas mer. *CAN* (2014)[99] uppskattar att 54 procent av den totala spritkonsumtionen 2013 utgjordes av oregistrerad konsumtion. För 2013 uppskattades motsvarande andel oregistrerad konsumtion av vin respektive starköl till 13 respektive 25 procent. Enligt rapporten är sprit därmed den alkoholdryck som har den högsta andelen oregistrerad konsumtion. Regeringen bedömer att alkoholskattehöjningarna är viktiga åtgärder i det alkoholpreventiva arbetet. Den oregistrerade konsumtionen av sprit är förhållandevis hög. Samtidigt är punktskatten på sprit redan hög jämfört med punktskatten på andra alkoholvaror. Regeringen bedömer därför att den relativt lägre höjningen av spritskatten, jämfört med den på andra alkoholsorter, som presenterats i promemorian som välmotiverad.

Ett flertal remissinstanser har efterfrågat en ökad problematisering av skattehöjningarnas effekter på resandeinförsel och smuggling. Liksom ovan diskuterats har just privatinförsel och illegal införsel vägt tungt i regeringens val av i vilken utsträckning de olika alkoholskatterna föreslås höjas. Finansdepartementet tillämpar konventioner för beräkning av offentligfinansiella effekter vid ändrade skatte- och avgiftsregler. SVL pekar på att beräkningskonventionen för priselasticiteter utgår från en uppskattning från 2003 och att man i stället bör utgå från i dag rådande omständigheter. Utöver beräkningskonventionen utgör även en uppdaterad omvärldsanalys en viktig del av regeringens beslutsunderlag.

Sveriges Bryggerier, *Fria Företagare*, *Livsmedelföretagen*, *Svensk Handel* och *Visita* har pekat på att skattehöjningen kan ha negativa konsekvenser för enskilda näringar. De tre förstnämnda pekar särskilt på effekter på landsbygden. Visita pekar särskilt på negativa sysselsättningseffekter i restaurangbranschen. Regeringen anser att folkhälsoaspekter väger tyngre än närings- och sysselsättningsaspekter vid bedömning av skatternivåer på alkoholhaltiga drycker.

[99] Leifman och Trolldal, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, 2014. Alkoholkonsumtionen i Sverige 2013, CAN Rapport 142.

Lantbrukarnas Riksförbund (*LRF*) har såväl i remissyttrande, som i inkommen hemställan om ändring i lagen om alkoholskatt (1994:1564) föreslagit att regeringen anpassar den svenska beskattningen till EU-direktivets möjligheter att stödja småskaliga tillverkare genom en 50-procentig sänkning av punktskatten på en begränsad kvantitet. Regeringen har den 10 april 2014 beslutat att inte vidta någon åtgärd med anledning av hemställan, se dnr Fi2013/3065.

LO har pekat på att folkhälsoskäl även bör vägas mot fördelningseffekter. Regeringen anser dock att hälsoeffekter överväger fördelningseffekter vid utformandet av alkoholpolitik.

Regelrådet har avstyrkt förslaget med anledning av att de administrativa kostnaderna inte är fullständigt beskrivna. Regelrådet anser att förändringar i tidsåtgång och administrativa kostnader inte har kvantifierats för något av förslagen. De företag som berörs av förändringarna är de som är skattskyldiga för alkoholsskatt. En förändring av skattesatserna bedöms inte förändra den administrativa bördan för dessa företag och har därmed inte kvantifierats.

Vid en samlad bedömning finner regeringen att de i den remitterade promemorian föreslagna alkoholskattehöjningarna är viktiga åtgärder i det alkoholpreventiva arbetet och att dessa förslag är väl avvägda även med hänsyn tagen till risken för en ökning av den oregistrerade konsumtionen samt eventuell negativ påverkan på sysselsättning vid produktion och försäljning av alkoholprodukter.

Regeringen föreslår att punktskatten på öl, vin, andra jästa drycker än vin eller öl samt mellanklassprodukter höjs med 9 procent. Punktskatten på sprit föreslås höjas med 1 procent. Skatten på öl föreslås höjas från 1,78 kronor per volymprocent till 1,94 kronor per volymprocent alkohol och liter. Skatten på vin samt på andra jästa drycker än vin och öl föreslås höjas för drycker med en alkoholhalt över 2,25 men inte över 4,5 volymprocent från 8,11 kronor till 8,84 kronor, för drycker med en alkoholhalt över 4,5 men inte över 7 volymprocent från 11,98 kronor till 13,06 kronor, för drycker med en alkoholhalt över 7 men inte över 8,5 volymprocent från 16,49 kronor till 17,97 kronor, för drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent från 23,09 kronor till 25,17 kronor och för vin med en alkoholhalt över 15 men inte över 18 volymprocent från 48,33 kronor till 52,68 kronor per liter. Skatten på mellanklassprodukter med en alkoholhalt om högst 15 volymprocent föreslås höjas från 29,10 kronor till 31,72 kronor per liter och för drycker med en alkoholhalt över 15 volymprocent från 48,33 kronor till 52,68 kronor per liter. Punktskatten på föreslås höjas från 506,42 kronor till 511,48 kronor per liter ren alkohol.

Den särskilda skatt som i vissa fall tas ut vid privat import av alkohol från tredjeland enligt 4 kap. 3 § lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. samt uttag av skatt enligt 3 kap. 5 a § lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter justeras på motsvarande sätt.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2015. Äldre bestämmelser ska gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 4 kap. 3 § lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m., 2–6 § lagen (1994:1564) om alkoholskatt samt i 3 kap. 5 a § lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter, se avsnitt 3.9, 3.11 och 3.17.

6.38.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Förslaget om höjd skatt på öl med 9 procent beräknas öka skatteintäkterna med 0,32 miljarder kronor 2015. En höjning av skatten på vin och andra jästa drycker än vin och öl med 9 procent medför ökade skatteintäkter med 0,40 miljarder kronor 2015. En höjning av skatten på mellanklassprodukter med 9 procent beräknas öka skatteintäkterna med 20 miljoner kronor 2015. En höjning av skatten på sprit med 1 procent medför 26 miljoner kronor i ökade skatteintäkter 2015.

Totalt medför de föreslagna punktskattehöjningarna ökade skatteintäkter med 0,77 miljarder kronor 2015. Effekten på KPI medför att intäkterna beräknas bli något lägre 2016, 0,64 miljarder kronor. Varaktig effekt beräknas till 0,71 miljarder kronor.

Effekter företag
De företag som berörs av förändringarna är de som är skattskyldiga för alkoholskatt. En förändring av skattesatserna bedöms inte förändra den administrativa bördan för dessa företag.

Effekter för myndigheter och domstolar
Förslaget att höja skattesatsen medför endast försumbara förändringar för Skatteverket. Dessa förändringar kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Eventuella tillkommande kostnader för Skatteverket ska hanteras inom befintliga och beräknade anslagsramar inom utgiftsområdet. Detsamma gäller en eventuellt ökad arbetsbörda inom Tullverket. Förslaget bedöms inte påverka antalet mål eller på annat sätt påverka arbetsbelastningen i förvaltningsdomstolarna och inte heller medföra några ökade kostnader för andra myndigheter.

Övriga konsekvenser
Skattehöjningen beräknas medföra att priset på en flaska öl på 0,5 liter som i dag kostar 16 kronor ökar till 16,53 kronor inklusive mervärdesskatt. Priset på en flaska vin på 0,75 liter som i dag kostar 59 kronor beräknas öka till 60,95 kronor, inklusive mervärdesskatt. Priset på en flaska spritdryck med 37,5 procent alkohol på 70 cl som i dag kostar 188 kronor beräknas öka till 189,66 kronor, inklusive mervärdesskatt.

6.39 Beskattning av viss privatinförsel av cigaretter

6.39.1 Ärendet och dess beredning

Från och med den 1 januari 2014 finns det enligt artikel 46.3 i rådets direktiv 2008/118/EG av den 16 december 2008 om allmänna regler för punktskatt och om upphävande av direktiv 92/12/EEG en möjlighet för medlemstater inom EU att under vissa förutsättningar tillämpa en kvantitativ begränsning för resandeinförsel av cigaretter från de medlemstater som inte uppnår de i tobaksskattedirektivet uppställda minimiskattenivåerna för cigaretter.

En motsvarande möjlighet fanns tidigare avseende nya medlemsstater som inte uppnått de då bestämda minimiskattenivåerna. Denna möjlighet gällde som längst, för vissa medlemsstater, t.o.m. den 31 december 2009. Sverige har fram t.o.m. den 31 december 2009 haft sådana kvantitativa begränsningar för privatinförsel av tobaksprodukter i lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror.

En promemoria om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter har därför tagits fram inom Finansdepartementet (dnr Fi2014/1456). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 10*, *avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 10*, *avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 10*, *avsnitt 3*. Remissyttrandena och en sammanställning av yttrandena finns tillgänglig i Finansdepartementet.

Lagrådet
Regeringen beslutade den 28 augusti 2014 att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter, lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69), lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen, lag om ändring i lagen (2000:1225) om straff för smuggling och lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244). Lagrådets yttrande finns i *bilaga 10, avsnitt 5*. Regeringen har följt Lagrådets förslag som behandlas i avsnitt 6.39.3. I förhållande till lagrådsremissens förslag har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

6.39.2 Nya regler om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter

Regeringens förslag: En ny lag om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter införs. Lagen avser punktskatt på resandes införsel av fler än 300 cigaretter från Bulgarien, Kroatien, Lettland, Litauen, Rumänien eller Ungern.

Den nya lagen träder i kraft den 1 januari 2015. Skatt ska inte tas ut för införsel som äger rum efter utgången av 2017. Lagen om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror upphör att gälla vid utgången av december 2014.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker förslagen.

Skälen för regeringens förslag: Beskattningen av cigaretter, cigarrer, cigariller och röktobak är harmoniserad inom EU. De inom EU gemensamma bestämmelserna om tobaksskatt är reglerade i rådets direktiv 2011/64/EU av den 21 juni 2011 om strukturen och skattesatserna för punktskatten på tobaksvaror (kodifiering).

Skatt ska enligt direktivet betalas för cigaretter, cigarrer, cigariller och röktobak. Direktivet reglerar skattestrukturer, minimiskattesatser och definitioner av de skattepliktiga tobaksprodukterna. Snus och tuggtobak omfattas inte av direktivet.

Bestämmelserna i rådets direktiv 2011/64/EU är genomförda i svensk rätt genom lagen (1994:1563) om tobaksskatt, förkortad LTS och förordningen (2010:177) om tobaksskatt. I LTS finns även bestämmelser om beskattning av snus och tuggtobak.

Skatt på cigaretter tas enligt 2 § LTS ut med dels en styckeskatt, dels en värderelaterad skatt som uppgår till 1 procent av detaljhandelspriset. Punktskatten på tobak ska årligen omräknas med konsumentprisindex (KPI) enligt 42 § LTS. När det gäller cigaretter ska omräkningen endast avse styckeskatten.

Enligt artikel 10.2 i direktiv 2011/64/EU ska fr.o.m. den 1 januari 2014 den totala punktskatten på cigaretter minst utgöra 60 procent av det vägda genomsnittliga detaljhandelspriset på cigaretter som frisläpps för konsumtion. Punktskatten ska uppgå till minst 90 EUR per 1 000 cigaretter, oavsett det vägda genomsnittliga detaljhandelspriset. De medlemsstater som tar ut en punktskatt på minst 115 EUR per 1000 cigaretter på grundval av det vägda genomsnittliga detaljhandelspriset behöver dock inte uppfylla det tidigare nämnda kravet på 60 procent.

Bulgarien, Estland, Grekland, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien och Ungern har enligt artikel 10.2 i direktiv 2011/64/EU beviljats en övergångsperiod och har fram t.o.m. den 31 december 2017 på sig att komma upp till de nämnda minimiskattenivåerna. Kroatien har i samband med sitt anslutningsfördrag till EU erkänts en motsvarande övergångsperiod som de medlemsstater som omnämns i artikel 10.2 i direktiv 2011/64/EU (se prop. 2012/13:6 s. 42.)

Från och med den 1 januari 2014 finns enligt artikel 46.3 i rådets direktiv 2008/118/EG av den 16 december 2008 om allmänna regler för punktskatt och om upphävande av direktiv 92/12/EEG möjlighet för de medlemsstater som inte omfattas av övergångsregler att tillämpa kvantitativa begränsningar för privatinförsel från de medlemsstater som inte når upp till minimiskattenivåerna. Bestämmelserna ger de medlemsstater som inte omfattas av övergångsregler möjlighet att beskatta privatinförsel av cigaretter från de medlemsstater som omfattas av övergångsregler, i den mån dessa stater inte når upp till minimiskattenivåerna. Beskattning av införda cigaretterna kan ske till den del införseln överstiger 300 cigaretter. Bestämmelserna kan tillämpas vid införsel under övergångsperioden, dvs. fram t.o.m. den 31 december 2017. I enlighet med artikel 46.3 i rådets direktiv 2008/118/EG ska medlemsstater som tillämpar en kvantitativ begränsning informera Europeiska kommissionen om detta. Danmark, Irland, Italien, Slovenien, Tyskland och Österrike tillämpar redan motsvarande införselbegränsningar.

Vissa av de medlemsstater som omfattas av övergångsregler når numera upp till minimiskattenivåerna enligt direktiv 2011/64/EU. Bulgarien, Kroatien, Lettland, Litauen, Rumänien och Ungern når dock för närvarande inte upp till dessa minimiskattenivåer.

Ett övergripande mål för samhället och regeringen är att främja folkhälsan. Sambandet mellan pris på tobak och konsumtion av tobak tenderar att få som effekt att konsumtionen av tobak minskar när priset stiger. Punktskatt på tobak utgör därför ett led i främjandet av

förbättrad folkhälsa. I denna proposition föreslås att styckeskatten på cigaretter höjs från 1 krona och 41 öre per styck till 1 krona och 51 öre per styck. Den skatt som i vissa fall tas ut vid privat import av tobak från tredjeland enligt 4 kap. 3 § lagen (1994:1551) om frihet till skatt vid import, m.m. samt uttag av skatt enligt 3 kap. 5 a § lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter, föreslås justeras på motsvarande sätt.

Bulgarien, Kroatien, Lettland, Litauen, Rumänien och Ungern når för närvarande inte upp till de minimiskattenivåer som stadgas enligt direktivet, 2011/64/EU. Sverige kan därmed beskatta resandeinförsel av cigaretter som äger rum fram t.o.m. den 31 december 2017 från de nämnda medlemsstaterna till den del antalet införda cigaretter överstiger 300 cigaretter.

Enligt statistik från Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning vid Stockholms universitet (SoRAD), vars verksamhet i vissa delar fr.o.m. 2013 har övergått till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN), uppgick resandeinförseln av cigaretter till totalt cirka 4 procent av de totalt konsumerade cigaretterna 2012, som uppgick till 6 462 miljoner cigaretter. Det innebär att omkring 270 miljoner cigaretter resandeinfördes 2012. Ett införande av en begränsning av antalet cigaretter som får medföras skattefritt av resande från de medlemsstater som inte uppnår minimiskattenivåerna bidrar till en högre grad av kontroll av cigarettinförseln från dessa länder.

Regeringen föreslår att en ny lag om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter införs. Den lag som föreslås avser beskattning av resandes införsel av fler än 300 cigaretter från Bulgarien, Kroatien, Lettland, Litauen, Rumänien eller Ungern.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

I enlighet med anslutningsfördragen för de nya EU-medlemsstaterna 2004 föreslogs i regeringens proposition Beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror, m.m. (prop. 2003/04:117) att Sverige med stöd av övergångsregler skulle få behålla samma kvantitativa begränsningar för privat införande utan ytterligare punktskatteuttag av cigaretter och andra tobaksvaror från vissa nya medlemsstater som vid tidpunkten gällde för resenärer som anlände från tredjeland. I enlighet med riksdagens beslut gällde den längst gällande övergångsbestämmelsen fram t.o.m. den 31 december 2009 och lagen tillämpas därmed inte längre. Regeringen föreslår därför att lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror ska upphöra att gälla vid utgången av december 2014. Även förordningen (2004:236) om beskattning av tobaksvaror bör senare upphävas genom regeringsbeslut.

Lagförslag

Förslaget föranleder införandet av en ny lag om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter och förslag om upphävande av lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobak, se avsnitt 3.1. Förslaget föranleder även följdändringar i skattebrottslagen (1971:69), lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen, lagen (2000:1225) om straff för smuggling och skatteförfarandelagen (2011:1244), se avsnitt 3.3, 3.10, 3.15, 3.22 och 3.28.

6.39.3 Skattskyldighet, skattens storlek och förfaranderegler

Regeringens förslag: Skatt tas ut med 1 krona och 51 öre per cigarett vid resandeinförsel av cigaretter från Bulgarien, Kroatien, Lettland, Litauen, Rumänien eller Ungern till den del införseln överstiger 300 cigaretter. Skattskyldig är den som för in cigaretter för vilka skatt ska betalas.

Den nya lagen innehåller även bestämmelser om särskilda avgifter och omhändertagande, förverkande, omprövning, överklagande samt muntlig förhandling.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Promemorians förslag har bl.a. en något annorlunda utformning vad avser bestämmelserna om beräkning av kostnadsränta.

Remissinstanserna tillstyrker förslagen eller har inget att invända mot dem. *Skatteverket* noterar att det av författningskommentaren framgår att beskattning av införsel av cigaretter från de uppräknade länderna endast ska ske om Sverige är det första land inom Europeiska

unionen till vilket den enskilde själv transporterar cigaretterna. Skatteverket framhåller även vikten av att skatt ska tas ut av Sverige på den privatinförsel av cigaretter som den enskilde personen transporterar via andra medlemsländer och där skatt inte har tagits ut/betalats i nivå med minimiskattenivån. Skatteverket anför vidare att bestämmelsen i 8 § bör kompletteras avseende slutdatum för hög kostnadsränta, räntesatser för kostnadsränta och intäktsränta samt förtydligande av "ursprunglig förfallodag".

Skattverket anför vidare att i det sammanhang den föreslagna lagtexten tar upp tidsfrister för omprövning och överklagande anges "60 dagar". För att möjliggöra att fristen på ett vedertaget och enkelt sätt kan beräknas och bestämmas enligt lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid anser Skatteverket att tidsfristen i stället ska anges till "två månader". Skatteverket anför därutöver att begreppet beskattningsmyndighet behöver förtydligas. Skatteverket anför även att förslagen bedöms medföra engångskostnader uppgående till totalt ca 250 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Den föreslagna lagen överensstämmer huvudsakligen med bestämmelserna i lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror.

Skatt bör tas ut med 1 krona och 51 öre per cigarett vilket motsvarar den skattesats som föreslås i denna proposition avseende styckeskatt på cigaretter enligt lagen (1994:1563) om tobaksskatt (avsnitt 6.37).

Skattskyldig är den som för in cigaretter för vilka skatt ska betalas. Skattskyldigheten inträder vid införseln. Skatteverket har anfört vikten av att skatt ska tas ut av Sverige på den privatinförsel av cigaretter som den enskilde personen transporterar via andra medlemsländer och där skatt inte har tagits ut/betalats i nivå med minimiskattenivån. Bestämmelserna avser cigaretter som har inköpts och förs in från Bulgarien, Kroatien, Lettland, Litauen, Rumänien eller Ungern. Indikationer på att cigaretter har inköpts i de aktuella medlemsstaterna är t.ex. när den resande kommer direkt från aktuellt land eller när varningstexten på cigarettpaketen, kvitton, andra handlingar eller muntliga uppgifter från de resande indikerar att cigaretterna kommer från dessa medlemstater.

Den som är skattskyldig ska självmant redovisa skatten vid varje införsel. Redovisning ska ske i en särskild skattedeklaration för varje händelse som medför skattskyldighet.

Om införseln görs på bemannad tullplats ska deklarationen lämnas till tulltjänsteman vid tullplatsen. I andra fall ska deklarationen lämnas till Skatteverket och ha kommit in senast fem dagar efter det att införseln gjordes.

Skatt enligt den föreslagna lagen ska betalas in till beskattningsmyndigheten genom insättning på särskilt konto. Om skatten inte betalas i rätt tid ska kostnadsränta beräknas fr.o.m. dagen efter den dag då beloppet senast skulle ha betalats t.o.m. den dag då beloppet betalas.

Skatteverket har lämnat förslag till justeringar av 8 § vad avser kostnadsränta och intäktsränta samt förfallodag. Paragrafen har i huvudsak justerats i enlighet med av Skatteverket föreslagna ändringar. Skatteverket har vidare framfört önskemål om förtydliganden om i vilka situationer beskattning ska ske. Författningskommentaren har justerats för uppnående av önskade förtydliganden. Tidsfrister för omprövning och överklagande har enligt Skatteverkets förslag justerats från "60 dagar" till "två månader". Begreppet beskattningsmyndighet har förtydligats i författningskommentaren.

Lagen innehåller vidare bestämmelser om särskilda avgifter och omhändertagande, förverkande, omprövning, överklagande samt muntlig förhandling. Skatteverket bedömer att det inte är nödvändigt att myndigheten ges möjlighet att överklaga sina beslut med hänsyn till den i den nya lagen föreslagna möjligheten för Skatteverket att ompröva beslut såväl till den enskildes fördel som till nackdel. Även *Lagrådet* förordar att frågan om hur bestämmelserna om omprövning och överklagande ska utformas bör övervägas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Bestämmelserna om överklagande bör, i vissa delar, övervägas. Det innebär att regeringen, till skillnad från promemorians förslag, inte lämnar något förslag om överklagandemöjlighet för Skatteverket.

6.39.4 Ändringar i andra regelverk

Regeringens förslag: Hänvisningar till lagen (2014:000) om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter införs i skattebrottslagen (1971:69), lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom

Europeiska unionen och i skatteförfarandelagen (2011:1244).

Viss hänvisning i lagen (2000:1225) om straff för smuggling tas bort.

Skattebrottslagen ska inte tillämpas i fråga om skatt enligt den nya lagen om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2015.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Promemorians förslag har dock en annan utformning vad avser undantaget från skattebrottslagens tillämplighet.

Remissinstanserna tillstyrker förslagen eller har inget att invända mot dem.

Skälen för regeringens förslag: En ny lag om beskattning av privatinförsel av cigaretter från Bulgarien, Kroatien, Lettland, Litauen, Rumänien eller Ungern till Sverige till den del införseln överstiger 300 cigaretter föranleder följdändringar i 1 § skattebrottslagen (1971:69), 9 a § lagen (1994:1563) om tobaksskatt, 3 och 7 §§ lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen. De uppräknade bestämmelserna innehåller hänvisningar till lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror.

Dessa hänvisningar föreslås slopas och ersättas av hänvisningar till den föreslagna lagen (2014:000) om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter. Viss hänvisning i lagen (2000:1225) om straff för smuggling tas bort.

I 2 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244) anges att lagen inte ska tillämpas avseende skatt enligt lagen (2014:000) om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter.

I 1 § skattebrottslagen anges att lagen inte tillämpas i fråga om gärningar som är belagda med straff enligt bl.a. lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror. Skattebrottslagen har alltså inte tillämpats på sådana gärningar i samband med införsel enligt den lagen. Den föreslagna nya lagen om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter innehåller inga straffbestämmelser. Det finns därför inte skäl att behålla nuvarande undantagsreglering. Utan en undantagsreglering kan dock gärningar som hittills inte omfattats av skattebrottslagen komma att bli straffbelagda enligt skattebrottslagen. Regeringen anser inte att så ska vara fallet, utan föreslår att skatt enligt den nya lagen ska undantas från skattebrottslagens tillämpningsområde.

Den föreslagna nya lagen innehåller bestämmelser om en särskild avgift. Den särskilda avgiften uppvisar stora likheter med skattetillägg enligt skatteförfarandelagen. Genom förslaget att skattebrottslagen inte ska tillämpas på skatt enligt den föreslagna lagen säkerställs också att samma felaktighet eller passivitet inte riskerar att prövas i olika förfaranden. Med en sådan reglering säkerställs alltså att det inte kan uppstå konflikter med dubbelprövningsförbudet (ne bis in idem) i artikel 4 i Europakonventionens sjunde tilläggsprotokoll och artikel 50 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 1 § skattebrottslagen (1971:69), 9 a § lagen (1994:1563) om tobaksskatt, 3 och 7 §§ i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen, 1 § lagen (2000:1225) om straff för smuggling och 2 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244), se avsnitt 3.3, 3.10, 3.15 3.22 och 3.28.

6.39.5 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Det föreslås att regler om skatt på privatinförsel av fler än 300 cigaretter från Bulgarien, Kroatien, Lettland, Litauen, Rumänien eller Ungern införs fr.o.m. den 1 januari 2015 t.o.m. den 31 december 2017.

Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning, *SoRAD*, tar fram statistik bl.a. över resandeinförselns ursprungsland. Av det totala antalet resandeinförda cigaretter infördes cirka 4 procent från Estland, Lettland och Litauen 2012. Denna andel har trendmässigt minskat sedan 2008 då den uppgick till cirka 8 procent. Resandeinförseln från Bulgarien, Kroatien, Rumänien och Ungern är så liten att den sammanräknas i posten resandeinförsel från övriga medlemsstater i EU förutom Danmark, Estland, Finland, Tyskland, Lettland, Litauen, Sverige och Polen.

Vid ett antagande att omkring en fjärdedel av cigaretterna som resandeinförs från Bulgarien, Kroatien, Lettland, Litauen, Rumänien eller Ungern kommer sluta resandeinföras och i

stället inhandlas i Sverige beräknas den offentligfinansiella intäkten av förslaget till 5 miljoner kronor 2015 och efterföljande år t.o.m. 2017.

Effekter för företagen
De som berörs av förändringarna är privatpersoner. Företag kommer därmed inte att påverkas.

Effekter för myndigheter och domstolar
För Skatteverket kan förslaget medföra vissa kostnader för anpassningar av informationsmaterial, blanketter m.m. Skatteverket har anfört att förslagen medför engångskostnader uppgående till totalt ca 250 000 kronor. Förändringar får anses ingå i Skatteverkets årliga översyn av blanketter och bedöms kunna hanteras inom befintliga och beräknade anslagsramar för utgiftsområdet. Detsamma gäller eventuellt ökade kostnader pga. ökad arbetsbörda för Tullverket.

Skatteverkets och Tullverkets beslut kommer enligt den föreslagna lagen att kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Domstolsverket påtalar att även om förslagen inte bedöms påverka arbetsbördan eller kostnaderna för domstolarna annat än marginellt kan ett flertal mindre resurskrävande reformer sammantaget medföra att ett resurstillskott är nödvändigt.

Mot bakgrund av det låga antal överklagade ärenden som de allmänna förvaltningsdomstolarna haft att avgöra enligt lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror och med beaktande av att den föreslagna lagen ska gälla under begränsad tid, görs bedömningen att beskattningsmyndigheten närmast kommer att vara första och sista instans. De föreslagna ändringarna bedöms därför inte komma att påverka antalet mål eller på annat sätt påverka arbetsbelastningen i de allmänna förvaltningsdomstolarna annat än marginellt och bedöms kunna hanteras inom befintliga och beräknade anslagsramar för utgiftsområdet.

6.40 Trängselskatt för utländska fordon och vissa andra trängselskattefrågor

6.40.1 Ärendet och dess beredning

I budgetpropositionen för 2011 (prop. 2010/11:1, volym 1, s. 145) angav regeringen bl.a. att en utredare borde få i uppdrag att bl.a. närmare utreda förutsättningarna för att till kommuner delegera rätten att meddela föreskrifter om trängselskatt, en skattskyldighet för fordon som inte är registrerade i Sverige samt hur skattebeloppen borde justeras för att skattens förmåga att begränsa trängseln skulle bibehållas.

Mot den bakgrunden beslutade regeringen den 9 juni 2011 att ge en särskild utredare i uppdrag att föreslå vissa bestämmelser om skatte- och avgiftsupptag vid användandet av vissa vägar (dir. 2011:47). Utredningen tog namnet 2011 års vägtullsutredning. Utredningens uppdrag utökades den 14 juni 2012 genom ett tilläggsdirektiv, enligt vilket utredningen skulle lämna författningsförslag avseende det europeiska systemet för elektroniska vägtullar (dir. 2012:65). Utredningen överlämnade i september 2012 delbetänkandet Avgifter på väg och elektroniska vägtullsystem (SOU 2012:60). Utredningens slutbetänkande, Trängselskatt – delegation, sanktioner och utländska fordon (SOU 2013:3), redovisades i februari 2013. En sammanfattning av utredningens slutbetänkande, i nu relevanta delar, finns i *bilaga 11, avsnitt 1*. Slutbetänkandets lagförslag finns i *bilaga 11, avsnitt 2*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 11, avsnitt 3*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2013/552).

I denna proposition behandlas förslagen i vägtullsutredningens slutbetänkande i de delar det avser trängselskatt för utländska fordon och användningsförbud. Vidare behandlas utredningens förslag till bestämmelser om vilka domstolar som ska ha behörighet att pröva mål om trängselskatt.

Genom införandet av vägtrafikskattelagen (2006:227) upphävdes fordonsskattelagen (1988:327) och lagen (1976:339) om saluvagnsskatt. Av förbiseende kom hänvisningarna till de upphävda lagarna i bilaga 2 till lagen (1990:313) om Europarådsoch OECD-konventionen om

ömsesidig handräckning i skatteärenden att kvarstå. I denna proposition föreslås att felaktigheten korrigeras på så sätt att i nämnda bilaga införs hänvisningar till vägtrafikskattelagen och lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt. Förslaget har beretts under hand med Skatteverket och Kronofogdemyndigheten.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 21 augusti 2014 att inhämta lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (2004:629) om trängselskatt och förslag till lag om ändring i lagen om Europarårds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden, som finns i *bilaga 11, avsnitt 4*. Lagrådets yttrande finns i bilaga 8, avsnitt 5. Regeringen har i propositionen följt Lagrådets förslag.

I förhållande till lagrådsremissen har också vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts i lagtexten.

Förslaget om ändring i lagen om Europarårds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden som innebär att hänvisningar till vägtrafikskattelagen och lagen med särskilda bestämmelser om fordonsskatt införs har inte granskats av Lagrådet. Förslaget är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

6.40.2 Gällande rätt

Lagen om trängselskatt trädde i kraft den 1 januari 2005. Med stöd av lagen kan tids- och platsrelaterade skatter tas ut.

Under en försöksperiod fr.o.m. den 3 januari t.o.m. den 31 juli 2006 togs trängselskatt ut för passager in i och ut ur Stockholm. Sedan systemet utvärderats beslutade riksdagen att stadigvarande införa trängselskatt i Stockholm fr.o.m. den 1 augusti 2007.

Den 28 januari 2010 tog Göteborgs kommunfullmäktige ett principbeslut om att införa trängselskatt i Göteborg. Riksdagen beslutade därefter att införa trängselskatt i Göteborg fr.o.m. den 1 januari 2013.

Huvudsyftet med trängselskatt är att öka framkomligheten för vägtrafiken. Trängselskatt bidrar även till lägre bullernivåer och minskade utsläpp av olika föroreningar. I första hand ska dock skatteuttaget bidra till reducerad trängsel. Överskottet från trängselskatt finansierar infrastrukturprojekt.

En viktig utgångspunkt är att trängselskatt tas ut för huvuddelen av de bilar som trafikerar det skattebelagda området. Samtliga bilar som kör in i och ut från det skattebelagda området utnyttjar infrastrukturen och ger upphov till trängsel. Av legitimitets- och rättviseskäl omfattar därför uttaget av trängselskatt merparten av de bilar som passerar det skattebelagda området. Undantag har dock medgetts för sådana fordon som i hög grad ersätter bilkörning och därmed minskar trängseln. Även skäl såsom att det inte finns något annat val än att använda bil för att kunna förflytta sig, har motiverat undantag från trängselskatt. Vidare omfattas inte utländska bilar av skatteplikten, eftersom det har funnits svårigheter med både kontroll av skattebetalning och indrivning av sanktionsbelopp vid utebliven betalning. Det har därför hittills inte ansetts vara meningsfullt att sådana bilar omfattas av skattskyldighet.

De bilar som är skattepliktiga anges i 4 § lagen om trängselskatt och utgörs av bilar som är införda i det svenska vägtrafikregistret eller brukas med stöd av saluvagnslicens. Av 2 § lag (2001:559) om vägtrafikdefinitioner framgår att bilar delas in i personbilar, lastbilar och bussar. I 5 och 6 §§ lagen om trängselskatt undantas från skatteplikt diplomatbilar, utryckningsfordon, bussar med totalvikt av minst 14 ton, EG-mobilkranar och, efter ansökan, sådana bilar som brukas av den som har beviljats parkeringstillstånd för rörelsehindrade.

Det är, enligt 8 § lagen om trängselskatt, ägaren av bilen som är skattskyldig. Som ägare anses den som, när skattskyldigheten inträder, är eller bör vara upptagen i vägtrafikregistret som ägare eller i förekommande fall innehar saluvagnslicensen.

6.40.3 Utländska bilar ska omfattas av skattskyldighet

Regeringens förslag: Utländska bilar ska omfattas av skattskyldighet för trängselskatt.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Vissa justeringar har gjorts i den föreslagna lagtexten.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm*, *Stockholms Handelskammare*, *Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet*, *Naturvårdsverket*, *Trafikverket*, *Transportstyrelsen*, *Trafikanalys*, *Konkurrensverket*, *Göteborgs kommun*, *Kungsbacka kommun*, *Malmö kommun*, *Stockholms kommun*, *Uppsala kommun*, *Vellinge kommun*, *Västra Götalands läns landsting*, *BIL Sweden*, *Göteborgsregionens kommunalförbund*, *Motormännens Riksförbund*, *Svensk Handel*, *Svenska Bussbranschens Riksförbund (numera Sveriges Bussföretag)*, *Svenska Taxiförbundet*, *Svenskt Näringsliv*, *Sveriges Kommuner och Landsting och Sveriges Transportindustriförbund* tillstyrker förslaget. Kammarrätten i Stockholm, Stockholms Handelskammare, Trafikverket, Konkurrensverket, Göteborgs kommun, Stockholms kommun, Motormännens Riksförbund, Svensk Handel, Sveriges Bussföretag, Svenskt Näringsliv och Transportindustriförbundet betonar vikten av att utländska fordon ska omfattas av trängselskatt för att uppnå konkurrensneutralitet för näringsidkare som använder fordon i sin verksamhet. Transportstyrelsen har vissa synpunkter på lagtextens utformning, bl.a. att det bör förtydligas vem som är skattskyldig om fordonet är registrerat i utlandet och det utländska registret innehåller uppgift om både fordonets ägare och innehavare. *Domstolsverket* har inte några synpunkter på förslaget. *Skatteverket* anför att myndigheten ser svårigheter med att utvidga begreppet skattskyldig till att omfatta även ägare eller innehavare av bilar som inte är registrerade i Sverige. Skatteverket påtalar också att det kan uppstå brister i konkurrensneutralitet om ägare av bilar från vissa länder, på grund av utformningen och tillämpningen av bestämmelserna, i praktiken kan undgå trängselskatt medan ägare av bilar från andra länder påförs trängselskatt. *Svenska Naturskyddsföreningen* avstyrker förslaget på den grunden att förslaget bör arbetas in i en ny lag om kommunal trängselskatt.

Skälen för regeringens förslag: Det nuvarande systemet för uttag av trängselskatt bygger på att bilens registreringsskyltar fotograferas. Det måste därför vara möjligt att kunna identifiera ägaren till en bil i någon form av fordonsregister. För bilar som inte är registrerade i Sverige krävs därför tillgång till eller uppgifter från andra länders fordonsregister. I samband med införandet av trängselskatt fanns inte något tillräckligt utvecklat samarbete för informationsutbyte mellan stater avseende fordon. Vid tiden för införandet av lagen om trängselskatt påtalades därför att en skattskyldighet för utländska bilar skulle medföra svårigheter med både kontroll av skattebetalning och indrivning av sanktionsbelopp vid utebliven betalning. Regeringen anförde vidare att det inte var meningsfullt att sådana bilar skulle omfattas av skattskyldighet (prop. 2003/04:145 s. 50).

Mot den bakgrunden har utländska bilar hittills inte kommit att omfattas av skatteplikt i fråga om trängselskatt. Skatteplikten för utländska bilar har dock genom årens gång varit föremål för diskussion.

I samband med arbetet med att införa trängselskatt i Göteborg konstaterade regeringen att det, mot bakgrund av erfarenheterna att ta ut pålagor av utländska fordon vid andra skatte- och avgiftsuttag i samband med användandet av vägar, såsom exempelvis avgiftsuttaget vid broarna över Svinesund, samt med hänsyn till det samarbete som inletts med vissa länder avseende informationsutbyte beträffande uppgifter om fordon, fanns skäl att överväga om den nuvarande skattebefrielsen för utländska fordon skulle kvarstå (prop. 2009/10:189, s. 9). Regeringen uttalade därvid att möjligheten att införa skattskyldighet för utländska fordon vid de skattebelagda områdena i Stockholm och Göteborg skulle utredas. Detta var, såsom tidigare redovisats, även något som kom till uttryck i budgetpropositionen för 2011 (prop. 2010/11:1, volym 1, s. 145) och som sedermera 2011 års vägtullsutredning fick i uppdrag att utreda.

Vägtullsutredningen har i sitt slutbetänkande föreslagit att utländska fordon ska omfattas av skatteplikt i fråga om trängselskatt. Även i utredningens delbetänkande har föreslagits att utländska fordon ska omfattas av reglerna för

infrastrukturavgifter på väg. I propositionen Infrastrukturavgifter på väg och elektroniska vägtullssystem (prop. 2013/14:25), som behandlar utredningens delbetänkande, föreslås att utländska fordon på sikt bör omfattas av en avgiftsplikt på allmän väg.

Riksdagen har vid behandlingen av nämnda proposition betonat vikten av att infrastrukturavgifter och trängselskatt för utländska fordon kan införas så snart som möjligt och senast den 1 januari 2015 (bet. 2013/14:TU8, rskr. 2013/14:147).

Regeringen anser att utgångspunkten måste vara att samtliga bilar, även utländska, ska omfattas av lagen om trängselskatt. Ett system som inte skiljer mellan svenska och utländska bilar är mer rättvist, vilket bidrar till acceptansen av systemet. Att utländska bilar omfattas av skattskyldighet har också en viss betydelse för konkurrensneutraliteten. Mot den bakgrunden finns det goda skäl att låta utländska bilar omfattas av trängselskatt.

En omständighet som dock kan tala emot att låta utländska bilar omfattas av skattskyldighet är de praktiska svårigheter som är förknippade med att ta ut skatt för passager av utländska bilar. Mot den bakgrunden har Transportstyrelsen fått uppdraget att ta fram betalningslösningar för utländska fordon (se avsnitt 6.40.5). *Skatteverket* har, som framgått ovan, påtalat praktiska svårigheter med uppbörden av trängselskatt i vissa länder och den orättvisa som då uppkommer i förhållande till de länder där uppbörden av trängselskatt kommer att fungera bättre. De brister i uppbördssystemet som är förknippade med utländska bilar bör enligt regeringens uppfattning ställas mot alternativet att även i fortsättningen undanta utländska bilar från skatteplikt. Som framgår av avsnitt 6.40.5 bedömer regeringen nu att det finns möjligheter för svenska myndigheter att kunna ta ut skatt för passager med utländska bilar, även om ett fullständigt avgiftsupptag för dessa bilar inte kan garanteras. Regeringens samlade bedömning, trots de invändningar som Skatteverket framfört, är att såväl svenska som utländska bilar bör omfattas av skattskyldighet i fråga om trängselskatt.

Det bör dock framhållas att även om ägare av utländska bilar kommer att vara skattskyldiga kommer vissa undantag från skatteplikten som gäller i dag, även omfatta utländska bilar. Det innebär att utländska bussar med en totalvikt av minst 14 ton samt EG-mobilkranar även i fortsättningen inte kommer att vara skattepliktiga.

Svenska Naturskyddsföreningen har avstyrkt förslaget eftersom föreningen förespråkar en ny lag om kommunal trängselskatt. Enligt regeringen utgör det dock inte något skäl för att avvakta införandet av trängselskatt för utländska bilar.

Regeringen föreslår även i denna proposition att också utländska fordon ska omfattas av systemet av infrastrukturavgifter på allmänna vägar. Detta leder till att utländska bilar behandlas likvärdigt i respektive system för trängselskatt och infrastrukturavgifter.

Vad gäller *Transportstyrelsens* synpunkter i fråga om lagtextens utformning har dessa beaktats. Det innebär bl.a. att om det utländska registret innehåller uppgifter om både bilens ägare och innehavare och dessa inte utgörs av samma person, så anses bilens innehavare vara ägare av bilen och är därmed skattskyldig. För bilar som är registrerade i Sverige gäller enligt 4 § lagen (2001:558) om vägtrafikregister att bestämmelserna i den lagen om ägaren av ett fordon tillämpas på innehavaren när det är fråga om fordon som innehas på grund av kreditköp med förbehåll om återtaganderätt, eller med nyttjanderätt för en bestämd tid om minst ett år. Detta innebär att innehavaren av en bil i vissa fall blir skattskyldig i stället för ägaren (jfr prop. 2003/04:145 s. 110).

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 4 och 8 §§ lagen(2004:629) om trängselskatt, se avsnitt 3.25.

6.40.4 Befrielse från trängselskatt för rörelsehindrade

Regeringens förslag: Den som innehar ett särskilt parkeringstillstånd för rörelsehindrade enligt bestämmelserna i ett land inom EES ska efter ansökan till Skatteverket befrias från skatteplikt för en viss bil.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Bil Sweden* tillstyrker förslaget. *Transportstyrelsen* har en mindre synpunkt på lagtextens utformning. I övrigt har

ingen annan remissinstans framfört någon synpunkt.

Skälen för regeringens förslag: Vid införandet av trängselskatt uttalades att det skulle finnas så få undantag från skattskyldighetens omfattning som möjligt. I det sammanhanget konstaterades att för den som är funktionshindrad finns många gånger inte något annat val än att använda bil för att kunna förflytta sig. Bedömningen gjordes därför att det fanns skäl för att funktionshindrade inte skulle betala trängselskatt (prop. 2003/04:145 s. 46 f.). Det undantag som infördes innebär att Skatteverket, efter ansökan från den som beviljats parkeringstillstånd för rörelsehindrade enligt trafikförordningen, kan besluta om att till följd av parkeringstillståndet undanta en viss bil från skatteplikt. Om det finns synnerliga skäl kan två bilar undantas från skatteplikt. Befrielse från skatteplikt kan inte medges om bilen används i yrkesmässig trafik.

Även EU-medborgare som har beviljats parkeringstillstånd för rörelsehindrade utfärdat i ett annat land bör, med hänsyn till principen om likabehandling inom EU, behandlas lika i fråga om befrielse från att betala trängselskatt.

Europeiska unionens råd har meddelat en rekommendation[100] med innebörden att parkeringstillstånd för person med funktionshinder ömsesidigt ska erkännas inom unionen. I rekommendationen har även en gemensam modell för parkeringstillstånd tagits fram.

Redan i dag har rörelsehindrade med parkeringstillstånd från andra länder, under vissa förutsättningar, samma rättigheter som personer som innehar svenska parkeringstillstånd. I transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om parkeringstillstånd för rörelsehindrade (TSFS 2009:73), ges en rätt för rörelsehindrade med parkeringstillstånd som är utfärdade inom EES och utformade enligt en gemensam modell, att parkera i Sverige på samma sätt som med svenska tillstånd. Även andra utländska parkeringstillstånd med den internationella handikappsymbolen ger samma rätt att parkera som svenska parkeringstillstånd om de är utfärdade på danska, engelska, franska, norska, svenska eller tyska eller om de används tillsammans med en bestyrkt översättning till något av dessa språk. Ett sådant tillstånd gäller dock inte sedan innehavaren har vistats i Sverige i mer än ett år. Det finns, mot denna bakgrund, ytterligare skäl att inrätta en möjlighet till skattebefrielse i fråga om trängselskatt för personer som har parkeringstillstånd för rörelsehindrade utfärdade i andra länder. Befrielse bör, liksom för de svenska bilarna, endast gälla efter ansökan från den enskilde. Befrielse från skatteplikt kan dock inte medges om bilen används i yrkesmässig trafik.

Vad gäller Transportstyrelsens synpunkt i fråga om lagtextens utformning har denna beaktats.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändring i 6 § lagen (2004:629) om trängselskatt, se avsnitt 3.25.

6.40.5 Betalning av trängselskatt för utländska bilar

Regeringens bedömning: Det finns förutsättningar för Transportstyrelsen att ta ut trängselskatt för utländska bilar.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Trafikanalys* anför att informationen till utländska fordonsägare som ska använda infrastrukturen måste var mycket tydlig.

Skälen för regeringens bedömning

Allmänt om uppbörd av trängselskatt

Det är Skatteverket som är beskattningsmyndighet för trängselskatt, 2 § lagen om trängselskatt. Det är dock Transportstyrelsen som, för Skatteverkets räkning, beslutar om trängselskatt och tilläggsavgift genom automatiserad behandling med stöd av uppgifter i vägtrafikregistret. Det är också Transportstyrelsen som verkställer uppbörd av sådan skatt och tilläggsavgift. För att identifiera bilarna används ett s.k. ANPR-system (Automated Number Plate Recognition), vilket innebär att kameror fotograferar bilarnas registrerings-

[100] Rådets rekommendation 1998/376/EG av den 4 juni 1998 om parkeringstillstånd för personer med funktionshinder, senast ändrad genom 2008/205/EG.

skyltar vid passage av betalstationer. Därefter identifieras bilägarna med stöd av uppgifter i vägtrafikregistret.

Det ankommer på Transportstyrelsen att fatta ett beskattningsbeslut för varje bil för vilken skattskyldighet inträtt (11 § lagen om trängselskatt). Varje beslut avser en kalendermånad. Om det inte har fattats något beslut om trängselskatt eller tilläggsavgift genom automatiserad behandling i enlighet med 2 § lagen om trängselskatt får Skatteverket enligt 15 § lagen om trängselskatt besluta i frågan.

Skatteverket ska ompröva beslut om trängselskatt eller tilläggsavgift, efter begäran av den enskilde eller om det finns andra skäl (15 a § lagen om trängselskatt).

Betalningslösningar för utländska bilar

Eftersom trängselskatt tas ut genom videoregistrering (ANPR-system) är tillgången på uppgifter om bilägare från andra länders register av avgörande betydelse för att kunna ta ut trängselskatt av utländska bilar. För att Transportstyrelsen ska kunna fatta beslut om trängselskatt för utlandsregistrerade bilar krävs att myndigheten har tillgång till uppgifter om vem som äger en viss bil.

Efter remissbehandlingen framkom det under beredningen av 2011 års Vägtullsutrednings betänkanden att det fanns såväl tekniska som juridiska problem med att ta fram betalningslösningar för utländska fordon rörande infrastrukturavgifter på väg och trängselskatt. Med anledning av detta gav regeringen den 28 november 2013 i uppdrag åt Transportstyrelsen att ta fram betalningslösningar för utländska fordon vid passage på en vägsträcka belagd med infrastrukturavgift eller trängselskatt. Enligt uppdraget ska Transportstyrelsen vid framtagandet av de olika betalningslösningarna utgå från sin bedömning i styrelsens promemoria den 13 november 2013 Utländska fordon i svenska vägtullsystem. De betalningslösningar Transportstyrelsen tar fram ska vara färdiga att tas i bruk senast den 1 januari 2015.

Transportstyrelsen har i en delrapport som inkom till Näringsdepartementet den 11 augusti 2014 redogjort för arbetet med uppdraget att ta fram betalningslösningar för utländska fordon. I rapporten behandlas tre olika betalningslösningar: transponderbetalning, internetbaserad betaltjänst och avisering av betalningsanmodan via aviseringspartner. Transponderlösningen innebär att fordonspassager registreras genom avläsning av signaler från en transponder som är monterad i fordonets framruta. Fordonet behöver således inte stanna för betalning av infrastrukturavgiften eller trängselskatten, utan fordonsägaren faktureras i stället i efterhand av transponderutgivaren, som har tillgång till nödvändiga uppgifter om fordonsägaren.

Enligt Transportstyrelsen saknas för närvarande förutsättningar att införa andra betalningslösningar än avisering av betalningsanmodan via en upphandlad extern aviseringspartner. Transportstyrelsen har nu genomfört en upphandling av en aviseringspartner och valt en leverantör. Samarbetet med den valda leverantören har inletts och styrelsen bedömer att betalningslösningen kan tas i bruk den 1 januari 2015.

När det gäller betalning genom transponder konstaterar Transportstyrelsen att det framkommit juridiska problem med att genomföra denna betalningslösning till den 1 januari 2015 och bedömer att det behöver utredas vidare under vilka förutsättningar betalningslösningen kan införas på sikt. Betalning genom användning av transponder kan enligt Transportstyrelsen således bli aktuellt vid ett senare tillfälle.

När det gäller betalning genom en internetbaserad betaltjänst bedömer Transportstyrelsen att en sådan tjänst för närvarande inte skulle fylla någon funktion, eftersom styrelsen kommer att inhämta identifikationsuppgifter från aviseringspartnern innan skattebeslut fattas.

Överväganden och bedömning

För svenska bilar sker betalning av trängselskatt genom att ägaren aviseras med en faktura som baseras på fotografering av registreringsskylten. Denna metod för betalningsuppmaning förutsätter att registreringsnumret vid beslutet kan kopplas ihop med en ägare genom uppgifter i vägtrafikregistret. En av svårigheterna med att ta ut trängselskatt av utländska bilar är att Transportstyrelsen i nuläget inte har tillgång till uppgifter om bilägare i andra länder. Som framgår ovan har Transportstyrelsen därför, i syfte att börja kunna ta ut trängselskatt av utländska bilar, upphandlat ett avtal med ett företag som har tillgång till sådana uppgifter (aviseringspartner). Därmed finns det förutsättningar att ta ut trängselskatt av utländska bilar.

Betalningslösningen innebär att Transportstyrelsen, efter att videoregistrering skett av de utländska registringsskyltarna, kommer att skicka uppgift om aktuella passager vidare till aviseringspartnern så fort en passage av en betalstation har skett med en utländsk bil. Aviseringspartnern söker identifiera fordonsägarna och skickar därefter tillbaka inhämtade identifikationsuppgifter till Transportstyrelsen, som sedan kan fatta skattebeslut senast den 20 i kalendermånaden efter den månad som beslutet avser (jfr 2 § andra stycket och 11 § tredje stycket lagen om trängselskatt). Efter att skattebeslut fattats skickar aviseringspartnern ut fakturor till berörda bilägare. I de fall ägarna inte har kunnat identifieras innan den 20:e i kalendermånaden efter passagen, följer av 15 § lagen om trängselskatt att Skatteverket har möjlighet att fatta skattebeslut senast 60 dagar efter den dag då beslut senast skulle fattats enligt 2 § andra stycket. Om trängselskatt inte betalas inom den lagstadgade tiden följer av 14 § lagen om trängselskatt att tilläggsavgift ska påföras den skattskyldige på samma sätt som gäller för svenska bilar. Även tilläggsavgiften aviseras genom aviseringspartnern.

Några andra betalningslösningar, som betalning genom användning av en transponder, kommer inledningsvis inte vara aktuella. Betalning genom transponder har visat sig medföra rättsliga svårigheter som kräver vidare överväganden. Med anledning av detta behandlas inte i denna proposition utredningens förslag i de delar som avser lagändringar kopplade till betalning genom transponder och elektroniska vägtullssystem. På sikt är emellertid målsättningen att betalning också ska kunna ske genom användning av transponder.

Att en aviseringspartner i form av ett privat företag kommer att användas vid uppbörden av skatten väcker vissa frågor kring sekretess och behandlingen av personuppgifter. Innan beslut om trängselskatt har fattats omfattas uppgifter om t.ex. en bils registreringsnummer av absolut sekretess, dvs. någon prövning av om skada kan uppstå om uppgifterna lämnas ut görs inte, vilket följer av 27 kap. 1 § andra stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), nedan OSL. Sekretessbestämmelsen innebär således att Transportstyrelsen inte kan lämna ut uppgifter till aviseringspartnern om registreringsnummer på de bilar som har passerat en betalstation och som myndigheten vill ha närmare uppgifter om. Enligt 10 kap. 2 § OSL hindrar dock sekretess inte att uppgift lämnas till enskild om det är nödvändigt för att den utlämnande myndigheten ska kunna fullgöra sin verksamhet. Transportstyrelsen kommer att få till uppgift att fatta beslut om trängselskatt även för utlandsregistrerade bilar. För att myndigheten ska kunna fullgöra detta åliggande är det, som framgår ovan, nödvändigt att myndigheten får lämna uppgifter om passager som sker med utlandsregistrerade fordon till aviseringspartnern.

I fråga om hanteringen av personuppgifter så framgår det av 7 § lagen (2001:559) om vägtrafikregister att Transportstyrelsen är personuppgiftsansvarig för vägtrafikregistret. Av 30 § personuppgiftslagen (1998:2004) framgår att Transportstyrelsen har möjlighet att anlita ett personuppgiftsbiträde som får behandla personuppgifter för Transportstyrelsens räkning. Ett avtal ska upprättas mellan den personuppgiftsansvarige och personuppgiftsbiträdet, och personuppgiftsbiträdet får endast behandla personuppgifter i enlighet med instruktioner från den personuppgiftsansvarige. En sådan instruktion kan t.ex. innefatta tystnadsplikt.

Mot ovanstående bakgrund, och under förutsättning att aviseringslösningen utformas i enlighet med gällande bestämmelser i fråga om bl.a. sekretess och personuppgiftshantering, ser regeringen inga hinder mot den aviseringslösning som Transportstyrelsen har föreslagit.

6.40.6 Behandling av personuppgifter

Lagen om vägtrafikregister

I lagen (2001:558) om vägtrafikregister finns bestämmelser om registrering av uppgifter om personer samt om motordrivna fordon och släpfordon i ett vägtrafikregister. Mer detaljerade bestämmelser om registret finns i förordningen (2001:650) om vägtrafikregister. Transportstyrelsen för vägtrafikregistret med hjälp av automatiserad behandling och är personuppgiftsansvarig för registret enligt personuppgiftslagen. Lagen innehåller bestämmelser om behandlingen av personuppgifter i registret. Dessa bestämmelser gäller före bestämmelserna i personuppgiftslagen (2 § lagen om vägtrafikregister).

I 5 § lagen om vägtrafikregister anges ändamålen för behandlingen av personuppgifter i registret. Personuppgifterna i registret får inte

behandlas för något annat ändamål. Enligt den nämnda bestämmelsen har registret till ändamål att bl.a. tillhandahålla uppgifter för verksamhet, för vilken staten eller en kommun ansvarar enligt lag eller annan författning, i fråga om fordonsägare. Som exempel på sådan verksamhet kan nämnas uttag av trängselskatt och av fordonsskatt enligt vägtrafikskattelagen.

I 6 § lagen om vägtrafikregister anges översiktligt vilka uppgifter som får föras in i registret. Såvitt nu är av intresse anges i paragrafen att uppgifter som avser motordrivna fordon och släpfordon samt ägare till dessa får tas in i registret. Vidare får i registret tas in uppgifter som behövs för att Transportstyrelsen ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt lagen om trängselskatt.

Gallring av uppgifter

I fråga om vägtrafikregistret har regeringen med stöd av bemyndigandet i 37 § 2 lagen om vägtrafikregister meddelat närmare bestämmelser om gallring i 3 kap. förordningen om vägtrafikregister och i bilagorna till den förordningen.

De aktuella uppgifterna, t.ex. uppgifter om att en bil passerat en betalstation och när detta skedde, behövs dels för att fatta beslut om skatt, dels för att kontrollera att skatten betalas. Uppgifterna behövs vidare som underlag för sådana beslut som ska fattas om den skattskyldige inte betalar trängselskatten eller om denne begär omprövning av beslutet eller överklagar detta. Så länge uppgifterna behövs i något av dessa hänseenden kan de inte gallras ur vägtrafikregistret.

Gallringsfristerna innebär, att uppgifterna ska gallras ur registret om skatten har betalats och omprövning inte har begärts av det beslut varigenom skatten påfördes. Uppgifterna ska då gallras en vecka efter utgången av fristen för att begära omprövning av beslutet, eller om skatten har betalats först vid en senare tidpunkt, när betalning har skett. Om omprövning har begärts ska uppgifterna gallras när begäran eller ett överklagande slutligt har prövats. Om skatten inte har betalats ska uppgifterna gallras när fordringen har preskriberats.

Om det vid kameraövervakningen har tagits fotografier som innehåller uppgifter utöver vad som behövs för att beslut om trängselskatt ska kunna fattas eller för att kontrollera att sådan skatt betalas, ska dessa uppgifter gallras omedelbart.

Datainspektionen anser att det bör utformas gallringsregler som säkerställer att uppgifter som ligger till grund för beslut om trängselskatt gallras kort tid efter att det konstaterats att det föreligger hinder mot utbyte av ägaruppgifter från andra länder. Regeringen delar Datainspektionens uppfattning att integritetskänsliga uppgifter inte ska sparas längre än nödvändigt. Regeringen avser därför att närmare överväga behovet av gallringsregler i det fortsatta författningsarbetet.

6.40.7 Användningsförbud

Regeringens förslag: En skattepliktig bil ska inte få användas om trängselskatt eller tilläggsavgift inte har betalats inom föreskriven tid och det totala beloppet uppgår till mer än 5 000 kronor och sex månader har gått sedan beloppet senast skulle ha betalats. Vissa angivna skulder ska inte räknas in i den totala skulden. Förbudet ska gälla till dess den totala skulden som har lett till förbudet har betalats.

En polisman eller en bilinspektör ska avskylta bilen om den används i strid med användningsförbudet.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Enligt utredningens förslag inträder ett användningsförbud när det obetalda beloppet uppgår till mer än 1 000 kronor och när minst två månader har förflutit sedan minst det beloppet skulle ha betalats. Utredningen föreslog också att fordonsägaren skulle vara skyldig att se till att bilen inte användes i strid mot bestämmelserna om användningsförbud. Vidare är det enligt utredningens förslag Transportstyrelsen som fattar beslut om undantag från användningsförbudet.

Remissinstanserna: *Åklagarmyndigheten* anser att förslaget synes vara väl avvägt. *Trafikanalys* anser att det finns ett behov av de föreslagna sanktionerna under de förutsättningar som anges i utredningen. *Transportstyrelsen* är positiv till förslagen, men anser att Skatteverket bör vara den myndighet som ska besluta om undantag från användningsförbudet.

Rikspolisstyrelsen, *Skatteverket*, *Förvaltningsrätten i Stockholm*, *Förvaltningsrätten i Göteborg*, *Förvaltningsrätten i Linköping*, *Justitiekanslern*,

Domstolsverket och JO har inga synpunkter. Rikspolisstyrelsen anför att det merarbete som kan uppstå för polisen med kontroll och avskyltning bedöms rymmas inom befintliga ramar.

Kronofogdemyndigheten är positiv till förslaget men påpekar att det finns en risk för tolkningssvårigheter i 18 a § i förslaget till ändring av lagen om trängselskatt.

Kammarrätten i Stockholm avstyrker förslaget eftersom det framstår som oproportionerligt, särskilt med beaktande av den föreslagna belopps- och tidsgränsen. *Svenska Bussbranschens Riksförbund* avstyrker och anser att det är en drastisk åtgärd.

Skälen för regeringens förslag: För att förmå fordonsägare att betala trängselskatten i tid har det ansetts nödvändigt att ha effektiva sanktioner. I dag påförs den skattskyldige enligt 14 § lagen om trängselskatt en särskild avgift (tilläggsavgift) med 500 kronor om trängselskatten inte betalas i rätt tid. Tilläggsavgift får påföras en skattskyldig högst en gång per bil och kalendermånad. Tilläggsavgift och obetald trängselskatt ska betalas senast 30 dagar efter dagen för beslutet om tilläggsavgift. Det är trots denna tilläggsavgift en relativt stor andel av bilägarna som inte betalar trängselskatten i tid. Det finns också en grupp bilägare som inte heller betalar skatten sedan tilläggsavgiften påförts. I regeringens proposition 2013/14:176 Fordonsrelaterade skulder finns en utförlig beskrivning av problemet kring skulder för obetald trängselskatt. Exempelvis kan nämnas att beslut om tilläggsavgift för 2011 omfattade 113 miljoner kronor, medan endast 83 miljoner kronor betalades in. Visserligen är det en viss förskjutning av beslut och inbetalning över kalenderåret, men beloppen har varit relativt konstanta under årens lopp. Dessutom har en liten grupp om cirka 100 gäldenärer obetalda trängselskatteskulder på tillsammans cirka 20 miljoner kronor. I propositionen redogörs också för problemet med s.k. fordonsmålvakter (prop. 2013/14:176, s. 11 f.). Regeringen anser att det förhållandet att det är så många som inte betalar trängselskatten i rätt tid utgör skäl att överväga ytterligare sanktioner än sanktionsavgifter för att inskärpa vikten av att trängselskatten betalas i tid. Regeringen anser att det i preventivt syfte är viktigt att det också finns andra sanktioner än sanktionsavgifter som träffar själva användningen av fordonet.

När reglerna om beslut och betalning för trängselskatt förändrades infördes den tilläggsavgift om 500 kronor som gäller i dag om trängselskatten inte betalas i tid. Beloppet motiverades med att det är viktigt att tilläggsavgiften är av sådan storlek att den utgör ett effektivt påtryckningsmedel för att betala trängselskatt i tid (proposition 2007/08:52 Nya regler om beslut och betalning avseende trängselskatt m.m.). Det har dock visat sig att relativt många bilägare ändå inte betalar trängselskatten i tid. Regeringen anser därför att det finns skäl att överväga även andra sanktioner än sanktionsavgifter för de som inte betalar trängselskatten i tid. Att införa nya straffbestämmelser för att förmå bilägarna att betala trängselskatten i tid framstår dock inte som rimligt.

Enligt regeringens uppfattning finns skäl att överväga regler för trängselskatten liknande de regler om användningsförbud och avskyltning som redan finns bl.a. i fråga om fordonsskatt. Enligt 6 kap. 1 § vägtrafikskattelagen får ett skattepliktigt fordon inte användas om fordonsskatten inte har betalats inom den tid som bestämts i lagen. Av 6 kap. 3 § samma lag följer att om ett fordon används i strid med 1 § och två månader har gått från den dag, då den skatt som har föranlett användningsförbudet senast skulle ha betalats, ska polisen ta hand om fordonets registreringsskyltar. En fordonsägare som uppsåtligen eller av oaktsamhet använder fordonet eller låter det användas i strid med 1 § sedan fordonets registreringsskyltar har tagits om hand enligt 3 §, döms till böter eller fängelse i högst sex månader. En fordonsägare som uppsåtligen eller av oaktsamhet använder fordonet eller låter det användas på något annat sätt i strid med 1 § döms till penningböter (4 § samma kapitel). Mot bakgrund av att så många inte betalar trängselskatten i rätt tid anser regeringen att ett liknande förbud att använda bilen om trängselskatten inte betalas i tid framstår som en lämplig åtgärd för att ytterligare inskärpa vikten av att trängselskatten betalas i tid. Ett användningsförbud utgör enligt regeringen en lämplig åtgärd för att förmå dem som upprepade gånger underlåtit att betala trängselskatten och tilläggsavgiften att betala dessa. Ett sådant användningsförbud bör, liksom när det gäller fordonskatten, kopplas till att registreringsskyltarna kan tas om hand om förbudet överträds (s.k. avskyltning).

Fordonsskatten är en skatt som betalas för att få bruka fordonet. I det sammanhanget är det motiverat att användningsförbudet inträder omedelbart när skatten inte betalats i rätt tid. Trängselskatt är emellertid av en annan karaktär, varför användningsförbudet bör inträda först sedan en tid passerat efter beslutet om trängselskatt.

Användningsförbud kan dock inte anses motiverat för så låga summor som det kan bli fråga om vid enstaka passager. *Kammarrätten i Stockholm* har avstyrkt förslaget om användningsförbud och avskyltning eftersom åtgärderna framstår som oproportionerliga med beaktande av den föreslagna belopps- och tidsgränsen. I linje med vad Kammarrätten i Stockholm har anfört anser regeringen att ett användningsförbud bör inträda först när beloppet är mer betydande och en längre tid har förflutit efter det att det ursprungliga beloppet har förfallit till betalning. När det gäller beloppen för såväl trängselskatten i Göteborg som i Stockholm finns redan beslutade höjningar, vilket ytterligare talar för att det belopp vid vilket användningsförbudet inträder bör vara högre än vad som föreslagits i utredningen. Regeringen föreslår därför att åtgärderna ska bli aktuella först när det obetalda beloppet uppgår till mer än 5 000 kronor. Enligt utredningens förslag skulle ett användningsförbud inträda sedan minst två månader förflutit sedan det föreslagna beloppet skulle ha betalats. Liksom Kammarrätten i Stockholm anser regeringen att proportionaliteten av användningsförbudet kan ifrågasättas om det inträder redan efter två månader efter det att det ursprungliga beloppet förfallit till betalning. Regeringen anser därför att den tid som ska ha förflutit sedan det ursprungliga beloppet skulle ha betalats bör vara längre och föreslår därför att det ska ha förflutit mer än sex månader sedan det ursprungliga beloppet har förfallit till betalning innan ett användningsförbud inträder. Enligt regeringens uppfattning bör ett användningsförbud träffa dem som visar en uppenbar ovilja att betala trängselskatten och om användningsförbudet inträder först efter det att sex månader förflutit sedan det ursprungliga beloppet skulle ha betalats motsvarar det bättre avsikten med användningsförbudet. Användningsförbudet gäller sedan till dess den totala skuld som har lett till förbudet har betalats.

Användningsförbud ska alltså inte inträda förrän det obetalda beloppet uppgår till mer än 5 000 kronor och sex månader förflutit sedan minst det beloppet skulle ha betalats. Förslaget innebär att trängselskatt som avser enstaka passager som inte har betalats i tid inte medför användningsförbud. Mot den bakgrunden framstår förslaget, enligt regeringens uppfattning, som rimligt avvägt i förhållande till den nyttjanderättsinskränkning som det medför för den enskilde.

Kronofogdemyndigheten har påpekat att det finns en risk för tolkningssvårigheter avseende 18 a § i förslaget till ändring i lagen om trängselskatt. Av utredningens författningsförslag till bestämmelsen framgår att hela den skuld som medfört användningsförbud måste vara betald innan användningsförbudet upphör och enligt Kronofogdemyndigheten är det oklart om det också innefattar sådana poster som förfallit efter det att gränsen om 1 000 kronor uppnåddes och användningsförbudet inträdde. Enligt regeringen bör användningsförbudet upphöra att gälla när hela den skuld på vilken användningsförbudet grundades är betald. Kvarstår ändå skulder som överstiger 5 000 kronor och förutsättningar i övrigt är uppfyllda inträder ett nytt användningsförbud. Det finns vidare enligt Kronofogdemyndigheten risk för otydlighet i och med det faktum att regeln enligt utredningen ska gälla separat för trängselskatt respektive infrastrukturavgifter. Det finns redan i dag användningsförbud som inträder om fordonskatt eller vägavgift enligt lagen om vägavgift för vissa tunga fordon inte betalas. Situationen att användningsförbud kan uppkomma med anledning av olika pålagor finns således redan i dag. Regeringen anser det vara mest lämpligt att de nu föreslagna reglerna endast omfattar trängselskatt och att ett särskilt användningsförbud kan inträda vid obetald trängselskatt respektive infrastrukturavgift.

Det bör enligt regeringen på liknande sätt som i fråga om fordonsskatt införas bestämmelser om att vissa skulder inte ska ligga till grund för ett användningsförbud (jfr 6 kap. 1 § andra och tredje styckena och 6 kap. 2 § vägtrafikskattelagen). För det första ska en tidigare ägares skuld som har beslutats efter ett ägarbyte inte medföra användningsförbud för den nya köparen. Passager som har företagits under en viss period omfattas av sekretess. En köpare av en bil kan alltså inte med framgång undersöka om det

kommer att fattas beslut om trängselskatt för perioden före ägarbytet. Om den tidigare ägaren inte betalar skulden ska det inte drabba den nye ägaren. För det andra ska användningsförbud inte inträda om bilsägaren har fått anstånd med att betala trängselskatten. För det tredje ska bilen få användas om det finns särskilda skäl. I fråga om vad som är särskilda skäl kan vägledning hämtas från motsvarande bestämmelser om fordonsskatt. Enligt utredningens förslag ska Transportstyrelsen vara ansvarig myndighet i fråga om beslut om undantag från användningsförbudet. Transportstyrelsen har dock avstyrkt förslaget i den delen och anser att Skatteverket bör vara den myndighet som kan besluta om undantag från användningsförbud såvitt avser trängselskatt. Skatteverket är beskattningsmyndighet för trängselskatt och regeringen anser, liksom Transportstyrelsen, att det är mer lämpligt att Skatteverket även är den myndighet som fattar beslut om undantag från ett användningsförbud. Särskilda bestämmelser ska även gälla om bilen har sålts vid en exekutiv försäljning eller av ett konkursbo eller om bilen tillhör ett konkursbo.

Bilens ägare ska vara ansvarig för att pålagorna är betalda. Föraren får dock, vid en kontroll, ta konsekvenserna av ägarens underlåtenhet på så sätt att bilen inte får köras vidare utan att betalning har skett. Någon möjlighet för en polisman att kvarhålla en bil vars ägare inte betalar självmant bör dock inte införas.

Om bilen används trots att den är belagd med användningsförbud ska polisman eller bilinspektör omhänderta registreringsskyltarna (s.k. avskyltning). Avskyltning ska alltså kunna ske så snart användningsförbudet överträtts. Det innebär en skillnad mot vad som är fallet i fordonsskattesammanhang, där användningsförbudet inträder direkt när skatten inte betalats, men en överträdelse av förbudet inte leder till någon avskyltning under de första två månaderna. En fordonsägare som uppsåtligen eller av oaktsamhet använder fordonet eller låter det användas i strid med ett användningsförbud, men utan att fordonet är avskyltat, kan dock dömas till penningböter. Skillnaden motiveras av att den obetalda trängselskatten, innan användningsförbudet aktualiseras, har varit föremål för tilläggsavgift. Den enskilde bör således ha uppmanats att betala sin skuld vid upprepade tillfällen och bör därmed vara väl medveten om densamma.

Att använda en bil trots att den är avskyltad är redan i dag straffbelagt och avseende avskyltning till följd av ett användningsförbud när fordonskatten inte har betalats finns ansvarsbestämmelser i 6 kap. vägtrafikskattelagen och det finns liknande ansvarsbestämmelser när det gäller obetald vägavgift i lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon. Av 17 kap. 1 § 4 jämförd med 6 kap. 12 § och 7 kap. 6 § förordning om vägtrafikregister följer att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet brukar ett registrerat fordon utan registreringsskylt döms till penningböter. Även ägaren av fordonet kan dömas till samma straff om han eller hon uppsåtligen eller av oaktsamhet har underlåtit att göra vad som skäligen har kunnat krävas av honom eller henne för att hindra att fordonet brukades. Att föra ett avskyltat fordon är således redan straffbelagt. Regeringen anser därför inte att det behövs särskilda ansvarsbestämmelser när det gäller ett användningsförbud hänförligt till obetald trängselskatt utan bestämmelserna i förordningen om vägtrafikregister får anses tillämpliga i dessa fall. Enligt regeringens bedömning finns det därmed inte heller behov av att reglera en skyldighet för fordonsägaren att se till att fordonet inte används i strid med bestämmelserna i lagen.

I vissa fall kan det vara olämpligt att en bils färd avbryts direkt vid en kontroll. Det kan t.ex. vara fallet om bilen skulle utgöra en trafikfara om det lämnades på kontrollplatsen eller om bilen är lastat med gods som skulle kunna innebära problem om det lämnades på platsen, t.ex. levande djur eller kylvaror. Den polisman eller bilinspektör som har tagit hand om en bils registreringsskyltar bör därför kunna medge att bilen förs till närmaste lämpliga avlastningsplats.

Lagförslagets förhållande till Europakonventionen och regeringsformen

Sedan den 1 januari 1995 gäller Europakonventionen som svensk lag (lagen [1994:1219] om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna). Enligt 2 kap. 19 § regeringsformen gäller att lagar och föreskrifter inte får meddelas i strid med Sveriges åtaganden enligt Europakonventionen.

I artikel 1 i Europakonventionens första tilläggsprotokoll anges att varje fysisk eller juridisk person ska ha rätt till respekt för sin egendom. Därutöver anges att ingen får berövas

sin egendom annat än i det allmännas intresse och under de förutsättningar som anges i lag och i folkrättens allmänna grundsatser. Bestämmelserna inskränker dock inte en stats rätt att genomföra sådan lagstiftning som staten finner nödvändig för att reglera nyttjandet av egendom i överensstämmelse med det allmännas intresse eller för att säkerställa betalning av skatter eller andra pålagor eller av böter eller viten.

När det gäller egendomsskyddets omfattning har Europadomstolen framhållit att artikel 1 innehåller tre regler: i den första fastslås principen att egendom ska respekteras, i den andra uppställs villkoren för att någon ska få berövas sin egendom och i den tredje behandlas frågan om hur ägarens rätt att utnyttja sin egendom får begränsas. Domstolens syn på tolkningen har klargjorts i ett flertal rättsfall, däribland Sporrong och Lönnroth mot Sverige och James m.fl. mot Förenade Konungariket.

En sådan begränsning i rätten att använda sitt fordon som regeringen nu föreslår, utgör en inskränkning av rätten till egendomsskydd enligt det första tilläggsprotokollet till Europakonventionen. Lagstiftning som staten finner nödvändig att genomföra för att reglera nyttjandet av egendom i överensstämmelse med det allmännas intresse eller för att säkerställa betalning av bl.a. skatter eller andra pålagor är dock tillåten. En förutsättning för att en sådan rådighetsinskränkning ska vara tillåten är att de negativa verkningarna för den enskilde står i rimlig proportion till de allmännyttiga vinster som kan uppnås. Jämför bl.a. Effektivare regler om förverkande av fordon vid trafikbrottslighet (Ds 2004:24) s. 25 f., Förverkande av fordon vid trafikbrott (Ds 2012:42) s. 32 f., och Fordonsrelaterade skulder (prop. 2013/14:176) s. 51 f.

Vid den proportionalitetsbedömning som ska göras i det aktuella fallet måste särskilt vägas syftet att säkerställa betalning för det allmännas fordringar mot de ingrepp i den enskildes äganderätt som en begränsning i rätten att nyttja sin bil medför.

Som framgår av propositionen Fordonsrelaterade skulder (s. 52) har ca 100 000 gäldenärer skulder avseende fordonsskatt, trängselskatt och parkeringsavgifter. De sammanlagda skulderna uppgår till närmare 1,9 miljarder kronor, varav de 100 mest skuldtyngda gäldenärerna tillsammans står för en skuldsumma på över 340 miljoner kronor. Mot bakgrund av denna betalningshistorik anser regeringen att de påtryckningsmedel som finns för att förmå enskilda att betala trängselskatt inte är tillräckliga och att det krävs ytterligare åtgärder.

Det är inte acceptabelt att så stora fordringar inte betalas. Det är därför av vikt att reglerna om trängselskatt utformas så att de blir så effektiva som möjligt. Förslaget om användningsförbud kan, liksom förslaget om ianspråktagande av fordon, förväntas bidra till att antalet personer som notoriskt underlåter att betala trängselskatten blir färre än de annars skulle ha varit. Genom förslaget uppstår även en preventiv effekt, eftersom personer som i dag undandrar sig betalningsansvar kan förväntas att i ökad utsträckning göra rätt för sig utan att några indrivningsåtgärder behöver vidtas. Det skapar förtroende hos dem som redan fullgör sina skyldigheter. De bilar som kommer att bli föremål för en nyttjandesrättsbegränsning är bilar vars ägare regelmässigt undandrar sig betalningsansvar.

Mot denna bakgrund och med hänsyn till förslagets syfte anser regeringen att förslaget om användningsförbud för en bil med de ändringar av betalningstid och belopp som föreslås, sammantaget framstår som rimligt avvägt i förhållande till den nyttjanderättsinskränkning som det medför för den enskilde. Nyttjanderättsbegränsningen får enligt regeringens mening därmed anses förenlig med Europakonventionen.

Enligt 2 kap. 15 § första stycket regeringsformen är vars och ens egendom tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller till någon enskild genom expropriation eller något annat sådant förfogande eller tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen. Med "expropriation eller annat sådant förfogande" avses att en förmögenhetsrätt dvs. äganderätt eller annan rätt med ett ekonomiskt värde, t.ex. nyttjanderätt, servitut eller vägrätt - tvångsvis överförs eller tas i anspråk. Inskränkningar i rätten att använda lös egendom faller utanför bestämmelsens tillämpningsområde (prop. 2009/10:80 s. 164). Det nu föreslagna användningsförbudet bedöms mot den bakgrunden inte omfattas av bestämmelserna om egendomsskydd i regeringsformen.

Lagförslag
Förslaget innebär att nya bestämmelser införs i lagen (2004:629) om trängselskatt, se avsnitt 3.25.

6.40.8 Indrivning i utlandet

Regeringens förslag: Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden ska tillämpas på trängselskatt.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Kronofogdemyndigheten tillstyrker förslaget. I övrigt har ingen annan remissinstans framfört någon synpunkt.

Skälen för regeringens förslag
Allmänt om indrivning av trängselskatt
Om trängselskatt eller tilläggsavgift som påförts inte betalas inom föreskriven tid lämnas fordringen för indrivning enligt lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. Indrivning behöver dock inte begäras för en fordran som understiger 100 kronor om indrivningen inte krävs från allmän synpunkt. Vid indrivning får verkställighet ske enligt utsökningsbalken.

I 2 § lagen om indrivning av statliga fordringar m.m. regleras företrädesrätt vid utmätning av lön för vissa statliga fordringar. Enligt bestämmelsen gäller företrädesrätten för böter och viten samt fordringar som har påförts enligt bestämmelserna i skatteförfarandelagen (2011:1244) och i vissa andra angivna lagar avseende särskilda skatter och avgifter. Lagen är tillämplig på bl.a. trängselskatt och infrastrukturavgifter på väg. Den gäller även ränta på skatt, skattetillägg och avgift.

Samarbete avseende indrivning och handräckning mellan stater
Som tidigare framgått är regeringens förslag att även utländska bilar ska omfattas av skatteplikt. Det är därmed av intresse att belysa möjligheterna att driva in fordringar avseende trängselskatt i andra länder.

Administrativt samarbete mellan stater förekommer på skatte- och avgiftsområdet i form av utbyte av upplysningar (informationsutbyte), bistånd med delgivning av handlingar samt bistånd med indrivning och verkställighet av säkerhetsåtgärder (i Sverige betalningssäkring). För dessa former av samarbete används ofta den gemensamma termen handräckning, men denna term används också i en snävare bemärkelse och avser då bara informationsutbyte och bistånd med delgivning.

Allmänna bestämmelser om handläggningen av ärenden om administrativt samarbete finns i lagen (1990:314) om ömsesidig handräckning i skatteärenden. Reglerna i den lagen gäller i den mån det finns en överenskommelse med en annan stat.

Närmare om samarbete med stöd av internationella överenskommelser
Vad som närmare bestämt gäller i förhållande till en eller flera stater – exempelvis vilka slags skatter och avgifter som omfattas, vilka åtgärder som är möjliga och under vilka förutsättningar, finns det bestämmelser om i ett stort antal lagar. Avtal på skatte- och avgiftsområdet sätts nämligen för svensk del i kraft genom inkorporering, dvs. genom att avtalet förklaras gälla som svensk lag.

Bestämmelser om informationsutbyte finns i flertalet av Sveriges bilaterala skatteavtal, sammanlagt i över 60 avtal.

Bestämmelser om informationsutbyte finns också i det multilaterala nordiska skattehandräckningsavtalet och i Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden. Den senare har genom ett protokoll som öppnades för undertecknande i maj 2010 ändrats bl.a. på det sättet att bestämmelserna om informationsutbyte utformats på samma sätt som artikel 26 i OECD:s modellavtal (se prop. 2010/11:84). För närvarande har drygt 50 stater anslutit sig till konventionen eller åtminstone undertecknat den. Konventionen har dessutom blivit gällande i förhållande till ett antal territorier genom förklaringar som har avgivits av Danmark, Förenade kungariket och Nederländerna. Totalt handlar det för närvarande (augusti 2014) om 67 stater och jurisdiktioner.

I det nordiska avtalet specificeras vilka svenska skatter och avgifter som kan drivas in i de nordiska länderna. Tillämpningsområdet är brett och omfattar utöver de beloppsmässigt viktigaste skatterna även socialavgifter. Vidare omfattas vissa skatter efter överenskommelse mellan de nordiska länderna. Sådana överens-

kommelser har träffats och tagits in i svensk författning genom förordningen (1997:1157) om handräckning i skatteärenden mellan de nordiska länderna. Trängselskatten finns inte med i den uppräkning av de punktskatter som omfattas av överenskommelsen för Sveriges del. Däremot finns exempelvis lagen (1990:613) om miljöavgift på utsläpp av kväveoxider vid energiproduktion och lagen (1972:435) om överlastavgift med. Överenskommelsen tillämpas också på skatter och avgifter av samma eller i huvudsak likartat slag som de som nämns ovan, som före undertecknandet av överenskommelsen har påförts eller efter undertecknandet kan komma att påföras vid sidan av eller i stället för ovannämnda skatter och avgifter.

Europaråds- och OECD-konventionen har även den ett brett tillämpningsområde som omfattar i princip alla slags skatter och även socialavgifter. Konventionen ger dock de anslutna staterna möjlighet att reservera sig mot delar av samarbetet, bl.a. med avseende på vissa skatter. Tillämpningsområdet är därför inte alldeles enhetligt. För varje konventionspart förtecknas de skatter och avgifter som omfattas i bilaga A till konventionen. För Sveriges del omfattas i princip alla slags skatter och avgifter, bl.a. avgifter enligt lagen om vägavgift för vissa tunga fordon och lagen om överlastavgift samt lagen (2014:52) om infrastrukturavgifter på väg. Om en part, vid sidan av eller i stället för de skatter som finns förtecknade i bilaga A, inför en skatt av samma eller i huvudsak likartat slag efter det att konventionen trätt i kraft i denna del är konventionen tillämplig även på denna skatt fr.o.m. dess införande. Parten ska i sådant fall underrätta endera depositarien om införandet av skatten.

Det nordiska avtalet och Europaråds- och OECD-konventionen innehåller också bestämmelser om bistånd med indrivning och verkställighet av säkerhetsåtgärder.

Även ett mindre antal bilaterala skatteavtal innehåller bestämmelser om bistånd med indrivning och i viss utsträckning verkställighet av säkerhetsåtgärder. Det gäller avtalen med Tyskland, de baltiska staterna, Belgien, Frankrike, Luxemburg, Nederländerna, Polen, Portugal, Indien, Japan och USA. Det finns betydande variationer mellan dessa avtal i fråga om vilka skatter och avgifter och vilka situationer som omfattas. I många fall är det bara skatt på inkomst och förmögenhet som omfattas.

Samarbetet inom EU

På indrivningsområdet regleras samarbetet fr.o.m. den 1 januari 2012 genom rådets direktiv 2010/24/EU av den 16 mars 2010 om ömsesidigt bistånd för indrivning av fordringar som avser skatter, avgifter och andra åtgärder. Direktivet har genomförts i Sverige genom lagen (2011:1537) om bistånd med indrivning av skatter och avgifter inom Europeiska unionen och förordningen (2011:1546) om bistånd med indrivning av skatter och avgifter inom Europeiska unionen.

Indrivningsdirektivet är tillämpligt på alla slags skatter och avgifter, med undantag av obligatoriska socialavgifter. Bestämmelserna om utbyte av upplysningar för indrivningsändamål har utformats i enlighet med den internationellt accepterade standarden för informationsutbyte på skatteområdet (se ovan), såtillvida att den anmodade myndigheten inte kan vägra att lämna upplysningar enbart på grund av att dessa innehas av en bank eller ett annat finansinstitut, en förvaltare eller en person som agerar i egenskap av ombud eller förvaltare, eller på grund av att de rör ägarintressen i en person.

Det nya indrivningsdirektivet innehåller också fakultativa bestämmelser om spontant utbyte av upplysningar om förestående återbetalningar av skatt och om närvarorätt på en annan medlemsstats territorium.

Enligt det nya indrivningsdirektivet kan säkerhetsåtgärder begäras även när det ännu inte föreligger någon exekutionstitel i den sökande medlemsstaten.

Överväganden och förslag

Som tidigare nämnts har svenska myndigheter inte alltid tillgång till uppgifter om utländska fordonsägare. Även i de fall uppgift om fordonsägare finns kan det vara svårt att driva in fordringar avseende trängselskatter i andra länder. Om en fordran inte kan drivas in i Sverige och det finns indikationer på att den kan drivas in i en annan stat har Kronofogdemyndigheten möjlighet att ansöka om bistånd med indrivning i den andra staten.

I praktiken är möjligheterna att få bistånd med indrivning av skatter och avgifter utanför EU (samt Norge och Island) ganska begränsade. I förhållande till stater utanför EU har Sverige endast dubbelbeskattningsavtal med indrivnings-

bestämmelser med USA, Indien och Japan, dvs. inte med i detta sammanhang viktiga länder som exempelvis Ryssland och Turkiet.

Av betydelse i sammanhanget är också de beloppsgränser som gäller för bistånd med indrivning. Framställning om handräckning för indrivning med stöd av det nordiska avtalet får göras endast om det sammanlagda betalningsanspråket, däri inte inräknat dröjsmålsavgift eller liknande för tiden före överlämnandet för indrivning, förseningsavgift, avgiftstillägg m.m., uppgår till minst 2 500 svenska kronor. Beloppsgränsen enligt indrivningsdirektivet är 1 500 euro. Till skillnad från beloppsgränsen i den nordiska överenskommelsen är den dock inte konstruerad som ett förbud mot att göra en framställning, utan som en möjlighet att vägra bistånd. Ett förbud mot att ansöka om bistånd i fråga om lägre belopp fanns tidigare i lagen (2011:1537) om bistånd med indrivning av skatter och avgifter inom Europeiska unionen.

Efter en ändring i 12 § nämnda lag, som trädde i kraft den 1 januari 2014, gäller att bistånd med indrivning kan begäras även för mindre belopp än 1 500 euro, om bistånd kan lämnas med liten arbetsinsats av den anmodade myndigheten.

Den utveckling som pågår vad gäller Europaråds- och OECD-konventionen är lovande och konventionen innehåller inte någon begränsning i fråga om belopp. Danmark, Norge, Tyskland, Polen, Finland och Nederländerna är de stater inom EU som står för den största andelen tung lastbilstrafik i Sverige. Av dessa är det bara Tyskland som inte har ratificerat konventionen. Om konventionen skulle göras tillämplig på trängselskatter skulle därmed en stor del av de utländska fordonens skatter lättare kunna drivas in. Konventionen omfattar som redan framgått bl.a. vägavgifter för vissa tunga fordon, överlastavgifter och infrastrukturavgifter på väg. Trängselskatten är av liknande karaktär som de ovan nämnda avgifterna och bör därför enligt regeringens uppfattning kunna omfattas av samarbetet. Regeringen anser således att trängselskatter enligt lagen om trängselskatter ska läggas till uppräkningen av de skatter och avgifter som konventionen ska tillämpas på i bilaga 2 till lagen om Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden.

Lagförslag

Förslaget föranleder en ändring i bilaga 2 till lagen om Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden (1990:313), se avsnitt 3.5.

6.40.9 Behörig förvaltningsrätt vid överklagande

Regeringens förslag: Beslut om trängselskatt som rör en svensk fysisk person ska överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets personen hade sin hemortskommun det år då beslutet i saken fattades. Bestämmelserna i 67 kap. 8 § skatteförfarandelagen ska i fråga om svenska juridiska personer tillämpas vid överklagande. Beslut om trängselskatt som rör utländska fysiska eller juridiska personer ska överklagas till Förvaltningsrätten i Stockholm.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm*, *Förvaltningsrätten i Stockholm*, *Domstolsverket*, *Stockholms Handelskammare*, *Trafikanalys* och *Motormännens Riksförbund* tillstyrker förslaget. Domstolsverket delar utredningens bedömning att kostnaden av förslaget ryms inom befintliga ramar. Motormännens Riksförbund anför att ändringen av forumregeln är rimlig eftersom trängselskatt avses tas ut på fler ställen i Sverige än i Stockholm. Förbundet anför vidare att beslut om trängselskatt måste kunna överklagas i den domkrets där ägaren av fordonet har sin hemortskommun i stället för att landets bilister bara ska kunna överklaga till Förvaltningsrätten i Stockholm. I övrigt har ingen annan remissinstans framfört någon synpunkt.

Skälen för regeringens förslag: I 19 § lagen om trängselskatt anges vilka beslut som får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Av 14 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar följer att ett beslut ska överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets ärendet först prövats, om det inte för ett visst slag av mål föreskrivs annat i lag eller förordning. Enligt 7 c § förordningen (1977:937) om allmänna förvaltningsdomstolars behörighet m.m. ska beslut av Skatteverket som överklagas till en

förvaltningsrätt tas upp av Förvaltningsrätten i Stockholm om beslutet avser ärenden enligt lagen om trängselskatt.

När trängselskatt skulle införas i Stockholm fördes en diskussion i fråga om vilken domstol som skulle ges behörighet att pröva mål om trängselskatt. Regeringen konstaterade att om den allmänna forumregeln skulle gälla så skulle beslut om trängselskatt överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets ärendet först prövades, dvs. inom den domkrets som en enhet inom Skatteverket hade fattat sina beslut inom. Beroende på var i landet ett sådant beslut fattades, kunde således olika förvaltningsrätter komma att pröva beslut om trängselskatt. Regeringen ansåg det dock vara mest kostnadseffektivt och rättssäkert att överprövning av besluten gjordes av en särskilt anvisad förvaltningsrätt. Det innebar dessutom att endast en kammarrätt skulle vara behörig att pröva överklaganden av förvaltningsrättens beslut. Regeringen anförde vidare att det kunde förefalla naturligt att mål om trängselskatter i huvudsak prövades av en domstol i det område som skatten omfattade, med tanke på t.ex. domstolens kännedom om lokala förhållanden och den omständigheten att muntliga förhandlingar kunde förekomma. Eftersom trängselskatt inledningsvis endast skulle tas ut i Stockholms kommun ansågs Förvaltningsrätten i Stockholm vara den naturliga överklagandeinstansen. Målen blev därför specialdestinerade till Förvaltningsrätten i Stockholm.

Den 1 januari 2013 infördes trängselskatt i Göteborg. Mot den bakgrunden och att utländska fordon föreslås bli skattepliktiga för trängselskatt, finns det skäl att överväga en ändring av den nuvarande forumbestämmelsen.

Inom bl.a. skatteområdet är huvudregeln i fråga om domstols behörighet en annan jämfört med vad som anges i 14 § lagen om allmänna förvaltningsdomstolar. Särskilda bestämmelser om behöriga förvaltningsdomstolar återfinns i 67 kap. 7–10 §§ skatteförfarandelagen. Där sägs bl.a. att beslut som gäller en fysisk person överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets personen hade sin hemortskommun det år då beslutet fattades. Med hemortskommun avses den kommun där den fysiska personen var folkbokförd den 1 november året före det år då beslutet fattades (3 kap. 10 § samma lag). För juridiska personer är det huvudsakligen den förvaltningsdomstol inom vars domkrets huvudkontoret låg eller där den juridiska personen hade sitt säte den 1 november året före det år då beslutet fattades som är behörig att pröva överklagandet. Bestämmelserna gäller inte om regeringen för vissa ärenden föreskrivit att överklagande ska tas upp av annan förvaltningsrätt.

Regeringen anser inte längre att det finns några uppenbara skäl som talar för att mål om trängselskatt bör hanteras av en och samma domstol. Däremot finns det klara fördelar med att målen hanteras av de domstolar som finns i anslutning till skattesystemen eller i närheten av dem som klagar. Som jämförelse kan konstateras att av 295 inkomna mål om trängselskatt under 2011 avsåg 220 mål personer som var bosatta i Stockholms län. En regel som innebär att den domstol inom vars domkrets den enskilde var bosatt är behörig medför därför sannolikt att en stor del av målen även i fortsättningen kommer att hanteras av Förvaltningsrätten i Stockholm. Även Förvaltningsrätten i Göteborg, inom vars domkrets det nyligen införda trängselskatteområdet finns, kommer sannolikt också att hantera en stor del av målen. Dessa båda domstolar har lokalkännedom om skattesystemen. En sådan lösning medför också att den enskilde inte behöver resa över landet om muntlig förhandling ska hållas, med lägre kostnader och färre olägenheter som följd. Mot denna bakgrund anser regeringen att för såväl fysiska som juridiska personer bör huvudregeln inom skatterätten tillämpas även såvitt avser trängselskatt. Detta innebär att alla kammarrätter kommer att vara behöriga att pröva överklaganden av förvaltningsrätternas beslut.

En hänvisning i denna del till skatteförfarandelagens bestämmelser bör införas i lagen om trängselskatt.

Ägare till utlandsregistrerade fordon är troligen ofta inte bosatta eller har sitt säte eller huvudkontor i Sverige och träffas därmed inte av den föreslagna forumbestämmelsen. Regeringen finner det lämpligt att dessa specialfall hanteras av en enda domstol och att denna uppgift ankommer på Förvaltningsrätten i Stockholm. Specialregleringen i förordningen (1977:937) om allmänna förvaltningsdomstolars behörighet m.m., ska därför ändras så att den blir tillämplig på sådana fysiska och juridiska personer som inte omfattas av bestämmelserna i 67 kap. 7–10 §§ skatteförfarandelagen.

Lagförslag
Förslaget föranleder ändringar i 19 § lagen (2004:629) om trängselskatt och i 7 c § förordningen om allmänna domstolars behörighet m.m., se avsnitt 3.25. Ändringen i nämnd förordning behandlas i särskild ordning.

6.40.10 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De föreslagna ändringarna i lagen om trängselskatt ska träda i kraft den 1 januari 2015. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för passager av betalstationer som sker före ikraftträdandet.

Bestämmelsen i lagen om Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden ska träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Skälen för regeringens förslag: De föreslagna ändringarna i lagen om trängselskatt bör träda i kraft den 1 januari 2015. Äldre bestämmelser bör fortfarande gälla för passager av betalstationer som sker före ikraftträdandet.

Enligt artikel 2.3 i Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden ska konventionens parter underrätta generalsekreteraren i Europarådet eller OECD om de ändringar i förteckningen över skatter och avgifter som konventionen ska tillämpas på. En sådan ändring träder i kraft den första dagen i den månad som följer på utgången av en tidrymd om tre månader efter den dag depositarien mottagit underrättelsen. Med hänsyn härtill är det inte möjligt att nu avgöra vid vilken tidpunkt ändringen ska träda i kraft. I lagförslaget anges därför att lagen träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

6.40.11 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter
Förslaget om att utlandsregistrerade bilar ska omfattas av skattskyldighet för trängselskatt bedöms öka bruttointäkterna med 40 miljoner kronor per år fr.o.m. 2015. Bedömningar om intäkterna är förknippade med betydande osäkerhet angående vilken den faktiska inbetalningen kan bli för de utländska bilarna. Skatteupptaget för utländska bilar kommer att begränsas med tanke på de praktiska svårigheter som finns avseende att identifiera och ta betalt av den betalningsskyldige. Bedömningen bygger på ett antagande om att 50 procent betalas av antalet utländska bilar och 5 procent av resterande betalas då tilläggsavgift om 500 kronor tas ut. Andelen faktiska inbetalningar bedöms på sikt kunna öka. Intäkterna från utländska bilar ökar även då trängselskatten höjs och breddas i Stockholm fr.o.m. 2016.

Intäkterna från trängselskatten ska genom särskilda anslag för trängselskatten i Stockholm och Göteborg täcka de investeringar i infrastruktur som ska finansieras av skatten samt de system- och administrationskostnader som Trafikverket, Transportstyrelsen, Skatteverket, Domstolsverket (inklusive domstolarna) och Kronofogdemyndigheten har till följd av trängselskatt (anslag 1:11 *Trängselskatten i Stockholm* och anslag 1:14 *Trängselskatten i Göteborg*, utg. omr. 22 Kommunikation).

De sammanlagda system- och administrationskostnaderna för trängselskatt för utländska bilar uppskattas preliminärt till omkring 40 miljoner kronor per år fr.o.m. 2015. På sikt bedöms dessa kostnader kunna minska. Tillkommande kostnader för Transportstyrelsen, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och domstolarna ska rymmas inom de särskilda anslagen för trängselskattesystemen i Stockholm och Göteborg. På sikt kan kostnaderna för indrivning minska om transpondrar kan användas. Transportstyrelsen har byggt upp ett s.k. centralsystem för hantering av upptag av trängselskatt och infrastrukturavgift. Utvecklingen av detta centralsystem behövs för att hantera utländska bilar. Kapitalkostnaderna kopplade till utvecklingen av det nationella centralsystemet för hantering av utländska bilar avses i sin helhet belasta de särskilda anslagen för trängselskattesystemen i Stockholm och Göteborg under 5 år. Skatteverkets kostnader kommer att öka eftersom antalet omprövningsärenden bedöms öka. Vidare tillkommer kostnader för översättningstjänster. Kronofogdemyndighetens kostnader för indrivningsuppdrag riktade mot ägare till utländska bilar är svåra att uppskatta innan regleringen har varit i kraft en tid. Regeringen avser att följa intäkts- och kostnadsutvecklingen men bedömer att

intäkterna kommer att överstiga kostnaderna för utländska bilar i trängselskattesystemet.

Eventuellt tillkommande kostnader och merarbete vad gäller förslaget om användningsförbud för polisen bedöms rymmas inom befintliga anslagsramar. Arbetsuppgifterna är likvärdiga med det arbete som polisen i dag bedriver när fordonsskatter inte är betalda och de nya arbetsuppgifterna bedöms inte kräva någon ny utbildning eller ny utrustning. Med dagens regler kan polisen inte utfärda ordningsbot avseende en utländsk bil som framförs trots att det är avskyltat. Ett strafföreläggande kan dock utfärdas av en åklagare. De ökade merarbetet som krävs på Åklagarmyndigheten med anledning av detta bedöms rymmas inom befintliga anslagsramar.

De eventuellt tillkommande kostnaderna för domstolarna till följd av förslagen i detta avsnitt bedöms rymmas inom de befintliga särskilda anslagen för trängselskatt.

Effekter för den enskilde, företagen och miljön

Förslagen innebär att ägare av utländska bilar ska träffas av trängselskatt i samma omfattning som ägare av svenska bilar. För privatbilister med utlandsregistrerade bilar blir kostnaderna troligen låga då det oftast rör sig om enskilda semesterresor.

För företag utgör trängselskatt oftast en begränsad del av företagens totala kostnader. De ekonomiska effekterna varierar också mellan olika typer av verksamheter. För företag med utlandsregistrerade bilar beräknas skattekostaden till 13 500 kronor per år vid ett maxbelopp om 60 kronor per dygn och till 23 625 kronor per år vid ett maxbelopp om 105 kronor per dygn (fr.o.m. den 1 januari 2016 i Stockholm). Ytterst få utländska bilar bedöms komma att nå de maximala beloppen per dygn. Enligt Transportstyrelsen, utifrån mätningar i maj 2013, var de vanligaste utlandsregistreringarna Polen (24 procent), Estland (14 procent) och Finland (13 procent) av de utländska bilarna som passerade betalstationer i Stockholm. Norge (25 procent), Polen (21 procent) och Danmark (14 procent) var de vanligaste utlandslandsregistreringarna i Göteborg. I Stockholm var ca 20 procent nordiskt registrerade bilar av de utländska bilarna, medan i Göteborg ca 40 procent var nordiska.

Den sammanlagda trafikminskningen förväntas bli ytterst marginell då utländska bilar som passerar betalstationer utgör ca 2 procent av samtliga passager i både Stockholm och Göteborg. Till följd av den marginellt minskade fordonsmängden av förslagen i detta avsnitt bedöms de positiva miljöeffekterna bli ytterst ringa.

6.41 Undantag från trängselskatt i Backaområdet i Göteborg

Regeringens bedömning: Ett undantag från trängselskatt bör införas i Backaområdet i Göteborg. Ändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt.

Skälen för regeringens bedömning: Göteborgs Stad och Trafikverket har inkommit med en gemensam hemställan om undantag från trängselskatten i Göteborg för boende i Backaområdet i Göteborg för passager in och ut i området. Hemställan remitterades den 8 september 2014 och remisstiden gick ut den 19 september 2014.

Det kan konstateras att en folkomröstning om trängselskatten i Göteborg hölls den 14 september 2014. Folkomröstningen bör dock inte hindra en fortsatt behandling av hemställan. Regeringen anser att det är angeläget att hitta en lösning på de problem som lyfts fram i hemställan. Efter att hemställan nu remitterats avser regeringen att fortsätta att bereda förslaget.

Ändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag.

6.42 Reklamskatt

Regeringens bedömning: Det finns för närvarande inte förutsättningar för finansiering av ytterligare steg i avskaffandet av reklamskatten.

Skälen för regeringens bedömning: 1996 års reklamskatteutredning föreslog i sitt betänkande Avskaffa reklamskatten! (SOU 1997:53) ett avskaffande av lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam. Regeringen uttalade i prop. 1997/98:150 att man ansåg att reklamskatten bör avskaffas. Det konstaterades dock att det vid detta tillfälle saknades förutsättningar att finansiera ett totalt avskaffande av reklamskatten. Eftersom det ansågs föreligga särskilt allvarliga problem när det gällde beskattningen av reklamtrycksaker, föreslogs ett avskaffande av skatten i denna del. Reklamskatten på reklamtrycksaker avskaffades den 1 januari 1999.

Riksdagen tillkännagav den 10 april 2002 som sin mening vad skatteutskottet (bet. 2001/02:SkU20, rskr. 2001/02:201) anfört om att reklamskatten bör avvecklas och att frågan, med beaktande av de budgetpolitiska målen, bör prioriteras vid kommande budgetberedning. Efter att frågan sedan 2002 hade tagits upp i det årliga budgetarbetet genomfördes den 1 januari 2006 ett andra steg i avskaffandet av den resterande reklamskatten. Ytterligare steg i avskaffandet av den resterande reklamskatten genomfördes den 1 januari 2008.

I budgetpropositionen för 2009 anförde regeringen att det är viktigt att den resterande reklamskatten avskaffas men bedömde att förutsättningar för att finansiera ytterligare steg i avskaffandet av reklamskatten för närvarande inte förelåg. Skatteutskottet delade i yttrande 2008/09:SkU1y regeringens bedömning men utskottet vidhöll sin tidigare inställning att hela reklamskatten ska avvecklas och förutsatte att detta kommer att ske i kommande förslag från regeringen. I budgetpropositionerna för 2010–2014 vidhöll regeringen inställningen att den resterande reklamskatten bör avskaffas men prioriterade andra skatteändringar.

Presstödskommittén har i betänkandet Översyn av det statliga stödet till dagspressen (SOU 2013:66) bedömt att reklamskatten bör avskaffas i enlighet med riksdagens tillkännagivande från 2002.

Frågan om ytterligare steg i avskaffandet av reklamskatten har prövats även i årets budgetberedning. Regeringen anser att den resterande reklamskatten bör avskaffas, men att det för närvarande inte finns förutsättningar för finansiering av detta.

Skatt på konsumtion – mervärdesskatt

6.43 Gruppregistrering till mervärdesskatt

Regeringens bedömning: Möjligheten till gruppregistrering till mervärdesskatt kvarstår.

Skälen för regeringens bedömning: I mervärdesskattelagen (1994:200) finns en möjlighet för två eller flera beskattningsbara personer att anses som en enda beskattningsbar person (mervärdesskattegrupp) och den verksamhet som mervärdesskattegruppen bedriver anses då som en enda verksamhet. Det innebär att utgående mervärdesskatt inte tas ut vid omsättningar inom gruppen. Gruppregistrering är möjlig för företag som verkar inom den finansiella sektorn och för företag som vars huvudsakliga inriktning är att tillhandahålla tjänster till företag inom den finansiella sektorn samt för företag i inkomstskatterättsliga kommissionärsförhållanden.

Finansdepartementet har remitterat promemorian Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2015 i vilken bl.a. föreslogs att möjligheten till gruppregistrering till mervärdesskatt skulle slopas. Regeringen avser inte att gå vidare med det förslaget.

6.44 Mervärdesskatt avseende dentaltekniska produkter och tjänster

6.44.1 Ärendet och dess beredning

Finansdepartementet remitterade under våren 2013 en promemoria med olika förslag, Vissa skattefrågor (dnr Fi2013/2482). Promemorian innehöll bl.a. förslag om förändrat undantag från mervärdesskatt för dentaltekniska produkter och tjänster. En sammanfattning av promemorians förslag i denna del finns i *bilaga 12, avsnitt 1.* Promemorians lagförslag finns i *bilaga 12, avsnitt 2*. Förslaget har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 12, avsnitt 3*. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2013/2482).

Lagrådet
Regeringen beslutade den 28 maj 2014 att inhämta Lagrådets yttrande över bl.a. de förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200), förkortad ML, som finns i *bilaga 12, avsnitt 4*. Lagrådets yttrande finns i bilaga 12, avsnitt 5. Lagrådet anser att de överväganden som ligger bakom valet av den svenska terminologin bör utvecklas. Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitt 6.44.3.

6.44.2 Gällande rätt

Svensk rätt
Enligt 3 kap. 4 § första stycket ML undantas från mervärdesskatt bl.a. omsättning av tjänster som utgör tandvård samt tjänster av annat slag och varor som den som tillhandahåller vården eller omsorgen omsätter som ett led i denna. Av 3 kap. 4 § andra stycket andra strecksatsen ML framgår att undantaget i bestämmelsens första stycke även omfattar omsättning av dentaltekniska produkter och av tjänster som avser sådana produkter, när produkten eller tjänsten tillhandahålls tandläkare, dentaltekniker eller den för vars bruk produkten är avsedd. Undantaget infördes för att undanröja den olikhet i beskattning av dentaltekniska produkter som beskattningen innebar genom att skatteplikten medförde en högre skattebelastning om produkterna framställdes av ett dentallaboratorium än om de framställdes av en tandläkare eller av hos tandläkare anställd tandtekniker (prop. 1973:163 s. 132). En förutsättning för att undantaget i ML ska bli tillämpligt är att omsättningen tillhandahålls tandläkare, dentaltekniker eller den för vars bruk produkten är avsedd. Avgörande är således vem som förvärvar varan eller tjänsten. Något krav på vem som tillhandahåller varan eller tjänsten finns inte.

Skatteverket har ansett att det inte går att tolka den svenska bestämmelsen i enlighet med motsvarande bestämmelse i rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt, förkortat mervärdesskattedirektivet, och att den enskilde kan åberopa direkt effekt av bestämmelsen i mervärdesskattedirektivet.

EU-rätt
Bestämmelsen i 3 kap. 4 § andra stycket andra strecksatsen ML motsvaras av artikel 132.1 e i mervärdesskattedirektivet. Enligt denna ska tillhandahållandet av tjänster av tandtekniker inom ramen för deras yrkesutövning samt leveranser av tandproteser av tandläkare och tandtekniker undantas från skatteplikt. EU-domstolen har i mål C-401/05, VDP Dental Laboratory NV mot Staatssecretaris van Financiën, REG 2006 s. 1-1212 (nedan VDP Dental Laboratory), tagit ställning till omfattningen av motsvarande bestämmelse i det tidigare mervärdesskattedirektivet. Domstolen hade i målet att ta ställning till om leveranser av tandproteser av mellanhand som inte är tandläkare eller tandtekniker omfattas av undantaget. Bolaget som levererar tandproteserna hade inte någon tandläkare eller tandtekniker anställd utan agerade som mellanhand och köpte in tandproteser hos tandtekniker för att sälja vidare till tandläkare eller privatpersoner. Domstolen konstaterade att vad gäller det aktuella undantaget i artikel 13 A 1 e i sjätte direktivet framgår redan av ordalydelsen i den andra delen av meningen att ”tandproteser som tillhandahålls av tandläkare och tandtekniker” är undantagna. Vidare konstaterade domstolen att undantaget definieras inte bara med utgångspunkt från vilken typ av varor som levereras, utan även utifrån vad leverantören har för egenskaper. Domstolen ansåg att det klart framgår av ordalydelsen i artikeln att inte alla leveranser av tandproteser är undantagna från mervärdesskatteplikt, utan endast leveranser från de där

angivna två yrkesgrupperna, dvs. tandläkare och tandtekniker.

Skatteverkets ställningstagande
I ett ställningstagande har Skatteverket redovisat sin syn på hur det nu aktuella undantaget ska tolkas (Skatteverkets ställningstagande 2007-01-30, dnr 131 801346-56/111). Skatteverket anser att den svenska lagstiftningen innebär att ett tillhandahållande av en dentalteknisk produkt ska undantas från skatteplikt när tillhandahållandet sker till tandläkare, tandtekniker eller till slutkonsumenten av produkten. Det innebär enligt Skatteverket att i regleringen i ML anges ett annat tillämpningsområde än det som anges i mervärdesskattedirektivet när det gäller vilka produkter som avses. Bestämmelsen i ML begränsas inte endast till tillhandahållanden från tandtekniker eller tandläkare utan samtliga tillhandahållanden av dentaltekniska produkter omfattas. Det gäller dock endast under förutsättning att tillhandahållandet sker till tandläkare, tandtekniker eller till slutkonsument av produkten. Den svenska bestämmelsen har således enligt Skatteverket inte samma innebörd som motsvarande bestämmelse i mervärdesskattedirektivet. Enligt Skatteverket finns det inte någon möjlighet att tolka 3 kap. 4 § andra stycket andra strecksatsen ML i enlighet med mervärdesskattedirektivet utan de tillhandahållanden som anges i denna bestämmelse i ML ska undantas från skatteplikt enligt bestämmelsens ordalydelse. Skatteverket anser emellertid att det är möjligt för den enskilde att åberopa direkt effekt av artikel 132.1 e i mervärdesskattedirektivet när det är fråga om sådana tillhandahållanden som omfattas av undantaget från skatteplikt enligt direktivet men inte av undantaget enligt ML. Dessutom anser Skatteverket att den enskilde kan åberopa direkt effekt i de fall den enskilde anser att tillhandahållandet ska bedömas som skattepliktigt enligt mervärdesskattedirektivet när den svenska bestämmelsen innebär att tillhandahållandet ska undantas.

6.44.3 Förändrat undantag från mervärdesskatt för dentaltekniska produkter och tjänster

Regeringens förslag: Bestämmelsen om undantag för omsättning av dentaltekniska produkter och av tjänster som avser sådana produkter är endast tillämplig när produkten eller tjänsten tillhandahålls av tandtekniker eller tandläkare.

Ändringen träder kraft den 1 januari 2015.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian användes dock begreppet dentaltekniker.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Jönköping* och *Sveriges advokatsamfund* har inget att erinra mot förslaget. Kammarrätten i Jönköping framhåller dock att ordet dentaltekniker bör bytas ut mot tandtekniker i bestämmelsen, vilket även *Stockholms universitet* och *Sveriges tandteknikerförbund* anför. *Förvaltningsrätten i Uppsala* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Som framgår av redogörelsen ovan skiljer sig bestämmelserna om undantaget för dentaltekniska produkter och tjänster i 3 kap. 4 § andra stycket andra strecksatsen ML från den bakomliggande regeln i artikel 132.1 e i mervärdesskattedirektivet. EU-domstolen konstaterade i målet VDP Dental Laboratory att undantaget avseende tillhandahållanden av tjänster av tandtekniker inom ramen för deras yrkesutövning samt leveranser av tandproteser av tandläkare och tandtekniker definieras inte bara med utgångspunkt från vilken typ av varor som levereras, utan även utifrån vad leverantören har för egenskaper. Domstolen konstaterade vidare att det klart framgår av bestämmelsens ordalydelse att endast leveranser från de där angivna två yrkesgrupperna, dvs. tandläkare och tandtekniker, omfattas av undantaget. EU-rätten ställer således upp krav på vem som levererar varan eller tjänsten. Som framgår ovan uppställs i ML i stället ett krav på vem som förvärvar varan eller tjänsten. Det kravet överensstämmer inte med ordalydelsen i den motsvarande artikeln i mervärdesskattedirektivet. Följden av den skillnaden som finns mellan den svenska bestämmelsen och bestämmelsen i mervärdesskattedirektivet blir att vissa transaktioner som enligt EU-rätten ska vara undantagna från

skatteplikt blir mervärdesskattepliktiga enligt ML och att vissa transaktioner som enligt EU-rätten är mervärdesskattepliktiga undantas från skatteplikt enligt de svenska reglerna.

Skatteverket har mot denna bakgrund i ett ställningstagande ansett att det är möjligt för den enskilde att åberopa direkt effekt av artikel 132.1 e i mervärdesskattedirektivet när det är fråga om sådana tillhandahållanden som omfattas av undantaget från skatteplikt enligt direktivet men inte av undantaget enligt ML. Dessutom anser Skatteverket att den enskilde kan åberopa direkt effekt i de fall den enskilde anser att tillhandahållandet ska bedömas som skattepliktigt enligt mervärdesskattedirektivet när den svenska bestämmelsen innebär att tillhandahållandet ska undantas.

Det ska även framhållas att enligt fast praxis från EU-domstolen ska de uttryck som används i de undantag som regleras i art. 132.1 e tolkas restriktivt, eftersom de avser avsteg från den allmänna principen enligt vilken mervärdesskatt ska betalas för varje vara eller tjänst som tillhandahålls en skattskyldig mot vederlag (se bl.a. Dental Laboratory och där angivna mål).

Mot bakgrund av vad som ovan anförts får 3 kap. 4 § andra stycket andra strecksatsen ML anses avvika från den EU-rättsliga regleringen, varför bestämmelsen bör ändras på så sätt att undantaget endast omfattar situationer när produkterna levereras av eller tjänsten tillhandahålls av tandtekniker eller tandläkare. Som *Kammarrätten i Jönköping, Stockholms universitet* och *Sveriges tandteknikerförbund* anfört bör ordet dentaltekniker bytas ut mot tandtekniker i bestämmelsen. Ändringarna i undantaget avser vem som ska vara leverantör och är föranledda av avgörandet VDP Dental Laboratory. Den närmare terminologin avseende de varor som omfattas behandlas inte inom ramen för detta lagstiftningsärende.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 3 kap. 4 § ML, se avsnitt 3.8.

6.44.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Förslaget innebär en positiv offentligfinansiell effekt dels då mervärdesskatt på försäljning av dentaltekniska produkter betalas in till staten i ett senare led i försäljningskedjan, dels då mervärdesskatt betalas in till staten av ledet innan tandteknikern när tandteknikerns tillhandahållande undantas från mervärdesskatt.

Lagändringen ger upphov till en offentligfinansiell intäkt på 74 miljoner kronor 2015. Varaktigt beräknas den offentligfinansiella intäkten till 68 miljoner kronor.

Effekter för företagen

Enligt svensk näringsgrensindelning 2011 fanns omkring 550 företag med SNI-koden 32502; Tillverkning av tandproteser. Majoriteten av företagen i denna kategori bör vara tandtekniker. Omkring 90 procent av dessa företag var inte registrerade till mervärdesskatt, vilket bör innebära att de säljer direkt till en tandläkare och således är denna försäljning undantagen från mervärdesskatt. Vid dessa försäljningar gäller skattefrihet både enligt ML och direktivet, varför den föreslagna förändringen inte påverkar tillhandahållandena. De resterande 10 procenten av tandteknikerna som var registrerade till mervärdesskatt kan till stor del förväntas sälja dentaltekniska produkter till en mellanhand som i sin tur säljer produkterna vidare till en tandläkare. Vid dessa försäljningar ska det enligt ML utgå mervärdesskatt när den dentaltekniska produkten säljs från en tandtekniker till en mellanhand, medan det enligt direktivet ska utgå mervärdesskatt när den dentaltekniska produkten säljs från en mellanhand till en tandläkare.

Den föreslagna lagändringen innebär att mervärdesskatt tas ut när de dentaltekniska produkterna säljs av en mellanhand som utgör ett senare led i försäljningskedjan samtidigt som den försäljning som tandteknikern gör undantas från mervärdesskatt. Under förutsättning att tandteknikern och mellanhanden behåller sina marginaler bör således lagändringen innebära att priset på den dentaltekniska produkten som tandläkarna möter i de få fall när de handlar av en mellanhand ökar något. Även priset mot slutkonsumenten kan i dessa få fall förväntas öka något. Följden av att en tandteknikers tillhandahållande blir undantaget från mervärdesskatt är att denne inte får göra avdrag för ingående skatt som då blir en kostnad i verksamheten. Vissa av de tandläkare som i dag köper dentaltekniska produkter från en mellanhand kan med lagändringen i stället förväntas köpa dem direkt av tandteknikern.

Tandteknikers försäljning av dentaltekniska produkter kommer genom förslaget, oavsett vem de säljer till, bli undantagen från mervärdesskatt. Detta innebär en förenkling då tandteknikerna inte behöver hålla isär försäljningen till mellanhänder respektive tandläkare. De 10 procent av tandteknikerna som i dag är registrerade till mervärdesskatt samt endast säljer dentaltekniska produkter och tjänster knutna till dessa kommer genom förslaget endast sälja undantagna varor och tjänster och behöver därmed inte längre vara registrerade till mervärdesskatt. Förslaget kan därigenom förväntas minska den administrativa bördan för dessa företag.

Tillhandahållen av dentaltekniska produkter till tandläkare av en mellanhand som enligt gällande regler i mervärdesskattelagen är undantagna transaktioner blir genom förslaget mervärdesskattepliktiga. Majoriteten av dessa företag bör bedriva även annan försäljning som i dag är mervärdesskattepliktig, vilket innebär att de redan bör vara registrerade till mervärdesskatt och vana att hantera skatten. Förslaget bör därmed medföra minskad administrativ börda även för mellanhanden som slipper hålla isär försäljningen till tandtekniker och annan försäljning. Sammantaget kan därmed konstateras att förslaget bör innebära en minskad administrativ börda för berörda företag.

Effekter för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Förslaget bedöms inte medföra några effekter för Skatteverket. Förslaget bedöms inte heller medföra några merkostnader eller merarbete för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

6.45 Förenklad faktura

6.45.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2015 tagits fram (dnr Fi2014/1430). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 5, avsnitt 1*. Promemorian har remitterats under våren 2014 och innehåller bl.a. förslag om höjd beloppsgräns för förenklad faktura. Promemorians lagförslag i denna del finns i *bilaga 5, avsnitt 2*. Förslaget har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5, avsnitt 3*. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet.

I detta avsnitt behandlas denna del av promemorians förslag.

Lagrådet

Förslaget om höjd beloppsgräns för förenklad faktura är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

6.45.2 Gällande rätt

I 11 kap. 8 § mervärdesskattelagen (1994:200), förkortad ML, ställs det krav på vilka uppgifter som en faktura ska innehålla. Bestämmelsen i ML motsvarar artiklarna 226 och 226a i rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt, förkortat mervärdesskattedirektivet. Enligt ML ska en faktura bl.a. innehålla uppgifter om datum för utfärdandet, vissa angivna uppgifter om säljaren och köparen, uppgifter om de omsatta varorna och tjänsterna, beskattningsunderlag, tillämpad skattesats och ett löpnummer. Enligt mervärdesskattedirektivet är det obligatoriskt att tillåta en förenklad faktura när fakturabeloppet inte överstiger 100 euro eller motsvarande i nationell valuta. Det är också obligatoriskt att tillåta en förenklad faktura när det är fråga om en kreditering av en ursprunglig faktura (artikel 220a i mervärdesskattedirektivet). Vidare får medlemsstaterna, efter samråd med EU:s mervärdesskattekommitté, tillåta förenklad faktura när fakturan uppgår till ett belopp som överstiger 100 euro, men inte 400 euro eller motsvarande i nationell valuta, eller när handelsbruket eller administrativ praxis inom den berörda verksamhetsgrenen, eller de tekniska förutsättningarna för utfärdandet av fakturan gör det svårt att följa alla de krav som ställs i direktivet (artikel 238 i mervärdesskattedirektivet).

En förenklad faktura behöver endast innehålla ett mindre antal uppgifter; datum för utfärdande av fakturan, uppgifter för identifiering av säljaren, uppgifter för identifiering av vilken typ av varor som levererats eller tjänster som tillhandahållits, samt det mervärdesskattebelopp

som ska betalas eller uppgifter som gör det möjligt att beräkna detta (artikel 226b och 238 i mervärdesskattedirektivet).

Reglerna om förenklad faktura har införts i 11 kap. 9 § ML. Enligt bestämmelsen får förenklad faktura utfärdas om fakturans totalbelopp inte överstiger 2 000 kronor inklusive mervärdesskatt, om handelsbruket inom den berörda verksamhetssektorn, administrativ praxis eller de tekniska förutsättningarna för utfärdandet av fakturan gör det svårt att följa alla de krav som uppställs i 8 §, eller om fakturan är en kreditnota.

Bestämmelserna om förenklad faktura i ML trädde i kraft den 1 januari 2013 (jämför prop. 2011/12:94). Även före 2013 var det tillåtet att använda förenklad faktura om totalbeloppet inte översteg 2 000 kronor. Detta med stöd av en föreskrift utfärdad av Skatteverket. Beloppsgränsen har varit densamma sedan 2004.

6.45.3 Höjd beloppsgräns för förenklad faktura

Regeringens förslag: Beloppsgränsen för att få utfärda en förenklad faktura höjs från 2 000 kronor till 4 000 kronor.

Ändringen träder i kraft den 1 januari 2015.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Landsorganisationen i Sverige (LO)* anser att en höjning av beloppsgränsen för att få använda förenklad faktura kan stimulera till ökat fusk, eftersom fusk blir mer lönsamt med en högre beloppsgräns. LO anför vidare att det är tveksamt om förenklingsskäl väger tyngre än kontrollskäl. *Regelrådet* är av uppfattningen att det inte är tillräckligt utrett hur den föreslagna ändringen påverkar företagens administrativa kostnader.

Skälen för regeringens förslag: Enligt mervärdesskattedirektivet är det möjligt att ha en beloppsgräns på 400 euro, eller motsvarande i nationell valuta, för när en förenklad faktura får utfärdas. Enligt nu gällande bestämmelser i ML är det tillåtet att utfärda en förenklad faktura om fakturabeloppet, inklusive mervärdesskatt, inte överstiger 2 000 kronor. För att underlätta hanteringen av mervärdesskatt för företagen föreslår regeringen att beloppsgränsen för att få utfärda en förenklad faktura höjs till 4 000 kronor. Därmed blir det möjligt att ställa ut fler fakturor där det ställs färre krav på vilka uppgifter som måste finns med i fakturan. Även mot bakgrund av att beloppsgränsen varit densamma sedan 2004 finns det skäl att höja den.

Enligt mervärdesskattedirektivet ska växelkursen den 1 januari 1999 användas vid omräkning från euro till nationell valuta. Det är möjligt för medlemsländerna att avvika tio procent upp eller ned från det omräknade beloppet. Det innebär att Sverige kan införa en högsta beloppsgräns på 4 167 kronor. Det är rimligt att avrunda det till 4 000 kronor.

Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändring i 11 kap. 9 § ML, se avsnitt 3.8.

6.45.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Förändringen bedöms inte medföra några offentligfinansiella effekter.

Effekter för företag och myndigheter

Om beloppsgränsen höjs innebär det en förenkling för företag som ställer ut fakturor med belopp som inte överstiger 4 000 kronor. Detta eftersom det då blir möjligt att ställa ut fler fakturor där det ställs färre krav på vilka uppgifter som måste finnas med. Det medför också en administrativ förenkling för företagen. Regeringen ser inte skäl att ytterligare analysera hur detta påverkar företagens administrativa kostnader.

I samband med att beloppsgränsen på 2 000 kronor infördes i ML konstaterades att en avvägning måste göras mellan behovet av förenkling respektive behovet av underlag för kontroll. En beloppsgräns på 2 000 kronor ansågs då vara väl avvägd (jämför prop. 2011/12:94).

Förenklade fakturor saknar bl.a. uppgifter om vem som är köpare och löpnummer. En höjning av beloppsgränsen till 4 000 kronor skulle därför kunna innebära att Skatteverkets kontroll-

möjligheter försämras. Sedan beloppsgränsen på 2 000 kronor infördes i ML har Skatteverket inte erfarit att förenklade fakturor skulle vara vanligt förekommande vid fusk.

Eftersom det inte finns några indikationer på att fusk är vanligt förekommande inom detta område bedömer regeringen, i motsats till *LO*, att förenklingsvinsten överväger risken för ökat fusk. Förslaget medför inte några effekter för de allmänna förvaltningsdomstolarna eller för Skatteverket.

Övriga skattefrågor

6.46 Åtgärder mot skattefusk

6.46.1 Höjning av förseningsavgifterna och kontrollavgifterna i skatteförfarandet

Regeringens bedömning: Förseningsavgifter och kontrollavgifter som tas ut med stöd av skatteförfarandelagen bör höjas med 25 procent.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2016.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt skatteförfarandelagen (2011:1244) ska förseningsavgift tas ut med 5 000 kronor från aktiebolag eller ekonomisk förening om inkomstdeklarationen inte lämnats i rätt tid. Förseningsavgiften uppgår till 1 000 kronor om någon annans inkomstdeklaration, särskilda uppgifter eller periodiska sammanställning inte lämnats i rätt tid. Lämnas en skattedeklaration inte i rätt tid uppgår förseningsavgiften till 500 kronor. Om skattedeklarationen ska lämnas efter föreläggande uppgår förseningsavgiften till 1 000 kronor.

Förseningsavgifterna har varit på samma nivå sedan 2003, dvs. i drygt tio år, utan att förändras. Under de senaste åren har möjligheterna att lämna inkomstdeklaration för fysiska personer utvecklats och förenklats betydligt. Trots det förenklade deklarationsförfarandet förefaller relativt många deklarationsskyldiga fortfarande lämna deklaration för sent. Det finns därför anledning att höja förseningsavgiften så att den bättre fyller sitt syfte att fungera som ett effektivt påtryckningsmedel för den deklarationsskyldige att lämna deklaration i rätt tid. Motsvarande bör gälla de förseningsavgifter som syftar till att särskilda uppgifter och periodiska sammanställningar lämnas i rätt tid. Regeringen bedömer att förseningsavgifterna bör höjas med 25 procent från 2016. Åtgärden bedöms öka skatteintäkterna med 80 miljoner kronor 2016.

I skatteförfarandelagen finns också bestämmelser om att kontrollavgift ska tas ut bl.a. när den som är skyldig att använda kassaregister eller föra personaliggare inte fullgör sina skyldigheter. Kontrollavgiften är 10 000 kronor för varje kontrolltillfälle. Om Skatteverket tidigare har tagit ut en kontrollavgift och en ny kontrollavgift ska tas ut för en överträdelse som har inträffat inom ett år från den dag då beslutet om kontrollavgift meddelades, ska avgiften i stället vara 20 000 kronor. Den som är skyldig att föra personalliggare ska vidare påföras en kontrollavgift för varje person som vid en kontroll är verksam och inte är dokumenterad i en tillgänglig personalliggare. Den kontrollavgiften uppgår till 2 000 kronor.

För att kontrollavgifterna ska fungera som ett effektivt påtryckningsmedel bör dessa höjas. Regeringen bedömer att kontrollavgifterna bör höjas med 25 procent från 2016. Åtgärden bedöms öka skatteintäkterna med 30 miljoner kronor 2016.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen med ett förslag till lagändringar rörande förseningsavgifter och kontrollavgifter som kan träda i kraft den 1 januari 2016.

6.46.2 Övriga åtgärder mot skattefusk

Personalliggare

Riksdagen har den 23 januari 2013 (bet. 2012/13:SkU14, rskr. 2012/13:143) beslutat att rikta ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen ska återkomma med ett förslag om personalliggare för byggbranschen i så god tid att det kan träda i kraft under 2013.

Riksdagen har återkommit till frågan i ett tillkännagivande som beslutades den 6 mars 2014 (bet. 2013/14:SkU20, rskr. 2013/14:169). I detta tillkännagivande konstaterar riksdagen att regeringen arbetar med ett förslag om personalliggare för byggbranschen och vill att regeringen ska lämna förslaget till riksdagen så att beslut kan fattas under 2014. Regeringen har den 16 oktober 2014 fattat beslut om propositionen

Minskat svartarbete i byggbranschen, prop. 2014/15:6.

Kassaregister
I enlighet med riksdagens tillkännagivande den 23 maj 2013 (bet. 2012/13:SkU32, rskr. 2012/13:241) och den bedömning som regeringen gjort i prop. 2012/13:129 Förbättrad konkurrens på lika villkor i kontantbranschen har Skatteverket fått i uppdrag att göra en fördjupad analys och presentera ett bredare underlag för sitt förslag att näringsidkare ska omfattas av kravet på kassaregister trots att inkomsten från den aktuella försäljningen inte härrör från ett fast driftsställe i Sverige. Skatteverket ska redovisa uppdraget senast den 15 december 2014.

F-skatt
Skatteverket har – i enlighet med riksdagens tillkännagivande den 15 mars 2012 (bet. 2011/12:SkU17, rskr. 2011/12:163) – fått i uppdrag att utvärdera de förändringar i begreppet näringsverksamhet som genomfördes 2009 i syfte att göra det möjligt för fler att få F-skatt. Uppdraget avrapporterades den 11 oktober 2013. Skatteverkets samlade bedömning är att effekterna på skatteuppbörden och skattefelet är små på aggregerad nivå. Effekterna på arbetstagarnas ställning, företagandets villkor och arbetsmarknaden bedöms vara obefintliga eller mycket små.

6.47 Ytterligare åtgärder för stärkt rättssäkerhet i skatteförfarandet

Skattetillägg och skattebrott
Riksdagen har i ett tillkännagivande den 5 mars 2014 (bet. 2013/14:JuU15, rskr. 2013/14:160) framfört att de lagförslag som kan komma att lämnas för att åtgärda problematiken med dubbelbestraffning i skatteförfaranden inte får leda till mildare påföljder än tidigare. Riksdagen har vidare i ett tillkännagivande den 6 mars 2014 (bet. 2013/14:SkU20, rskr. 2013/14:169) framfört att det är viktigt att en lagändring som stärker rättssäkerheten och undanröjer konflikten med Europakonventionen och EU:s rättighetsstadga genomförs så snart som möjligt.

Utredningen om stärkt rättsäkerhet i skatteförfarandet har i sitt betänkande SOU 2013:62 lämnat förslag som gäller skattetillägg och skattebrott. Utredningen föreslår bl.a. att när en felaktighet eller passivitet kan leda till både en administrativ sanktion och till en brottspåföljd ska sanktionerna samordnas. Utredningens förslag om samordning av sanktioner bereds inom Regeringskansliet.

Översyn av förhandsbeskedsinstitutet
Förhandsbeskedsutredningen, som haft i uppdrag att göra en översyn av förhandsbeskedsinsinstutet enligt lagen (1998:189) om förhandsbesked i skattefrågor (dir. 2013:80), har den 28 augusti 2014 lämnat sitt betänkande Förbättrat förhandsbeskedsinstitut (SOU 2014:62). Utredningen föreslår bl.a. att det ska bli möjligt att ansöka om förhandsbesked avseende fler skatter och avgifter, och att det allmänna ombudet hos Skatteverket ska få utökade möjligheter att ansöka om förhandsbesked. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

6.48 Det internationella arbetet för att motverka skatteundandragande

Utformningen av nationella skattesystem, hur de olika nationella skattesystemen samverkar och möjligheterna för framför allt multinationella företag att utnyttja olikheterna i systemen för att uppnå skattefördelar, är frågor som har diskuterats i många olika internationella sammanhang under de senaste åren. Det finns en internationell beslutsamhet om att utveckla och effektivisera det internationella samarbetet för att motverka skatteundandragande, oavsett om det sker genom utnyttjande av ofullständigheter och luckor i regelverk, bedrägerier eller med hjälp av speciella skatteregimer. Sverige och den svenska skattebasen påverkas också av skatteundandraganden som har sin grund i den internationella miljön.

OECD inledde – tillsammans med G 20-länderna – under våren 2013 ett stort och övergripande arbete med att se över de internationella skatteprinciperna på centrala områden med syfte att motverka skattebaserosion och flyttning av vinster (Base Erosion and Profit Shifting, BEPS-projektet). Arbetet har bedrivits enligt en handlingsplan för arbetet inom 15 olika åtgärdsområden.

Regeringen stöder detta angelägna arbete. I OECDs viktiga arbete med att överväga och reformera internationella skatteprinciper på centrala områden deltar Sverige aktivt i de olika arbetsgrupper som utför det konkreta arbetet.

I samband med G20:s finansministermöte i Cairns den 20-21 september 2014 presenterades det hittills gjorda arbetet inom sju av åtgärdsområdena i enlighet med tidplanen för arbetet. Arbetet inom samtliga åtgärdsområden kommer att fortsätta med den inriktning som beslutades av OECD.

OECD har också tagit fram en ny standard för utbyte av information mellan länder. Den innebär en årlig automatisk rapportering om innehav av bankkonton och kapitalinkomster, ett förfarande att identifiera skattebetalaren och dennes hemvist samt en beskrivning av finansiella institut som omfattas av rapporteringskravet. Fler än 65 länder har offentligt åtagit sig att följa den nya standarden.

Motiven för att utveckla en internationell standard för automatiskt utbyte av skatterelaterad information stärktes betydligt genom att USA antog en lagstiftning om krav på avtal, antingen med finansinstitut direkt eller med enskilda stater, om att automatiskt lämna information om kapitaltillgångar och kapitalinkomster som amerikanska personer har i finansinstitut utanför USA (Foreign Account Tax Compliance Act, FATCA). Finansiella institut som inte följer lagstiftningen riskerar att tvingas betala 30 procent i skatt på betalningar från USA.

Den 8 augusti 2014 undertecknades avtalet mellan Sveriges regering och Amerikas förenta staters regering för att förbättra internationell efterlevnad av skatteregler och för att genomföra FATCA. Avtalet mellan Sverige och USA, som grundar sig på det modellavtal som Förenade Kungariket, Tyskland, Frankrike, Spanien och Italien har tagit fram tillsammans med USA för sådana avtal, innebär att de svenska finansiella instituten inte behöver följa den amerikanska lagstiftningen. De ska i stället rapportera uppgifterna till Skatteverket som i sin tur rapporterar till den amerikanska skattemyndigheten. Avtalet medför behov av vissa ändringar i svensk lagstiftning. Regeringen avser att lämna förslag rörande dessa lagändringar till riksdagen senare i år.

I EU har Europeiska kommissionen föreslagit att det automatiska informationsutbytet på den direkta skattens område enligt direktivet om administrativt samarbete på skatteområdet ska utvidgas till att omfatta motsvarande information som ska utbytas enligt FATCA-avtalen och den nya OECD-standarden. Vid Ekofinrådets möte den 14 oktober 2014 kom man överens om att ändra direktivet med den inriktningen. Överenskommelsen innebär att det breda automatiska informationsutbytet om bankkonton och kapitalinkomster kommer att ske första gången 2017. Österrike kommer dock att delta i informationsutbytet första gången 2018.

Kampen mot skattefusk är en fråga som stått högt på EU:s dagordning under flera år. Under 2013 kunde EU besluta om flera åtgärder mot skattefusk på mervärdesskattens område. Första halvåret 2014 kunde beslut också fattas om åtgärder mot skattefusk på den direkta skatten område.

Efter många års förhandlande antogs den 24 mars 2014 väsentliga ändringar i direktivet om beskattning av inkomster från sparande i form av räntebetalningar (sparandedirektivet). Ändringarna i direktivet ska vara genomförda i medlemsstaternas nationella lagstiftning senast den 1 januari 2016 och börja tillämpas den 1 januari 2017.

I enlighet med det mandat som rådet tidigare gett kommissionen pågår förhandlingar med bl.a. Schweiz om att tillämpa det nya effektivare sparandedirektivet. Förhandlingarna är ännu inte avslutade.

Den 20 juni 2014 beslutade EU om att täppa till kryphålet i direktivet om ett gemensamt beskattningssystem för moderbolag och dotterbolag hemmahörande i olika medlemsstater (moder-dotterbolagsdirektivet) som kunde utnyttjas av företag för att undvika beskattning genom s.k. hybridlånearrangemang.

Sverige har sedan 2006 deltagit i ett samnordiskt projekt som syftar till att ingå avtal för att utbyta information med länder och jurisdiktioner som har en omfattande sekretess på skatteområdet. Projektet, som avslutades den 30 september 2014, har varit mycket framgångsrikt och Sverige har ingått 44 informationsutbytesavtal, vilket innebär att Sverige har ett av världens största nät av informationsutbytesavtal med sådana länder och jurisdiktioner. Regering avser att löpande komplettera avtalsnätet när det behövs i syfte att begränsa möjligheterna till skatteundandragande.

6.49 Offentligfinansiella effekter – en sammanfattning

I tabell 6.24 redovisas de offentligfinansiella effekterna av de skatte- och avgiftsförändringar som presenterats i denna proposition. För mer utförliga beskrivningar av de olika skatteåtgärderna hänvisas till tidigare avsnitt i detta kapitel.

Tre olika typer av offentligfinansiella effekter redovisas i tabell 6.24: bruttoeffekt för 2015, periodiserade nettoeffekter för 2015–2018 och varaktig effekt. Bruttoeffekten beskriver den statiskt beräknade förändringen i intäkterna från den skatt som regeländringen avser. Bruttoeffekten beaktar således inte eventuella indirekta effekter som t.ex. regeländringens påverkan på andra skattebaser och på konsumentprisindex. Om konsumentprisindex påverkas av en regeländring så uppkommer en indirekt effekt då utgifter i olika offentliga transfereringssystem påverkas av förändringar i konsumentprisindex.

Vid en bedömning av de kortsiktiga offentligfinansiella effekterna av olika åtgärder är den periodiserade nettoeffekten för den konsoliderade offentliga sektorn mest relevant. I den periodiserade redovisningen hänförs förändringar i skatte- och avgiftsintäkter till det inkomstår den skattepliktiga händelsen äger rum. Vidare beaktas i nettoeffekten även vissa indirekta effekter på skatteintäkterna och på de offentliga utgifterna. Den periodiserade nettoeffekten redovisas för åren 2015–2018.

Den varaktiga effekten, som redovisas i den sista kolumnen i tabell 6.24 ger ett mått på den bestående årliga kostnaden/intäkten som en åtgärd medför, dock utan koppling till hur de offentliga finanserna påverkas ett visst år. Beräkningen baseras på nuvärdet av en åtgärds framtida nettoeffekter. På så vis möjliggörs jämförelser mellan regelförändringar vars nettoeffekter är olika fördelade över tiden. Avvikelser mellan den varaktiga effekten och de periodiserade årliga nettoeffekterna beror bl.a. på fördröjd övervältring av vissa skatter på andra skattebaser. För en närmare beskrivning av metodfrågor kopplade till denna redovisning hänvisas till Finansdepartementets publikation ”Beräkningskonventioner 2014: Metoder för effektberäkningar vid ändrade skatteregler”.

De offentligfinansiella effekterna av de åtgärder som redovisas i detta avsnitt har beräknats utifrån 2015 års prognosticerade priser och volymer. Den prognos av offentliga sektorns totala intäkter för 2015–2018, som redovisas i kapitel 7, baseras på prognoser för Sveriges ekonomiska utveckling, inklusive effekterna av de i denna proposition aviserade åtgärderna på t.ex. tillväxt och sysselsättning. I kapitel 7 redovisas intäkterna i respektive års priser och volymer.

Förslag i andra propositioner

Den 1 januari 2015 träder nya mervärdesskatteregler om omsättningsland för telekommunikationstjänster, radio- och tv-sändningar och elektroniska tjänster i kraft (prop. 2013/14:224, bet. 2013/14:SkU31, rskr. 2013/14:342, SFS 2014:940). Ändringarna medför ökade offentligfinansiella intäkter genom ökade mervärdesskatteintäkter på 50 miljoner kronor 2015. Detta har beaktats i inkomstberäkningarna.

I proposition Lagen om kvotplikt och relaterade skattebestämmelser utgår (prop. 2013/14:246) föreslås att lagen (2013:984) om kvotplikt för biodrivmedel och de relaterade ändringarna i lagen (1994:1776) om skatt på energi ska utgå. Intäktsförstärkningen av de beslutade energiskattehöjningarna beräknades i budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1) till 0,51 miljarder kronor 2014 och 0,65 miljarder kronor 2015. Följden av att de beslutade energiskattehöjningarna nu utgår är ett motsvarande intäktsbortfall. Detta har beaktats i inkomstberäkningarna.

Tidigare aviserade förslag

I budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1) bedömde förra regeringen att ett system med nystartszoner borde införas. Den offentligfinansiella effekten av bedömningen uppgick till -0,08 miljarder kronor 2014 och -0,16 miljarder kronor 2015. Något sådant system bör inte införas. Detta har beaktats i inkomstberäkningarna.

Sammantagna effekter av skatteåtgärderna

Förslagen och bedömningarna i budgetpropositionen innebär att skatteintäkterna sammantaget ökar med 20,58 miljarder kronor år 2015. Den totala bruttoeffekten för 2015 beräknas till 23,01 miljarder kronor, se tabell 6.24.

Tabell 6.24 Offentligfinansiella effekter av ändrade skatte- och avgiftsregler. Bruttoeffekt 2015, periodiserad nettoeffekt år 2015–2018 samt varaktig effekt

Miljarder kronor

	Effekt från	Brutto-effekt	Periodiserad nettoeffekt				Varaktig effekt
		2015	2015	2016	2017	2018	
Förslag i budgetpropositionen							
Skatt på arbetsinkomster – förvärvsinkomstbeskattningen							
Sänkt skatt för pensionärer	1/1-2015	-1,98	-1,98	-1,98	-1,98	-1,98	-1,98
Avtrappning av jobbskatteavdraget	1/1-2015	2,36	2,36	2,36	2,36	2,36	2,36
Uppräkningen av gränsen för statlig inkomstskatt begränsas	1/1-2015	1,91	1,91	1,91	1,91	1,91	1,91
Begränsning av avdragsrätten för privat pensionssparande till 1800 kr/år	1/1-2015	3,09	3,09	3,09	3,09	3,09	0,98
Slopad läx-rut	1/1-2015	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05
Skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el	1/1-2015	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02
Skatt på arbetsinkomster – socialavgifter m.m.							
Slopad nedsättning av socialavgifter för unga i två steg	1/1-2015	11,44	9,60	18,81	18,25	17,97	19,15
Särskild löneskatt för äldre	1/1-2015	1,84	1,55	1,50	1,47	1,46	1,52
Skatt på kapitalägande – kapital- och egendomsskatter							
Slopat avdrag för förvaltningsutgifter	1/1-2015	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13
Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter							
Ändringar i fordonsbeskattningen för lätta fordon	1/1-2015	1,55	1,51	1,51	1,51	1,51	1,51
Minskad skattebefrielse för vissa biodrivmedel	1/1-2015	0,42	0,38	0,35	0,35	0,32	0,39
varav: höginblandad FAME	1/1-2015	0,06	0,06	0,05	0,05	0,05	0,06
låginblandad FAME	1/1-2015	0,36	0,33	0,30	0,30	0,28	0,33
Höjd skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer	1/1-2015	0,64	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25
Höjd skatt på avfall	1/1-2015	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Höjd skatt på bekämpningsmedel	1/1-2015	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Höjd skatt på naturgrus	1/1-2015	0,03	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
Skatt på konsumtion m.m. – övriga punktskatter							
Höjd skatt på alkohol	1/1-2015	0,66	0,77	0,64	0,67	0,71	0,71
varav: öl och vin	1/1-2015	0,64	0,74	0,62	0,65	0,68	0,68
sprit	1/1-2015	0,02	0,03	0,02	0,02	0,02	0,02
Höjd skatt på tobak	1/1-2015	0,73	0,90	0,76	0,80	0,83	0,83
varav: cigaretter, röktobak m.m.	1/1-2015	0,46	0,57	0,48	0,50	0,52	0,52
snus	1/1-2015	0,27	0,34	0,28	0,30	0,31	0,31
Beskattning av viss privatinförsel av cigaretter	1/1-2015	0,00	0,01	0,01	0,01		0,00
Trängselskatt för utländska fordon	1/1-2015	0,04	0,04	0,05	0,05	0,05	0,05
Skatt på konsumtion m.m. – mervärdesskatt							
Mervärdesskatt avseende dentaltekniska produkter och tjänster	1/1-2015	0,07	0,07	0,06	0,06	0,07	0,07
Delsumma – förslag		*23,00*	*20,67*	*29,51*	*29,00*	*28,75*	*27,94*

	Effekt från	Brutto-effekt 2015	Periodiserad nettoeffekt 2015	2016	2017	2018	Varaktig effekt
Bedömningar i budgetpropositionen							
Skatt på arbetsinkomster – förvärvsinkomstbeskattningen							
Slopad skattereduktion för gåvor	1/1-2016			0,25	0,25	0,25	0,25
Slopad avdragsrätt för privat pensionssparande	1/1-2016			1,36	1,36	1,36	0,43
Halvering av RUT-avdrag för personer under 65 år samt exkludera matlagning	1/1-2016			0,07	0,07	0,07	0,07
Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter							
Höjd energiskatt på diesel, HVO och FAME	1/7-2015	0,56	0,50	0,93	0,94	0,85	1,01
Sänkt fordonsskatt för dieseldrivna lätta fordon	1/7-2015	-0,15	-0,14	-0,28	-0,28	-0,28	-0,28
Höjd koldioxidskatt för uppvärmningsbränslen inom vissa sektorer	1/1-2016			0,55	0,55	0,55	0,55
Begränsning av skattefriheten för flyg- och fartygsbränsle	1/7-2015	0,01	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01
Tillfällig skattenedsättning för diesel som används i arbetsmaskiner i skogsnäringen [1]	1/8-2014	-0,01	-0,00	-0,00			-0,00
Skatt på handelsgödsel	1/1-2016			0,29	0,29	0,29	0,29
Övrigt							
Höjd förseningsavgift skatteförfaranden	1/1-2016			0,08	0,08	0,08	0,08
Höjd kontrollavgift i samband med skatteförfaranden	1/1-2016			0,03	0,03	0,03	0,03
Delsumma – bedömningar		*0,41*	*0,36*	*3,29*	*3,30*	*3,21*	*2,45*
Förslag i andra propositioner							
Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter							
Kvotplikt för biodrivmedel och relaterade skatteregler utgår [2]	1/5-2014	-0,65	-0,65	-0,60	-0,60	-0,60	-0,60
Skatt på konsumtion m.m. – mervärdesskatt							
Nya mervärdesskatteregler om omsättningsland för telekomtjänster m.m.	1/1-2015	0,05	0,05	0,04	0,04	0,05	0,05
Delsumma – förslag i andra propositioner		*-0,60*	*-0,60*	*-0,56*	*-0,56*	*-0,56*	*-0,56*
Övrigt							
Skatt på arbetsinkomster – socialavgifter m.m.							
Ej genomförande av nystartszoner [3]	1/7-2014	0,21	0,16	0,16	0,16	0,16	0,16
Delsumma – övrigt		*0,21*	*0,16*	*0,16*	*0,16*	*0,16*	*0,16*
Summa		23,01	20,58	32,40	31,90	31,56	29,98

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar inte alltid.
[1] Effekt för 2014 -0,00 mdkr. [2] Effekt för 2014 -0,51 mdkr. [3] Effekt för 2014 0,08 mdkr.
Källa: Egna beräkningar.

6.50 Författningskommentar

6.50.1 Förslaget till lag om viss privatinförsel av cigaretter

Ändringarna föranleds av förslaget i avsnitt 6.39 om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter. Bestämmelserna i lagen överensstämmer huvudsakligen med de bestämmelser som gäller enligt lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror (prop. 2003/04:117, bet. 2003/04:SkU30 rskr. 2003/04:201).

1 §
Paragrafens *första stycke* överensstämmer i tillämpliga delar med 1 § lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror.

I paragrafen ges bestämmelser om den skatt som ska tas ut vid privatinförsel av cigaretter utöver de kvantiteter som anges i 2 §. Skatten tas ut med 1 krona och 51 öre per styck för cigaretter.

Skatt ska tas ut vid resandeinförsel från Bulgarien, Kroatien, Lettland, Litauen, Rumänien eller Ungern till den del införseln överstiger de kvantiteter av cigaretter som anges i 2 § i denna lag. Indikationer på att cigaretter inköpts i Bulgarien, Kroatien, Lettland, Litauen, Rumänien eller Ungern är t.ex. när den resande kommer direkt från aktuellt land eller när varningstexten på cigarettpaketen, kvitton, andra handlingar eller muntliga uppgifter från de resande indikerar att cigaretterna kommer från dessa medlemstater.

Av *andra stycket* framgår vid vilken längd en cigarett vid uttag av skatt betraktas som två eller flera cigaretter. Bestämmelsen överensstämmer med 2 § andra stycketlagen (1994:1563) om tobaksskatt.

Av *tredje stycket* framgår att det i 13 § tobakslagen (1993:581) finns ett förbud för den som inte fyllt 18 år att föra in cigaretter i landet.

2 §
Av paragrafen framgår att skatt enligt denna lag ska tas ut vid resandeinförsel av cigaretter från Bulgarien, Kroatien, Lettland, Litauen, Rumänien eller Ungern till den del antalet införda cigaretter överstiger 300 cigaretter. En resande kan således vid inresa till Sverige från var och en av de angivna medlemsstaterna vid varje tillfälle föra in 300 cigaretter utan att skatt ska tas ut enligt denna lag.

3 §
I paragrafen anges att skatt enligt denna lag dock inte tas ut vid sådan införsel som sker under sådana omständigheter att förutsättningar skulle finnas att medge återbetalning av skatt enligt 31 d § lagen (1994:1563) om tobaksskatt. Med detta avses att skatt inte ska tas ut vid sådan införsel som sker av utländsk beskickning m.fl. där förutsättningar finns att medge återbetalning av skatt enligt 31 d § lagen (1994:1563) om tobaksskatt. Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 3 § lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror.

4 §
Paragrafen överensstämmer med bestämmelsen i 4 § lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror vad avser definitionen av den skattskyldige, skattskyldighetens inträde samt vem som är redovisningsskyldig för skatten. Skattskyldig är den som för in cigaretter för vilka skatt ska betalas. Skattskyldigheten inträder vid införseln. Deklarationen ska lämnas självmant på heder och samvete. En deklaration som lämnas först efter det att Tullverket påbörjat kontroll kan inte anses ha lämnats självmant. Paragrafen överensstämmer med 26 kap. 8 § skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, vad avser att redovisning ska ske i särskild skattedeklaration för varje händelse som medför skattskyldighet.

5 §
I paragrafen anges att deklarationen ska lämnas till en tulltjänsteman på en bemannad tullplats. I andra fall ska deklaration lämnas till Skatteverket och ska ha kommit in senast fem dagar efter att införseln gjordes. Paragrafen överensstämmer med 4 § lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror.

6 §
I paragrafen anges att Skatteverket beslutar om skatten. I paragrafen anges också att om deklarationen lämnas till en tulltjänsteman eller om Tullverket påträffar skattepliktiga cigaretter vid kontroll, ska Tullverket besluta om skatten för Skatteverkets räkning. Tullverket får i samband därmed uppbära skatten samt vidta

nödvändig skattekontroll. I de fall då Tullverket beslutar om skatten för Skatteverkets räkning är Tullverket att anse som beskattningsmyndighet. Paragrafen överensstämmer med 4 § andra stycket lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror.

7 §

I paragrafen anges att skatt som ska redovisas enligt denna lag ska ha bokförts på ett särskilt konto senast två veckor efter det att beslut fattades. Detta gäller oavsett om beslutet meddelats vid införseln, efter införseln eller om tillkommande skatt beslutas vid ett omprövningsbeslut. Paragrafen överensstämmer med 5 § lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror.

8 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om den kostnadsränta som ska betalas om skatten inte betalas i tid samt intäktsränta vid beslut till den skattskyldiges fördel.

I *första stycket* anges att om skatten inte betalas i rätt tid ska kostnadsränta beräknas fr.o.m. dagen efter den dag då beloppet senast skulle ha betalats t.o.m. den dag då beloppet betalas. Enligt 7 § anses skatten betald den dag då betalningen har bokförts på det särskilda kontot. Bestämmelsen i *andra stycket* motsvarar 65 kap. 13 § första stycket SFL, vad avser ränteberäkning, vilken utgörs av basräntan enligt 65 kap. 3 § SFL plus 15 procentenheter. Efter beslut om överlämnande till Kronofogdemyndigheten beräknas kostnadsräntan enligt 65 kap. 13 § SFL med en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § SFL.

Tredje stycket motsvarar 65 kap. 8 § första stycket SFL och innebär att kostnadsränta motsvarande basränta utgår vid omprövningsbeslut eller beslut av domstol efter överklagande. Med ursprunglig förfallodag avses den dag som inträder två veckor efter att beslut om skatten meddelats enligt 6 §. Av stycket framgår även att kostnadsränta ska beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § SFL.

Fjärde stycket innehåller en bestämmelse om befrielse från kostnadsränta. Beskattningsmyndigheten ska besluta om befrielse från kostnadsränta om det finns synnerliga skäl. Frågan om vad som utgör synnerliga skäl för befrielse från kostnadsränta ska bedömas i enlighet med vad som gäller för minskning av och befrielse från kostnadsränta enligt SFL, se regeringens proposition Skatteförfarandet (prop. 2010/11:165, s. 1057).

Femte stycke innehåller bestämmelser om intäktsränta vid omprövningsbeslut eller beslut av domstol till den skattskyldiges fördel. Bestämmelsen överensstämmer i huvudsak med 65 kap. 16 § SFL.

9 §

Paragrafen avser indrivning och hänvisar till bestämmelserna i 70 kap. SFL. Paragrafen överensstämmer med 6 § lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror.

10 §

I *första stycket* anges förutsättningarna för att ta ut en särskild avgift när oriktig uppgift har lämnats. Bestämmelsen överensstämmer delvis med bestämmelserna i 49 kap. 4 § 1 SFL. Den särskilda avgiften tas ut med 40 procent av den skatt som, om den oriktiga uppgiften hade godtagits, inte skulle ha betalats av den som lämnat uppgiften.

I *andra stycket* anges att motsvarande avgift tas ut om deklaration inte har lämnats. Bestämmelsen motsvarar 7 § andra stycket i lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror.

11 §

Första stycket innehåller bestämmelser om vilken myndighet som fattar beslut om särskilda avgifter. Enligt paragrafen ska Skatteverket påföra en särskild avgift enligt 10 §. I fall där den oriktiga uppgiften har lämnats i en deklaration direkt till Tullverket eller det vid kontroll som Tullverket företagit framkommit att deklaration inte lämnats ska Tullverket för Skatteverkets räkning påföra särskild avgift. Paragrafen överensstämmer med 8 § lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror.

I *andra stycket* anges hur och när särskilda avgifter ska betalas och överensstämmer med 7 § vilken behandlar betalning av skatt enligt denna lag. Paragrafens andra stycke överensstämmer med 5 § lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror.

12 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om när den särskilda avgiften inte får tas ut samt befrielsegrunder från den särskilda avgiften.

I *första stycket* anges att den särskilda avgiften inte får tas ut om den uppgiftsskyldige på eget initiativ har rättat den oriktiga uppgiften.

I *andra stycket* anges att beskattningsmyndigheten ska besluta om hel eller delvis befrielse från särskild avgift om det är oskäligt att ta ut avgiften med fullt belopp. Vid bedömningen enligt andra stycket ska bestämmelserna i 51 kap. 1 § andra stycket SFL tillämpas. Bestämmelsen överensstämmer med i 51 kap. 1 § 2 SFL avseende samtliga punkter, förutom 1 c (vilken omfattar befrielse på grund av att felaktigheten föranletts av en felaktig kontrolluppgift). I regeringens proposition Skatteförfarandet (prop. 2010/11:165 s. 440–466) utvecklas befrielsegrunderna och förutsättningarna för befrielse närmare.

Av *tredje stycket* framgår att myndigheten ex officio, dvs. på eget initiativ även om yrkande om detta inte framställts, ska beakta bestämmelserna om befrielse från den särskilda avgiften.

13 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om omhändertagande av cigaretter för vilka skatt ska betalas enligt denna lag. Omhändertagande får ske om det finns påtaglig risk att den skattskyldige inte kommer att betala skatten. Påtaglig risk att skatten inte kommer att betalas kan t.ex. vara att den skattskyldige är restförd för skatt eller inte har fast adress i Sverige. Att Tullverket ges befogenhet att omhänderta varor beror på att Tullverket enligt lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen äger rätt att kontrollera deklarationsskyldigheten enligt denna lag. Paragrafen överensstämmer med 12 § lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror.

14 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om förverkande av cigaretter för vilka skatt inte har betalats enligt denna lag. Enligt paragrafens *första stycke* ska beslut om förverkande fattas av Tullverket om beslut om skatt och särskild avgift enligt denna lag har vunnit laga kraft och skatten och avgiften inte har betalats inom en månad räknat från den dag då beslutet vann laga kraft.

Av *andra stycket* följer att beskattningsmyndigheten ska efterge skatten på cigaretter som har förverkats enligt paragrafens första stycke.

15 §

I paragrafen anges att cigaretter som har förverkats ska förstöras genom Tullverkets försorg. Paragrafen överensstämmer med 15 § lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror.

16 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om omprövning, såväl på Skatteverkets initiativ som på begäran av den som beslutet gäller.

I *första stycket* anges att Skatteverket på eget initiativ får ompröva beslut såväl till fördel som till nackdel för den som beslutet gäller enligt denna lag. Detta innebär att Skatteverket kan komma att ompröva beslut som är fattade av Tullverket.

I *andra stycket* anges att Skatteverket ska ompröva beslut enligt denna lag om den som beslutet gäller begär omprövning. Detta innebär att Skatteverket kan komma att ompröva beslut som är fattade av Tullverket.

En begäran om omprövning ska vara skriftlig. Om begäran om omprövning inte är undertecknad, får Skatteverket förelägga den som begärt omprövningen att underteckna begäran. Föreläggandet ska innehålla en upplysning om att omprövning annars inte kommer att ske.

I *tredje stycket* finns bestämmelser om tidsfrister för omprövning. Om Skatteverket på eget initiativ omprövar ett beslut ska ett sådant omprövningsbeslut fattas senast två månader efter det första beslutet meddelats i frågan. Om den som beslutet gäller har begärt omprövning ska en sådan begäran ha kommit in till Skatteverket senast två månader efter dagen för det första beslutet har meddelats i frågan. Tidsfristen överensstämmer med Skatteverkets frist för att fatta omprövningsbeslut på eget initiativ. Av andra meningen i tredje stycket framgår att en särskild tidsfrist gäller för skattskyldiga att begära omprövning av sådana omprövningsbeslut som Skatteverket har fattat på eget initiativ. I dessa fall ska den skattskyldiges begäran om omprövning av omprövningsbeslutet ha kommit in till Skatteverket senast två månader efter beslutsdagen. Tidsfristen för omprövning har en förebild i 15 b § lagen om (2004:629) om trängselskatt, se regeringens proposition Nya regler om beslut och betalning avseende trängselskatt m.m., (prop. 2007/08:52). I paragrafens tredje stycke finns även en bestämmelse för fall då tiden har

gått ut för den skattskyldige att begära omprövning av beskattningsbeslutet. Bestämmelsen ger förutsättningar för Skatteverket att ändra ett felaktigt beskattningsbeslut till fördel för den skattskyldige, även om denne endast begärt omprövning av beslutet om särskild avgift och tidsfristen på två månader för omprövning av beskattningsbeslutet löper ut innan beslut meddelats avseende den särskilda avgiften.

17 §

Paragrafen innehåller överklagandebestämmelser.

I *första stycket* anges att beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Någon särskild forumregel har inte införts för överklagande av beslut enligt denna lag utan i stället bör den allmänna forumregeln i 14 § andra stycket lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar vara tillämplig. Denna forumregel har tidigare varit tillämplig enligt lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror. Historiskt sett har det varit fråga om ett lågt antal ärenden som de allmänna förvaltningsdomstolarna har haft att avgöra enligt nyss nämnda lag och endast ett mycket lågt antal överklaganden kan förväntas enligt den föreslagna lagen. Överklaganden av beslut enligt bestämmelsen ska därför kunna prövas enligt den nyss nämnda s.k. allmänna forumregeln i lagen om allmänna förvaltningsdomstolar. Av denna forumregel framgår att ett överklagande ska prövas av den förvaltningsrätt inom vars domkrets ärendet först prövats. När det gäller myndigheter som har hela landet som verksamhetsområde, torde det vara den beslutande enhetens geografiska placering som avgör vilken domstol som blir behörig att pröva ett överklagande (RÅ 1995 ref. 20). Skatteverket är den enskildes motpart efter det att handlingarna i ärendet har överlämnats till domstolen. Bestämmelsen överensstämmer delvis med 67 kap. 11 § SFL. Bestämmelsen är ett förtydligande av att 7 a § förvaltningsprocesslagen (1971:291), förkortad FPL, inte är tillämplig eftersom Skatteverket är den enskildes motpart i samtliga fall när den enskilde överklagar. Bestämmelsen medför således att Skatteverket är den enskildes motpart även i situationer när Tullverket är den myndighet som först beslutade i saken. Om bestämmelsen inte infördes skulle allmänna regler gälla och Tullverket enligt 7 § FPL vara den enskildes motpart vid ett överklagande av ett beslut som Tullverket meddelat.

I *andra stycket* finns bestämmelser om tidsfrist för överklagande. I bestämmelsen anges att ett överklagande ska ha kommit in till Skatteverket inom två månader från dagen för det överklagade beslutet. Skatteverket ska snarast ompröva det överklagade beslutet. Detta gäller inte om överklagandet ska avvisas. Ett överklagande ska således ges in till Skatteverket även om det överklagade beslutet har meddelats av Tullverket. Detta medför att 23 § andra stycket förvaltningslagen (1986:223) inte är tillämplig.

I *tredje stycket* anges att vid överklagande till kammarrätten krävs prövningstillstånd.

Paragrafens *fjärde stycke* avser besluts verkställighet. Enligt 3 kap. 23 § andra stycket andra meningen utsökningsbalken (1981:774) får en exekutionstitel i allmänt mål verkställas innan den har vunnit laga kraft endast om det är särskilt föreskrivet. Om särskild föreskrift saknas innebär det att beslut inte kan verkställas om det har överklagats. I bestämmelsen förskrivs att beslut enligt den föreslagna lagen gäller omedelbart. Bestämmelsens lydelse överensstämmer med 68 kap. 1 § SFL. Det innebär t.ex. att skyldigheten att betala en beslutad skatt eller avgift inte påverkas av en begäran om omprövning eller ett överklagande. Anstånd med att betala skatten eller avgiften kan inte beviljas. Bestämmelsen innebär att beskattningsmyndigheten får vidta åtgärder för att verkställa ett beslut som inte har fått laga kraft. Indrivning ska således, om förutsättningarna är uppfyllda, begäras även om skattebeslutet inte har vunnit laga kraft. Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* synpunkter.

18 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om muntlig förhandling i mål om omhändertagande, förverkande och särskild avgift. Av 9 § FPL följer att förvaltningsrätt och kammarrätt ska hålla muntlig förhandling om en enskild begär det. Muntlig förhandling behöver dock inte hållas om det är obehövligt eller om särskilda skäl talar mot det.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Av den *första punkten* framgår att lagen träder i kraft den 1 januari 2015. Av den *andra punkten* framgår att lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror upphävs. Den

tredje punkten anger att äldre bestämmelser fortfarande ska gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Den nya lagen ska tillämpas på införsel som äger rum fr.o.m. den 1 januari 2015. Detta framgår av den *fjärde punkten*. I den *femte punkten* anges att skatt inte ska tas ut för införsel som äger rum efter utgången av 2017. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

6.50.2 Förslaget till lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69)

1 §
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.39 om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter.

Paragrafen innehåller en hänvisning till lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror. Denna hänvisning slopas mot bakgrund av att lagen om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror upphävs. I 1 § skattebrottslagen anges i stället att skattebrottslagen inte ska tillämpas på skatt enligt lagen (2014:000) om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser
Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2015. Bestämmelsen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

6.50.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel

2 §
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.23. om skatt på bekämpningsmedel. Ändringen innebär att skattesatsen höjs från 30 kronor för varje helt kilogram verksam beståndsdel till 34 kronor för varje helt kilogram verksam beståndsdel i bekämpningsmedlet. I paragrafen görs också språkliga ändringar.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser
Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2015 och tillämpas fr.o.m. detta datum. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Detta innebär att äldre bestämmelser är tillämpliga då skattskyldighet inträtt före ikraftträdandet.

6.50.4 Förslaget till lag om ändring i lag (1990:313) om Europarårds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden

Bilaga 2
Ändringarna föranleds av förslagen i avsnitt 6.40.8 och 6.40.10. Bilaga 2 till lagen om Europarårds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden innehåller en förteckning över de svenska skatter och avgifter som Europarårds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden ska tillämpas på.

Artikel 2 punkt 1 iii) E i bilagan ändras på så sätt att konventionen ska omfatta vägtrafikskattelagen (2006:227) och lag (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonskatt i stället för de lagar som upphörde att gälla när nämnda lagar trädde i kraft.

Under Artikel 2 punkt 1 b iii) G i bilagan görs ett tillägg så att konventionen också tillämpas på skatter och avgifter som utgår enligt lagen (2004:629) om trängselskatt.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser
Ändringarna ska träda i kraft den som dag regeringen bestämmer.

6.50.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster

1 §
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.10 om särskild löneskatt för äldre.

Ändringarna i paragrafens *första stycke* innebär att det införs en skyldighet att betala särskild löneskatt på sådan ersättning som avses i 2 kap. 10 och 11 §§ socialavgiftslagen (2000:980) till personer som vid årets ingång har fyllt 65 år. Sådan ersättning som avses i 2 kap. 10 och 11 §§ socialavgiftslagen är bl.a. löner, arvoden, förmåner och andra ersättningar för arbete. Skyldigheten att betala särskild löneskatt avser ersättning för arbete till såväl arbetstagare som

uppdragstagare. Särskild löneskatt ska för dessa individer betalas med 5,6 procent.

I paragrafens *andra stycke* regleras vem som är skyldig att betala särskild löneskatt. I första meningen anges att den som utgett sådan ersättning eller sådant bidrag som avses i första stycket är skattskyldig. De föreslagna ändringarna innebär att flera undantag införs från denna huvudregel om skattskyldighet. Ändringarna är en följd av ändringen i första stycket och motsvarar delvis den lydelse paragrafen hade före 2007 (se prop. 2006/07:1 Förslag till statsbudget för 2007, finansplan, skattefrågor och tilläggsbudget m.m., avsnitt 5.3.1, bet. 2006/07:FiU1, rskr. 2006/07:9).

I fråga om rabatt, bonus eller annan ersättning på grund av kundtrohet eller liknande, är det den som slutligt har stått för de kostnader som ligger till grund för ersättningen som är skyldig att betala särskild löneskatt på ersättningen. Det ska röra sig om ersättning som utgör skattepliktig intäkt enligt inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, t.ex. s.k. frequent flyer-rabatter som ges ut på grund av regelbundna resor i tjänsten. Bestämmelsen har sin förebild i 2 kap. 2 § socialavgiftslagen. Redaktionella förändringar har gjorts i förhållande till den lydelse bestämmelsen hade före 2007.

I fråga om sådan förmån som avses i 10 kap. 11 § andra stycket IL är den i vars tjänst rättigheten förvärvats skyldig att betala särskild löneskatt på ersättningen. I 10 kap. 11 § andra stycket IL regleras situationen då någon på grund av sin tjänst förvärvar en rättighet som inte i sig själv är ett värdepapper men som innebär en rätt att i framtiden förvärva ett värdepapper till ett förmånligt pris (personaloptioner). Bestämmelsen innebär att ansvaret för att betala särskild löneskatt för förmån av personaloptioner läggs på den arbets- eller uppdragsgivare eller liknande i vars tjänst rättigheten förvärvades. Bestämmelsen har sin förebild i 2 kap. 1 § andra stycket socialavgiftslagen som infördes den 1 januari 2009 (se prop. 2007/08:152 Slopad avskattning för personaloptioner, bet. 2008/09:SkU2, rskr. 2008/09:4). Någon motsvarande bestämmelse fanns således inte i den lydelse paragrafen hade före 2007.

I fråga om annan ersättning som ges ut av en utomlands bosatt fysisk person eller av en utländsk juridisk person och som har sin grund i en anställning i Sverige hos någon annan än den som utgett ersättningen, är det den hos vilken mottagaren är anställd i Sverige som är skyldig att betala särskild löneskatt på ersättningen. Det ska röra sig om ersättning som utgör skattepliktig intäkt enligt IL. Bestämmelsen tar sikte på situationer där ersättning som ges ut av ett utländskt företag har sin grund i en anställning i Sverige. I sådant fall ska särskild löneskatt betalas på ersättningen av arbetsgivaren i Sverige, under förutsättning att förmånen inte grundar sig på en anställning i det utländska företaget. Bestämmelsen har sin förebild i 2 kap. 3 § socialavgiftslagen. Redaktionella förändringar har gjorts i förhållande till den lydelse bestämmelsen hade före 2007.

2 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.10 om särskild löneskatt för äldre.

Ändringarna i paragrafens *första stycke* innebär att en skyldighet att betala särskild löneskatt på inkomst av aktiv näringsverksamhet införs för personer som vid årets ingång har fyllt 65 år samt för personer som inte har fyllt 65 år men under hela året har uppburit hel allmän ålderspension enligt socialförsäkringsbalken. Särskild löneskatt ska för dessa individer betalas med 5,6 procent.

I övrigt har språkliga ändringar gjorts.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 januari 2015.

Av *andra punkten* framgår att bestämmelsen i 1 § i den nya lydelsen tillämpas på ersättning som betalas ut efter den 31 december 2014.

Av *tredje punkten* framgår att bestämmelsen i 2 § i den nya lydelsen tillämpas på inkomst som uppbärs efter den 31 december 2014. För enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag motsvaras normalt sett beskattningsåret av kalenderåret. Det kan dock förekomma att beskattningsåret av någon anledning, exempelvis vid nystartade verksamheter, omfattar delar av två kalenderår. En särskild övergångslösning behövs därför för det fall beskattningsåret omfattar tid före den 1 januari 2015. Enligt tredje punkten ska i dessa fall, om den skattskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2014 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

6.50.6 Förslaget till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

3 kap.

4 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.44 om förändrat undantag från mervärdesskatt för dentaltekniska produkter och tjänster.

Bestämmelsen i paragrafens *andra stycke* andra strecksatsen ändras så att den överensstämmer med artikel 132.1 e i mervärdesskattedirektivet. Det avgörande för om en omsättning omfattas av undantaget från mervärdesskatt ska vara vem som tillhandahåller en vara eller tjänst. För att undantaget ska vara tillämpligt krävs efter ändringen att produkten eller tjänsten tillhandahålls av en tandläkare eller tandtekniker. Dessutom ersätts ordet dentaltekniker med ordet tandtekniker.

11 kap.

9 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.45 om höjd beloppsgräns för förenklad faktura.

Ändringen i *första stycket* innebär att det blir möjligt att utfärda fakturor utan att ange bl.a. köpare eller löpnumret om det totala fakturabeloppet inte överstiger 4 000 kronor.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Av den *första punkten* framgår att de nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2015. Äldre bestämmelser bör på sedvanligt vis fortfarande gälla för mervärdesskatt som hänför sig till tiden före ikraftträdandet, vilket följer av den *andra punkten.* Av den *tredje punkten* följer att 11 kap. 9 § i dess nya lydelse ska tillämpas på fakturor som utfärdas från och med ikraftträdandet. Det avgörande är således tidpunkten för utfärdandet av fakturan.

6.50.7 Förslaget till ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.

4 kap.

3 §

Ändringen föranleds av förslagen i avsnitt 6.37–6.38 om höjd skatt på tobak respektive höjd skatt på alkohol.

Ändringen i paragrafen innebär att skatten på cigaretter, cigarrer, röktobak och snus höjs. Ändringen innebär även att skatten på starkvin, vin, starköl och spritdryck höjs.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Av den *första punkten* framgår att ändringarna träder i kraft den 1 januari 2015. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Detta framgår av den *andra punkten*. Detta innebär att äldre bestämmelser är tillämpliga då skattskyldighet inträtt före ikraftträdandet.

6.50.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt

2 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.37 om höjd skatt på tobak. Ändringen i paragrafens *första stycke* innebär att styckeskatten på cigaretter höjs.

Ändringen i paragrafens *tredje stycke* innebär att årtal för årlig omräkning av skatt justeras.

8 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.37 om höjd skatt på tobak. Ändringen i paragrafens *första stycke* innebär att skatten på cigarrer, cigariller och röktobak höjs. Ändringen i andra stycket innebär att årtal för årlig omräkning av skatt justeras.

9 a §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.39 om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter.

Paragrafen innehåller hänvisningar till lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror. Dessa hänvisningar ersätts med hänvisningar till den föreslagna lagen (2014:000)

om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter.

35 §
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.37 om höjd skatt på tobak. Ändringen i paragrafens *första stycke* innebär att skatten på snus och tuggtobak höjs.

Ändringen i *andra stycket* innebär att årtal för årlig omräkning av skatt justeras.

42 §
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.37 om höjd skatt på tobak. Ändringen i paragrafens *första stycke* innebär att årtal för årlig omräkning av skatt justeras.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Av den *första punkten* framgår att ändringarna träder i kraft den 1 januari 2015. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Detta framgår av den *andra punkten*. Detta innebär att äldre bestämmelser är tillämpliga då skattskyldighet inträtt före ikraftträdandet.

6.50.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1564) om alkoholskatt

2–6 §§
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.38 om höjd skatt på alkohol. Ändringarna i paragraferna innebär att skatten på öl, vin, andra jästa drycker än öl och vin, mellanklassprodukter samt etylalkohol höjs. En redaktionell ändring har skett i 5 §.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Av den *första punkten* framgår att ändringarna träder i kraft den 1 januari 2015. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Detta framgår av den *andra punkten*. Detta innebär att äldre bestämmelser är tillämpliga då skattskyldighet inträtt före ikraftträdandet.

6.50.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

7 kap.
3 a §
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.21 om ändrad beskattning av vissa biodrivmedel.

Paragrafen reglerar skattebefrielse i form av en avdragsrätt för den beståndsdel som framställts av biomassa och som ingår i andra motorbränslen än de som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3. Exempel på motorbränslen som omfattas av paragrafen är E85 och höginblandad Fame.

I förekommande fall innehåller bränslebeståndsdelar även delar som inte är av biomasseursprung. Det kan exempelvis röra sig om fossila denatureringsmedel i etanol eller en andel av Fame som framställts av fossil metanol. Exempelvis tillverkas RME, som är en typ av Fame, genom att metanol används för att förestra rapsolja till RME och glycerol. Glycerolen i rapsoljan byts ut mot metanol, vilket innebär att en av de 19 kolatomerna i RME kommer från metanol som oftast är fossil. Detta kan även uttryckas som att 5,3 procent av kolatomerna i RME är fossila i det fall att fossil metanol används vid tillverkningen. Avdraget ska endast omfatta den del av beståndsdelen som härrör från biomassa.

Ändringen i paragrafens *första stycke 1* innebär en begränsning av avdragsrätten för Fame enligt KN-nummer 3824 90 99. För andra beståndsdelar som utgörs av biomassa än Fame innebär förslaget inga ändringar av avdragsrättens omfattning. Detta framgår av paragrafens *första stycke 2*.

Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

3 b §
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.21 om ändrad beskattning av vissa biodrivmedel.

Paragrafen upphör att gälla. Genom den reglerades avdragsrätten för bränslen som har samma KN-nummer som fossil bensin eller dieselbränsle, men som framställts av biomassa. Skattebefrielsen för dessa bränslen regleras nu istället genom 3 c respektive 3 d §. Det kan röra sig om t.ex. hydrerade vegetabiliska och animaliska oljor och fetter (HVO) eller syntetiska motorbränslen. Ändringen innebär att den tidigare volymmässiga begränsningen för

avdragsrätten för bränslen som har samma KN-nummer som fossil bensin eller dieselbränsle, men som framställts av biomassa, slopas.

3 c §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.21 om ändrad beskattning av vissa biodrivmedel.

Paragrafen reglerar skattebefrielse i form av en avdragsrätt för den beståndsdel som framställts av biomassa och som låginblandas i bensin eller annat motorbränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2.

Bränslebeståndsdelar kan innehålla delar som inte är av biomasseursprung. Hur avdraget ska beräknas i dessa fall berörs närmare under 3 a §.

Ändringen i paragrafens *första stycke* är en följdändring med anledning av att 3 b § upphör att gälla. Paragrafens *första stycke* ändras även redaktionellt i förtydligande syfte genom att ordet ”bränslet” byts ut mot ”motorbränslet”.

Paragrafens *andra stycke*, som är nytt, reglerar skattebefrielsen för bränslen som har samma KN-nummer som fossil bensin, men som framställts av biomassa. Avdragsrätten för dessa bränslen innebär att avdrag får göras för ett belopp motsvarande hela energiskatten och hela koldioxidskatten på den andel av motorbränslet som bränslet utgör.

I paragrafens *tredje stycke* görs en mindre redaktionell ändring.

Paragrafen har i huvudsak utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

3 d §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.21 om ändrad beskattning av vissa biodrivmedel.

Paragrafen reglerar skattebefrielse i form av en avdragsrätt för den beståndsdel som framställts av biomassa och som låginblandas i dieselbränsle eller annat motorbränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3.

Bränslebeståndsdelar kan innehålla delar som inte är av biomasseursprung. Hur avdraget ska beräknas i dessa fall berörs närmare under 3 a §.

Ändringen i paragrafens *första stycke* 1 innebär en begränsning av avdragsrätten för Fame enligt KN-nummer 3824 90 99. För andra beståndsdelar som utgörs av biomassa än Fame innebär förslaget inga ändringar av avdragsrättens omfattning. Detta framgår av paragrafens *första stycke 2*. I *första stycket* görs också en följdändring med anledning av att 3 b § upphör att gälla. Paragrafens *första stycke* ändras även redaktionellt i förtydligande syfte genom att ordet ”bränslet” byts ut mot ”motorbränslet”.

Paragrafens *tredje stycke*, som är nytt, reglerar skattebefrielsen för bränslen som har samma KN-nummer som fossilt dieselbränsle, men som framställts av biomassa. Avdragsrätten för dessa bränslen innebär att avdrag får göras för ett belopp motsvarande hela energiskatten och hela koldioxidskatten på den andel av motorbränslet som bränslet utgör.

I paragrafens *fjärde stycke* görs en mindre redaktionell ändring.

Paragrafen har i huvudsak utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

4 a §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.21 om ändrad beskattning av vissa biodrivmedel.

Ändringen i paragrafens *första stycke* görs för att tydliggöra att regeringens rapportering till Europeiska kommissionen inte är begränsad till att ske årsvis, när det gäller frågan om huruvida skattebefrielsen medför överkompensation eller inte. Detta kan medföra att en skattskyldig oftare än årligen på begäran kan behöva lämna de uppgifter som regeringen behöver för denna rapportering.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2015 och tillämpas fr.o.m. detta datum, med undantag för 7 kap. 3 d § tredje stycket i den nya lydelsen som tillämpas för tid fr.o.m. den 1 maj 2014. En skattskyldig kan hos Skatteverket begära omprövning av skattebeslut i de fall där 15-procentsregeln begränsat skattebefrielsen under perioden fr.o.m. den 1 maj 2014 till ikraftträdandet.

Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Den upphävda paragrafen (7 kap. 3 b §) gäller dock inte för förhållanden som avses i 7 kap. 3 d § tredje stycket och som hänför sig till tiden fr.o.m. den 1 maj 2014. Detta innebär att den upphävda paragrafen är tillämplig då skattskyldighet inträtt före den 1 maj 2014 avseende förhållanden som avses i 7 kap. 3 d § tredje stycket samt före den 1 januari 2015 avseende övriga bestämmelser.

6.50.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift

3 §
Ändringen i paragrafens *första stycke*, som föranleds av förslaget i avsnitt 6.11 om förändrade nivåer för socialavgifter, innebär att den allmänna löneavgiften fr.o.m. den 1 januari 2015 uppgår till 10,15 procent.

Upphävandet av paragrafens *andra stycke*, som föranleds av förslaget i avsnitt 6.9 om slopad nedsättning av socialavgifterna för unga, innebär att nedsättningen av den allmänna löneavgiften för personer som vid årets ingång inte har fyllt 26 år slopas.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser
I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 januari 2015.

Bestämmelsen i 3 § i den äldre lydelsen ska fortfarande tillämpas på lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalas ut före ikraftträdandet. Som en övergångslösning ska bestämmelsen i 3 § andra stycket i den äldre lydelsen även tillämpas på lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalas ut under 2015. På lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalas ut under 2015 ska dock vid tillämpningen av bestämmelsen i 3 § andra stycket löneavgiften tas ut med fem åttondelar i stället för en fjärdedel av procenttalet. Detta framgår av den *andra punkten*.

I *tredje punkten* anges att bestämmelsen i 3 § i den äldre lydelsen fortfarande ska tillämpas på inkomst enligt 2 § som uppbärs före ikraftträdandet. Som en övergångslösning ska bestämmelsen i 3 § andra stycket i den äldre lydelsen även tillämpas på inkomst enligt 2 § som uppbärs under 2015. På inkomst enligt 2 § som uppbärs under 2015 ska dock vid tillämpningen av bestämmelsen i 3 § andra stycket löneavgiften tas ut med fem åttondelar i stället för en fjärdedel av procenttalet. I fråga om egenavgifter sammanfaller normalt beskattningsåret med kalenderåret men när så inte är fallet behövs en särskild övergångsregel. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter utgången av 2014 respektive såväl före som efter utgången av 2015 ska därför, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter utgången av 2014 respektive tiden efter utgången av 2015 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under respektive tid och hela beskattningsåret.

6.50.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus

3 §
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.24 om skatt på naturgrus. Ändringen innebär att skattesatsen höjs från 13 kronor per ton naturgrus till 15 kronor per ton naturgrus.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser
Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2015 och tillämpas fr.o.m. detta datum. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Detta innebär att äldre bestämmelser är tillämpliga då skattskyldighet inträtt före ikraftträdandet.

6.50.13 Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen

3 §
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.39 om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter.

Paragrafen innehåller hänvisningar till lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror. Dessa hänvisningar ersätts med hänvisningar till den föreslagna lagen (2014:000) om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter.

7 §
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.39 om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter.

Paragrafen innehåller hänvisningar till lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror. Dessa hänvisningar ersätts med hänvisningar till den föreslagna lagen (2014:000) om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser
Av den *första punkten* framgår att ändringarna föreslås träder i kraft den 1 januari 2015. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Detta framgår av den *andra punkten*.

6.50.14 Förslaget till lag om ändring i ellagen (1997:857)

8 kap.
5 a §
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.5 om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.

Paragrafen är ny. Enligt *första stycket* är en elleverantör som levererar el till en elanvändare som har rätt till skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el enligt 67 kap. IL skyldig att ta emot den el som matas in från elanvändarens produktionsanläggning. Det gäller antingen den elleverantör som elanvändaren har ingått avtal med om uttag av el eller den elleverantör som elanvändaren har anvisats.

Elanvändaren är fri att ingå avtal om mottagande av el med vilken aktör som helst. Första stycket gäller därför inte om elanvändaren har ingått avtal med någon annan om att ta emot elen. Det framgår av *andra stycket*.

6.50.15 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter

3 kap.
5 a §
Ändringen föranleds av förslagen i avsnitt 6.37–6.38 om höjd skatt på tobak respektive höjd skatt på alkohol.

Ändringen i paragrafen innebär att skatten på cigaretter, cigariller och cigarrer och röktobak höjs. Ändringen innebär även att skatten på starkvin, vin, starköl och spritdryck höjs.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser
Av den *första punkten* framgår att ändringarna träder i kraft den 1 januari 2015. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Detta framgår av den *andra punkten*. Detta innebär att om allmän förvaltningsdomstol prövar ett beslut om skatt enligt lagen om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter som avser förhållanden före den 1 januari 2015, ska äldre bestämmelser avseende skattesatsens storlek tillämpas.

6.50.16 Förslaget till lag om ändring i lagen (1999:673) om skatt på avfall

4 §
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.25 om skatt på avfall.

Ändringen innebär att skattesatsen höjs från 435 kronor per ton avfall till 500 kronor per ton avfall. I paragrafen görs också språkliga ändringar.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser
Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2015 och tillämpas fr.o.m. detta datum. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Detta innebär att äldre bestämmelser är tillämpliga då skattskyldighet inträtt före ikraftträdandet.

6.50.17 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

1 kap.
11 §
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.5 om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.

Ändringen i *tredje stycket* är en följd av att nya bestämmelser om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el införs i 67 kap.

42 kap.
6 §
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.12 om slopad avdragsrätt för förvaltningsutgifter och innebär att förvaltningsutgifter inte får dras av i inkomstslaget kapital.

59 kap.

5 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.4 om begränsning av avdragsrätten för privat pensionssparande.

Ändringen i paragrafens *första stycke* innebär att det fasta avdragsbeloppet för betalning av premier för pensionsförsäkringar och inbetalningar på pensionssparkonton begränsas till högst 1 800 kronor per år.

14 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.4 om begränsning av avdragsrätten för privat pensionssparande.

Ändringen i paragrafen är en konsekvens av den nya lydelsen i 5 § första stycket.

63 kap.

3 a §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.2 om sänkt skatt för pensionärer.

Paragrafen innehåller bestämmelser om beräkningen av grundavdraget för personer som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år.

Regleringen innebär att grundavdraget för fysiska personer som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år uppgår till beloppet enligt 3 § med tillägg av ett särskilt belopp som anges för vissa inkomstintervall. Ändringen innebär att det särskilda beloppet höjs så att pensionärer inte beskattas högre än löntagare yngre än 65 år för inkomster upp till ca 120 000 kronor per år. Ändringen innebär också att det särskilda beloppet höjs för personer som har fyllt 65 år med inkomster upp till ca 240 000 kronor per år.

65 kap.

5 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.3 om skiktgränserna för statlig inkomstskatt.

Ändringarna i paragrafens *andra stycke* innebär att uppräkningen av den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt på beskattningsbara förvärvsinkomster begränsas genom att den nedre skiktgränsen fastställs till 421 800 kronor för beskattningsåret 2015. Utan begränsningen skulle den nedre skiktgränsen uppgå till 430 200 kronor för beskattningsåret 2015.

Vidare innebär ändringarna att den övre skiktgränsen fastställs, efter uppräkning med konsumentprisindex plus två procentenheter, till 616 100 kronor för beskattningsåret 2015. Denna bestämning görs för att få samma basår, dvs. beskattningsåret 2015, vid efterföljande uppräkningar av skiktgränserna.

67 kap.

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.5 om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.

Ändringen i *första stycket* är en följd av att nya bestämmelser om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el införs i kapitlet.

2 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.5 om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.

Ändringen i *första stycket*, som är en följd av att nya bestämmelser om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el införs i kapitlet, innebär att skattereduktionen för mikroproduktion av förnybar el görs sist.

7 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.1 om avtrappat jobbskatteavdrag.

Av paragrafen framgår skattereduktionens storlek i förhållande till arbetsinkomstens storlek för dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år.

Ändringen i paragrafens *första stycke* innebär att skattereduktionen trappas av för dem som har arbetsinkomster som överstiger 13,48 prisbasbelopp per år. För dem som har arbetsinkomster som överstiger 13,48 prisbasbelopp per år trappas skattereduktionen av med 3 procent av den delen av arbetsinkomsterna som överstiger 13,48 prisbasbelopp.

Ett nytt andra stycke införs i paragrafen. I *andra stycket* anges att om beräkningen enligt första stycket medför att skattereduktionen blir negativ, anses skattereduktionen vara noll.

8 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.1 om avtrappat jobbskatteavdrag.

Av paragrafen framgår skattereduktionens storlek i förhållande till arbetsinkomstens storlek för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år.

Ändringen i paragrafens *första stycke* innebär att skattereduktionen trappas av för dem som har arbetsinkomster som överstiger

600 000 kronor per år. För dem som har arbetsinkomster som överstiger 600 000 kronor per år trappas skattereduktionen av med 3 procent av den delen av arbetsinkomsten som överstiger 600 000 kronor.

Ett nytt andra stycke införs i paragrafen. I *andra stycket* anges att om beräkningen enligt första stycket medför att skattereduktionen blir negativ, anses skattereduktionen vara noll.

13 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.6 om RUT-avdraget.

Ändringen i *sjätte punkten* och upphävandet av *åttonde punkten* innebär att skattereduktion inte längre ges för renodlad hjälp med läxor och annat skolarbete. För rätt till skattereduktion för barnpassning krävs vidare att barnpassningen inte mer än i ringa omfattning innefattar hjälp med läxor och annat skolarbete. Med ”ringa” avses enligt inkomstskattelagens terminologi ca 5–10 procent (se prop. 1999/2000:2, del 1, s. 504). Med ”läxor och annat skolarbete” avses sådant skolarbete som hänför sig till läroplaner, kursplaner och ämnesplaner.

27 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.5 om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.

Paragrafen är ny. Av *första stycket* framgår att en fysisk eller en juridisk person har rätt till skattereduktion. Det gäller den som framställer förnybar el (*första punkten*), i en och samma anslutningspunkt matar in förnybar el och tar ut el (*andra punkten*), har en säkring om högst 100 ampere i anslutningspunkten (*tredje punkten*) och har anmält till nätkoncessionshavaren att förnybar el framställs och matas in i anslutningspunkten (*fjärde punkten*). Med ”kalenderåret” avses det år som underlaget för skattereduktionen avser (30 §). Vad som avses med ”förnybar el”, ”nätkoncessionshavare” och ”anslutningspunkt” framgår av 29 §. Med ”säkring” avses säkringens faktiska amperetal, inte säkringens amperetal enligt elabonnemanget. Det är den, eller de, som innehar elabonnemanget som kan göra anmälan till nätkoncessionshavaren. Om flera personer delar anslutningspunkt, har den rätt till skattereduktionen som anmält till nätkoncessionshavaren att förnybar el framställs och matas in i anslutningspunkten. Hur underlaget för skattereduktionen ska fördelas om flera personer har anmält till nätkoncessionshavaren att de framställer och matar in förnybar el i en och samma anslutningspunkt framgår av 30 § andra stycket.

Första stycket gäller även dödsbon och svenska handelsbolag. Det framgår av *andra stycket*.

28 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.5 om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.

Av paragrafen, som är ny, framgår hur en begäran om skattereduktion ska göras. Den ska göras i inkomstdeklarationen som ska lämnas efter utgången av det kalenderår som underlaget för skattereduktionen avser (30 §). När inkomstdeklaration ska lämnas framgår av 32 kap. 1 och 2 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL. Bestämmelser om anstånd med att lämna inkomstdeklaration finns i 36 kap. 1–4 §§ SFL. Beskattningsår i SFL har, såvitt nu är av intresse, samma innebörd som i IL (3 kap. 4 § första stycket 1 SFL; för svenska handelsbolag avses med beskattningsåret räkenskapsåret). Om en juridisk persons beskattningsår har en annan slutdag än den 31 december, den 30 april, den 30 juni eller den 31 augusti är beskattningsåret i stället den av följande perioder som går ut närmast efter det egentliga beskattningsåret: 1 januari–31 december, 1 maj–30 april, 1 juli–30 juni eller 1 september–31 augusti. Det gäller bl.a. vid tillämpning av 32 kap. 2 § SFL (3 kap. 5 § SFL). Med juridisk person i SFL avses också dödsbon, svenska handelsbolag och i utlandet delägarbeskattade juridiska personer (3 kap. 11 § SFL). Fysiska personer och dödsbon ska lämna inkomstdeklaration senast den 2 maj året efter utgången av beskattningsåret (32 kap. 1 § SFL). Andra juridiska personer än dödsbon med beskattningsår som går ut den 31 december ska lämna inkomstdeklaration senast den 1 juli (32 kap. 2 § första stycket SFL). För juridiska personer med brutet räkenskapsår ska inkomstdeklaration lämnas senast den 1 november (om beskattningsåret går ut den 30 april), den 15 december (om beskattningsåret går ut den 30 juni) eller den 1 mars (om beskattningsåret går ut den 31 augusti). Det innebär att en begäran om skattereduktion som huvudregel ska göras i inkomstdeklarationen som ska lämnas året efter utgången av det kalenderår som underlaget avser. I vissa fall ska emellertid en begäran om skatte-

reduktion göras i en inkomstdeklaration som ska lämnas vid en senare tidpunkt. Anta t.ex. att ett aktiebolag har s.k. brutet räkenskapsår som går ut den 30 april år 5. Aktiebolaget lägger om sitt räkenskapsår så att det omfattar 18 månader och går ut den 30 november år 6. Begäran om skattereduktion ska göras i inkomstdeklarationen som ska lämnas efter utgången av kalenderåret. Enligt 3 kap. 5 § SFL anses aktiebolaget, i stället för det egentliga beskattningsåret (30 april år 5 – 30 november år 6), ha beskattningsåret den 1 januari – 31 december år 6. Det innebär att en begäran om skattereduktion för såväl kalenderår 5 som 6 ska göras i inkomstdeklarationen som ska lämnas den 1 juli år 7.

29 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.5 om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.

Paragrafen är ny. Med ”förnybar el” avses enligt *första stycket* elektrisk kraft som framställs från sol, vind, vågor, tidvatten eller jordvärme, från vattenbaserad energi som är alstrad i vattenkraftverk, från biomassa eller produkter som framställs från biomassa eller från bränsleceller. Begreppet ”biomassa” har samma innebörd som i 1 kap. 9 § lagen (1994:1776) om skatt på energi. Med ”nätkoncessionshavare” avses *andra stycket* den som innehar nätkoncession enligt 2 kap. ellagen (1997:857). Med ”anslutningspunkt” avses enligt *tredje stycket* en och samma inmatnings- och uttagspunkt på elnätet där förnybar el matas in och el tas ut.

30 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.5 om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.

Av paragrafen, som är ny, framgår underlaget för skattereduktionen. Det består enligt *första stycket* av de kilowattimmar förnybar el som har matats in i anslutningspunkten under kalenderåret, dock högst så många kilowattimmar el som tagits ut i anslutningspunkten under det året. Det innebär att underlaget är den mängd förnybar el som matats in i anslutningspunkten under kalenderåret, i den mån motsvarande uttag av el gjorts under det året. Anta att en produktionsanläggning framställer 5 000 kilowattimmar förnybar el under kalenderåret, varav 2 000 kilowattimmar förbrukas och 3 000 kilowattimmar matas in i anslutningspunkten. Under året tas 3 500 kilowattimmar el ut i anslutningspunkten. Underlaget är 3 000 kilowattimmar. Om 2 500 kilowattimmar el tas ut i anslutningspunkten under året, är underlaget 2 500 kilowattimmar.

Om flera personer har anmält till nätkoncessionshavaren att de framställer och matar in el i en och samma anslutningspunkt, ska underlaget fördelas lika. Det framgår av *andra stycket*. Anta att A och B delar anslutningspunkt och har varsin produktionsanläggning. Produktionsanläggningarna framställer 10 000 kilowattimmar förnybar el under året, varav 4 000 kilowattimmar förbrukas och 6 000 kilowattimmar matas in i anslutningspunkten. Under året tas 7 000 kilowattimmar el ut i anslutningspunkten. Om A och B har anmält till nätkoncessionshavaren att de framställer och matar in förnybar el i anslutningspunkten, har A och B rätt till skattereduktionen. Underlaget är 3 000 kilowattimmar vardera. Om endast A har anmält till nätkoncessionshavaren att han eller hon framställer förnybar el i anslutningspunkten, har A rätt till skattereduktionen. Underlaget är 6 000 kilowattimmar. Detsamma gäller om A och B delar anslutningspunkt och har en gemensam produktionsanläggning.

Underlaget får inte överstiga 30 000 kilowattimmar, vare sig per person eller per anslutningspunkt. Det framgår av *tredje stycket*. Det innebär att underlaget för skattereduktionen inte får överstiga 30 000 kilowattimmar per person, om en person har flera anslutningspunkter, eller överstiga 30 000 kilowattimmar per anslutningspunkt, om flera personer har anmält att de framställer och matar in el i en och samma anslutningspunkt och underlaget för anslutningspunkten ska fördelas lika.

31 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.5 om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.

Av paragrafen, som är ny, framgår skattereduktionens storlek. Den uppgår till underlaget enligt 30 § multiplicerat med 60 öre. Anta att underlaget för skattereduktionen är 3 000 kilowattimmar. Det innebär att skattereduktionens storlek är (3 000 x 60 öre =) 1 800 kronor.

32 §
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.5 om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.

Paragrafen, som är ny, är en följd av att skattereduktionen lämnas som ett stöd av mindre betydelse. Kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse behandlas närmare i avsnitt 6.5.7.1 och 6.5.7.2.

Av *första stycket* framgår att skattereduktionen lämnas som ett stöd av mindre betydelse. Det innebär att den som begär skattereduktion och som är ett företag får göra skattereduktion bara om villkoren i kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse är uppfyllda. Det gäller i första hand villkoret att skattereduktionen ska rymmas inom ramen för det individuella taket som är tillämpligt.

Av *andra stycket* framgår att begreppet företag har samma innebörd som vid tillämpningen av kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse. Det omfattar således varje enhet som bedriver ekonomisk verksamhet, oavsett enhetens rättsliga form och oavsett hur den finansieras. Ekonomisk verksamhet utgörs i sin tur av all verksamhet som består i att erbjuda varor eller tjänster på en viss marknad. Det gäller oavsett om verksamheten bedrivs med vinstsyfte eller inte.

Inom begreppet företag ryms alla de företag som ingår i en och samma intressegemenskap på ett sådant sätt att de bör ses som en enhet (”ett enda företag”).

Anta att en mikroproducent, t.ex. en enskild näringsidkare, bedriver verksamhet inom såväl jordbruks- som skogssektorn. Det innebär att det individuella taket för jordbrukssektorn är tillämpligt på mikroproducenten (se 33 §). Vid prövningen av om skattereduktionen ryms inom ramen för det individuella taket (för jordbrukssektorn) ska beaktas stöd av mindre betydelse som har beviljats mikroproducenten och, i förekommande fall, andra företag som ingår i en och samma intressegemenskap på ett sådant sätt att de bör ses som en enhet.

Andra stycket har utformats i enlighet med *Lagrådets* yttrande.

33 §
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.5 om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.

Av paragrafen, som är ny, framgår vilka villkor i kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse som ska tillämpas om den som begär skattereduktion bedriver verksamhet inom jordbrukssektorn eller inom fiskeri- och vattenbrukssektorn eller inom båda dessa sektorer och samtidigt bedriver verksamhet inom någon annan sektor. Det gäller i första hand villkoren att skattereduktionen ska rymmas inom det individuella taket som är tillämpligt. Kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse behandlas närmare i avsnitt 6.5.7.1 och 6.5.7.2.

Av *första punkten* framgår att de villkor som gäller för jordbrukssektorn ska tillämpas om den som begär skattereduktion bedriver verksamhet inom denna sektor och inom någon annan sektor. Det innebär att skattereduktionen ska rymmas inom ramen för de individuella och nationella taken för jordbrukssektorn. Om den som begär skattereduktion bedriver verksamhet inom fiskeri- och vattenbrukssektorn och inom någon annan sektor än jordbrukssektorn, gäller enligt *andra punkten* att de villkor som gäller för fiskeri- och vattenbrukssektorn ska tillämpas i stället. Det innebär att skattereduktionen ska rymmas inom ramen för de individuella och nationella taken för fiskeri- och vattenbrukssektorn.

Anta att en mikroproducent, t.ex. en enskild näringsidkare, bedriver verksamhet inom såväl jordbruks- som skogssektorn. Det innebär att det individuella taket för jordbrukssektorn är tillämpligt på mikroproducenten. Av 32 § följer att vid prövningen av om skattereduktionen ryms inom ramen för det individuella taket (för jordbrukssektorn) ska beaktas stöd av mindre betydelse som har beviljats mikroproducenten och, i förekommande fall, andra företag som ingår i en och samma intressegemenskap på ett sådant sätt att de bör ses som en enhet.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser
I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 januari 2015.

Av *andra punkten* framgår att bestämmelserna i 42 kap. 6 §, 63 kap. 3 a §, 65 kap. 5 § och 67 kap. 7, 8 och 13 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2014.

Av *tredje punkten* framgår att bestämmelserna i 59 kap. 5 och 14 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången för försäkringspremier som betalas

och inbetalningar på pensionssparkonton som görs efter den 31 december 2014.

Av *fjärde punkten* framgår att äldre bestämmelser gäller för försäkringspremier som betalats respektive inbetalningar på pensionssparkonton som gjorts före den 1 januari 2015. Det innebär att de nya bestämmelserna i 59 kap. 5 och 14 §§ tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2014 med följande undantag.

Skattskyldiga som redovisar inkomst av aktiv näringsverksamhet kan ha andra beskattningsår än kalenderår. Av *femte punkten* framgår att i sådana fall ska det fasta avdragsbeloppet beräknas enligt äldre bestämmelser när det gäller premiebetalningar och inbetalningar som görs under beskattningsåret men före den 1 januari 2015. För premiebetalningar och inbetalningar som görs under beskattningsåret men efter ikraftträdandet av de nya bestämmelserna gäller det nya lägre avdragsutrymmet. Om premiebetalningar eller inbetalningar görs under 2014 såväl som under 2015 kan premiebetalningarna eller inbetalningarna som görs under 2015 således beaktas bara till den del de tillsammans med premiebetalningar eller inbetalningar under 2014 ryms inom avdragsutrymmet beräknat enligt 5 § i sin nya lydelse.

Övergångsregeln kan illustreras med följande exempel. Det fasta avdragsbeloppet enligt de regler som gällde före den 1 januari 2015 uppgår till 12 000 kronor. En skattskyldig har påbörjat en enskild näringsverksamhet den 1 juli 2014 och får därför ett första förlängt räkenskapsår som slutar den 31 december 2015. Vid beskattningen 2015 yrkar den skattskyldige avdrag för pensionsförsäkringspremier med sammanlagt 25 000 kronor, varav 12 000 kronor betalats under 2014 och 13 000 kronor betalats under 2015. Avdrag för 2014 års premiebetalning medges med 12 000 kronor enligt det årets regler. När det gäller premien som betalats under 2015 ska avdragsrätten prövas enligt de nya bestämmelserna. Övergångsbestämmelsen innebär att avdrag för 2015 års premie (13 000 kronor) kan medges bara till den del det nya avdragsutrymmet om 1 800 kronor med tillägg med 35 procent av inkomsten av näringsverksamheten, dock högst tio prisbasbelopp, överstiger den premie som betalats under 2014.

Av 59 kap. 7 § följer att det nya lägre avdragsutrymmet gäller också när avdrag yrkas enligt den bestämmelsen fr.o.m. beskattningsåret 2015, även om premiebetalning eller inbetalning gjorts före den 1 januari 2015.

Av *sjätte punkten* framgår att bestämmelserna i 67 kap. 2 § och 27–33 §§ tillämpas i fråga om el som har matats in och tagits ut i anslutningspunkten fr.o.m. den 1 januari 2015.

6.50.18 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer

2 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.26 om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer. Ändringen i *andra stycket* innebär att skattesatsen höjs från 12 648 kronor till 14 770 kronor per megawatt och månad av högsta tillåtna termiska effekt i kärnkraftsreaktorn.

5 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.26 om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer. Ändringen innebär att avdraget höjs från 415 kronor till 485 kronor per kalenderdygn som överstiger 90 kalenderdygn.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2015 och tillämpas fr.o.m. detta datum. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Detta innebär att den äldre lydelsen av 2 § är tillämplig då skattskyldighet inträtt före ikraftträdandet. Detta innebär vidare att den äldre lydelsen av 5 § är tillämplig för överstigande dagar som infallit före ikraftträdandet medan avdragsbeloppet enligt den nya lydelsen är tillämplig för överskjutande dagar som infallit efter ikraftträdandet.

6.50.19 Förslaget till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

2 kap.

26 §

Ändringen, som föranleds av förslaget i 6.11 om förändrade nivåer för socialavgifter, innebär att arbetsmarknadsavgiften i arbetsgivaravgifterna sänks till 2,64 procent. De sammanlagda arbetsgivaravgifterna uppgår således till 21,27 procent fr.o.m. den 1 januari 2015.

Upphävande av 28 §
Upphävandet av paragrafen, som föranleds av förslaget i avsnitt 6.9 om slopad nedsättning av socialavgifterna för unga, innebär att nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för personer som vid årets ingång inte har fyllt 26 år slopas.

29 §
Ändringen av paragrafens *andra stycke*, som föranleds av förslaget i avsnitt 6.9 om slopad nedsättning av socialavgifterna för unga, är en följd av att 2 kap. 28 § upphävs.

3 kap
13 §
Ändringen, som föranleds av förslaget i 6.11 om förändrade nivåer för socialavgifter, innebär att arbetsmarknadsavgiften i egenavgifterna sänks till 0,10 procent. De sammanlagda egenavgifterna uppgår således till 18,82 procent fr.o.m. den 1 januari 2015.

Upphävande av 15 a §
Upphävandet av paragrafen, som föranleds av förslaget i avsnitt 6.9 om slopad nedsättning av socialavgifterna för unga, innebär att nedsättningen av egenavgifterna för personer som vid årets ingång inte har fyllt 26 år slopas.

18 §
Ändringen i paragrafens *tredje punkt* i *andra stycket*, som föranleds av förslaget i avsnitt 6.9 om slopad nedsättning av socialavgifterna för unga, är en konsekvens av att nedsättningen av egenavgifterna för personer som vid årets ingång inte har fyllt 26 år slopas genom upphävandet av 3 kap. 15 a §. En förutsättning för att avdrag vid beräkningen av egenavgifterna ska kunna göras enligt denna paragraf är att den avgiftsskyldige inte tillhör en sådan åldersgrupp som redan är föremål för en nedsättning av egenavgifterna.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser
I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 januari 2015.

Bestämmelserna i 2 kap. 26 och 29 §§ i den äldre lydelsen och den upphävda bestämmelsen i 2 kap 28 § ska fortfarande tillämpas på ersättning som betalas ut före ikraftträdandet. Som en övergångslösning ska den upphävda bestämmelsen i 2 kap. 28 § och bestämmelsen i 2 kap. 29 § i den äldre lydelsen även tillämpas på ersättning som betalas ut under 2015. På ersättning som betalas ut under 2015 ska dock vid tillämpningen av 2 kap. 28 §, utöver hela ålderspensionsavgiften, fem åttondelar i stället för en fjärdedel av de övriga arbetsgivaravgifterna betalas. Detta framgår av den *andra punkten*.

I *tredje punkten* anges att bestämmelserna i 3 kap. 13 och 18 §§ i den äldre lydelsen och den upphävda bestämmelsen i 3 kap. 15 a § fortfarande ska tillämpas på inkomst som uppbärs före ikraftträdandet. Som en övergångslösning ska den upphävda bestämmelsen i 3 kap. 15 a § och bestämmelsen i 3 kap. 18 § i den äldre lydelsen tillämpas även på inkomst som uppbärs under 2015. På inkomst som uppbärs under 2015 ska dock vid tillämpningen av 3 kap. 15 a §, utöver hela ålderspensionsavgiften, fem åttondelar i stället för en fjärdedel av de övriga egenavgifterna betalas. I fråga om egenavgifter sammanfaller normalt beskattningsåret med kalenderåret men när så inte är fallet behövs en särskild övergångsregel. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter utgången av 2014 respektive såväl före som efter utgången av 2015 ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter utgången av 2014 respektive efter utgången av 2015 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under respektive tid och hela beskattningsåret.

6.50.20 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:1225) om straff för smuggling

1 §
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.39 om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter.

Paragrafen innehåller hänvisningar till lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror. Dessa hänvisningar slopas mot bakgrund av att lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror upphävs.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser
Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2015. Bestämmelsen har utformats i enlighet med *Lagrådet*s yttrande.

6.50.21 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980)

5 §
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.9 om slopad nedsättning av socialavgifterna för unga.

Ändringen i paragrafens *första stycke* är en följd av att 2 kap. 28 § socialavgiftslagen (2000:980) upphävs.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser
I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 januari 2015.

Av *andra punkten* framgår att bestämmelserna i 5 § i den nya lydelsen inte ska tillämpas på ersättning som betalas ut före ikraftträdandet.

6.50.22 Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:629) om trängselskatt

4 §
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.31.1.3 om att även utländska bilar ska omfattas av trängselskatt.

I paragrafen anges att trängselskatt betalas för bil som när skattskyldigheten inträder är införd i vägtrafikregistret eller brukas med stöd av saluvagnslicens. Ändringen i *punkten 1* innebär att lagen om trängselskatt även ska tillämpas på utländska bilar. Med motsvarande utländska register avses ett register som fyller motsvarande funktion som det svenska vägtrafikregistret.

6 §
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.31.1.3 om att även utländska bilar ska omfattas av trängselskatt.

Paragrafen reglerar befrielse från skatteplikt för viss bil för den som beviljats parkeringstillstånd för rörelsehindrade. Ändringen i *första stycket* innebär att samma regler gäller för den som har ett motsvarande parkeringstillstånd inom EES.

Ändringen i det nya *andra stycket* är endast redaktionell.

Ändringen i det nya *tredje stycket* innebär att befrielse inte heller får medges för bil som är registrerad i ett utländskt register om den används i yrkesmässig trafik. Dessutom sker en redaktionell ändring.

8 §
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.31.1.3 om att även utländska bilar ska omfattas av trängselskatt.

I denna paragraf anges att det är en bils registrerade ägare som är den som är skattskyldig för trängselskatt. I *första och andra punkten* i andra stycket görs redaktionella ändringar. Den nya *punkten 3* innebär att den som är upptagen som ägare i ett utländskt register, som fyller motsvarande funktion som det svenska vägtrafikregistret, är skattskyldig för trängselskatt.

Vissa länders register innehåller både uppgift om fordonets ägare och innehavare, om innehavaren är en annan person än ägaren. För bilar som är registrerade i Sverige gäller enligt 4 § lagen (2001:558) om vägtrafikregister att bestämmelserna i denna lag om ägaren av ett fordon tillämpas på innehavaren när det är fråga om fordon som innehas på grund av kreditköp med förbehåll om återtaganderätt, eller med nyttjanderätt för en bestämd tid om minst ett år. Detta innebär att innehavaren av ett fordon i vissa fall blir skattskyldig i stället för ägaren (jfr prop. 2003/04:145 s. 110). Den nya regeln i *punkten 3* innebär att om det utländska registret innehåller uppgift om bilens innehavare ska innehavaren anses vara ägare av bilen och därmed skattskyldig. Detta gäller således oavsett om registret också innehåller uppgift om bilens ägare.

18 a §
Paragrafen föranleds av förslaget i avsnitt 6.31.1.7. innehåller bestämmelser om förbud att använda en bil.

Första stycket innehåller de kriterier som ska vara uppfyllda för att användningsförbud ska inträda. Det ska finnas skulder hänförliga till bilen avseende trängselskatt och tilläggsavgifter som har påförts fordonsägaren på grund av utebliven betalning av trängselskatt, uppgående till ett belopp som överstiger 5 000 kr. Beloppet ska vidare ha varit förfallet till betalning under minst sex månader. Användningsförbudet inträder så snart kriterierna är uppfyllda.

I *andra stycket* redovisas de undantagssituationer då en bil får användas trots att trängselskatt eller tilläggsavgift inte har betalats.

Enligt *punkten 1* ska skatt eller avgift som har påförts en tidigare ägare av fordonet, efter att ägarbyte skett, inte påverka den nya ägarens rätt att använda fordonet och sådan skatt eller avgift ska inte räknas in vid beräkning av den totala skulden. Det innebär att trängselskatt eller tilläggsavgift som har påförts en tidigare ägare av fordonet innan ägarbytet som inte är betald kommer att tas med i beräkning av den totala skulden. Dessa skulder kommer att kvarstå till dess de betalas eller fordran preskriberas. Om anstånd med betalning av trängselskatt eller tilläggsavgift gäller får, enligt *punkten 2*, denna skatt eller avgift inte ligga till grund för ett användningsförbud. Användningsförbud inträder dock om anståndet löper ut utan att skatten eller avgiften har betalats och övriga förutsättningar för ett förbud är uppfyllda.

I tredje stycket regleras användningsförbudets längd. Förbudet gäller till dess den totala skuld som har lett till förbudet har betalats. Om det vid detta tillfälle finns nya skulder och förutsättningarna för användningsförbud är uppfyllda inträder ett nytt användningsförbud.

I *fjärde stycket* finns en dispensmöjlighet från bestämmelserna om användningsförbud. En förutsättning för dispens är att särskilda skäl anses föreligga. I fråga om vad som är att anse som särskilda skäl kan vägledning hämtas från motsvarande bestämmelser om fordonsskatt (jfr 6 kap. 1 § tredje stycket vägtrafikskattelagen. Ett exempel på ett sådant skäl kan vara en bilägare som använder sin bil yrkesmässigt och betalar av sin skuld enligt en med Kronofogdemyndigheten uppgjord avbetalningsplan. Bestämmelsen ska tillämpas restriktivt.

Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* synpunkter.

18 b §

Paragrafen föranleds av förslaget i avsnitt 6.31.1.7 I paragrafen regleras vissa undantag från bestämmelserna om användningsförbud särskilt.

En bil som har sålts vid en exekutiv försäljning eller av ett konkursbo får användas av den nye ägaren, trots att trängselskatt eller tilläggsavgift som en tidigare ägare är skattskyldig för, inte har betalats. Undantaget gäller även om bilen säljs vidare av den som har förvärvat den vid försäljningen (jfr prop. 1978/79:94 s. 14 f. och prop. 1985/86:92 s. 31). Motsvarande ordning ska gälla även för fordon som tillhör ett konkursbo.

18 c §

Paragrafen föranleds av förslaget i avsnitt 6.31.1.7.

I paragrafen regleras omhändertagande av en bils registreringsskyltar i de fall bilen har använts i strid med ett användningsförbud.

Av första stycket framgår att registreringsskyltarna ska tas om hand så snart användningsförbud för bilen har överträtts.

Flyttning av fordonet enligt andra stycket bör bl.a. medges om bilen annars skulle utgöra en trafikfara eller om det är lastat med gods som skulle kunna innebära problem om färden avbröts direkt, t.ex. levande djur eller kylvaror (jfr prop. 1981/82:225 s. 56).

19 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.31.1.10.

I bestämmelsen anges vilka beslut enligt lagen om trängselskatt som kan överklagas. I första stycket görs en ändring av vilken det framgår att beslut om dispens från användningsförbudet som fattats av Skatteverket går att överklaga. Vidare görs vissa redaktionella förändringar.

Ett nytt andra stycke införs vari en hänvisning görs till forumbestämmelserna i skatteförfarandelagen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslaget träder i kraft den 1 januari 2015.

Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för passager av betalstationer som sker före ikraftträdandet.

6.50.23 Förslaget till lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227)

2 kap.

9 §

Ändringarna föranleds av förslaget i avsnitt 6.22.3 om att höja fordonsskatten för flertalet personbilar, lätta bussar och lätta lastbilar i det koldioxidbaserade systemet för fordonsskatt.

Ändringen av paragrafens *första stycke* innebär att gränsvärdet för när koldioxidbeloppet vid fordonsbeskattningen tas ut sänks från 117 gram till 111 gram koldioxid per kilometer vid blandad körning. Ändringen innebär även att koldioxidbeloppet höjs från 20 kronor till 22 kronor.

Ändringen i paragrafens *andra stycke* innebär att gränsvärdet för när koldioxidbeloppet vid fordonsbeskattningen tas ut sänks från 117 gram till 111 gram koldioxid per kilometer vid blandad körning, även för fordon som är utrustade med teknik för drift med en bränsleblandning som till övervägande del består av alkohol, eller helt eller delvis med annan gas än gasol. Ändringen innebär även att koldioxidbeloppet för dessa fordon höjs från 10 kronor till 11 kronor.

10 §
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.22.3 om ändring av fordonsskatten för dieseldrivna fordon i det koldioxidbaserade systemet för fordonsskatt. Ändringen av paragrafens *första stycke* innebär att den bränslefaktor som ska multipliceras med summan av fordonsskattens grundbelopp och koldioxidbeloppet ökar från 2,33 till 2,37.

Bilaga 2
Ändringen avser endast en korrigering av lydelsen i *punkten 2.6.1* under rubriken B Tunga lastbilar i bilaga 2 till vägtrafikskattelagen som av förbiseende fått en felaktig lydelse genom proposition 2009/10:41. Korrigeringen innebär att siffran 20 999 tas bort så att tabellen avseende skattevikt, kilogram i punkten 2.6.1 avslutas med ett tankestreck på samma sätt som i de övriga tabellerna i bilaga 2.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser
I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 januari 2015. Av *andra punkten* framgår att i fråga om 2 kap. 9 och 10 §§ gäller äldre bestämmelser fortfarande för vägtrafikskatt som avser tid före den 1 januari 2015.

6.50.24 Förslaget till lag om ändring i lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt

Bilagan
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.22.4 om att höja fordonsskatten för personbilar, lätta lastbilar och lätta bussar i det viktbaserade systemet för fordonsskatt.

Ändringen innebär att fordonsskatten i det viktbaserade systemet höjs med ca 11 procent för dieseldrivna lätta fordon och med ca 14 procent för övriga lätta fordon. Höjningen av fordonsskatten sker såväl avseende grundbeloppen som flertalet tilläggsbelopp.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser
I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 januari 2015. Av *andra punkten* framgår att äldre bestämmelser gäller fortfarande för fordonsskatt som avser tid före den 1 januari 2015.

6.50.25 Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

2 kap.
1 §
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.39 om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter.

I paragrafen görs en ändring av vilken framgår att lagen (2014:000) om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter inte omfattas av lagen. I de delar lagen ska tillämpas anges detta särskilt i lagen om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter.

22 kap.
1 §
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.5 om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.

I paragrafen anges innehållet i kapitlet. Ändringen är till följd av att en ny paragraf, 25 §, införs.

25 §
Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.5 om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om kontrolluppgiftsskyldighet avseende skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.

Kontrolluppgift ska enligt *första stycket* lämnas för skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el enligt 67 kap. IL.

Kontrolluppgift ska enligt *andra stycket* lämnas för fysiska personer och juridiska personer av nätkoncessionshavaren. Med juridisk person avses också dödsbon, svenska handelsbolag och i utlandet delägarbeskattade juridiska personer (3 kap. 11 §). Vad som avses med förnybar el, nätkoncessionshavare och anslutningspunkt

framgår av 67 kap. 29 § IL. Vilka som kan få skattereduktionen framgår av 67 kap. 27 § IL. Flera villkor ska vara uppfyllda. De som kan få skattereduktion är fysiska personer och juridiska personer, dödsbon samt svenska handelsbolag. Dessutom ska de framställa förnybar el (första stycket 1), i en och samma anslutningspunkt mata in förnybar el och ta ut el (första stycket 2), ha en säkring om högst 100 ampere i anslutningspunkten (första stycket 3) och ha anmält till nätkoncessionshavaren att förnybar el framställs och matas in i anslutningspunkten (första stycket 4). Nätkoncessionshavaren, dvs. den som ska lämna kontrolluppgiften, har tillgång till de uppgifter som utgör villkor för skattereduktionen.

Av *tredje stycket* framgår vilka uppgifter som ska lämnas i kontrolluppgiften. I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om hur många kilowattimmar el som har matats in i anslutningspunkten under året (*första punkten*), hur många kilowattimmar el som har tagits ut i anslutningspunkten under året (*andra punkten*) och anslutningspunktens identifikationsuppgifter (*tredje punkten*). Med ”året” avses kalenderåret. Av 24 kap. 1 § framgår att kontrolluppgifter ska lämnas för varje kalenderår. Av 67 kap. 30 § första stycket IL framgår dessutom att underlaget för skattereduktionen består av de kilowattimmar förnybar el som har matats in i anslutningspunkten under kalenderåret, dock högst så många kilowattimmar el som tagits ut i anslutningspunkten under året. Med ”anslutningspunktens identifikationsuppgifter” avses anläggningsidentiteten för anslutningspunkten. Bestämmelser om anläggningsidentiteten finns i Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd (EIFS 2011:3) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el.

Om flera personer har anmält till nätkoncessionshavaren att de framställer och matar in förnybar el i en och samma anslutningspunkt, ska kontrolluppgiften också innehålla uppgift om den procentuella andelen av underlaget för skattereduktionen. Det framgår av *fjärde stycket*. Skälet till att uppgiften behövs är att det av 67 kap. 30 § andra stycket IL framgår att om flera personer har anmält till nätkoncessionshavaren att de framställer och matar in förnybar el i en och samma anslutningspunkt, ska underlaget fördelas lika. Det innebär att om två personer har anmält till nätkoncessionshavaren att de framställer och matar in förnybar el i en och samma anslutningspunkt, ska kontrolluppgiften också innehålla uppgift om att andelen av underlaget är 50 procent. Om i stället fyra personer har anmält till nätkoncessionshavaren att de framställer och matar in förnybar el i en och samma anslutningspunkt, ska kontrolluppgiften innehålla uppgift om att andelen av underlaget är 25 procent.

23 kap.

2 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.5 om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.

Ändringen i *första stycket* innebär att kontrolluppgifter om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el även ska lämnas för begränsat skattskyldiga fysiska personer.

3 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.5 om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.

Ändringen innebär att kontrolluppgifter om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el även ska lämnas för begränsat skattskyldiga juridiska personer.

31 kap.

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.5 om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.

I paragrafen anges innehållet i kapitlet. Ändringen är till följd av att även den som begär skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen (se 33 §). Den som begär skattereduktion och som är ett företag ska dessutom lämna uppgift om stöd av mindre betydelse i inkomstdeklarationen (33 a §).

33 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.5 om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.

Ändringen i *första stycket* innebär att även den som begär skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen. Att begäran om skattereduktion ska göras i inkomstdeklarationen framgår av 67 kap. 28 § IL. Underlaget för skattereduktionen framgår av 67 kap. 30 § IL. Av

67 kap. 30 § tredje stycket IL framgår att underlaget inte får överstiga 30 000 kilowattimmar, vare sig per person eller per anslutningspunkt.

33 a §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.5 om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.

Paragrafen, som är ny, är en följd av att skattereduktionen lämnas som ett stöd av mindre betydelse (se 67 kap. 32 och 33 §§ IL). Det innebär att den som begär skattereduktion och som är ett företag får göra skattereduktion bara om villkoren i kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse är uppfyllda. Kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse behandlas närmare i avsnitt 6.5.7.1 och 6.5.7.2.

För att Skatteverket ska kunna kontrollera att villkoren enligt kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse är uppfylla, i första hand att de individuella och nationella taken inte överskrids, ska den som begär skattereduktion och som är ett företag lämna viss information till verket.

För det första ska den som begär skattereduktion och som är företag lämna uppgift om annat stöd som har beviljats företaget under beskattningsåret och de två föregående beskattningsåren och som utgör sådant stöd av mindre betydelse som avses i kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse (*första punkten*).

Med begreppet företag avses samma sak som i 67 kap. 32 § andra stycket IL, dvs. detsamma som vid tillämpning av kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse. Det omfattar således varje enhet som bedriver ekonomisk verksamhet, oavsett enhetens rättsliga form och oavsett hur den finansieras. Ekonomisk verksamhet utgörs i sin tur av all verksamhet som består i att erbjuda varor eller tjänster på en viss marknad. Det gäller oavsett om verksamheten bedrivs med vinstsyfte eller inte. Inom begreppet företag ryms alla de företag som ingår i en och samma intressegemenskap på ett sådant sätt att de bör ses som en enhet (”ett enda företag”).

Den som begär skattereduktion ska lämna uppgift om annat stöd av mindre betydelse som har beviljats företaget under beskattningsåret och de två föregående beskattningsåren. Innebörden av begreppet företag innebär att den som begär skattereduktion ska lämna uppgift om antingen storleken på det stöd som har beviljats den som begär skattereduktion för respektive beskattningsår eller, om den som begär skattereduktion och andra företag ingår i en och samma intressegemenskap på ett sådant sätt att de bör ses som en enhet, storleken på det stöd som totalt sett har beviljats alla företag som ingår i intressegemenskapen för respektive beskattningsår.

Vad som avses med beskattningsår framgår av 3 kap. 4 §. En begäran om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el ska göras i inkomstdeklarationen som ska lämnas efter utgången av det kalenderår som underlaget för skattereduktionen avser (67 kap. 28 § IL). Anta att en enskild näringsidkare har kalenderår som beskattningsår. Det innebär att en begäran om skattereduktion för kalenderåret 2015 ska göras i inkomstdeklarationen som ska lämnas den 2 maj 2016 (se 32 kap. 1 §). Det medför att den enskilde näringsidkaren i inkomstdeklarationen ska lämna uppgift om annat stöd av mindre betydelse som har beviljats under beskattningsåret (2015) och de två föregående beskattningsåren (2014 och 2013). Anta i stället att ett aktiebolag har s.k. brutet räkenskapsår som går ut den 30 april. Det innebär att en begäran om skattereduktion för kalenderåret 2015 ska göras i inkomstdeklarationen som ska lämnas den 1 november 2016 (se 32 kap. 2 §). Det medför att aktiebolaget i inkomstdeklarationen ska lämna uppgift om annat stöd av mindre betydelse som har beviljats under beskattningsåret (1 maj 2015–30 april 2016) och de två föregående beskattningsåren (1 maj 2014–30 april 2015 och 1 maj 2013–30 april 2014).

För det andra ska den som begär skattereduktion och som är ett företag lämna de övriga uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna bedöma rätten till skattereduktion (*andra punkten*). Det gäller t.ex. uppgift om andra företag som den som begär skattereduktion står i intressegemenskap med på ett sådant sätt att de bör ses som en enhet eller uppgift om inom vilka sektorer som den som begär skattereduktion bedriver verksamhet.

För mikroproducenter som är företag och som inte har beviljats andra stöd av mindre betydelse, bör det vara tillräckligt att detta anges i inkomstdeklarationen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 januari 2015.

Av *andra punkten* framgår att bestämmelserna i 22 kap. 25 §, 23 kap. 2 och 3 §§ samt 31 kap. 33 och 33 a §§ tillämpas första gången på uppgifter som avser kalenderåret 2015.

7

Inkomster

7 Inkomster

Sammanfattning

– Under 2014 väntas en återhämtning av den svenska konjunkturen leda till att de totala skatteintäkterna ökar med knappt 3 procent, vilket är i linje med genomsnittet för de senaste tio åren.
– I takt med att konjunkturläget förbättras väntas skatteintäkterna öka med i genomsnitt 5,5 procent per år 2015–2018. Samtliga skattebaser – skatt på arbete, kapital och konsumtion – väntas bidra till ökningen.
– I denna proposition föreslår och aviserar regeringen en rad förändringar på skatteområdet som sammantaget höjer de totala skatteintäkterna med 23 miljarder kronor 2015 och ytterligare 15 miljarder kronor 2016.
– I förhållande till 2014 års ekonomiska vårproposition har prognosen för de totala skatteintäkterna reviderats ned för 2013 och 2014. Prognosen för 2015–2018 har reviderats upp med mellan 15 och 41 miljarder kronor per år. Att jämföra nuvarande prognos med prognosen i vårpropositionen kompliceras av att nationalräkenskaperna nu redovisas enligt regelverket ENS2010, vilket föranlett vissa förändringar i redovisningen av statens budget.
– Regeringen föreslår att det införs en ny ersättning för höga sjuklönekostnader.

I detta avsnitt redovisas prognosen för den offentliga sektorns skatteintäkter och för inkomsterna i statens budget. En jämförelse görs av nuvarande prognos med prognosen i 2014 års ekonomiska vårproposition samt en uppföljning av inkomsterna i statens budget för 2013 och 2014. Sist i avsnittet redogörs för den lagstiftning som ligger till grund för beräkningen av statens övriga inkomster.

7.1 Offentliga sektorns skatteintäkter

Sverige befinner sig i en gradvis konjunkturåterhämtning. Under 2014 väntas den ekonomiska aktiviteten i omvärlden stiga, även om geopolitiska spänningar påverkar riskbilden, och efterfrågan på svenska varor och tjänster ökar. Tillförsikten hos svenska företag och hushåll väntas också stiga, vilket ger ökade investeringar och en ökad hushållskonsumtion. Detta gör att skatteintäkterna totalt väntas öka med 2,8 procent under 2014, vilket är i linje med genomsnittet för de senaste tio åren (se diagram 7.1)

Diagram 7.1 Totala skatteintäkter 2000–2018

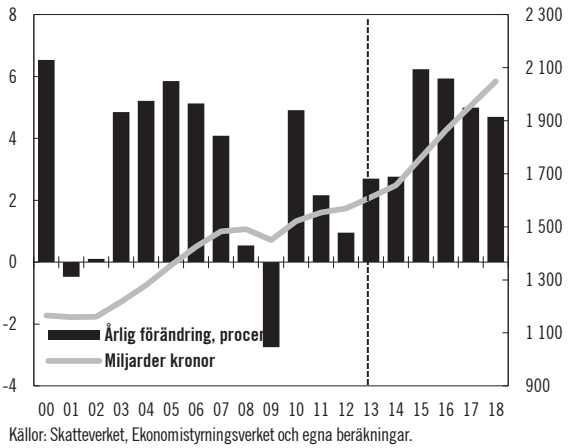

Källor: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

För prognosåren 2015–2018 finns goda förutsättningar för en något högre BNP-tillväxt, då den internationella efterfrågan väntas ta fart och investeringsbehovet stiger hos svenska företag. Dessutom bidrar en förväntat god utveckling av de disponibla inkomsterna och ett i utgångsläget högt sparande hos hushållen till att hushållens konsumtion ökar. BNP-tillväxten väntas dessutom medföra att sysselsättningen stiger. Sammantaget innebär detta att skatteintäkterna beräknas öka med i genomsnitt 5,5 procent per år 2015–2018. Samtliga skattebaser (skatt på arbete, kapital och konsumtion) väntas bidra till den förhållandevis starka ökningen.

Tabell 7.1 Bruttoeffekter av ändrade skatte- och avgiftsregler 2013–2018

Miljarder kronor i förhållande till föregående år

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Skatt på arbete	1	-14	19	13	0	0
Skatt på kapital	-13	0	0	0	0	0
Skatt på konsumtion	3	1	5	2	0	0
Övriga skatter	0	0	0	0	0	0
Totala skatteintäkter	**-9**	**-13**	**24**	**15**	**0**	**0**

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.
Källa: Egna beräkningar.

I tabell 7.1 finns en sammanställning av de beräknade effekterna av regeländringar på skatteområdet mellan 2013 och 2018. Tabellen visar både tidigare genomförda och i denna proposition föreslagna regeländringar. Beloppen är periodiserade bruttoeffekter, dvs. de anger storleken på den initiala skatteändringen. I avsnitt 6 finns en utförlig beskrivning av hur de offentligfinansiella effekterna redovisas.

De lagförslag som regeringen lämnar i denna proposition beräknas sammantaget medföra att skatteintäkterna brutto ökar med 23 miljarder kronor 2015 och med ytterligare 15 miljarder kronor 2016. När det gäller skatt på arbete rör det sig bl.a. om slopad nedsättning av socialavgifter för unga, begränsning av uppräkningen av den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt, sänkt avdragsrätt för privat pensionssparande och avtrappning av jobbskatteavdraget. Beträffande skatt på konsumtion föreslår regeringen bl.a. höjd skatt på alkohol och tobak, ändringar i fordonsbeskattningen för lätta fordon, höjd kärnkraftsskatt samt vissa höjningar av energi- och koldioxidskatten.

I tabell 7.11 finns en mer detaljerad uppställning av bruttoeffekterna av regel-ändringarna på skatteområdet 2010–2018.

Regeringens förslag: Den beräkning av inkomsterna på statens budget för 2015 som sammanställts i bilaga 1 avsnitt 2 godkänns.

Den preliminära beräkningen av inkomsterna i statens budget för 2016–2018 enligt tabell 7.3 godkänns som riktlinje för regeringens budgetarbete.

I förhållande till bedömningen i 2014 års ekonomiska vårproposition har prognosen för de totala skatteintäkterna för 2013 och 2014 reviderats ned med 3 respektive 10 miljarder kronor. Prognosen för 2015–2018 har däremot reviderats upp i förhållande till vårpropositionen med mellan 15 och 41 miljarder kronor per år (se tabell 7.2). I avsnitt 7.3.1 ges en utförlig beskrivning av orsakerna bakom revideringarna.

Att jämföra nuvarande prognos med prognosen i vårpropositionen kompliceras av att nationalräkenskaperna (NR) nu redovisas enligt nytt regelverk (se fördjupningsrutan ENS 2010 – effekter på de offentliga finanserna). För att de totala skatteintäkterna som andel av BNP i löpande pris, den s.k. skattekvoten, även i fortsättningen ska vara densamma i NR som i redovisningen på statens budget har vissa ändringar gjorts. Det handlar bl.a. om att nedsättningar flyttats och nu redovisas under inkomsttyp 8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto. Denna förändring höjer intäkterna från skatt på arbete och de totala skatteintäkterna med mellan 7 och 12 miljarder kronor per år. Fördelningen av statens inkomster på olika inkomsttitlar för 2014 har godkänts av riksdagen och kan inte ändras i efterhand. I detta avsnitt redovisas emellertid uppgifter för samtliga år enligt det nya regelverket för att underlätta jämförbarheten mellan åren.

Tabell 7.2 Totala skatteintäkter 2013–2018 jämfört med prognosen i 2014 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Skatt på arbete	5	1	23	40	45	48
Skatt på kapital	-3	-6	-9	-10	-9	-6
Skatt på konsumtion	-3	-3	2	1	0	0
Övriga skatter	-1	-1	-1	-1	-1	-1
Totala skatteintäkter	**-3**	**-10**	**15**	**30**	**35**	**41**

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.
Källor: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Tabell 7.3 Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget 2010–2018

Miljarder kronor

Inkomstår		Utfall 2010	Utfall 2011	Utfall 2012	Prognos 2013	2014	2015	2016	2017	2018
	Skatt på arbete	**879,7**	**913,0**	**945,1**	**975,1**	**998,6**	**1 066,1**	**1 136,8**	**1 194,9**	**1 247,6**
1100	*Direkta skatter*	*474,7*	*487,3*	*505,1*	*524,4*	*532,2*	*566,0*	*601,3*	*634,4*	*662,6*
	Kommunal inkomstskatt	522,9	538,2	560,8	584,4	606,0	634,0	669,0	704,4	736,5
	Statlig inkomstskatt	42,5	44,6	44,2	45,1	47,5	53,2	57,1	59,4	60,5
	Jobbskatteavdrag	-76,8	-80,4	-83,6	-86,2	-100,9	-101,7	-104,8	-108,8	-113,0
	Hus-avdrag	-13,7	-15,0	-15,9	-17,8	-19,2	-18,5	-19,0	-19,6	-20,3
	Övrigt	-0,1	-0,1	-0,4	-1,2	-1,2	-1,0	-1,0	-1,0	-1,1
1200	*Indirekta skatter*	*405,0*	*425,7*	*440,0*	*450,7*	*466,4*	*500,1*	*535,5*	*560,5*	*585,0*
	Arbetsgivaravgifter	403,9	426,6	442,4	454,0	471,5	492,3	515,3	539,6	563,1
	Egenavgifter	12,4	12,5	11,8	12,3	13,0	13,7	14,5	15,3	16,1
	Särskild löneskatt	33,1	36,2	37,4	37,7	39,1	42,6	44,5	46,5	48,5
	Nedsättningar	-19,0	-21,6	-22,5	-23,0	-25,7	-15,4	-4,1	-4,3	-4,4
	Skatt på tjänstegruppliv	1,1	1,0	0,9	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
	Avgifter till premiepensionssystemet	-26,4	-28,9	-30,0	-31,0	-32,2	-33,8	-35,4	-37,2	-38,9
1300	**Skatt på kapital**	**191,5**	**183,5**	**167,8**	**166,0**	**179,4**	**189,6**	**202,0**	**216,1**	**233,9**
	Skatt på kapital, hushåll	34,5	28,8	27,7	31,5	37,2	41,2	43,5	43,0	41,5
	Skatt på företagsvinster	106,6	102,8	89,5	84,1	88,0	94,1	102,4	108,6	117,8
	Avkastningsskatt	11,9	11,9	10,1	6,5	10,0	9,1	10,0	16,9	25,2
	Fastighetsskatt och fastighetsavgift	26,4	27,5	28,7	30,8	31,0	31,5	31,9	32,5	33,8
	Stämpelskatt	9,0	8,0	8,0	8,9	9,1	9,3	9,6	10,0	10,4
	Kupongskatt m.m.	3,1	4,6	3,8	4,1	4,0	4,4	4,6	4,9	5,2
1400	**Skatt på konsumtion och insatsvaror**	**449,4**	**455,0**	**452,5**	**460,3**	**473,1**	**500,5**	**521,5**	**542,1**	**563,4**
	Mervärdesskatt	324,5	332,5	330,6	338,7	352,9	370,6	388,4	406,9	425,3
	Skatt på tobak	10,6	11,3	11,8	11,1	11,0	11,4	11,4	11,5	11,7
	Skatt på etylalkohol	4,3	4,3	4,3	4,0	4,1	4,0	3,9	3,9	3,9
	Skatt på vin m.m.	4,6	4,7	4,8	4,9	5,3	5,6	5,7	5,8	5,9
	Skatt på öl	3,2	3,2	3,2	3,3	3,6	3,9	4,0	4,0	4,1
	Energiskatt	41,2	40,6	40,1	40,9	39,1	42,1	42,7	43,2	44,2
	Koldioxidskatt	27,3	25,4	25,2	24,0	22,6	25,1	25,8	26,0	26,5
	Övriga skatter på energi och miljö	4,7	4,5	4,5	4,4	5,1	5,7	6,1	6,1	6,2
	Skatt på vägtrafik	16,4	15,7	15,6	16,5	16,9	19,0	20,0	20,7	21,2
	Övriga skatter	7,0	7,3	7,1	7,2	6,9	7,0	7,1	7,2	7,2
1500	Skatt på import	5,7	5,7	5,3	5,2	5,6	6,0	6,4	6,8	7,2
1600	**Restförda och övriga skatter**	**1,1**	**2,9**	**4,0**	**10,4**	**5,2**	**3,4**	**3,6**	**3,8**	**3,9**
	Restförda skatter	-5,7	-6,3	-6,3	-6,6	-6,6	-6,6	-6,6	-6,6	-6,6
	Övriga skatter	6,8	9,3	10,3	17,0	11,8	10,0	10,3	10,4	10,5
	Totala skatteintäkter	**1 521,7**	**1 554,5**	**1 569,4**	**1 611,7**	**1 656,2**	**1 759,5**	**1 863,9**	**1 956,9**	**2 048,9**
1700	Avgående poster, EU-medel	-5,7	-5,7	-5,3	-5,2	-5,6	-6,0	-6,4	-6,8	-7,2
	Offentliga sektorns skatteintäkter	**1 516,0**	**1 548,8**	**1 564,1**	**1 606,5**	**1 650,6**	**1 753,6**	**1 857,5**	**1 950,1**	**2 041,7**
1800	**Avgående poster till andra sektorer**	**-720,4**	**-747,9**	**-777,8**	**-807,9**	**-836,9**	**-874,2**	**-920,2**	**-967,7**	**-1 012,3**
	varav kommunala skatteintäkter	-537,0	-552,7	-576,2	-599,9	-621,6	-649,9	-685,3	-721,1	-754,4
	varav avgifter till ålderspensionssystemet	-183,5	-195,2	-201,6	-208,0	-215,3	-224,3	-234,9	-246,5	-257,9
	Statens skatteintäkter	**795,5**	**801,0**	**786,3**	**798,5**	**813,7**	**879,3**	**937,2**	**982,4**	**1 029,4**

Tabell 7.3 Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget 2010–2018 forts.

Miljarder kronor

Inkomstår		Utfall 2010	Utfall 2011	Utfall 2012	Prognos 2013	2014	2015	2016	2017	2018
	Statens skatteintäkter	**795,5**	**801,0**	**786,3**	**798,5**	**813,7**	**879,3**	**937,2**	**982,4**	**1 029,4**
1900	**Periodiseringar**	**-8,9**	**48,4**	**15,9**	**-12,0**	**-15,7**	**-3,2**	**-1,5**	**-0,4**	**5,2**
	Uppbördsförskjutningar	-9,3	33,5	32,0	19,4	-0,1	4,0	7,5	4,3	10,5
	Betalningsförskjutningar	-1,1	11,5	-16,1	-31,4	-15,6	-7,2	-9,1	-4,8	-5,4
	varav kommuner och landsting	13,3	28,1	-0,2	-12,3	-4,4	3,1	-1,8	0,9	1,7
	varav ålderspensionssystemet	2,9	0,7	0,9	0,3	0,8	-0,1	0,9	1,0	1,0
	varav privat sektor	-16,3	-16,9	-17,2	-20,2	-12,3	-9,3	-7,2	-6,7	-8,1
	varav kyrkosektorn	-1,1	-0,4	0,5	0,7	0,4	-1,0	-1,0	0,0	0,0
	varav EU	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Anstånd	1,6	3,4	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
1000	**Statens skatteinkomster**	**786,7**	**849,4**	**802,160**	**786,6**	**798,1**	**876,2**	**935,7**	**982,0**	**1 034,6**
	Övriga inkomster	**-7,2**	**23,0**	**-14,6**	**4,0**	**-8,1**	**-22,1**	**-24,4**	**-25,1**	**-28,1**
2000	Inkomster av statens verksamhet	41,8	55,3	48,8	48,1	42,7	33,6	33,8	36,1	36,4
3000	Inkomster av försåld egendom	0,2	23,1	0,3	20,8	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
4000	Återbetalning av lån	1,7	1,5	1,3	1,1	1,0	0,9	0,8	0,7	0,6
5000	Kalkylmässiga inkomster	8,9	11,1	9,7	9,9	10,0	10,0	10,7	11,0	11,2
6000	Bidrag m.m. från EU	13,0	12,3	9,8	10,3	12,7	10,3	10,4	11,0	11,5
7000	Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-67,0	-72,3	-76,6	-78,7	-81,3	-83,5	-85,7	-88,8	-91,5
8000	Utgifter som ges som krediteringar på skattekontot	-5,7	-8,0	-8,0	-7,6	-8,2	-8,4	-9,3	-10,1	-11,3
	Inkomster på statens budget	**779,5**	**872,4**	**787,6**	**790,5**	**790,0**	**854,1**	**911,3**	**956,9**	**1 006,5**

Anm.: Samtliga år i denna tabell är redovisade enligt det statsbudgetsystem som kommer gälla för 2015 och framåt.
Källor: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

7.1.1 Skatt på arbete

Skatt på arbete kan delas in i direkta och indirekta skatter. De direkta skatterna består i huvudsak av kommunal och statlig inkomstskatt. Dessutom finns ett antal skattereduktioner som minskar den direkta skatten. De indirekta skatterna på arbete består huvudsakligen av arbetsgivaravgifter och egenavgifter. Intäkterna från skatt på arbete beräknas uppgå till 60 procent av de totala skatteintäkterna 2015.

Intäkterna från skatt på arbete fastställs i den årliga beskattningen av hushållens inkomster, som är klar i november året efter inkomståret. Det innebär att 2013 års intäkter från skatt på arbete ännu inte är fastställda och att endast en prognos för skatteintäkterna finns tillgänglig för detta år.

Tabell 7.4 Skatt på arbete 2012–2018

Miljarder kronor om inte annat anges

	Utfall 2012	Prognos 2013	2014	2015	2016	2017	2018
Aktuell beräkning	945	975	999	1 066	1 137	1 195	1 248
Utveckling (%)	**3,5**	**3,2**	**2,4**	**6,8**	**6,6**	**5,1**	**4,4**
Procent av BNP	**25,6**	**25,8**	**25,6**	**26,0**	**26,4**	**26,5**	**26,5**

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Regeringen föreslår i denna proposition en begräsning av avdragsrätten för privat pensionssparande från dagens nivå på 12 000 kronor till 1 800 kronor per år från år 2015. Dessutom aviseras att avdragsrätten slopas helt fr.o.m. 2016. Sammantaget beräknas detta öka intäkterna från skatt på arbete med ca 3 miljarder kronor 2015 och därefter med knappt 5 miljarder kronor per år.

Regeringen föreslår även sänkt skatt för pensioner genom att det förhöjda grundavdraget för personer som fyllt 65 år förstärks. Detta beräknas minska de kommunala och statliga skatteintäkterna med ca 2 miljarder kronor per år.

Lönesummans tillväxt ökar 2014

Lönesumman, dvs. utbetalda löner, utgör drygt 70 procent av underlaget för skatt på arbete. Det innebär att förändringen av antalet arbetade timmar och timlönen är av stor betydelse för utvecklingen av skatteintäkterna. Resterande del av skatteunderlaget för skatt på arbete består av skattepliktiga transfereringar till hushållen.

År 2013 växte lönesumman med 2,4 procent (se diagram 7.2), vilket var en minskning jämfört med 2012. Lönesumman beräknas öka med 4,0 procent 2014. Därefter fortsätter lönesumman att öka med i genomsnitt 4,5 procent per år under återstoden av prognosperioden.

Diagram 7.2 Arbetade timmar, timlön och lönesumma 2000–2018

Årlig procentuell förändring

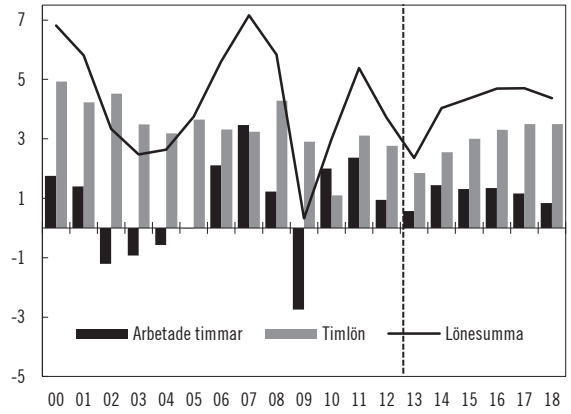

Anm.: Den redovisade timlönen är beräknad enligt NR:s principer.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Lönesummans utveckling beror på både hur antalet arbetade timmar och timlönen utvecklas i ekonomin (se diagram 7.2). År 2014 beräknas antalet arbetade timmar öka med 1,4 procent och timlönen med 2,6 procent. År 2015–2018 beräknas antalet arbetade timmar öka med i genomsnitt 1,2 procent per år och timlönen med 3,3 procent per år.

Relativt stabil utveckling av andelen transfereringar till hushållen

Prognosen för de skattepliktiga transfereringarna till hushållen baseras dels på utvecklingen av antalet pensionärer, sjukskrivna och arbetslösa, dels på löne- och prisutvecklingen, eftersom en del av ersättningarna justeras för denna utveckling.

Diagram 7.3 Transfereringsinkomster som andel av underlaget för skatt på arbete 2000–2018

Procent

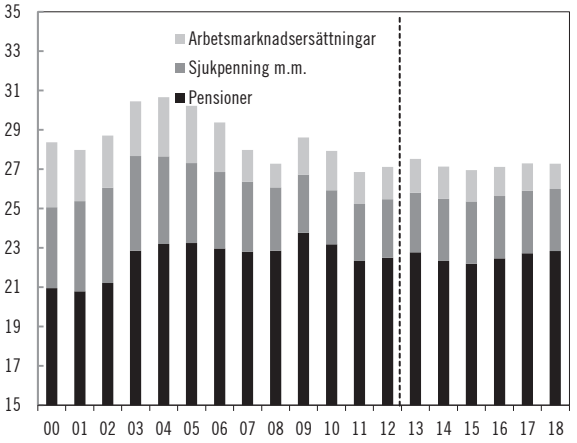

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Andelen av skatteunderlaget som utgörs av transfereringar till hushållen beräknas minska något 2014 (se diagram 7.3). Detta beror dels på att pensionerna minskar i förhållande till lönesumman, dels på att läget på arbetsmarknaden förbättras. År 2015 fortsätter andelen transfereringsinkomster att minska av samma anledningar som 2014. År 2016–2018 förväntas däremot samma andel öka något. Det beror på att pensionerna beräknas växa snabbare i förhållande till lönesumman. Denna utveckling motverkas samtidigt av att de arbetsmarknadsrelaterade ersättningarna fortsätter att minska. Andelen ohälsorelaterade ersättningar beräknas öka något från 2013 till 2014, men är därefter oförändrad under resterande delen av prognosperioden.

Kommunal inkomstskatt

Intäkterna från kommunal inkomstskatt beräknas uppgå till 584 miljarder kronor 2013 (se tabell 7.3), vilket motsvarar drygt 15 procent av BNP. Den kommunala inkomstskatten beräknas årligen öka i takt med att det kommunala skatteunderlaget ökar, men beräknas samtidigt ligga stabilt runt drygt 15 procent av BNP. År 2014 och 2015 beräknas det kommunala skatteunderlaget öka med 3,3 respektive 4,6 procent (se tabell 7.5).

Tabell 7.5 Faktisk och underliggande utveckling av kommunernas skatteunderlag

Årlig procentuell förändring

	Utfall	Prognos					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Faktisk utveckling	4,0	3,7	3,3	4,6	5,5	5,3	4,6
Underliggande utveckling	4,0	3,9	3,7	4,5	5,3	5,3	4,6

Anm.: Den underliggande utvecklingen av skatteunderlaget är utvecklingen justerad för regeländringar.
Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Den underliggande utvecklingen av skatteunderlaget, dvs. utvecklingen justerad för regeländringar, bedöms 2014 och 2015 uppgå till 3,7 respektive 4,5 procent. År 2016–2018 ökar både det faktiska och det underliggande skatteunderlaget med i genomsnitt 5,1 procent per år.

Diagram 7.4 Antal personer som betalar statlig inkomstskatt 2000–2018

Tusentals personer

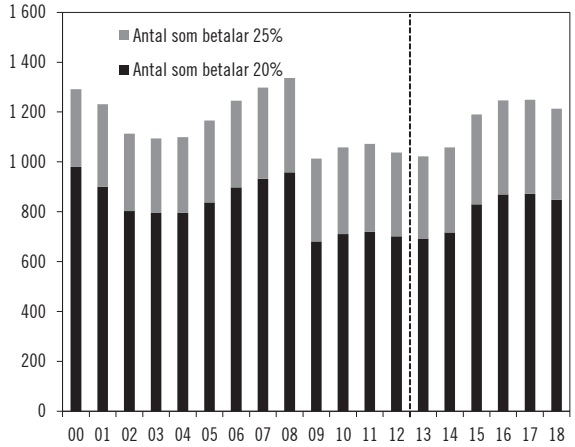

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Statlig inkomstskatt

Intäkterna från den statliga inkomstskatten beräknas uppgå till 45 miljarder kronor 2013. År 2014–2018 beräknas intäkterna öka med i genomsnitt 3 miljarder kronor per år.

Regeringen föreslår en höjning av den statliga inkomstskatten genom att uppräkningen av den nedre skiktgränsen 2015 sker med förändringen i konsumentprisindex istället för med förändringen i konsumentprisindex plus två procentenheter. Regeländringen leder till att intäkterna från statlig inkomstskatt ökar med 2 miljarder kronor per år fr.o.m. 2015.

Antalet personer som betalar statlig inkomstskatt minskade något 2013 till följd av att timlönen i ekonomin ökade svagare än det jämförelsetal med vilket skiktgränserna för statlig inkomstskatt skrevs upp (se diagram 7.4). Utvecklingen av antalet personer som betalar statlig skatt bestäms av timlöneutvecklingen i förhållande till jämförelsetalet, ålderssammansättningen och inkomstfördelningen. År 2014-2017 bedöms antalet personer som betalar statlig skatt öka, för att därefter minska 2018.

Antalet personer som betalar statlig inkomstskatt beräknas öka med ca 71 000 personer till följd av regeringens förslag till ändring av uppräkningen av den nedre skiktgränsen.

Skattereduktioner och allmän pensionsavgift

Skattereduktionerna uppgår till sammanlagt 206–260 miljarder kronor 2013–2018 (se tabell 7.6).

Regeringen föreslår att jobbskatteavdraget ska trappas av för personer som har inkomster som överstiger 13,48 prisbasbelopp fr.o.m. 2015. Regeländringen bedöms minska skattereduktionerna med 2–3 miljarder kronor per år 2015-2018. Totalt bedöms jobbskatteavdraget öka från 86 miljarder kronor 2013 till 113 miljarder kronor 2018.

Regeringen föreslår även att skattereduktion för läxhjälp (inom ramen för RUT-tjänster) ska slopas 2015, vilket bedöms minska skattereduktionerna med 50 miljoner kronor per år. Regeringen aviserar vidare att taket för avdrag för RUT-tjänster fr.o.m. 2016 ska halveras till 25 000 kronor för personer som inte har fyllt 65 år. Detta bedöms minska skattereduktionerna med drygt 70 miljoner kronor per år. Den sammanlagda skattereduktionen för husavdraget (ROT- och RUT-tjänster) beräknas öka från ca 18 miljarder kronor 2013 till ca 20 miljarder kronor 2018. Ökningen beror på att efterfrågan på ROT- och RUT-tjänster, trots förslagen ovan, bedöms öka under hela prognosperioden.

Därutöver aviserar regeringen ett förslag om att slopa skattereduktionen för gåvor till ideell verksamhet fr.o.m. 2016. Det beräknas minska skattereduktionerna med drygt 0,2 miljarder kronor per år.

Tabell 7.6 Skattereduktioner 2012–2018

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Allmän pensionsavgift	-98	-102	-106	-110	-115	-121	-126
Fastighetsavgift	0	0	0	0	0	0	0
Sjöinkomst	0	0	0	0	0	0	0
Jobbskatteavdrag	-84	-86	-101	-102	-105	-109	-113
Husavdrag	-16	-18	-19	-19	-19	-20	-20
Gåvor till ideell verksamhet	0	0	0	0	-	-	-
Summa	**-197**	**-206**	**-226**	**-230**	**-239**	**-249**	**-260**

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid. Beloppen för Fastighetsavgift, Sjöinkomst och Gåvor till ideell verksamhet uppgår till mindre än 0,5 miljarder kronor. Skattereduktion för Gåvor till ideell verksamhet infördes 2012.
Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Arbetsgivaravgifter och egenavgifter

Intäkterna från indirekta skatter på arbete bedöms ha uppgått till 451 miljarder kronor 2013. Arbetsgivar- och egenavgifter utgör den huvudsakliga delen av intäkterna. Av störst betydelse för intäkterna från arbetsgivar- och egenavgifterna är utvecklingen på arbetsmarknaden. Intäkterna från de indirekta skatterna förväntas öka varje enskilt år under prognosperioden och uppgå till 585 miljarder kronor 2018 (se tabell 7.3).

Regeringen föreslår att nedsättningen av socialavgifterna för personer som inte har fyllt 26 år slopas. År 2015 halveras nedsättningen, för att därefter upphöra helt vid utgången av 2015. Nedsättningen beräknas 2014 uppgå till knappt 22 miljarder kronor.

Regeringen föreslår även att särskild löneskatt på 5,6 procent införs för äldre fr.o.m. 2015. Förslaget beräknas öka skatteintäkterna med knappt 2 miljarder kronor år 2015.

Intäkterna från skatt på hushållens kapitalinkomster ökar

Hushållens kapitalinkomster fastställs i den årliga beskattningen av hushållens inkomster, som är klar i november året efter inkomståret. Det innebär att 2013 års kapitalinkomster ännu inte är fastställda, och att endast en prognos för skatteintäkterna finns tillgänglig för 2013. Underlaget för hushållens skatt på kapital är nettot av kapitalinkomsterna och kapitalutgifterna. Den största delen kommer från realiserade kapitalvinster.

År 2013 bedöms de taxerade kapitalvinsterna uppgå till 126 miljarder kronor (se diagram 7.5), vilket motsvarar drygt 3 procent av BNP. Det är betydligt högre än 2012, då de uppgick till ca 103 miljarder kronor. De högre vinsterna kan förklaras både av uppgången på börsen och av prisuppgången på bostäder under 2013. Kapitalvinsterna antas fortsätta uppgå till den genomsnittliga historiska nivån på drygt 3 procent av BNP under hela prognosperioden.

Diagram 7.5 Kapitalvinster, aktieprisindex och fastighetspriser 1988–2018

Miljarder kronor *Index 2000 = 100*

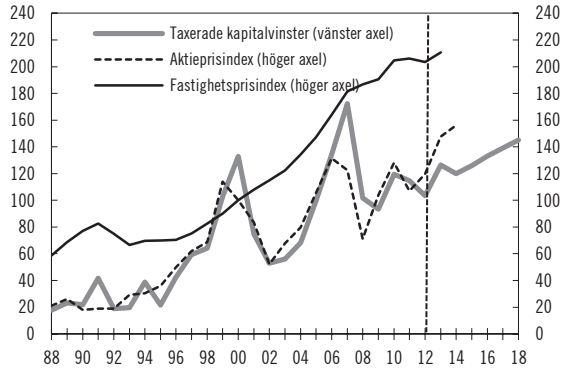

Källor: Skatteverket, Statistiska centralbyrån, Affärsvärlden och egna beräkningar.

Hushållens ränteinkomster minskade kraftigt 2013. De lägre inkomsterna kan förklaras av att de korta räntorna i genomsnitt låg på en lägre nivå 2013 än 2012 och att hushållen minskat sitt sparande i räntebärande tillgångar. Det lägre ränteläget gav även lägre ränteutgifter. Sammantaget bedöms förändringen bidra negativt till utvecklingen av skatteintäkterna 2013. År 2014-2017 bedöms räntenettot bidra positivt till utvecklingen av skatteintäkterna. I takt med gradvis stigande räntor bedöms dock räntenettot i stället bidra negativt till förändringen av skatteintäkterna 2018.

Sammanlagt uppgår intäkterna från hushållens skatt på kapital till 37 miljarder kronor 2014. Intäkterna uppgår till 41–43 miljarder kronor per år 2015–2018.

Intäkterna från skatt på företagsvinster ökar från 2014

Intäkterna från skatt på företagsvinster uppgick 2012 till ca 89 miljarder kronor. Det är 13 miljar-

der kronor, eller 13 procent, lägre än 2011. År 2013 växte produktionen inom näringslivet i en måttlig takt, samtidigt som resursutnyttjandet var lågt. Lönsamhetsutvecklingen för företagen bedöms därför ha varit svag under 2013. I kombination med att bolagsskattesatsen sänktes fr.o.m. 2013 beräknas detta ha lett till att intäkterna från skatt på företagsvinster minskade till 84 miljarder kronor 2013.

Diagram 7.6 Skatt på företagsvinster 1990–2018

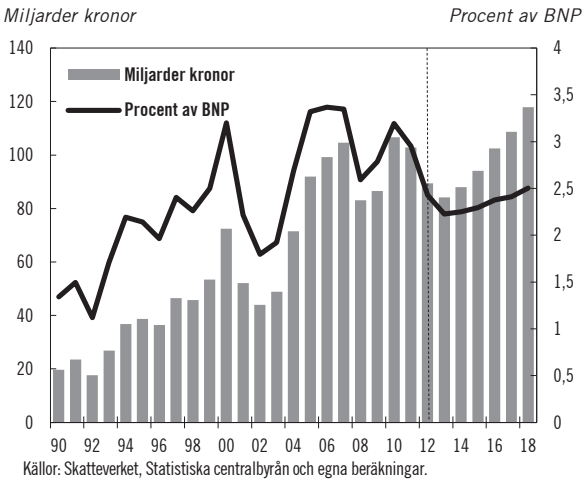

Källor: Skatteverket, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

År 2014 bedöms tillväxttakten för näringslivets produktion öka och företagens resursutnyttjande och driftöverskott stiga. Denna utveckling tilltar sedan 2015–2018. Detta medför att intäkterna från skatt på företagsvinster ökar 2014-2018. Intäktsökningen bedöms bli som starkast 2016. År 2018 förväntas intäkterna från skatt på företagsvinster uppgå till 118 miljarder kronor. Som andel av BNP ökar intäkterna fram t.o.m. 2018. Detta är en utveckling i linje med tidigare konjunkturuppgångar (se diagram 7.6).

Avkastningsskatten ger avsevärt högre intäkter under slutet av prognosperioden

Intäkterna från avkastningsskatten, som tas ut på sparande i pensions- och kapitalförsäkringar, beräknas öka 2014, efter att ha minskat med 36 procent mellan 2012 och 2013 till 6,5 miljarder kronor. Intäkterna från avkastningsskatten påverkas i hög grad av hur statslåneräntan utvecklas. Det kraftiga intäktsbortfallet 2013 förklaras framför allt av nedgången i nivån på statslåneräntan under 2012.

De årliga intäkterna från avkastningsskatten bedöms öka från 10 miljarder kronor 2014 till omkring 25 miljarder kronor 2018 (se tabell 7.3).

Oförändrad syn på intäkter från fastighetsbeskattning

Intäkterna från fastighetsskatten och den kommunala fastighetsavgiften beräknas uppgå till 31 miljarder kronor 2014, vilket är en marginell ökning jämfört med 2013.

Tabell 7.7 Fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift 2012–2018

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Småhus	13,4	13,9	13,9	14,2	14,5	15,0	16,0
varav kommunal avgift	12,9	13,3	13,4	13,7	14,0	14,4	15,5
Hyreshus, bostadslägenheter	3,1	2,7	2,7	2,8	2,8	2,9	2,9
varav kommunal avgift	3,0	2,6	2,6	2,7	2,7	2,8	2,8
Hyreshus, lokaler	6,9	6,9	7,0	7,2	7,3	7,4	7,5
Industrier	1,6	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,9
Vattenkraft	3,7	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
Summa	**28,7**	**30,8**	**31,0**	**31,5**	**31,9**	**32,5**	**33,8**
Procent av BNP	**0,78**	**0,82**	**0,79**	**0,77**	**0,74**	**0,72**	**0,72**

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.
Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

År 2015–2018 beräknas intäkterna från fastighetsskatten och den kommunala fastighetsavgiften öka stegvis för att 2018 uppgå till nästan 34 miljarder kronor. Det är framför allt intäkterna från den kommunala fastighetsavgiften på småhus som bidrar till ökningen. Intäktsökningen från statlig fastighetsskatt är mer blygsam. Som andel av BNP minskar intäkterna från fastighetsbeskattningen något 2014–2018 (se tabell 7.7).

7.1.2 Skatt på konsumtion och insatsvaror

Skatt på konsumtion och insatsvaror består av mervärdesskatt och punktskatter. År 2014 beräknas intäkterna från skatt på konsumtion och insatsvaror uppgå till 473 miljarder kronor (se tabell 7.8). Det utgör knappt 30 procent av offentliga sektorns totala skatteintäkter och drygt 12 procent av BNP i löpande priser.

Tabell 7.8 Skatt på konsumtion och insatsvaror 2012–2018

Miljarder kronor och årlig procentuell förändring

	Utfall	Prognos					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Skatt på konsumtion och insatsvaror	453	460	473	500	521	542	563
Utvecklingstakt (%)	-0,5	1,7	2,8	5,8	4,2	4,0	3,9
Procent av BNP	12,3	12,2	12,1	12,2	12,1	12,0	12,0
Mervärdesskatt	331	339	353	371	388	407	425
Utvecklingstakt (%)	-0,5	2,4	4,2	5,0	4,8	4,8	4,5
Punktskatter	122	122	120	130	133	135	138
Utvecklingstakt (%)	-0,5	-0,3	-1,2	8,0	2,6	1,6	2,1

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.
Källor: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Intäkterna från mervärdesskatten ökar

Intäkterna från mervärdesskatt kommer till stor del från hushållens konsumtion. Eftersom mervärdesskatten är differentierad mellan olika varu- och tjänstegrupper påverkas intäkterna också av konsumtionens sammansättning (se diagram 7.7).

Skattebasen för mervärdesskatten består också av investeringar och förbrukning i verksamheter som saknar skatteplikt, och som därmed inte kan dra av ingående mervärdesskatt. Av de totala mervärdesskatteintäkterna kommer ca 80 procent från den privata sektorn.

Diagram 7.7 Hushållens konsumtion och underliggande intäkter från mervärdesskatt 2000–2018

Årlig procentuell förändring, löpande priser

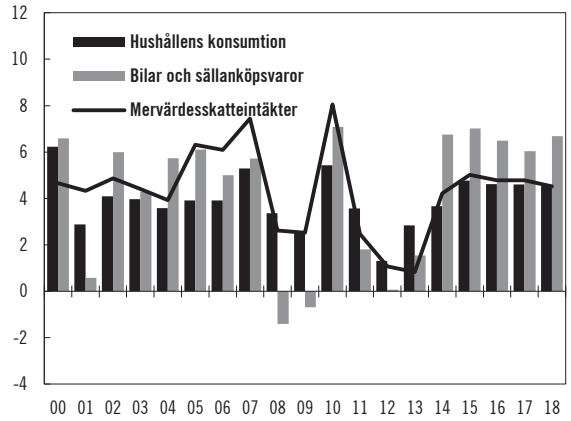

Källor: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Under det första halvåret 2014 har hushållens konsumtion utvecklats förhållandevis starkt. Konsumtionen väntas fortsätta växa i god takt även under andra halvåret och bidra till att intäkterna från mervärdesskatten stiger. Däremot väntas den utdragna konjunkturåterhämtningen i både Sverige och omvärlden medföra att företagen till viss del senarelägger sina maskininvesteringar. Sammantaget väntas intäkterna från mervärdesskatten öka med 4,2 procent 2014, vilket är i linje med genomsnittet för de senaste tio åren.

År 2015–2018 väntas hushållens konsumtion i löpande priser växa allt starkare till följd av en stigande disponibel inkomst, ett i utgångsläget högt sparande och en allt starkare arbetsmarknad. Dessutom väntas efterfrågan från omvärlden stiga och medföra att svenska företag behöver investera. De regeländringar som regeringen föreslår i denna proposition ökar intäkterna från mervärdesskatt med 0,1 miljard kronor per år. Sammantaget gör detta att intäkterna från mervärdesskatten väntas öka med ca 5 procent per år.

Kraftig ökning av intäkterna från punktskatter

Punktskatterna skiljer sig från mervärdesskatten genom att de oftast är baserade på konsumerad kvantitet i stället för på marknadspriset. I likhet med vad som gäller för övriga skatter är det på kort sikt konjunkturen som, bortsett från regeländringar, mest påverkar utvecklingen av punktskatteintäkterna.

Intäkterna från punktskatter bedöms minska något 2014 och det är främst intäkterna från energi- och koldioxidskatt som väntas minska. Det beror både på att den milda vintern medförde lägre elförbrukning och på att den utdragna konjunkturåterhämtningen inneburit en lägre användning av olika energislag inom industrin och transportsektorn.

År 2015–2018 väntas en förhållandevis kraftig ökning av intäkterna från punktskatterna. Det beror både på en väntad ökning av användningen av olika energislag och på tidigare beslut om höjda energi- och koldioxidskattesatser. I denna proposition föreslår regeringen dessutom ett flertal förändringar på punktskatteområdet som sammantaget höjer intäkterna från punktskatterna med runt 5 miljarder kronor per år. Det rör sig bl.a. om ändringar i fordonsbeskattningen för lätta fordon, minskad skattebefrielse för vissa biodrivmedel, höjd kärnkraftsskatt, höjd energiskatt på diesel, höjd koldioxidskatt för uppvärmningsbränslen inom vissa sektorer, införande av skatt på handelsgödsel samt höjd skatt på alkohol och tobak.

7.1.3 Skattekvoten

Skattekvoten visar förhållandet mellan de totala skatteintäkterna och BNP. Skattekvoten påverkas normalt främst av regelförändringar i skattesystemet.

Tabell 7.9 Skattekvot 2012–2018

Procent av BNP

	Utfall	Prognos					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Skattekvot	**42,6**	**42,7**	**42,4**	**42,9**	**43,3**	**43,4**	**43,5**
Varav							
Skatt på arbete	25,6	25,8	25,6	26,0	26,4	26,5	26,5
Skatt på kapital	4,6	4,4	4,6	4,6	4,7	4,8	5,0
Skatt på konsumtion	12,3	12,2	12,1	12,2	12,1	12,0	12,0
Övriga skatter	0,1	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Källor: Statistiska centralbyrån, Skatteverket och egna beräkningar.

Förändringarna av skattekvoten är förhållandevis små under prognosperioden. Störst förändring sker mellan 2013 och 2014, då skattekvoten minskar och mellan 2014 och 2015, då den i stället ökar. Minskningen mellan 2013 och 2014 beror framför allt på införandet av det femte steget av jobbskatteavdraget, medan ökningen mellan 2014 och 2015 framför allt förklaras av den slopade nedsättningen av socialavgifter för unga som föreslås i denna proposition. Mellan 2015 och 2018 bedöms den totala skattekvoten öka från 42,9 till 43,5 procent av BNP (se tabell 7.9). Bolagsvinsterna bedöms växa i en snabbare takt än BNP, vilket bidrar till att kvoten avseende skatt på kapital ökar 2014–2018.

7.2 Inkomster i statens budget

7.2.1 Skatteinkomster

I budgetpropositionen tillämpas en periodiserad redovisning av den offentliga sektorns skatteintäkter. Det innebär att skatterna redovisas under det inkomstår då den skattepliktiga händelsen ägde rum.

Inkomsterna i statens budget ska enligt budgetlagen (2011:203) redovisas kassamässigt, dvs. när de faktiska in- och utbetalningarna av skatterna sker. Av denna anledning tillämpas även kassamässig redovisning av statens skatter. De kassamässiga skatteinkomsterna består av betalningar som kan avse skatter för olika inkomstår.

Skillnaden mellan skatteintäkter och skatteinkomster utgörs av periodiseringar. Periodiseringarna består i sin tur av uppbörds- och betalningsförskjutningar samt anstånd.

7.2.2 Övriga inkomster

Utfall och prognoser för de inkomster som redovisas under posten Övriga inkomster i statens budget framgår av tabell 7.3. År 2014 beräknas dessa inkomster uppgå till sammanlagt -8,1 miljarder kronor, vilket är 12,1 miljarder kronor lägre än det prognostiserade utfallet för 2013. Minskningen beror dels på att inkomsterna av försåld egendom 2014 beräknas till 15 miljarder kronor, jämfört med ett utfall på 20,8 miljarder kronor 2013, dels på att inkomster från utdelningar på statens aktieinnehav beräknas minska med ca 5 miljarder kronor jämfört med 2013. Prognosen för övriga inkomster 2015–2018 uppgår till mellan -22 och -28 miljarder kronor per år. I tabell 7.10 redogörs för effekten på övriga inkomster av de föreslagna och aviserade reformerna i budgetpropositionen.

Tabell 7.10 Nu föreslagna och aviserade förändringar av övriga inkomster

Miljoner kronor

	2015	2016	2017	2018
Ersättning för höga sjuklönekostnader	-18	-360	-360	-360
Höjda dags- och ordningsböter	0	0	200	200
Tak för bidragskostnad i nystartsjobb	477	685	838	968
Nystartsjobb till följd av extratjänster	0	0	0	-499
Tidigareläggning av medel för EU:s socialfond	210	346	60	0
Finansieringsavgift till arbetslöshetskassorna	284	460	471	481
Tidigareläggning av medel för EU:s regionalfond	60	100	100	0
Likvidering av räntekonto under Riksarkivet	62	0	0	0
Avgifter till Kemikalieinspektionen	10	10	10	10
Summa	1085	1241	1319	800

Ersättning för höga sjuklönekostnader (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4)
Tak för bidragskostnad i nystartsjobb (se utg.omr. 14 avsnitt 4.5),
Tidigareläggning av medel för EU:s socialfond (se utg.omr. 14 avsnitt 4.5),
Tidigareläggning av medel för EU:s regionalfond (se utg.omr. 19 avsnitt 2.7.4),
Likvidering av räntekonto under Riksarkivet (se utg.omr. 17 avsnitt 9.5.1),
Avgifter till Kemikalieinspektionen (se utg.omr. 20 avsnitt 3.9.6).
Ytterligare en reform, Höjd kontrollavgift i samband med skatteförfaranden, redovisas under Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 6.46.1.
Källa: Egna beräkningar.

Inkomster av statens verksamhet

Inkomsttypen Inkomster av statens verksamhet består av utdelningar från statens aktieinnehav, affärsverkens och Riksbankens inlevererade överskott, ränteinkomster samt inkomster från offentligrättsliga avgifter. År 2014 beräknas inkomsterna av detta slag uppgå till 42,7 miljarder kronor (se tabell 7.3)

År 2015–2018 uppgår inkomster av statens verksamhet till mellan 33,6 och 36,4 miljarder kronor. Den lägre nivån beror dels på att det inlevererade överskottet från Riksbanken minskar från 6,8 miljarder kronor 2013 till 0 kronor 2016 och framåt, dels på antaganden om minskade utdelningar från de statliga bolagen. För Riksbanken utgår det ovanligt höga justerade resultatet för 2008 från beräkningsunderlaget framöver, vilket minskar inkomsterna märkbart. Prognosen för inkomsterna från aktieutdelningar (exklusive aktieutdelningar från Svenska Spel AB och Systembolaget AB) uppgår till 13 miljarder kronor 2014.

Inkomster av försåld egendom

Under inkomsttypen Inkomster av försåld egendom redovisas försäljningar av olika slags statlig egendom. Inkomster från försäljningar av aktier i statligt ägda bolag utgör vanligtvis den största delen av dessa inkomster.

För 2014–2018 antas försäljningsinkomsterna beräkningstekniskt uppgå till 15 miljarder kronor per år.

Återbetalning av lån

Under inkomsttypen Återbetalning av lån redovisas bl.a. återbetalning av studiemedel (avser lån upptagna före 1989) och av övriga lån. År 2014 beräknas inkomsterna under denna inkomsttyp uppgå till 1,0 miljarder kronor, varav återbetalningar av studiemedel utgör den största delen.

År 2015-2018 beräknas inkomsterna från studiemedelsavgifter minska eftersom antalet återbetalare blir färre. Studiemedelsavgiften är den årliga återbetalningspliktiga delen (amorteringen) av studiemedel tagna före 1989.

Kalkylmässiga inkomster

Under inkomsttypen Kalkylmässiga inkomster redovisas vissa avskrivningar och amorteringar samt statliga pensionsavgifter, som utgör merparten av inkomsterna.

År 2014 beräknas inkomsterna uppgå till 10 miljarder kronor, varav 9,4 miljarder kronor utgörs av inkomster från statliga pensionsavgifter. År 2015–2018 ökar inkomsterna under inkomsttypen och förväntas 2018 uppgå till 11,2 miljarder kronor. Hela ökningen förklaras i princip av ökade inkomster från statliga pensionsavgifter.

Bidrag m.m. från EU

Under inkomsttypen Bidrag m.m. från EU redovisas bidrag från olika EU-fonder inom EU:s budget. De största enskilda bidragen erhålls från Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska jordbruksfonden. Bidragen är främst kopplade till utgifter på anslag under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, utgiftsområde 19 Regional tillväxt, utgiftsområde 22 Kommunikationer samt utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Inkomsterna för 2014 beräknas sammantaget uppgå till 12,7 miljarder kronor. Under prognosperioden 2015–2018 beräknas inkomsterna variera mellan 10,3 och 11,5 miljarder kronor.

Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet

Inkomsttypen Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet består av två delar, tillkommande inkomster och avräkningar i anslutning till skattesystemet.

Tillkommande inkomster består av inkomster som bruttoredovisas i statens budget. Motsvarande poster avräknas på andra inkomsttitlar eller förekommer med samma belopp på budgetens utgiftssida. Det gäller t.ex. skatter som tillfaller EU, som den mervärdesskattebaserade EU-avgiften och tullmedel. Under tillkommande inkomster redovisas också kommunala utjämningsavgifter enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. De tillkommande inkomsterna uppgår till 9-10 miljarder kronor per år 2014-2018.

Den största delen av avräkningarna utgörs av statliga och kommunala myndigheters kompensation för betald mervärdesskatt. Som avräkningar redovisas dessutom avgiftsintäkter på myndigheters in- och utlåning till Riksgäldskontoret, t.ex. insättningsgarantin och stabilitetsavgifter.

Utgifter som ges som krediteringar på skattekonto

Under inkomsttypen Utgifter som ges som krediteringar på skattekonto redovisas stöd som enligt NR är att likställa med utgifter. Redovisningen syftar till att öka riksdagens möjligheter att granska statens budget. I och med det nya regelverket för NR (se fördjupningsrutan ENS 2010 – effekter på de offentliga finanserna) behöver några inkomsttitlar byta nummer och föras över till denna inkomsttyp.

7.2.3 Ändrad redovisning av inkomsttitlar

I statens budget för 2015 görs vissa förändringar av inkomsttitelstrukturen, bl.a. till följd av det nya regelverket för NR.

Följande inkomsttitlar tillkommer:

8124 *Sjöfartsstöd*
8125 *Nystartsjobb*
8126 *Stöd till yrkesintroduktionsanställning*
8127 *Korttidsarbete*
8128 *Ersättning för höga sjuklönekostnader*
1156 *Övriga skattereduktioner*

Följande inkomsttitlar tas bort:

1281 *Sjöfartsstöd*
1285 *Nystartsjobb*
1286 *Stöd till yrkesintroduktionsanställning*
7111 *Momsbaserad EU-avgift*

Tabell 7.11 Förändring av totala skatteintäkter till följd av regeländringar, bruttoeffekter i förhållande till föregående år

Miljarder kronor

Inkomstår	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Skatt på arbete	**-14,4**	**-7,6**	**0,4**	**1,1**	**-14,1**	**18,6**	**13,0**	**0,0**	**0,0**
Kommunalskatt	*-2,8*	*-7,5*	*1,0*	*1,2*	*0,0*	*0,4*	*1,0*	*0,0*	
Förändrad medelutdebitering	0,7		1,1	2,4	2,5				
Sänkt skatt för pensionärer						-2,0			
Avdragsrätten för privat pensionssparande – sänkt avdrag till 1800kr/år						2,5	1,1		
Ändringar av grundavdrag (regionalt, pensionärer)	-3,5	-7,5		-1,2	-2,5				
Ändrade avdragsregler (lånedatorer, pensionssparande m.m.)			0,3						
Övrigt		0,0	-0,4	-0,1	0,0	-0,1	0,0		
Statlig skatt	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*-0,3*	*2,6*	*0,3*	*0,0*	
Uppräkningen av gränsen för statlig inkomstskatt begränsas						*1,9*			
Avdragsrätten för privat pensionssparande – sänkt avdrag till 1800 kr/år						*0,7*	*0,3*		
Övrigt					-0,3				
Skattereduktioner	*-10,0*	*0,0*	*-0,3*	*0,0*	*-12,0*	*2,4*	*0,3*	*0,0*	
Avtrappning av jobbskatteavdraget						2,4			
Skattereduktion jobbskatteavdrag	-10,0				-12,0				
Övrigt			-0,3			0,0	0,3		
Socialavgifter	*-1,6*	*-0,1*	*-0,3*	*-0,1*	*-1,8*	*13,2*	*11,4*	*0,0*	
Slopad nedsättning av socialavgifterna för unga i två steg						11,4	11,4	0,0	
Särskild löneskatt för äldre						1,8	0,0	0,0	
Övrigt	-1,6	-0,1	-0,3	-0,1	-1,8	-0,1			
Skatt på kapital	**0,9**	**2,1**	**1,6**	**-13,0**	**0,4**	**0,4**	**0,0**	**0,1**	**0,0**
Inkomstskatt, företag	*0,7*	*0,0*	*-0,1*	*-7,2*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	
Sänkt skattesats, begränsning av ränteavdrag				-7,2					
Andelar i handelsbolag, underskottsföretag	0,7								
Övrigt			-0,1		0,0				
Fastighetsskatt	*-0,2*	*1,5*	*0,0*	*-0,6*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	
Småhus: sänkt skattesats, begränsat markvärde, frysning, kommunal avg.	-0,2								
Hyreshus: sänkt skattesats, frysning, övergång till kommunal avg.				-0,6					
Vattenkraft: skattesatsändringar		1,5							
Övriga skatter på kapital	*0,5*	*0,6*	*1,7*	*-5,3*	*0,4*	*0,4*	*0,0*	*0,1*	
Investeraravdrag				-0,1	-0,7				
Investeringsfonder samt investeringssparkonto			1,6	-4,8	0,5	0,5			
Ändrade regler för kapitalförsäkringar			0,2	0,2	0,0	-0,1			
Ändrade uppskovsregler	0,2								
Höjt belopp för uthyrning av privatbostäder		-0,1	0,0	-0,2					
Ändrade 3:12-regler, sänkt expansionsfondsskatt, penninglån	0,2		-0,2	-0,4	0,6	-0,2	0,0	0,1	
Höjd stämpelskatt	0,1	0,7							
Skatt på konsumtion	**-0,2**	**-0,5**	**-4,5**	**3,0**	**1,0**	**5,1**	**2,0**	**0,0**	**0,0**
Mervärdesskatt	*0,0*	*0,0*	*-5,4*	*0,5*	*-0,1*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	
Skatt på energi och miljö	*-0,1*	*0,7*	*0,1*	*2,3*	*0,5*	*2,2*	*1,6*		
Energiskatt	0,1	0,9		1,1	0,5	0,5	0,5		
Koldioxidskatt	0,2	-0,2		-0,1	0,0	1,1	0,7		
Avfallsskatt, naturgrusskatt m.m.						0,0			
Gödselmedelsskatt	-0,4					0,0	0,4		
Skatt på termisk effekt						0,6			
Övrigt			0,1	1,3					
Övriga skatter på konsumtion och insatsvaror	*-0,1*	*-1,2*	*0,8*	*0,2*	*0,7*	*2,8*	*0,5*	*0,0*	
Skatt på vägtrafik, trängselskatt m.m.	-0,1	-1,2		0,2	0,0	1,4	0,5	0,0	
Skatt på tobak			0,8			0,7			
Skatt på alkohol					0,7	0,7			
Restförda och övriga skatter	**0,2**	**-0,7**	**-0,3**	**-0,1**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totala skatteintäkter	**-13,5**	**-6,8**	**-2,9**	**-9,0**	**-12,7**	**24,0**	**15,1**	**0,1**	**0,0**
Totala skatteintäkter, exkl. kommunal utdebitering	**-14,1**	**-6,8**	**-4,0**	**-11,4**	**-15,2**	**24,0**	**15,1**	**0,1**	**0,0**

Källa: Egna beräkningar.

7.3 Jämförelse med prognosen i 2014 års ekonomiska vårproposition och uppföljning av statens budget för 2013 och 2014

I detta avsnitt jämförs prognosen för skatteintäkterna i denna proposition med prognosen i 2014 års ekonomiska vårproposition. Vidare görs en uppföljning av inkomsterna i statens budget för 2013 och 2014. Prognosskillnaderna finns redovisade i tabell 7.13, 7.14 och 7.15. I tabell 7.12 finns de viktigaste ekonomiska antagandena för skatteprognoserna och en jämförelse med prognosen i vårpropositionen.

7.3.1 Jämförelse med prognosen i 2014 års ekonomiska vårproposition

Skatt på arbete

År 2013 har intäkterna från skatt på arbete reviderats upp med ca 5 miljarder kronor jämfört med prognosen i vårpropositionen. För 2014 är prognosen uppreviderad med 1 miljard kronor. Upprevideringarna förklaras av det nya regelverket för NR (se vidare fördjupningsrutan ENS 2010 – effekter på de offentliga finanserna). Om man bortser från effekterna av det nya regelverket för NR har prognosen för skatt på arbete i stället reviderats ned jämfört med prognosen i vårpropositionen. För 2013 kan nedrevideringen till stor del förklaras av att den sammanlagda skattereduktionen för ROT- och RUT-tjänster har reviderats upp av det preliminära taxeringsutfallet för 2013. För 2014 beror nedrevideringen på en lägre lönesummetillväxt än vad som antogs i vårpropositionen. Den sammanlagda skattereduktionen för ROT- och RUT-tjänster har också reviderats upp för detta år och sänker intäkterna från skatt på arbete.

För 2015–2018 har prognosen för intäkterna från skatt på arbete reviderats upp med 23–48 miljarder kronor per år. Om man bortser från det nya regelverket för NR beror revideringen på ett flertal förslag och aviseringar som regeringen lämnar i denna proposition, däribland slopad nedsättning av socialavgifterna för unga och avtrappat jobbskatteavdrag.

Skatt på kapital, hushåll

Till följd av det preliminära taxeringsutfallet för 2013 har hushållens taxerade kapitalvinster reviderats upp jämfört med prognosen i vårpropositionen. Samtidigt har hushållens avdrag för ränteutgifter också reviderats upp, vilket motverkar effekten av de uppreviderade kapitalvinsterna. Sammantaget har skatteintäkterna för 2013 reviderats upp med ca 2 miljarder kronor.

För 2014–2018 är revideringen av intäkterna från skatt på kapital till hushåll relativt begränsad. Prognosen för hushållens taxerade kapitalvinster är oförändrad under hela prognosperioden. Hushållens ränteutgifter har dock reviderats ned mer än deras ränteintäkter, vilket innebär något högre intäkter från skatt på kapital 2015–2018.

Skatt på företagsvinster

Intäkterna från skatt på företagsvinster 2013 har reviderats ned jämfört med prognosen i vårpropositionen. Nedrevideringen har skett till följd av utfall som blivit tillgängliga sedan vårpropositionen. Även för 2014 och framåt har intäkterna från bolagsskatten reviderats ned. Detta beror på en långsammare ekonomisk återhämtning och på att företagens resultatutveckling nu förväntas utvecklas mindre gynnsamt än vad som antogs i vårpropositionen.

Avkastningsskatt

Intäkterna från avkastningsskatten har reviderats ned med betydande belopp 2015 och 2016. Revideringen beror på att prognosen för statslåneräntan, som har en avgörande betydelse för intäkterna från avkastningsskatten, har reviderats ned jämfört med prognosen i vårpropositionen.

Tabell 7.12 Antaganden och förändringar jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition

Årlig procentuell förändring om inget annat anges

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
BNP, marknadspris[1]	0,8	2,5	3,5	4,9	5,1	4,6	4,5
Diff. VÅP14	-1,2	0,1	-0,6	-0,1	0,0	0,2	0,1
Arbetade timmar[2]	0,9	0,6	1,4	1,3	1,3	1,2	0,8
Diff. VÅP14	0,0	0,0	0,1	0,2	0,0	0,1	0,1
Timlön[3]	2,8	1,9	2,6	3,0	3,3	3,5	3,5
Diff. VÅP14	0,0	-0,3	-0,5	0,0	0,1	0,1	0,0
Utbetald lönesumma, skatteunderlag	3,7	2,4	4,0	4,4	4,7	4,7	4,4
Diff. VÅP14	0,0	-0,4	-0,4	0,2	0,1	0,2	0,1
Arbetslöshet[4]	8,0	8,0	7,9	7,3	6,7	6,4	6,1
Diff. VÅP14	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,1	0,2
Arbetsmarknads-politiska program[5]	3,7	3,9	3,8	3,8	3,7	3,7	3,6
Diff. VÅP14	0,0	0,0	-0,1	0,1	0,3	0,3	0,4
Hushållens konsumt-ionsutgifter[1]	1,3	2,8	3,7	4,8	4,6	4,6	4,5
Diff. VÅP14	-1,5	0,2	0,2	-0,3	-0,4	0,0	0,1
Kommunal medelutde-bitering[6]	31,6	31,73	31,86	31,86	31,86	31,86	31,86
Diff. VÅP14	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Statslåneränta[6]	1,5	2,0	1,8	1,7	2,6	3,6	4,3
Diff. VÅP14	0,0	0,0	-0,5	-1,2	-1,0	-0,6	-0,1
KPI juni-juni	1,0	-0,1	0,2	0,7	2,1	2,9	3,2
Diff. VÅP14	0,0	0,0	-0,1	-0,7	-0,4	0,1	0,3
Inkomstbasbelopp[7]	54,6	56,6	56,9	58,1	60,1	63,0	66,1
Diff. VÅP14	0,0	0,0	0,0	-0,4	-0,8	-1,0	-0,9
Prisbasbelopp[7]	44,0	44,5	44,4	44,5	44,8	45,8	47,1
Diff. VÅP14	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,4	-0,5	-0,5
Inkomstindex	149,3	154,8	155,6	158,9	164,3	172,2	180,6
Diff. VÅP14	0,0	0,0	0,0	-0,9	-2,3	-2,9	-2,5
Skiktgräns[8]	401,1	413,2	420,8	421,8	433,2	451,2	473,5
Diff. VÅP14	0,0	0,0	0,0	-8,8	-12,1	-14,4	-14,6
Övre skiktgräns[8]	574,3	591,6	602,6	616,1	632,8	659,1	691,7
Diff. VÅP14	0,0	0,0	0,0	-0,5	-4,8	-7,5	-7,1

[1] Löpande priser, procentuell förändring.
[2] Kalenderkorrigerat, anställda.
[3] Enligt NR:s definition.
[4] Arbetslöshet 15–74 år.
[5] Procent av arbetskraften.
[6] Procent.
[7] Tusentals kronor.
[8] Avser skiktgräns för statlig inkomstskatt. Tusentals kronor.
Källor: Statistiska centralbyrån, Skatteverket och egna beräkningar.

Fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift

Intäkterna från fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift är oförändrade 2014. För 2015-2018 har prognosen reviderats ned marginellt, med 0,1–0,2 miljarder kronor årligen, jämfört med prognosen i vårpropositionen. Nedrevideringen beror på att inkomstbas-beloppet har reviderats ned. Detta minskar intäkterna från den kommunala fastighets-avgiften.

Skatt på konsumtion och insatsvaror

Utfallet för 2013 för intäkter från mervär-desskatt har blivit drygt 3 miljarder kronor lägre än vad som väntades i vårpropositionen. För 2014 har prognosen reviderats upp med 0,4 miljarder kronor jämfört med bedömningen i vårpropositionen, vilket beror på att hushållens konsumtion väntas öka lite starkare. Prognosen för 2015 är endast marginellt nedreviderad sedan vårpropositionen. För 2016–2018 har prognosen för intäkterna från mervärdesskatten reviderats ned med runt 2 miljarder kronor per år, vilket förklaras av att hushållens konsumtion och fö-retagens investeringar i löpande priser har revi-derats ned.

För punktskatteintäkterna har prognosen för 2014 reviderats ned med nästan 4 miljarder kro-nor jämfört med bedömningen i vårpropositionen. Nedrevideringen beror både på att den utdragna återhämtningen av konjunkturläget har lett till en lägre användning av olika energislag inom industrin och transportsektorn samt på att den milda vintern medförde en lägre förbruk-ning av el. Prognosen för punktskatteintäkterna för 2015–2018 har sammantaget reviderats upp med mellan 2 och 3 miljarder kronor per år, trots att användningen av olika energislag inte väntas öka lika kraftigt. Upprevideringen förklaras i stället av de regeländringar som regeringen före-slår i denna proposition och som sammantaget höjer intäkterna från punktskatter med runt 5 miljarder kronor per år.

Tabell 7.13 Aktuell prognos jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition samt statens budget för 2013 och 2014

Miljarder kronor

	Aktuell		Aktuell		Jämförelse med 2014 års ekonomiska vårproposition					
	prognos	Jmf. SB	prognos	Jmf SB	Prognos					
Inkomstår	2013	2013	2014	2014	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Skatt på arbete	**975,1**	**-4,4**	**998,6**	**6,3**	**4,6**	**1,1**	**23,1**	**40,3**	**45,2**	**48,1**
Direkta skatter	*524,4*	*-5,8*	*532,2*	*0,9*	*-1,5*	*-4,5*	*3,0*	*6,5*	*8,2*	*8,7*
Kommunal inkomstskatt	584,4	-0,2	606,0	3,1	1,0	-0,2	1,6	3,5	4,5	5,3
Statlig inkomstskatt	45,1	-2,4	47,5	2,0	-0,1	-0,6	2,1	3,4	4,1	4,1
Jobbskatteavdrag	-86,2	-0,7	-100,9	-1,7	-0,5	-0,4	1,6	2,3	2,5	2,7
Husavdrag	-17,8	-1,7	-19,2	-2,4	-1,3	-2,6	-1,8	-2,1	-2,4	-2,7
Indirekta skatter	*450,7*	*1,4*	*466,4*	*5,5*	*6,1*	*5,6*	*20,0*	*33,8*	*37,0*	*39,4*
Arbetsgivaravgifter	454,0	-3,7	471,5	1,1	-0,3	-1,7	-1,0	-0,8	0,2	0,5
Egenavgifter	12,3	-1,3	13,0	-1,2	-0,5	-0,6	-0,6	-0,6	-0,7	-0,8
Särskild löneskatt	37,7	-2,2	39,1	-1,1	-0,6	-0,8	1,0	1,1	1,2	1,3
Nedsättningar	-23,0	8,4	-25,7	7,0	7,5	8,6	20,7	34,0	36,4	38,5
Skatt på tjänstegruppliv	0,7	0,1	0,7	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Avgifter till premiepensionssystemet	-31,0	0,0	-32,2	-0,1	0,0	0,1	-0,1	0,1	0,0	0,0
Skatt på kapital	**166,0**	**-12,4**	**179,4**	**-6,0**	**-3,0**	**-6,1**	**-8,9**	**-10,2**	**-8,9**	**-6,5**
Skatt på kapital, hushåll	31,5	5,2	37,2	2,8	1,5	-0,6	1,0	2,2	1,9	1,2
Skatt på företagsvinster	84,1	-19,2	88,0	-9,3	-4,3	-6,2	-7,5	-6,4	-5,8	-5,6
Avkastningsskatt	6,5	-0,7	10,0	0,1	-0,2	0,0	-3,0	-6,5	-5,5	-2,8
Fastighetsskatt	30,8	1,1	31,0	0,1	0,0	0,0	-0,1	-0,2	-0,2	-0,1
Stämpelskatt	8,9	1,4	9,1	0,7	0,0	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0
Kupongskatt m.m.	4,1	-0,2	4,0	-0,4	0,0	-0,2	-0,1	-0,3	-0,2	-0,2
Skatt på konsumtion och insatsvaror	**460,3**	**-18,2**	**473,1**	**-5,5**	**-3,2**	**-3,5**	**2,0**	**0,7**	**-0,4**	**-0,1**
Mervärdesskatt	338,7	-10,9	352,9	0,3	-3,2	0,4	-0,3	-2,3	-2,5	-1,9
Skatt på tobak	11,1	-0,5	11,0	-0,6	0,0	0,2	0,7	0,7	0,6	0,6
Skatt på etylalkohol	4,0	-0,2	4,1	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatt på vin m.m.	4,9	0,1	5,3	-0,1	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3	0,3
Skatt på öl	3,3	0,2	3,6	0,0	0,0	-0,1	0,3	0,3	0,3	0,3
Energiskatt	40,9	-1,2	39,1	-2,5	0,0	-2,6	-0,4	-0,3	-0,8	-1,0
Koldioxidskatt	24,0	-2,4	22,6	-1,5	0,0	-1,7	-0,9	-0,4	-0,8	-0,9
Övriga skatter på energi och miljö	4,4	-1,7	5,1	-0,9	0,0	0,4	0,9	1,3	1,2	1,3
Skatt på vägtrafik	16,5	-1,1	16,9	-0,2	0,0	0,0	1,5	1,3	1,4	1,4
Skatt på import	5,2	-0,5	5,6	0,4	0,0	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
Övriga skatter	7,2	0,0	6,9	-0,4	0,0	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,4
Restförda skatter och övriga skatter	**10,4**	**6,4**	**5,2**	**-0,4**	**-1,1**	**-1,2**	**-1,1**	**-1,0**	**-1,0**	**-1,0**
Restförda skatter	-6,6	-0,3	-6,6	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga skatter	17,0	6,7	11,8	0,0	-1,1	-1,2	-1,1	-1,0	-1,0	-1,0
Totala skatteintäkter	**1 611,7**	**-28,6**	**1 656,2**	**-5,5**	**-2,6**	**-9,8**	**15,1**	**29,8**	**35,0**	**40,5**
Avgår EU-medel	-5,2	2,2	-5,6	2,2	-1,7	-2,5	-2,5	-2,5	-2,7	-2,8
Offentliga sektorns skatteintäkter	**1 606,5**	**-26,5**	**1 650,6**	**-3,3**	**-0,9**	**-7,3**	**17,6**	**32,3**	**37,7**	**43,3**
Avgår, kommunala inkomstskatter	-599,9	0,0	-621,6	-3,1	1,0	-0,2	1,5	3,3	4,3	5,2
Avgår, avgifter till ålderspensionssystemet	-208,0	-0,3	-215,3	-1,5	0,7	0,1	0,4	0,4	0,8	1,1
Statens skatteintäkter	**798,5**	**-26,7**	**813,7**	**-7,9**	**-2,5**	**-7,2**	**15,6**	**28,6**	**32,6**	**37,1**

Källor: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Övriga inkomster

Jämfört med bedömningen i vårpropositionen har prognosen för intäkter av övriga inkomster 2014 minskat med 12,9 miljarder kronor (se tabell 7.14). År 2015–2018 minskar inkomsterna med mellan 9 till 21 miljarder kronor. Minskningen förklaras av nedreviderade inkomster av statens verksamhet, en ökad omfattning av avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet och återintroduceringen av inkomsttypen Utgifter som ges som krediteringar på skattekonto som redovisningsgrupp. Denna återintroducering föranleder huvudsakligen en förflyttning av medel från andra inkomsttyper.

Tabell 7.14 Övriga inkomster, aktuell prognos jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor

	2014	2015	2016	2017	2018
2000 Inkomster av statens verksamhet	1,0	-5,0	-1,6	0,1	0,0
3000 Inkomster av försåld egendom	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4000 Återbetalning av lån	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5000 Kalkylmässiga inkomster	-0,4	-0,7	-0,7	-0,8	-0,6
6000 Bidrag m.m. från EU	0,5	-0,1	1,2	0,0	-0,1
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-5,8	-6,8	1,2	-4,6	-5,2
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekonto	-8,2	-8,4	-9,3	-10,1	-11,3
Övriga inkomster	-12,9	-21,0	-9,3	-15,3	-17,3

Källa: Egna beräkningar.

7.3.2 Uppföljning av statens budget för 2013 och 2014

Skatt på arbete

Intäkterna från skatt på arbete bedöms uppgå till 975 miljarder kronor 2013, vilket är 4 miljarder kronor lägre än beräkningen i budgeten för 2013. Intäkterna har reviderats ned till följd av att den makroekonomiska utvecklingen bedöms bli svagare jämfört med de beräkningar som låg till grund för budgeten. Lönesumman ökade med 2,4 procent, i stället för 3,8 procent som antogs i de beräkningar som låg till grund för budgetpropositionen för 2013. Samtidigt är skattereduktionerna högre än i statens budget för 2013, vilket till stor del beror på en högre sammanlagd skattereduktion för ROT- och RUT-tjänster. Det nya regelverket för NR motverkar effekten av nedrevideringen.

År 2014 bedöms intäkterna från skatt på arbete uppgå till 999 miljarder kronor, vilket är 6 miljarder kronor högre än enligt budgeten för 2014. Upprevideringen förklaras av det nya regelverket för NR. Om man bortser från det nya regelverket har intäkterna från skatt på arbete i stället reviderats ned jämfört med budgeten för 2014. Detta förklaras huvudsakligen av att den sammanlagda skattereduktionen för främst ROT-tjänster har reviderats upp med knappt 3 miljarder kronor jämfört med beräkningen i budgetpropositionen för 2014.

Skatt på kapital, hushåll

År 2013 beräknas intäkterna från skatt på hushållens kapitalinkomster uppgå till 32 miljarder kronor. Det är 5 miljarder kronor högre än i statens budget för 2013. Ökningen förklaras av att hushållens kapitalvinster och ränteintäkter bedöms bli högre än vad som beräknades i statens budget för 2013.

Intäkterna från hushållens skatt på kapitalinkomster 2014 bedöms bli knappt 3 miljarder kronor högre än enligt budgeten för 2014. Det beror huvudsakligen på att hushållens ränteintäkter bedöms bli högre än vad som beräknades i statens budget för 2014.

Skatt på företagsvinster

År 2013 bedöms intäkterna från skatt på företagsvinster uppgå till 84 miljarder kronor, vilket är 19 miljarder kronor lägre än vad som beräknades i statens budget för 2013. Den stora avvikelsen förklaras dels av att den ekonomiska återhämtningen har varit långsammare än vad som förväntades i budgeten för 2013. Detta har medfört en lägre produktionstillväxt, och ett lägre resursutnyttjande, än vad som beräknades i budgetpropositionen för 2013. Dessutom visade det definitiva taxeringsutfallet för 2012 på ett sämre utfall för intäkter från skatt på företagsvinster mot vad som beräknades i samma proposition. Detta har föranlett en omvärdering av de framtida skatteintäkterna.

Även 2014 förväntas intäkterna från skatt på företagsvinster bli lägre, än vad som beräknades i budgeten, på grund av lägre ekonomisk tillväxt och svagare taxeringsutfall. Intäkterna från skatt på företagsvinster förväntas nu uppgå till 88 miljarder kronor, vilket är drygt 9 miljarder lägre än vad som beräknades i budgeten för 2014.

Avkastningsskatt

Intäkterna från avkastningsskatten 2013 bedöms uppgå till 6,5 miljarder kronor, vilket är 0,7 miljarder kronor lägre än beräkningen i statens budget för 2013.

För 2014 bedöms intäkterna från avkastningsskatten uppgå till 10 miljarder kronor, vilket är en marginell upprevidering mot bedömningen som gjordes i budgeten för 2014.

Stämpelskatt

Intäkterna från stämpelskatten 2013 blev 1,4 miljarder kronor högre än vad som bedömdes i statens budget för 2013 till följd av att fastighetspriserna ökade mer än förväntat.

Av samma anledning har också intäkterna från stämpelskatt 2014 reviderats upp med 0,7 miljarder i förhållande till budgeten för 2014.

Skatt på konsumtion och insatsvaror

År 2013 blev intäkterna från mervärdesskatten 10,9 miljarder kronor lägre än vad som beräknades i statens budget för 2013. Det beror på att hushållens konsumtion inte ökade i den omfattning som förväntades. För 2014 bedöms intäkterna från mervärdesskatten ligga väl i linje med vad som beräknades i budgeten för 2014.

År 2013 uppgick intäkterna från punktskatter till 122 miljarder kronor, vilket är ca 7 miljarder kronor lägre än vad som beräknades i budgeten för 2013. Avvikelsen beror på att konjunkturläget återhämtade sig långsammare än väntat, vilket medförde en lägre användning av olika energislag. Även för 2014 förklaras avvikelsen, som uppgår till ca 6 miljarder kronor, av att konjunkturläget blev svagare än väntat samt att industrin och transportsektorn använde mindre energi än väntat.

Övriga inkomster

Utfallet för övriga inkomster blev 10,1 miljarder kronor lägre 2013 än vad som beräknades i statens budget för 2013. Det lägre utfallet beror främst på att avräkningarna blev knappt 4 miljarder högre än prognostiserat, och att regeringen dessutom har återinfört inkomsttypen Utgifter som ges som krediteringar på skattekonto, vilket minskar övriga inkomster med knappt 8 miljarder. Detta vägs till viss del upp av att inkomsterna från försäljningar av egendom blev ca 5 miljarder kronor högre än det beräkningstekniska antagandet om 15 miljarder kronor.

Prognosen för inkomsterna 2014 har minskat med ca 20 miljarder kronor jämfört med bedömningen i budgeten för 2014. Minskningen förklaras framför allt av att inkomsterna av statens verksamhet har reviderats ned med 6,4 miljarder kronor. Avräkningarna har ökat i omfattning med ca 6 miljarder kronor. Som nämndes tidigare har regeringen även återinfört inkomsttypen Utgifter som ges som krediteringar på skattekonto, vilket även 2014 minskar övriga inkomster med drygt 8 miljarder kronor jämfört med bedömningen i statens budget för 2014.

Tabell 7.15 Övriga inkomster, aktuell prognos jämfört med statens budget för 2013 och 2014

Miljarder kronor

	Utfall 2013	Prognos SB 2013	Aktuell prognos 2014	Prognos SB 2014
2000 Inkomster av statens verksamhet	48,1	50,5	42,7	49,1
3000 Inkomster av försåld egendom	20,8	15,0	15,0	15,0
4000 Återbetalning av lån	1,1	1,2	1,0	1,1
5000 Kalkylmässiga inkomster	9,9	10,7	10,0	10,3
6000 Bidrag m.m. från EU	10,3	11,6	12,7	12,4
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-78,7	-75,0	-81,3	-75,4
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekontot	-7,6	0,0	-8,2	0,0
Övriga inkomster	**4,0**	**14,1**	**-8,1**	**12,4**

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

7.4 Lagstiftning som ligger till grund för beräkningen av statens övriga inkomster – Ersättning för höga sjuklönekostnader

I avsnitt 6 lämnar regeringen förslag till den skattelagstiftning som påverkar beräkningen av statens inkomster. I detta avsnitt lämnar regeringen förslag till annan lagstiftning som påverkar samma beräkning.

7.4.1 Ärendet och dess beredning

Den förra regeringen meddelade i budgetpropositionen för 2014, utgiftsområde 10, att den avsåg att se över konstruktionen av högkostnadsskyddet mot sjuklönekostnader i syfte att förbättra småföretagens situation. I översynen ingick frågan att pröva möjligheten att differentiera högkostnadsskyddet utifrån företagsstorlek. En arbetsgrupp med tjänstemän från Socialdepartementet, Näringsdepartementet och Finansdepartementet har genomfört en översyn av förmånen vilken har resulterat i Ds 2014:15 Ersättning för höga sjuklönekostnader. Arbetsgruppens författningsförslag finns i *bilaga 13*. Arbetsgruppens promemoria har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 13*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Socialdepartementet (dnr S2014/3552/SF). I denna proposition behandlas arbetsgruppens lagförslag. Arbetsgruppens övriga förslag bereds för närvarande i Regeringskansliet. Som framgår av 2014 års ekonomiska vårproposition (prop. 2013/14:100) är avsikten att förslagen ska träda i kraft den 1 januari 2015.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 3 juli 2014 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 13.* Lagrådets yttrande finns i *bilaga 13*. Regeringen har följt Lagrådets yttrande. Dessutom har det gjorts några redaktionella ändringar.

7.4.2 Bakgrund

Arbetsgivarnas sjuklöneansvar

Sedan 1992 utges vid korta sjukfall sjuklön till de flesta arbetstagare enligt lagen (1991:1047) om sjuklön (SjlL). Från och med den andra t.o.m. den fjortonde dagen av varje sjukperiod (sjuklöneperioden) får arbetstagaren behålla 80 procent av den lön och andra anställningsförmåner som skulle ha utbetalats om han eller hon fullgjort sina arbetsuppgifter. För den första dagen i sjukperioden (karensdagen) betalas ingen ersättning. Arbetstagarens rätt till sjuklön gäller fr.o.m. den första dagen av anställningstiden. Den som är anställd kortare tid än en månad har dock bara rätt till sjuklön om vissa kvalifikationsvillkor är uppfyllda. Uppdragstagare och egenföretagare omfattas inte av sjuklönesystemet. De omfattas i stället av reglerna i socialförsäkringsbalken fr.o.m. den första sjukdagen.

Lagen om sjuklön är tvingande till arbetstagarens förmån. Från vissa av lagens regler får dock avvikelser göras genom kollektivavtal som på arbetstagarsidan slutits eller godkänts av en sådan central arbetstagarorganisation som avses i lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet. Bland annat får den närmare beräkningen av lön och andra anställningsformer göras utifrån bransch- och arbetsanpassade

avtalsbestämmelser. Någon principiell avvikelse från lagens sjuklönenivåer är dock inte avsedd.

Syftet med arbetsgivarnas sjuklöneansvar är att arbetsgivarna ska bära ett ansvar för de anställdas arbetsmiljö och hälsa.

De flesta arbetstagare som blir sjuka tillfrisknar inom en vecka. Av sjuklöneperiodens två veckor är det därför den första veckan som är den mest kostsamma för arbetsgivarna. Drygt tre fjärdedelar av arbetsgivarnas kostnad beräknas kunna hänföras till den första veckan. Arbetsgivarnas sjuklönekostnader uppgick 2013 till ca 14 miljarder kronor vilket motsvarar knappt 0,8 procent av företagens årliga lönekostnader.

Högkostnadsskyddets syfte och utformning

Det befintliga högkostnadsskyddet mot sjuklönekostnader trädde i kraft den 1 juli 2010. I propositionen Trygghetssystem för företagare (prop. 2009/10:120) framgår att syftet med högkostnadsskyddet är att särskilt de små företagen ska våga anställa fler personer. Vidare framfördes då att sjuklöneansvaret utgör ett ekonomiskt risktagande och att små och speciellt nystartade företag är särskilt känsliga för denna risk.

Högkostnadsskyddet omfattar samtliga arbetsgivare på arbetsmarknaden, dvs. både privata och offentliga arbetsgivare inklusive bl.a. kommuner och landsting. Skyddet innebär att en arbetsgivare kan få ersättning av Försäkringskassan för sjuklönekostnader som under ett kalenderår överstiger två och en halv gånger (2,5) den genomsnittliga årliga sjuklönekostnaden för samtliga arbetsgivare. Med kostnad för sjuklön avses även arbetsgivaravgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980) och allmän löneavgift enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift. Ersättningen ska dock inte täcka sjuklönekostnader för medarbetare som har blivit beviljade särskilt högriskskydd.

Administrationen av högkostnadsskyddet

Försäkringskassan administrerar förmånen som kan erhållas efter ansökan. Myndigheten fastställer årligen i maj månad, med hjälp från Statistiska centralbyrån, den genomsnittliga sjuklönekostnaden för samtliga arbetsgivare för föregående år. När den genomsnittliga sjuklönekostnaden är fastställd kan Försäkringskassan besluta om ersättning till den arbetsgivare som har ansökt om det.

Arbetsgivare har möjlighet att ansöka om ersättning i förskott för sjuklönekostnader som kan uppkomma under ett år. För förskottsbetalningar gör Försäkringskassan en slutlig reglering i maj året efter.

På Försäkringskassans hemsida finns ett verktyg som arbetsgivare kan använda för att räkna ut om det är sannolikt att de är berättigade till högkostnadsskyddet.

Förmånen handläggs i dag helt manuellt.

Uppföljning av högkostnadsskyddet

Uppgifter från Försäkringskassan visar att det är de större arbetsgivarna som i störst utsträckning, beloppsmässigt, tar del av förmånen. År 2012 gick 75 procent av det utbetalda beloppet till en handfull arbetsgivare med fler än 250 anställda. Drygt hälften av de arbetsgivare som beviljades högkostnadsskydd 2012 var arbetsgivare med 1-9 anställda. De erhöll dock tillsammans knappt 8 procent av de totalt 56 miljoner kronor som utbetalades för 2012.

Tabell 7.16 Utbetalda ersättningar från högkostnadsskyddet 2012

Storleksgrupp	Ansökningar	Beviljade	Utbetalt belopp	Andel
1–9	237	181 (76%)	4 276 000	7,6%
10–49	203	119 (59%)	5 834 000	10,4%
50–249	46	24 (52%)	3 308 000	5,9%
250+	19	6 (32%)	42 407 000	75,8%
Okänd eller noll	14	7	138 000	0,25%
Summa	**519**	**337**	**55 963 000**	**100%**

Källa: Försäkringskassan.

Som framgår av tabell 7.16 tog Försäkringskassan 2012 emot ca 500 ansökningar om högkostnadsskydd. De beräkningar arbetsgruppen gjorde visar att antalet ersättningsberättigade bör uppgå till ca 8 500. Många arbetsgivare som skulle kunna söka högkostnadsskydd avstår således från att göra det. Närmare uppgifter om vilka arbetsgivare som söker och uppbär ersättning är sekretessbelagda uppgifter.

Sjukfrånvaro bland olika arbetsgivare

Sjukfrånvaron ser olika ut mellan olika sektorer och mellan olika stora arbetsgivare. Offentliga arbetsgivare har i regel högre sjukfrånvaro än privata. Mindre arbetsgivare har generellt sett betydligt lägre sjukfrånvaro än större arbetsgivare. Arbetsgivare med tre anställda har i genomsnitt en sjuklönedag per anställd och år. Arbetsgivare med 25 medarbetare har i genomsnitt två sjuklönedagar per anställd och år medan arbetsgivare med över 400 anställda har dubbelt så många sjuklönedagar, dvs. 4 dagar per anställd och år. Små arbetsgivares lägre sjukfrånvaro har sannolikt flera förklaringar. Under alla omständigheter finns särskilda arbetsmiljöutmaningar hos de mindre arbetsgivarna.

Problem med det befintliga högkostnadsskyddet

Som framgår ovan utgår det befintliga högkostnadsskyddet ifrån den genomsnittliga sjuklönekostnaden för samtliga arbetsgivare. Detta innebär att ingen hänsyn tas till den variation i sjukfrånvaro som råder mellan olika stora arbetsgivare. Små arbetsgivare behöver ha sjuklönekostnader som är flera gånger högre än vad de i genomsnitt har för att komma ifråga för skyddet. Beräkningar visar att de riktigt små arbetsgivarna, för vilka sjuklönekostnadens andel av lönekostnaden uppgår till ca 0,3 procent, behöver ha nära sju gånger så höga sjuklönekostnader som de i genomsnitt har för att komma ifråga för högkostnadsskyddet. De stora arbetsgivarna, som driver upp genomsnittet, behöver däremot bara ha sjuklönekostnader som knappt överstiger två och en halv gånger vad de i genomsnitt har i kostnader. På detta vis missgynnas de små arbetsgivarna av dagens system och skyddet kommer dem inte till del såsom det var tänkt.

Det befintliga högkostnadsskyddet nyttjas som ovan nämnts i mycket låg utsträckning. Flera orsaker kan sannolikt förklara det låga nyttjandet av förmånen. En förklaring kan vara att arbetsgivare avstår från att ansöka om förmånen utifrån bedömningen att de inte tror sig nå upp till de nivåer som krävs för att skyddet ska träda in. En annan förklaring kan vara att många arbetsgivare ännu inte har kännedom om förmånens existens. Ytterligare en förklaring kan vara att förmånen är förknippad med ett betungande ansökningsförfarande. Enligt information från några arbetsgivarorgansationer är den administrativa bördan i själva ansökningsförfarandet en starkt bidragande orsak till att dagens system inte används. Organisationerna anser att administrationen kring förmånen behöver förenklas och effektiviseras. Ett begränsat behov av förmånen kan naturligtvis också vara en anledning. Det risktagande och den börda sjuklöneansvaret kan utgöra talar emellertid emot detta.

Ytterligare ett problem med det befintliga högkostnadsskyddet är att det inte är tillräckligt förutsebart. I dag fastställs den genomsnittliga sjuklönekostnaden för samtliga arbetsgivare i maj för föregående år och först därefter kan Försäkringskassan besluta om ersättning till de arbetsgivare som har ansökt om det. Detta medför att det är svårt för företagen att beräkna exakt vid vilka kostnader högkostnadsskyddet träder in.

7.4.3 Ny ersättning för höga sjuklönekostnader

Regeringens förslag: Nuvarande högkostnadsskydd mot sjuklönekostnader ska ersättas med en ny ersättning för vissa sjuklönekostnader.

En arbetsgivare ska för ett kalenderår få ersättning med högst 250 000 kronor för sin sjuklönekostnad till den del den överstiger

– 0,5 procent av den totala lönekostnaden om arbetsgivarens lönekostnad uppgår till högst 3 miljoner kronor årligen,

– 0,9 procent av den totala lönekostnaden om arbetsgivarens lönekostnad överstiger 3 men inte 6 miljoner kronor årligen,

– 1,2 procent av den totala lönekostnaden om arbetsgivarens lönekostnad överstiger 6 men inte 12 miljoner kronor årligen,

– 1,3 procent av den totala lönekostnaden om arbetsgivarens lönekostnad överstiger 12 men inte 20 miljoner kronor årligen, och

– 1,5 procent av den totala lönekostnaden om arbetsgivarens lönekostnad överstiger 20 miljoner kronor årligen.

Arbetsgruppens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av de remissinstanser som yttrar sig över förslaget

tillstyrker det eller har inget att erinra mot det. *Landsorganisationen i Sverige (LO)* och *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)* anser att förslaget i stället borde hanteras i en bredare överenskommelse inom den parlamentariska socialförsäkringsutredningen. LO avstyrker förslaget på flera grunder, bl.a. utifrån att det ensidigt gynnar arbetsgivarna. Båda instanserna kan tänka sig att minska arbetsgivarnas ansvar för kortvarig sjukfrånvaro i utbyte mot att deras ansvar för långvarig sjukfrånvaro ökar eller att det upprättas en rehabiliterings- och omställningspakt. *Inspektionen för socialförsäkringen (ISF)* avstyrker förslaget och anser att det befintliga systemet fungerar för den risk som de små företagen har. ISF påpekar att ett införande av en differentiering i en del av socialförsäkringen vore ett avsteg från enhetlighetsprincipen och att det finns principiella invändningar mot ett sådant avsteg. ISF föreslår att alternativa sätt att konstruera försäkringen bör analyseras. *Statskontoret* saknar en grundläggande analys och bedömning av varför det befintliga högkostnadsskyddet inte nyttjas i större utsträckning.

Kammarrätten i Göteborg anser att det kan finnas anledning att överväga vilken författningsform som bör väljas för att uppnå den flexibilitet som förordas gällande procentsatserna i 17 § SjlL. Av motsvarande skäl bör det enligt kammarrätten övervägas om det föreslagna takbeloppet i stället ska anges som en andel av prisbasbeloppet. *Sveriges akademikers centralorganisation (Saco)* tycker att det är positivt att höja ersättningen för höga sjuklönekostnader för de mindre företagen då detta enligt Saco kan bidra till att minska försiktigheten vid anställning av personal, vilket skulle kunna främja anställningsbenägenheten generellt. Saco, med flera, ser tröskeleffekterna som ett potentiellt problem särskilt för de mindre företagen som växer och nyanställer. *Akademikerförbundet SSR* förordar en annan grundkonstruktion där sjuklöneansvaret helt tas bort från arbetsgivarna eller minskas men anser att förslaget är rimligt väl avvägt givet att sjuklöneansvaret ska kvarstå. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)* anger att det viktigaste belägget för att nuvarande högkostnadsskydd missgynnar små arbetsgivare är den väl belagda omständigheten att sjukfrånvaron generellt är lägre ju mindre arbetsgivaren är.

Skälen för regeringens förslag

En ny differentierad ersättning för höga sjuklönekostnader

Syftet med arbetsgivarnas sjuklöneansvar är att arbetsgivarna ska bära ett ansvar för de anställdas arbetsmiljö och hälsa. Mindre företag har generellt sett betydligt lägre sjukfrånvaro än större företag. Sjuklöneansvaret utgör emellertid ett ekonomiskt risktagande oavsett om företaget har en god arbetsmiljö eller inte. Små och speciellt nystartade företag som är på väg att etablera sig är särskilt känsliga för denna risk, eftersom de ofta har dålig likviditet och små resurser i övrigt för att hantera oväntade kostnadsökningar. En del av sjukfallen, orsakade av faktorer som ligger utanför arbetsplatsen, kan från arbetsgivarens sida vara svåra att förhindra eller förebygga. Risken för höga sjuklönekostnader kan antas bidra till att önskvärda anställningar inte alltid kommer till stånd och att företagen inte expanderar på det sätt som vore önskvärt och möjligt.

Regeringen kan konstatera att det befintliga högkostnadsskyddet används i mycket låg utsträckning. Regeringen kan också konstatera att förmånens konstruktion missgynnar de små arbetsgivarna vilka generellt sett har betydligt lägre sjukfrånvaro än vad arbetsgivare i genomsnitt har. Utfallet tyder på att skyddet inte kommer de små företagen till del såsom det var tänkt.

Mot bakgrund av detta finner regeringen att det finns skäl att föreslå ett förändrat högkostnadsskydd som beaktar att sjukfrånvaron bland arbetsgivare ser olika ut, förbättrar småföretagens situation och omfattar samtliga arbetsgivare. Det är dessutom regeringens ambition att skapa ett skydd som är förutsebart samt administrativt enkelt att ta del av.

Regeringen föreslår att det nuvarande högkostnadsskyddet ersätts av en ny ersättning för sjuklönekostnader. Den nya ersättningen bör vara differentierad på så sätt att samtliga arbetsgivare grupperas i fem storleksklasser utifrån deras totala lönekostnader. Förslaget innebär att arbetsgivare kommer att få kompensation för den del av sina sjuklönekostnader som överstiger en viss andel av deras totala lönekostnad. Beloppsnivåer och procentsatser är valda utifrån vad som ger de små arbetsgivarna en mycket fördelaktig fördelning av den totala ersättningen liksom vad som

bedöms vara en rimlig kostnadsfördelning mellan staten och arbetsgivarna. Till grund för denna indelning ligger arbetsgivarnas genomsnittliga löne- och sjuklönekostnader utifrån genomsnittligt antal anställda, se tabell 7.17 avsnitt 7.4.6.

Förslaget omfattar samtliga arbetsgivare på arbetsmarknaden, dvs. både privata och offentliga arbetsgivare inklusive kommuner och landsting. Dagens högkostnadsskydd träder in när arbetsgivare har sjuklönekostnader som överstiger 2,5 gånger genomsnittet för samtliga arbetsgivare. Den nivå då den nya ersättningen träder in motsvarar den nivå där arbetsgivaren har 1,7 gånger så höga sjuklönekostnader som genomsnittet i den egna storleksklassen[101]. Eftersom mindre företag har lägre sjuklönekostnader generellt så träder ersättningen in tidigare för dem. Förslaget innebär att arbetsgivare ska kunna få ersättning enligt SjlL för överskjutande del av sjuklönekostnaden upp till ett tak på 250 000 kronor per kalenderår. Med kostnader för sjuklön avses även socialavgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt som löper på sjuklönen. Den föreslagna ersättningen ska samordnas med sådan ersättning som lämnas för sjuklönekostnad som avser arbetstagare som omfattas av särskilt högriskskydd, se avsnitt 7.4.4.

Ersättning för sjuklönekostnader bör beviljas i efterskott för kalenderår. Det bör dock på samma sätt som i dag vara möjligt att under vissa förutsättningar ansöka om ersättning i förskott för sjuklönekostnader som före kalenderårets utgång har överskridit den fastställda nivån för att vara berättigad till ersättning.

Fördelningen av ersättningen

Förslaget innebär att den totala fördelningen av ersättning för sjuklönekostnader blir mycket fördelaktig för de små arbetsgivarna. Arbetsgivare med lönekostnader upp till 3 miljoner kronor årligen beräknas få ca två tredjedelar av den totala ersättning som kommer att beviljas. För dessa arbetsgivare kommer förmånen att vara generös i och med att de normalt sett inte kommer att slå i taket, vilket innebär att de blir fullt kompenserade för överskjutande del av sjuklönekostnaden. Därtill gäller att ersättningen träder in tidigt för de minsta arbetsgivarna, redan när sjuklönekostnaden överstiger 0,5 procent av arbetsgivarens totala lönekostnad. Omvandlat i sjuklönedagar kommer gränsen för när ersättningen aktualiseras att gå vid ca 2 sjuklönedagar per anställd och år. Högre sjukfrånvaro än så kompenseras således av den nya ersättningen.

Ersättningstak och drivkrafter

TCO och LO framhåller att förslaget kommer att minska eller motverka arbetsgivarnas ekonomiska drivkrafter för att säkerställa god arbetsmiljö och att minska personalens korttidsfrånvaro.

Regeringen anser att alltför generösa ersättningar skulle minska arbetsgivarnas incitament att hålla sjukfrånvaron nere. Med hänsyn till detta och till att syftet med den nya ersättningen i första hand är att minska risken för höga sjuklönekostnader bland små arbetsgivare är det enligt regeringens bedömning rimligt att det finns ett tak i systemet. Regeringen föreslår således, i likhet med arbetsgruppen, att taket ska sättas till 250 000 kronor per år och arbetsgivare. Med denna nivå beräknas samtliga ersättningsberättigade arbetsgivare, förutom de största (med lönekostnader överstigande 20 miljoner kronor per år), att bli helt kompenserade för sina sjuklönekostnader över den nivå där ersättningen träder in. Enbart stora arbetsgivare, med höga sjuklönekostnader, kommer således att påverkas negativt av ersättningens tak.

Regeringen anser att takkonstruktionen är viktig för att drivkraften att satsa på förebyggande arbete och god arbetsmiljö hos arbetsgivare med hög sjukfrånvaro inte ska gå förlorad. Därigenom upprätthålls de ekonomiska incitamenten för de stora arbetsgivarna att hålla sjukfrånvaron nere. Detta kan motiveras med att dessa arbetsgivare dels har högst sjukfrånvaro, dels har störst möjlighet att hantera densamma.

Antalet stora arbetsgivare är begränsat. Emellertid är antalet anställda som arbetar för dessa arbetsgivare desto fler. Inte minst många kvinnor arbetar för stora arbetsgivare i den offentliga sektorn där sjukfrånvaron är generellt sett högre. För dessa arbetstagare är det av stor vikt att deras arbetsgivare har incitament att arbeta för en god arbetsmiljö och hälsa hos personalen. I incitamentshänseende är takkonstruktionen att föredra framför ett system likt

[101] 0,5 (1,7x0,32) procent av lönesumman för arbetsgivare med lönesummor upp till 3 miljoner kronor.

det befintliga där stora arbetsgivare kan kompenseras med miljonbelopp när försäkringen väl har trätt in. *ISF* är positiv till förslaget om att införa ett ersättningstak och anser att ett lägre tak än det föreslagna delvis kan ge en liknande effekt som en differentiering.

Svenskt Näringsliv påpekar att det i kategorin arbetsgivare med lönekostnader över 20 miljoner kronor årligen även kan finnas företag med relativt få anställda, i exempelvis specialistyrken. Svenskt Näringsliv pekar på behovet av ett högre ersättningstak som bättre skyddar även dessa företag mot höga sjuklönekostnader. Regeringen anser dock att taknivån är rimlig och att de företag som Svenskt Näringsliv refererar till måste betraktas som mera ovanliga. Regeringen håller med Svenskt Näringsliv om vikten av att i framtiden analysera och utvärdera effekterna av det nya skyddet mot höga sjuklönekostnader där även effekterna av ersättningstaket är av intresse.

Det skulle naturligtvis kunna hävdas att även de minsta arbetsgivarna behöver ekonomiska incitament i syfte att hålla sjukfrånvaron nere. Givet den risk och sårbarhet som små arbetsgivare lever med är det dock rimligt att anta att dessa arbetsgivares incitament till stor del kvarstår trots generös ersättning för sjuklönekostnader. För arbetsgivare medför sjukfrånvaro nämligen inte bara sjuklönekostnader utan även produktionsbortfall, risk för sena leveranser, risk för kostsamma kontraktsbrott och kostnader för vikarier samt administration av frånvaron. Dessa indirekta kostnader torde för de små arbetsgivarna vara minst lika besvärliga som sjuklönekostnaderna varför incitamenten att hålla sjukfrånvaron nere rimligen ständigt bör finnas där. *TCO* hävdar att det är rimligt att anta att inom branscher där personalen kan ersättas med kort varsel saknar även de små arbetsgivarna drivkrafter att investera i en god arbetsmiljö. Regeringen kan se att tillgång till vikarier med kort varsel exempelvis kan minska det potentiella produktionsbortfallet vid sjukfrånvaro. Det bör dock poängteras att även med den föreslagna konstruktionen av högkostnadsskydd kommer arbetsgivare med hög sjukfrånvaro bland anställda att ha kännbara kostnader för sjuklönen.

Procentsatser regleras i lag

Den procentsats vid vilken ersättningen träder in i respektive storleksklass bör vara fastslagen i lag. Procentsatserna är då på förhand givna och den bristande förutsägbarhet avseende när ersättning blir aktuell, som finns i det befintliga systemet, försvinner. *ISF* anser att förutsättningarna att budgetera för ersättning redan i dag är ganska goda och hänvisar bl.a. till det verktyg som finns på Försäkringskassans hemsida, vilket arbetsgivare kan använda för att beräkna ersättningen, liksom till att den genomsnittliga sjuklönekostnaden inte torde variera i hög utsträckning mellan två år. Regeringen instämmer i att den genomsnittliga kostnaden inte varierar i hög utsträckning och att Försäkringskassans verktyg är användbart men anser trots detta att förutsättningarna bör förbättras ytterligare.

Regeringen har i enlighet med en synpunkt från *Kammarrätten i Göteborg* övervägt om procentsatserna bör regleras i annan författningsform än i lag. Regeringen har dock kommit fram till att behovet av flexibilitet i systemet inte är så omfattande att det motiverar att procentsatserna regleras i förordning. Regleringen av hur ersättning ska beräknas bör hållas samlad i lagen om sjuklön.

Tröskeleffekter och andra potentiella effekter

En nackdel med den föreslagna konstruktionen, vilket även flera remissinstanser har påpekat, är att den kan generera tröskeleffekter genom att ett företag som höjer sina lönekostnader kan hamna i en annan löneklass. Detta kan vara direkt kontraproduktivt för den arbetsgivare som vill nyanställa. Typfallsberäkningar i avsnitt 7.4.6 visar exempel på tröskeleffekter. Differentieringen kan enligt ISF också få oönskade effekter i form av beteendeändringar. Som *Företagarna* påpekar är det svårt att analysera hur stort det potentiella tröskelproblemet i praktiken blir. Företagarna anser att regeringen kan överväga att utreda alternativa konstruktioner utan tröskeleffekter men anser samtidigt att detta ska ställas mot behovet av att skyndsamt sänka sjuklönekostnaderna. Regeringen bedömer att fördelen med en konstruktion där variationen i sjukfrånvaro bland olika arbetsgivare beaktas väger tyngre än de tröskeleffekter som kan uppstå.

Regeringen anser att fördelen med det differentierade systemet kan motivera ett visst avsteg från enhetlighetsprincipen som annars är vägledande i socialförsäkringen vilket både Försäkringskassan och ISF också påpekar. ISF anser att en konstruktion med en enhetlig nivå när ersättningen träder in i kombination med ett

lägre tak än det föreslagna bör analyseras. Arbetsgruppen analyserade och övervägde flera tänkbara konstruktioner, däribland den variant som ISF förordar. Arbetsgruppen kom dock fram till att den nu föreslagna konstruktionen ger den mest önskvärda och väl avvägda fördelningen. Regeringen delar arbetsgruppens bedömning. Vad gäller enhetlighetsprincipen vill regeringen påpeka att den föreslagna ersättningen endast är ett avsteg från principen så till vida att olika stora arbetsgivares utgångsläge vad gäller sjukfrånvaro beaktas, i övrigt är ersättningen generell till sin utformning.

Med det förslag som nu lämnas beräknas antalet ersättningsberättigade uppgå till ca 41 000 arbetsgivare. Med dagens regler visar beräkningar att antalet ersättningsberättigade bör vara ca 8 500. Reformen kommer således att öka antalet ersättningsberättigade med nästan fem gånger.

Regelrådet framhåller att det saknas ett resonemang om hur förslaget påverkar konkurrensförhållanden. Den föreslagna ersättningen utjämnar skillnaderna mellan arbetsgivare som har höga sjuklönekostnader och arbetsgivare som inte har det eftersom staten i vissa fall står för kostnader arbetsgivaren annars skulle ha haft. Ersättningen ger inte bidrag till företag som leder till att de får konkurrensfördelar i förhållande till företag som inte har dessa kostnader. Regeringens bedömning är att förslaget därmed inte inverkar negativt på konkurrensen mellan företag.

Tillväxtverket saknar resonemang om förslagets effekter på tillväxt. Regeringens avsikt med det föreliggande förslaget är att minska den börda höga sjuklönekostnader kan utgöra och förbättra förutsättningarna för särskilt de mindre arbetsgivarna att anställa fler personer. Kunskapsläget kring hur arbetsgivare agerar när kostnadsansvaret ändras är dock, så som IFAU påpekar, begränsat. Enligt IFAU kan det emellertid utifrån befintlig ekonomisk teori och forskning antas att förslaget medför att små arbetsgivare blir mer benägna att anställa fler personer när kostnaderna för sjukfrånvaron minskar. En uppfattning som Saco delar. Det omvända, dvs. minskad benägenhet att öka antalet anställda, kan enligt IFAU samtidigt förväntas gälla för de större arbetsgivarna för vilka förslaget innebär en försämring. Med utgångspunkt i att många nya anställningar skapas hos de små och växande företagen och att det är de mindre arbetsgivarna som förslaget framförallt riktar sig till är regeringens bedömning att reformen, i förlängningen, också ska bidra positivt till tillväxten.

Reformens potentiella effekt på återgången i arbete bland sjukskrivna är enligt regeringen svårbedömd. IFAU anger att incitamenten för små arbetsgivare att få tillbaka anställda som är sjukskrivna i arbete ökar om deras sjuklönekostnader minskar. Samtidigt anges att viljan att få tillbaka sjukskrivna i arbete kan hämmas för de arbetsgivare där sjuklönekostnaderna ökar. Som framgår ovan beräknas relativt många små arbetsgivare kunna få del av den nya ersättningen och således få större incitament att få tillbaka sjukskrivna i arbete. Å andra sidan arbetar desto fler arbetstagare för stora arbetsgivare vilka enligt teorin inte kommer att ha fullt lika starka incitament att få tillbaka de sjukskrivna i arbete. Vilken effekt som blir dominerande är inte given och det sammantagna resultatet återstår att följa.

En uppföljning och utvärdering av reformen är enligt regeringen mycket viktig att genomföra. I detta bör ingå att utvärdera förslagets effekter på arbetsgivarnas benägenhet att nyanställa, arbetsgivarnas satsningar på arbetsmiljöarbete och utvecklingen av sjukfrånvaron bland anställda. Den samhällsekonomiska nettoeffekten av reformen behöver studeras.

7.4.4 Administration

Regeringens förslag: En arbetsgivare ska i samband med den månadsvisa arbetsgivardeklarationen lämna uppgift till Skatteverket om sin bruttokostnad för sjuklön enligt lagen om sjuklön. På grundval av denna uppgift ska Försäkringskassan en gång om året fatta beslut om ersättning för höga sjuklönekostnader. Uppgifter om beslutet ska Försäkringskassan få lämna till Skatteverket på medium för automatiserad behandling. Ersättningen ska tillgodoföras genom att Skatteverket krediterar arbetsgivarens skattekonto. Dessa uppgifter ska kunna lämnas oavsett om sekretess gäller.

Förslaget ska inte vara tillämpligt på den som lämnar en förenklad arbetsgivardeklaration.

Regeringens bedömning: Skatteverket bör från beskattningsdatabasen till Försäkringskassan lämna ut uppgifter om sjuklönekostnad. Försäkringskassan bör få besluta om ersättning

för sjuklönekostnader genom automatiserad behandling

Arbetsgruppens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Arbetsgruppen föreslog dessutom att det i lagen om sjuklön (SjlL) skulle införas en bestämmelse om att Försäkringskassan får fatta beslut genom automatiserad behandling.

Remissinstanserna: En majoritet av de remissinstanser som yttrar sig över förslaget ser positivt på det. *Skatteverket*, *Inspektionen för socialförsäkringen (ISF)* och *Landsorganisationen i Sverige (LO)* avstyrker dock förslaget. Skatteverket hänvisar till att förslaget strider mot principen om att en myndighet bara ska samla in uppgifter som används i den egna verksamheten. *Datainspektionen* poängterar detsamma och framför samtidigt att inspektionen saknar redogörelse för en del omständigheter kring den föreslagna personuppgiftsbehandlingen. Datainspektionen efterlyser en redogörelse för om det finns alternativa, mindre integritetskänsliga, metoder för att utföra den aktuella personuppgiftsbehandlingen, vem som är personuppgiftsansvarig i varje del av informationskedjan och vilka tekniska och organisatoriska säkerhetsåtgärder som kommer att vidtas för att skydda personuppgifter som behandlas. *Skatteverket* motsätter sig att ersättningen krediteras på skattekontot och efterlyser en ändring av aktuella bestämmelser i skatteförfarandelagen (2011:1244) om förslaget ska genomföras.

ISF anser att ett införande av det föreslagna systemet borde vara betydligt mer välgrundat. En förändring av arbetsgivarens inrapportering till Skatteverket, enbart för ett ändamål, och som dessutom kan beröra relativt få arbetsgivare, förefaller vara fel väg att gå enligt ISF. Både ISF och *Försäkringskassan* påtalar nyttan av månatliga inkomstuppgifter på individnivå. Båda myndigheterna liksom Skatteverket och *Brottsförebyggande rådet (Brå)* ser att den nya ordningen kan leda till högre risk för felaktiga utbetalningar. Försäkringskassan är dock överlag positiv till den föreslagna administrativa ordningen som innebär att det blir enklare för företag att ta del av ersättningen för höga sjuklönekostnader. *Brå* anser att det föreslagna systemet behöver kombineras med mer kontroll och påpekar att den föreslagna regelförenklingen kan göra det svårare att bevisa att brott har begåtts med uppsåt.

Svenskt Näringsliv anser att förslaget i administrativt hänseende är mindre betungande jämfört med dagens ansökningsförfarande och anser därför att den tillkommande uppgiften i arbetsgivardeklarationen är motiverad.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Uppgifter om sjuklönekostnader lämnas till Skatteverket

När den förra regeringen lade fram förslag om det befintliga högkostnadsskyddet i propositionen Trygghetssystem för företagare (prop. 2009/10:120) anfördes att den avsåg att följa hur tillämpningen av högkostnadsskyddet fungerar i administrativt hänseende, för att vid behov återkomma med åtgärder. Som framgår i bakgrundsavsnittet har regeringen erfarit att en bidragande orsak till att dagens system inte används i den utsträckning det var beräknat kan vara den höga administrativa börda som ansökningsförfarandet innebär. Ett förhållande som Försäkringskassan bekräftar i sitt yttrande. Myndigheten uppger att den nuvarande administrativa ordningen med ansökan och krav på uppgifter på detaljnivå har uppfattats som krångligt för arbetsgivarna. För att säkra att den nya ersättningen kommer de ersättningsberättigade till del bör hanteringen enligt regeringens mening förenklas för arbetsgivarna.

Mot bakgrund av detta föreslår regeringen att arbetsgivare i samband med den månatliga arbetsgivardeklarationen, som ligger till grund för arbetsgivarens inbetalning av socialavgifter, även ska redovisa uppgift om vad arbetsgivaren för den aktuella månaden har haft för sjuklönekostnader enligt SjlL[102]. Uppgiften bör dock inte kunna lämnas i en förenklad arbetsgivardeklaration. För arbetsgivare som är privatpersoner och där lönen inte är avdragsgill i näringsverksamhet, bör således uppgiften vara frivillig. Om en arbetsgivare i denna grupp vill ha ersättning för sjuklönekostnader får han eller hon i stället för den förenklade deklarationen

[102] Sjuklön som exempelvis på grund av kollektivavtal har utbetalats utöver den lägsta nivå enligt SjlL ska inte redovisas.

lämna en ordinarie arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. 3 § skatteförfarandelagen.

Uppgiftslämnandet kan lämpligen lösas genom att den månatliga arbetsgivardeklarationen kompletteras med ett utrymme för uppgift om arbetsgivarnas sjuklönekostnader. *Skatteverket* anför att detta kräver att bestämmelserna om arbetsgivardeklaration i skatteförfarandelagen anpassas till det nya uppgiftslämnandet. Regeringen anser emellertid att uppgifter om sjuklönekostnader inte bör behandlas som uppgifter som lämnas till grund för bestämmande av skatt och arbetsgivaravgift. Skatteförfarandelagens sanktionssystem bör således inte vara tillämpligt när det gäller sjukloneuppgifterna. Bestämmelserna bör i stället utformas så att nu aktuella uppgifter ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen. En annan sak är att det kan vara lämpligt att lämna utrymme på blanketten för arbetsgivardeklarationen för att lämna uppgifterna, på motsvarande sätt som det på nuvarande blankett för arbetsgivardeklaration har lämnats utrymme för andra uppgifter än sådana som ska lämnas enligt skatteförfarandelagens bestämmelser. Det är en uppgift för Skatteverket att närmare utforma sättet för uppgiftsinhämtandet.

Försäkringskassan prövar automatiskt rätten till ersättning

När Skatteverket har fått in uppgiften vidarebefordras den månatligen till Försäkringskassan. Genom ett månatligt uppgiftslämnande om sjuklön kommer uppgifter om sjuklönekostnaderna under ett helt kalenderår att finnas tillgängliga hos Försäkringskassan under andra halvan av januari nästkommande år. Försäkringskassan bör i början av varje år genom automatiserad behandling summera uppgifterna för respektive arbetsgivare samt sortera fram de arbetsgivare som enligt SjlL kan vara berättigade till ersättning för höga sjuklönekostnader. För de ärenden som har sorterats fram utreder Försäkringskassan rätten till ersättning samt beslutar om ersättningens storlek.

Försäkringskassan bör i samtliga fall där det har inkommit uppgifter om sjuklönekostnader från Skatteverket fatta beslut om huruvida arbetsgivaren är berättigad till ersättning eller inte. Arbetsgivaren ska underrättas om beslutet. *Försäkringskassan* förordar att myndigheten inte ska behöva underrätta arbetsgivare om det är uppenbart att arbetsgivaren inte har rätt till ersättning.

Enligt 21 § första stycket förvaltningslagen (1986:223) ska en part underrättas om innehållet i ett beslut varigenom en myndighet avgör ett ärende, om detta avser myndighetsutövning mot någon enskild, men parten behöver inte underrättas, om det är uppenbart obehövligt. En ny bestämmelse om när Försäkringskassan ska underrätta part om fattade beslut, som skulle utgöra ett undantag från 21 § förvaltningslagen, är det inte möjligt att föreslå i det här sammanhanget, eftersom ett sådant förslag inte har varit föremål för beredning. Det ankommer på Försäkringskassan att bedöma när undantaget från underrättelseplikten i 21 § första stycket förvaltningslagen kan vara tillämpligt i ärenden om ersättning för sjuklönekostnader. Det torde t.ex. ofta kunna anses uppenbart obehövligt att underrätta om innehållet i ett beslut, om en arbetsgivare inte har lämnat någon uppgift om sjuklönekostnader. Så kan också vara fallet om en arbetsgivare har uppgett en i sammanhanget väldigt låg sjuklönekostnad. Det är emellertid Försäkringskassan som har att ta ställning till i vilka fall underrättelse kan underlåtas. Det ligger i sakens natur att en arbetsgivare på begäran dock alltid ska kunna få del av det beslut som Försäkringskassan har fattat men inte underrättat arbetsgivaren om. Detta kan arbetsgivaren behöva för att kunna begära omprövning av beslutet.

I samband med att Försäkringskassan utreder och beslutar om ersättning kan det i vissa fall finnas anledning att behöva kontakta arbetsgivaren för att få sjuklönekostnaderna styrkta eller preciserade. Liksom hittills bör Försäkringskassan ha möjlighet att begära in uppgifter från arbetsgivare för att säkerställa korrekta beslut.

Skattekontokreditering

Försäkringskassan meddelar sitt beslut till arbetsgivaren och till Skatteverket som krediterar arbetsgivarens skattekonto med beloppet en gång årligen. Skulle det inte finnas någon debiterad skatt att kreditera ersättningen mot, och om inget annat hinder mot utbetalning finns, kan arbetsgivaren begära att få överskottet på skattekontot utbetalt, om denne inte vill låta det stå kvar för att möta kommande debiteringar. Det blir med andra ord inte längre frågan om ett ansökningsförfarande hos Försäkrings-

kassan för att ersättning för sjuklönekostnader ska kunna beviljas.

Skatteverket anser med hänsyn till att antalet statliga stöd som tillgodoförs genom kreditering på skattekontot de senaste åren har reducerats till ett fåtal, att skattekontot inte bör användas för att tillgodoföra ersättning för sjuklönekostnader. Vidare anför Skatteverket att krediteringen enligt förslaget ska omfatta samtliga arbetsgivare vilket innebär att det kommer att bli fråga om ett mycket stort antal krediteringar, och att detta innebär en ökad administration för Skatteverket. Regeringen instämmer i att kreditering på skattekontot bör användas för annat än skatter och avgifter med stor försiktighet. Här är det dock frågan om ett stort antal arbetsgivare som kommer att få del av ersättningen. Just detta, samt de fördelar som angetts ovan, talar med tyngd för att det i detta fall är motiverat att tillgodoföra ersättningen genom kreditering på skattekontot.

Akademikerförbundet SSR och *Företagarna* anser att kompensation till arbetsgivaren så lång tid efter att sjuklönekostnaden uppstod kan drabba arbetsgivare orimligt hårt. Regeringen vill här hänvisa till möjligheten för arbetsgivare att kunna ansöka om ersättning i förskott, en möjlighet som just ska tillgodose arbetsgivarnas likviditetsbehov. Se avsnitt *Ersättning i förskott* nedan.

Företagarna anser att det är viktigt att utreda möjligheten till att minska arbetsgivarnas rapporteringsplikt i syfte att minska bördan att lämna uppgifter. Samtidigt önskar Företagarna att möjligheten till mera frekventa krediteringar bör utredas. Regeringen har förståelse för att det finns ett intresse av att minska arbetsgivarnas börda att lämna uppgifter. Med den nu föreslagna administrativa lösningen anser regeringen att den börda som faller på arbetsgivarna står i rimlig proportion till vad arbetsgivarna kan erhålla från systemet. Regeringen anser att ersättningen inte ska hantera säsongsvariationer i sjuklönekostnader utan bör baseras på hela årets sjuklönekostnader. Denna inriktning är inte förenlig med att ersättning tillgodoförs månadsvis. Vid sidan av möjligheten till ersättning i förskott anser regeringen att det är rimligt ur ett myndighetsadministrativt perspektiv att Skatteverket krediterar arbetsgivarnas skattekonto en gång årligen.

Tillväxtverket anser att förslaget om att Försäkringskassan ska använda uppgifter som arbetsgivare redan har lämnat till Skatteverket kan innebära en betydande regelförenkling.

Möjlighet till automatisk behandling

Förslaget möjliggör en automatiserad behandling av ersättningen. I dag behöver Försäkringskassan hämta eller kontrollera uppgifter om arbetsgivarnas lönekostnader hos arbetsgivarna. Genom att erhålla uppgifter om lön och sjuklön med därpå belöpande arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt på förvärvsinkomster från Skatteverket kan Försäkringskassan normalt besluta om rätten till ersättning för höga sjuklönekostnader utan arbetsgivarens direkta inblandning. *Försäkringskassan* uppger i sitt yttrande att den föreslagna administrativa ordningen ökar kvalitén i de uppgifter som myndigheten får om total lönekostnad och minskar risken för att tillhörande arbetsgivaravgifter inte betalas. Ordningen innebär även att handläggningen av ärenden kan automatiseras i högre grad än i dag. Regeringen anser det angeläget att få till en relativt enkel administrativ ordning på Försäkringskassan eftersom antalet ersättningsberättigade beräknas öka med den nya ersättningen. Förslaget ger förutsättningar för en enklare, och i högre grad maskinell, hantering på Försäkringskassan. Försäkringskassan anser att beslut om ersättning bör kunna fattas genom automatiserad behandling även när skälen för beslutet inte får utelämnas enligt 20 § första stycket 1 förvaltningslagen. Enligt Försäkringskassan bör regelverket utformas så att det inte begränsar möjligheten att automatisera fullt ut.

Bestämmelser om på vilket sätt Försäkringskassan får fatta beslut utgör föreskrifter om förfarandet hos myndighet. Sådana föreskrifter får ges i förordning. Någon bestämmelse om att beslut om ersättning för sjuklönekostnader får fattas genom automatiserad behandling bör enligt regeringens mening inte införas i SjlL utan detta bör i stället regleras i förordning.

Som framgår ovan kan en betydande orsak till att dagens system inte nyttjas vara att dagens ansökningsförfarande upplevs som krångligt. Genom det föreslagna systemet behöver arbetsgivarna inte ansöka om förmånen och problemet med ett lågt nyttjande av den orsaken kommer att försvinna. Insatsen från arbetsgivarnas sida för att kunna få del av ersättningen reduceras således från en blankett med detaljerade uppgifter om anställdas sjukperioder och utbetald sjuklön till en enda uppgift i

samband med arbetsgivardeklarationen om arbetsgivarens totala sjuklönekostnad. Särskilt mindre arbetsgivare med begränsade administrativa resurser vinner på en enkel automatisk hantering utan ett tidskrävande ansökningsförfarande. För dem blir det en betydande förenkling om frågan om ersättning för höga sjuklönekostnader kan klaras av med en kompletterande uppgift i samband med arbetsgivardeklarationen, som ändå ska lämnas till staten och som alla arbetsgivare får anses redan vara förtrogna med.

En nackdel med en ersättning som utbetalas utan någon större motprestation, eller informationsinsats, är att den i förlängningen riskerar att reduceras till en inkomstkälla bland flera. Vidare gäller att en ersättning som krediteras arbetsgivarens skattekonto kan med tiden komma att likställas med en skattereduktion.

Felaktiga uppgifter och kontroller i systemet

Försäkringskassan, ISF, Skatteverket och *Brå* har påpekat att den föreslagna administrativa ordningen kan leda till högre risk för felaktiga utbetalningar. Brå påpekar att det inte är svårt att föreställa sig företag som fabricerar frekvent kortvarig sjukfrånvaro i syfte att få skattekreditering för höga sjuklönekostnader. ISF påpekar att Skatteverkets möjligheter att kontrollera de inrapporterade uppgifterna torde vara begränsade. Regeringen är medveten om denna risk. Regeringen anser att det förhållandet att arbetsgivarna trots allt måste betala skatt och arbetsgivaravgifter på sådana fabricerade kostnader dock torde ha en viss avhållande effekt. Även det faktum att eventuell ersättning inte utbetalas direkt till arbetsgivaren utan i stället krediteras dennes skattekonto torde påverka i samma riktning. Arbetsgivare med skatteskulder kommer således inte att kunna få ersättningen utbetald från sitt skattekonto.

Som framgår i Försäkringskassans yttrande kommer myndigheten att rikta och genomföra kontroller i ärenden med hög risk för fel liksom genomföra slumpvisa kontroller. Regeringen ser positivt på detta och anser att det är en förutsättning för att minska risken för att Försäkringskassan fattar beslut på felaktiga uppgifter. De uppgifter om sjuklönekostnad som arbetsgivare lämnar till Skatteverket kommer enligt verket att genomgå en rimlighetskontroll i samband med den maskinella registeringen av uppgifter. Skatteverket anger ett en eventuell utökad kontroll av den redovisade sjuklönekostnaden kan bli nödvändig för Försäkringskassan att göra för att minska risken för att beslut fattas på mindre tillförlitliga uppgifter. Försäkringskassan påpekar att omfattningen av fel kommer att ha betydelse för i vilken omfattning myndigheten på sikt kommer att behöva begära in uppgifter, vilket regeringen anser fullt rimligt.

Brå anser att en svaghet med förslaget är att inte Skatteverket, som uppges ha betydligt större kompetens och vana att upptäcka företagare som missbrukar system, ska utreda arbetsgivarnas rätt till skattekontokreditering. Regeringen anser att Försäkringskassan bör vara den myndighet som utreder rätten till den föreslagna ersättningen eftersom det inte ingår i Skatteverkets uppdrag att göra sådana prövningar. Däremot anser regeringen att Försäkringskassan bör inhämta den kunskap som såväl Skatteverket som Brå besitter om hur arbetsgivare missbrukar välfärdssystemen för att bättre kunna upptäcka eventuella oegentligheter och brott.

När det gäller kontrollfunktionen anser ISF att det är en försvårande omständighet att två myndigheter är inblandade eftersom ansvaret för kontrollerna då blir otydligt. Regeringen anser dock att det tydligt framgår att det är Försäkringskassan som har ansvaret för att kontrollera de inrapporterade uppgifterna om sjuklönekostnader i och med att Skatteverket bara ska vidarebefordra de uppgifter som inrapporteras. Brå påpekar att Skatteverket i dagsläget har begränsade möjligheter att underrätta Försäkringskassan om företagares missbruk av välfärden och att lagen (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen därför bör utvidgas till att omfatta arbetsgivarstöd om det föreslagna systemet ska genomföras. Ett liknande förslag har lämnats i betänkandet Det ska vara lätt att göra rätt (SOU 2014:16). Utredningen bakom betänkandet har föreslagit att regeringen bör överväga att i bidragsbrottslagen (2007:612) och lagen om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar inom välfärdssystemen inkludera arbetsgivarstöden inom arbetsmarknadspolitiken. Ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

I fråga om kvalité i de uppgifter som Försäkringskassan ska basera sina beslut om ersättning på uppger Försäkringskassan att det är angeläget att myndigheten kan basera besluten på underlag

som har genomgått Skatteverkets s.k. kontrolluppgiftsavstämning. Försäkringskassan anser att tidpunkten då myndigheten fattar beslut om ersättning bör ligga efter det att Skatteverkets kontroll har genomförts. Regeringen har inga invändningar mot att Skatteverkets kontroller inför förtryckningen av inkomstdeklarationen avvaktas innan Försäkringskassan fattar beslut om ersättning. Det innebär i praktiken att Försäkringskassans beslut om ersättning tas först i mars året efter inkomståret.

ISF invänder mot den administrativa ordningen utifrån att den ska förändras för enbart ett ändamål som dessutom, enligt ISF, kan beröra relativt få arbetsgivare. Regeringen delar inte denna uppfattning. Antalet ersättningsberättigade kan beräknas till ca 41 000 vilket knappast kan anses vara få utifrån totalt de ca 250 000 aktiva företag/arbetsgivare som finns i landet. Den administrativa ordningen innebär att informationsöverföringen mellan Försäkringskassan och Skatteverket utökas. Allmänt gäller att informationsutbyte ska godkännas med restriktivitet, i synnerhet om det handlar om personuppgifter som ska utbytas. I detta fall kan det i vissa situationer handla om att överföra känsliga personuppgifter vilket enligt regeringens uppfattning talar för att användningen av uppgifterna ska vara begränsade till just ett ändamål.

Tillväxtverket anser att konsekvensutredningen är bristfällig bl.a. för att det saknas resonemang om alternativa lösningar samt beräkning av kostnad för berörda myndigheter. Att inhämta uppgifter via Skatteverket är den lösning som så långt som möjligt ger ett automatiskt system där arbetsgivare som har rätt till ersättningen får del av den. Regeringen anser i likhet med majoriteten av remissinstanserna att den tillkommande uppgift som det innebär att lämna uppgift om sjuklön i samband med arbetsgivardeklarationen därför är att föredra framför andra alternativa lösningar. Kostnaderna för myndigheternas hantering av detta beaktas i denna proposition.

Uppgifter som arbetsgivaren ska lämna till Skatteverket

För att Försäkringskassan ska kunna pröva rätten till den föreslagna ersättningen behöver arbetsgivaren i samband med arbetsgivardeklarationen lämna uppgift om sin bruttokostnad för sjuklön enligt SjlL för samtliga sina anställda för den månad deklarationen avser. Denna uppgift ska således också omfatta socialavgifter och de skatter som belöper på sjuklönekostnaden enligt 17 § andra stycket SjlL. *Skatteverket* anför att det måste framgå tydligt av förslaget att det är arbetsgivaren som måste göra den summeringen. Regeringen instämmer i synpunkten och understryker att arbetsgivaren måste summera sina sjuklönekostnader och de socialavgifter och skatter som belöper på dessa kostnader för att få fram bruttokostnaden för sjuklön. Arbetsgivaren ska i detta sammanhang inte göra avdrag för sjuklön till arbetstagare som omfattas av särskilt högriskskydd. Sjuklön som på grund av kollektivavtal har utbetalats utöver den lägsta nivå enligt SjlL ska inte redovisas då den nya förmånen inte ersätter dessa kostnader.

Försäkringskassan anser att det bör övervägas om inte arbetsgivarna ska redovisa kostnaden för sjuklönen och arbetsgivaravgifterna för sjuklönekostnaderna separat och uppdelat i åldersgrupper, i likhet med hur det sammanlagda underlaget för arbetsgivaravgifterna redovisas på arbetsgivardeklarationen. Detta mot bakgrund av att Försäkringskassan har uppfattat att det lätt blir fel i de arbetsgivavgifter som i dag lämnas i ansökan om högkostnadsskydd till myndigheten. Syftet skulle vara att uppgifterna kan kontrollräknas på samma sätt som görs för arbetsgivaravgifterna för det sammanlagda underlaget för arbetsgivaravgifter. Enligt regeringens bedömning saknas beredningsunderlag för att ålägga arbetsgivare ytterligare krav, utöver vad som nu föreslås, Försäkringskassans önskemål kan således inte behandlas i detta lagstiftningsärende. Det får anstå till utvärderingen av bestämmelserna med att överväga ytterligare uppgiftsskyldighet.

Uppgifter som Skatteverket ska lämna till Försäkringskassan

Skatteverket ska på månadsbasis lämna uppgifter till Försäkringskassan om arbetsgivarnas bruttokostnad för sjuklön enligt SjlL samt uppgift om lön med därpå belöpande arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt på förvärvsinkomster för sina anställda. Det är således tre uppgifter som ska lämnas; bruttokostnad för sjuklön (som arbetsgivarna har summerat), avgiftsunderlag respektive de arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt som belöper på avgiftsunderlaget. Regeringen bedömer att Försäkringskassan inte

behöver få uppgift om på vilken grund summan har beräknats. Det är således endast de uppgifter som arbetsgivaren har lämnat i samband med arbetsgivardeklarationen som ska lämnas vidare. Genom dessa uppgifter kan Försäkringskassan beräkna förhållandet mellan arbetsgivarens bruttolönekostnader och bruttokostnad för sjuklön för att utreda rätten till ersättning för höga sjuklönekostnader. Undantag från detta gäller vid skönsbeskattning. *Skatteverket* påpekar att vid skönsbeskattning, i avsaknad av deklaration, fastställs inget underlag för avgifterna, utan endast arbetsgivaravgifterna. Försäkringskassan behöver få information från Skatteverket om att Skatteverket har beslutat om skönsbeskattning eller meddelar omprövningsbeslut. I de fall Försäkringskassan får sådan information kommer Försäkringskassan att behöva begära kompletterande uppgifter från arbetsgivaren för att rätten till ersättning ska kunna prövas.

Rättelser och omprövning

Eventuella rättelser av uppgiften om sjuklönekostnad kan följa motsvarande rutiner som övriga uppgifter på arbetsgivardeklarationen. För det fall att arbetsgivare underlåter att redovisa uppgift om sjuklön ska dock inga sanktioner komma ifråga trots att uppgiften är obligatorisk. *Skatteverket* framför att det inte framgår om dessa rättelser ska skickas löpande under kalenderåret eller om de ska skickas efter kalenderårets utgång. Det framgår enligt Skatteverket inte heller under hur lång tid efter utgången av kalenderåret som rättade uppgifter om sjuklönekostnad ska skickas. Regeringen anser att Skatteverket och Försäkringskassan bör komma överens om när och hur rättade uppgifter om sjuklönekostnader ska lämnas. Rättade uppgifter bör skickas till Försäkringskassan utan tidsbegränsning. *Svenskt Näringsliv* anser att det är bra att rättelser av uppgifterna följer samma principer som övriga uppgifter på arbetsgivardeklarationen. Svenskt Näringsliv nämner att detta borde innebära att Försäkringskassan då också automatiskt bedömer om rätt till ersättning för höga sjuklönekostnader förelegat för aktuellt år, och retroaktivt beviljar ersättning till företaget.

Enligt 28 § SjlL ska vissa angivna föreskrifter i 113 kap. socialförsäkringsbalken (SFB) tillämpas vid omprövning och ändring av Försäkringskassans beslut samt vid överklagande av Försäkringskassans eller domstols beslut. Huvudregeln i 113 kap. 6 § SFB innebär att Försäkringskassan har möjlighet att ändra ett beslut två år efter det att beslutet meddelades. Detta gäller således även beslut om ersättning för höga sjuklönekostnader. Om synnerliga skäl föreligger får Försäkringskassan ändra ett beslut även senare än två år efter den dag då beslutet meddelades. Om det till Försäkringskassan kommer in rättade (ändrade) uppgifter har myndigheten enligt 113 kap. 3 § SFB att ta ställning till om beslutet ska ändras. Vidare kan nämnas att Försäkringskassan ska ompröva ett beslut enligt 113 kap. 7 § SFB, om det begärs av en enskild som beslutet angår, dvs. i detta fall en arbetsgivare. En begäran om omprövning ska i förekommande fall ha kommit in till Försäkringskassan inom två månader från den dag den enskilde fick del av beslutet (113 kap. 19 § SFB). För att Försäkringskassans beslut ska kunna överklagas hos allmän förvaltningsdomstol av enskild måste det först ha omprövats (113 kap. 10 § SFB).

Om en omprövning medför att arbetsgivaren ska få ytterligare ersättning, meddelar Försäkringskassan Skatteverket, som krediterar det ytterligare beloppet på skattekontot. Ändras i stället ett beslut så att arbetsgivaren ska återbetala belopp, hanterar däremot Försäkringskassan återkravet. *Försäkringskassan* anser att eventuella fordringar på arbetsgivaren i samband med återkrav eller slutavräkning på grund av förskott också borde hanteras via skattekontot. Bestämmelserna om hur underskott på skattekontot ska hanteras, såsom bestämmelser om ränta och anstånd med mera, är emellertid avpassade för skatteskulder. Återkrav enligt det här förslaget avser inte skatt. Det är därför rimligt att det sker enligt det regelverk som gäller för myndighetsfordringar i allmänhet. När det gäller andra områden där ersättningar tillgodoförs genom kreditering på skattekontot hanteras också eventuella fordringar vid återkrav av de myndigheter som beslutar om ersättningen. Denna princip bör enligt regeringens mening gälla även på det nu aktuella området.

Sekretess

Det förslag som har redovisats ovan innebär att uppgifter om sjuklön ska få behandlas i beskattningsdatabasen enligt bestämmelser som ska införas i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. Enligt 27 kap. 1 § andra stycket 1 lagen

(2009:400) om offentlighet och sekretess (OSL) gäller sekretess i verksamhet som avser förande av eller uttag ur beskattningsbasen för sådana uppgifter om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som tillförts databasen. Detta innebär att det för Skatteverket kommer att gälla sekretess bl.a. för de uppgifter om sjuklönekostnader som verket kommer att ha i databasen. Sekretessen gäller för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden. Det finns inte något skaderekvisit eftersom sekretessen är absolut.

För Försäkringskassan, som redan i dag handhar uppgifter om sjuklönekostnader, gäller sekretess enligt 28 kap. 1 § första stycket OSL i ett stort antal ärenden. Sekretessen gäller för uppgift om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs. Bestämmelsen riktar sig direkt till Försäkringskassan men även till Pensionsmyndigheten och domstol. Denna sekretess avser uppgifter om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden. Uppgifter om en persons ekonomi kan falla under begreppet personliga förhållanden (jfr prop. 1979/80:2 del A s. 84 och 2009/10:80 s. 177). Sekretess enligt den nämnda paragrafen kan komma att gälla inte bara uppgifter om sjukperioder och liknande utan även uppgifter om bl.a. sådant som sjukpenninggrundande inkomst och sjukpenningens storlek. Det kan nämnas att den uppgift om sjuklönekostnad som en arbetsgivare ska lämna till Skatteverket för vidarebefordran till Försäkringskassan utgör en summerad sifferuppgift. Uppgiften kommer inte att innehålla någon direkt information om anställdas identitet. I det fall en arbetsgivare har få eller endast en anställd finns det dock en möjlighet att av en uppgift om sjuklön sluta sig till vem som har varit sjuk. Detta är en omständighet som Försäkringskassan har att beakta vid en sekretessprövning. Det förtjänar dock att understrykas att det vid tiden för lämnande av uppgiften inte är känt för vare sig Skatteverket eller Försäkringskassan hur många eller vilka som är anställda hos uppgiftslämnaren. Se även vad som anges om personuppgifter nedan.

I en sekretessbrytande bestämmelse i 28 kap. 6 § OSL föreskrivs att sekretess enligt 1 § inte hindrar att uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i bl.a. lagstiftningen om sjuklön. I 11 § andra stycket SjlL finns en sekretessbrytande bestämmelse enligt vilken Försäkringskassan under vissa förutsättningar får lämna uppgifter till en arbetsgivare om vad som framkommit vid sjukkontroll.

Enligt bestämmelser som föreslås i 17 c § SjlL ska Försäkringskassan till Skatteverket lämna ut uppgift om ersättning som har beviljats för sjuklönekostnader. Vidare ska enligt bestämmelser som arbetsgruppen föreslog i 7 § förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet Skatteverket från beskattningsdatabasen lämna ut vissa uppgifter till Försäkringskassan. Detta gällde uppgifter om en arbetsgivares sjuklönekostnad och totala lönekostnad. Regeringen gör bedömningen att Skatteverket bör lämna dessa uppgifter till Försäkringskassan.

En sekretessbelagd uppgift får enligt 8 kap. 1 § OSL lämnas till en enskild eller annan myndighet i de fall som anges i OSL eller i lag eller förordning, till vilken OSL hänvisar. Emellertid framgår av 10 kap. 28 § första stycket OSL att sekretess inte hindrar att en myndighet lämnar en uppgift till en annan myndighet om uppgiftsskyldigheten följer av lag eller förordning. I förhållande till andra myndigheter behöver det i sådant fall inte finnas någon uttrycklig hänvisning i OSL till en uppgiftsskyldighet i annan lag eller i en förordning. Med hänsyn till de bestämmelser om uppgiftsskyldighet för Försäkringskassan som nu föreslås och den uppgiftsskyldighet som enligt regeringens bedömning bör införas för Skatteverket behöver det således i OSL inte införas vare sig någon sekretessbrytande bestämmelse eller någon hänvisning till nämnda uppgiftsskyldighet.

Skatteverkets behandling av personuppgifter

Regeringens förslag: Lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet ska kompletteras med en uttrycklig reglering om att Skatteverkets behandling av personuppgifter vid handläggning enligt lagen om sjuklön ska omfattas av lagens tillämpningsområde och att uppgifter om sjuklönekostnad får behandlas i beskattningsdatabasen.

Regeringens bedömning: Skatteverkets behandling av personuppgifter i ärenden om inhämtande av uppgifter om sjuklönekostnad bör ske i beskattningsdatabasen.

Arbetsgruppens förslag och bedömning: Överensstämmer med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: Inga synpunkter har lämnats.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Skatteverket kommer vid hanteringen av uppgifter om sjuklönekostnad att behandla personuppgifter. Det är därför nödvändigt att behandlingen är förenlig med gällande lagstiftning om behandling av personuppgifter och det s.k. dataskyddsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter). Dataskyddsdirektivet har genomförts i svensk lagstiftning bl.a. genom personuppgiftslagen (1998:204, PUL). PUL innehåller generella regler om behandling av personuppgifter och ska tillämpas i hela samhället av både myndigheter, privata organisationer och enskilda. PUL är subsidiär och avvikande bestämmelser kan finnas i lag eller förordning, se 2 § PUL. För en stor del av den offentliga verksamheten gäller särskilda s.k. registerförfattningar vid behandling av personuppgifter. Författningarna kompletterar och ersätter i vissa fall PUL.

Behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Skatteverkets behandling av uppgifter i verkets beskattningsverksamhet regleras i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. Enligt 1 kap. 1 § är lagens tillämpningsområde behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i verkets handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier. Vissa av bestämmelserna i lagen gäller även vid behandling av uppgifter om juridiska personer och avlidna. Inom lagens tillämpningsområde faller även viss verksamhet som åligger Skatteverket men som inte utgör ett led i beskattningsförfarandet. Exempel härpå är Skatteverkets åligganden att pröva godkännande av upplagshavare enligt lagen (1994:1563) om tobaksskatt och att utöva tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna i alkohollagen (2010:1622) rörande försäljning (se prop. 2000/01:33 s. 124 och 197).

Lagen gäller enligt 1 kap. 2 § i stället för PUL, med undantag för de av PUL:s bestämmelser som anges i 3 § samma kapitel. I 1 kap. 4 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet anges för vilka primära ändamål uppgifter får behandlas enligt lagen. För att täcka in de ovan nämnda åliggandena, som ligger vid sidan av den egentliga beskattningsverksamheten, har som ett särskilt ändamål angivits ”tillsyn samt lämplighets- och tillståndsprövning och liknande prövning” (1 kap. 4 § första stycket 5, jfr prop. 2000/01:33 s. 124).

I 2 kap. lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet finns bestämmelser om den s.k. beskattningsdatabasen. I databasen får uppgifter behandlas om personer som omfattas av verksamhet enligt 1 kap. 4 § 1–9, dvs. bl.a. det tidigare nämnda ändamålet ”tillsyn samt lämplighets- och tillståndsprövning och liknande prövning”. Uppgifter om andra personer får behandlas om det behövs för handläggningen av ett ärende (2 kap. 2 §). I 2 kap. 3 § första och andra styckena anges vilka uppgifter som får behandlas i databasen. Bland annat får det behandlas uppgifter om fysiska och juridiska personers identitet, med vilket avses bl.a. namn och person-, samordnings- eller organisationsnummer. Vidare får behandlas uppgift om registrering för skatter och avgifter, vilket inbegriper registrering som arbetsgivare, yrkanden och grunder i ett ärende samt beslut, betalning, redovisning och övriga åtgärder i ett ärende (jfr prop. 2000/01:33 s. 200 f.). I 2 kap. 3 § tredje stycket anges att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas i databasen. I lagen regleras också Skatteverkets behandling av känsliga personuppgifter och uppgifter om lagöverträdelser m.m. Sådana uppgifter får behandlas endast om uppgifterna har lämnats i ett ärende eller är nödvändiga för handläggningen av det (1 kap. 7 §). Behandlingen av känsliga uppgifter i s.k. elektroniska handlingar i beskattningsdatabasen regleras i en särskild bestämmelse på

följande sätt. En handling som har kommit in i ett ärende får behandlas i databasen och får innehålla – dvs. behöver inte rensas från – sådana känsliga uppgifter. En inom myndigheten upprättad handling får behandlas i databasen och får innehålla sådana känsliga uppgifter om de är nödvändiga för handläggningen (2 kap. 4 §, jfr prop. 2000/01:33 s. 201 och 350).

Behandling av personuppgifter i ärenden om sjuklön

Med uttrycket ”beskattningsverksamhet” avses i lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet även verksamhet som åligger Skatteverket men som inte utgör ett led i beskattningsförfaranden, t.ex. tillsynsverksamhet enligt alkohollagen. Det är svårt att likna hanteringen av uppgifter om sjuklönekostnader vid något av Skatteverkets övriga åligganden. Regeringen anser att verkets handläggning i samband med insamling av dessa uppgifter uttryckligen bör anges i lagens bestämmelse om tillämpningsområdet, för att tydliggöra att hanteringen omfattas av detta.

Även i fråga om ändamålen i 1 kap. 4 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet finner regeringen att Skatteverkets insamling och övriga behandling av uppgifter uttryckligen behöver anges. En ny punkt med denna innebörd föreslås därför i paragrafens första stycke. De uppgifter som Skatteverket kommer att behöva behandla i samband med hanteringen av ärenden om sjuklönekostnader täcks inte i tillräcklig utsträckning av nuvarande reglering i 2 kap. 3 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. Regeringen finner därför att en ny punkt bör införas i bestämmelsens första stycke som anger att uppgifter om sjuklönekostnad får behandlas i databasen. För att Försäkringskassan ska kunna fatta beslut om ersättning enligt förslaget, måste Försäkringskassan också få uppgifter om arbetsgivarens bruttolönekostnad inklusive kostnaden för arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt på förvärvsinkomster. Den legala förutsättningen för detta kan meddelas i förordningsform, lämpligen genom komplettering i 7 § förordningen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

Behandling av personuppgifter gällande socialförsäkringsförmåner

Bestämmelser om behandling av personuppgifter i verksamhet som gäller socialförsäkringsförmåner finns i 114 kap. SFB. Det finns ett tjugotal s.k. socialförsäkringsregister vilka tillsammans utgör socialförsäkringsdatabasen. Bestämmelserna om behandling av personuppgifter inom Försäkringskassans verksamhet finns i 114 kap. SFB och är ett komplement till PuL. Enligt 114 kap. 2 § tillämpas kapitlet vid behandling av personuppgifter i verksamhet som gäller förmåner enligt balken, samt andra förmåner och ersättningar som enligt lag eller förordning eller särskilt beslut av regeringen handläggs av Försäkringskassan. I balken anges för vilka ändamål behandling av personuppgifter får ske. Här regleras också frågan om tilldelning av behörighet. Där framgår att behörighet för åtkomst till socialförsäkringsdatabasen tilldelas genom en särskild handling och att behörighet för åtkomst till databasen ska begränsas till vad som behövs för att den enskilde ska kunna fullgöra sina arbetsuppgifter. Vidare anges i balken vilka myndigheter som får ha direktåtkomst till hela eller delar av socialförsäkringsdatabasen och när utlämnande på medium för automatisk databehandling får ske.

I 114 kap. 7 § SFB regleras för vilka ändamål behandling av personuppgifter får ske. Försäkringskassan får behandla personuppgifter om det är nödvändigt bl.a. för att tillgodose behov av underlag som krävs för att den registrerades eller annans rättigheter eller skyldigheter i fråga om förmåner och ersättningar ska kunna bedömas eller fastställas samt för att handlägga ärenden.

Förordningen (2003:766) om behandling av personuppgifter inom socialförsäkringens administration innehåller närmare föreskrifter om behandlingen av personuppgifter. Här regleras vilka personuppgifter, såsom uppgifter om ekonomiska förhållanden, som får behandlas i socialförsäkringsdatabasen samt de uppgifter som omfattas av den direktåtkomst som vissa myndigheter och organ har.

Proportionalitetsbedömning

Genom de förslag som nu lämnas kommer uppgift om arbetsgivares totala kostnader för sjuklön att lämnas månatligen till Skatteverket för vidarebefordran till Försäkringskassan för prövning av rätten till ersättning för höga

sjuklönekostnader. De uppgifter som arbetsgivaren ska lämna är arbetsgivarens totala sjuklönekostnad inklusive arbetsgivaravgifter för månad, dvs. sjuklönekostnaden ska inte redovisas per anställd. Den således summerade uppgiften om arbetsgivarens totala sjuklönekostnader är inte att betrakta som personuppgifter. Undantag från detta kan emellertid komma att gälla för de arbetsgivare som endast har någon eller några få anställda. För dessa arbetsgivare kan redovisningen vissa månader innebära att de i praktiken redovisar sjuklönekostnader som endast hänför sig till en (1) anställd. I dessa fall utgör den lämnade uppgiften en personuppgift som är att betrakta som känslig enligt 13 § PUL. Det utökade informationslämnandet från Skatteverket till Försäkringskassan är motiverat utifrån Försäkringskassans behov av dessa uppgifter. I praktiken innebär förslaget att det i Skatteverkets databas i vissa fall kommer att registreras personuppgifter, utan att Skatteverket har behov av dessa i den egna verksamheten. Det är en sedan länge etablerad princip, som följer av de grundläggande kraven i 9 § PUL, att den personuppgiftsansvarige enbart ska behandla personuppgifter som denne själv behöver. Regeringens förslag innebär delvis ett avsteg från denna grundprincip. Den omständigheten att Skatteverket i första ledet samlar in uppgifter för att Försäkringskassan ska kunna utreda och besluta om ersättning är enligt regeringens uppfattning emellertid motiverad utifrån att systemet innebär en betydligt enklare administration för arbetsgivarna liksom att Skatteverket i sista ledet ska kreditera den aktuella ersättningen på arbetsgivarens skattekonto. Det förhållandet att ersättningen ska krediteras skattekontot har också den fördelen att ersättning i förekommande fall kommer att kvittas mot en arbetsgivares skatteskulder, något som ligger i Skatteverkets eget intresse. Lagar som inskränker integritetsskyddet får endast genomföras om det intresse som ska tillgodoses är så starkt och integritetsskyddsintresset så förhållandevis svagt att inskränkningen framstår som proportionerlig. De behov och den nytta som ska tillgodoses av att det i samband med arbetsgivardeklarationen lämnas uppgift om arbetsgivarnas sjuklönekostnader – att arbetsgivarnas uppgiftslämnarbörda reduceras och att förslaget bidrar till att den offentliga förvaltningen bedrivs mera effektivt och serviceinriktat – bedöms vara starkare relativt det intrång som kan bli aktuellt. Regeringen bedömer att inskränkningen därför är proportionerlig. Bidragande i denna avvägning är att för majoriteten av arbetstagare kommer inte de uppgifter som lämnas att utgöra personuppgifter som kan hänföras till en enskild anställd.

Som framgår ovan saknar *Datainspektionen* redogörelse för en del av omständigheterna kring den föreslagna personuppgiftsbehandlingen. Med anledning av detta vill regeringen lämna nedanstående redovisning.

Alternativa metoder

I den nuvarande administrationen står Försäkringskassan för insamlingen av personuppgifter i de ansökningar om högkostnadsskydd som arbetsgivarna lämnar. Insamlingen av arbetsgivarnas totala sjuklönekostnader skulle även fortsättningsvis kunna utföras av Försäkringskassan för att på så sätt undvika att Skatteverket behandlar personuppgifter som myndigheten inte har behov av. En sådan hantering skulle emellertid innebära att nytta inte kan dras av den handling som arbetsgivarna ändå måste lämna in månatligen, nämligen arbetsgivardeklarationen. För arbetsgivarna skulle det innebära att uppgifter måste lämnas till ytterligare en myndighet. För att kunna pröva rätten till den nya ersättningen behöver Försäkringskassan uppgifter om arbetsgivarnas totala lönekostnader. Genom det nu föreslagna systemet skulle Försäkringskassan månatligen få sådana uppgifter direkt från Skatteverket dit arbetsgivarna ändå är skyldiga att rapportera sina lönekostnader. Om Försäkringskassan i stället skulle hantera hela administrationen av den nya ersättningen skulle arbetsgivarna även behöva lämna uppgifter om lönekostnader till Försäkringskassan. Förenklingen för arbetsgivarna skulle bli marginell. När sjuklöneansvaret infördes 1992 ålades arbetsgivare samtidigt att till Riksförsäkringsverket lämna uppgift om korta sjukfall som hade gett rätt till sjuklön. Syftet var att tillgodose behovet av ändamålsenlig sjukstatistik. Detta åläggande togs efter en tid bort då arbetsgivarnas rapportering ofta uteblev eller var felaktig. Mot denna bakgrund anser regeringen att det finns flera skäl som talar för att denna insamling av personuppgifter, i form av löne- och sjuklönekostnader, trots allt bör göras av Skatteverket som

ändå tar in angränsande uppgifter på månadsbasis.

Säkerhet för personuppgifter

Arbetsgivare är enligt förslaget skyldiga att till Skatteverket månadsvis lämna uppgifter om sjuklönekostnader. I och med att det kan handla om överlämnande av känsliga personuppgifter enligt 13 § andra stycket PUL, vilka indirekt rör hälsa, ställer det aktuella informationsutbytet höga krav på administrativa och tekniska åtgärder för att skydda informationen mot obehörig åtkomst. Skatteverket och Försäkringskassan hanterar redan i dag ett omfattande informationsutbyte myndigheterna emellan som inbegriper känsliga personuppgifter. Regeringen förutsätter att myndigheterna även fortsättningsvis lever upp till de krav på teknisk och administrativ säkerhet för personuppgifter som uppställs i 30 och 31 §§ PUL. Åtkomsten till de insamlade uppgifterna måste begränsas för att minska risken för oacceptabla integritetsintrång. Riskerna för obehörig åtkomst till personuppgifter kan till viss del minskas med noggrann åtkomstbegränsning, utbildningsinsatser, instruktioner till användarna samt loggning och logguppföljning. Sådana åtgärder kan dock normalt aldrig till fullo ersätta ett system med inbyggda tekniska hinder. Det är viktigt att uppgifterna görs tillgängliga endast för användare med behörighet hos respektive myndighet så att enbart avsedda mottagare ska kunna ta del av uppgifterna. Detta kan till exempel åstadkommas med kryptering vid överföring samt stark autentisering av mottagaren (eller mottagarens system). Det följer av befintliga bestämmelser i 114 kap. 17 § SFB att behörighet för åtkomst till socialförsäkringsdatabasen ska begränsas till vad som behövs för att den enskilde ska kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.

Skatteverket kommer att leverera uppgifterna till Försäkringskassan som filer via ett särskilt, redan befintligt, system – SHS (Spridnings- och Hämtningssystem).

Det ska framhållas att det nu enbart är fråga om att Skatteverket ska lämna ut enstaka uppgifter på aggregerad nivå. Genom att informationsöverföringen är uttryckligt reglerad genom lag kommer uppgifter som lämnas från Skatteverket inte att omfatta fler uppgifter än de som Försäkringskassan har behov av. Det kommer således inte bli fråga om att det överlämnas överskottsinformation. Det är dock givetvis viktigt att arbetsgivare är informerade om att uppgifter om arbetsgivares totala sjuklönekostnader, redovisade i samband med arbetsgivardeklarationen, kommer att överlämnas av Skatteverket till Försäkringskassan för prövning av rätten till ersättning för höga sjuklönekostnader. Kraven på skydd för den personliga integriteten förutsätter också att det även efter en informationsöverföring gäller ett tillfredsställande sekretesskydd för de uppgifter som har lämnats ut samt att ett skydd för den personliga integriteten vid behandling av personuppgifter gäller som hos den utlämnande myndigheten. Ansvaret för att systemet uppfyller gällande säkerhetskrav vilar på såväl Skatteverket som Försäkringskassan.

Personuppgiftsansvarig

Personuppgiftsansvarig är den som ensam eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen med och medlen för behandlingen av personuppgifter. Genom de förslag som lämnas nu kommer såväl Skatteverket som Försäkringskassan bli personuppgiftsansvariga. Respektive myndighets ansvar framgår av 114 kap. SFB och lagen om behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. Ingen avvikelse från detta föreslås. Av dessa lagar följer att Skatteverket och en myndighet inom socialförsäkringens administration är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som den utför.

För att det föreslagna uppgiftslämnandet ska gå att förena med kraven på skydd mot oacceptabla intrång i den personliga integriteten är det av betydelse att uppgiftslämnandet liksom den behandling som uppgiftslämnandet innebär är reglerat i författning. Vidare bör det finnas ett tillfredsställande sekretesskydd för de uppgifter som lämnas ut. Dessutom bör det hos de myndigheter som hanterar uppgifterna finnas ett skydd för den personliga integriteten vid behandling av personuppgifter. Vidare bör de berörda, dvs. i detta fall arbetsgivare, bli tydligt informerade om uppgiftslämnandet. Genom förslaget till ändring i lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och vad som i övrigt nu framförs samt med hänsyn till befintlig reglering och kommande informationsinsatser bör samtliga dessa förutsättningar bli uppfyllda.

Förhållandet mellan ersättningarna för höga sjuklönekostnader respektive sjuklönekostnader inom högriskskyddet

Regeringens förslag: Vid beräkning av ersättning för höga sjuklönekostnader ska avdrag göras för utbetald ersättning enligt det särskilda högriskskyddet, om utbetalningen har gjorts till arbetsgivaren under det år som ersättningen för höga sjuklönekostnader avser.

Arbetsgruppens förslag: överensstämmer delvis med regeringens förslag. Arbetsgruppen föreslog dessutom att en arbetsgivares ersättning enligt det särskilda högriskskyddet skulle minskas, om arbetsgivaren för samma år redan hade beviljats ersättning för höga sjuklönekostnader.

Remissinstanserna: *Försäkringskassan* anser att samordningskravet med särskilt högriskskydd inte är ändamålsenligt utifrån målet att förenkla administrationen för arbetsgivarna. Försäkringskassan bedömer att förslaget innebär negativa konsekvenser för arbetsgivarna och Försäkringskassan bl.a. i form av ökad administration. Myndigheten föreslår därför att det bör ses över om inte samordningen kan hanteras på ett enklare sätt eller möjligtvis slopas helt.

Skälen för regeringens förslag: För att göra arbetsgivarnas rapportering till Skatteverket så enkel som möjligt bör arbetsgivarna redovisa sin totala sjuklönekostnad, enligt SjlL. Vad som eventuellt har utbetalats till anställda med högriskskydd kommer således att ingå i redovisningen och arbetsgivare behöver inte särredovisa eller dra av detta.

Enligt 17 a § SjlL finns i dag en begränsning av högkostnadsskyddet så att en arbetsgivare inte blir dubbelt kompenserad för sjuklön till arbetstagare för vilka det har beviljats högriskskydd. Motsvarande begränsning bör enligt regeringen finnas även med den nu föreslagna administrativa ordningen. Det finns emellertid anledning att göra viss förenkling i förhållande till den samordning som arbetsgruppen har föreslagit. Om en arbetsgivare under det år som ersättningen för höga sjuklönekostnader avser har fått ersättning enligt det särskilda högriskskyddet, bör det medföra en minskning av ersättningen för höga sjuklönekostnader. Vid beräkning av ersättningen för höga sjuklönekostnader ska Försäkringskassan därför göra avdrag för ersättning som har betalats ut till arbetsgivaren enligt det särskilda högriskskyddet. Avdraget ska avse ersättning som har betalats ut under det år som ersättningen för höga sjuklönekostnader avser. I syfte att förenkla administrationen ska det således inte behövas någon utredning om vilken tid ersättningen enligt högriskskyddet avser utan det är utbetalningstidpunkten som är avgörande.

I samband med att Försäkringskassan utreder och beslutar om ersättning för sjuklönekostnader behöver myndigheten därför kontrollera om arbetsgivaren har fått ersättning för anställda med högriskskydd.

Enligt arbetsgruppens förslag ska, i de fall en ansökan om ersättning enligt högriskskyddet inkommer efter att ersättning för höga sjuklönekostnader redan har beviljats för samma tid, en reduktion i stället göras inom ramen för högriskskyddet. En sådan ordning enligt vilket man i vissa fall i stället skulle reducera en arbetsgivares högriskskydd med beviljad ersättning för höga sjuklönekostnader bör enligt regeringens mening emellertid inte införas.

Ersättning i förskott

Regeringens förslag: Förskott på ersättning för höga sjuklönekostnader ska tillgodoföras, efter ansökan hos Försäkringskassan, genom att Skatteverket ska kreditera arbetsgivarens skattekonto.

Arbetsgruppens förslag: överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Svenskt Näringsliv* anser att möjligheten till ersättning i förskott är bra men framhåller att ersättningen i dessa fall bör betalas ut som en utbetalning och inte genom kreditering på skattekontot på grund av att utbetalningen i vissa situationer kan blockeras även om det inte föreligger någon skatteskuld. *Försäkringskassan* anser att beslut om förskott bör kunna fattas genom automatiserad behandling.

Skälen för regeringens förslag: I dag finns möjlighet att ansöka om förskott på ersättning för sjuklönekostnader som arbetsgivaren har haft under året. Bestämmelser om det finns i förordningen (2010:425) om ersättning för kostnader för sjuklön. Denna möjlighet bör

enligt regeringen finnas kvar för att tillgodose de likviditetsbehov som kan finnas bland små arbetsgivare. Liksom hittills ska ansökan om förskott lämnas till Försäkringskassan, som ska besluta om förskott. Däremot bör förskottet tillgodoföras på samma sätt som ersättningen i sig, dvs. genom att Skatteverket krediterar förskottet på arbetsgivarens skattekonto. Arbetsgivaren kan sedan begära utbetalning från skattekontot. Att utbetalningarna från skattekontot i vissa situationer kan blockeras trots att ingen skatteskuld föreligger, såsom Svenskt Näringsliv anger, finner regeringen inte vara ett tillräckligt skäl för att Försäkringskassan ska åläggas att hantera vissa utbetalningar av ersättningen.

7.4.5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De föreslagna bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2015.

Äldre föreskrifter i lagen om sjuklön ska fortfarande gälla för sjuklönekostnader för tid före ikraftträdandet. Den nya föreskriften om avdrag för utbetald ersättning inom det särskilda högriskskyddet ska tillämpas endast på utbetalning för tid efter ikraftträdandet.

Regeringens bedömning: Äldre föreskrifter i förordningen om ersättning för kostnader för sjuklön bör fortfarande gälla för sjuklönekostnader för tid före ikraftträdandet.

Arbetsgruppens förslag: överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Arbetsgruppen föreslog dock inte någon särskild övergångsbestämmelse rörande avdraget för utbetald ersättning inom det särskilda högriskskyddet.

Remissinstanserna: *Statskontoret* saknar en analys av de konsekvenser som följer av att förslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2015. Statskontoret anser att tidsramen förefaller vara relativt kort mot bakgrund av de systemförändringar och de informations- och utbildningsinsatser till arbetsgivare och myndighetspersonal som behöver genomföras. Ikraftträdandet kan enligt Statskontoret behöva senareläggas. *Svenskt Näringsliv* anser att det är viktigt med riktade informationsinsatser vid införandet vilka tydligt beskriver vikten av att anmäla sjuklönekostnaderna i arbetsgivardeklarationen. *Skatteverket* påtalar behovet av tydlig information till arbetsgivare om hur den nya ersättningen ska administreras.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Sjuklöneansvaret utgör ett ekonomiskt risktagande som små och speciellt nystartade företag är särskilt känsliga för. Det befintliga högkostnadsskyddet mot sjuklönekostnader tycks inte komma de små arbetsgivarna till del såsom det var tänkt. Det är angeläget att förbättra småföretagens situation så snart som möjligt varför de föreslagna bestämmelserna bör träda i kraft den 1 januari 2015.

De nya bestämmelserna om hur ersättningen för sjuklönekostnader ska beräknas bör inte tillämpas retroaktivt, varför äldre bestämmelser fortfarande bör gälla för ersättning för sjuklönekostnader för tid före ikraftträdandet.

Det nya förfarandet för handläggningen bör tillämpas endast när det gäller ersättning som avser sjuklönekostnader som uppstått för tiden efter ikraftträdandet.

Med avseende på den ändring som föreslås av samordningen mellan ersättningen för höga sjuklönekostander och ersättning inom det särskilda högriskskyddet (se avsnitt 7.4.4) har *Lagrådet* anfört i huvudsak följande. Den föreslagna ändringen synes innebära att ersättning enligt det särskilda högsriskskyddet som avser tid före ikraftträdandet men som betalas ut efter det att de nya bestämmelserna trätt i kraft kan komma att beaktas dubbelt vid beräkningen av ersättning för sjuklönekostnader. Detta torde inte vara avsikten. Övergångsbestämmelserna bör därför kompletteras så att denna effekt undviks.

Regeringen delar Lagrådets uppfattning. Övergångsbestämmelserna kompletteras med en ny punkt formulerad på det sätt som Lagrådet har föreslagit.

Varken Försäkringskassan eller Skatteverket, vilka föreslås administrera den nya ersättningen, har framfört att ikraftträdandetidpunkten skulle vara olämplig varför regeringen inte finner skäl att senarelägga ett ikraftträdande. Regeringen ansluter sig dock till vad Statskontoret och Svenskt Näringsliv har anfört om vikten av att informations- och utbildningsinsatser genomförs för att det nya systemet ska fungera väl.

7.4.6 Konsekvenser

Konsekvenser för arbetsgivare

Den nya ersättningen
Förslaget beräknas medföra att ca 41 000 arbetsgivare kommer att bli ersättningsberättigade för höga sjuklönekostnader. Genom förslaget om en differentierad modell kommer det faktum att sjukfrånvaron ser olika ut bland arbetsgivare att beaktas och utgöra grund för när den nya ersättningen kan komma i fråga. Små företags sjuklönekostnader kommer att jämföras med andra små företags sjuklönekostnader och stora företag kommer att jämföras med andra stora. Den låga sjukfrånvaron bland små arbetsgivare kommer dessutom att gynna de små genom att den nya ersättningen kommer ifråga mycket tidigt för dem. Redan efter att arbetsgivaren har betalat sjuklön för två dagar per anställd och år kommer ersättning att kunna bli aktuellt.

Huvuddelen av den nya ersättningen kommer att gå till företag med lönekostnader på upp till tre miljoner kronor. I denna grupp beräknas det finnas knappt 190 000 arbetsgivare med anställda. Cirka 36 000 (eller ca 19 procent) av dem beräknas få del av den nya ersättningen. I genomsnitt beräknas dessa arbetsgivare få ca 7 000 kronor var per år i ersättning. De ca 249 miljoner kronor som beräknas gå till denna grupp motsvarar ca 44 procent av gruppens totala sjuklönekostnader. Detta kan jämföras med gruppens kostnader för den andra sjuklöneveckan som beräknas uppgå till ca 179 miljoner kronor per år. Antalet företag med lönekostnader mellan tre och sex miljoner kronor beräknas uppgå till ca 25 000. Av dem uppskattas ca 4 000 företag få i genomsnitt ca 14 000 kronor var per år i ersättning. De 51 miljoner som beräknas gå till denna grupp motsvarar ca 10 procent av sjuklönekostnaderna i dessa företag.

För mellanstora företag med höga sjuklönekostnader kommer ersättningen att vara betydelsefull även om en betydligt mindre andel av den totala ersättningen fördelas till dessa företag.

Den nya ersättningen kommer inte fullt ut att kompensera de större arbetsgivarna. Utifrån vad som anges i propositionen Trygghetssystem för företagare (prop. 2009/10:120) var det heller inte syftet med det nuvarande högkostnadsskyddet. I propositionen framgår att syftet med högkostnadsskyddet är att särskilt de små företagen ska våga anställa fler personer. För de arbetsgivare som med dagens högkostnadsskydd får ersättning med över 250 000 kronor per år innebär förslaget en försämring. Dessa utgör dock en mycket liten grupp.

Ersättningen kommer att vara förutsägbar för arbetsgivare i och med att samtliga parametrar är kända redan vid årets början. Arbetsgivare kommer att kunna beräkna den exakta kostnadsnivån för när ersättning för höga sjuklönekostnader blir aktuellt. Den osäkerhet som finns inbyggd i det befintliga högkostnadsskyddet kring den exakta gränsen för när skyddet träder in försvinner således med den nya ersättningen. Vid beskattningen kommer ersättningen att behandlas på samma sätt som nuvarande högkostnadsskydd. Det förhållandet att ersättningen tillgodoförs genom kreditering på ett skattekonto medför inte någon förändring av beskattningsförhållandena. Den av Försäkringskassan beviljade ersättning ska alltså tas upp i den mån motsvarande utgift får dras av.

Tabell 7.17 Den nya ersättningens beräknade utfall

Storleksklasser (lönekostnad)	–3 mnkr	3–6 mnkr	6–12 mnkr	12–20 mnkr	20– mnkr
Antal arbetsgivare	187 554	24 861	14 593	6 206	9 475
Antal anställda i genomsnitt	2,7	10,2	18,9	33,0	328,7
Genomsnittlig sjuklönekostnad per arbetsgivare och år	2 993 kr	20 196 kr	55 799 kr	114 184 kr	1 384 655 kr
Sjuklön som andel av lönekostnad	0,32%	0,51%	0,69%	0,75%	0,89%
Genomsnittligt antal sjuklönedagar/anställd/år	1,5	2,4	3,3	3,7	4,7
Antal ersättningsberättigade	35 732	3 709	1 391	363	151
Genomsnittlig ersättning	6 962 kr	13 862 kr	20 305 kr	26 740 kr	153 174 kr
Ersättning	249 mnkr	51 mnkr	28 mnkr	10 mnkr	23 mnkr
Kompensationskvot	0,5%	0,9%	1,2%	1,3%	1,5%
Ersättning, andel	68,9%	14,2%	7,8%	2,7%	6,4%
Ersättning, andel av sjuklönen	44,3%	10,2%	3,5%	1,4%	0,2%

Typfall[103]

I exemplen nedan antas arbetstagarna igenomsnitt ha fem sjuklönedagar var per år. Samtliga sjukdagar infaller då arbetstagaren skulle ha arbetat. Sjuklönen är i dessa exempel kalenderdagsberäknad, dvs. beräknad utifrån vad arbetstagaren har för lön per kalenderdag. Räkneexemplen inkluderar inte ersättning för rörliga tillägg vilka kan ingå i beräkningsunderlaget för sjuklön.

– Ett företag som har 5 anställda med 25 000 kronor i månadslön har en lönesumma på knappt 2 miljoner kronor. Om de anställda har sjuklön 5 dagar var blir sjuklönekostnaden 22 000 kronor. Företaget får ersättning för den del som överstiger 0,5 procent av lönesumman dvs. 10 000 kronor. Ersättningen i exemplet bli 12 000 kronor.
– Ett företag som har 15 anställda med 25 000 kronor i månadslön har en lönesumma på knappt 6 miljoner kronor. Om de anställda har 5 sjuklönedagar var blir sjuklönekostnaden 65 000 kronor. Företaget får ersättning för den del som överstiger 0,9 procent av lönesumman dvs. 53 000 kronor. Ersättningen i exemplet blir 12 000 kronor.

Om sjuklönen i exemplen ovan i stället arbetsdagsberäknas (dvs. beräkningen görs utifrån årets 260 arbetsdagar) blir sjuklönekostnaden 30 000 kronor och kompensationen 20 000 kronor i det första fallet. I det andra fallet blir sjuklönekostnaden 91 000 kronor och kompensationen 38 000 kronor.

Tröskeleffekter

Som framgår i avsnitt 7.4.3 kan den föreslagna konstruktionen generera tröskeleffekter genom att ett företag som höjer sina lönekostnader kan hamna i en annan löneklass. Detta kan vara direkt kontraproduktivt för den arbetsgivare som vill nyanställa.

I exemplen nedan antas de anställda ha 25 000 kronor i månadslön och ha i genomsnitt 5 sjuklönedagar var per år. Företaget antas anställa ytterligare en person som i genomsnitt är lika ofta sjuk som de redan anställda. Lönen och sjuklönen är kalenderdagsberäknad.

[103] När det gäller beräkning av sjuklön gäller som huvudregel enligt 6 § SjlL dels att sjuklön inte utges för den första dagen i en sjukperiod, dels att sjuklönen för de följande dagarna utgör 80 procent av anställningsförmånerna. Enligt 2 § andra stycket SjlL får den närmare beräkningen av sjuklön enligt 6 § bestämmas genom kollektivavtal. Dock är ett avtal som upphäver eller inskränker arbetstagarens rättigheter enligt denna lag ogiltig i den delen. Någon närmare reglering av hur sjuklönen beräknas finns inte i SjlL. Den närmare beräkningen av lön och andra anställningsformer får enligt SjlL ske utifrån bransch- och arbetsanpassade avtalsbestämmelser. Arbetsmarknadens parter kan således avtala om en närmare beräkning av sjuklönens storlek genom kollektivavtal på förbundsnivå. Detta innebär att sjuklön kan beräknas på olika vis utifrån arbetstagarens branschtillhörighet, anställningsförhållande och om sjuklönedagarna är sammanhängande eller inte. Sjuklön kan t.ex. arbetsdagsberäknas eller kalenderdagsberäknas. Om arbetstagaren har timlön eller ackordslön ska sjuklönen i princip beräknas endast efter vad som skulle ha utgjort arbetad tid. Oavsett beräkningssätt är någon principiell avvikelse från lagens sjuklönenivåer inte avsedd.

– Exempel 1, från 7 till 8 anställda
Ett företag med 7 anställda har då en sjuklönekostnad på ca 30 260 kronor och får 16 460 kronor i ersättning, vilket utgör 54 procent av sjuklönekostnaden. Om företaget anställer ytterligare en person blir sjuklönekostnaden ca 34 580 kronor. Ersättning utgår med 6 200 kronor vilket motsvarar 18 procent av sjuklönekostnaden.

– Exempel 2, från 15 till 16 anställda
Företag med 15 anställda får ca 18 procent av sina sjuklönekostnader täckta av ersättningen. Om företaget anställer ytterligare en person uteblir ersättningen.

Om sjuklönen i exemplen ovan i stället arbetsdags beräknas blir sjuklönekostnaden i det första exemplet 42 460 kronor och arbetsgivaren får 28 660 kronor vilket utgör 68 procent av kostnaden. Om ytterligare en person anställs blir sjuklönekostnaden ca 48 520 kronor. Ersättning utgår med 20 140 kronor vilket motsvarar 42 procent av sjuklönekostnaden.

I exempel 2 får arbetsgivaren ca 42 procent av sina sjuklönekostnader täckta av ersättningen. Om företaget anställer ytterligare en person får arbetsgivaren i stället 22 procent av sina sjuklönekostnader täckta.

Tröskeleffekter är svåra att närmare beräkna. I vissa fall kan tröskeleffekter uppstå, det är dock inte troligt att dessa skulle ha någon avgörande betydelse för arbetsgivarnas anställningsbeslut eller de anställdas löneökningar. Den minskade risk för sjuklönekostnad och den minskning av faktiska sjuklönekostnader som förslaget innebär bedöms ha positiva effekter på anställningsbeslut som överstiger den eventuella återhållsamhet som tröskeleffekten kan skapa för företag som befinner sig i gränsen mellan två löneklassnivåer. Regeringen bedömer således att fördelen med en konstruktion där variationen i sjukfrånvaro bland olika arbetsgivare beaktas väger tyngre än de tröskeleffekter som kan uppstå.

Förslagets påverkan på förebyggande arbetsmiljöarbete och anställdas sjukfrånvaro
Ett förändrat kostnadsansvar kan påverka arbetsgivarnas beteende och benägenhet att exempelvis satsa på förebyggande arbetsmiljöarbete. En förväntad effekt av ett större kostnadsansvar är att arbetsgivare arbetar mer med förebyggande arbetsmiljöarbete vilket bidrar till minskade sjukskrivningar bland de anställda. Samtidigit kan risken för att sjukskrivningarna förlängs öka för de anställda som blir sjukskrivna liksom selektion i samband med anställning. Omvänt gäller att ett minskat ansvar kan leda till att satsningar på arbetsmiljöarbete blir mindre eller uteblir.

Genom den takkonstruktion som nu föreslås och mot bakgrund av de drivkrafter som trots ersättning bör finnas hos de små arbetsgivarna bedöms incitamenten att hålla sjukfrånvaron nere bevaras. Den omständigheten att den nya ersättningen kommer att utges med automatik, och för många arbetsgivare med ett generöst belopp relativt deras sjuklönekostnader, kan emellertid ha en dämpande effekt på dessa drivkrafter.

Det är ett fåtal arbetsgivare som i dag erhåller riktigt hög ersättning från det befintliga högkostnadsskyddet. För dessa arbetsgivare innebär takkonstruktion att de kan behöva bära en större andel av sjuklönekostnaden. En förväntad effekt av detta torde vara att dessa arbetsgivare kommer att arbeta mer med förebyggande arbetsmiljöarbete vilket i sin tur bör leda till minskade sjukskrivningar bland deras anställda.

Med endast ett begränsat antal vetenskapliga studier om effekter av arbetsgivares kostnadsansvar är förslagens sammanlagda konsekvenser för sjukfrånvarons utveckling svåra att bedöma eller uppskatta.

Som tidigare har påpekats är det viktigt att effekterna av de föreslagna ändringarna följs upp och utvärderas både vad gäller satsningar på arbetsmiljön och sjukfrånvarons utveckling liksom effekter i form av selektering i samband med anställning. Det är också viktigt att konsekvenserna följs upp från ett jämställdhetsperspektiv.

Den nya administrativa ordningen
Genom det administrativa förslaget kommer ersättningen att tillfalla alla arbetsgivare som har rätt till ersättning, utan att arbetsgivaren behöver vare sig ansöka om förmånen eller egentligen känna till regelverket. Undantag från detta gäller arbetsgivare som använder den förenklade arbetsgivardeklarationen (arbetsgivare som är privatpersoner och där lönen inte är avdragsgill i näringsverksamhet), för vilka uppgiften om sjuklön föreslås vara frivillig. Den arbetsgivare som använder den förenklade arbetsgivar-

deklarationen men önskar få rätten till ersättning för höga sjuklönekostnader prövad får i stället övergå till att använda den vanliga arbetsgivardeklarationen. Detta har sin grund i att uppgifter om sjuklön inte bedöms kunna begäras in på de förenklade arbetsgivardeklarationerna då det skulle innebära att känsliga personuppgifter skulle komma att redovisas i varje enskilt fall. Förskottsbetalning till denna grupp förutsätter att de lämnar uppgift om sjuklönekostnad till Skatteverket. Lämnas inte några sådana uppgifter finns inte förutsättningar för att få ersättning för sjuklönekostnader varför återkrav kommer att ställas på det redan utbetalade beloppet.

Som framgår i avsnitt 7.4.4 kommer det administrativa förslaget att innebära en förenklad administration för de flesta arbetsgivare. Särskilt de mindre arbetsgivarna med bristande administrativa resurser vinner på en enkel automatisk hantering utan ett tidskrävande ansökningsförfarande. För dem är det en betydande förenkling om frågan om ersättning för höga sjuklönekostnader kan klaras av med en kompletterande uppgift om den totala sjuklönekostnaden på en handling, arbetsgivardeklarationen, som ändå ska lämnas till staten och som alla arbetsgivare får anses redan vara förtrogna med.

Genom det administrativa förslaget kommer den nya ersättningen att komma alla ersättningsberättigade till del.

Den administrativa hanteringen innebär att ett befintligt uppgiftskrav i arbetsgivardeklarationen kompletteras. Detta är mindre kostsamt för företagen än införande av nya uppgiftskrav. För företag med lönesystem som räknar fram de uppgifter som ska fyllas i på arbetsgivardeklarationen, eller system som automatiskt matar uppgifterna till arbetsgivardeklarationen, blir den administrativa kostnaden av förslaget försumbar eftersom den återkommande uppdatering som görs av systemen med anledning av eventuella regeländringar kan antas omfatta även uppgiftskravet om sjuklön. För företag med en manuell lönehantering kommer den nya hanteringen innebära en utökad administrativ pålaga. Vissa månader kommer det inte finnas sjuklönekostnader att redovisa men en kontroll måste ändå göras.

Ersättningen för sjuklönekostnader ska beräknas på sjuklönekostnader inklusive arbetsgivaravgifter som belöper på sjuklönekostnaderna. De månader som arbetsgivaren haft sjuklönekostnader måste en beräkning göras för att uppgiften ska kunna lämnas. Det handlar inte om att samla in några nya uppgifter utan den utökade administrationen består i att göra beräkningar på uppgifter som arbetsgivaren redan har som underlag för att betala ut löner på ett korrekt sätt. Cirka 70 procent av arbetsgivarna lämnar arbetsgivardeklarationen elektroniskt. Givet antagandet att andelen som har ett manuellt lönesystem överensstämmer med andelen som inte lämnar arbetsgivardeklarationen elektroniskt är det ca 75 000 arbetsgivare som har en manuell hantering. Arbetsuppgiften att beräkna sjuklönekostnaderna antas i genomsnitt ta 5 minuter per tillfälle och behöver göras 12 gånger per år. Givet antagandet att den som utför uppgiften har en timlön på 235 kronor så blir kostnaden 240 kronor per företag och år. Sammanlagt för alla dessa arbetsgivare beräknas kostnaden uppgå till ca 18 miljoner kronor per år.

Kostnaden bör ställas i relation till den administrativa bördan i det befintliga systemet. Få företag söker det nuvarande högkostnadsskyddet men i gengäld är det en tidskrävande hantering för de företag som gör det.

Förslaget kommer att ytterligare underlätta företagens möjligheter att budgetera för statens ersättning för sjuklönekostnader.

Statsstödsregler

Förslaget om en ny ersättning omfattar alla arbetsgivare. Målet med ersättningen är att den ska minska den börda företagens sjuklönekostnader kan utgöra, i de fall där sjuklönekostnaderna för det enskilda företaget avviker från vad som kan anses normalt. Eftersom mindre företag i genomsnitt har lägre sjuklönekostnader är nivån då ersättningen träder in lägre för dem. Reglerna är utformade utifrån företagens olika förutsättningar och bedöms därför vara generella till sin utformning och utgör därmed inte statligt stöd enligt 107.1 FEUF.

Konsekvenser för den enskilde

Den nya administrativa ordningen

Uppgifter om sjukdomsdiagnos och ersättning vid sjukdom kan vara känsliga personuppgifter.

De uppgifter om utbetald sjuklön som nu Skatteverket föreslås samla in ska dock redovisas som en totalsumma, och inte på individnivå. I de fall arbetsgivaren endast har en eller ett fåtal anställda kan emellertid den lämnade uppgiften, i praktiken, komma att motsvara en uppgift på individnivå. Varken Skatteverket eller Försäkringskassan har dock normalt tillgång till några samlade uppgifter om vem eller hur många som är anställda hos varje arbetsgivare under inkomståret. Först efter inkomstårets utgång, i samband med att kontrolluppgifter lämnats, får Skatteverket normalt kännedom om vilka som varit anställda hos en viss arbetsgivare.

I några fall, nämligen i samband med kontroll under löpande inkomstår som revision och dylikt, kan Skatteverket få kännedom på detaljnivå om vilka anställda en arbetsgivare har. De uppgifterna får dock bara behandlas i ärendet om skattekontroll.

Med detta sagt finns det ändå skäl att undvika att känsliga personuppgifter redovisas. I de förenklade arbetsgivardeklarationerna lämnar arbetsgivaren uppgifter på individnivå. För att så långt möjligt skydda den enskilde bedömer regeringen därför att uppgifter om sjuklön inte ska kunna lämnas i samband med dessa deklarationer.

Till sist ska nämnas att den sekretess som gäller hos Försäkringskassan för uppgift om en enskilds hälsotillstånd och andra personliga förhållanden avser bl.a. ärenden enligt lagstiftningen om sjuklön. Som framgår i avsnitt 7.4.4 får lagar som inskränker integritetsskyddet endast genomföras om det intresse som ska tillgodoses är så starkt och integritetsskyddsintresset så förhållandevis svagt att inskränkningen framstår som proportionerlig. De behov och den nytta som ska tillgodoses av att det i samband med arbetsgivaredeklarationen lämnas uppgift om arbetsgivarnas sjuklönekostnader – att arbetsgivarnas uppgiftslämnarbörda reduceras och att förslaget bidrar till att den offentliga förvaltningen bedrivs mera effektivt och serviceinriktat – bedöms vara starkare relativt det intrång som kan bli aktuellt. Regeringen bedömer att inskränkningen därför är proportionerlig. För att det föreslagna uppgiftslämnandet ska gå att förena med kraven på skydd mot oacceptabla intrång i den personliga integriteten behöver vissa förutsättningar vara uppfyllda. Genom förslaget till ändring i lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och vad som i övrigt framförs nu samt med hänsyn till befintlig reglering och kommande informationsinsatser bör samtliga dessa förutsättningar bli uppfyllda.

Konsekvenser för myndigheter

Försäkringskassan

Försäkringskassan hanterar årligen ca 500 ansökningar om högkostnadsskydd. Dessa ärenden handläggs manuellt. Den nya ersättningen kommer att medföra att antalet ersättningsberättigade kommer att öka markant. Den nya administrativa ordningen där uppgifter om sjuklön överförs automatiskt till Försäkringskassan och där myndigheten ska utreda vilka arbetsgivare som ska få ersättning för sjuklönekostnader kommer att kräva viss utveckling av IT-stöd. Försäkringskassans införandekostander är beräknade till totalt 29,3 miljoner kronor. Även om det administrativa förslaget möjliggör en automatisk hantering av ersättningen kommer viss handläggning att krävas. Därtill kommer kostander för kontroller. Sammantaget beräknas kostnaderna för handläggningen och kontrollerna uppgå till 6,7 miljoner kronor årligen.

Det administrativa förslaget kommer till viss del att underlätta Försäkringskassans prövning av rätten till ersättning då uppgifter om arbetsgivarnas lönekostnader och sjuklönekostnader kommer att lämnas direkt från Skatteverket. En automatisk hantering av ersättningen kan väga upp den belastning som en stor mängd nya ärenden annars kan generera. En automatisk behandling bör även kunna bidra positivt till att minska de oavsiktliga felen i handläggningen.

Den samordning som måste ske mellan den föreslagna ersättningen och dagens högriskskydd är ingen ny uppgift för Försäkringskassan. I och med att antalet ersättningsberättigade arbetsgivare kommer att öka kommer även antalet ärenden där samordning fordras emellertid att öka vilket innebär en viss administration.

Den föreslagna administrativa ordningen skiljer sig från hur Försäkringskassan vanligtvis arbetar. Den nya ordningen kommer att fordra en nära uppföljning från myndighetens sida för att säkerställa att handläggningen fungerar ändamålsenligt och att inte en mängd felaktigheter uppkommer. Uppföljningen bör inbegripa såväl riktade som slumpmässiga kontroller.

Skatteverket
Uppgifter om sjuklön behövs inte för Skatteverkets verksamhet med beskattning även om uppgift om utbetald lön gör det. För Skatteverket innebär den föreslagna administrativa ordningen att myndigheten kommer att ta in uppgifter för Försäkringskassans räkning och sedan på Försäkringskassans uppdrag kreditera den aktuella ersättningen på arbetsgivarens skattekonto. Detta innebär ett merarbete för Skatteverket som årligen är beräknat att kosta 0,6 miljoner kronor för IT-förvaltning m.m. Förslaget innebär att Skatteverket behöver anpassa IT-stöd m.m. till en kostnad av totalt 1,8 miljoner kronor.

De allmänna förvaltningsdomstolarna
Beslut om ersättning för höga sjuklönekostnader kommer att kunna omprövas av Försäkringskassan på begäran från den enskilde arbetsgivaren. Arbetsgivare som inte är nöjda med det omprövade beslutet kommer att kunna överklaga beslutet till allmän förvaltningsdomstol. Möjligheterna till omprövning och överklagande av Försäkringskassans beslut förändras således inte.

Däremot kommer antalet ersättningsberättigade att öka markant till följd av förslaget, eftersom det inte längre kommer att krävas någon ansökan, liksom antalet justeringar mellan den nya ersättningen och högriskskydden. Beslut om högkostnadsskydd omprövas dock i dag endast i ett begränsat antal fall vilket medför att även antalet överklaganden till allmän förvaltningsdomstol är begränsat. Det finns således skäl som talar både för och emot att antalet överklaganden till allmän förvaltningsdomstol skulle kunna öka till följd av de förslag som nu läggs fram. Givet att den nya ersättningen i stor utsträckning kommer att hanteras automatiskt och att antalet omprövningar i dag är begränsat bedömer regeringen, i likhet med arbetsgruppen och Domstolsverket, att belastningen på de allmänna förvaltningsdomstolarna också bör bli begränsad.

Konsekvenser för kommuner och landsting

Förslagen kommer att påverka kommuner och landsting endast i egenskap av arbetsgivare. Som tidigare redovisats kommer den nya ersättningen utgå med maximalt 250 000 kronor per arbetsgivare och år. Ersättningsberättigade kommuner och landsting som har sjuklönekostnader överstigande detta maxbelopp kommer, i likhet med andra arbetsgivare, inte att bli fullt kompenserade för sina sjuklönekostnader. Antalet arbetsgivare som i dag ansöker om ersättning och erhåller mer än 250 000 kronor i högkostnadsskydd är som tidigare nämnts mycket litet. Om det i denna grupp arbetsgivare skulle ingå några kommuner eller landsting innebär det att de skulle kunna komma sämre ut med den nya ersättningen. Kostnaden för att i arbetsgivardeklarationen lämna uppgift om sjuklönekostnader på aggregerad nivå bedöms vara begränsad utifrån att uppgifterna ändå torde finnas i kommunernas och landstingens lönesystem. Avsikten är att samtliga arbetsgivare i samband med arbetsgivardeklarationen ska lämna dessa uppgifter. Någon sanktion föreslås inte för de arbetsgivare som underlåter att lämna sådana uppgifter. I sådant fall är det endast möjligheten att få rätten till den nya ersättningen prövad som går förlorad. Förslaget påverkar inte den kommunala självstyrelsen.

Statistik

I dag är sjuklönestatistiken avseende mindre företag bristfällig. Vid ett obligatoriskt uppgiftslämnande om utbetald sjuklön till Skatteverket kommer kunskapsläget kring olika stora arbetsgivares sjuklönekostnader att förbättras. Ett obligatorium är även en förutsättning för att längre fram kunna justera procentsatserna, i lagstiftningen, så att dessa följer det faktiska utfallet på sjuklönekostnaderna. Detta kan komma att bli viktigt om sjukfrånvaron och företagens kostnader för denna förändras över tid. Försäkringskassan bör ges i uppdrag att samla och sammanställa Skatteverkets uppgifter om sjuklön. Medlingsinstitutet är statistikansvarig myndighet beträffande den officiella lönestatistiken och underliggande variabler såsom sjuklöner. Statistiska centralbyrån (SCB) utför i dag på uppdrag av Medlingsinstitutet en insamling av aggregerade sjuklöneuppgifter per företag/organisation. Enligt 6 § förordning om den officiella statistiken (2001:100) ska statliga myndigheter till statistikansvariga myndigheter lämna de uppgifter som behövs för framställning av officiell statistik. I och med att SCB på uppdrag av Medlingsinstitutet i dag gör

insamling av vissa sjuklöneuppgifter anser regeringen, i likhet med arbetsgruppen, att Försäkringskassan bör få i uppdrag att lämna de insamlade uppgifterna till SCB så som myndigheterna kommer överens om. Månadsvisa uppgifter om utbetald sjuklön har således ett värde för samhällets statistikinhämtning.

Oavsiktliga och avsiktliga fel

Det faktum att antalet ärenden om ersättning för höga sjuklönekostnader kommer att öka markant innebär att risken för att det uppstår felaktigheter i Försäkringskassans handläggning ökar. Förslaget till ny administrativ hantering som dels innebär en betydligt förenklad administration för arbetsgivarna, dels en till stor del automatiserad handläggning bedöms dock bidra till att de oavsiktliga felen i handläggningen hålls nere. IT-system som rapporterar avvikelser torde vara till stöd för att upptäcka vissa felaktiga uppgifter.

Huruvida det nya systemet kommer att nyttjas på ett avsiktligen felaktigt sätt är svårt att bedöma. Så som framgår ovan påpekar några remissinstanser att det föreslagna systemet medför risk för felaktiga utbetalningar eller ett felaktigt nyttjande. *Brå* påtalar risken för att vissa arbetsgivare kommer att fabricera höga sjuklönekostnader i förhoppning om att erhålla den nya ersättningen. Det bör under alla förhållanden göras riskanalyser för att upptäcka och åtgärda eventuella sådana felaktigheter. Så väl riktade som slumpmässiga kontroller från Försäkringskassans sida kommer att vara väsentliga för att mäta om det nya systemet fungerar ändamålsenligt. Som tidigare nämnts i avsnitt 7.4.4 finns det skäl som talar både för och emot att de felaktiga utbetalningarna skulle kunna öka.

Konsekvenser för statens budget

Den nya ersättningen för höga sjuklönekostnader beräknas medföra utgifter för staten på ca 360 miljoner kronor per år. Ersättningen föreslås tillgodoföras arbetsgivare via kreditering av skattekonto, vilket innebär att utgifterna föreslås budgeteras och redovisas mot inkomsttitel på statens budget. I budgetlagen föreskrivs att utgifter inte får budgeteras och redovisas mot inkomsttitlar (3 kap. 5 §). Riksdagen kan dock genom särskild lag besluta om undantag. I sådant fall bör som huvudregel en teknisk justering göras av utgiftstaket (prop. 2011/12:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor avsnitt 12.3). Regeringen avser att göra en sådan justering av utgiftstaket.

Avvecklingen av det befintliga högkostnadsskyddet beräknas medföra minskade utgifter med omkring 90 miljoner kronor per år.

Sammantaget beräknas förslagen belasta statens budget med omkring 300 miljoner kronor per år.

Behov av uppföljning

Beräkningarna baseras framför allt på statistik för sjuklönekostnader från SCB. Eftersom det finns brister i denna statistik för de mindre företagen[104] får kostnadsuppgifterna och redovisade fördelningseffekter betraktas som ungefärliga. Mot denna bakgrund finns det enligt regeringen skäl att särskilt följa upp huruvida reformen ger avsedda resultat, bl.a. avseende konsekvenser för företag och statsfinansiella kostnader, för att vid behov revidera reformen. De genomsnittliga sjuklönekostnaderna i de mindre företagen är baserade på uppskattade uppgifter. En justering kan därför behöva göras när uppgifter på de faktiska sjuklönekostnaderna finns tillgängliga. I en uppföljning bör eventuella oönskade drivkrafter och förekomst av ett felaktigt nyttjande av ersättningen studeras särskilt.

[104] Uppgifter på sjuklönekostnader i små företag finns inte tillgängliga i den befintliga statistiken. Sjuklönekostnaderna i företag med färre än 200 anställda har därför uppskattats. Denna uppskattning har gjorts med hjälp av individdata i FASIT-modellen. Individer i de mindre företagen har tilldelats sjukfall baserat på hur dessa ser ut i företag med mer än 200 anställda. För de anställda i de mindre företagen har antalet sjukfall också justerats för att stämma överens med det som uppmätts i den officiella konjunkturstatistiken över sjuklöner för 2012. Eftersom sjukfrånvaron stigit efter 2012 har också en justering gjorts med den prognostiserade uppgången i sjukfrånvaron 2012–2014. För att beräkna sjuklönen har den individuella bruttolönen, enligt Skatteverkets taxeringsregister, använts.

7.4.7 Författningskommentarer

Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön

17 §

Paragrafen reglerar beräkning av den ersättning en arbetsgivare kan få för sjuklönekostnader.

I *första stycket* ändras bestämmelserna om beräkning av ersättning till arbetsgivare för vissa sjuklönekostnader. Sådan ersättning lämnas med högst 250 000 kronor per år till en arbetsgivare. Ersättningen ska, inom nämnda ram, täcka arbetsgivarens sjuklönekostnad under ett kalenderår i den mån kostnaden överstiger en viss del av arbetsgivarens totala lönekostnad för samma tid. Denna del av den totala lönekostnaden som utgör brytpunkten för när det uppkommer rätt till ersättning för sjuklönekostnaden anges med ett procenttal. För arbetsgivare med låga lönekostnader gäller ett lägre procenttal för att få ersättning än för arbetsgivare som har högre totala lönekostnader. Detta följer av de procenttal som i paragrafen anges för olika intervall av totala lönekostnader. Med total lönekostnad avses på motsvarande sätt som sjuklönekostnaden lönen inklusive de avgifter och skatter som belöper på lönen.

Förslaget har utvecklats närmare i 7.4.3.

17 a §

Paragrafen innehåller samordningsbestämmelser.

Begränsningsregeln i *första stycket* avseende ersättning för sjuklönekostnader enligt 17 § ändras. Den uppgift om sjuklönekostnader som en arbetsgivare enligt 17 b § första stycket ska lämna till Skatteverket i samband med arbetsgivardeklarationen utgör en summering av samtliga sjuklönekostnader för den aktuella perioden. I uppgiften anges inte vilka arbetstagare som har fått sjuklön. Vid beräkningen av ersättning enligt 17 § ankommer det på Försäkringskassan att i förekommande fall minska den framräknade ersättningen med det belopp som har betalats i ersättning enligt 16 § inom det särskilda högriskskyddet. Minskningen ska göras med sådan ersättning enligt 16 § som har betalats ut till en arbetsgivare under det kalenderår som ersättningen enligt 17 § avser. Vidare ska minskningen göras först efter att det har konstaterats om sjuklönekostnaderna uppgår till så stort belopp att det föreligger rätt till ersättning enligt 17 §.

Om en arbetsgivare exempelvis har så höga sjuklönekostnader att kostnaderna enligt procentsatserna i 17 § skulle ge en ersättning på 300 000 kronor kan ersättning enligt 17 § ändå lämnas med högst 250 000 kronor. I ett sådant fall ska minskningen med belopp som har betalats ut enligt 16 § göras genom ett avdrag från beloppet 250 000 kronor. För en arbetsgivare vars ersättning enligt tillämplig procentsats i 17 § skulle uppgå till exempelvis 15 000 kronor ska på motsvarande sätt avdraget göras från det beloppet.

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.4.4.

Bestämmelsen om bemyndigandet i *andra stycket* överförs till en egen paragraf, 17 e §.

17 b §

Paragrafen, som är ny, behandlar bl.a. arbetsgivares uppgiftsskyldighet avseende sjuklönekostnader.

I *första stycket* denna paragraf införs bestämmelser om att en arbetsgivare ska lämna uppgifter om sin sjuklönekostnad i samband med sin arbetsgivardeklaration. Detta innebär att det blir obligatoriskt att lämna sådana uppgifter månatligen. Bestämmelsen är dock inte tillämplig på den som lämnar en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. 4 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Arbetsgivaren ska lämna uppgift om sin bruttokostnad för sjuklön, vilket innebär dels att det ska vara en summerad uppgift för samtliga anställda, dels att det i uppgiften också ska ingå socialavgifter och de skatter som anges i 17 § andra stycket. Avdrag ska således inte göras för sjuklön till arbetstagare som omfattas av särskilt högriskskydd. Någon redovisning av vilka individer som har fått sjuklön ska inte lämnas till Skatteverket.

I *andra stycket* föreskrivs att Försäkringskassan ska fatta beslut om ersättning för kostnader för sjuklön enligt 17 §. Vidare ska Försäkringskassan beräkna ersättningens storlek med ledning av uppgifter från Skatteverket. En arbetsgivare ska således inte lämna någon ansökan om ersättning till Försäkringskassan utan myndigheten har att använda sig av uppgifter från Skatteverket. Om Försäkringskassan kommer fram till att villkoren för ersättning inte är uppfyllda för en arbetsgivare för vilken Skatteverket har lämnat uppgift om sjuklönekostnader, ska Försäkringskassan i ett beslut meddela att ersättning inte beviljas.

Bestämmelsen i *tredje stycket* motsvarar den hittillsvarande bestämmelsen i 2 § förordningen (2010:425) om ersättning för kostnader för sjuklön.

Bestämmelsen i tredje stycket utgör ett undantag från den princip som läggs fast i andra stycket. Enligt tredje stycket ska en arbetsgivare som har lämnat uppgift om sina sjuklönekostnader till Skatteverket lämna handlingar och uppgifter till Försäkringskassan, om det behövs för prövning av rätten till ersättningen. Detta gäller dock endast om Försäkringskassan i ett enskilt fall begär att få sådana handlingar och uppgifter. En arbetsgivare behöver därför spara sådana handlingar och uppgifter som Försäkringskassan kan komma att behöva. Detta kan gälla uppgifter om sådant som anställdas personnummer, sjuklöneperioder, antal ersatta dagar, utbetald sjuklön och erhållen ersättning för anställda med särskilt högriskskydd.

Normalt sett ska Försäkringskassan emellertid fatta beslut om ersättning enbart på grundval av uppgifter från Skatteverket och det genom ett automatiserat förfarande.

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.4.4.

17 c §

Paragrafen, som är ny, reglerar bl.a. hur uppgifter om beviljad ersättning för sjuklönekostnader ska lämnas till Skatteverket.

Försäkringskassan ska, om den har beviljat ersättning enligt 17 §, underrätta Skatteverket om detta, för att ersättningen ska kunna tillgodoföras arbetsgivaren genom kreditering på dennes skattekonto. Vid denna överföring av uppgifter får Försäkringskassan använda medium för automatiserad behandling.

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.4.4.

17 d §

Paragrafen, som är ny, behandlar förskott på ersättning för sjuklönekostnader.

I denna paragraf finns bestämmelser om förskott på ersättning enligt 17 §. För att förskott ska beviljas måste en arbetsgivare ansöka om det hos Försäkringskassan. Beslutet om förskott fattas av Försäkringskassan. I paragrafen finns en hänvisning till bestämmelserna i 17 c §. Detta innebär att när Försäkringskassan har beviljat förskott ska myndigheten lämna uppgifter om detta till Skatteverket på samma sätt som vid ett beslut om ersättning enligt 17 §. Förskottet tillgodoförs också på samma sätt som ersättningen enligt 17 § genom kreditering på arbetsgivarens skattekonto.

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.4.4.

17 e §

Till denna paragraf, som är ny, överförs med oförändrat innehåll den hittillsvarande bestämmelsen om bemyndigande i 17 a § andra stycket.

26 §

Paragrafen innehåller hänvisningar till vissa bestämmelser i socialförsäkringsbalken om utmätning, överlåtelse, preskription, återbetalningsskyldighet och ränta samt om handläggning. I paragrafen görs en konsekvensändring med anledning av att det i 17 d § införs en bestämmelse om att förskott beslutas av Försäkringskassan.

28 §

Paragrafen innehåller hänvisningar till socialförsäkringsbalkens bestämmelser om omprövning och överklaganden. I paragrafen görs en konsekvensändring med anledning av att det i 17 d § införs en bestämmelse om att förskott beslutas av Försäkringskassan.

Förslaget till lag om kreditering på skattekonto av ersättning för sjuklönekostnader

1 §

Lagen, som är ny, medför att av Försäkringskassan beslutad ersättning för sjuklönekostnader, ska krediteras på mottagarens skattekonto. Förslaget har utformats efter förebild av befintliga lagar om kreditering på skattekonto, som till exempel lagen (1999:591) om kreditering på skattekonto av vissa stöd beslutade av den offentliga arbetsförmedlingen och Trafikverket. Se även avsnitt 7.4.4.

Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

1 kap.

1 §

Paragrafen behandlar lagens tillämpningsområde. I första stycket utökas lagens tillämpningsområde till Skatteverkets handläggning enligt lagen (1991:1047) om sjuklön. Förfarandet behandlas i avsnitt 7.4.4.

4 §

Paragrafen behandlar för vilka ändamål uppgifter får behandlas. Första stycket utökas med en ny punkt 10 som innebär att uppgifter får behandlas för Skatteverkets hantering av uppgifter om sjuklönekostnad. Den nuvarande punkten 10 blir efter ändringen i stället punkt 11. Se även avsnitt 7.4.4.

2 kap.

2 §

Ändringen är en följd av att 1 kap. 4 § första stycket utökas till 11 punkter.

3 §

Paragrafen behandlar för vilka ändamål uppräknade uppgifter får behandlas i databasen.

I första stycket läggs en ny punkt 15 till. Genom tillägget får uppgifter om sjuklönekostnad behandlas.